Kurucu Babaların Kaleminden

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN GERÇEK KURULUŞ SÜRECİ

FEDERALİST YAZILAR

Alexander Hamilton

James Madison

John Jay

Çevirenler: Tolga Şirin ve Necdet Umut Orcan

TÜRKÇEDE TAM METİN İLK KEZ!

RUNİK KİTAP

FEDERALİST YAZILAR

Alexander Hamilton, James Madison ve John Jay

RUNİK KİTAP
No: 144 |

FEDERALİST YAZILAR
Alexander Hamilton, James Madison ve John Jay

ÖZGÜN ADI
The Federalist Papers

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Kadir Yılmaz

ÇEVİRENLER
Tolga Şirin, Necdet Umut Orcan

YAYIMA HAZIRLAYAN
Orhan Genç

KAPAK TASARIM
Şevket Dönmezoğlu

SAYFA DÜZENİ
Oğuz Yılmaz

BASIM VE CİLT
Repar Dijital Matbaası

BASKI
Eylül 2021 - 1. Basım

ISBN
978-625-7513-23-4

SERTİFİKA NO
40675

Runik Kitap, Repar Tasarım Matbaa ve Reklamcılık Ticaret Limited Şirketi'nin tescilli markasıdır.

Mimar Sinan Mah., Selami Ali Efendi Cad., No: 5 34672 Üsküdar/İstanbul Tel: 0 (212) 522 48 45

© Bu kitabın tüm hakları saklıdır. Tanıtım amaçlı, kısa alıntılar dışında metin ya da görseller yayınevinin izni olmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

FEDERALİST YAZILAR

Alexander Hamilton, James Madison ve John Jay

Çevirenler
Tolga Şirin & Necdet Umut Orcan

RUNİK KİTAP

James Madison

Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) dördüncü başkanıdır. Anayasa'nın hazırlık sürecinde en önde gelen isim olduğu için "Anayasa'nın Babası" lakabıyla tanınan Madison, 1751'de Virginia'da doğmuş, Princeton Üniversitesinden mezun olmuştur. Kuruluş yıllarından itibaren güçlü bir siyasetçi olarak tanınan Madison, ülkenin topraklarının genişlemesi, merkezi ordunun güçlendirilmesi ve ikinci bir ulusal banka kurulması gibi önemli adımların atılmasını sağlayan kişidir. ABD'nin kuruluş yıllarında Dışişleri Bakanlığı gibi önemli görevlerden sonra başkanlık koltuğuna oturan Madison, 1808-1817 yılları arasında iki dönem başkanlık yapmıştır.

Alexander Hamilton

ABD'nin mali sisteminin ve ulusal bankasının kurucusudur. 1757'de Karayipler'deki Nevis isimli küçük bir adada doğan ve genç yaşta öksüz kalınca ABD'ye göç eden Hamilton, Columbia Üniversitesinde eğitimi devam ederken Bağımsızlık Savaşı başlayınca George Washington'ın karargâhında görev almış ve başarısından ötürü tümgeneral rütbesine terfi ettirilmiştir. Savaştan sonra Federalist Parti'nin kurucuları arasında yer almasının dışında, vekillik ve bakanlık da yapan Hamilton, 1804'te siyasi rakiplerinden biriyle giriştiği düelloda yaşamını yitirmiştir.

John Jay

ABD Yüksek Mahkemesi'nin ilk başkanıdır. 1745'te zengin bir ailenin çoğu olarak New York'ta doğan Jay, Columbia Üniversitesinden mezundur ve hukukçudur. New York Valiliği ve Kıta Kongresi Başkanlığı yapmasının yanı sıra ABD'nin bağımsızlığının tanındığı Paris Sözleşmesi'nin de müzakerelerini yürütmüş olmasıyla tanınmaktadır.

Tolga Şirin

1984'te İzmir'de doğdu. Lisans ve lisans üstü eğitimini Marmara Üniversitesinde tamamladı. Önceleri araştırma görevlisi ve yardımcı doçent; şimdilerde doçent olarak çalıştığı aynı üniversitede anayasa hukuku, özgürlükler hukuku, anayasa şikâyeti, anayasa yapım süreçleri, ifade özgürlüğü ile özgürlük ve güvenlik hakkı konularında dersler vermektedir. Kayıtlı olduğu İstanbul Barosu'nda İnsan Hakları Merkezi ile kurucu üyesi olduğu Anayasa Hukuku Araştırmaları Derneği'nin yönetim kurullarında görev aldı. Hâlihazırda Anayasa Hukuku Dergisi'nin yayın kurulu üyesi, Avrupa Konseyi'nin insan haklarıyla ilgili çeşitli projelerinin ulusal danışmanı ve Avrupa Takımı (Team Europe) Konuşmacılar Grubu'nun mensubudur. Lisans eğitiminden sonra Birkbeck Üniversitesinde (İngiltere); doktora sürecinde TÜBİTAK bursiyeri ve doktora sonrasında ise Raoul Wallenberg Enstitüsünün bursiyeri olarak Köln Üniversitesinde (Almanya) çalışmalarda bulunmuştur. On kitabı ve onlarca akademik makalesi, tebliği ve çevirisi olan Tolga Şirin, bir süredir T24 sitesinde haftalık yazılar yazmaktadır.

Necdet Umut Orcan

1992'de Ankara'da doğdu. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İnsan Hakları Anabilim Dalında araştırma görevlisidir. Marmara Üniversitesinde aldığı lisans ve yüksek lisans eğitimlerinin ardından doktora eğitimine, Galatasaray Üniversitesinde devam etmektedir. İnsan hakları hukuku ve anayasa hukuku alanlarında çalışmalar yapmaktadır. Bu kitap yayımlandığı sıralarda doktora araştırması için Fulbright Doktora Tezi Araştırma Bursu kapsamında Wisconsin Üniversitesi Hukuk Fakültesinde misafir öğretim üyesi sıfatıyla bulunmakta ve kaderin bir cilvesidir ki, ismini bu eserin yazarlarından birinden alan Madison kentinde yaşamaktadır.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ **13**

FEDERALİST

Federalist, 1 (HAMILTON) 47
Federalist, 2 (JAY) 52
Federalist, 3 (JAY) 57
Federalist, 4 (JAY) 62
Federalist, 5 (JAY) 67
Federalist, 6 (HAMILTON) 71
Federalist, 7 (HAMILTON) 78
Federalist, 8 (HAMILTON) 84
Federalist, 9 (HAMILTON) 90
Federalist, 10 (MADISON) 96
Federalist, 11 (HAMILTON) 105
Federalist, 12 (HAMILTON) 112
Federalist, 13 (HAMILTON) 118
Federalist, 14 (MADISON) 121
Federalist, 15 (HAMILTON) 127
Federalist, 16 (HAMILTON) 136
Federalist, 17 (HAMILTON) 142
Federalist, 18 (MADISON VE HAMILTON) 147
Federalist, 19 (MADISON VE HAMILTON) 154
Federalist, 20 (MADISON VE HAMILTON) 161
Federalist, 21 (HAMILTON) 167
Federalist, 22 (HAMILTON) 173
Federalist, 23 (HAMILTON) 183

Federalist, 24 (HAMILTON) 189
Federalist, 25 (HAMILTON) 195
Federalist, 26 (HAMILTON) 201
Federalist, 27 (HAMILTON) 207
Federalist, 28 (HAMILTON) 211
Federalist, 29 (HAMILTON) 216
Federalist, 30 (HAMILTON) 223
Federalist, 31 (HAMILTON) 229
Federalist, 32 (HAMILTON) 234
Federalist, 33 (HAMILTON) 239
Federalist, 34 (HAMILTON) 244
Federalist, 35 (HAMILTON) 250
Federalist, 36 (HAMILTON) 256
Federalist, 37 (MADISON) 264
Federalist, 38 (MADISON) 271
Federalist, 39 (MADISON) 280
Federalist, 40 (MADISON) 287
Federalist, 41 (MADISON) 295
Federalist, 42 (MADISON) 306
Federalist, 43 (MADISON) 314
Federalist, 44 (MADISON) 324
Federalist, 45 (MADISON) 332
Federalist, 46 (MADISON) 338
Federalist, 47 (MADISON) 345
Federalist, 48 (MADISON) 353
Federalist, 49 (MADISON) 359
Federalist, 50 (MADISON) 364
Federalist, 51 (MADISON) 368
Federalist, 52 (MADISON) 373

Federalist, 53 (MADISON) 378
Federalist, 54 (MADISON) 384
Federalist, 55 (MADISON) 389
Federalist, 56 (MADISON) 395
Federalist, 57 (MADISON) 400
Federalist, 58 (MADISON) 406
Federalist, 59 (HAMILTON) 412
Federalist, 60 (HAMILTON) 417
Federalist, 61 (HAMILTON) 423
Federalist, 62 (MADISON) 427
Federalist, 63 (MADISON) 434
Federalist, 64 (JAY) 442
Federalist, 65 (HAMILTON) 449
Federalist, 66 (HAMILTON) 455
Federalist, 67 (HAMILTON) 461
Federalist, 68 (HAMILTON) 466
Federalist, 69 (HAMILTON) 470
Federalist, 70 (HAMILTON) 478
Federalist, 71 (HAMILTON) 486
Federalist, 72 (HAMILTON) 491
Federalist, 73 (HAMILTON) 497
Federalist, 74 (HAMILTON) 503
Federalist, 75 (HAMILTON) 506
Federalist, 76 (HAMILTON) 511
Federalist, 77 (HAMILTON) 516
Federalist, 78 (HAMILTON) 521
Federalist, 79 (HAMILTON) 529
Federalist, 80 (HAMILTON) 532
Federalist, 81 (HAMILTON) 539

Federalist, 82 (HAMILTON) 549
Federalist, 83 (HAMILTON) 554
Federalist, 84 (HAMILTON) 569
Federalist, 85 (HAMILTON) 580
EK-I: ABD ANAYASASININ İLK METNİ 587
EK-II: BAĞIMSIZLIK BİLDİRGESİ 602
EK-III: KONFEDERASYON MADDELERİ 607
EK-IV: HAKLAR BİLDİRGESİ 618

Yerleşim Bölgeleri
Sınır Bölgeleri
1763 Sınır İlanı Çizgisi
0 100 200 300 400 miles
0 200 400 600 km
Superior Gölü
St Lawrence
MAINE (Mass.)
Michilimackinac Kalesi
Huron Gölü
Ontario Gölü
N.H
Boston
Mississippi
Michigan Gölü
Niagara Kalesi
NEW YORK
MASS
CONN
RI
Detroit Kalesi
Erie Gölü
PENSILVANYA
NEW JERSEY
Philadelphia
Pittsburg
Baltimore
DELAWARE
Ohio
Finney Kalesi
VIRGINIA
Richmond
Vincennes
Williamsburg
Steuben Kalesi
Kaskaskia
Ohio
KUZEY KAROLİNA
Cumberland Gölü
Nashville
Wilmington
Mississippi
GÜNEY KAROLİNA
Tennessee
Charleston
GEORGIA
Savannah
Natchez
ATLANTİK OKYANUSU
İSPANYA FLORİDASI
Meksika Körfezi

SUNUŞ

Federalist Yazılar veya kısaca "Federalist", bundan yaklaşık iki buçuk asır önce üç farklı gazetede kaleme alınmış (Ekim 1787-Nisan 1788) seksen beş makaleden oluşuyor.[1] Bu makalelerin amacı, tek cümleyle özetlenecek olursa; New York'u, bugün hâlâ yürürlükte olan ABD Anayasası'nı onaylamaya ikna etmekti. Fakat eseri böyle özetlememiz, bu yazıların kuru propaganda bildirilerinden ibaret olduğu anlamına gelmiyor. *Federalist Yazılar*, böyle bir adlandırmadan çok daha fazlasını hak ediyor. Yale Üniversitesindeki anayasa hukuku derslerini veren William Eskridge'ın "entelektüel siyasal teoriye dayanan zekice analizler"[2] olarak tanımladığı bu yazılar, ünlü hukuk tarihçisi Richard B. Morris'e göre de "emsalsiz bir Anayasa şerhidir ve Amerikalı yazarlarca kaleme alınan siyaset bilimi eserleri içinde gerek kapsam gerekse derinlik itibarıyla eşi benzeri olmayan bir klasik"tir.[3]

---

1 Bu gazeteler, *Independent Journal*, *The New York Packet* ve *The Daily Advertiser* gazeteleridir. Kitap ilk kez 1792'de Fransızcaya çevrilmiştir. Bu eserde yazar olarak "Mm. Hamilton, Maddisson e Gay, cittoyens de l'Etat de New York (New York devletinin yurttaşları)" gösterildi. Bkz. Douglas Adair, "The Authorship of the Disputed Federalist Papers", *William and Mary Qurterly*, S. 1(2), 1944, s. 99. Fransızca metin için bkz. Charles-Michel Trudaine de la Sablière (çev.), *Le Fédéraliste, ou Collection de quelques Écrits en faveur de la Constitution proposée aux États-Unis de l'Amérique*, (Paris: Buisson, 1792). Tam metnin Almancaya çevrilmesi de gecikmiştir. İlk kez 1993 yılında yapılan çeviriden önce daha 1792'de *Göttinger Allgemeine Litteratur* gazetesi Fransızca çeviriye ilişkin değerlendirmelere yer vermiştir. Öğretide bu metnin Paulkirche, Weimar ve Bonn anayasalarının hazırlık sürecine etkisinin olduğu söylenmektedir. Bkz. Beatrice Brunhöber, *Die Erfindung "demokratischer Repräsentation" in den Federalist Papers*, (Tübingen: Mohr Siebeck, 2010), s. 33. İlk Almanca çeviri için bkz. Alexander Hamilton, James Madison, John Jay, *Die Federalist Papers*, Barbara Zehnpfennig (çev.), (Darmstadt: WBG, 1993). Daha güncel çeviri için bkz. Angela Adams, Willi Paul Adams, *Hamilton/Madison/Jay: Die Federalist-Artikel: Politische Theorie und Verfassungskommentar der amerikanischen Gründerväter. Mit dem englischen und deutschen Text der Verfassung der USA*, (Paderborn:Schöningh, 2004). İtalyancada ise ilk çeviri için bkz. A. Hamilton, J. Jay ve J. Madison, *Il Federalista: Commento alla Costituzione degli Stati Uniti*, Bianca Maria Tedeschini Lalli (çev.), (Pisa: Nistri-Lischi Editori, 1955) Bu çalışmada anılan eserlerden de yararlanıldı.

2 William N. Eskridge, "Cycling Legislative Intent", *International Review of Law and Economics*, S. 12, 1992, s. 261.

3 Richard B. Morris, *The Forging of the Union: 1781-1879*, (New York: Harper & Row), 1987, s. 309.

Anayasa hukuku, siyaset bilimi ve siyasal tarih gibi farklı disiplinlerde üretilen okuma listelerinin hemen hepsinde üst sıralarda yer alan bu çalışma, Türkiye'de beklenenin altında düzeyde tanınır veya bilinir. Bunda kuşkusuz, Türkçe yazında bu eserle ilgili bilgi edinmenin (1961 Anayasası'nın yürürlüğe girmesinden kısa süre sonra, *Anayasa Üzerine Düşünceler: Federalistlerin Makalelerinden Seçmeler* adıyla Türk Siyasi İlimler Derneği tarafından basılan, yakın zaman önce yitirdiğimiz efsanevi anayasa hukukçusu Mümtaz Soysal'ın titiz ama kısa çevirisi hariç olmak üzere) pek de mümkün olmaması bir faktördür.[4] Genellikle İngilizceden çevrilen kitaplarda gönderme yapılan bu eserin, günümüze dek Türkçeye çevrilmemesinin nedenlerinden en az birinin, adındaki "federal" ifadesinin çağrışımlarıyla da ilgili olduğunu tahmin ediyoruz.[5] Zira federalizm Türkiye'deki egemen düşünce yapısı yönünden pek de sıcak bakılan bir kavram değildir. Öyle ki federalizmi savunmak, çok da eski olmayan bir geçmişte, bir partinin kapatılma nedeni olabilmiştir.[6]

Gelgelelim adlandırmalar, çoğu kez olduğu gibi bu noktada da yanıltıcıdır. Kitabın devam eden sayfalarında kafa karışıklığı oluşmaması için bu yönde bir açıklama yapmak gerekiyor: Bu kitabın ve yazarların sıfatı "Federalist" olsa da kavrama verdikleri anlam iki yönden farklıdır.

Birincisi; bu yazıların yazıldığı günlerde federal kavramı, bugün bizim federalizm olarak bildiğimiz şeye denk değildi. Federal kavramı konfederasyon gibi bir anlam taşıyordu. Günümüzdeki anlamıyla, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) türünden bir federalizmi anlatmak istediklerinde "kısmen federal kısmen ulusal rejim" gibi bir kavrama başvuruyorlardı.[7]

4 Hamilton, Madison ve Jay, *Anayasa Üzerine Düşünceler: Federalistlerin Makalelerinden Seçmeler*, (İstanbul: Türk Siyasi İlimler Derneği, 1962).

5 Son dönemde örn. Daron Acemoğlu ve James A. Robinson, *Dar Koridor: Devletler, Toplumlar ve Özgürlüğün Geleceği*, Yüksel Taşkın (çev.), (İstanbul: Doğan Kitap, 2020). Brian Z. Tamanaha, *Hukukun Üstünlüğü Tarih, Siyaset ve Teori*, Ali Fahri Doğan (çev.); (İstanbul: Runik Kitap, 2020).

6 Anayasa Mahkemesi kararlarında bkz. AYM, E.1991/2, K.1992/1, 10/07/1992. İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi kararlarında bkz. Sosyalist Parti ve diğerleri v. Türkiye, Başvuru no. 20/1997/804/100, 25.05.1998.

7 Bkz. 39'uncu makale.

İkincisi; federalistler, bu yazıları yazarak polemiğe girdikleri, desentralizasyonu yani ademimerkeziyetçiliği öne çıkaran Antifederalistlerin aksine, merkezî iktidarın güçlendirilmesini savunuyordu. Federalist adlandırmasını üstelenmeleri politik bir manevranın ürünüydü. Anayasa yürürlüğe girmeden önceki tartışmalar devam ederken kamuoyunda nüfuz sahibi kişiler (örn. Thomas Jeffferson, George Mason, Patrick Henry ve Elbridge Gerry) bu taslağa sıcak bakmıyordu. Gevşek bir birlik hâlindeki mevcut Konfederasyon'un yerine daha güçlü bir merkezî iktidar öngören Anayasa'nın, yerel iktidarların hak ve yetkilerini aşındıracağını ve bu iktidarları merkezî yönetimin bir koluna dönüştüreceğini düşünüyorlardı.

Bu eserde yazılarını okuyacağınız kişiler, bu kuşkuları bertaraf etmek için akıllıca bir hamlede bulundular ve "federalist" ismini sahiplendiler. Böylelikle merkezî iktidarı güçlendiren savları ileri sürmekle birlikte, üniter (veya o zamanki adlandırmayla ulusal bir hükûmet) yanlısı değil, federal yönetimi savundukları bir pozisyonda kendilerini konumlandırdılar. Bu manevra, ironik biçimde, Anayasa taslağına karşı olanların "Antifederalist" şeklinde tanınmasına yol açtı. Bu adlandırma paylaşımı önemliydi çünkü tartışmaya yüzeysel yaklaşan insanlar açısından Anayasa'ya karşı çıkanlar federalizmin değil daha merkezî iktidarın yanlısıymış gibi bir algı da oluştu. Bu kafa karışıklığı Federalistlerin işine geldi. Yani özetlersek; "Federalist" sıfatı, Amerika tarihi ve bu yazıların üretildiği bağlam uyarınca, sömürgelerin ayrı birer devlet olması gerektiğini ileri süren "ayrılık"çılara karşı "birlik"çilerin sıfatıydı. Zaten eserde ilk yazıdan itibaren on dört makalede bölünmüşlük ve parçalılığa karşı birliğin öneminin üzerinde durulduğu görülecektir.

I. Federalist Yazılar'dan Önceki Tarihsel Arka Plan

Federalist Yazılar'ın kaleme alındığı tarih, 1494'ten 1775 yılına kadar Britanya'nın egemenliği altındaki Kuzey Amerika sömürgelerinin (bundan sonra sadece "sömürgeler" denile-

cek) 1775'ten 1783'e kadar verdikleri bağımsızlık savaşı zaferinden kısa bir süre sonraki zaman dilimine denk düşer. Bu tarihsel dönemecin kısa bir özetini sunmak, kitaptaki göndermelerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

1. "Bağımsızlık Bildirgesi"

Bilindiği gibi Amerika Birleşik Devletleri, sömürgelerin askeri savunma ve vergilendirme konularındaki iş birliği projesinin ürünüdür. Sömürgecilik yıllarındaki ilk ciddi iş birliği arayışını görmek için 1754'teki Albany Kongresi'ne kadar gidebiliriz. Sömürgelerdeki temsilciler, Britanya ile Fransa arasında süren "Yedi Yıl Savaşları"nın (1756-1763) Kuzey Amerika cephesini yansıtan Fransız ve Hint Savaşı sırasında kendi savunmalarını planlamak için bir araya geldiler. Bu çerçevede Benjamin Franklin, kural olarak savunma amacıyla ama öte yandan diğer bazı ilişkilere dair temel kuralları ortaya koyan ve tek bir yönetim öngören bir plan (Albany Planı) hazırladı. Plan'a göre yönetim, genel başkan (*President General*) tarafından gerçekleştirilecekti. Bu kişi, Taç'ın temsilcilerinden ve sömürge meclislerinden gelen temsilcilerden oluşan Büyük Konsey'in (*Grand Council*) atamasına ve desteğine tabi olacaktı. Büyük Konsey, sömürgenin boyutuna göre iki ila yedişer temsilciden oluşacak, her sömürgenin bir oyu bulunacak ve kararlar oy birliğiyle alınacaktı. Plan'da, antlaşma yapma, ordu bulundurma ve vergilendirme yetkileri ileri sürülmüştü. Plan kabul edildi ama sömürge meclisleri ve Britanya temsilcileri bu planı reddetti. Buna rağmen Plan bir olanağı gündemde tuttu. İzleyen yıllarda Taç ile sömürgeler arasındaki gerilim özellikle vergi alanında görünür oldu. Yedi yıl savaşlarından zaferle çıkan Birleşik Krallık, savaştaki harcamaların faturasını Kuzey Amerika'daki sömürgelerine ödetmek istemiş ve vergileri arttırmış; bu politika toplumda yaygın bir rahatsızlık yaratmıştı. İlk isyan, 1773'te, çaya yüklenen ağır vergileri protesto eden Boston halkının "Çay Partisi" olarak bilinen, İngiliz gemilerine yüklü çay balyalarını denize atma eylemiyle patlak verdi. Britanya'da parlamenter bulundurma talebi ve "temsil yoksa vergi de yok" sloganıyla başlayan bu isyan dalgası kısa

zamanda bağımsızlık taleplerine dönüştü. Nitekim 1775'te bir yıllık bir çarpışma ve kuşatmanın sonunda İngiliz kuvvetleri Boston'dan def edilmiş ve kent ele geçirilmişti.[8]

Bu süreçte Kraliyete bağlı olanlar (Toriler) sömürgede azalmaya başlamış, yurtsever liderlerin propagandasıyla bağımsızlık söylemi güç kazanmıştı. Ne var ki savaş sırasında uluslararası ticaret ve askeri ittifaklar konusunda sorunlar oluşuyordu. Yasa dışıbir çete görüntüsünün ötesinde meşru bir ulusal birlik görüntüsü kazanmanın ve müttefiklerin desteğini elde etmenin yolu uluslararası tanımadan geçiyordu. Thomas Paine'in tam olarak o yıllarda dile getirdiği gibi İspanya veya Fransa gibi devletler için meşru bir monarşi yönetimine karşı isyancıları desteklemek riskler taşıyordu. Dahası tüccarların muhataplarının ciddiliğini görebilmeleri ve güven kazanmaları, keza yargısal süreçlerde mahkemelerin somut bir belgeye atıf yapmaları bir gereklilikti. Teamüller uyarınca bir bağımsızlık bildirgesi üretilmeden diğer uluslarla eşit bir konuma taşınmak mümkün değildi.[9]

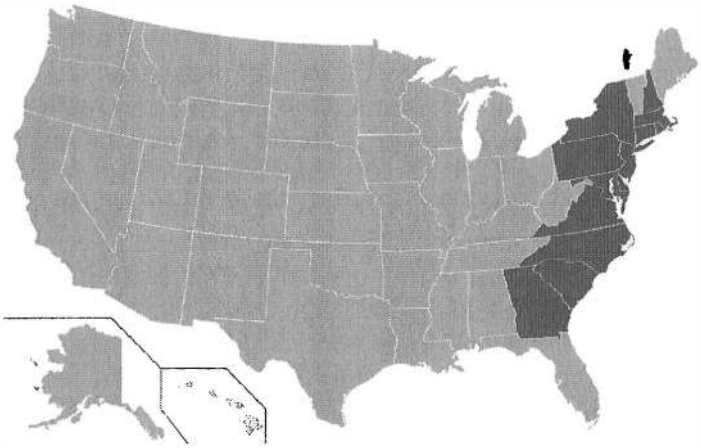
Birazdan kendisinden Antifederalistler bağlamında söz edeceğimiz Richard Henry Lee, bir taslak hazırladı ve bunu "geçici hükûmet" olarak hareket eden İkinci Kıta Kongresine[10] sundu. 4 Temmuz 1776'da, bu kitabın sonuna koyduğumuz Bağımsızlık Bildirgesi (EK-II) ilan edildi.

8 Bu konuda Türkçede Fahir Armaoğlu, *19.Yüzyıl Siyasi Tarihi 1789-1914*, (İstanbul: Kronik Kitap, 2019). Bu tarihe dönük Türkçeye çevrilen yeni eserlerden bkz. James West Davidson, *Kısa Amerika Birleşik Devletleri Tarihi*, Can Evren Topaktaş (çev.), (İstanbul: Say Yay., 2017); Allan Nevins ve Henry Steele Commager, *ABD Tarihi*, Halil İnalcık (çev.), (İstanbul: Doğu Batı Yay., 2016) Eleştirel olarak bkz. Chris Harman, *Halkların Dünya Tarihi*, Uygur Kocabaşoğlu (çev.), (İstanbul: Yordam Kitap, 2016), s. 263 vd.; Howard Zinn, *Amerika Birleşik Devletleri Halklarının Tarihi*, Sevinç Sayan Özer (çev.), (Ankara: İmge Kitaevi, 2005), s. 65 vd.

9 Thomas Paine, *Sağduyu*, M. Macit Kenanoğlu (çev.), (İstanbul: Lotus Yay., 2016), s. 117. Bu eserin George Washington tarafından, İngiliz ordusunu Boston'da ablukaya aldığı sırada tüm askerlerine okuttuğu söylenir. Amerika tarihinde, o yıllardaki nüfusa (yaklaşık iki buçuk milyon) oran esas alındığında en çok satan ve elden ele dolaşan kitap olarak bilinir. Harvey J. Kaye, *Thomas Paine and the Promise of America*, (New York: Hill and Wang 2005), s. 43. Ayrıca bkz. Harman, s. 269.

10 İkinci Kıta Kongresi, Amerikan Devrimi ve Bağımsızlık Savaşı'nda birleşen Amerika'daki On Üç Koloniden delegelerin 10 Mayıs 1775'te yaptığı toplantının adıdır. Devrimci savaş sırasında ordunun yönetilmesi, stratejilerin belirlenmesi, diplomatların atanması ve önemli bazı metinlerin hazırlanması gibi işleri yerine getirerek fiili bir ulusal hükûmet işlevi görmüştür. Bağımsızlıkla ilgili 2 Temmuz 1776 tarihli "Lee Kararı"nı kabul eden Kongre Bağımsızlık Bildigresi'ni iki gün sonra yayımlayan birimdir. Kıta Kongresi'nin ilki 1774'te aynı şehirde yapılmıştı.

Söz konusu tarihte ABD haritası tam olarak şu şekildeydi:

Bu haritada da görüldüğü gibi, bağımsızlık kazanan koloni sayısı on üçtür. İngilizcede her biri "state", yani "devlet" olarak ifade edilen bu birimlerin birliğine "Amerika Birleşik Devletleri" denir. Ne var ki Türkçede, "devlet" olarak adlandırılması kavram kargaşası yaratabileceği için "eyalet" olarak nitelendirdiğimiz ve elinizdeki eserde de (anılan nüansın farkında olmakla birlikte) akışı yakalamak için aynı tercihle "eyalet" olarak adlandıracağımız birimler, kuzeyden güneye ve (eş düzeydeyse doğudan batıya) şu şekildedir: Massachusetts, New Hampshire, New York, Rhode Island, Connecticut, Pensilvanya, New Jersey, Delaware, Maryland, Virginia, Kuzey Karolina, Güney Karolina, Georgia.[11]

2. *İlk Anayasa: "Konfederasyon Maddeleri"*

Bilgili veya dikkatli okuyucuların ABD bayrağındaki çizgilerde temsil edildiğini bildiği/fark edebileceği bu on üç "eyalet", bağımsızlık ilanından sonra yaklaşık bir yıl bo-

11 Ülke ilerleyen yıllarda (1789-1849) batıya doğru genişledi ve aşağı yukarı günümüz sınırına ulaştı.

yunca kendi aralarında bir antlaşma hazırlamaya çalıştı. Zira uluslararası sisteme girerken, yabancı devletler ve öznelerle ittifak oluşturmak için etkili önlemler almak ve bir birlik oluşturmak için bir plan hazırlamak gerekiyordu. Uzun tartışmalardan sonra diğer devletlerle dostluk ve ticaret kurmak için tasarlanan "Kalıcı Birlik ve Konfederasyon Maddeleri" (*Articles of Confederation and Perpetual Union*) adlı metin, 15 Kasım 1777'de II. Kıta Kongresi tarafından uygun bulundu ve onaylanmak üzere az önce adlarını saydığımız on üç eyalete gönderildi. Belge, gerekli onayları aldıktan sonra 1 Mart 1781'de yürürlüğe girdi. Bu eserin sonuna çevirisini eklediğimiz metni (EK-III), "ABD'nin ilk anayasası" olarak düşünebiliriz. Oldukça yumuşak ve gevşek bir birlik kuran bu belge, temel olarak eyaletlerin bağımsızlığını ve egemenlik yetkilerini güvence altına alıyordu. Belgede, merkezî hükûmete zayıf yetkiler tanınmış; sömürge döneminin sonlarında krala ve parlamentoya ait olduğu kabul edilen az sayıdaki yetkiden fazlası verilmemiştir. Yukarıdaki haritada beyazlığa denk düşen batıdaki toprak meselelerine dönük sorunların çözümlerini tek tek eyaletlere bırakan metin, tek meclis öngörmüş, tanıdığı yetkileri net ve sınırlı sayıda tutmuştur.

Bu yıllarda Amerikan halkı, başkomutan George Washington önderliğinde Britanya ordularıyla savaşmaya devam ederek önce Fransa'nın, ardından İspanya ve Hollanda'nın desteğiyle İngiliz ordusunu yenilgiye uğrattı. Tarihler 3 Eylül 1783'ü gösterdiğinde İngiltere, batıda Mississippi Nehri'ni de içine alan geniş sınırlar içinde yeni devletin bağımsızlığını tanıdı. Bu tanıma 1783 tarihli Paris Antlaşması ile belgelendi.

3. Yeni Anayasa'yı Zorlayan Koşullar

ABD'nin bağımsızlığının tanınması sürecinde "Konfederasyon Maddeleri" hâlâ yürürlükteydi.[12] Buna göre Konfederasyon, üyeleri eyalet yasama organları tarafından seçilen,

12 Bundan başlıktaki bilgiler için bkz. Robert A. Ferguson, "Introduction", *The Federalist Papers*, (New York: Barnes and Noble Classics, 2006); Michael A. Genovese, "Introduction", *The Federalist Papers*, Michael A. Genovese (ed.), (New York: Palgrave Macmillan, 2009). Adams/Adams, op. cit.

her eyaletin tek oy kullandığı tek meclisli bir yasama organı tarafından yönetiliyordu. Maddeler, yalnızca eyaletlerin oy birliğiyle değiştirilebileceğinden, herhangi bir eyalet önerilen bir değişiklik üzerinde veto hakkına sahipti. Kongre'nin savaş ilan etmek, antlaşmalar yapmak veya borç para almak gibi önemli yasaları onaylaması için nitelikli çoğunluk (on üç eyalet delegasyonundan dokuzu) gerekiyordu. Konfederasyon'un yürütme veya yargı erkleri yoktu. Bu, Konfederasyon hükûmetinin eyaletlerle çatıştığı durumlarda kendi kanunlarını ve normlarını uygulatmak için etkili araçlardan yoksun olduğu anlamına geliyordu.

Bu belgeyle bağlantılı tartışmaların ortaya çıkması çok zaman almadı. Kısa süre içinde metnin zayıf/yumuşak niteliğini dile getirenlerin sesi daha yüksek duyulmaya başladı. Eleştirilerin yoğunlaştığı nokta, merkezî iktidarın eyaletleri belli yönde veya politikaya doğru hareket etmeye zorlayacak neredeyse hiçbir yetkisinin olmamasıydı. Dahası, eyaletlerin, borçlarını ödemeye zorlanamaması da bir diğer sorundu. Ticari ilişkiler konusunda belli kurallara ihtiyaç duyuluyordu. Zira farklı politikalar konusunda eş güdüm sağlayacak bir otorite bulunmadığı için Birliğin bileşenleri arasında çatışmaların ortaya çıkması olasıydı. Savaş bittiğinde, birliğin ortak politikası talileşmiş, ayrılıklar ve çıkar çatışmaları görünür olmuştu. Bunun nedeni ekonomiyle ve ona bağlı olarak da güvenlikle ilgiliydi.

Ekonomik açıdan bakıldığında, Birliğin zorlayıcı ve doğrudan vergilendirme yetkisi yoktu. Bu, güçlü bir merkezî devlet isteyen ve bu güçten faydalanma beklentisi olanlar için sakıncalıydı. Savaştan sonra, federal borçları ödemek için konmak istenen gümrük vergisi alınamadı çünkü bu 1782'de Rhode Island tarafından veto edildi. Asker veya halktan malzeme toplayamama sorununun yanı sıra vergi toplayamama sorunu iyice görünür olmuştu. Keza, 1785'te New York da çıkarılmak istenen bir federal düzenlemeyi veto etmişti.

Dahası, çoğu üst sınıf Amerikalı, eyalet anayasalarının fazla demokratik olmasından, bunun sonucunda ise ekonominin

kısa vadeli beklentilere göre biçimlenmesinden yakınıyorlardı. Az önce değinildiği gibi, altın ve gümüş sikkelerin kıtlığıyla şiddetlenen savaş sonrası ekonomik bunalım ortamında pek çok kişi vergi ve borçlarını ödeyemedi. Eyaletlerin bu gelişmeye tepkisi para basmak ve borçları ertelemek yönünde oldu. Borçlular lehine olan bu gelişmeden rahatsız olan alacaklılar ve sermaye sahipleri, Kongre'ye bu tür popülist yasaları önleme yetkisinin verilmesini önerdiler. Ne var ki bu öneri hassas dengeleri sarsabilirdi. Örneğin Massachusetts hükûmeti benzer bir yardım yasası çıkarmayı reddettiğinde, kırsal çiftçilerin başlattığı Shays İsyanı (1786-1787) şiddet olaylarına neden olmuştu. Kıta Ordusu'ndaki hizmetleri için para almayan ama bu bağlamda vergi borcunu da ödemek istemeyen, bağımsızlık savaşının önde gelen isimlerinden Daniel Shays tarafından yönetilen bu isyan aylarca sürdü. Massachusetts'teki deneyimden hareketle bu tür ayaklanmaları bastırabilecek bir federal ordu isteği daha açık seçik dile getirilmeye başlandı. Savaş döneminden kalan hisse senedi sahipleri ve arazi spekülatörleri, merkezî bir hükümetin senetlerini itibari değerde ödemesini istiyordu fakat bu konuda ekonomik açmazlar vardı. 1780'lerin ortalarında eyaletlerin Kongre'ye fon sağlamayı reddetmesi, Konfederasyon hükümetinin dış borcunun faizini ödeyememesi, Ohio Nehri boyunca konuşlanmış askerlere ödeme yapamaması ve Mississippi Nehri üzerindeki Amerikan navigasyon haklarını İspanyol müdahalesine karşı savunamaması sorunlarını gündeme getirdi.[13]

Bu gelişmelerle birlikte gelen iç kargaşa olasılığı da ek bir kaygı nedeniydi. Bu da konunun güvenlik boyutunu oluşturuyordu. Batı toprakları konusundaki iddiaların hukuksal olarak düzenlenmesi ve buradaki ihtilafların yasa yoluyla çözülmesi gerekliliği, uzun vadede çıkabilecek iç savaşa karşı bir tedbir olarak düşünülüyordu.

İç güvenlikle ilgili bu sorunun dış güvenlik yönünden de bir yansıması vardı. Bir dış müdahale olasılığında eyaletlerin

13 Kısa bilgi için bkz. N. V. Yeliseyeva, *Yakın Çağlar Tarihi*, Tekin Özertem (çev.), (İstanbul: Yordam Kitap), s. 40 vd. Daniel Shays İsyanı'nın ötesinde diğer ayaklanmalar ve çatışmalar için Türkçede bkz. Harman, s. 263-273.

güçlerini bir araya getirecek hukuksal, toplumsal ve psikolojik etmenlerde eksiklik vardı. Bu pek de uzun olmayan bir gelecekte yıkıcı sorunlara neden olabilirdi. Öte yandan, o yıllarda Atlantik'in doğu tarafında ulus-devletler görünür olmaya başlarken ve rakip devletler "ulusal" çıkarlar ve amaçlar uyarınca hareket etmeye hazırlanırken batı kıyısında böylesi bir hareketliliğin olmaması kaygı uyandırıyordu. İngiltere, Fransa ve İspanya, Amerikan gemilerine ve ürünlerine çeşitli kısıtlamalar getirirken, ABD koordineli bir ticaret politikası misillemesinde bulunamadı. Massachusetts ve Pennsylvania gibi eyaletler İngiliz ticaretine karşılıklı kayıtlar koyduğunda, Connecticut ve Delaware gibi komşu eyaletler ekonomik bir avantaj elde etmek için serbest limanlar kurdu. 1780'lerde bazı eyaletler komşu devletlerin ticaretine karşı gümrük vergileri bile uygulamaya başladı. 1784'te Kongre, kendisine dış ticaret üzerinde yetki verecek bir değişiklik önerdi; ancak, devletlerin oy birliğiyle onayını alamadı. Oysa üreticiler yabancı mallara engel olacak yüksek bir gümrük vergisi istiyordu ama eyaletler arası rekabet buna izin vermiyordu. Güçlü bir merkezî hükûmet olmadan böylesi bir politika üretmek olanaksızdı.

1780'li yıllarda Amerikan tarihinin o zamana kadarki en hızlı nüfus artışı karşısında söz konusu sorunlar ötelenemez hâle geldi. Sonuç itibarıyla ilk etapta ticari, ekonomik ve askeri kaygıları çözmek, "vergilendirme yetkisi", "gümrük", "asker ve malzeme toplama", "güçlü bir dış politika üretme" için gereksinim duyulan zorlayıcı yetkiler ve merkezî otorite arayışı yeni bir anayasaya giden yolun kapısını araladı.[14]

4. Filedelfiya Konvansiyonu

Süreç şöyle ilerledi: Maryland ve Virginia'dan gelen temsilciler, 1785'in baharında ilk başkan George Washington'un Menon Dağı'ndaki malikânesinde bir araya geldi ve Konfederasyon Maddeleri'nde yapılabilecek değişiklikleri tartıştı. Bu tartışma durduk yere yapılmadı. Bir kısım temsilci, Potomac

14 Bu konularda bkz. Jack Ravoke ve Colleen A. Heehan (ed.), *The Cambridge Companion to The Federalist*, s. (Cambridge: CUP, 2020), 1-18.

ve Pocomoke nehirleri arasındaki ticaretin ve denizcilik ilişkilerinin geliştirilmesini istiyordu. Toplantının sonunda anılan konularla (balıkçılık, yapı maliyetlerinin bölüşülmesi, korsan saldırılarına karşı güvenlik iş birliği vb.) ilgili 13 hükümden oluşan bir rapor hazırlandı. Olası sorunlarda bir araya gelmek konusunda da bir irade ortaya kondu. Ayrıca bu oydaşmadan etkilenecek komşu eyaletlerin yani Pensilvanya ve Delaware'nin de antlaşmaya katılması gerektiği kabul edildi. Bu hareket, Konfederasyon Maddeleri dışında da eyaletler arası hukuksal bağların oluşabileceğini gösteren önemli bir model ortaya koymuş oldu. Merkezî otoritenin güçlenmesi gerektiğini savunan ve anılan görüşmelere de başkanlık eden James Madison bu modelden cesaret aldı. Virginia Meclisine, diğer eyaletlerin de ticari konuları konuşacakları ve bu çerçevede yetkilere dair kuralları gözden geçireceği bir toplantı teklifinde bulundu. Virginia Yasama Meclisi, Madison'un bu teklifine uygun olarak bütün eyaletleri, kendi arasındaki çatışmaları azaltmanın yollarını tartışmak üzere Annapolis'e temsilciler göndermeye davet etti. Connecticut, Maryland, Güney Karolina ve Georgia, söz konusu Annapolis Konvansiyonu'nun Kongre'yi baltalayacağı ve Konfederasyon Maddeleri'ni boşa çıkaracak gelişmelerin önünü açacağı düşüncesiyle temsilci atamayı reddetti. Bu dört olumsuz yanıta karşın dokuz eyalet temsilci atadı. Ne var ki bunlardan dördünün (New Hampshire, Massachusetts, Rhode Island ve Kuzey Karolina) temsilcileri toplantıya gelmedi. Atama yapan ve temsilcileri toplantıda hazır bulunan eyaletlerin sayısı sadece beşti: New Jersey, New York, Pennsylvania, Delaware ve Virginia. Bu sayı oldukça düşüktü. Özellikle Hamilton'un ısrarıyla Kongre'ye devletlerin başka bir konvansiyon için Filedelfiya'da toplanması ve Maddeler'de başkaca değişiklikleri tartışmak üzere toplanması teklifi gönderildi.

İlk toplantının yeterli çoğunluğu toplayamadığı dikkate alındığında bu teklif riskli görünüyordu. Ne var ki başka türlüsü de mümkün değildi. Mevcut durumdan memnun olan Rhode Island hariç olmak üzere bütün eyaletlerden gelen temsilciler, Maddeler'de değişiklik yapmak için Filedelfiya'da

toplandı. Bugün "Bağımsızlık Salonu" (*Independent Hall*) olarak bilinen binada 1787'nin yazı boyunca (25 Mayıs-27 Eylül) tartıştılar. Konvansiyon'a daha güçlü bir merkezî iktidardan yana olan Kıta Ordusu'nun ve bağımsızlık savaşının komutanı George Washington başkanlık etti. Filedelfiya Konvansiyonu'ndaki temsilciler yalnızca maddeleri değiştirme yetkisine sahip olmalarına rağmen gizli oturumlar yaptılar ve yeni bir anayasa yazdılar.

Bu süreçte oldukça sert tartışmalar yaşansa da bugün dahi esin kaynağı olarak gösterilen bazı uzlaşmalar gerçekleşti. Örneğin, eyaletlerin nüfusu ve buna bağlı olarak temsilci sayısı sert tartışmalara konu olmuştu. Büyük eyaletler, yasama meclisine gönderilecek temsilci sayısının nüfusa oranlı olması gerektiğini (Virginia Planı'nı) savunuyorken küçük eyaletler eşit temsili öngören planları (New Jersey Planı'nı) savunuyordu. Ara çözüm (öneren eyaletin isminden dolayı Connecticut Uzlaşması diye bilinir) Senato'da eşit temsilin, Temsilciler Meclisi'nde ise nüfusa oranlı temsilin öngörülmesi yoluyla gerçekleşti. Keza kölelik konusunda da sert tartışmalar yaşandı. Kuzey eyaletleri yabancı köle ticaretine karşıydı. Zira bu bölgeler büyük sermayenin ve sanayinin ağırlıklı olduğu bölgeydi. Büyük toprak sahiplerinin ağırlığının hissedildiği Güney eyaletlerinde ise tarıma dayalı bir ekonomi işlediği için köleliği savunuyorlardı. Sonradan iç savaşa kapı aralayacak bu soruna dönük anayasal uzlaşma, meselenin ötelenmesi oldu. 1808 yılına kadar yabancı köle ticaretinin düzenlenmeyeceği ifade edildi. Ayrıca kölelerin oy hakkına sahip olup olmayacağı konusunda ise ara çözüm, Orta Çağ'da İngiltere'de uygulanan seçmen komitesi usulü ile iki dereceli seçim ve yurttaş olarak görülmeyen kölelerin beşte üçünün sayılması yöntemleri oldu.

Anılan tartışmalarda Federalistler baskın geldi. Genel amaçları, Aydınlanma Çağı filozoflarının tanımladığı şekliyle bir cumhuriyete yaklaşmak ve eyaletler arası ilişkilerdeki sorunları aşmaktı. Yani değişiklik yapmak için çıkılan yolda yeni bir Anayasa taslağı (EK-I) hazırlandı. Kölelik, eşitlik ve

mülkiyet ilişkileri yönünden bazı sorunlar barındıran anayasa yine de özgündü:

> Erklerin anayasal olarak yeniden tahsisi, güneşin altında eşi benzeri görülmemiş yeni bir hükümet biçimi yarattı. Önceki her ulusal otorite ya merkezîleştirilmişti ya da egemen devletler konfederasyonu olmuştu. Yeni Amerikan sistemi ne biri ne de diğeriydi; ikisinin bir karışımıydı.[15]

Hukuki yetkilerin sınırlarını zorlayan bu adım, gelinen aşamada halkın ve temsilcilerinin ikna edilmesine ve onayına muhtaçtı. İşte *Federalist Yazılar* tam olarak bu bağlamda kaleme alındı.

Tartışmanın iki cephesi vardı: Federalistler ve Antifederalistler. Tam ortalarında bir yerde ise New York duruyordu. Çünkü sekiz eyalette (Delaware, Pensilvanya, New Jersey, Georgia, Connecticut, Massachusetts, Maryland ve Güney Karolina) durum Anayasa'nın lehine görünüyordu. New York'ta durum gelgitliydi. Üstelik karşıtlar da aktif olarak çalışıyordu. Anayasa taslağının tartışıldığı günlerde Antifederalistlerin eleştirilerinin New York'ta karşılık bulmadığı söylenemezdi. Ne var ki metnin yürürlüğü için dokuz eyalet yeteceği için az önce sayılan sekiz eyaletin yanı sıra New Hampshire ve Virginia'da da anayasa lehine bir atmosferin görünmeye başlaması New York'u iki seçenek arasında bırakmıştı: Ya tek başına bir devlet olarak kalacak ya da Kuzey Karolina ve Rhode Island'ı yanına alarak yeni bir konfederasyon olacaktı. Bu pek akıllıca görünmüyordu. Öte yandan Birlik, New York'un ekonomik yönden yararınaydı. Çiftçilik, avcılık ve at yetiştiriciliğine dayalı bir ekonomiye sahip kırsal bir şehir olan New York, sınır serbestisi durumunda çevresindeki eyaletler için de giriş-çıkış limanı olabilirdi. Bu durum, onları ekonomik olarak merkezî bir yere taşıyabilirdi. Bu koşullar New York'u anayasa lehine bir konuma kaydırmıştı. Ne var ki New York'un olmadığı bir ABD de düşünülemezdi. Bu nedenle eyaletin eli boş değildi. Anayasa'yı kabul etmek için pazarlık gücüne sahipti ve bu gücünü kullanabilirdi. Bu

15 Forrest McDonald, *Novus Ordo Seclorum: The Intellectual Origins of the Constitution*, (Kansas: University Press of Kansas, 1986), s. 276. Yazarın esin kaynağı için bu metindeki 39'uncu makale.

durum ise bazı riskleri beraberinde getiriyordu. Federalistlerin anayasa projelerini başarıya ulaştırmak için harekete geçmeleri gerekiyordu.

Federalist ve Antifederalist yazılar böyle bir gerilimin ortasında kaleme alınmaya başlandı.

II. Antifederalist Yazılar: Cato, Brütüs ve Diğerleri

Aktarılan dönemeçte yazılarla kamuoyu oluşturma girişimini ilk başlatanlar, merkezî iktidarın güçlenmesine ve bu belgeye karşıt olanlardı.[16] Karşıtlar genellikle takma isim kullanıyordu. ABD Anayasası taslağının yayımlanmasından sekiz gün sonra (25 Eylül 1787) Roma Cumhuriyeti'nin önde gelen senatörlerinden ve "Kartaca yıkılmalıdır" şiarıyla bugün dahi hatırlanan "Cato"nun takma adıyla eleştirel bir yazı çıktı.[17] Bunu Roma diktatörü Sezar'a suikastıyla tanınan "Brütüs" takma adıyla yayımlanan bir diğer yazı izledi.[18] Bu yazı dizisinin en çok ses getireni, 8 Kasım 1787 tarihinde "Federal Çiftçi" (*Federal Farmer*) takma ismiyle Konfederasyon Maddeleri'ni savunan ve daha merkezî bir iktidarın iveğen bir sorun olmadığını ve mevcut durumdan neden memnun olunması gerektiğini anlatan bir yazı oldu.[19] Ne var ki bu yazıları kaleme alan kişilerin ne ortak bir adı ne ideolojik bir ortaklığı ne de örgütlülüğü vardı. Öyle ki 1965'te akademik dertlerle bu yazıları el yordamıyla bir araya getirme girişimine başlayan Herbert Storing ve Murray Dry'ın bu çalışmasına kadar *Antifederalist Yazılar* diye bir kitap yoktu.[20] Yani gündemdeki Anayasa tas-

16 Bu konudaki bilgiler için bkz. Morton Borden, *The Anti-Federalist Papers.* (Lansing: Michigan State University Press, 1965)

17 Bu takma adı kullanan yazar büyük olasılıkla George Clinton'dır.

18 Bu takma adı kullanan yazar(lar) büyük olasılıkla Melancton Smith, Robert Yates veya John Williams'tır.

19 Bu takma adı kullanan yazar(lar) büyük olasılıkla Richard Henry Lee veya Melancton Smith'tir. Centinel takma adlı (büyük olasılıkla Samuel Bryan) bir yazar daha vardır. Viginia valisi Patrick Henry'nin yazıları da "Antifederalist Yazılar"a dâhil edilir.

20 Herbert J. Storing (ed.), *The Anti-Federalist*, (Chicago: University of Chicago Press, 1985) Ayrıca bkz. Herbert Storing ve Murray Dry, *What the Anti-Federalists Were For: The Political Thought of the Opponents of the Constitution*, (University of Chichago Press, 1981)

lağına karşı düşünceleri yaygınlaştırmak isteyen bu yazarların görüşleri, kamuoyuna derli toplu biçimde ulaşmıyordu.

Gerçi Antifederalistler olarak adlandırılan 1787 Anayasası'nın karşıtları tamamen pusulasız da değildi. Her şeyden önce sınıfsal çıkarlar itibarıyla belli bir ortaklığın yansımasıydılar. Ayrışma, New York'ta öteden beri süregelen ekonomik/politik gerilimin ürünüydü. Federalistler, esasen New York'un tüccar ve profesyonel sınıflarının partisiydi; ılımlı yönler taşıyorlardı. Vali George Clinton'un hareketi yani Antifederalistler ise küçük çiftçilerin desteğini arkasına almış gibi görünüyordu. Radikalliğe eğilimi olan Antifederalistler, bağımsızlık savaşında Whig olarak bilinen grupların geleneğini taşıyan, sözcüğün öz anlamıyla popülist (halkçı) eğilimleri olan bir gruptu.[21] Anayasa'nın tartışıldığı dönemde Antifederalistler, merkezî hükûmetin monarşiye hatta tiranlığa kayabileceğini öne sürdüler. Britanya Kralı'nın tutumundan çıkardıkları dersle, iktidarın güçlenmesinin kötüye kullanımları arttıracağını ve özgürlükleri boğacağını anlattılar. Sadece siyasi iktidara değil, zengin tüccarlara ve sanayicilere karşı da güvensizlik taşıyorlardı.[22] Yazılardaki "Tehlikeli Plan, Aristokratik Birleşime Fayda Sunar", "Ulusal Hükûmet Kuran Yeni Anayasa Yabancı Nüfuzunu Ortadan Kaldırmaz, İç Savaş ve Despotluk Tehlikesi Getirir" gibi başlıklar ne denli kaygı taşıdıklarının bir resmidir.[23]

Antifederalist Yazılar, haddizatında kısa sürede dikkate değer bir ilgi kazanmıştır. Halk arasında dolaşan savlar, dil popülerleştiği ölçüde yaygınlaşıyordu. Örneğin Bağımsızlık Savaşı yıllarında "bana ya özgürlüğü verin ya da ölümü" sözüyle tanınan Patrick Henry, İngiliz monarşisinin yağmurundan kaçarken merkezîleşmiş hükûmet iddiası altında yeni bir tiranlık dolusuna kapılma olasılığına dikkat çekiyor, Elbridge

21 Cecil Eubanks, "New York: Federalism and the Political Economy of Union", *Ratifying the Constitution*, Michael Allen Gillespie ve Michael Lienesch (ed.), (Lawrence: University Press of Kansas, 1989), s. 310.

22 Akhil Amar, "Anti-Federalists, the Federalist Papers, and the Big Argument for Union", *Harvard Journal of Law and Public Policy*, S. 16, 1993, s. 111-118.

23 Bu başlıklar için bkz. "The Federalist" başlıklı Wikipedia sayfası.

Gerry ise söylemini sertleştirip "ayrışmanın sıçanlar ve sıçan karşıtları (arasında?) olduğunu" söyleyebiliyordu.[24]

Ayrıca itirazların bir kısmı teknik ama anlaşılır kılınmaya çalışıyordu. Anayasa'yı hazırlayanlar sundukları metnin kesinlikle herhangi bir ekleme çıkarma olmadan, hiçbir değişiklik yapılmadan kabul edilmesi veya reddedilmesini istiyordu. Aksi durumda her eyaletin kendi değişiklik önerilerini sunması, bir defa daha konvansiyon toplanması, yeniden yapılan toplantıda yeni tartışmaların yapılması ve sonuçta oluşan metnin yeniden eyaletlere gönderilmesi gibi ucu açık bir süreç başlayabilirdi. Ayrıca, Anayasa'nın, Kongre veya bir yasama organı tarafından değiştirilmesine olanak tanımak onu bir anayasa olmaktan çıkarıp alelade kanunlar düzeyine taşırdı. Antifederalistlerin önde gelen isimlerinden ve az önce değinildiği gibi Bağımsızlık Bildirgesi'nin taslağını kaleme alan Richard Henry Lee, bu "ya hep ya hiç" uygulamasını bir dayatma olarak eleştiriyor ve "bu, aç bir kişinin önüne elli tabak yemek koyup ya hepsini yiyeceksin ya da hiçbirini yiyemezsin demek gibidir" diyerek bu tutumu alaya alıyordu.[25] Dahası, bu fiili durumu da kabul edilemez olarak görüyor ve gelecekteki yeni keyfiliklerin habercisi sayıyorlardı.

İlginçtir, bu eleştiriler federalist çevrelerde de yankı buldu. Örneğin federalist hukukçu ve Yüksek Mahkeme yargıcı William Paterson, halkın aklında yeni bir konfederasyon düşüncesi yokken böyle bir işe girişmenin seçmenin iradesinin gasp etmek anlamına geleceğini, keskin ve kandırılmaz Amerikan halkının kendilerini takip etmeyeceğini, bu nedenle de halkı izlemelerinin zorunluluk olduğunu söylemişti.[26] Keza, George Washington'dan boşalacak başkanlık koltuğuna kısa bir süre sonra Federalistlerin adayı olarak katılıp başkan olarak oturacak John Adams da bu hukuksuzluğa dikkat çekmişti. Konfederasyon Maddeleri'nin 13'üncü maddesine göre her türlü değişiklik oy birliğini gerektiriyordu. Ne var

24 Ak. Saul Cornell, *The Other Founders: Anti-Federalism and the Dissenting Tradition in America, 1788-1828*, (Chapell Hill: University of North Carolina Press, 1999), s. 157.

25 Ak. Kyle Scott, *The Federalist Papers: A Reader's Guide*, (London: Bloomsbury, 2013), s. 39.

26 Age.

ki Anayasa metninin 7'nci maddesi, on üç devletin dokuzunun onayını yürürlük için yeterli sayıyordu. Yani Anayasa, mevcut metinle uyumsuzdu. Böylesi bir hukuksuzluğa kapı aralamak devam eden süreçteki sınırsız iktidarın önünü açabilirdi. Bir defa böyle bir hukuksuzluğa izin ve onay vermek, gelecekte de benzeri uygulamaların önünü açabilirdi. Kişisel çıkarlarına göre toplumu manipüle eden kişiler hukuk kurallarını boşa çıkarabilirdi.[27]

Aslında burada sözcüğün gerçek anlamıyla bir "kurucu iktidar"ın ortaya çıkması söz konusuydu.[28] Öğretide daha o yıllarda bunun bir değişiklik değil ikame olduğunu söyleyenler de vardı.[29] Keza Francisco Forrest Martin gibi günümüzün bazı akademisyenleri, birçok eyalet tarafından ihlal edildiği için Konfederasyon Maddeleri'nin bağlayıcı gücünü kaybettiğini ve dolayısıyla "diğer taraf eyaletlerin Maddelerin oy birliğiyle rıza kuralına uymak zorunda olmadıklarını" kabul etmektedir. Öte yandan, Akhil Amar gibi diğer bazı akademisyenler ise, bu noktada Konfederasyon Maddeleri ile Anayasa arasında gerçekten herhangi bir çatışma olmayabileceğini öne sürmekte; Konfederasyonun VI. maddesinin özellikle eyaletler arasında yan anlaşmalara izin verdiğini ve Anayasa'nın, tüm devletler onaylayana kadar bir yan anlaşma olarak görülebileceğini iddia etmektedir.[30]

Antifederalistler, yeni Anayasa'nın getirdiği ve Patrick Henry'nin "konsolide hükûmet" olarak adlandırdığı şeyden korkuyordu. Antifederalistler, federalistlerin ticari büyüme ve uluslararası prestij umutlarında; hırslı adamların, geleneksel olarak askeri kampanyalar, zorunlu askerlik ve vergilerle zulmeden "görkemli imparatorluk" şehvetini görüyorlardı. Amerika Birleşik Devletleri gibi geniş

27 Buna yanıtlar için bkz. 40 no.lu makale.

28 Kurucu iktidar kavramı, Türkçe literatürde asli ve türev kurucu iktidar diye ikiye ayrılır. Gerçekte bu kavramın böylesi bir bölünmeye tabi olması tartışmalıdır. Öte yandan kurucu iktidarın kendine özgü özellikleri "tali kurucu iktidar" kavramını ise tamamen dışlar. Böylesi kullanımlar terk edilmelidir.

29 Pauline Maier, *Ratification: The People Debate the Constitution, 1787-1788*, (New York: Simon & Schuster, 2011), s. 62.

30 İlki için bkz. Martin, Francisco, *The Constitution as Treaty: The International Legal Constructionalist Approach to the U.S. Constitution*, (Cambridge: CUP, 2007), s. 5. İkincisi için bkz. Akhil Amar, *America's Constitution: A Biography*, (Westminster: Random House 2012), s. 517. Bu tartışma, konuyla ilgili *Wikipedia* sayfasına da yansımıştır. https://en.wikipedia.org/wiki/Articles_of_Confederation

bir alanda etkinlik gösterecek bir hükûmetin halk tarafından denetlenebileceğinden emin olmayan Antifederalistlerin merkezî hükûmetin arttırılan yetkilerinde gördükleri tek şey, halkın hak ve özgürlüklerine yönelik tanıdık tehditlerdi.[31]

Antifederalist Yazılar başarısız kaldığı için -rakiplerinin yazılarının aksine- anayasa hukuku derslerinde okutulmamakta, mahkeme kararlarında da alıntılanmamaktadır. Ne var ki bu yazılar, başta Haklar Bildirgesi'nin ABD Anayasası'na dâhil edilmesi gibi yaşamsal işlevinin yanında, merkezî iktidara güvensizliğin dikkate değer metinlerinden kabul edilir.

III. Federalist Yazarlar: "Publius"

Eserin net biçimde anlaşılması, öncelikle yazarları hakkında bilgi edinmeyi gerektiriyor. Söz konusu yazıların bugün Alexander Hamilton, James Madison ve John Jay tarafından ayrı ayrı yazıldığını biliyoruz ama bu yazılar orijinal hâlinde *Publius* takma adıyla yayımlanmıştı.

Yazarların takma ad kullanmaktaki amaçları birden çoktu. Öncelikle -birazdan değinileceği gibi- anılan tarihlerde Filedelfiya'da toplanan kişiler yeni bir anayasa hazırlayarak yetkilerini aşmıştı. Bu yeni anayasayı canla başla savunan yazarlar, kimliklerini afişe ederek olası bir soruşturmaya tabi olmak istemiyorlardı. Öte yandan bu yazıları bir dava için ve okurları belli bir görüşe ikna etmek için yazmışlardı ve kimliklerini açığa vurarak olası ön yargıları beslemek istemiyorlardı. Nitekim yazarların politik bagajları vardı ve bunun ağırlığının yazılarını gölgelemesini istemiyorlardı. Öte yandan, yazılanların ekonomik bir yönü de vardı. Böylesi durumlarla bağlantılı olduklarında kendi çıkarlarını takip ettikleri düşünülebilirdi. Ayrıca, hiçbir bağlantılarının olmadığı durumlarda ise dışarıdan maval okuyor görünebilirlerdi. Takma isimle yazmak ise bu döngüyü kırıyordu.

Yazarların kendilerine bu takma adı seçmelerinin de bir anlamı vardı. Publius veya tam adıyla aktaracak olursak Pub-

31 Ralph Ketcham, *Roots of the Republic: American Founding Documents Interpreted*, (New York: Rowman & Littlefield, 1990), s. 383

lius Valerius Poplicola, MÖ 509'da, Roma'daki monarşinin devrilmesine önderlik eden dört isimden biri olan cumhuriyetçi bir politikacıdır.[32] Bu adın seçilmesi, iki yönden rastlantı değildi. Bir defa, ABD'nin kuruluş sürecinde Roma'nın oldukça önemli bir esin kaynağı olduğu bilinir. "Kurucu babalar"ın, antik dönemdeki "karma yönetim" (*mixed government*) analizlerine, başta Polybius olmak üzere Romalı tarihçilere başvurdukları sır değildir.[33] Bu esinlenme öylesine güçlüdür ki, bugün ABD'nin resmî devlet mühründe yer alan Latince "E pluribus unum" ("Çokluktan birliğe") yazısının altında, bir elinde zeytin dalı diğer elinde beyaz oklar (barış ve güvenliği sembolize eder) bulunan kartalda bile izleri görünür (Roma'nın sembolü kartaldır). İkincisi, söz konusu yazılar İngiliz monarşisine karşı duran kalemlerden çıkmıştı. Kendi aralarında da fikir ayrılığı bulunan yazarların ortak keseni Cumhuriyetçi olmalarıydı. Bu bakımdan Romalı bir Cumhuriyetçinin adını kullanmak biçilmiş kaftandı.

Söz konusu metnin bugün kimler tarafından yazıldığını biliyoruz. Öğretide, kimileri bu gerçekten hareketle yazıları, yazarlarına göre çözümlemektedir. Bu, özellikle tarihsel analiz için anlamlı olabilir. Nitekim, Hamilton ve Madison, metnin onaylanmasından sonra karşıt kamplara geçmiş, yine takma adlarla (sırasıyla *Pacificus* ve *Helvidius*) tartışmışlar; ilki güçlü ve ulusal bir yürütmeyi savunurken diğeri buna, muhatabını "gizli monarşist" diye niteleyerek karşı çıkmıştır.[34] Yazıları bu gerçeklerle birlikte kavramak isteyenlerin metinleri yazarlarına göre ayırması işlevsel olabilir. Gelgelelim öğ-

32 Valerius, Lucius Junius Brutus, Lucius Tarquinius Collatinus ve Spurius Lucretius Tricipitinus ile birlikte Roma Devrimi'nin liderlerinden biri olan Publius, Kral Lucius Tarquinius Superbus'ın şehirden uzaklaşmasından sonra kamuoyunu desteğini arkaya alarak cumhuriyeti ilan ettiler. Konsüllük makamı kurulunca, sürgüne gönderilen kralın yerine Brütüs ve Collatius ilk konsüller olarak göreve başladı. Bu konuda Türkçede bkz. Mary Beard, *SPQR: Antik Roma Tarihi*, İrem Sağlamer (çev.), (İstanbul: Pegasus Yay., 2018). Publius'un biyografisi için Romalı tarihçi Plutarch'ın İngilizceye *Lives of the Noble Greeks and Romans* adıyla çevrilen eseri okunabilir.

33 Özellikle "karma hükûmet" konusunda Polybius'un esin kaynağı olan *The Histories* eserinin Türkçeye kazandırılmamış olmasını bir eksiklik ve ilgililere çağrı olarak kaydedelim. Bu konuda bilgi için ayrıca bkz. Marshall Davies Lloyd, "Polybius and the Founding Fathers: The Separation of Powers", *St Margaret's School*, 1998, ss. 115.

34 Alexander Hamilton ve James Madison, *The Pacificus-Helvidius Debates of 1793-1794: Toward the Completion of the American Founding*, Morton J. Frisch (ed.), (Indianapolis: Liverty Fund, 2007).

retide diğer bazıları ise her ne kadar üslupta ve jargonda farklılıklar olsa da gerçekte bu çalışmanın tek bir yazarın elinden çıkmışçasına algılanabileceğini düşünür. Bu, ABD'nin kuruluş felsefesini anlamak ve ABD Anayasası'nın özünü kavramak isteyenler için daha uygun bir yöntemdir. Hatta buradan bakınca eser, tek kalemden çıkmış bir "anayasa şerhi" olarak bile görülebilir. Bu gerçek, birden çok defa hem yargı kararlarında hem de ders kitaplarında dile getirilmiştir.[35] Anayasal tarihin öne çıkan figürleri de böyle düşünmektedir. Örneğin ABD Yüksek Mahkemesi'ne en çok etki eden yüksek yargıçlardan biri kabul edilen John Marshall'a göre *Federalist*, "ABD Anayasası'nın eksiksiz bir şerhi"dir.[36] Keza, Bağımsızlık Bildirgesi'nin yazarı ve ABD'nin üçüncü başkanı olan Thomas Jefferson'a göre de *Federalist* "yönetim ilkelerine ilişkin şimdiye dek yazılmış en iyi şerh"tir.[37] Dolayısıyla eseri çok veya tek yazarlı bir anayasa şerhi olarak kavramak hem mümkündür hem de daha yaygın bir eğilimdir. Biz de bu eğilimi destekliyoruz. Ne var ki yazarlar hakkında asgari de olsa bilgi sahibi olmanın önem taşıdığını düşünüyoruz.[38]

1. James Madison

Federalist Yazılar'ın yazarlarından James Madison, sonradan ABD'nin (dördüncü) başkanı olmuş önemli bir politikacıdır. Ne var ki politikadaki rolü, genellikle "kitabi" niteliktedir. Varsıl bir ailede doğan, yaşamı boyunca Virginia'daki büyük bir çiftliğin ve aynı zamanda yüzlerce kölenin sahibi olarak yaşayan Madison iyi bir eğitim almıştır. Klasik Latince, Yunanca ve İbranice bildiği, retorik ve siyaset felsefesi alanına yoğunlaştığı, bu çerçevede İskoç Aydınlanması'ndan etkilendiği bilinir. Dinsel yönden deist eğilimler taşıdığı söylenen Madison, sadece Anayasa'nın değil aynı zamanda

35 Örn. bkz. Joseph Story, *Commentaries on the Constitution of the United States*, (Harvard: Harvard University Press, 1833).

36 Cohens v. Virginia, 19 U.S. 264 (1821).

37 Jefferson'un James Madison'a yazdığı 18 Kasım 1788 tarihli mektup esasen Haklar Bildirgesi'nin de Anayasa'ya dâhil edilmesi istemiyle ilgiliydi. Bilgi için bkz. https://www.archives.gov/founding-docs/more-perfect-union

38 Bu bilgiler için bkz. Ferguson, op. cit. Genovese, op. cit. Adams/Adams, op. cit.

Haklar Bildirgesi'nin taslağının hazırlanmasında ve tanıtılmasında etkinlik gösterdiği için "Anayasa'nın Babası" olarak da tanınır. Madison, *Federalist Yazılar* sırasında güçlü bir merkezî iktidarı savunmuşsa da sonradan bu pozisyonunun tam aksi yöne kaymış, son aşamada ikisinin arasında ılımlı bir konumda yer almıştır. Madison, ABD'nin ilk siyasi partisi Federalist Parti ile 1791'de yollarını ayırdıktan sonra Thomas Jefferson ile birlikte Demokratik-Cumhuriyetçi Parti'yi kuran isimlerden biri olmuştur.

Anayasa hukukuyla ilgilenen Türkiye'deki okuyucular, Madison'u dünyadaki ilk anayasa yargısı tartışmasının yapıldığı *Marbury v. Madison* kararından da tanıyor olabilir.[39]

2. *Alexander Hamilton*

Alexander Hamilton, *Federalist*'in diğer iki yazarından, ekonomik yönden kökeni alt sınıflara dayanmakla ayrılan bir isimdir. ABD'nin dışında Karayipler'deki Batı Hint Adaları'nda (Nevis), İskoç kökenli bir baba ve Fransız kökenli bir annenin evlilik dışı ilişkisinden doğan Hamilton erken yaşta yetim kalmış, köyünün fırtınayla dağılmasıyla göç etmek zorunda kalmış ve ilk gençlik yıllarında kâtip olarak çalışmıştır. Memleketinden gelen desteklerle okuyan Hamilton, Devrim

39 Bu dava, merkezî iktidarı ve ticaretçileri destekleyen Alexander Hamilton'un Federalist Partisi'nin desteğini Başkan John Adams ile tarımcıları ve ademimerkeziyetçiliği destekleyen Demokratik-Cumhuriyetçi Parti'nin lideri ve müstakbel başkan Thomas Jefferson arasındaki siyasal ve ideolojik rekabete dayanır. Adams, 1800'deki başkanlık seçimini kaybetmiş ve 1801'de başkanlık süresinin sona ermesinden iki gün önce bazı yargıç atamalarına girişmiştir. Senato bu atamaları onamış, fakat anılan tarihlerde başkanın görev değişikliği gerçekleştiği için süreç tamamlanamamıştır. Jefferson, bu kişilerin atama belgeleri henüz kendilerine teslim edilmediği için atanmış sayılmayacakları düşüncesini ileri sürmüştür. Nitekim bakan James Madison bu belgeleri iletmeyi reddetmiştir. Kendisine atama belgesi verilmeyen William Marbury, Yüksek Mahkeme'ye Madison aleyhine bir dava açmış ve bu belgenin verilmesine dönük bir zorlama için bir müzekkere (*writ of mandamus*) yayımlamasını istemiştir. Dava görülürken, böylesi durumlarda talep edilen türden bir emir çıkarılabileceğini söyleyen mevzuata dikkat çeken Yüksek Mahkeme yargıcı John Marshall, yüksek mahkemenin yetkilerini, Anayasa'nın öngördüğünün ötesinde genişlettiği sonucuna vardı. Somut olayda bu hükmü göz ardı eden Marshall, söz konusu olayda inceleme yetkilerinin olmadığını, dolayısıyla müzekkere yayımlamalarının da mümkün olmadığı sonucuna vardı. Kararda önem taşıyan nokta, Amerikan mahkemelerinin Anayasa'yı ihlal ettiğini düşündükleri kanunları geçersiz kılma yetkisine sahip olduğunun ilan edilmesi oldu. Bkz. Marbury v. Madison, 5 U.S. (1 Cranch) 137 (1803).

yıllarında George Washington'un sevgisini kazanmış ve başyaverliğe terfi etmiş, kabinesinde de hazine müsteşarı olarak görev almıştır. Hamilton, Federalist Parti'nin yanı sıra, ilk fiili merkez bankaları yoluyla ülkenin ekonomik sisteminin, sahil güvenlik teşkilatının ve bugün dahi çokça okunulan *New York Post* gazetesinin kurucusudur.

Dinen ortodoks ve geleneksel Presbiteryen olarak bilinen, evanjelist yönleri olan ve Yahudi topluluklarla yakın ilişki içindeki Hamilton, İbranice bilmektedir ve *Federalist*'teki seksen beş yazının elli biri, yani yaklaşık beşte üçü onun kaleminden çıkmıştır. Ailesinin köleleri olmasına rağmen kendisi köle edinmeyen yazar, köleliğe karşı çıkan hareketi destekledi. Hamilton, 1796 ve 1800 yıllarındaki başkanlık seçimlerinde başkan adayı olarak seçimlere katıldı ama iki seçimi de kaybetti. Bu seçim sürecinde eşine sadakatsizliği kamusal tartışma konusu olduğu gibi politik rakibi ve Thomas Jefferson'un yardımcısı olan Aaron Burr ile yaşadığı restleşme üzerine çıktığı düelloda yaşamını yitirdiği için kişisel yaşamıyla da öne çıkmış bir isimdir. Okuyucular, kendisini 10 doların üzerindeki resminden de tanıyor olabilir.

3. John Jay

John Jay (1745-1829), New York'ta varsıl bir ailede doğmuştur. *Federalist*'in yazarları içinde hukukçu olan tek isimdir. Amerikan Devrimi sırasında İspanya ve Fransa büyükelçisi olarak görev yapmış, bu görevinde özellikle İspanya'nın finansal desteğini sağlamasıyla ünlenmiştir. Amerikan Devrimi yıllarında Britanyalı Amerikan sömürgelerinde ve Birleşik Devletler'in ilan edildiği zamanlarda yasama organı olarak etkinlik gösteren Kıta Kongresi'nin (*Continental Congress*) başkanlığını yürüten, ABD Yüksek Mahkemesinin ilk başyargıcı (*chief justice*) olarak görev yapan ve sonradan bu görevi bırakarak New York'un ikinci valisi olan Jay, Britanya'nın Amerikan bağımsızlığını tanıdığı Paris Antlaşması'nın müzakerecisi olarak da tanınır. ABD'nin başkanlık ve başkan yardımcılığı seçimlerinde (1788, 1796 ve 1800) Federalist

listelerde yer alsa da başarı kazanamamıştır. Köleliğe karşı olmasıyla bilinen Jay bu özgürleşme hareketine de katılmış, kendi kölelerinden beşini de azat etmiştir. Federalist Parti'nin önemli liderlerinden sayılan Jay, *Federalist*'teki seksen beş yazının sadece beşini kaleme almıştır.

Federalist isimlerle ilgili olarak şunu belirtmekte fayda var: Federalistler, Antifederalistlerin aksine tek bir isim ve şemsiye altında toplanabilmiştir.

IV. Federalistlerin Felsefesi

Federalistler, monarşist eğilimleri taşımakla suçlansalar da kendilerini cumhuriyetçi olarak görüyorlardı.[40] Antifederalistlerin, Montesquieu'ye atıfla cumhuriyetin ancak küçük nüfuslar ve bölgelerde etkili olabileceğine dönük savına bizzat Montesquieu'den yaptıkları uzun alıntıyla yanıt veriyorlardı:

> Çok büyük olasılıkla insanlık eğer cumhuriyetçi bir hükûmetin sahip olduğu bütün yerel avantajlar ile monarşik bir hükûmetin sahip olduğu dışa karşı gücünü birleştiren bir anayasa fikrini akıl edememiş olsaydı, çok uzun süre boyunca TEK KİŞİDEN oluşan bir hükûmetin yönetimi altında yaşamak zorunda kalırdı. Bir KONFEDERE CUMHURİYET'ten söz ediyorum. (...) Bu hükûmet türü, birkaç küçük *eyaletin* kurmak istedikleri daha büyük *birinin* üyeleri olarak birleşmelerine ilişkin bir sözleşmedir. Toplumların yeni bir topluluk olmak üzere oluşturdukları, yeni birliktelikler kurarak bütünün güvenliğini koruyabilecek güce erişene kadar büyümeye elverişli, bir tür toplum ittifakıdır. (...) Bu tür bir cumhuriyet bir dış güce sahip olur ve içsel bozulma yaşamadan kendi kendisini destekleyebilir. Bu tür bir toplum, bütün olumsuzlukları önleyebilir. (...) Bir üye yüksek yetkiyi diğerlerinden gasp etmeye kalksa dahi bütün konfedere devletlerle aynı güce ve güvenilirliğe sahip olması beklenemez. Söz gelimi devletlerden biri üzerindeki etkisi fazla artmaya başlarsa bu durum diğerlerini telaşa düşürecektir. Devletlerden birini ele geçirse, gasp ettiği ülke haricinde kalıp da hâlâ özgür olan diğerleri ona karşı çıkarak bu gasp henüz sonuçlarını vermeden onu alt edebilirler. (...) Bu hükûmet küçük cumhuriyetlerden oluşacağından, her birinin iç huzuruna; bir birlik olmaktan kaynaklanan gücüyle ise, dışa karşı büyük monarşilerin avantajlarına sahip olacaktır.[41]

40 9 ve 10 no.lu makaleler.
41 Bkz. 9 no.lu makale.

Cumhuriyetçiliğin gerçek mantığını yansıtan "Amerikan anayasalarının halka dayalı (eski ve modern) modeller üzerinde yaptığı değerli düzeltmelerin kesinlikle tüm övgüleri hak ettiğini"[42] düşünen Federalistler, cumhuriyete modern anlamını vereceklerini varsayıyorlardı. Bu bağlamda Cumhuriyetçiliğin olmazsa olması siyasal katılıma gönderme yapmaktan geri durmamışlardır. Halkın isteklerinin ancak aktif katılım yoluyla öğrenilebileceğine ve bu katılımın temsilcilerin halkı manipüle etmesine engel olabileceğine inanan Federalistler, halkın hükûmeti denetlemesinin hükûmetin bir mafya yönetimine dönüşmesine engel olabileceğini ileri sürmüştür. Zira "hükûmeti kontrol altına alıp düzenlemesi gereken tek şey akıldır. Tutkular hükûmeti değil, hükûmetler tutkuları kontrol altına almalı ve düzenlemelidir."[43] Aklı merkeze alan bu Aydınlanmacı yaklaşım farklı defalar vurgulanmıştır: "Her politik anayasanın amacı, önce toplumun ortak yararının nerede yattığını anlayabilecek kadar bilge ve bu yarar için çabalayacak kadar erdemli yöneticileri göreve getirebilmek, sonra da bu kişilerin kamusal güveni ellerinde tuttukları süre boyunca erdemli kalabilmeleri için en etkili önlemleri alabilmektir."[44]

Görüldüğü gibi Aydınlanma'nın fikirlerinden etkilenmişlerdi. Kitaptaki yazılar takip edildiğinde de fark edileceği gibi Thomas Hobbes'un *Leviathan* kitabından beri Batı siyaset felsefesinin en önemli sorgulamalarından biri olan "insan doğası"na dönük savlar türetmişlerdir.[45] Federalistlerin yazılarında, Hobbesçu bir yaklaşımın izleri görülür. Zira onlara göre insanlığın eylemleri her zaman için akılcı olmayabilir, bu nedenle bir hükûmete ihtiyaç vardır.[46] Ayrıca aydın devlet adamlarının dahi her zaman için yönetimde olmayabileceği akılda tutulmalıdır.[47] "Hırslar, kararları akıldan uzaklaştırmakta zorlanmazlar"[48] diyen Federalistler için hırsın kötüye

42 Bkz. 10 no.lu makale.
43 Bkz. 49 no.lu makale.
44 Bkz. 57 no.lu makale.
45 Thomas Hobbes, *Leviathan*, Semih Lim (çev.), (İstanbul: Yapı Kredi Yay., 2019).
46 Bkz. 15 no.lu makale.
47 Bkz. 10 no.lu makale.
48 Bkz. 55 no.lu makale.

gidişini frenleyecek olan şey bir diğer hırstır.[49] Bu frenlemenin yokluğunda insan doğasının yıkıcılığı kaçınılmazdır:

> İnsanlar melek olsaydı, hükûmete gerek kalmazdı. İnsanları melekler yönetseydi, ne iç ne de dış denetim mekanizmalarına gereksinim duyulurdu. İnsanların insanlar tarafından yönetildiği bir hükûmette ise temel güçlük şudur: önce yönetilenleri, sonra da kendisini kontrol edebilecek bir hükûmet oluşturulabilmek.

Gerçi bu felsefi konum, Federalistlere özgü değildir. Aynı yaklaşımı Antifederalistler de paylaşır. Gelgelelim ayrışma yöntemdedir. Federalistlerin önerisi kapsamlı bir cumhuriyettir. Buna karşılık Antifederalistlerin önerisi küçük ve homojen bir cumhuriyettir. Antifederalistler kamusal esenliğin bireysel erdemlerin korunması ve geliştirilmesinden geçtiğini söylerler. Bu bakımdan bireyi önceleyen bir perspektife sahiptiler. Hak ve özgürlükleri bir belgede düzenlemekle ilgili istençleri biraz da bundan gibidir. İnsanın baskın olma yönündeki hırslarının frenlenmesi gerektiğini çünkü bunun iktidardayken kötüye kullanımlara yol açabileceğini anlatırlar.[50] Federalistler ise sorunun oturmuş ve güven veren kurumlardan geçtiğine inanmaktadır. Haklar Bildirgesi'nin varlığının çok önem taşımadığına ilişkin tutumları bu kurumsalcı yönleriyle ilgili sayılabilir.

İktidarın örgütlenmesi konusunda Federalistler, buraya kadar çoktan anlaşıldığı üzere, güçlü bir merkezî iktidardan yanaydılar. Hatta ilk on dört yazıda yana yakıla birliğin önemine yer vermeleri bundandır. Onlara göre Konfederasyon maddelerinin sağlayamadığı istikrarı daha güçlü bir ulusal hükûmetin kurulmasına zemin hazırlayacak Anayasa sağlayacaktı. Hizipleşme ve istikrarsızlık sorunu, yerel yönetimleri kontrol eden bir merkezî iktidar sayesinde çözülebilir ve kamusal esenlik gelişebilirdi. Bu bağlamda birlikçi vurguları, şu satırlarda görüldüğü gibi oldukça dikkat çekiyordu:

> İlahi Takdir'in birbirine bağlı bir ülkeye birbirine bağlı bir halk bahşettiğini görmekten de aynı sevinci duymaktayım, aynı atalardan gelen, aynı dili konuşan, aynı dine bağlı, aynı yönetim ilkelerini

49 Bkz. 72 no.lu makale.

50 Cecelia M. Kenyon, "Men of Little Faith: The Anti-Federalists on the Nature of Representative Government," *William and Mary Quarterly*, S. 12(1), 1955, s. 13.

> benimseyen, örf ve adetleri birbirine çok benzeyen ve birlik olmuş konseyleri, orduları ve gayretleriyle uzun ve kanlı savaşlarda yan yana savaşmış, özgürlük ve bağımsızlığını asilce kazanmış bir halk.[51]

Gelgelelim birliğe dönük vurguları sınırsızlık anlamına gelmiyordu. Bu bağlamda iktidarın kötüye kullanılması olasılığına karşı güvenceler ise yatay ve düşey erkler ayrılığı ve bağımsız yargıydı. Ancak bu erkler ayrılığı düşüncesi erklerin birbirinden ayrılmasıyla sınırlı değildir. Bunların her birinin yekdiğerine karşı kendi çıkarlarını savunması gerektiği, bu yolla denetim ve dengenin söz konusu olacağı düşünülüyordu.[52] Antiklerin "karma yönetim" mantığının uzantısı olan bu yaklaşım Eubanks'ın cümleleriyle tam olarak şöyleydi:

> Federalistler, yargıyı vicdanın deposu; yürütmeyi zindelik ve birliğin merkezi; Senatoyu da bilgeliğin ve istikrarın yuvası olarak görüyorlardı. Federalistlerin amacı, bu hükûmet unsurlarını güçlendirmek ve eyalet hükûmetleri ve Temsilciler Meclisi gibi halk meclislerinin kendi menfaatlerine dönük hırslarını sınırlamaktı. Aklı, zindeliği ve birliği erdemlilik olarak görmeye ilişkin bu eğilim, tam da Hamilton'ın kamusal tartışmalarda ve onay konvansiyonundaki konumunu yansıtıyordu. Bu esasen, aristokratik duyarlılıklar taşıyan ve millî iradenin dönekliğinden korkanların savıydı.[53]

Karma yönetim geleneğinin izlerini açıkça görebileceğimiz bu yaklaşım, yöntemini canlı ve rekabetçi piyasa mantığına da uyarlamıştı:[54]

> Ticari ongunluk bugünlerde tüm bilge devlet adamları tarafından ulusal zenginliğin en önemli ve bereketli kaynağı olarak kabul ediliyor ve bu devlet adamlarının önem verdikleri siyasal amaçların başında geliyor. Doyum veren şeylerin niceliğini arttırarak ve insan hırslarının ve girişimciliğinin başat gayeleri olan çeşitli değerli metallerin takdimini ve dolaşımını teşvik ederek, sanayinin her alanını canlandırmaya, güçlendirmeye, daha etkili ve bereketli hâle getirmeye yarar. Azimli tacirler, çalışkan çiftçiler, zinde makinistler ve gayretli üreticiler: Tüm bu sınıflar, sarf ettikleri gayretlerin karşılığını alabilmek için sabırsız bir beklenti ve giderek artan bir eğilim içerisindeler.[55]

51 Bkz. 2 no.lu makale.

52 Yasama içinde dengeler için bkz. 73 no.lu makale. İki meclisin birbirini dengelemesi konusunda bkz. 63 no.lu makale. Bütün bu organların birbirileri arasındaki frenleme için bkz. 66, 78, 79 ve 81 no.lu makaleler.

53 Eubanks, s. 330.

54 Karma yönetim konusunda bkz. Tolga Şirin, "Anayasalcılık, Cumhuriyetçilik ve Maddi Anayasa Hakkında Notlar", https://www.tolgasirin.com/post/anayasalcilik

55 Bkz. 12 no.lu makale.

Erklerin düşey ayrılığı konusunda ise birlikçi bir federalizmi öne çıkarıyorlardı:

> (...) Önerilen Anayasa, karşıtlarının öne sürdükleri kıstaslarla değerlendirildiğinde ne ulusal ne de federal bir Anayasa olarak görülebilir, ikisinin karışımıdır. Kuruluşu bakımından ulusal değil, federaldir; hükûmetin olağan yetkilerinin kaynağı bakımından kısmen federal kısmen ulusaldır; bu yetkilerin kullanılması bakımından federal değil, ulusaldır; yetkilerin kapsamı bakımından ulusal değil, federaldir ve son olarak değişiklikleri yapma yetkisi bakımından ne tam federal ne tam ulusaldır.[56]

Federalistlerin istikrar vurgusunun karşısında Antifederalistler tiranlıktan çekiniyorlardı. Bu çekincelerinin kaynağı, yakın geçmişte III. George'un tutumuydu ve bu deneyimden ders çıkarmak gerektiğini düşünüyorlardı. Federalistlerin gönderme yaptıkları tarihsel deneyim ise daha eskilerdeydi. Yeni bir cumhuriyet kuracakları için monarşik tiranlığın yıkıcılığından değil, Antik Yunan devletlerinin bölünmüşlüğünün getirdiği yıkımdan ders çıkarmak gerektiğini düşünüyorlardı. Politik yönden nispeten elitist sayılabilecek eğilimleri, büyük sermaye sahipleriyle kesişen söylemleri uyarınca onları demokrat ve/veya popülist olmaktan çok liberal yöne kaydırıyordu.

V. Federalistlerin Zaferi ve Metnin Önemi

Bu tartışma sürecinde Antifederalistler Anayasa'da bir "Haklar Bildirgesi" bulunmamasına, Başkanlık makamının gereğinden çok bağımsız yetkilere sahip olmasına ve Senato'nun ABD'ye uygun olmayacak denli (bu ülkede yoktu) aristokrat olmasına karşı çıktılar. Bu gündem, özellikle Haklar Bildirgesi bağlamında oldukça güçlü biçimde tartışıldı. Yine de Temmuz 1788'in sonunda 13 eyaletten 11'i yeni Anayasa'yı onayladı. Kuzey Karolina ve Rhode Island, Kongre'nin bir haklar bildirgesi eklemeyi kabul etmesine kadar Anayasa'yı onaylamayı ve yeni yönetime katılmayı reddettiler. Bu konu önemliydi çünkü eyalet anayasalarının çoğunda böylesi hükümler

56 Bkz. 39 no.lu makale.

vardı. Ayrıca George Mason'un kaleme aldığı 1776 Virginia Haklar Bildirgesi önemli bir ağırlığa sahipti. Ne var ki Haklar Bildirgesi hükümleri Anayasa'ya konmadı ama ileride konulacağına dair sözler verildi.[57] Kongre, Ekim ayına kadar yeterli sayı ile maddeler altında toplanmaya devam etti. 13 Eylül 1788 Cumartesi günü Konfederasyon Kongresi yeni Anayasa'yı uygulama kararını oyladı, ayrıca New York'un ulusal başkent olarak kalmasına karar verildi. 15 Eylül Pazartesi günü, yeni Anayasa'nın gerekli dokuz eyalet tarafından onaylandığına dair bir duyuru yayınladı ve 1789 Şubat ayının ilk çarşamba gününü başkanlık seçmenlerinin bir araya gelip yeni bir başkanın seçileceği, Mart 1789'un ilk çarşamba gününü yeni hükûmetin devralacağı ve Konfederasyon Maddeleri uyarınca görev yapan hükûmetin sona ereceği gün olarak belirlediler.

Federalist Yazılar'ın yayımlandığı süreçte çeşitli eyaletlerden parça parça onay kararları gelmeye başlamıştı. 1787'nin Aralık ayında Delaware'in oy birliğiyle aldığı kabul kararını altı ay içinde sekiz eyaletin onayı takip etti. New Hampshire'ın katılımıyla Anayasa, bu devletler için yeni yönetim belgesi hâline gelmiş oldu. Dahası Virginia da Anayasa'yı onayladı. Sıra New York'a geldiğinde oylama 27'ye karşı 30 oyla federalistler lehine sonuçlandı. *Federalist Yazılar*'ın otuz altı yazıdan oluşan ilk cildinin yayımlanmasından ve bu ciltdin diğer eyaletlerde de düzensiz de olsa dağıtılmasından bir süre sonra Anayasa için geçerli nisaba ulaşılmış, New York da ikna edilmişti.[58] İkinci cilt, 28 Mayıs 1788 itibarıyla yayımlanan kırk bir makale (37-77) ile henüz yayımlanmamış sekiz

57 Nitekim Yeni Kongre'de James Madison önderliğinde 15 madde eklemesi istendi. Bunlardan 12'si, Anayasa'nın Beşinci Maddesi'nde belirtilen yasa değişikliği işlemi uyarınca Kongre tarafından eyaletlerin kabulüne sunuldu. 15 Aralık 1791 tarihinde teklif edilen 12 yasa değişikliğin 10'u, yeteri sayıda eyalet yasama organları tarafından onaylandı ve bunların Anayasa'nın kalıcı ekleri olması sağlandı. Kabul edilen metin, bu eserin sonuna eklenmiştir (EK-IV) Kongre üyelerinin maaşlarını, Temsilciler Meclisi seçimine kadar değiştirememesiyle ilgili olan ve reddedilen hüküm 202 yıl sonra 27'nci değişiklikle Anayasa'ya sokulmuştur.

58 Metin 2 Nisan 1788'de yayımlanmıştır. Birkaç makale Virginia'daki gazeteler tarafından yeniden yayınlandı, 2'den 19'a kadar olan makaleler Pensilvanya'da; yedisi Boston'da ve bir düzineden fazlası New York eyaletinin dışındaki gazetelerde yer almıştır. Albert Furtwangler, *The Authority of Publius: A Reading of the Federalist Papers*, (NY: Cornell University Press, 1984), s. 20.

makaleyi (78-85) içerecek biçimde yayımlanmıştır. Son sekiz makale New York gazetelerinde de ayrıca yayımlanmıştır. İşin ilginç bunlardan son ikisi gazetelerde çıkmadan önce New York zaten Anayasa'yı onaylamıştı. Proje hedefine ulaşmasına rağmen yayınların devam etmesi, bu yazıların sadece kamuoyunu yönlendirmek için değil politik de bir inceleme sunmak için kaleme alındığını gösteriyordu. İyi bir anayasal hükûmetin gereklerini ve önemini açıklamak gibi bir amaç taşıyan çalışan yazarlar, sadece Amerika'daki anayasa akademisyenleri için değil, daha genel olarak siyasetle ilgilenenler için aydınlatıcı bir metin üretmiş oldular.

Bu metnin yazarlarından James Madison, Anayasa'nın gerçek anlamının bu metinden değil, Konvansiyon görüşmelerinden kavranması gerektiğini söylese de metin yargısal uygulamada ve akademik çalışmalarda çok sık kullanılmaktadır.

> Toplamda, akademik yazarlar ve hukukçular, Anayasa'nın orijinal anlamının kanıtı olarak Anayasa'nın kendi metni dışında kalan diğer bütün kaynaklardan daha çok *Federalist Yazılar*'a atıf yapmışlardır. Metne, 97 binden fazla hukuki inceleme makalesinde ve 17 binden fazla davada gönderme yapılmıştır. Yüksek Mahkeme, bu makaleleri özellikle ciddiye almaktadır. En son, tek bir davada, *Printz v. United States* davasında *Federalist Yazılar*'dan otuz beş defa alıntı yapılmıştır.[59]

İlk kez *ex post facto* yasaların geçerliliği bağlamında verilen bir kararda[60] atıf yapılan eser, Federal hükûmetin uluslararası ilişkilerdeki yetkileri gibi oldukça önemli kararlarda da belirleyici olmuştur.[61] Bir iddiaya göre bu eser, 2000 yılına kadar Yüksek Mahkeme kararlarında toplam 291 kez geçmektedir.[62] Bu bakımdan *Federalist Yazılar*'ın, ABD hukuk tarihinin ve siyaset biliminin en önemli metni sayılması ve bu alanda çalışan her araştırmacının kütüphanesinde bulunması gereken bir kitap olduğu açıktır. Hakeza, aynısı Türkiye'deki okurlar için de geçerlidir.

59 Gregory E. Maggs, "A Concise Guide to the Federalist Papers as a Source of the Original Meaning of the United States Constitution," *Boston University Law Review*, S. 87(1), 2007, s. 807.

60 Calder v. Bull, 3 U.S. (3 Dall.) 386 (1798).

61 Hines v. Davidowitz, 312 U.S. 52 (1941).

62 Ron Chernow, *Alexander Hamilton*, (London: Penguin Books, 2004), s. 260.

VI. Kitabın Pusulası

Son olarak bu kitabı eline alan okura yardımcı olmak için bir pusula sunmak gerektiğini düşünüyoruz. Bu eseri referans kaynak olarak eline alanların araştırdıkları konuya bağlı olarak incelemesi gereken yerlerin şöyle olduğunu söyleyebiliriz:

- No. 1-14: Güvenlik ve refah (gönenç) için daha güçlü bir birliğin öneminin tartışıldığı metinler
- No. 15-22: Yazıların kaleme alındığı süreçte Konfederasyon'un zayıflığı ve sorunlarının ortaya konduğu metinler
- No. 23-36: Daha zinde bir birlik için gerekli olan yetkileri açıklayan ve gerekçelendiren metinler
- No. 37-51: Yeni Anayasa'yı savunan ve yeni federal yapıyı açıklayan metinler
- No. 52-83: Cumhuriyetin temel organlarının açıklandığı metinler
  - No. 52-61: Temsilciler Meclisi (Birinci Meclis) ve Seçim Sistemi
  - No. 62-66: Senato
  - No. 67-77: Yürütme (Başkan ve Kabinesi)
  - No. 78-83: Yargı
- No. 84-85: Tedavüldeki itirazlara yanıt veren ve Anayasa'nın neden onaylanması gerektiğini anlatan kapanış metinleri

VII. Kısa Bir Sonuç

Biz hem anılan tartışmada hem de genel olarak dünya görüşü itibarıyla *Federalist Yazılar*'ın yazarlarının dünya görüşünü paylaşmıyoruz. Ama bu eserin, pek çok şeyden önce özellikle siyasal tartışmalardaki polemik kültürü, en keskin tartışmalarda dahi korunan entelektüel düzey ve kullanılan estetik dil itibarıyla dikkate değer bir ilham kaynağı olabileceğini

düşünüyoruz. Hele ki Türkiye'de siyasal hareketlerin sözde liderlerinin entelektüel düzeysizliği karşısında bu ilham kaynağını daha da önemli sayıyoruz.

Bir tür anayasa şerhi ve kalıcı bir referans niteliği taşıyan bu eserin gecikmiş çevirisini Türkçeye kazandırmaktan ve bir ayıbı kapatmaktan kıvanç duyuyoruz.

İyi okumalar dileriz.

Necdet Umut Orcan & Tolga Şirin
Çanakkale & Muğla, 2021

FEDERALİST

NEW YORK EYALETİ HALKINA

Federalist, 1 (HAMILTON)

Giriş

Mevcut federal hükûmetin açık başarısızlığını deneyimledikten sonra, Amerika Birleşik Devletleri'nin Yeni Anayasası için müzakereye çağrıldınız. Konunun önemi kendiliğinden anlaşılıyor. BİRLİĞİN varoluşu, onu oluşturan parçaların güvenliği ve refahı ile dünyanın pek çok açıdan en ilginç imparatorluğunun yazgısı, bu kararın sonuçlarına bağlı. İnsan toplulukları düşünceleri ve tercihleriyle iyi bir yönetim kurmaya muktedir midir, yahut politik kurumlar[63] yalnızca rastlantılar ve kullanılan güç nispetinde zorunlu olarak mı değişir? İşte bu önemli soruyu yanıtlama görevinin, örnek davranışları ve kılavuzluğuyla bu ülkenin halkına düştüğü sıklıkla söylenir. Eğer bu söylemde bir doğruluk payı varsa, tam da içine düştüğümüz bunalım döneminde bu sorunun yanıtlanması gerekir. Bu açıdan bakarsak, burada nasıl davranacağımıza dair yanlış bir tercih, tüm insanlık için genel bir şanssızlık olarak anılmayı hak edecektir.

Bu düşünce, yurtseverliğe dayanışma güdüsünü de katarak, tüm anlayışlı ve iyi insanların bu olay için gereken özenlerini arttırmalıdır. Kamu yararıyla ilgisiz kaygılardan ve önyargılardan arınarak ve gerçek çıkarlarımızı makul bir şekilde değerlendirerek karar verebilmeliyiz. Fakat bu, gerçekçi bir beklentiden çok tutkulu bir dilek olabilir. Müzakeremize sunulan taslak, birçok kişisel çıkarı etkilemekte ve pek çok

63 Orijinal metinde "political constitutions" ifadesi geçmektedir. Bu ifade, Antik dönemden bu yana devlet yönetimine ilişkin kuralları ve buna dayalı kurumları anlatan "politik anayasa" kavramını imleyebilmektedir. Constitution sözcüğü Latincede "kurmak, oluşturmak" anlamına gelen *constituere* sözcüğünden türemiştir. Bağlamdan buradaki kullanımın anayasadan ziyade kurumu anlattığı anlaşılmaktadır. (ç.n.)

yerel kurum için yenilikler öngörmektedir. Bu da, keşfedilmesi, hakikat için yarar sağlamayan görüşleri, tutkuları, ön yargıları ve taslağın özüyle alakasız çeşitli itirazları tartışma dışında tutabilmeyi zorlaştırmaktadır.

Yeni Anayasa'nın karşılaştığı en zorlu engellerden ikisi hemen göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki, her eyalette bulunan ve söz konusu eyaletin kurumlarındaki iktidarını, gelirini ve konumlarının getirdiği diğer kazançları kaybetmekten çekinen belirli bir grup insanın bunları tehlikeye düşürebilecek bütün değişikliklere karşı direnmekteki açık çıkarlarıdır. Diğeri ise ülkedeki karmaşa sayesinde yükselmeyi amaçlayan ya da tek bir hükûmet altında birleşmiş bir imparatorluktansa birkaç parçaya bölünmüş konfederasyonlarda konum elde etme olanağını daha yüksek gören bir başka grup insanın sapkın hırslarıdır.

Gelgelelim amacım, bu türden gözlemlerin üzerinde fazlaca durmak değil. Muhalif her grubun, aralarında ayrım yapmaksızın, (yalnızca bulundukları konumlar kuşku yaratıyor diye) kendi çıkarları ya da hırsları için karşıtlık yaptığını öne sürmek dürüstçe olmaz. Bu kişilerin dahi içten ve dürüst niyetlerle hareket edebileceğini kabul etmeliyiz. Kuşkusuz, gelmiş ve bundan sonra gelebilecek itirazların pek çoğu, eski kıskançlıklarla ve korkularla bozulmuş akılların zararsız ve affedilebilir hatalarından kaynaklanmaktadır. Vereceğimiz kararda yanılgıya düşmemize neden olabilecek etmenler hem çok sayıdadır hem de çok güçlüdür. Pek çok kez gördüğümüz gibi, bilge ve iyi insanlar, toplum için en önemli sorunlarda doğru tarafta olabildikleri gibi pekâlâ yanlış tarafta da olabilirler. İçinde bulunduğumuz durum, gerektiği gibi ele alınabilirse, her zaman ve her anlaşmazlıkta haklı olduklarını düşünen insanlara önemli bir alçak gönüllülük dersi verebilir. Ilımlı olmak için bir diğer neden ise, doğruyu savunanların, her koşulda rakiplerinden daha iyi niyetli ilkelerden esinlendiklerinden emin olamayacağımızdır. Açgözlülük, varlık tutkusu, kişisel nefretler, parti muhalefeti ve bunlardan hiç de yüce olmayan diğer pek çok güdü, bir sorunun hem haklı

tarafında bulunanları hem de onlara karşıtlık edenleri yönlendirebilir. Şunu söylemek gerekir ki; bizi ılımlı olmaya sevk eden bu nedenler olmasaydı bile, siyasi partilerin ayırt edici özelliği olan tahammülsüz bir ruh hâlinde bulunmak kadar yanlış bir şey olmazdı. Başkalarını kendi tarafına çekmek için ateş ve kılıç kullanmak, tıpkı din konusunda olduğu gibi siyasette de son derece mantıksızdır. İkisinde de, sapkınların zor kullanılarak yola getirilebildiği örnekler çok seyrektir.

Buna karşın, bu tür duyguların önemli yer tutacaklarını daha şimdiden söyletecek yeterli göstergemiz, geçmişte olduğu gibi bu kapsamlı ulusal tartışmada da var. Öfkeli ve kötücül tutkular bir sağanak gibi yağacaktır. Tutumlarına bakılırsa; her iki tarafın da kendi düşüncelerinin doğru olduğunu kanıtlayabilmek ve destekçi sayısını arttırabilmek umuduyla söylevlerini ellerinden geldiğince gürültülü; hakaretlerini ise ellerinden geldiğince incitici tutmaya çalışacakları açıktır. Etkili ve canlı bir hükûmete duyulan aydınlanmış coşku, özgürlük ilkelerine düşman ve despot iktidara düşkün bir yaradılışın ürünü olarak damgalanacaktır. Halkın haklarına dönük tehlikelere karşı çoğu zaman yürekten çok aklın kusurlarından gelen aşırı ölçülü ve korumacı yaklaşımlar; kamu yararı uğruna, dahası popülerlik karşılığında birer kurnazlık ve hile olarak sunulacaktır. Bu çekememezliğin, şiddetli sevginin doğal sonucu olduğu ve soylu özgürlük aşkının, dar ve bağnaz ruhuyla kirletilmeye yatkın olduğu unutulacaktır. Öte yandan, özgürlüğün güvende olması için zinde bir hükûmetin zorunlu olduğu; bilgi temelli ve sağlıklı karar verebilmek için bu ikisinin birbirinden asla ayrılamayacağı ve tehlikeli hırsların, güçlü ve etkili bir hükmetme isteğinin tehditkâr görüntüsünün altında kendilerini gizlemekten ziyade halkın haklarını savunur görünen aldatıcı bir maskenin arkasında pusuya yattıkları unutulacaktır. Tarih bize despotluğa giden yolun birincisinden ziyade ikincisinden geçtiğini ve cumhuriyetlerde özgürlükleri yok edenlerin büyük çoğunluğunun kariyerlerine halka yağcılık seviyesinde dalkavukluk yaparak başladıklarını, demagog olarak işe girişenlerin ise genellikle despota dönüştüklerini göstermektedir.

Yurttaşlarım! Şimdiye kadarki yorumlarımda, refahınızı büyük ölçüde belirleyecek böylesine önemli bir konuda, hangi görüşten gelirse gelsin vereceğiniz kararı etkileyebilecek girişimlere ve temelini hakikatten almayan kimi etkileme çabalarına karşı tetikte olmanızı sağlamaya çalıştım. Kuşkusuz söylediklerimin genel kapsamından anlamış olacaksınız ki, bu yorumlar Yeni Anayasa'ya karşı çıkmayan bir yazarın kalemiyle yazılmaktadır. Evet yurttaşlarım! Bu konuda dikkatle ve özenle düşündüm ve Yeni Anayasa'yı onaylamanızın kesinlikle sizin yararınıza olacağı görüşündeyim. Kanaatimce bu, özgürlüğünüz, onurunuz ve mutluluğunuz için en güvenli yoldur. Size, bizzat sahip olmadığım çekincelerden bahsetmeyeceğim. Sizi, zaten kararımı verdiğim bir konuda, karar vermeye çalışıyormuş gibi yaparak kandırmaya da çalışmayacağım. Düşüncelerimi samimiyetle açıklayacak ve bunların temelini oluşturan gerekçelerimi serbestçe önünüze sunacağım. İyi niyetlerden oluşan bir bilinç, bütün belirsizlikleri reddeder. Bununla beraber, böylesi inançlarım üzerinde fazla durmayacağım. Bireysel güdülerim göğsümde kilitli, savlarım ise herkese açık ve herkesçe tartışılabilir olacak. Bu savlar en azından, hakikati saptırmadan ve aşağılamadan sunulacak.

Bir dizi yazı hâlinde şu ilginç noktaları tartışmayı planlıyorum: -- *Siyasi refahımız için BİRLİĞİN yararı – Şu anki Konfederasyon'un bu Birliği korumadaki yetersizliği – Bu amaca ulaşmak için en az önerilenki kadar enerjik bir yönetimin gerekliliği – Önerilen Anayasa'nın cumhuriyetçi yönetimin gerçek ilkelerine uygunluğu – Kendi eyalet anayasanız ile benzerlikleri* ve son olarak, *Kabul edilmesinin farklı yönetim türlerinin, özgürlüğün ve refahın korunması için sağlayacağı ek güvenceler.*

Bu tartışmaları sürdürürken ortaya çıkabilecek ve bir biçimde dikkatinizi çekebilecek tüm itirazlara tatmin edici cevaplar vermeye çalışacağım.

BİRLİĞİN yararlılığını kanıtlamak için savlar öne sürmek, bu yararlar bütün eyaletlerdeki herkesin kalbine şüphesiz kazınmış olduğu ve kimsenin bunlara itiraz etmeyeceği dü-

şünülebileceği için lüzumsuz gibi görünebilir. Fakat daha şimdiden Yeni Anayasa'ya itiraz edenlerin gizli çevrelerinde, on üç eyaletin genel bir sistem kurabilmek için fazla büyük ve birbirinden ayrı ve farklı boyutlarda konfederasyonlara bölünmesinin gerekli olduğuna dair fikirlerin konuşulduğunu duymaktayız.[64] Büyük olasılıkla bu düşünce, açıkça savunulmasına yetecek sayıya ulaşana dek giderek daha fazla propaganda konusu edilecektir. Konuya geniş açıdan bakabilen herkes, Yeni Anayasa'nın kabul edilmesinin alternatifinin Birliğin dağılması olduğunu açıkça görebilir. Bu nedenle önce Birliğin avantajlarını; ve Birlik dağılırsa her bir eyaletin maruz kalabileceği olası kötülükleri ve tehlikeleri inceleyerek başlamakta yarar var. Bu doğrultuda bunlar, bir sonraki yazımın konusunu oluşturacak.

64 Aynı düşünce, bu sonuçlara yol açacak savlar izleyerek, Yeni Anayasa'ya karşı son dönemde yayınlanmış birçok eserde de savunulmuştur.

Federalist, 2 (JAY)

Yabancı Güçlerden ve Etkilerinden Kaynaklanabilecek Tehlikeler Hakkında

Amerikan halkının, sonuçları bakımından şimdiye dek karşılaştığı en önemli konulardan birini oluşturacak bir kararı vermek üzere göreve çağırıldığı böyle bir durumda, meseleye çok kapsamlı ve ciddiyetle yaklaşması gerekliliği açıktır.

Bir hükûmete kesinlikle ihtiyaç duyduğumuz ve halkın, ne zaman ve nasıl kurulacak olursa olsun, bu hükûmeti gerekli güce kavuşturabilmek için ona bazı doğal haklarını devretmesi gerekeceği tartışmadan varestedir. Bu nedenle Amerikan halkının çıkarlarına hangisinin; tüm amaçları gerçekleştirebilmesi için tek bir ulus ve tek bir federal hükûmet altında birleşmenin mi, yoksa ayrı konfederasyonlara bölünerek tek bir ulus hükûmetine verilmesi önerilen güçleri her bir konfederasyonun başındakilere vermenin mi daha uygun olacağı sorusuna dair dikkatlice düşünmek gerekiyor.

Amerikan halkının refahının sıkı bir birlik olarak kalmasına bağlı olduğu; en iyi ve en bilge yurttaşlarımızın tüm dilek, dua ve gayretlerinin bunu sağlamaya yönelmesi gerektiği düşüncesi, çok yakın bir zamana kadar tartışmasız olarak kabul edilmekteydi. Fakat şimdilerde bu fikrin hatalı olduğunu söyleyen; güvenlik ve mutluluğu birleşerek sağlamaya çalışmaktansa onu farklı konfederasyonlara ve egemen bölümlere bölünerek aramamız gerektiğini savunan siyasetçiler ortaya çıkmaya başladı. Ne kadar sıra dışı görünürse görünsün bu düşüncenin, destekçileri bulunmaktadır ve geçmişte bu fikre

son derece karşıymış gibi görünen bazı kişiler bu destekçilerin arasında yer almaktadır. Bu kişilerin duygu ve söylemlerindeki değişikliğe sebep olan sav ve teşvikler ne olursa olsun, sağlıklı ve doğru siyasal seçimin bu olacağına tamamen ikna olmadan halkın büyük çoğunluğunun bu yeni siyasal eğilimi benimsemesi akıllıca olmayacaktır.

Bağımsız Amerika'nın birbirinden bağımsız ve ayrı bölgelerden değil, özgürlüğün Batılı çocukları olarak birbirine bağlı tek bir verimli ve geniş bir ülkeden oluştuğunu görmek bana her zaman sevinç vermiştir. İlahi Takdir, ülkemizi çok çeşitli topraklarla ve ürünlerle kutsamış ve bu toprakları sakinlerinin hazzı ve barınması için sayısız akarsu ile sulamıştır. Birbiri ardına dizilen gemi seferlerine elverişli sular, ülke sınırlarını sıkıca bağlayan bir tür zincir gibi sarmakta; öte yandan birbirlerine çok elverişli uzaklıklarda bulunan dünyanın en asil nehirleri ortaklaşa ulaşım sağlamak, dostça yardımları ve çeşitli malları kolayca değiş-tokuş edebilmek için elverişli yollar sunmaktadır.

İlahi Takdir'in birbirine bağlı bir ülkeye yine birbirine bağlı bir halk bahşettiğini görmekten de aynı sevinci duymaktayım; aynı atalardan gelen, aynı dili konuşan, aynı dine bağlı, aynı yönetim ilkelerini benimseyen, örf ve adetleri birbirine çok benzeyen ve birlik olmuş konseyleri, orduları ve gayretleriyle uzun ve kanlı savaşlarda yan yana savaşmış, özgürlük ve bağımsızlığını asilce kazanmış bir halk.

Bu ülke ve bu halk birbirleri için yaratılmış görünüyor. Yine öyle görünüyor ki bu toprakları ayrık, kıskanç ve yabancılaşmış egemen parçalara bölünmeksizin birbirine en güçlü bağlarla bağlı tek bir birlik olarak kalmamızı elverişli kılacak biçimde tasarlayan İlahi Takdir, bizden birlik olmamızı bekliyor.

Benzer düşünceler, tüm sınıf ve inançlardan insanlar tarafından dile getirilmektedir. Bütün amaçlarımızı gerçekleştirmek için ülkenin her köşesindeki her bir bireyin aynı doğal haklardan, aynı ayrıcalıklardan ve korumalardan yararlandı-

ğı bir bütün olarak halkı oluşturduk. Bir ulus olarak savaşlar ve barışlar yaptık; bir ulus olarak ortak düşmanlarımızı yenilgiye uğrattık; bir ulus olarak antlaşmalar imzalayıp ittifaklar kurduk ve yabancı devletlerle çeşitli sözleşmeler ve akitler yaptık.

Birlik olmanın verdiği güçlü kıymet ve nimet duyguları halkı, daha çok erken bir dönemde, bir federal hükûmet kurmaya ve bu federal hükûmeti koruyup kalıcılaştırmaya teşvik etti. Neredeyse politik bir varlık gösterdikleri ilk anda, daha yerleşimlerinin dumanı tüterken, pek çok yurttaş yaralarını sararken, düşmanlık ve iç sıkıntısı duyguları özgür bir halk adına bilge ve dengeli bir hükûmet kurma işinin gerektirdiği olgun ve soğukkanlı düşüncelere çok az zaman bırakırken kurdular onu. Böylesine uğursuz bir zamanda kurulmuş bir hükûmetin, hedeflenen amaçları gerçekleştirmekte kusurlu ve yetersiz kalması şaşkınlık verici değildir.

Bu bilinçli halk, kusurların farkına vardı ve bu kusurlardan rahatsızlık duydu. Birliğine olan bağları özgürlüğe duydukları aşktan hiç de az olmayan halkımız, birliğimizi doğrudan, özgürlüğümüzü ise dolaylı olarak tehdit eden tehlikeleri gördü ve bu tehlikelere karşı birliğimizi ve özgürlüğümüzü güvence altına almak için verilebilecek tek yanıtın bilgece kurulmuş bir ulusal hükûmet olacağına ikna olarak bu önemli konuyu tartışmak üzere Filedelfiya'da toplandı.

Böylesine akıl ve yürek gerektiren zamanlarda, arkalarında halkın güvenini taşıyan ve pek çoğu yurtseverlikleri, faziletleri ve bilgelikleri ile son derece seçkin kişiler, bu çetin görevi üstlendiler. Barışın sağladığı ılıman ortamda ve zihinleri başka konularla bulanmamışken, her gün kesintisiz olarak toplandılar ve iktidar hırslarıyla yoldan çıkmadan, yalnızca ülkelerine duydukları aşklarıyla oy birliğiyle oluşturdukları planı halka sundular ve bu planı önerdiler.

Bu tasarının halka *dayatılmadığını*, yalnızca *önerildiğini* kabul etmek gerekir. Bu yalnızca bir öneri olmakla beraber bu konu, *körü körüne* onaylanamayacak ve *körü körüne* redde-

dilemeyecek kadar büyük ve önemlidir ve sakin ve etraflıca bir değerlendirmeyi gerektirmektedir. Fakat daha önce de belirtildiği üzere, değerlendirme ve incelemelerin bu şekilde yapılması, gerçekçi bir beklentiden daha çok bir dilektir. Önceki deneyimlerimiz bize bu umutlara pek bel bağlamamız gerektiğini gösteriyor. Amerikan halkını 1774 Kongresi'ni toplamak zorunda bırakan ve hiç de yersiz olmayan derin ve yakın tehlike çanları hâlâ kulaklarda çınlamaya devam ediyor. Bu Kongre'de kurucu ögelere çeşitli öneriler yapılmış ve sonrasında gerçekleşen olaylar Kongre'dekilerin bilgeliklerini onaylamıştı; ancak basının bu önerilere karşı çıkan el ilanları ile haftalık gazeteler yoluyla ne kadar çabuk dolup taştığına ilişkin hafızalarımız hâlâ tazeliğini koruyor. Yalnızca kendi bencil çıkarları tarafından yönlendirilen bazı hükûmet çalışanlarının yanı sıra; hırsları, kamu yararıyla bağdaşmayan başka amaçlara yönelmiş veya eski bağlılıkların etkisiyle sonuçları yanlış değerlendiren kişiler de halkı, bu yurtsever Kongre'nin önerilerini reddetmeye ikna etmek için büyük çaba harcamışlardı. Gerçekten de birçok kişi aldatılmış veya kandırılmıştı ama ne mutlu ki halkın büyük çoğunluğu aklın yolunu izledi ve ona uygun biçimde karar verdi.

Halk, Kongre'nin pek çok bilge ve deneyimli kişiden oluştuğunu ve ülkenin farklı bölgelerinden gelerek birbirleriyle pek çok yararlı bilgiler paylaştıklarını, tüm zamanlarını ülkenin gerçek çıkarlarını düşünerek ve tartışarak geçirdiklerini; dolayısıyla görüşlerinin büyük olasılıkla yerinde olduğunu, kamusal özgürlük ve refahtan bu kişilerin de bireysel çıkarlarının bulunduğunu, dolayısıyla birçok olgunca akıl yürütmeden sonra ulaştıkları çözümün, görev bilincinin yanı sıra kendi içten isteklerince desteklendiğini gözeterek bu konuda en sağduyulu ve en uygun kararı verdiklerini kabul etmişti.

Bu ve benzeri nedenler, halkı Kongre'nin kararlarına ve bütünlüğüne fazlasıyla güvenmeye ikna etmiş ve karşıt yöndeki bütün caydırma çabalarına ve girişimlerine rağmen Kongre'nin önerilerini benimsemesini sağlamıştır. Halkın o Kongre'deki, çoğu tanınmayan ve halkın güvenini henüz ka-

zanmamış kişilere güvenmek için bir gerekçesi olduysa, Filedelfiya Kongresi'ne güvenmek için daha da fazla nedeni vardır; çünkü 1774 Kongresi'nin en seçkin üyelerinden bazıları, artık tanınmış, yurtseverliklerini ve yeteneklerini kanıtlamış, olgunlaşmış ve gerekli siyasal bilgiyi de edinmiş olarak, Filedelfiya Kongresi'nde de yer almış ve bu bilgi ve deneyimlerini aktarmışlardır.

Şimdiye kadarki bütün kongrelerde, bu son Filedelfiya Kongresi gibi, Amerika'nın refahının ve geleceğinin Birlik kurmakta yattığı noktasında halkın oydaşması kayda değerdir. Bunu sağlamak ve korumak hem Filedelfiya Kongresi'nin hem de Kongre'den sonra halka önerilen tasarının temel amacıdır. Peki o zaman, şu sıralar Birliğin önemini küçümsemeye çalışan kişiler bunu hangi sebeplerle ve hangi iyi niyetlerle yapıyor olabilirler? Neden üç ya da dört konfederasyonun birlikten daha iyi olacağı öne sürülmektedir? Ben, halkın şimdiye kadar bu konuda her zaman haklı olduğuna ve halkın Birlik amacına hep beraber ve tek düze biçimde bağlı bulunmaları için çok önemli ve haklı nedenleri bulunduğuna ikna olmuş durumdayım ve gelecekteki yazılarımda bu düşüncemi açıklayacak ve geliştireceğim. Kongre sırasında ayrı konfederasyonları birleştirme düşüncesini ortaya atanlar, bu tasarının reddedilmesi durumunda Birliğin devamlılığının çok büyük bir tehlike altına gireceğinin farkındaymış gibi görünüyorlar. Gerçekten öyle olur. Umarım her iyi yurttaş, eğer bir gün Birliğimizin dağılma vakti gelirse, Amerika'nın, şairin [W. Shakespeare] şu mısralarındaki gibi haykırmakta hakkı olacağını fark eder: "ELVEDA! SONSUZA KADAR ELVEDA DİYORUM BÜTÜN YÜCELİĞİME."[65]

65 *Kral VIII. Henry*, iii. ii. 352. (ç.n.)

Federalist, 3 (JAY)

Aynı Konudan Devam

Halkların (eğer Amerikalılar gibi akıllı ve bilgili iseler), çıkarlarına hizmet etmeyen yanlış bir düşünceyi kabul ettikleri ve bu düşüncede uzun süre inat ettikleri örneklerin çok nadir olduğu gözlemi yeni değildir. Bu gözlem, tüm genel ve ulusal amaçları gerçekleştirmek için yetkilendirilmiş tek bir federal hükûmet altında birleşmenin öneminin farkında olagelen ve bunun gereğini yapmış Amerikan halkı gibi bir halkın düşüncelerine büyük bir saygıyı gerektirir.

Beni birleşmenin yararlı olacağı düşüncesine iten nedenleri her düşündüğümde, bu nedenlerin fazlasıyla güçlü ve inandırıcı olduklarına daha fazla ikna oluyorum.

Bilgili ve özgür insanların dikkat etmesi gereken pek çok amaç içinde *güvenliği* sağlamanın öncelikli amaç olduğu görülmektedir. Kuşkusuz, halkın *güvenliği,* pek çok duruma ve etmene bağlıdır. Dolayısıyla güvenliği kapsamlı ve kesin bir biçimde tanımlamak zordur. Burada güvenliği; barış ve huzurun sağlanması, *yabancı kuvvet ve etkilerinin* yarattığı tehlikelerden ve yurt içindeki *benzeri* tehditlerden korunma anlamında kullanacağım. Bunlardan ilki en önemlisidir. Dolayısıyla öncelikle ondan bahsetmek uygun olacaktır. Bu yüzden şimdi; etkili bir hükûmetin yönetimine tabi bir Birliğin, yabancı *düşmanlara* karşı en iyi korumayı sağlayacağı düşüncesinin doğruluğunu tartışmaya geçelim.

Dünyada şimdiye dek yaşanmış ve ileride yaşanabilecek bütün savaşların sayısı, devletleri savaşmaya *kışkırtan* ya da

davet eden, gerçek ya da *sahte* savaş nedenlerinin sayılarıyla doğru orantılıdır. Bu yorum doğruysa, *birleşik Amerika* ile *bölünmüş Amerika* olasılıklarından hangisinin daha çok *haklı* savaş nedeni üreteceğini düşünmek gerekir. Birleşik Amerika'nın daha az savaş nedeni üretmesi pek olasıdır; bu nedenle de Birliğin, halkını diğer uluslarla barış içinde tutma olasılığı daha yüksektir.

Savaşın *haklı* nedenleri, çoğu kez, antlaşmaların çiğnenmesi ya da doğrudan şiddet uygulanan durumlarda ortaya çıkar. Amerika'nın hâlihazırda altı yabancı ülkeyle antlaşması vardır. Bunların (Prusya hariç) tümü kıyı devletidir ki bize huzursuzluk ve zarar verebilirler. Amerika ayrıca Portekiz, İspanya ve Britanya ile geniş ticari ilişkiler içerisindedir ve bunlardan son ikisinin komşumuz olduğunun da altını çizmek gerekir.[66]

Bu güçlere karşı uluslararası hukuka uygun hareket etmek, Amerika'nın barışı için büyük önem taşımaktadır. Bence tek bir ulusal hükûmet, on üç farklı devlet veya üç ya da dört farklı konfederasyona kıyasla bu hususta çok daha kusursuz ve aksamadan hareket edebilir. Bu kanaati destekleyen pek çok farklı neden sunulabilir.

Etkili bir ulusal hükûmet bir kez kurulduğunda, hem ülkenin en iyileri halka hizmet için gönüllü olacak hem de sıklıkla bu yönetim görevlerine getirileceklerdir. Şehir veya ülke düzeyindeki ahbaplık ilişkileri, kimilerinin eyalet meclislerine, senatolarına, yargı organlarına veya idari bölümlerine atanmalarını sağlayabilir fakat ulusal hükûmette kişilerin bu tür görevlere atanmak için çok daha yetenekli ve nitelikli olmaları gerekecektir. Ayrıca, bu seçim için çok daha geniş bir seçenek havuzuna sahip olunacaktır. Dolayısıyla bazı eyaletlerde uygun yöneticiler bulmakta karşılaşılan sorunlar ulusal hükûmette yaşanmayacaktır. Bu sayede ulusal hükûmetteki idareciler, siyasi konseyler ve yargısal kararlar (bölünmüş devletlere kıyasla) çok daha bilgece, tutarlı ve akla uygun olarak oluşturulacaktır. Bu da diğer devletlerle ilişkiler ko-

66 İngiltere Kanada'da ve İspanya da Florida'da topraklara sahiptir. (ç.n.)

nusunda daha tatmin edici kararlar alınmasını sağlayacak ve bizi daha *güvenli* kılacaktır.

Antlaşmalar, antlaşmaların maddeleri ve uluslararası hukuk, ulusal bir hükûmet çatısı altında her zaman aynı şekilde yorumlanacak ve aynı şekilde uygulanacaktır. Oysa on üç farklı Devlet veya üç ya da dört konfederasyon mevcut olduğunda bu uygulamalar uyumlu ve tutarlı olmayacak, farklı bağımsız hükûmetler tarafından atanan bağımsız mahkemeler ve yargıçlar aynı sorunları farklı yerel hukuk kuralları ve çıkarlar çerçevesinde farklı biçimde yorumlayacaktır. Filedelfiya Kongresi'ndekilerin tek bir ulusal hükûmetçe atanan ve yalnızca ona karşı sorumlu yargı organlarını ve yargı kararlarını temenni etmelerinde gösterdikleri bilgelik ne kadar övülse azdır.

Anlık kazanç ya da kayıp olasılıkları, bir iki devletin dürüstlükten ve adaletten şaşmasına neden olabilir; fakat diğer devletlere uzanmayan bu tür yoldan çıkarıcı arzular, ulusal bir hükûmeti hiç etkilemez veya pek az etkiler. Böylece dürüstlük ve adalet korunmuş olur. Britanya'yla yapılan barış antlaşması konusu da bu söylediklerimi güçlendirmektedir.[67]

Bir *devlet*teki yönetici parti, bu tür yoldan çıkarıcı arzulardan etkilenmese bile, bunlar çoğu zaman olduğu gibi o *devlet*e özgü olabilir ve yerleşik halkın çoğunu yoldan çıkarabilir. Böylece, yönetici parti, istese dahi, ortaya çıkan adaletsizlikleri ortadan kaldırmakta ve suçluları cezalandırmakta yetersiz kalabilir. Ama ulusal hükûmet, bu tür yerel çıkarlardan etkilenmez, bu tür hataları bizzat yapmaz ve bu türden girişimleri önlememek ve cezalandırmamak yönünde bir gerekçe ve istek taşımaz.

Sonuçta, şimdiye kadar gördüğümüz üzere, uluslararası hukukun ve antlaşmaların kasti ya da taksiri ihlalleri *haklı* savaş nedeni olabilir. Bu tür ihlaller, tek bir büyük hükûmet

67 3 Eylül 1783 tarihinde imzalanan Paris Barış Antlaşması, Konfederasyon Kongresi tarafından 14 Ocak 1784'te, Büyük Britanya Kralı tarafından da 9 Nisan 1784'te onaylanmış ve Büyük Britanya Krallığı ile Kuzey Amerika'daki On Üç Koloni arasındaki Amerikan Devrimi Savaşı'nı sona erdirmiştir. Savaşa katılan diğer ülkeler Fransa, İspanya ve Hollanda Cumhuriyeti ile Paris Barışı adı altında ayrı anlaşmalar yapılmıştır. (ç.n.)

altında, küçük birkaç hükûmet altında olduğundan daha az gerçekleşir. Bu nedenle tek bir büyük hükûmet, halkın *güvenliğini* sağlamak için daha uygun olan seçenektir.

Doğrudan ve hukuka aykırı şiddetten kaynaklı haklı savaş nedenlerine gelince, bana yine öyle geliyor ki tek bir yetkin ulusal hükûmet, bu türden tehlikelere karşı diğer bütün ihtimallere kıyasla açıkça çok daha güvenlidir.

Bu tür şiddet eylemleri bir bütünden ziyade bütünün bazı parçalarının hırsları ve çıkarlarından kaynaklanabileceğinden, bir veya iki devlette, Birlikte görülebileceğinden daha sık karşılaşılır. Şu anki hükûmetin saldırganlıklarından kaynaklanan nedenlerle başlamış tek bir yerli savaşı yoktur. Ne var ki suçluları cezalandırmakta yetersiz ya da isteksiz kalan eyaletlerin münferit uygunsuz davranışları yüzünden pek çok düşmanlık yaşanmış ve pek çok suçsuz yerli katledilmiştir.

İspanya ve Britanya topraklarının bazı eyaletlere komşu olup diğerlerine olmaması, bu devletlerle çatışma olasılıklarını doğal olarak sınır eyaletleriyle kısıtlamaktadır. Sınır eyaletler, anlık sürtüşmelerin veya görünürdeki çıkar ya da zarar ihtimallerinin etkisiyle ve doğrudan şiddet yoluyla, bu uluslarla savaş çıkarmaya daha yatkındır. Böyle bir tehlikeyi, sürtüşmenin tarafı olan eyaletlerin bu tür anlık tutkularını baskılayabilecek bir bilgelik ve sağduyuya sahip ulusal bir hükûmetten daha etkili bir biçimde önleyebilecek hiçbir yöntem olamaz.

Ulusal hükûmet yalnızca daha az haklı savaş nedeni üretmekle kalmaz, olası bir sürtüşmeyi de uzlaşma ve anlaşma yoluyla dostça çözebilmek için daha fazla güce sahip olur. Ulusal hükûmet daha sakin ve soğukkanlıdır, bu nedenle de sürtüşen eyalete kıyasla daha itidalli davranabilir. Eyaletlerin ve insanların sahip olduğu gurur, onları her türlü eylemi meşrulaştırmak için çabalamaya iter; kendi hatalarını ve suçlarını kabul etmelerine, düzeltmelerine ve gidermelerine engel olur. Böyle durumlarda ulusal hükûmet, bu gururdan etkilenmez; açık yürekli ve ılımlı bir biçimde bu türden zorlukları ortadan kaldırmak için çaba gösterir.

Ayrıca hataların kabul edilmesi, açıklama getirilmesi ya da tazminat sağlanması gibi davranışlar, birlik olmuş güçlü bir ulus tarafından gerçekleştirilirse çoğu zaman tatmin edici görülüp kabul edilecekken bunların, daha küçük veya güçsüz bir eyalet veya konfederasyondan gelirse tatmin edici bulunmayıp reddedileceği de bilinen bir gerçektir.

1685 yılında XIV. Louis'yi gocunduran Ceneviz Cumhuriyeti, bunu gidermek için çaba göstermişti. Bunun karşılığında XIV. Louis, Ceneviz *Doge*'unun, yani devlet başkanının, yanında dört senatörle beraber *Fransa*'ya gelerek ondan özür dilemesini ve sıralayacağı şartları kabul etmesini talep etmişti. Cenevizliler barışı sağlamak için bunu kabul etmek zorunda kalmışlardı. Karşısındaki devlet, İspanya, Britanya ya da başka bir *güçlü* devlet olsaydı XIV. Louis böyle aşağılayıcı bir şey talep edilebilir miydi ya da bu istek kabul edilir miydi?

Federalist, 4 (JAY)

Aynı Konudan Devam

SON yazımda diğer uluslara verilebilecek *haklı* savaş nedenlerinden kaynaklanabilecek olası tehlikelere karşı halkın güvenliğinin en iyi bir birlik olarak korunabileceğine dair birçok gerekçe sunulmuş; bu gerekçelerle, tek bir ulusal hükûmet hâlindeyken daha az haklı savaş nedeni ortaya çıkabileceğini ve ortaya çıkarsa da eyalet hükûmetlerine ve önerilen küçük konfederasyonlara kıyasla çok daha kolayca uzlaşma sağlanabileceğini ortaya koymuştum.

Amerikan halkının güvenliği yalnızca *yabancı* güçlere *haklı* savaş nedenleri vermeyi engellemekle sağlanamaz. Haklı savaş nedenlerinin yanında *sahte* savaş nedenleri de olabileceği için yabancı düşmanlıklara ve hakaretlere *davetiye çıkaracak* bir durum yaratmamak da gerekir.

Her ne kadar insanlık için utanç verici olsa da şu da doğrudur: Devletler, çıkar elde edebilecekleri birçok durumda ve hatta mutlak monarşiler örneğinde hiçbir ulusal çıkar bulunmasa dahi askerî zaferler, bireysel intikamlar, hırslar, kendi aile üyeleri veya destekçilerinin sayılarını arttırabilmek gibi kişisel amaç ve menfaatlerle savaşlar çıkarabilirler. Fakat egemen bir gücün zihninde bulunabilecek bu ve başka pek çok amaç, egemen gücü, adalet veya kendi halklarının istek ve çıkarları tarafından kutsanmamış savaşlara girmeye itebilir. Mutlak monarşiler için daha fazla geçerli olan fakat bizim de dikkate almamız gereken bu tür savaş nedenlerinin yanında, krallar kadar ulusları da etkileyen bazı etmenler bulunmakta-

dır. Bunlardan bazıları, şu an içinde bulunduğumuz durumda da incelenmelidir.

Balıkçılıkta Fransa ve Britanya ile çekişme hâlindeyiz ve ithal balıklara ilişkin düzenlemeler ve iç teşvikler yoluyla bunu engelleme çabalarına karşın bu ülkelerin pazarları için onlardan daha ucuza tedarik yapabilecek durumdayız.

Onlarla ve başka devletlerle denizcilikte ve deniz ticaretinde rakibiz. Bu alanlarda gelişmemizin onları sevindireceğini sanırsak kendimizi kandırmış oluruz çünkü bizim ticari faaliyetlerimiz onlarınki zarar görmeden gelişemez. Bu nedenle, bu faaliyetlerimizin artmayıp azalması, onların çıkarlarına olacak ve dolayısıyla politikaları da bu yönde gelişecektir.

Çin ve Hindistan ticaretleriyle ilgili olarak, önceden tekel konumunda olan bu devletlerin ticaretten elde ettikleri kârları artık paylaşıyoruz ve eskiden onlardan satın aldığımız malları artık kendimiz sağlıyoruz.

Kendi gemilerimizle kendi ticari ilişkilerimizi genişletmemiz, bu kıtada ya da yakınlarda toprakları olan hiçbir ülkeyi mutlu etmiyordur. Zira bu toprakların sağladığı yararlardan mevzu egemen devletlerin beklediklerinden çok daha fazla pay almamız (ürünlerimizin mükemmelliği ve ucuzluğu, tacirlerimizin ve denizcilerimizin atılganlığı ve mesafe etmenleri de eklenince) mümkün olacaktır.

Bir taraftan İspanya, Mississippi'yi bize karşı kapatmış; öte taraftan Britanya, Saint Lawrence Nehri'nden bizi dışlamıştır. Bu devletlerden hiçbiri, bu topraklarla aramızdaki diğer sulardan ortaklaşa faydalanmaya izin vermez.

Daha da ayrıntılandırıp sayıları arttırılabilecek bu ve buna benzer gerekçeler, diğer devletlerin yöneticilerinin aklının giderek kıskançlık ve rahatsızlıkla dolabileceğini ve birliğimizin güçlenmesi, karada ve denizde etkinlik kazanması karşısında kayıtsız kalmayabileceklerini bize göstermektedir.

Amerikan halkı, bu ve buna benzeyen fakat şu an çok fazla görünür olmayan diğer başka durumların savaşa yol açabi-

leceğinin ve böylesi bir durum ortaya çıktığında aldatma ve meşrulaştırma çabalarına da başvurulabileceğinin farkındadır. Amerikan halkı bu nedenle, bilgece, savaşa *davetiye çıkarmayacak* ve düşmanları baskılayıp cesaretlerini kıracak *bir vaziyet alma* gerekliliğinin farkında olarak, yetkin bir ulusal hükûmet altında birleşmeyi tasarlamaktadır. Böylesi bir durum, devletin hükûmetine, ordularına ve kaynaklarına bağlı olarak mümkün olan en güçlü savunma konumunda bulunmayı gerekli kılmaktadır.

Güvenlik, bütünün çıkarınadır. Bu çıkar, sayısı bir ya da birkaç yahut kaç olursa olsun hükûmetsiz korunamaz. Dolayısıyla, şimdi tek bir yetkin hükûmetin daha fazla sayıdaki hükûmete kıyasla daha etkin olup olmayacağını inceleyelim.

Tek bir hükûmet, Birliğin her yerinden en yetenekli ve en deneyimli kişileri bir araya getirerek onları yönetimde toplayabilir. Yeknesak politik ilkelerle hareket edilebilir. Tek hükûmet, öngörü ve tedbirlerinden kaynaklanacak yararları bütünü oluşturan parçalara ve organlara ulaştırarak onları uyumlaştırabilir, özümseyebilir ve koruyabilir. Bu hükûmet, antlaşmalar yaparken bütünün çıkarlarının yanında bütünü oluşturan parçaların özel çıkarlarını da bütünün çıkarlarını ilgilendirdiği ölçüde dikkate alır. İttifak hâlinde olduğumuzda bütünün sağladığı kaynaklar ve güç, her bir parçanın güvenliğini, bu parçaların eyalet hükûmetleri ya da ayrı konfederasyonlar hâlinde yapabileceğinden çok daha etkin ve süratli biçimde korumak için kullanılabilir. Silahlı güçler tek bir disiplin düzeni altına alınabilir ve üç ya da dört veya on üç farklı ve bağımsız parçaya bölüneceğine, bütün mensupları Başkanın buyruğu altında tek bir ordu gücü oluşturacak şekilde birleştirilerek çok daha etkili kılınabilir.

Eğer İngiliz silahlı kuvvetleri İngiliz hükûmetine, İskoç kuvvetleri İskoçya hükûmetine, Galler kuvvetleri Galler hükûmetine tabi olsaydı Britanya ordusunun hâli ne olurdu! Bir işgal durumunda bu üç hükûmetin kuvvetleri (tabii anlaşabilirlerse) bir araya gelerek düşmana karşı tek bir Büyük

Britanya hükûmetinin yapabileceği kadar etkili biçimde savaşabilirler miydi?

Britanya donanması hakkında çok şey duyduk. Akıllı davranırsak, zamanı geldiğinde Amerikan donanmasından da benzer bir biçimde söz edilebilir. Fakat tek bir hükûmet, Britanya deniz güçlerine egemen olmasaydı ve denizcileri geliştirmeseydi; tek bir hükûmet donanmalar kurmak için bütün imkân ve malzemelerini seferber etmeseydi, bu donanmanın yiğitliği ve gücü bu derece övgüye değer olmazdı. Eğer İngiltere kendi denizciliğine ve donanmasına sahip olsaydı, eğer İskoçya kendi denizciliğine ve donanmasına sahip olsaydı, eğer Galler kendi denizciliğine ve donanmasına sahip olsaydı, eğer İrlanda kendi denizciliğine ve donanmasına sahip olsaydı, ve eğer Britanya İmparatorluğunu oluşturan bu dört parça dört farklı hükûmete sahip olsaydı, ne kadar kısa bir sürede nispi önemsizliğe sürükleneceklerini düşlemek oldukça kolaydır.

Bu gerçekleri kendi durumumuza uyarlayalım. Amerika'yı on üç parçaya ya da üç yahut dört bağımsız hükûmete bölüdüğümüzü düşünürsek bunlar nasıl ordular kurabilir ve bunların giderlerini nasıl karşılayabilir ve en fazla ne kadarlık bir donanmaya sahip olmayı umabilirler? Parçalardan biri saldırıya uğrarsa diğerleri onun yardımına ve onu savunmak için kanlarını dökmeye ve para kaynaklarını harcamaya koşarlar mı? Düzmece vaatlerle tarafsız kalmalarının sağlanması ya da kendi barışlarına fazla düşkün olmalarının sonucu olarak dirliklerini, komşuları için tehlikeye atmayı reddetmeleri veya kıskançlıklarından dolayı komşularının güç kaybetmesini görmekten mutlu olmaları tehlikesi yok mu? Bu türden bir davranış, akıllıca olmayacaksa da doğal olacaktır. Yunan devletlerinin ve başkaca diğer devletlerin tarihleri bu türden örneklerle doludur ve aynı şeyin benzer koşullarda yeniden yaşanması imkânsız değildir.

Ama itiraf etmek gerekir ki eyaletler, işgal edilen eyalete ya da konfederasyona yardım etmeye istekli de olabilirler. Peki nasıl, ne zaman ve hangi ölçüde bir asker ve para yar-

dımı yapılması mümkün olabilir? İttifak yapan ordulara kim komuta edecek, hangi eyalet veya konfederasyondan emir alınacak? Barışın koşulları konusunda kim müzakerelerde bulunacak, bir uyuşmazlık durumunda taraflar arasında kim hakemlik yapacak ve tarafları uyuma kim zorlayacak? Böyle bir durumda pek çok güçlüğün ve elverişsizliğin ortaya çıkacağı açıktır; ama genel ve ortak çıkarların bekçisi olan ve bütünün gücünü ve kaynaklarını birleştiren ve onları yönlendiren tek bir hükûmet bu türden bir utanca düşülmesine izin vermeyecek ve halkın güvenliğini çok daha iyi koruyacaktır.

Tek bir hükûmet altında birleşme veya birkaç konfederasyona bölünme seçeneklerinden hangisini seçersek seçelim, yabancı devletler bu sayılanların hepsinin farkında olacak ve bize karşı ona göre davranacaklardır. Ulusal hükûmetimizin etkili ve iyi idare edildiğini, ticaretimizin dikkatlice yönetildiğini, ordumuzun uygun biçimde düzenlendiğini ve disipline edildiğini, kaynaklarımızın ve ekonomimizin iyi yönetildiğini, saygınlığımızı yeniden kazandığımızı, halkımızın özgür, mutlu ve tek vücut olduğunu görürlerse, bizimle sürtüşmektense dostça ilişkiler geliştirmeye çalışacaklardır. Fakat eğer bizi etkili bir hükûmete gereksinim duyan (her bir eyaletin doğru veya yanlış, yöneticileri nasıl isterse öyle davrandıkları) veya bir tanesinin Britanya'ya, ötekinin Fransa'ya, diğerinin İspanya'ya meylettiği üç ya da dört uyumsuz cumhuriyete ya da konfederasyona bölünmüş ve belki de bunlar yüzünden karşı karşıya gelmiş durumda görürlerse Amerika'nın ne zayıf ve acınası olduğunu düşünürler! Böyle bir Amerika, bu devletlerin aşağılamalarına ve zorbalıklarına ne kadar açık hâle gelir ve acıyla kazanılmış deneyimlerimizin gösterdiği gibi, dağılmış bir halkın ya da ailenin dönüp birbirlerinin gırtlaklarına yapışmaları ne kadar da kısa sürer!

Federalist, 5 (JAY)

Aynı Konudan Devam

Kraliçe Anne [h. 8 Mart 1702 - 1 Mayıs 1707], İngiltere ile İskoçya arasında o dönemde kurulmakta olan *Birliğin* önemi üzerine İskoçya Parlamentosu'na yazdığı 1 Temmuz 1706 tarihli mektupta, bizim de dikkat kesilmemiz gereken bazı gözlemlerde bulunmuştu. Bu mektuptan birkaç bölümü halkımızla paylaşacağım: "Bütünsel ve kusursuz bir birlik, kalıcı barışın kurulabilmesi için sağlam bir temel oluşturur. Bu birlik dininizi, özgürlüğünüzü ve mülkiyetinizi korur; iki krallık arasındaki düşmanlıkları, kıskançlıkları ve farklılıkları ortadan kaldırır. Gücünüzü, zenginliğinizi ve ticaretinizi arttırır ve bu birlik sayesinde bütün bir ada, tüm kaygılardan ve farklı çıkarlardan arındırılmış olarak, *bütün düşmanlarına karşı koyabilmeye muktedir olur.*" "Böylesine büyük ve ağır bir konuda bütün ciddiyetimizle soğukkanlılık ve fikir birliği öneriyor, birliğin günümüzde ve gelecekte mutluluğumuzu sağlayacak tek *etkili* yol olduğunu ve *bu birliği önlemek ya da geciktirmek için ellerinden gelen bütün çabayı göstereceği* şüphesiz olan düşmanlarımızın planlarını bozacağını düşünüyoruz."

Önceki yazıda, yurdumuzdaki bölünmenin ve zayıflığın dışarıdan gelecek tehlikelere davetiye çıkaracağına ve bunlara karşı hiçbir şeyin bizi kuracağımız iyi yönetilen ve güçlü bir birlikten daha iyi koruyamayacağına dikkat çekilmişti. Bu konu oldukça kapsamlıdır, dolayısıyla tüm yönlerine bir anda temas edilebilmesi öyle kolay değildir.

Büyük Britanya tarihi, bizim genel hatlarıyla en aşina olduğumuz tarihtir ve bizim için pek çok yararlı ders içermek-

tedir. Büyük Britanya'nın deneyimlerinden yararlanabiliriz, hem de bu deneyimleri elde ederken çektikleri acılara katlanmak zorunda kalmadan. Aynı adada yaşayan insanların tek bir devlet oluşturması akla uygun tek seçenekmiş gibi geliyor olsa da bu insanlar üç parçaya bölünerek çağlar boyu çekişme ve savaş hâlinde yaşadılar. Kıta'daki uluslara karşı çıkarları çoğu zaman ortak olduğu hâlde, farklı ulus politikaları ve uygulamaları ile kıskançlıkları sürekli ayakta tuttular. Birbirlerine yararlı ve yardımcı olacakları hâlde yıllar boyu sorunlar ve sıkıntılar içinde yaşadılar.

Amerika kendisini üç ya da dört ulusa bölerse, aynı şeyleri yaşamaz mı? Benzer kıskançlıklar ortaya çıkıp, aynı şekilde sürekli çekişmelere konu olmaz mı? Kıskançlık ve karşılıklı öykünmeler güvenimizi ve birbirimize karşı iyi duygularımızı sonunda tüketir. Tüm politika ve hedeflerimiz "bütün kaygılardan ve menfaat farklarından arındırılmış" bir bütün olarak Amerika'nın ortak çıkarları yerine, her bir konfederasyonun bölünmüş çıkarlarını tatmin etmek olur. Amerikalılar, böylece, diğer pek çok *sınır komşusu* uluslar gibi, ya sürekli çekişme ve savaş hâlinde ya da bunun kaygısı içinde yaşar.

Üç ya da dört konfederasyona ayrılma fikrinin en iyimser savunucuları bile (ilk başta aynı güçte parçalara bölünmek mümkün bile olsa) bu parçaların dünyevi entrikalar karşısında uzun süre aynı güç dengesinde kalabileceğine ihtimal veriyorlar mı? Bir tarafın gücüne güç katmasına diğerinin ise yeteri kadar kalkınamamasına yol açacak yerel koşullardan bağımsız olarak, bu parçalardan birinin hükûmetinin daha güçlü politikalarla ve iyi bir yönetimle güç ve itibar bakımından eşitliği bir tanesi lehine bozması ihtimalinden de bahsetmemiz gerekir. Çünkü her bir konfederasyonun çok uzun yıllar boyunca aynı derecede nitelikli, sağduyulu ve öngörülü politikalar uygulayabileceğini iddia edebilmek mümkün değildir.

Ne zaman ve hangi nedenle olursa olsun bu farklı eyaletlerden ya da konfederasyonlardan biri siyasal önem bağlamında komşularının önüne geçtiğinde bu komşular, onu kıskançlık ve korkuyla izlemeye başlar. Bu iki hırs onları, önemi

artan devlet ya da konfederasyona zarar verebilecek yollara veya refahlarını geliştirebilecek ya da koruyabilecek önlemleri almasını engellemeye neden olan tedbirlere başvurmaya iter. Yükselen eyaletin bu çirkin çabaların farkına varması fazla uzun sürmez. Bu eyalet, komşularına duyduğu güveni kaybedecek, aynı zamanda onlara aynı derecede düşmanca duygular beslemeye de başlayacaktır. Güvensizlik doğal olarak güvensizlik doğurur. Hiçbir şey, iyi niyeti ve içten duyguları, açıkça veya örtük kişisel kıskançlıklar ve kötücül isnatlar kadar hızlı biçimde yok edemez.

Kuzey, genelde gücün bölgesidir. Kuzeyin yerel özelliklerinin, önerilen konfederasyonlardan en kuzeyde olanını diğerlerinden daha güçlü kılması olasıdır. Bu *Kuzeyli topluluların*[68] Amerika'nın güney bölgelerindekilerin duygu ve düşüncelerini süslemeye başlaması (daha önce bu bölgenin Avrupa'nın güneyindekilerin duygu ve düşüncelerini süslediği gibi) fazla uzun sürmez. Genç arılar, görkemli ve hassas komşularının sahip oldukları yumuşak iklimden ve kendilerininkinden daha verimli ve çiçekli tarlalardan bal toplama arzularıyla baştan çıkar.

Benzer bölünmelerin ve konfederasyonlarının tarihini iyi bilenler, bu tür baştan çıkmaların tuzağına kapılanların bir daha sınırdaşlarına samimi komşuluk duygularıyla bakamayacaklarını çok iyi anlar. Birbirlerini sevmeyi ve güvenmeyi bırakıp bunun aksine, fikir ayrılıklarının, kıskançlıkların ve karşılıklı tahribatların pençesine düşerler. Kısacası sonuç, bazı ulusların tam olarak bizi görmek istedikleri, yani *yalnızca birbirimize karşı güçlü bir rakip olduğumuz* bir hâle düşmemiz olacaktır.

Buraya kadar belirtilenleri dikkatle düşündüğümüzde varılacak sonuç bellidir. Bölünecek konfederasyonların birbirleri arasında saldırı ve savunma amaçlı ittifaklar kurulabileceğini, bu ittifaklarla arzuların, orduların ve kaynakların yabancı güçlere karşı güçlü bir savunma gerçekleştirecek şe-

68 *ing. "Northern Hives"*. Bu kavram aynı zamanda "Kuzeyli arı kovanları" anlamına gelmektedir. Bir sonraki cümledeki arı benzetmeleri buraya atıfla yapılan bir kelime oyunudur. (ç.n.)

kilde birleştirilebileceğini ve korunabileceğini düşünenler, fazlasıyla yanılmaktadır.

Britanya ve İspanya'dan ayrılan bağımsız devletlerin böyle bir ittifak kurabildikleri veya yabancı düşmanlara karşı güçlerini birleştirebildikleri oldu mu? Önerilen konfederasyonlar, *ayrı birer ulus* olurlar. Her birinin yabancı devletlerle farklı anlaşmalarla düzenlenen farklı ilişkileri olur. Ürettikleri ve ticaretini yaptıkları ürünler birbirlerinden farklı olduğundan ve farklı piyasalara hitap edeceğinden, bu anlaşmalar da birbirlerinden epey farklı olur. Farklı ticari kaygılar farklı çıkarlar üretir, dolayısıyla farklı uluslarla çeşitli düzeylerde politik ilişkiler kurulur. Söz gelimi *Güney* konfederasyonunun savaşta olduğu yabancı bir ülke, *Kuzey* konfederasyonunun karşılıklı ilişkilerini en üst düzeyde dostluk ve barış içinde tutmak arzusunda olduğu ülke olabilir. Bu nedenlerle, konfederasyonların mevcut çıkarlarına böylesine aykırı bağlaşmaların kurulması; kurulsa dahi birliğin iyi niyetle sürdürülebilmesi ve verilmiş sözlerin tutulabilmesi, hiç de kolay olmayacaktır.

Hayır, Avrupa'da olduğu gibi Amerika'da da komşu uluslar, karşıt çıkarlar ve düşmanca hırslarca yönlendirilecek ve sıklıkla farklı tarafları tutacaklar. Avrupa'yla aramızdaki uzaklık düşünüldüğünde konfederasyonlar yüksek olasılıkla tehlikeyi uzak uluslardan değil birbirlerinden bekleyecekler. Bu nedenle her bir konfederasyon, yabancı uluslara karşı ittifak yapmaktansa, birbirlerine karşı savunma yapabilmek amacıyla yabancı ittifakların yardımını almaya daha istekli olacak. Tam burada, yabancı donanmaları limanlarımıza ve yabancı orduları topraklarımıza gelmeye ikna etmenin, onları ayrılmaya inandırmaktan ne kadar kolay olduğunu hatırlamamız gerekir. Romalıların ittifak görüntüsü altında kaç fetih yaptıklarını ve koruyormuş gibi davrandıkları devletlerin hükûmetlerinde nasıl değişikliklere gittiklerini unutmamalıyız.

Öyleyse Amerika'nın sayısı belirsiz bağımsız egemenliklere bölünmesinin, yabancı ulusların düşmanlıklarına ve uygunsuz müdahalelerine karşı güvenliğimizi sağlayıp sağlayamayacağına temiz yürekli insanlarımız karar versin.

Federalist, 6 (HAMILTON)

Eyaletler Arası Savaşlardan Kaynaklanan Tehlikeler Hakkında

SON üç yazı, ayrışmamız durumunda göğüslemek zorunda kalacağımız ve hakkında konuşmamız gereken, yabancı ulusların silahlarından ve hinliklerinden doğan tehlikelere ayrılmıştı. Şimdi ise farklı ve belki daha kaygı verici tehlikelerden bahsedeceğim. Bunlar, eyaletlerin aralarındaki uyuşmazlıklardan, iç gruplaşma ve karışıklıklardan doğabilecek tehlikelerdir. Bu tehlikelerden yukarıda yeri geldikçe kısaca bahsedilmişti ama daha ayrıntılı ve kapsamlı bir inceleme gerekiyor.

Tamamen ayrılmamız ya da yalnızca kısmi konfederasyonlar olarak bir arada kalmamız durumunda eyaletlerin aralarında sık sık ve şiddetli çekişmeler yaşamayacağını sanan biri, kendisini ütopyalara fazlasıyla kaptırmış demektir. Bu tür çekişmeler için bir neden bulunmamasını, çekişme yaşanmayacağına dair bir kanıt olarak görenler, insanların hırslı, kinci ve açgözlü olduğunu unutmaktadır. Aynı bölgede bulunan bağımsız ve bağlantısız egemen güçlerin kesintisiz olarak barış içinde yaşamasını beklemek, insanlık tarihi boyunca yaşanan olayları ve çağlar boyunca edinilmiş deneyimleri yadsımak anlamına gelir.

Ulusların aralarında düşmanlık yaratabilecek sayısız neden vardır. Bu nedenlerden bazıları toplumu oluşturan kolektif kitleler üzerinde genel ve sürekli etki hâlindedir. İktidar aşkı, başka bir deyişle üstünlük ve egemenlik arzusu ve iktidar kıskançlığı, diğer bir deyişle eşitlik ve güvenlik arzusu,

bu tür genel ve sürekli etki hâlinde olan nedenlerdendir. Diğer bazı nedenler ise daha sınırlı bir alanda gündeme gelseler de bu alanlarda eşit derecede etkilidirler. Bunlar ticaretle uğraşan uluslar arasında ticari yarış ve çekişmelerdir. Sayıca buraya kadar sayılanlardan hiç de az olmayan ve kaynaklarını tamamen kişisel hırslardan alan başkaları da vardır. Bunlar, toplumları yöneten bireylerin bağlılıklarından, düşmanlıklarından, çıkarlarından, umutlarından ve korkularından doğar. Kralın ya da halkın gözdesi olmaları fark etmeksizin yönetici sınıfındaki bu kişiler, kendilerine duyulan güveni pek çok kez kötüye kullanmış, arkalarındaki güveni bahane ederek ulusun dirliğini kişisel çıkarlarına ve açgözlülüklerine feda etmekte tereddüt etmemiştir.

Ünlü Perikles, bir fahişeye duyduğu kızgınlık nedeniyle[69] kendi yurttaşlarının kanı ve serveti pahasına *Sisam* şehrine saldırmış, karşısına çıkanları yenmiş ve şehri kırıp geçirmişti.[70] Aynı adam ya başka bir Yunan ulusu olan *Megarenlere* karşı kişisel dargınlığı yüzünden,[71] Fidias'ın heykellerinden birinin çalınması olayında hırsızlık eylemindeki suç ortağı olarak yargılanmaktan kaçınabilmek için[72] veya devletin parasını nüfuz kazanmak için kullandığı suçlamasıyla açılmaya hazırlanan davadan kurtulabilmek için[73] ya da tüm bu nedenlerin birleşmesiyle çeşitli gelgitleri, yani bir başlayıp bir biten ve sonra yeniden başlayıp sonunda Atina devletini geri dönülmesi imkânsız bir duruma getiren ünlü ve ölümcül *Peloponez* Savaşı'nı başlatmıştı.

Sekizinci Henry'nin başbakanı olarak görev yapan Hırslı Kardinal,[74] kibri yüzünden üçlü tacın peşinde koşmaya başlamış ve bu büyük ödülü İmparator Beşinci Karl'ın yardımı ile kazanabileceğini ummuştu. Bu güçlü ve uyanık kralın ilgisini ve desteğini kazanabilmek amacıyla politikalarının apa-

69 Aspasia, bkz. Plutarkhos, *Perikles'in Yaşamı*.
70 *Age*.
71 *Age*.
72 *Age*. Fidias'ın Perikles'in göz yummasıyla Minerva'nın heykelini süsleyebilmek için halka ait bir miktar altın çaldığı rivayet edilir.
73 *Age*.
74 1515-1529 yılları arasında İngiltere'de Lord Şansölye olarak görev alan Thomas Wolsey'den (1473-1530) söz ediliyor. (ç.n.)

çık gereklerine tamamen aykırı şekilde, konseyleri yoluyla yönettiği krallığının ve hatta tüm Avrupa'nın güvenliğini ve bağımsızlığını tehlikeye atarak İngiltere'yi Fransa'yla savaşa sokmuştu. Tarih boyunca, dünyanın bütününü egemenliği altına alabilecek bir hükümdar varsa bu, İmparator Beşinci Karl'dı; Wolsey, kolay aldatılabilir bir araç olarak kralın ilgisini çekmişti.

Bir kadının bağnazlığının,[75] diğerinin huysuzluğunun,[76] bir başkasının fitnelerinin[77] Avrupa'nın kayda değer bir bölümünün yakın dönem politikalarını, kavgalarını ve barışlarını önemli ölçüde etkilediği hararetle dillendirilmiştir ama yine de çoğu kişi bunu bilmez.

Kişisel çıkarların yön vermesiyle ortaya çıkan büyük ulusal ve uluslararası olaylara ilişkin örnekleri çoğaltmak gereksiz zaman kaybıdır. Bu tür olayları anlatan kaynaklarla yüzeysel bir tanışıklıktan fazlasına sahip olanlar zaten pek çok başka örnek hatırlar. İnsan doğasına dair yeterince bilgiye sahip olanlar, böyle örneklere dahi gereksinim duymaz. Yine de, genel ilkeyi gösterebilmek için kısa zaman önce bizim içimizde gerçekleşen bir örnekten bahsetmek yerinde olacaktır. Shays[78] *çaresiz bir borçlu* olmasaydı, Massachusetts'in bir iç savaşa sürüklenmeyeceği gün gibi açıktır.

Bu konuda deneyimlerden gelen bu kadar tanıklığa karşın, ayrılmamız ve birbirimize yabancılaşmamız durumunda yine de ebedi bir barış yaşayabileceğimizi hâlen savunmaya hazır hayalperest kişiler vardır. Cumhuriyetler (bu kişilere göre) barışseverdir; ticaret ruhu, insanların mizaçlarını yumuşatır ve çoğu zaman savaşların nedenleri olan sönmeyen düşmanlık ateşlerini söndürür. Ticaret yapan cumhuriyetler, bizimki gibi, zarar verici savaşlar içine girerek birbirlerini yok

75 Madame de Maintenon. Fransa'nın en uzun süre tahtta kalan kralı On Dördüncü Louis'nin ikinci eşi olan Françoise d'Aubigné'den söz ediliyor. (ç.n.)

76 Marlborough Düşesi. 18. yüzyılın başında Büyük Britanya Kraliçesi Anne'in yakın arkadaşı Sarah Churchill'den söz ediliyor. (ç.n.)

77 Madame de Pompadour. Fransa Kralı 15. Louis'in "resmî metresi" (*maîtresse-en-titre*) Jeanne-Antoinette Poisson'dan söz ediliyor. *Turquerie* akımından etkilenerek geleneksel Türk kadını kıyafetleri giymesiyle ünlüdür. (ç.n.)

78 Uygulamaya konmak istenen yeni vergiler sebebiyle yaşanan Shays İsyanı'nı (1786) başlatan çiftçi ve eski asker Daniel Shays'ten söz ediliyor. (ç.n.)

etmez. Karşılıklı dostluk ve uyum ruhuyla ortak çıkarlar doğrultusunda yönetilirler.

Bütün ulusların gerçek çıkarları (bu kişilere sorabiliriz ki), aynı iyi duyguları ve felsefi ruhu izlemekte yatmıyor mu? Gerçek çıkarları bunda yatıyor olmasına karşın bu duyguları izlediklerini söyleyebilmek mümkün mü? Tersine, insan davranışını her zaman en çok ve en zorbaca etkilemiş duygular -dikkatli düşünülmüş amaçlar, yararlar ve adalet duyguları yerine- anlık tutkular ve çıkarlar olmadı mı? Cumhuriyetler savaşa monarşilerden daha mı az bağımlı oldu? Cumhuriyetler de monarşiler gibi, *insanlar* tarafından yönetilmiyor mu? Hoşnutsuzluklar, tercihler, çekişmeler ve haksız kazanç arzuları krallar kadar ulusları da etkilemiyor mu? Halkın tercihine uygun oluşmuş meclisler düzenli olarak öfke, dargınlık, kıskançlık, açgözlülük ve diğer benzer düzensiz ve güçlü eğilimlere teslim olmuyor mu? Bu meclislerin kararlarını güven duydukları birkaç kişinin, dolayısıyla bunların kişisel hırslarının ve görüşlerinin yönlendirdiği bilinmiyor mu? Ticaret, savaşların amaçlarını değiştirmekten başka bir işe yaramış mı? Zenginlik aşkı, şan ve şeref hırsı kadar güçlü ve etkili bir tutku değil mi? Ticari faaliyetler, devletlerin önde gelen amaçlarından biri olduğundan beri eskiden toprak veya egemenlik hırsıyla yapılan savaşlar kadar bu amaçlarla da savaşlar yapılmadı mı? Ticaret ruhu pek çok defa iki tarafın da iştahını açan bir rol oynamadı mı? Bu soruların yanıtını, insan aklının en az yanılır kılavuzu olan deneyimlerimizden yararlanarak vermeliyiz.

Sparta, Atina, Roma, Kartaca; bunların hepsi birer cumhuriyetti. İçlerinden ikisi, Atina ve Kartaca, ticaretle uğraşırdı. Ama çevrelerindeki eş zamanlı monarşiler gibi sıklıkla saldırı ve savunma amaçlı savaşlara girerlerdi. Sparta düzenli bir karargâhtan yalnızca çok az daha iyiydi; Roma da hiçbir zaman fetihlere ve katliamlara doymadı.

Kartaca, bir cumhuriyet olmasına karşın, kendi sonunu getiren savaşı başlatan taraftı. Hannibal,[79] ordularını İtalya'nın

79 MÖ 247-184(?) yılları arasında yaşamış ve Romalılarla pek çok kez savaşmış Kartacalı general Hannibal Bacan'dan söz ediliyor. (ç.n.)

kalbine, Roma'nın kapılarına,[80] Scipio'nun[81] karşısına götürdü. Karşılığında ise önce Kartaca topraklarından sürgün edildi, sonra ise Scipio, Kartaca'yı fethetti.

Daha sonraki zamanlarda Venedik, kendini birden çok kez hırs kaynaklı savaşlara kaptırmıştı; ta ki diğer İtalyan devletlerinin hedefi olana ve Papa İkinci Julius bu kibirli cumhuriyetin gücüne ve onuruna büyük bir darbe vuracak güçlü ittifakı kurana kadar.[82]

Hollanda kentleri, borçlar ve vergiler altında ezilene kadar, Avrupa'daki savaşlarda öncü ve belirgin bir rol oynamışlardı. Denize hükmetmek amacıyla İngiltere'yle şiddetli çekişmelere girdiler ve XIV. Louis'nin en azimli ve en amansız rakiplerinden oldular.

Britanya hükûmetinde, halkın temsilcileri, ulusal yasama meclisinin bir bölümünü oluşturur. Ticaret, çağlardan beri bu ülkenin başlıca hedefi olmuştur. Buna karşın pek az ulus Britanya'dan daha fazla savaşa girmiştir. Britanya'nın girdiği savaşlar pek çok kez halkın girişimleriyle başlamıştır.

Bu savaşlar, deyim yerindeyse, kraliyet savaşları kadar yaygındır. Halkın çığırtkanlıkları ve temsilcilerinin üstelemeleri, birden çok kez, kralların kendi fikirlerine ve bazen devletin gerçek çıkarlarına aykırı dahi olsa savaşa sürüklenmelerine ya da var olan savaşın devam etmesine neden olmuştur. *Avusturya* ve *Bourbon* hanedanları arasındaki Avrupa'yı uzun süre çalkalayan o unutulmaz üstünlük çekişmelerinde, sevilen bir liderin hırslarının ve açgözlülüğünün yanında,[83] İngilizlerin Fransızlara duydukları nefretin de bir rol oynadığı ve saltanatın görüşleri karşıt yönde olmasına karşın savaşın

80 Burada, Cicero'nun da bahsettiği, dönemin Romalı kadınlarının çocuklarını korkutup eve sokmak için kullanmaya başladıkları *"Hannibal ad portas"* (*"Hannibal kapılarda"*) deyişine atıf yapılıyor.

81 MÖ 236-183 yılları arasında yaşamış Roma Prokonsülü Scipio Africanus'dan (Publius Cornelius Scipio) söz ediliyor. (ç.n.)

82 İmparator, Fransa Kralı, Aragon Kralı ve çoğu İtalyan devleti ve prensinin bir araya gelerek oluşturduğu Cambray Ligası. Bu ittifak, 1508 yılında Venediklilere karşı kurulmuş ve 1509 yılında Lombardiya'nın Agnadello şehrinde yapılan savaşta Venediklileri yenilgiye uğratmıştır. (ç.n.)

83 Marlborough Dükü. İspanya Veraset Savaşları'nda (1701-1714) 14. Louis'ye karşı savaşan İngiliz General John Churchill'den (1650-1722) söz ediliyor. (ç.n.)

devlet politikasının gerektirdiklerinden çok daha fazla uzamasına neden olduğu biliniyor.

Bu son sözü edilen iki ulus arasındaki savaşlar çok büyük oranda ticari kaygılardan doğmuştur: ticari işlemlerin belli bir kolunda ya da genel olarak ticaret ve deniz yollarına egemenlik noktasında birbirlerinin yerini alma arzuları ve yerine geçilme korkuları, bazen de diğer ulusların ticari ilişkilerinden rızaları olmaksızın pay elde etmek gibi daha günahkâr arzular.

İspanya ve Britanya arasındaki son savaş,[84] İngiliz tacirlerinin İspanya topraklarında Yasa dışıbiçimde ticaret yapmaya çalışmaları yüzünden çıkmıştı. Britanyalıların gerçekleştirdiği bu gayrimeşru uygulamaya, İspanyollar tarafından da gayrimeşru biçimde yanıt verilmişti. Öyle ki, Büyük Britanya yurttaşlarına misillemenin ölçüsünü aşan, insanlık dışı ve zalimane muamele boyutuna ulaşan bir müdahalede bulunulmuştu. İspanya kıyılarında ele geçirilen pek çok İngiliz, madenlerde çalışmak üzere Potosi'ye gönderilmiş; alışıldık hınç olaylarında yaşandığı gibi kurunun yanında yaş da yanmış, masum insanlar suçlularla beraber ayrım görmeksizin cezalandırılmıştı. Tacirlerin yakınmaları, ulus nezdinde büyük bir öfkeyi tetiklemiş ve bu öfke daha sonra Avam Kamarası'na, oradan da bakanlığa sıçramıştı. Misilleme mektupları hazırlanmış, savaş çıkmış, sonucunda yirmi yıl önce iyimser beklentilerle ve çok verimli olması ümidiyle kurulmuş ittifaklar bir kenara atılmıştı.

Bizdeki duruma benzer olayların yaşandığı başka ülkelerdeki sayısız örneğe ilişkin bu özetlerden sonra ayrılmamız durumunda konfederasyonların barış ve dostluk içinde yaşayabilecekleri nasıl söylenebilir? Her toplumda bulunan kusur, zayıflık ve kötülüklerden bizim toplumumuzun bağışık olacağını savunan bu tür yersiz ve gülünç teorilerin hatalarını ve mantıksızlarını zaten görmedik mi? Bu türden hatalı al-

84 1739-1748 yılları arasında gerçekleşen Jenkins'in Kulağı Savaşı'ndan (The War of Jenkins' Ear) söz ediliyor. Savaşa verilen bu ilginç isim, bir Britanyalı ticaret gemisi kaptanı olan ve gemisine çıkan İspanyol denizciler tarafından kulağı kesilen Robert Jenkins'ten gelmektedir. (ç.n.)

tın çağ düşlerinden uyanmanın ve politik geleceğimize karar verirken bizim de yerkürenin diğer sakinleri gibi, kusursuz bilgelik ve erdemden henüz uzakta olduğumuzu kabul etmemizin zamanı gelmedi mi?

Bırakın yanıtı; ulusal onurumuzun ve saygınlığımızın düştüğü nokta, hükûmetin savsak ve kötü yönetiminden kaynaklanan rahatsızlıklar, Kuzey Karolina eyaletinin bir bölümünde başlayan isyan, Pensilvanya'da yakın dönemde gerçekleşen tehditkâr kargaşalar ve Massachusetts'te yaşanan güncel kalkışmalar versin!

Şu ana kadar ayrılmamız hâlinde eyaletler arasında uyumsuzluk ve düşmanlık çıkacağı düşüncelerimize kayıtsız kalanlar, insanlık tarihinin, birbirine bölgesel ya da durumsal yakınlığın ulusları birer doğal düşman kılacağına ilişkin en temel derslerinden birine gözlerini kapatıyor. Akıllı bir yazar bu konuda kendini şöyle ifade ediyor: "KOMŞU ÜLKELER, eğer ortak zayıflıkları [onları] aralarında bir KONFEDERE CUMHURİYET kurmaya zorlamıyorsa ve anayasaları komşuluktan doğan farklılıkları, gizli kıskançlıkları ve komşuları uğruna kendilerini geliştirme hırslarını bastırmıyorsa, birbirlerinin doğal DÜŞMANIDIRLAR."[85] Bu alıntılanan bölümde hem DÜŞMAN hem de ÇÖZÜM bir arada bulunuyor.

85 L'Abbé de Mably, *Vide Principes des Négociations.*

Federalist, 7 (HAMILTON)

Aynı Konudan Devam ve Bazı Nedenlerin Sayılması

Bazen bir zafer edasıyla, eyaletlerin ayrışmaları durumunda, birbirleriyle savaşmak için nasıl bir nedenlerinin olabileceği soruluyor. Bu soruya, "dünyanın farklı zamanlarında yaşamış ulusların kanlarını kaynatmış gerekçelerle tamamen aynı gerekçeler" yanıtını vermek doyurucu bir yanıt olacaktır. Ama ne yazık ki bu soru daha ayrıntılı bir yanıt istiyor. Federal bir anayasanın sınırları altında dahi bizim anlık beklentilerimizde öyle bazı farklar var ki bunlar yüzünden edindiğimiz deneyimler, eğer bu anayasal kısıtlar kaldırılmış olsaydı neler olabileceğine dair fikir yürütmemize izin veriyor.

Uluslar arasındaki en bereketli düşmanlık kaynaklarından birisi her zaman toprak anlaşmazlıkları olmuştur. Belki de dünyada şimdiye değin yapılmış savaşların en büyük nedeni bu türden anlaşmazlıklardır. Bu neden, bizim aramızdaki ilişkilerde de tüm gücüyle etkili olacaktır. Birleşik Devletler'in sınırları içerisinde yerleşimin olmadığı çok geniş topraklar bulunmaktadır. Bunların birçoğu hakkında henüz sonuca bağlanamamış hak iddiaları vardır. Birlik dağılırsa benzer hak iddiaları bunların tümü için ortaya atılabilir hâle gelecektir. Devrim zamanında sahip belirlenmemiş ve çoğu zaman taç toprakları olarak geçen toprakların üzerinde kimin hak sahibi olduğuna dair ciddi ve hararetli tartışmalar yapıldığı iyi bilinir. Koloni yönetimleri bu toprakların bulunduğu bölgeleri kapsayan sınırlara sahip olan eyaletler, bu toprakların kendilerine ait olduğunu savundular. Öte yandan, başkaları,

özellikle barış antlaşmasına kadar ya doğrudan sahiplik ya da yerli arazi sahipleri yoluyla Büyük Britanya'nın yargı yetkisine tabi olan bu topraklar üzerindeki tacın haklarının, Birliğe devrolduğunu savundular. Bu, her hâlükârda, Konfederasyon'un dış gücü sayesinde elde edilmiş bir kazanımdı, demişlerdi. Kongre, bu uyuşmazlığı yatıştırmak için sakıngan bir politika izledi ve eyaletleri bu bölgeleri herkesin yararına olacak şekilde Birleşik Devletler'e aktarmaya ikna eti. Bu politika şimdiye kadar başarılıydı çünkü çekişmeler dostane ilişkiler içerisinde beraber yaşama beklentisi sayesinde bitmişti ve Birlik, bu ilişkilerin devamlılığını sağlamaktadır. Konfederasyon'un dağılması durumunda ise bu uyuşmazlık küllerinden yeniden doğacak ve benzer başka çekişmeler ortaya çıkacaktır. Şu anda yerleşim olmayan Batı topraklarının büyük bölümü ya aktarım yoluyla ya da geçmişten gelen haklar olarak, Birliğin ortak malıdır. Birlik dağılırsa federal bir ödün olarak bu toprakları Birliğe aktarmış eyaletler onlar üzerindeki hak iddialarını yeniden öne süreceklerdir. Diğer eyaletler ise temsil hakkından kaynaklı olarak bir hak iddiasında bulunacaklardır. Savları ise şu olacaktır: Bir kez böyle bir aktarma işlemi yapıldığında bu artık geri alınamaz; Konfederasyon'un ortak çabalarıyla kazanılmış ya da korunmuş tüm bu topraklar üzerinde herkesin adil bir hakkı bulunmaktadır. Bütün eyaletler bu topraklar üzerinde her eyaletin hakkı olduğunu kabul edecek olsa dahi, ki bu çok mümkün görünmüyor, hangi oranda dağılım yapılacağına dair yeni bir güçlük ortaya çıkacaktır. Farklı eyaletler bölüşüm için farklı ilkeler öne sürecek; bunlar diğerlerinin çıkarlarına aykırı olacağından bu anlaşmazlıkların barış içinde çözülmesi mümkün olmayabilecektir.

Dolayısıyla geniş Batı toprakları üzerinde bir hakemin ya da ortak bir yargıcın taraflar arasındaki çekişmeyi karara bağlayamayacağı türden düşmanca hak iddialarının ortaya çıkacağını öngörüyoruz. Geçmişten gelen deneyimlerimiz ışığında, bu uyuşmazlıkları çözmek amacıyla hemen kılıçların ortaya çıkacağını söyleyebilmek için pek çok akla uygun neden vardır. Wyoming toprakları hakkında Connecticut ve Pensilvanya arasındaki uyuşmazlığın durumu, bizi bu tür

farklılıkları çözüme bağlayabilmenin hiç de kolay olmadığı konusunda uyarıyor. Konfederasyon Maddeleri, taraflara bir karar vermek üzere konuyu federal mahkemeye göndermeleri için bir yükümlülük yüklemişti. Bu gönderim yapıldı ve mahkeme Pensilvanya lehine karar verdi. Gelgelelim Connecticut bu karara ilişkin çok ciddi bir memnuniyetsizliğinin bulunduğunu belirtti ve karara tam olarak da uymadı. Ta ki müzakereler ve yönetim yoluyla, kaybettiği bölüme ilişkin zarara yaklaşık olarak denk bir kazanım sağlanana kadar. Burada söylenenler, bu eyaletin davranışlarını kınamak için en ufak bir amaç taşımamaktadır. Gerçekten de bu kararla zarara uğradıklarını düşünmüşlerdi. Eyaletler de bireyler gibi, kendi zararlarına olan kararlara razı olmakta duraksayabilirler.

Bu eyaletin (New York-ç.n.) Vermont bölgesiyle yaşadığı çekişmeye yol açan gelişmeleri takip edebilenler, olayda hak iddiası olmayan eyaletlerin itirazlarını doğrulayabilir ve (New York, haklarını güç kullanarak elde etmeye çalışsaydı) Konfederasyon barışının tehdit altına gireceğine tanıklık edebilir. Bu itirazlara iki dürtü neden olmuştu: Birincisi, bizim gelecekteki gücümüze dönük kıskançlıklar; ikincisi ise o bölgenin güncel yönetiminden bazı haklar elde eden komşu eyaletlerdeki güç sahibi kimi kişilerin çıkarları. Bizimle ters düşen hak iddialarında bulunan eyaletler bile isteklerinin gerçekleşmesinden çok bizim parçalanmamızı istiyor görünmüştü. Bu eyaletler, New Hampshire, Massachusetts ve Connecticut idi. New Jersey ve Rhode Island, Vermont'un bağımsızlığını herkesten çok daha sıcak bir coşkuyla savunmuştu. Maryland de Kanada'yla bu yer arasındaki bağlantılardan kaygı duymaya başlayana kadar aynı düşüncedeydi. Kendileri küçük devletler oldukları için, büyüyen görkemimize dostça bakmadılar. Bu ilişkilere yakından baktığımızda, ayrılmamız durumunda eyaletleri birbirine düşürebilecek kimi nedenlerin izleriyle karşılaşmamız olasıdır.

Bir başka yaygın düşmanlık gerekçesi de ticari rekabettir. Daha az şanslı eyaletler, yerel şartların yarattığı dezavantajlardan kaçabilmeye ve daha verimli komşularının avantajlarından yararlanabilmeye istekli olur. Her bir eyalet ya da konfede-

rasyon, tamamen kendisine özgü bir ticari politika izler. Bunun sonucunda zaman zaman ayrımlar, farklı tercihler ve dışlamalar yaşanır, ki bunlar da huzursuzluklara yol açar. Bu ülkenin kurulduğundan bu yana eşit ayrıcalıklara dayanan ilişkilere alışık olmamız, bu huzursuzlukları daha da keskin ve görünür kılar. *Gerçekte farklı çıkarlar izleyen farklı egemen ülkelerin haklı eylemleri sayılabilecek bazı eylemlerin, bizim aramızda kırgınlıklar yaratabileceğini kabul etmeye hazır olmalıyız.* Amerika'nın ticari bölümünü tanımlayan girişimcilik ruhu, hiçbir zaman kendini geliştirmeden olduğu yerde kalmamıştır. Bu dizginlenemez ruhun, her bir eyaletin kendi yurttaşlarının çıkarlarını daha fazla korumak için oluşturacağı ticari düzenlemelere boyun eğmesi hiç de mümkün görünmemektedir. Bir taraftan bu kuralların ihlali, öte taraftan onları engelleme ve defetme girişimleri, doğal olarak öfkeye, misillemelere ve savaşlara neden olur.

Bazı eyaletlerin ticari düzenlemeler yoluyla diğerlerini vergiye bağlaması durumunda vergiye bağlanan eyalet, yalnızca öfkeyle boyun eğer. New York, Connecticut ve New Jersey'nin şu anki durumları buna örnek gösterilebilir. Gelir düzeyinden dolayı New York, ithalattan harç almalıdır. Bu harcın büyük çoğunluğu, dıştan aldığımız ürünleri tüketenler adına diğer iki eyaletin sakinleri tarafından ödenmelidir. New York bu avantajı ne bırakabilir ne de bırakmak ister. Yurttaşları, komşularının yerine harçları kendilerinin ödemelerine rıza göstermez. Bu elverişli de olmaz, çünkü iç piyasamızdaki tüketiciler arasında bir ayrım yapmak gerekir. Peki Connecticut ya da New Jersey, yalnızca New York'un yararına olacak biçimde vergi ödemeye çok uzun süre boyun eğer mi? Bize büyük avantajlar sağlayan ancak komşularımızda nefret uyandıran bir metropolde, onlara göre baskıcı bir düzen içerisinde, uzun süre huzur ve barış içerisinde yaşayabileceğimiz söylenebilir mi? Gerektiğinde, bir tarafta Connecticut, diğer tarafta New Jersey tarafından yapılacak saldırılara karşı onu koruyabilir miyiz? Bu sorulara olumlu yanıt, ancak küstahlıkla verebilir.

Birliğin kamusal borcu, ayrı eyaletler veya konfederasyonlar arasında bir başka çatışma konusu olacaktır. Önce borcun

paylaştırılması ve daha sonra ise ödenmesi, benzer huysuzluklar ve düşmanlıklar üretecektir. Herkes için tatmin edici bir borç paylaşımı nasıl yapılacaktır? Hiç kimsenin itiraz etmeyeceği bir yol önermek neredeyse imkânsızdır. Yapılacak öneriler, her zamanki gibi, tarafların karşıt çıkarları yüzünden abartılı tepkilerle karşılaşır. Kamusal borcu ödemeye ilişkin genel ilkelerde dahi eyaletler arasında farklı görüşler bulunmaktadır. Bazıları, ulusal varlığın önemini azımsadıkları veya yurttaşları bu sorunla fazla ilgilenmediği için, ulusal borcun bir biçimde ödenmesi sorunuyla neredeyse hiç ilgilenmemekte, hatta sorundan kaçınmaktadır. Bu, borcun dağıtımındaki güçlükleri daha da arttırır. Büyük çoğunluğunun yurttaşları toplam ulusal borcun o eyalete düşen oranının üzerinde kamuya borç vermiş olan bazıları ise bu borcun adil ve etkili dağıtılması için çok çaba sarf eder. Birinci gruptakilerin sorunu erteleme eğilimleri, zamanla ikinci grupta kızgınlıklara yol açar. Bu süreçte de sorunun çözümü, bazı gerçek düşünce ayrılıkları ve uydurma gecikmeler nedeniyle sürekli ertelenir. Bu sorunla ilgilenmek isteyen eyaletlerin yurttaşları yaygara çıkarır; yabancı güçler kendi taleplerinin yerine getirilmesi için bastırır ve eyaletler arasındaki barış, iç tartışmaların ve dış müdahalelerin etkisiyle iki yönden tehdit altına girer.

Bir paylaşım kuralında anlaşmanın zorluklarını aştığımızı ve paylaşımın yapıldığını varsayalım. Bu kez de anlaşılan paylaşımın bazı eyaletler üzerinde diğerlerinden çok daha fazla yük doğurabileceğini kestirmek güç değildir. Bu açıdan, avantajsız durumda olanlar doğal olarak üzerlerindeki yükü hafifletmek için yollar arar. Diğerleri, yine doğal olarak, paylaşımın yeniden gözden geçirilmesine istekli olmazlar, çünkü aksi durumda onların da yükleri artar. Gözden geçirme talebinin reddi, büyük olasılıkla yakınan eyaletlerin paylarına düşeni ödemeyi durdurmalarına neden olacak, bu da bir başka tartışmalara ve kavgalara yol açacaktır. Paylaşım çok adil bir biçimde yapılabilse dahi bazı eyaletlerin ödemelerinde sorunların ortaya çıkması olasıdır. Bazen gerçekten kaynak eksikliği, kötü parasal yönetim, hükûmetteki anlık karmaşalar gibi nedenlerle, bazen de insanların parasal konularda her zaman

sahip olduğu, kendilerinin yaşam sürelerini aşacak uzun dönemli amaçlar için ödeme yapmakta isteksiz olma ve bunun yerine anlık istekleri yerine getirme arzusu nedeniyle. Borçların ödenmemesi, hangi nedenlerle olursa olsun, şikâyetlere, suçlamalara ve çatışmalara yol açar. Ulusların arasındaki dirliği bozmaya, herkese eşit ve ortak yarar sağlamayan bir amaca ortak katkı sunmak zorunda kalmak kadar uygun bir şey yoktur. Bu, aslında basmakalıp bir gözlemdir. İnsanlar ayrışmaya en çok parasal konuları ilgilendiren sorunlarda yatkındır.

Özel sözleşmelerin ihlalinde uygulanacak mevzuat, yurttaşları ihlalden zarar gören eyaletin haklarını zedeleyecek olursa, bir başka olası düşmanlık kaynağına dönüşebilir. Farklı fren düzenekleriyle kısıtlanmazlarsa, eyaletlerin kendi yasalarının yaratacağı yasalara uymamaktan kaynaklanabilecek daha önce pek çok örneğini gördüğümüz türde uyuşmazlıkların, daha özgürlükçü ya da daha eşitlikçi bir yolla aşılabileceğini iddia etmek mümkün değildir. Rhode Island'ın yasa koyucularının neden olduğu bir uyuşmazlıkta Connecticut'un ne kadar çabuk misillemeye başvurduğunu hep beraber gördük. Bu örneği göz önünde bulundurarak, ahlaki yükümlülüklere ve sosyal adalete, bu ve benzeri türden aykırı eylemlerin gerçekleştiği durumlarda *kalemlerin* değil, silahların çekilmesinin oldukça akla yatkın olacağını söyleyebiliriz.

Yabancı devletler veya farklı eyaletler ya da konfederasyonlar arasında kurulabilecek uyumsuz ittifaklar ve bu türden ittifakların barışımıza yapabileceği olumsuz etkiler, daha önceki yazılarda yeteri kadar tartışılmıştı. Bu bölümde tartışılanlar açısından da ele alındığında şu sonuca varmak gerekir: Amerika, eğer ayrı düşerse ya da yalnızca basit bir ittifak veya saldırı ya da savunma amaçlı çalkantılı ittifakların sağlayacağı zayıf bağlarla bir arada kalırsa, giderek Avrupaî politikaların ve savaşların uğursuz labirentleri içinde kaybolur. Bölündüğü parçalar arasındaki düşmanlıklar yüzünden, parçaların tümüne birden düşman güçlerin çevirecekleri hile ve dolaplara yem olmaları büyük olasılıktır. Bizden nefret eden ya da bizden korkan tüm devletlerin temel ilkesi *divide et impera*dır.[86]

86 Böl ve yönet.

Federalist, 8 (HAMILTON)[†]

İç Savaşların Daimî Ordular Oluşturmadaki Etkileri ve Özgürlüğe Düşman Diğer Kurumlar

Ayrışmamız durumunda genel Konfederasyon'dan kopup ortaya çıkacak birkaç eyaleti ya da bunların birleşimlerini (daha önce komşu uluslarda pek çok kez yaşandığı gibi) savaş-barış ve dostluk-düşmanlık arasında gidip gelen bir gelecek beklediğini ortaya koymuştuk. Şimdi de böyle bir durumun yaratacağı sonuçlara dair biraz daha ayrıntıya girelim.

Ayrışarak varlıklarını sürdürmenin ilk evresinde eyaletler arasında yapılacak savaşlar, oturmuş düzenli bir askerî birliğe sahip ülkelere kıyasla çok daha büyük sıkıntılara neden olur. Avrupa'da (özgürlükler ve ekonomi yönünden yıpratıcı bazı noktaları olmakla beraber) her an hazır durumda bekleyen düzenli ordular vardır. Bu sayede, eski tarihlerdeki gibi daha savaş başlamadan, ufuktaki savaşın işaretçisi olan ani saldırılar ve bir anda yapılacak kuşatmalar, artık yaşanmamaktadır. Surlar inşa etme işi de aynı amaca hizmet etmiştir. Avrupa devletleri, inşa edilen surların her iki yakasındakilerin birbirlerini işgal etmelerini zorlaştıran korunaklı şehirlerden oluşan bir zincirle çevrilidir. Devletler yalnızca düşman toprağındaki iki ya da üç sınır garnizonunu geçebilmek için bile koca askerî seferler düzenlenmek zorundadır. İşgalcilerin gücünü kırmak ve ilerlemelerini geciktirebilmek için, işgalcinin atacağı her adımda karşılaşacağı bu türden engeller inşa edilmiştir. İşgalci bir ordu eskiden, daha düşman saldırıdan henüz haberdar olmuşken düşman toprağını işgal edip düşmanın ta kalbine kadar ilerleyebilirken; şimdilerde görece küçük ama disiplinli

bir ordu, eğer savunmada ise, garnizonları sayesinde çok daha büyük orduların ilerleyişini geciktirebiliyor ve hatta onları yenebiliyor. Yerkürenin o bölgesindeki savaşlar artık diz çöktürülen uluslar ve devrilen imparatorluklar değil; bir kaybedilip bir geri kazanılan şehirler, hiçbir önemli sonucu olmayan muharebeler, zaferlerden daha faydalı olan geri çekilmeler yahut büyük çabalarla elde edilen küçük kazanımlar yaratıyor.

Bu topraklarda ise durum tam tersi olacaktır. Askerî birliklere ilişkin kıskançlıklar bunların oluşumunu, mümkün olan en uzak tarihe kadar öteleyecektir. Kalelerin olmaması, bir eyaletin kapılarının diğerine ardına kadar açık olması sonucunu doğuracak ve olası işgalleri kolaylaştıracaktır. Kalabalık eyaletler, gayet rahat şekilde daha az kalabalık komşularını istila edecektir. Bir toprağı fethetmek, onu korumaktan çok daha kolay olacaktır. Dolayısıyla savaşlar, gelişigüzel ve yıkıcı olacaktır. YAĞMA ve yıkım, düzensiz olarak ardı ardına gelecektir. Askerî zaferlerimizi tanımlayacak en önemli sonuçlar, bu zaferlerin sonucunda yaşanacak bireysel felaketler olacaktır.

*Çizilen bu resmin her zaman aynı kalmayacağını itiraf etmek gerekiyor. Bir ulusun tutumunu en çok belirleyen şey, dış tehlikelerden korunma isteğidir. Özgürlüğümüze duyulan coşkulu aşkımız bile bir süre sonra bu korunma isteğinin gereklerine boyun eğmek durumunda kalacaktır. Savaş yüzünden yaşamlarımızın ve mülklerimizin şiddetli biçimde yok edilmesi ve sürekli bu tehlike altında olan bir ulusun aralıksız olarak sarf etmek zorunda olduğu yorucu çaba ve maruz kaldığı panik duygusu, özgürlüğüne en düşkün ulusları dahi kişisel ve siyasal haklarını yok etme eğiliminde olan kurumlara bel bağlamaya zorlayacaktır. Sonunda, daha fazla güvende olmak için daha az özgür olma riskini almaya razı olacaklardır.

Burada başlıca kast edilen kurumlar SÜREKLİ ORDULAR ve askerî teşkilatların diğer uzantılarıdır. Yeni Anayasa'da sürekli ordular kurulmasını yasaklayan bir madde bulunmadığından, Anayasa'nın sürekli ordular kurmaya izin verdiği

iddia ediliyor. Bu iddianın doğruluğunun ve hatta dile getiriliş biçiminin, en iyimser yorumla dahi problemli ve kuşkulu olduğu söylenebilir.[87] Ne var ki Konfederasyon'un dağılması durumunda, sürekli orduların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Sürekli savaş ve kaygı durumu, eyaletleri her an hazır olmak zorunda bırakır ve bu zorunluluk, sürekli orduların kurulmasına neden olur. Daha zayıf eyaletler veya konfederasyonlar, daha güçlü komşularıyla eşitliği sağlamak amacıyla da sürekli ordular oluşturma işine daha erken girişir. Nüfus ve kaynak bakımından sahip oldukları dezavantajı, daha düzenli ve etkin bir savunma sistemiyle, disiplinli ordularla ve inşa edecekleri surlarla aşmaya çalışırlar. Bu amaçla hükûmetlerinin de daha güçlü olmasına ihtiyaç duyar, bunu yaparken de anayasaları giderek monarşiye doğru dönüşüm geçirir. Savaş, doğası gereği, yürütmenin gücünü arttırırken yasama yetkilerinin azalmasına neden olur.

Sözü edilen bu tedbirleri erken alan eyaletler veya konfederasyonlar kısa sürede komşuları üzerinde üstünlük sağlamaya başlayacaklardır. Geçmişte, küçük veya yapıları gereği daha az güce sahip ama disiplinli orduları ve kuvvetli hükûmetleri olan devletlerin, daha büyük veya yapıları gereği daha güçlü olan ama bu ordu ve hükûmet avantajlarından yoksun devletlerin üzerinde üstünlük sağladıkları pek çok kez görülmüştür. Daha önemli eyaletlerin veya konfederasyonların onurları ve güvenlikleri, bu türden küçük düşürücü ve beklenmedik yenilgilere uzun süre razı olmalarına izin vermez. Bu eyaletler de en kısa sürede aynı türden önlemlere başvurarak kaybettikleri üstünlüklerini geri kazanmak için çabalar. Bunun sonucu olarak kısa sürede ülkenin her köşesine eski dünya düzenine ait bir felaket olan despotizmin benzer yöntemleri yayılır. Bu en azından tarih boyunca böyle olmuştur, büyük olasılıkla ise bizim buradaki kestirimlerimizin gerçekte ortaya çıkacak olan felaketlerin yalnızca küçük bir bölümünü yansıtmaktadır.

87 Bu itiraz yeri geldiğinde daha ayrıntılı olarak incelenecek ve bu konuda alınabilecek tek akla yatkın önlemin alınmış olduğu gösterilecek. Bu önlem, tarih boyunca Amerika'yı düzenlemiş olan herhangi bir anayasanın içerdiğinden daha iyi bir önlemdir, ki zaten çoğu bu konuda hiçbir koruyucu önlem öngörmemişti.

Burada öne sürülmüş düşünceler bir anayasadaki varsayımsal ya da uydurma kusurlardan yola çıkılarak ve bütün gücün aslen halkın veya onların temsilcilerinin ve delegelerinin elinde olduğu göz ardı edilerek uydurulmuş soyut safsatalar değil, insani ilişkilerin tarihi boyunca doğal ve zorunlu olarak süregelmiş olaylardan çıkarılan somut derslerdir.

Belki bu söylediklerimize itiraz olarak neden eski Yunan cumhuriyetlerini sürekli meşgul eden çekişmelerden daimî orduların ortaya çıkmadığı sorusu sorulabilir. Bu soruya hepsi eşit düzeyde tatmin edici çeşitli yanıtlar vermek mümkündür. Günümüz insanının kazanç hırsı ve tarımda ve ticarette gelişme arzusu, o dönemin cumhuriyetlerinde görüldüğü gibi tüm bir ulusun asker karakterli olmasını olanaksız kılmaktadır. Altın ve gümüşün artması ve modern zamanların ürünleri olan finans biliminin ve sanayinin gelişmesiyle gelir kaynakları fazlasıyla artmıştır, bunların sonucunda savaş sistemleri tamamen değişmiştir. Yurttaşların bir bütün olarak oluşturduğu asker topluluklarından, sürekli düşmanlıkların ayrılmaz yol arkadaşı olan disiplinli ordulara geçilmiştir.

Dahası, nadiren iç işgallere maruz kalan ülkelerdeki askerî teşkilatlar ile çok sık maruz kaldıkları için sürekli bu tür işgallerin kaygısıyla yaşayan ülkelerdeki askerî teşkilatlar arasında büyük farklar bulunur. İlk türden ülkelerin yöneticilerinin, isteseler dahi, ikinci türden ülkeler için bir zorunluluk olan askerî birlikleri sürekli hazır durumda tutmaları mümkün değildir. Öncelikle bu ülkelerdeki halklar, askerî işgallerle karşılaşma tehlikesi altında değildir. Orduların savunma yapmalarına, eğer gerek duyulursa bile, bu oldukça az sayıda olur. Hukuklar askerî ihtiyaçların gereklerini yerine getirebilecek kadar esnek değildir. Olağan kamusal yaşam, askerî hâlin ilke veya ihtiyaçlarıyla bozuma uğramadan ve kirletilmeden, devam eder. Ordunun küçüklüğü, toplumun doğal gücüyle denklenir; yurttaşlar kendilerini koruması için bir askerî güce başvurmaya ya da böyle bir askerî gücün baskılarına teslim olmaya alışmamıştır, askeriyeye karşı ne sevgi ne de korku beslerler. Askerleri, varlıkları zorunlu fenalıklar

olarak görürler ve bir gün haklarına tehlike oluşturabileceklerini varsayarak güçlerine direnmek için hazır beklerler.

Böyle bir durumda bir ordu, küçük bir birimi yenmeye, arada bir gerçekleşecek karışıklıkları ve ayaklanmaları bastırmaya yarayabilir; ama kenetlenmiş büyük bir halk topluluğunun çabalarına karşı gelemez.

Az önce tarif edilen belaları yaşayan bir ülkede ise bunların tam tersi olur. Sürekli tehlike altındaki bir ülkenin hükûmeti, bu tehlikeleri püskürtmeye hazırlıklı olmalı; ordular, anlık gelişen saldırılara karşı savunma yapabilecek boyutta bulunmalıdır. Askerlere duyulan devamlı ihtiyaç, onların önemini arttırır, yurttaşların durumları da bu oranda kötüleşir. Askerî hâl, olağan hâlin önüne geçmeye başlar. Çoğu zaman bir savaş alanı olan ülkede yaşayanların hakları, kaçınılmaz olarak sürekli ihlal edilir. Bunun sonucunda sürekli ihlal edilen haklarına ilişkin algılarını yavaş yavaş kaybederler ve askerleri yalnızca koruyucuları olarak değil, üstleri olarak da görmeye başlarlar. Askerlerin efendiler olarak görülmesine geçiş evresi ne çok zordur ne de çok uzun sürer. Buna karşın, bu evreye geçmiş bir halkın, askerî güçler tarafından desteklenen darbelere karşı cesur ve etkili bir direniş göstermesi çok zordur.

Büyük Britanya krallığı ilk tanıma uyar. Güçlü deniz kuvvetleri olan bir ada devleti olarak dıştan gelebilecek işgallere karşı büyük oranda koruma altındadır, dolayısıyla çok büyük bir orduya gereksinim duyulmaz. Tek gereken, ani bir baskına, bir milis kuvvetinin toparlanabileceği bir süre kadar karşı koyabilecek boyutta bir askerî güçtür. Hiçbir ulusal politika ülkede daha büyük bir askerî birlik kurulmasını gerektirmemiştir, halk da buna hoşgörü göstermez. Başka durumlarda ise orduya, yalnızca bir iç savaş durumunda, pek az kez ve çok uzun zaman önce ihtiyaç duyulmuştur. Bu özgün nimet, yaygın rüşvetçiliğe ve yolsuzluklara karşın o topraklarda yaşanan özgür ortamın korunmasına büyük katkı sağlamıştır. Gelgelelim eğer Britanya kıtada bulunsaydı ve o zaman askerî gücünü çevresindeki güçlü Avrupa ülkelerininkiyle denk durumda tutmak zorunda olsaydı, muhtemelen o ülke-

ler gibi, tek bir adamın mutlak iktidarının kurbanı olacaktı. Belki adanın halkı bazı belalardan uzak kalabilirdi ama bu, o krallıkta normalde tutulan kadar önemsiz sayıdaki askerle mümkün olmazdı.

Eğer Birliği koruyabilecek kadar bilge davranabilirsek, bu tür bir yalıtılmış konumun yaratacağı avantajlardan biz de asırlar boyu faydalanabiliriz. Avrupa bizden çok uzaktadır. Bize yakın olan kolonileri de büyük olasılıkla bize ciddi bir tehlike oluşturamayacak ölçüde güçsüz kalmaya devam edecektir. Böyle bir durumda güvenliğimizi sağlamak için çok büyük askerî teşkilatlara gerek olmayacaktır. Buna karşın, eğer ayrışırsak ve birliğimizden kopan parçalar ya tamamen ayrı ya da büyük olasılıkla gerçekleşeceği gibi iki ya da üç konfederasyona bölünmüş biçimde yaşarlarsa çok kısa bir süre içerisinde Avrupa'daki belalara benzer sorunların ortasına düşeriz. Özgürlüklerimiz, dağılan parçaların birbirlerine duyacakları kıskançlıklardan ve hırslardan kendimizi koruyabilmek için alacağımız önlemlere yem olur.

Bu düşünce üstünkörü ya da faydasız değil, aksine somut ve önemlidir. Hangi görüşten olursa olsun bütün sağduyulu ve dürüst insanlar, bu konuda son derece ciddi ve olgun biçimde düşünmelidir. Bu insanlar, tutkularından arınarak iyice bir durup bu görüşlerin önemi üzerinde düşünürlerse ve konuya tüm açılardan bakıp bütün sonuçları değerlendirirlerse, reddedilmesi durumunda büyük ihtimalle Birliğin sonunun geleceği Anayasa'ya yöneltilmiş önemsiz itirazlarla yollarını ayıracaklardır. Anayasa'ya karşı olanların karışık zihinlerinde uçuşan asılsız hayaletler hemen yerlerini daha somut, daha gerçek, daha kesin ve daha ürkütücü manzaralarla dolu bir gelecek düşüne bırakacaktır.

Federalist, 9 (HAMILTON)

İç Karışıklıklara ve İsyanlara Karşı Bir Koruyucu Olarak Birliğin Yararları

Güçlü bir Birlik, barış ve özgürlüğün, iç karışıklığa ve isyanlara karşı en önemli koruyucusudur. Yunanistan ve İtalya'da kurulan küçük cumhuriyetlerin tarihini korku ve tiksinti hissetmeden okumak olanaksızdır. Tarih boyu süren çekişmeler nedeniyle hep çalkantı içinde yaşamış, sürekli birbirini izleyen ani devrimler yüzünden tiranlık ve anarşi aşırılıkları arasında bir oraya bir buraya sallanmışlardır. Arada sırada huzurlu zamanlar yaşamışlarsa da bunlar, gelecek fırtınanın öncüsü kısa süreli istisnalardır. İnsanların mutlu oldukları bu kısa süreli ve ayrıksı zamanlara ise bir pişmanlık duygusu hissetmeden bakabilmek mümkün değildir. Çünkü bu mutlu manzaraların öfke ve fesatlık gibi baştan çıkarıcı duygular tarafından kısa sürede kirletileceğini biliyoruz. Kasvetli zamanlardan ara sıra patlak veren zaferler, gelip geçici olduğunu bildiğimiz bir görkemle gözlerimizi kamaştırırken, aynı zamanda, ayrıcalıklı toprakların ürettiği ve haklı olarak yüceltiği parlak yeteneklerin hükûmetlerin kötülükleri yüzünden nasıl yok olabileceğine dair bir ibret de sunmaktadır.

Despotluk yanlıları, bu cumhuriyetlerin tarihini kirleten kargaşalardan yola çıkarak, yalnızca cumhuriyetçi bir hükûmete değil, bireysel özgürlüklerin temel ilkelerine dahi karşı çıkan bazı savlar üretmiştir. Bütün özgür hükûmetleri, toplumun doğal düzeniyle uyumsuz oldukları iddialarıyla kötülemişler; öte yandan dostlarının ve taraftarlarının kötü niyetli destekleriyle kendi isteklerinin yerine getirilmesini sağlamış-

lardır. İnsanlık için ne mutlu ki çağlar boyu serpilen özgürlük temeli üzerine inşa edilmiş heybetli yapılar, pek çok şanlı olayda, bu tür kasvetli safsatalara karşı galip gelmiştir. Ben eminim ki Amerika, bunlardan daha az görkemli olmayan pek çok geniş ve sağlam yapının temeli olacaktır. Bu yapı, aynı zamanda, daha önce yapılmış hataların da kalıcı bir anıtını oluşturacaktır.

Bu kişilerin çizdikleri cumhuriyetçi hükûmet portrelerinin, resmetmek istedikleri orijinalin bir kopyasını oluşturduklarını yadsınamaz. Daha kusursuz bir yapı oluşturmak için tasarlanan modellerin yararsız olduğu ortaya çıkarsa, özgürlüğün aydın dostları bu tür hükûmetlerin savunulamayacağı sonucuna vararak bu ülküden vazgeçebilir. Ne var ki siyaset bilimi, diğer bilimler gibi, önemli gelişmeler kaydetmiştir. Eskilerin bilmedikleri ya da yanlış bildikleri birçok ilkenin etkileri, günümüzde çok daha iyi anlaşılmıştır. Yetkinin farklı organlar arasında düzenli biçimde dağıtılması, yasama yoluyla fren ve denge mekanizmalarının oluşturulması, uygun tutum gösterdikleri sürece görevlerini sürdüren yargıçlardan oluşan mahkemelerin kurulması, halkın kendi seçtikleri vekiller aracılığıyla yasama organında temsil edilmeleri: bunların tümü ya yeni ya da kusursuzluğa varan temel gelişimlerini modern zamanlarda yaşamış icatlardır. Ayrıca bunlar, cumhuriyetçi bir hükûmetin mükemmelliklerinin korunmasını sağlayan ve kusurlarını azaltan ya da ortadan kaldıran araçlardır, üstelik güçlü araçlardır. Ben, sivil hükûmet içeren yaygın sistemlerin ıslahını sağlayan bu araçlara (bazılarına ne kadar yeni gelecek olursa olsun) bir de Yeni Anayasa'ya yönelik itirazlardan birisinin temelini oluşturan bir ilkeyi ekleme cüretini gösteriyorum: Bu tür sistemlerin döndüğü YÖRÜNGENİN GENİŞLETİLMESİNİ kastediyorum. Bu genişleme tek bir eyaletin boyutlarının genişlemesi olabileceği gibi, küçük birkaç eyaletin tek bir Konfederasyon altında birleşmesi biçiminde de olabilir. Bizim değindiğimiz konularla doğrudan ilgili olan ikincisidir. Ancak bu ilkenin tek bir eyalete uygulamasını incelemek de yararlı olacağından, başka bir zamanda buna da değinilecektir.

Bir konfederasyonun bölünmeyi bastıracağı ve dışa karşı gücü ve güvenliği arttırarak iç huzuru sağlayacağı düşüncesi, gerçekte yeni bir düşünce değildir. Farklı çağlarda ve devletlerde uygulama bulmuş, siyaset alanında en çok takdir görmüş yazarların dahi onayını almıştır. Önerilen TASARININ karşıtları ise Montesquieu'nün cumhuriyetçi bir hükûmet için küçük bir ülkenin gerektiğine ilişkin düşüncelerini büyük bir özenle alıntılamış ve yaymıştır. Gelgelelim bu karşıtlar, bu harika adamın çalışmalarının başka yerlerinde söz ettiği diğer düşüncelerinden haberdar değil gibi görünmelerinin yanı sıra, kabul etmeye bu kadar hazır oldukları ilkelerin sonuçlarına da hiç değinmiyorlar.

Montesquieu, cumhuriyetlerin boyutlarının küçük olmasını önerdiğinde aklındaki ölçütler, bizdeki eyaletlerin neredeyse hepsinden daha küçüktür. Ne Virginia, Massachusetts veya Pensilvanya ne de New York, Kuzey Karolina veya Georgia yazarın öne sürdüğü düşüncenin ve yaptığı tanımın uygulanabileceği modelin boyutlarıyla karşılaştırılabilir. Bu konudaki düşüncelerini doğru yönetimin ölçütü olarak kabul edecek olursak ya bir monarşinin kolları altına sığınmamız ya da kendimizi sayısız küçük, kıskanç, kavgacı, düzensiz parçaya bölerek durmak bilmeyen huzursuzlukların ve evrensel acıma ve küçümseme duygularının odağına yerleşmemiz gerekir. Bu sorunun diğer tarafındaki yazarların bazıları bu ikilemden haberdar gibi görünmekte, hatta büyük eyaletlerin bölünmesinin iyi bir şey olacağını ima edecek kadar ileriye gitmektedir. Bu çılgınca politika, bu tehlikeli yöntem, acınası makamların sayılarını arttırarak düşünce dünyalarını kendi kişisel entrikalarının dar çemberlerinin dışına taşıyabilecek nitelikten yoksun kişilere de kapılarını açmalarını sağlayabilir; ama Amerikan halkının büyüklüğünü ve mutluluğunu asla arttıramaz.

Önerilen ilkenin kendisini incelemek -daha önce de bahsedildiği gibi- başka bir yazının konusudur. Ancak burada şunu not etmek yeterli olur: Bu konuda en çok alıntılanan yazarın görüşleri ÜYELERDEN Birlik için en önemli olanların

BOYUTLARININ küçültülmesini gerektirir fakat bunların tek bir konfedere hükûmet altında birleşmeleri fikrinin aleyhinde bir şey söylemez. Bizim burada ilgilendiğimiz gerçek sorun ise tam da budur.

Montesquieu'nün önerileri, eyaletlerin bir Birlik oluşturmalarına karşı olmak şöyle dursun, bir KONFEDERE CUMHURİYETİN halka dayalı bir hükûmetin kapsamını genişletmek ve monarşilerin avantajlarını cumhuriyetçiliğe uygulayabilmek için yararlı bir çare olduğunu belirler niteliktedir.

"Çok büyük olasılıkla" (diyor Montesquieu[88]) "insanlık eğer cumhuriyetçi bir hükûmetin sahip olduğu bütün yerel avantajlar ile monarşik bir hükûmetin sahip olduğu dışa karşı gücünü birleştiren bir anayasa fikrini akıl edememiş olsaydı, çok uzun süre boyunca TEK KİŞİDEN oluşan bir hükûmetin yönetimi altında yaşamak zorunda kalırdı. Bir KONFEDERE CUMHURİYET'ten söz ediyorum. (...) Bu hükûmet türü, birkaç küçük *eyaletin* kurmak istedikleri daha büyük *birinin* üyeleri olarak birleşmelerine ilişkin bir sözleşmedir. Toplumların yeni bir topluluk olmak üzere oluşturdukları, yeni birliktelikler kurarak bütünün güvenliğini koruyabilecek güce erişene kadar büyümeye elverişli, bir tür toplum ittifakıdır. (...) Bu tür bir cumhuriyet bir dış güce sahip olur ve içsel bozulma yaşamadan kendi kendisini destekleyebilir. Bu tür bir toplum, bütün olumsuzlukları önleyebilir. (...) Bir üye yüksek yetkiyi diğerlerinden gasp etmeye kalksa dahi bütün konfedere devletlerle aynı güce ve güvenilirliğe sahip olması beklenemez. Söz gelimi devletlerden biri üzerindeki etkisi fazla artmaya başlarsa bu durum diğerlerini telaşa düşürecektir. Devletlerden birini ele geçirse, gasp ettiği ülke haricinde kalıp da hâlâ özgür olan diğerleri ona karşı çıkarak bu gasp henüz sonuçlarını vermeden onu alt edebilirler. (...) Bu hükûmet küçük cumhuriyetlerden oluşacağından, her birinin iç huzuruna; bir birlik olmaktan kaynaklanan gücüyle ise, dışa karşı büyük monarşilerin avantajlarına sahip olacaktır."

88 *Kanunların Ruhu*, Cilt I, Kitap IX, Bölüm I.

Bu ilginç pasajları uzun uzadıya alıntılamanın uygun olacağını düşündüm. Çünkü Birlik lehine temel savların aydınlatıcı bir özetini içerdiği gibi, dünyanın diğer bölgelerinde yanlış uygulanmış örnekler yüzünden edinilen yanlış izlenimleri de etkili biçimde giderir niteliktedirler. Pasajlar bu yazının birincil hedefiyle de yani Birliğin iç bölünmeleri ve isyanları azaltma eğilimini ortaya koyma hedefiyle de çok yakından ilişkilidir.

Devletin *güçlendirilmesi* ile *konfederasyon* arasında bir fark olduğu iddia edildi. Bu iddia, yerinde olmaktan çok sinsicedir. İddia edilen ayrıma göre; konfederasyonun tanımlayıcı özelliği, yetkilerinin üyelerinin kolektif kapasiteleriyle sınırlı olması ve onu oluşturan bireylere dair bir yetkinin olmamasıdır. Buna göre ulusal konsey, yerel yönetimlerle asla ilgilenmemelidir. Ayrıca, konfedere bir hükûmetin en önemli özelliğinin, üyeleri arasında oy hakkı yönünden mutlak bir eşitlik olduğunda ısrar edildi. Bunların büyük çoğunluğu, ne geçmişteki pratiklerle ne de ilkelerin kendisiyle desteklenen yersiz iddialardır. Konfedere hükûmetlerin, genelde bu kişilerin iddia ettikleri gibi kurulmuş olması, onları bu ayrımın konfedere hükûmetlerin doğasında olduğunu düşünmeye itmiş olabilir. Gelgelelim birçoğunun uygulamada çok sayıda istisnası bulunmakta, bu istisnalar da konu hakkında mutlak bir kural bulunmadığını göstermektedir. Bu sorgulamamızda da açıkça ortaya konulacağı üzere, bu türden iddialar, gereklerinin uygulandığı yerlerde çözümsüz karışıklıklara ve yönetimde ahmaklıklara yol açmaktadır.

*Konfedere cumhuriyet*in tanımı, basitçe "bir toplumlar ittifakı" ya da iki ya da daha fazla devletin tek bir devlette birleşmesi gibi görülmektedir. Federal yetkinin boyutları, nitelikleri ve amaçları tamamen kuranların takdirine bağlıdır. Yerel amaçları gerçekleştirebilmek için üyelerinin ayrık kurumsal nitelikleri kaybolmadığı ve anayasal bir zorunluluk olarak korunduğu sürece, bu üyeler birliğin genel otoritesine kusursuz biçimde uyum sağlamak zorunda olsalar da birlik hem uygulamada hem de teoride bir devletler birliği ya da

konfederasyon olacaktır. Önerilen Anayasa, eyalet hükûmetlerini ortadan kaldırmak şöyle dursun, onlara Senato'da doğrudan temsil olanağı sağlayarak ve egemen güçlerin en özel ve önemli bölümlerini eyaletlere bırakarak onları ulusal egemenliğin kurucu parçaları yapmaktadır. Bu, federal hükûmet fikrinin tüm akla uygun tanımlarıyla tam bir uyum içerisindedir.

Yirmi üç ŞEHİR ya da cumhuriyetten oluşan Likya federasyonundaki ORTAK KONSEYDE en büyük şehir veya cumhuriyetler *üç* oya, orta düzeydekiler *iki* oya, en küçükler ise *bir* oya sahipti. ŞEHİRLERDEKİ yargıç ve yargı memurlarının tümünü ORTAK KONSEY atamaktaydı. Bu iş, kesinlikle iç yönetime dair en hassas müdahale türüydü, çünkü bir yapıda yerel ortağa ait olması gereken en önemli yetki, kendi memurlarını atama yetkisi gibi görünüyor. Gelgelelim Montesquieu, bu birlikten bahsederken "mükemmel bir Konfedere Cumhuriyet örneği vermem gerekse, Likya'yı örnek veririm" demiştir. Dolayısıyla önerilen ve üzerinde ısrar edilen söz konusu ayrımın, bu aydın yurttaş tarafından benimsenmediği görülüyor. Bizim de varmamız gereken sonuç, bu iddiaların hatalı bir teorinin ürünleri olduklarıdır.

Federalist, 10 (MADISON)

Aynı Konudan Devam

İyi yapılanmış bir Birliğin sağlayacağı sayısız getiriden en çok söz edilmeyi hak edeni, hizipleşmeden doğacak şiddeti kırması ve dizginlemesidir. Bu hizipleşme fenalığı, halk yönetimleri savunucularının bu yönetimlerin varlıkları ve gelecekleri için en çok kaygıya düştükleri tehlikelerin başında gelir. Bu nedenle bu savunucular, önerilen tüm tasarılara, bağlı oldukları ilkelere zarar verebilirliğine ve sorunlarına çare olabilirliğine göre bir değer atfederler. Halk konseylerinde ortaya çıkan istikrarsızlık, adaletsizlik ve karmaşalar, dünyanın her yerinde halk hükûmetlerini kırıp geçiren ölümcül hastalıklar olmuştur. Özgürlük düşmanları da bu bereketli meseleyi hâlen en aldatıcı konuşmalarının gözde konusu olarak kullanmaktadır. Amerikan anayasalarının halka dayalı (eski ve modern) modeller üzerinde yaptığı değerli düzeltmeler kesinlikle tüm övgüleri hak eder; ama sözü edilen tehlikelere umulduğu ve beklendiği gibi bütünüyle çare üretildiğini savunmak, gereksiz bir tarafgirlik olur. Her tarafta, kamusal ve bireysel inancı ve özgürlüğü savunan en düşünceli ve erdemli yurttaşlarımızdan gelen yakınmaları duyuyoruz. Hükûmetlerimizin fazla istikrarsız olduğundan, rakip tarafların çekişmeleri yüzünden kamu yararının göz ardı edildiğinden, önlemlerin sıklıkla adaletin gerekleri ve azınlığın hakları gözetilmeden çoğunluğun çıkarlarına uygun düşecek biçimde alındığından yakınıyorlar. Bu yakınmaların doğru olmadığına ne kadar inanmak istesek de bilinen bazı gerçekler bize bunların en azından belirli bir düzeye kadar doğru olduklarını gösteriyor. Durum tarafsız olarak incelendiğinde, ya-

şadığımız bazı sıkıntıların kaynağı olarak hükûmetlerimizin yönetimine yüklenilmesinde hatalı olduğu görülecektir. Öte yandan hükûmet dışı nedenler bazı en ağır felaketlerimizden, özellikle de kıtanın her yerinden yükselen kamusal göreve dair güvensizliklerden ve kişisel haklara dair kaygılardan, tek başına sorumlu olamaz. Bunların tek ya da temel nedeni, kamusal yönetimimizi kirleten hizipçi ruhun yarattığı istikrarsızlıklar ve adaletsizlikler olmalıdır.

Hizip derken kastettiğim, başkalarının haklarını olumsuz etkileyecek veya kalıcı toplu yarara ters düşecek bir ortak tutku ya da çıkar için birleşen, toplumun azınlığını ya da çoğunluğunu oluşturan bir grup yurttaştır.

Hizipleşmenin fenalıklarını gidermenin iki yöntemi vardır: birincisi, nedenleri ortadan kaldırmak; ikincisi, ortaya çıkaracağı etkileri baskılamak.

Hizipleşmenin nedenlerini ortadan kaldırabilmenin ise iki yöntemi vardır: birincisi, hizipleşmenin zorunlu öncülü olan özgürlüğü yok etmek; ikincisi, tüm yurttaşlara aynı düşünceleri, aynı tutkuları, aynı çıkarları vermek.

Bu yöntemlerden birincisinin, hastalığın kendisinden daha iyi bir tedavi olduğu kesinlikle söylenemez. Ateş için hava ne ise, hizipleşme için de özgürlük odur. O olmadan diğeri hemen sönümlenir. Fakat siyasal yaşamın olmazsa olmazı sayılan özgürlüğü salt hizipleşmeye zemin sağlıyor diye ortadan kaldırmak, sırf ateşin yok edici gücü var diye canlıların yaşamı için olmazsa olmaz olan havayı yok etmekten daha küçük bir ahmaklık olmaz.

Birinci yöntem ne kadar ahmakçaysa, ikinci yöntem de o kadar olanaksızdır. İnsan zihni yanılabilir olmaya devam ettiği ve insan onu kullanmakta özgür olduğu sürece, farklı düşünceler ortaya çıkacaktır. Akıl ile öz sevgi arasındaki bağ var olduğu sürece ise insanın düşünceleri ve tutkuları birbirleri üzerinde karşılıklı bir etkiye sahip olacak, düşünceler tutkuların yöneldiği amaçları sağlamak için bir araç olacaktır. İnsanların yeteneklerindeki -mülkiyet haklarının da doğmasına

neden olan- farklar, çıkarların aynı olmasının önünde aşılamaz bir engeldir. Bir hükûmetin ise birincil amacı, bu yetenekleri korumaktır. Mülk edinmedeki farklı ve eşit olmayan yeteneklerin korunması, farklı düzeylerde ve türlerde mülk sahibi olunması ve sahip olunan mülklerin, mülk sahiplerini farklı düşünmeye ve hissetmeye sevk etmesi, toplumun farklı çıkarlar ve gruplara ayrılması sonucunu doğurur.

Dolayısıyla hizipleşmenin gizli nedenleri, insan doğasında yatar. Bunları sivil toplumun farklı noktalarında farklı düzeylerde etkinlik hâlinde gözlemlemek mümkündür. Din alanında, yönetim alanında ve başka diğer noktalarda hem uygulama hem de fikir düzeyinde pek çok farklı düşünce bulunur. Üstün gelmek ve iktidar olmak için hırsla savaşan farklı liderlere ya da servetleri, dünyevi tutkuların ilgisini çeken başta türden kişilere gösterilen bağlılıklar, insanlığı farklı gruplara [partilere] ayırmış; onları karşılıklı düşmanlık duygularıyla alevlendirmiş; ortak yarar için iş birliği yapmayı bırakıp aralarında bir kızgınlık ve baskı ilişkisi kurmaya itmiştir. İnsan evlatlarının karşılıklı düşmanlığa düşme eğilimi o kadar güçlüdür ki, arada gerçek bir sorun olmadığı durumlarda bile en önemsiz ve anlamsız farklar dahi düşmanca hırsları uyandırmaya ve çok şiddetli çatışmalar çıkarmaya yetebilmiştir. Ancak hizipleşmelerin en yaygın ve uzun süreli kaynağı, daima mülkiyetin farklı türde ve eşitsiz dağılımı olmuştur. Mülkiyete sahip olanlar ve olmayanlar, toplumda hep farklı çıkarları temsil etmiştir. Borçlular ve alacaklılar arasında da bu türden bir ayrım vardır. Toprağa dair çıkarlar, üretime dair çıkarlar, ticarete dair çıkarlar, parasal çıkarlar ve diğer daha az önemli pek çok türden çıkar, uygar toplumlarda her zaman filizlenir ve onu farklı duygulara ve düşünceleri olan farklı sınıflara böler. Bu çeşitli ve birbiriyle çelişen çıkarları düzen altına almak, modern yasama organının birincil görevidir. Dolayısıyla partileşme ve hizipleşme ruhu, yönetimin gerekli ve olağan etkinliğine ister istemez karışır.

Kimse kendi davasının yargıcı olamaz, çünkü kişinin menfaatleri, büyük olasılıkla kararını yönlendirecek ve dürüstlü-

günü sarsacaktır. Aynı nedenlerle, hatta daha fazla nedenle, bir insan grubu da bir davada hem taraf hem de yargıç olarak yer alamaz. Oysaki en önemli yasaların yapılması işinin, yargısal kararlar verme işinden ne farkı vardır? Bu iş, tek bir kimsenin haklarını değil de büyük insan gruplarının haklarını ilgilendirmiyor mu? Farklı sınıflardan gelen yasa koyucular, karar verilecek konuda kendi amaçlarının savunucuları ve taraftarları olmazlar mı? Bir yasa, gerçek kişilerin borçlarını mı içeriyor? Bu, bir tarafta borçluların, bir tarafta alacaklıların olduğu bir konudur. Adalet, bu iki taraf arasındaki dengeyi tutturmalıdır. Gelgelelim, yargıçlar sorunun taraflarından oluşmakta; sayıca en fazla olan tarafın, başka bir deyişle en güçlü hizbin üstün gelmesi beklenmektedir. Yabancı üreticilere kısıtlamalar koyarak yerli üreticiler desteklenmeli mi, eğer desteklenmeliyse ne düzeyde? Bu soruya toprak sahibi sınıf ile üretici sınıf farklı yanıtlar verir, büyük olasılıkla iki yanıtı verenlerin de akıllarında yalnızca adalet ve kamu yararı olmaz. Farklı tür mülklerin ödemesi gereken vergi oranlarını belirleme işi en yüksek düzeyde tarafsızlığı gerektiren bir iş gibi görünmektedir; fakat belki başka hiçbir yasama işleminde üstün gelen taraf adaletin kurallarıyla oynama noktasında bu işteki kadar baştan çıkarılmaz. Karşı tarafa yükleyecekleri her bir kuruş, kendi ceplerinde kalan bir kuruş anlamına gelir.

Bilge devlet adamlarının bu çatışan çıkarları bir yola koyabileceklerini ve çatışmayı kamusal yarara hizmet eder biçimde çözümleyebileceklerini söylemeye gerek bile yoktur. Fakat dümende her zaman, bilge devlet adamları bulunmaz. Hatta pek çok defa sorunu çözmek, dolaylı ve ikincil başka etkenleri dikkate almadan mümkün olmaz. Bu ikincil çıkarlar ise çoğu zaman bir tarafın diğer taraf için iyi olanı tamamen göz ardı ederek kendi çıkarlarını gözeten bir karar almalarını engelleyemez.

Varmamız gereken sonuç, hizipleşmenin *nedenlerinin* ortadan kaldırılamayacağı, bu nedenle de çözümün hizipçiliğinin *etkilerinin* azaltılmasında aranması gerektiğidir.

Eğer bir hizipte çoğunluktan daha az insan varsa çözüm, çoğunluğun, bu uğursuz görüşleri düzenli oylamalar yoluyla

yenmesine olanak veren cumhuriyetçi ilkededir. Hizip, yönetimi tıkayabilir, toplumu sarsabilir fakat Anayasa'nın maskesi arkasına saklanarak şiddeti gizlemeye olanak bulamaz. Öte taraftan; çoğunluk bir hizbe dâhil olursa, halk hükûmeti yönetim biçimi, bu hizbin, kamusal yarar ve diğer yurttaşların hakları için hükmetme hırslarını feda etmeye hazır olmasını sağlayabilir. Öyleyse tüm sorgulamalarımızla ulaşmayı amaçlayacağımız en büyük hedefimiz hizipleşmenin tehlikelerine karşı kamu yararını ve bireysel hakları koruma altına alırken, aynı zamanda "halk hükûmeti" yönetme biçimini ve ruhunu korumak olmalıdır. Bu hedef, bizim uzun süredir hissettiğimiz boşluk, öteden beri yaşayageldiklerimizin utancından kurtulmamız için tek yoldur. İnsanoğlunun dirliği ve refahı için gerekli olan budur.

Bu amaca hangi yöntemlerle ulaşılabilir? Görünüşe göre, yalnızca iki yöntem bulunuyor: Ya bir çoğunluğun aynı anda aynı hırs veya çıkarlara sahip olması önlenecek ya da aynı hırs veya çıkarlara sahip çoğunluğun, sayıları ve güçleri bakımından diğerleri üzerinde baskı kurabilecek etkili bir sisteme sahip olması engellenecektir. Çok iyi biliyoruz ki çoğunluk hem isteğe hem de imkâna sahip olursa, ahlaki ve dini güdülere yeterli denetleme düzenekleri olarak güvenilemez. Bunlar ahlaksız ve şiddet yanlısı insanlarda bulunmaz ve insan sayısının arttığı oranda insan davranışları üzerindeki etkilerini de kaybeder. Oysa bunların etkilerine, tam da sayı arttığında ihtiyaç duyulur.

Konuya bu noktadan bakıldığında, saf bir demokraside -saf bir demokrasi ile az sayıda yurttaştan oluşan ve yurttaşların bizzat kararlar aldığı ve yönetime katıldığı bir demokrasiyi kastediyorum- hizipleşmenin fenalıklarına karşı bir çözüm üretilemeyeceği sonucuna varılabilir. Çoğunluk, neredeyse daima, ortak bir hırs ya da çıkara sahiptir. İletişim ve uyum, hükûmet biçiminin kendisinden kaynaklanır. Zayıf tarafın ya da sevilmeyen bireylerin "çoğunluğun çıkarları" için kurban edilmesinin önüne geçebilecek hiçbir şey bulunmaz. Bu yüzden de bu türden demokrasiler her zaman karışıklık-

ların ve kavgaların odağı olmuş, hakların ve mülkün güvenliğini sağlayamamış, kısa süre hüküm sürebilmiş ve yok oluşları da şiddetli ölümler yoluyla gerçekleşmiştir. Bu türden bir hükûmetin en ateşli savunucuları olan kuramsal siyasetçiler, insanların, siyasal hakları bakımından tam bir eşitlikle donatıldıklarında, mülkleri, düşünceleri ve hırsları bakımından da eşitleneceğini hatalı olarak varsaymıştır.

Bir cumhuriyet -burada cumhuriyet ile bir tür temsilin mevcut olduğu hükûmeti kastediyorum- farklı bir gelecek önermekte ve aradığımız çareyi sunmaktadır. Şimdi bunun saf demokrasiden ayrılan noktalarını inceleyelim. Böylece Birlikten doğacak çarenin niteliğini ve etkilerini daha iyi anlayabilelim.

Bir demokrasi ile cumhuriyet arasında iki temel fark vardır: Birincisi, cumhuriyetlerde yönetim diğerleri tarafından seçilen az sayıda yurttaşa devredilir; ikincisi, cumhuriyetlerde ülkenin yurttaş sayısı ve boyutları daha çok genişleyebilir.

Birinci fark, bir taraftan, kamusal görüşleri, ülkenin gerçek çıkarlarını en iyi biçimde gözetebilecek ve yurtseverlikleri ve adalet aşkları ile onu geçici ve kısmi çıkarlara feda etme olasılığı düşük seçilmiş bir grup yurttaş yoluyla korumayı sağlar. Bu tür bir düzende yüksek olasılıktır ki kamunun ortak sesi, temsilciler yoluyla, belki de temsilcisiz bir toplumdan daha fazla toplumsal yararla uyum içerisinde olur ve amaçlara daha iyi ulaşılır. Diğer taraftan ise bu etki tersine de dönebilir. Hizipleşmiş hırslar, yerel önyargılar veya uğursuz tasarılar içerisindeki birtakım kişiler, kumpaslar, yolsuzluklar ya da başka yollarla önce yeterli oyu sağlayıp sonra halkın çıkarlarına ihanet edebilir. Dolayısıyla sorulması gereken soru kamunun yararının bekçisi olması için küçük mü yoksa büyük bir cumhuriyet mi kurmamız gerektiği sorusudur. Yanıt ise, iki açık nedenle, büyük bir cumhuriyetin gerektiğidir.

Öncelikle söylenmelidir ki bir cumhuriyet ne kadar küçük olursa olsun yöneticileri belirli bir sayının üzerinde olmalıdır ki çok az kişinin çevirebileceği entrikalara karşı bekçi göre-

vi görebilsin; yine cumhuriyet ne kadar büyük olursa olsun yöneticiler belirli bir sayının altında olmalıdır ki fazla sayıda insanın yol açacağı kargaşalardan uzak durulabilsin. Dolayısıyla yönetici sınıf devletin büyüklüğüyle doğru orantıda artmaz, hatta küçük cumhuriyetlerde yöneticilerin oranı daha büyük olur. Küçük cumhuriyetlerde yöneticiliğe uygun nitelikte kişilerin oranının büyük cumhuriyetlerden daha fazla olacağı söylenemiyor ise, ikincisinde daha fazla sayıda yöneticiliğe uygun nitelikte kişi bulma olasılığı artacağından, büyük cumhuriyetler daha iyi olan seçenektir.

Dahası, her bir temsilci büyük cumhuriyetlerde küçük cumhuriyetlere kıyasla daha fazla yurttaşça seçileceğinden, yeterli niteliğe sahip olmayan adayların seçimlerde, sık sık gerçekleştirdikleri kirli oyunlarla başarılı olma olasılıkları azalır. Ayrıca insanlar oylarını daha özgür bir biçimde kullanabilecek ve bu özgür oyların en yaraşan adaylar ile en nitelikli ve oturmuş kişiliklere yönelme olasılığı artacaktır.

İtiraf edilmelidir ki bu senaryoda, diğer pek çok senaryoda olduğu gibi, olumsuz durumlarla karşılaşılabilecek kötü bir yan da bulunmaktadır. Seçmenlerin sayısını çok fazla arttırmak, temsilcilerin, seçildikleri yerel kesimlerin durumuna olan aşinalıklarını epey azaltıp onları bu durumla daha az ilgili kılabilir. Bu ilginin çok azalması, temsilcilerin yerel halkla bağlılığını zayıflatarak geniş çaplı ulusal amaçları kavrama ve bu amaçları izleme olasılığını düşürebilir. Federal Anayasa bu bağlamda yerinde bir düzen sağlamaktadır; ulusal, yerel ve eyalet yasa koyucuları, geniş çaplı toplum çıkarlarını koruyacaktır.

Cumhuriyetler ve demokrasiler arasındaki diğer fark, cumhuriyetçi hükûmetlerde yurttaşların ve ülkenin daha geniş olabilmesidir. Bu fark, cumhuriyetlerde hizipçiliğin daha az korkutucu olmasını sağlayan etmendir. Toplum ne kadar küçük olursa o kadar az farklı taraf ve çıkar olacak, taraflardan birisi çok daha sık çoğunluğu elde edecektir; çoğunluk daha az sayıda bireyle elde edilebilecek, çevresi daha az kuşatılmış olan çoğunluk azınlığı baskı altına alma planlarını

çok daha kolayca oluşturup uygulayabilecektir. Toplumun genişletilmesi durumunda ise daha fazla sayıda taraf ve çıkar söz konusu olacaktır; bu durumda çoğunluğun diğer yurttaşların haklarını ihlal edecek ortak bir çıkar etrafında toplanma olasılığı azalacaktır; eğer böyle ortak bir neden bulunabilse dahi daha fazla sayıda insanın güçlerini birleştirebilmesi ve yeknesak hareket edebilmesi daha zor olacaktır. Diğer engellerin yanında şunu da not etmek gerekir ki bir yerde adaletsiz ya da yüz kızartıcı amaçlar olduğunda her ifade, iş birliğine gereksinim duyulan insan sayısı oranında kişi tarafından kuşkucu bir denetime tabi tutulacaktır.

Dolayısıyla hizipleşmenin etkilerinin denetim altına alınması bağlamında cumhuriyetlerin demokrasilere oranla sahip olduğu avantajın aynısı, küçük cumhuriyetlere kıyasla büyük cumhuriyetlerde, yine onu oluşturan eyaletlerin tekil varlığına oranla Birlikte bulunur. Bu avantaj, bilge düşünceleri ve erdemli varlıklarıyla yerel önyargılara ve adaletsizliklere karşı dayanıklı temsilcilerin varlığından mı kaynaklanmaktadır? Birliğin temsilinin büyük olasılıkla bu türden gerekli niteliklere sahip kişilerce üstlenileceği yadsınamaz. Avantaj, tek bir tarafın diğerine sayıca üstün gelip diğerlerini baskılama olasılığını dışlayan biçimde, daha fazla tarafın var olmasının sağlayacağı güvencelerden mi kaynaklanmaktadır? Bu tarafların sayısının artması Birliğin güvenliğini arttırır mı? Yoksa bu, dürüst olmayan ve çıkarlarıyla yönlendirilen bir çoğunluğun gizli amaçlarını gerçekleştirmesine engel olacak etmenlerin sayısının artmasına mı bağlıdır? Buralarda da bir Birliğin varlığı açık şekilde daha büyük avantajı sağlamaktadır.

Hizipçi liderlerin etkileri belirli eyaletlerde halkı ateşleyebilir, ancak bu ateşin diğer eyaletlere sıçrayıp tahrip edici bir etki uyandırması mümkün olmayacaktır. Bir dini mezhep, yozlaşarak, Konfederasyon'un belirli bir bölgesinde bir politik hizip hâline gelebilir; ancak Konfederasyon'un diğer yerlerine dağılmış çeşitli mezhepler ulusal konseyleri bu kaynaktan doğacak tehlikelere karşı koruyacaktır. Banknot sistemini ortadan kaldırmak, borçların silinmesi, mülkiyetin eşit

dağılması için ya da başka uygunsuz veya çılgınca amaçtan doğacak coşmaların bir eyaletin belirli bir bölgesini ya da şehrini sarması nasıl eyaletin bütününü sarmasından daha kolay ise; koca Birliği sarması, Birliğin herhangi bir üyesini sarmasından da daha zor olacaktır.

O hâlde, en çok cumhuriyetçi hükûmetlerin başına gelen belaların çözümü yine cumhuriyetçi bir çarede, boyutları ve yapısı bu çözüme uygun bir Birlikte yatıyor. Cumhuriyetçi olmaktan ne kadar büyük haz ve kıvanç duyuyorsak, federalist ruhu benimseyip desteklemekten de aynı isteği duymalıyız.

Federalist, 11 (HAMILTON)

Ticaret ve Donanma Açısından Birliğin Yararları

Ticari açıdan Birliğin önemi, düşünce farklılıklarının en az olduğu noktalardan birisi olmalıdır. Hatta konu hakkında biraz aşinalığı olan herkesin aynı düşüncede olması beklenir. Bu hem yabancı ülkelerle ticaret hem de kendi aramızdaki ticaret yönünden geçerlidir.

Amerika'nın ticari karakterini diğerlerinden ayıran maceracı ruhun Avrupa'da denizcilikle ilgilenen bazı güçlerde rahatsızlık uyandırdığını söyleyebileceğimiz kimi göstergeler var. Ticari taşımacılıktaki gelişmelerimizden kaygı duyuyor görünüyorlar, zira bu alan onların denizciliğinin ve donanmalarının gücünün temelini oluşturuyor. Amerika'da kolonileri olan ülkeler, bu ülkenin neler yapabileceğini acı verici bir kaygı ile takip ediyorlar. Amerika'daki hâkimiyetlerinin, güçlü bir deniz gücü yaratacak tüm imkânlara ve araçlara sahip komşu eyaletler tarafından tehdit altında olabileceğini öngörüyorlar. Bu türden düşünceler tabii ki onları, kendi imkânlarımızı kullanarak ETKİN TİCARET yapma olanağından yoksun bırakmak ve bizleri ayırmak için politikalar izlemeye itiyor. Bu yolla bir taşla üç kuş vurmuş olacaklar: deniz yollarına müdahale etmemizi engellemek, bizim ticaret yollarımızda kârı tekelleştirmek ve bizi tehlikeli bir görkeme ulaştırabilecek kanatlarımızı baştan kesebilmek. Bunlar, küçük detaylarda saklı belirsiz izlerden gelen kuruntular değil, bakanlar kurullarının aldığı kararlarda dahi kolaylıkla izlenebilen politikalardır.

Eğer bölünmeden devam edersek, refahımıza dönük böylesi düşman politikalarla çeşitli şekillerde başa çıkabiliriz. Eyaletlerin bütününde aynı zamanda uygulanacak yasaklayıcı düzenlemelerle, yabancı devletleri, piyasamızın ayrıcalıklarından yararlanabilmek için birbirleriyle teklif rekabetine zorlayabiliriz. Büyük oranda tarıma bağlı ve yerel koşullar nedeniyle büyük olasılıkla öyle kalacak olan, piyasası üç milyon kişiden oluşan üretici bir ulusun -ve başka ülkelerin gemilerini kullanmadan kendi gemileriyle ürünleri başka yerlere taşıması ve oradan ürünler getirebilmesinin ticarette ve denizcilikte yaratabileceği büyük farkın- önemini kavrayabilen kişiler için yukarıdaki sav, hiç de boş gelmeyecektir. Söz gelimi Amerika'da, (aramızda şu an hiçbir ticaret antlaşması olmayan) Büyük Britanya'yı limanlarımızdan kovabilecek güce sahip bir hükûmetin olduğunu düşünelim; bu türden bir işlemin politik açıdan sonuçları ne olurdu? Bu bize, Büyük Britanya Krallığı'nın egemenlik alanındaki çok değerli ve geniş topraklarda önemli ticari ayrıcalıklar elde etmek için pazarlıklar yapıp büyük başarılar elde etme fırsatı vermez miydi? Bu sorular başka yerlerde sorulduğunda gerçekleşmesi makul olmakla birlikte etraflı ve tatmin edici olmayan yanıtlar verildi. Uygulamaya koyacağımız yasakların Britanya'nın sisteminde hiçbir değişikliğe yol açmayacağı, çünkü bizimle ticaretini piyasamızdan talep edilen ürünlerin ilk elden alıcısı olan ve Britanya'ya veznedarlık görevi yapabilecek Hollandalılar yoluyla da sürdürebileceği söylendi. Fakat böyle bir durumda Britanya, bu ticarette bizzat taşıyıcı olmasından gelen önemli avantajı kaybetmez mi? Hollandalılar, risk ve temsilci olarak görev almalarından ötürü, Britanya'nın elde edeceği kârın önemli bir bölümünü tazminat olarak talep etmezler mi? Navlun işleminin kendisinin yaratacağı durum dahi önemli bir düşüşe yol açmaz mı? Bu türden dolambaçlı bir ilişki, piyasamızdaki Britanya ürünlerinin fiyatlarını arttırarak ve Britanya ticaretinin bu önemli kolunu başka ellerin yönetimine bırakarak, diğer ulusların da rekabete girmelerini kolaylaştırmaz mı?

Bu sorularla ortaya konulan noktalar hakkında olgunca düşünüldüğünde, durumun belirttiğimiz gibi olması hâlinde

Büyük Britanya'nın çok önemli dezavantajlar yaşayacağına dair inancımıza hak verilecektir. Ulusun büyük çoğunluğun Amerikan ticareti lehine iş birliği yapması ile Batı Hint Adaları'nda yaşanan sıkıntılar da eklendiğinde, Britanya'nın var olan sistemini zayıflatacağı ve ticaret yapılmasının bize en önemli faydayı sağlayacağı bu adalardaki piyasalardan bazı ayrıcalıklar elde etmemize izin vereceği görülecektir. Britanya hükûmetinden kazanılacak böyle bir imtiyaz, başka ulusların tavırlarında da bu yönde bir etki yaratacak ve onlar da bizim ticaret ağlarımızda yerlerini almak isteyeceklerdir.

Avrupalı ulusların bize karşı davranışlarını etkileyebilmenin bir başka yolu da federal bir donanma kurmaktır. Kuşkusuz, Birliğin etkili bir hükûmet altında devam etmesi durumunda, böyle bir güce sahip olmamız uzun sürmez. İlk etapta büyük denizcilik gücüne sahip uluslarınkiyle yarışamayacak olabiliriz. Fakat gücümüz, çekişmede olan iki taraftan birine destek vermemiz durumunda sonucu değiştirebilecek ağırlığa sahip olacaktır. Bu, özellikle de Batı Hint Adaları'na ilişkin meseleler için geçerlidir. Çıkarlarımız için en uygun olan, en doğru zamanda herhangi bir tarafı desteklemek için gönderilecek birkaç gemi, savaşın kaderini belirlemek için yeterli olur. Biz bu konuda son derece belirleyici bir konumdayız. Bu düşüncelere bir de bu ülkeden tedarik edebileceğimiz malların kullanışlılığı eklendiğinde, Batı Hint Adaları'ndaki askerî operasyonların devam etmesinin bize pazarlık gücü sağladığı ve önemli ticari ayrıcalıklar elde etme noktasında bizim açımızdan pek avantajlı bir durum doğurduğu açıkça görülebilir. Sadece dostluğumuz için değil, tarafsızlığımız için de bir bedel belirleyebiliriz. Birliğe istikrarlı bir biçimde bağlı kalarak kısa sürede Avrupa'nın Amerika'daki efendisi olabilir, bu bölgede Avrupalıların rekabetlerini kendi çıkarlarımız doğrultusunda yönlendirebiliriz.

Fakat bu seçkin durumun tersi gerçekleşirse, eyaletlerin birbirleriyle rekabet etmeleri onların birbirlerini frenlemelerini de sağlayıp doğanın bize bahşettiği bütün bu baştan çıkarıcı ayrıcalıkları kullanmamızı engelleyebilir. Böylesi bir

durumda sahip olacağımız küçük ve önemsiz ticaret, bizden korkacak bir şeyi olmayan ve birbirleriyle savaş halindeki ulusların, işlerimize burunlarını ahlaksızca sokmasına ve hiçbir acıma veya pişmanlık emaresi göstermeksizin mülklerimize el uzatmaktan çekinmemesine neden olur. Tarafsız kalma hakkına, yalnızca, eğer tarafsızlığınızı koruyabilecek yeterli güce sahip iseniz saygı duyulur. Zayıflıkla kirletilmiş bir ulus, tarafsız kalma ayrıcalığını bile kaybeder.

Dinç bir ulusal hükûmetin yönetiminde, ülkenin doğal gücüyle ve kaynaklarıyla beraber ortak bir çıkara yönelerek, Avrupalıların büyümemizi engelleyen tüm kıskanç oyunlarını bozguna uğratabiliriz. Hatta zaten başarılı olma olasılıkları çok düşeceği için bu tür oyunlara kalkışmazlar. Dolayısıyla ahlaki ve fiziksel gereklilikler yerine getirildiğinde, etkin bir ticarete, büyük bir donanmaya ve gelişen bir deniz gücüne kaçınılmaz olarak ulaşılacaktır. Karşı koyamayacakları ve değiştiremeyecekleri geleceği kontrol etmeye ve değiştirmeye çalışan küçük siyasetçilerin küçük oyunlarına karşı koyabiliriz.

Ne var ki ayrılmamız durumunda, bu tür oyunlar oynayıp başarılı olabilirler. Evrensel zayıflığımızdan güç alan denizci uluslar siyasal varlığımızın koşullarını belirleyebilir. Ortak çıkarları, ticari nakliyelerimizi onların yapmasında, bizim onların nakliyelerini yapmamızı ise engellemekte yattığından, büyük olasılıkla, bizim deniz gücümüzü yok olma düzeyine kadar küçültmek ve bizi PASİF TİCARET ile sınırlamak isterler. Bu durumda ticari ürünlerimizi ilk elden alabildiğimiz kanısını getirmek gerekir, ticaretten doğacak kârlarımızın düşmanlarımızı ve bize eziyet edenleri zenginleştirdiğini izlemek zorunda kalırız. Amerikan tacirinin ve denizcisinin dehasını tanımlayan eşsiz girişimci ruh -bu ruhun kendisi tükenmek bilmez bir ulusal hazinedir- boğulup kaybolur ve bilgeliği tüm dünyayı hayranlık ve kıskançlık duygularına iten bu ülkeye yoksulluk ve utanç egemen olur.

Birliğin Amerikan ticareti hakkında bazı çok önemli hakları vardır: Balıkçılıktan, göllerdeki denizcilikten, Mississip-

pi'nin zenginliklerinden söz ediyorum. Konfederasyon'un dağılması durumunda bu hakların geleceğine ilişkin bazı hassas sorunlar ortaya çıkacak, bu türden sorunları daha güçlü ortaklarımız tamamen aleyhimize olarak kendi çıkarları doğrultusunda çözmekte hiç gecikmeyeceklerdir. İspanya'nın Mississippi hakkındaki tavrı, yoruma gerek bile bırakmamaktadır. Fransa ve Britanya denizcilik alanında en çok önem verdikleri balıkçılık konusunda bizden çekinmektedir. Ticaretin bu değerli kolunda sahip olduğumuz uzmanlığa ve gelecekte kendi piyasalarında bile bu ülkelerden daha ucuza mal satabileceğimiz gerçeğine uzun süre kayıtsız kalmaları tabii ki beklenemezdi. Bu kadar tehlikeli bir rakibi saf dışı etmek istemelerinden daha doğal ne olabilir?

Ticaretin bu kolu, kısmi yararlar sağlayan bir kol olarak görülmemelidir. Denizcilikle uğraşan bütün eyaletler, özellikle ticari sermaye arttığında, değişen düzeylerde bu ticarete katılacak ve ondan avantajlar sağlayacaktır. Şimdiden veya eyaletlerin birkaçı tarafından hâlihazırda benimsenen denizcilik ilkeleri diğer eyaletlerce de benimsendiğinde, tüm dünyanın denizci çıkaran temel kaynaklarından biri olacağız. Bir donanma kurulabilmesi için bu vazgeçilmez önemdedir.

Bu büyük ulusal amaç için, yani DONANMA için, Birlik farklı açılardan pek çok katkı yapacaktır. Her kurum, onu kuran ve destekleyen araçların sayısı ve boyutlarıyla doğru orantılı olarak büyür ve gelişir. Birleşik Devletler donanması, her eyaletin kaynaklarından faydalanacağından, daha kısıtlı kaynaklardan yararlanacak bir eyaletin ya da kısmi bir konfederasyonun kuracağı donanmaya kıyasla çok daha yakın bir gelecekte ulaşılabilecek bir amaçtır. Bu olmazsa olmaz kurum için konfedere Amerika'nın farklı bölgelerinden her biri, birbirinden farklı ve ilgi çekici getiriler sunmaktadır. Daha güneydeki eyaletler, katran, zift ve terebentin gibi, denizcilik için çok önem taşıyan bazı ürünler açısından son derece bereketlidir. Onların ağaçları da yapı olarak çok daha sağlam ve dayanıklı olduğundan gemi üretimine uygundur. Donanmadaki gemilerin dayanıklı olması, yani büyük oranda Gü-

ney'in ağaçlarıyla inşa edebilmemiz hem donanmanın kuvveti hem de ulusal ekonomi açısından çok yararlı olur. Bazı Güney ve Orta eyaletler de daha fazla demir yatağına sahiptir ve buralardaki demir daha kalitelidir. Denizciler ise büyük oranda Kuzey'den edinilmelidir. Dış ticarete ve deniz ticaretine koruma sağlayacak donanmanın gerekliliği ve ticaretin donanmanın başarısı için sağlayabileceği olanaklar, ayrıca açıklamayı gerektirmeyecek kadar açık noktalardır. Bunlar karşılıklı bir ilişki halinde birbirlerini geliştirirler.

Eyaletler arasında denetimsiz ilişkiler birbirlerinin ürettikleri ürünleri değiş tokuş etmelerini sağlayarak ticareti geliştirerek hem içerideki gereklerin kolayca elde edilmesini sağlar hem de yabancı piyasalara ihracatı arttırır. Ürünlerin serbest dolaşımı, her taraftaki ticaret yollarını doldurarak onlara ek bir hareketlilik ve canlılık kazandırır. Farklı eyaletlerdeki üretimden doğacak çeşitlilik, ticari girişimlerin faaliyet alanını da arttırır. Birinin ambarları kötü ve verimsiz bir hasat döneminden dolayı boş kaldığında, başkasının dolu ambarlarından yararlanılabilir. İhraç edilen malların çeşitliliği, faal bir dış ticaret ilişkisine, o malların değeri kadar olumlu etki yapar. Ticaretteki rekabetlerden ve piyasadaki akıştan güç alarak, belirli bir değerde çok sayıda mal türüne sahip olunması durumunda yapılabilecek ticari anlaşmalar, az sayıdaki aynı mal türüyle yapılabilecek anlaşmalara kıyasla çok daha iyi şartlarla yapılabilir. Belirli bir mala bazı dönemlerde çok fazla talep varken başka zamanlarda hiç talep olmayabilir; fakat mallarda çeşitlilik varsa, bunların tümüne ilişkin talep kıtlığı olması çok daha az ender gerçekleşeceğinden tacirler bu türden kesatlıklardan ve durgunluklardan daha az etkilenir. Borsa vurguncuları bu gözlemlerin doğru olduğunu ve on üç eyalete ayrılması ya da kısmi olarak bölünmesi olasılığına kıyasla Birleşik Devletler'in çok daha büyük bir ticari güce sahip olacağını hiç duraksamadan doğrularlar.

Belki buna eyaletler, birleşik de kalsa ayrı da kalsa aralarında yakın ilişkiler sürdüreceğinden iki durum arasında bu açıdan bir fark olmayacağı savunularak yanıt verilebilir fakat

bu ilişki, bu yazılarda yeri geldikçe detaylandırılan pek çok farklı nedenle zincirlenmiş, bölünmüş ve sınırlanmış bir ilişki olacaktır. Politik çıkarlarda olduğu gibi ticari çıkarlardaki birlik de sadece yönetimde birlik sağlanırsa mümkün olabilir.

Bu konuya daha ilgi çekici ve zihinde canlandırıcı başka açılardan da bakılabilir. Gelgelelim bu noktalar bizi kâhinliğin alanına doğru iter ve bir gazete yazısında tartışılmaya uygun olmayan bazı konuları içerir. Bu noktada yalnızca, şu an içinde bulunduğumuz durumun ve çıkarlarımızın Amerikan ilişkilerini geliştiren bir sistem yaratmamız gerektirdiğini belirtmekle yetineceğim. Dünya hem siyasal hem de coğrafi olarak her biri farklı bir dizi çıkara sahip dört farklı bölgeye bölünebilir. Diğer üçü için ne yazık ki Avrupa, savaşlar ve müzakere yoluyla, güç kullanarak veya sahtekârlıklarla, diğerleri üzerinde değişen düzeylerde bir hâkimiyete sahiptir. Sırasıyla Afrika, Asya ve Amerika hep Avrupa'nın hâkimiyetini hissetmişlerdir. Uzun süredir diğerleri üzerinde kurduğu üstünlük, kendisini dünyanın hâkimi olarak görmesine ve Avrupa haricindeki insanların Avrupa'nın yararlanması için yaratıldığını düşünmesine neden olmuştur. Derin filozoflar olarak görülüp hayranlık duyulan insanlar, Avrupa'daki insanların fiziksel olarak daha üstün olduklarını ve Amerika'da bütün hayvanların ve insanların yozlaştığını, hatta atmosferimizi soluyan köpeklerin dahi havlamayı bıraktıklarını öne sürdüler.[89] Gerçekler, çok uzun süredir bu kibirli Avrupalı savlarını destekledi. İnsan ırkının sahip olduğu onurun öcünü almak ve aradaki farkı kapatmak bize düşüyor. Birlik bize bu imkânı sağlayacak, ayrılık ise Avrupa'nın başarılarına yeni bir kurban ekleyecektir. Amerikalılar olarak Avrupa'nın görkeminin aracı olmayı reddedelim! On üç eyalet, sıkı ve ayrılmaz bir Birlik altında birleşerek Atlantik'in öbür tarafındaki güç ve etkilerden üstün ve eski ve yeni dünya arasındaki ilişkiyi kendi koşullarında belirleyen güçlü bir Amerikan sistemi kuralım!

89 Cornélius Pauw, *Recherches philosophiques sur les Américains ou Mémoires intéressants pour servir à l'histoire de l'espèce Humaine* (Berlin, 1770).

Federalist, 12 (HAMILTON)

Gelirler Açısından Birliğin Yararları

Birliğin, ticari başarı bağlamında yararlı etkilerinden yeterince bahsedildi. Şimdiki sorgulamamız, gelirleri arttırma eğilimiyle ilgili olacaktır.

Ticari başarı bugünlerde tüm bilge devlet adamları tarafından ulusal zenginliğin en önemli ve bereketli kaynağı olarak kabul ediliyor ve bu devlet adamlarının önem verdikleri siyasal amaçların başında geliyor. Doyum veren şeylerin niceliğini arttırmak ve insan hırslarının ve girişimciliğinin başat gayeleri olan çeşitli değerli metallerin takdimini ve dolaşımını teşvik etmek, sanayinin her alanını canlandırmaya, güçlendirmeye, daha etkili ve bereketli hâle getirmeye yarar. Azimli tacirler, çalışkan çiftçiler, zinde makinistler ve gayretli üreticiler: Tüm bu sınıflar, sarf ettikleri gayretlerin karşılığını alabilmek için sabırsız bir beklenti ve giderek artan bir eğilim içerisindeler. Tarım ve ticaret arasındaki çoğu zaman gerilimli rekabet ilişkisine, kuşku gerektirmeyen deneyimlerimiz sayesinde aralarındaki rekabeti tatlıya bağlayan bir yanıt bulunmuş, çıkarların bu ikisinin çok sıkı bir ilişki içerisinde iç içe geçmelerinde yattığı görülmüştür. Birçok ülkede toprakların değerinin ticaretin gelişimiyle doğru oranda arttığı fark edilmiştir. Nasıl tersi olabilirdi ki? Dünya mallarının daha özgür dolaşımını sağlayan, toprağı ekenler için yeni olanaklar sağlayan, bir devletteki para miktarını arttıran en önemli araç olan, iş gücünün ve sanayinin her yönden sadık hizmetçisi ticaretin, emek verilen ürünlerin değerini arttırmaması mümkün mü? Bu kadar açık bir gerçeğin dahi karşıtlarının olması

şaşkınlık vericidir. Bu durum, kötü niyetli kıskançlıkların ve hayatın gerçeklerinden fazlasıyla soyutlanmanın akıl ve vicdan yolundan uzaklaşmaya da yol açtığının sayısız kanıtından biridir.

Bir ülkenin vergi ödeme gücü, her zaman, ülkede dolaşımdaki para miktarıyla ve bu paranın dolaşım hızıyla doğru orantılıdır. Ticaret, bunlardan ikisini de arttırarak, vergilerin daha kolay ödenmesini sağlayacak ve ülke hazinesi için gerekenlerin sağlanmasını kolaylaştıracaktır. Almanya İmparatoru'nun irsiyet yoluyla mirasçılara geçen hâkimiyetinin altında çok sayıda verimli, ekilmiş ve kalabalık topraklar bulunmakta ve bu toprakların büyük bölümü ılıman ve uygun bir iklimde yer almaktadır. Bu toprakların bazı bölgelerinde Avrupa'nın en iyi altın ve gümüş madenleri bulunmaktadır. Buna karşın bu monarşinin ticaretin imkânlarından yararlanmaması, onlara yalnızca sınırlı bir gelir sunmuştur. Çıkarlarını koruyabilmek için pek çok kez başka ulusların kendisine yardım etmesine gereksinim duymuş ve kaynaklarının sınırlılığı yüzünden uzun ve devamlı savaşlar yürütmekte başarısız olmuştur.

Lakin Birlik kalmanın gelir yollarını arttırmadaki katkısı, yalnızca bu bahsedilen biçimde olmayacaktır. Etkilerinin daha doğrudan ve kesin olduğu başka noktalar bulunmaktadır. Ülkenin durumundan, halkın alışkanlıklarından ve bu konudaki geçmiş deneyimlerimizden bizzat biliyoruz ki doğrudan vergilendirme yoluyla büyük tutarlar biriktirebilmek mümkün değildir. Boş yere pek çok yeni vergi yasası çıkartılmış, vergiyi toplamak için yeni yollar denenmiş fakat halkın ümitleri her seferinde boşa çıkmış ve eyaletlerin kasaları boş kalmıştır. Halka dayalı hükûmetin niteliğine içkin olan halka dayalı yönetim sistemi, durgun ve kötü bir ticaretin yol açacağı maddi kıtlıkla birleşerek bütün kapsamlı vergi toplama yöntemlerini boşa çıkartmış ve farklı yeni yasalar yaparak vergi toplamayı kolaylaştırmakla uğraşmanın yararsızlığını açıkça göstermiştir.

Başka ülkelerde olanlara tanık olan kimseler bu duruma şaşırmayacaktır. Daha fazla servetten doğrudan vergi alma-

nın çok daha kabul edilebilir ve hükûmetin gücü sayesinde çok daha mümkün olduğu Britanya gibi zengin bir ulusta dahi ulusal gelirlerin en büyük bölümü dolaylı vergilerden, harçlardan ve tüketim vergilerinden sağlanmaktadır. Bu vergilerin önemli bir kolunu ithal edilen mallardan alınan harçlar oluşturmaktadır.

Amerika'da bizim de gelirlerimizin önemli bölümünü bu türden harçlara dayandırarak elde etmemiz gerektiği açıktır. Tüketim vergilerinin büyük kısmı sınırlı miktarlarda tutulmalıdır. Halkın dehası, sorgulayıcı ve buyurgan tüketim vergisi yasalarına katlanmak istemeyecektir. Öte taraftan çiftçilerin cepleri, evlerine ve topraklarına getirilecek vergilere istemeye istemeye boyun eğecek; kişisel mülkten alınacak belli belirsiz tüketim vergileri bel bağlanamayacak düzeyde istikrarsız ve görünmez bir kaynak oluşturacaktır.

Bu söylediklerimizin bir temeli var ise, kaynaklarımızın miktarını ve kapsamını arttırmak için benimseyeceğimiz yöntem, siyasal esenliğimize en uygun yöntem olmalıdır. Bu yöntemin bir Birlik olmamızda yattığında ise çok az kuşku bulunmaktadır. Birlik, ticaretimizi geliştirdiği gibi, elde edeceğimiz gelir kaynaklarımızı da arttırma eğiliminde olacaktır. Vergilerin daha yalın ve etkili biçimde toplanmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmasının yolunu açacağı gibi, aynı orandaki vergilerin daha fazla gelir getirmesini mümkün kılacak; hükûmete, ticaretimize zarar vermeksizin daha yüksek oranlar belirleme imkânı sunacaktır.

Halbuki eyaletlerin göreli durumları; onları kesen nehirlerin ve kıyılarını yıkayan körfezlerin sayıları, aralarında iletişim kurmalarının kolaylığı, dillerinin ve adetlerinin benzeşmesi, aralarındaki muhabbetin yakınlığı; tüm bunlar, kolaylıkla aralarında yasalara aykırı ticari ilişkiler kurmalarına ve birbirlerinin ticari düzenlemelerini sık sık ihlal etmelerine neden olabilir. Ayrı eyaletler veya konfederasyonlar, karşılıklı bir kıskançlık ilişkisinde olacak ve vergi gelirlerinin düşüklüğü yüzünden bu türden ticari faaliyetler yürütmeye yatkın olacaklardır. Hükûmetlerimizin mizaçları, Avrupalı devletler

gibi ülkelerinin karada ve sularda sınırlarını korumak için çok sıkı önlemler almalarına el vermeyecektir. Kaldı ki orada dahi bu türden önlemler para tutkusuyla yapılacak gözü pek hileleri engelleyememektedir.

Fransa'da ticaret yollarında kaçakçılık yapan kişilere baskınlar yaparak vergi düzenlemelerinin gereğinin yerine getirilmesini sağlamakla görevlendirilmiş devriye orduları (bu isimle anılmaktadırlar) bulunmaktadır. Bay Neckar[90] bu devriyelerin sayısını yirmi binden fazla olarak hesaplamaktadır. Bu da kara yollarında bir bağlantı bulunduğundan, eyaletlerin ayrılması hâlinde bu türden kaçakçılıkları önlemede ve vergilerin toplanmasında zorluklarla karşılaşacağımızı kanıtlamaktadır. Çünkü eyaletlerin ayrılması durumunda bu eyaletler, Fransa'nın komşularına karşı içinde bulunduğu durumla benzer bir durumda kalacaklardır. Bu zorunlu olarak silahlanmış devriyelere verilecek keyfî ve can sıkıcı yetkilere, özgür bir ülkede katlanılamaz.

Fakat tüm eyaletleri saran tek bir hükûmet bulunursa, ticaretimiz açısından korunacak yalnızca TEK CEPHE olacaktır: ATLANTİK KIYILARI. Doğrudan yabancı ülkelerden gelen değerli yüklerle dolu gemiler, limanlarımıza yanaşmaksızın yüklerini boşaltmak için karmaşık ve tehlikeli yollara nadiren başvuracaklardır. İstikametleri neresiyse oraya hem yanaşırken hem de oradan ayrılırken kıyıya vurmaktan ve yakalanmaktan çekineceklerdir. Olağan düzeyde gösterilecek dikkat, gelir elde etme hakkımıza yönelik saldırıları önlememiz için yeterli olacaktır. Limanlarımızın girişlerine akıllıca yerleştirilecek birkaç silahlı gemi, yasalarımızın düşük masraflı bekçileri olarak iş görecektir. Hükûmetin ülkenin her köşesindeki tüm ihlalleri önlemede aynı çıkara sahip olması, alınacak tedbirlerde eyaletler arasında iş birliğine gidilmesini sağlayarak bu tedbirleri etkili kılabilmek için güçlü bir neden oluşturacaktır. Bu noktada da doğanın bize yalnızca Birlik

90 Bay Neckar: Jacques Necker (doğrusu Necker) (1732–1804), XVI. Louis'nin 1776-1781 yılları arasında ve Fransız İhtilali'nin ilk dönemlerine denk gelen 1780'lerin sonunda maliye bakanıydı. *Fransa Ticaretinin Yönetimi Üzerine* (1784) başlıklı çalışmasından Hamilton oldukça etkilenmiştir. (ç.n.)

olmamız şartıyla bağışladığı, fakat ayrılmamız durumunda kaybedeceğimiz bir avantajı korumamız gerekmektedir. Birleşik Devletler Avrupa'dan ve geniş çaplı ticari ilişkiler kurabileceği diğer ülkelerden çok uzaktadır. Oralardan bize yapılacak yolculuklar, örneğin Fransa ile Britanya veya diğer komşu ülkeler arasında yapılan yolculuklar gibi birkaç saatte ya da tek bir gecede yapılamaz. Bu, yabancı devletler ile ülkemiz arasında yapılabilecek kaçak mal ticaretine karşı devasa bir güvencedir; fakat bir eyaletten diğerine bu türden kaçakçılıklar hem kolaylıkla hem de güvenle yapılabilir. Yabancı devletlerle yapılacak doğrudan ithalat ile, komşu bir eyalet kanalıyla yapılacak dolaylı ithalat arasındaki fark, zaman ve imkânlardan kaynaklı olarak taşınabilecek yüklerin miktarı ve karasal bağlantıların getirdiği ek kolaylıklar da düşünüldüğünde, sezgi yeteneğine sahip her insan tarafından kolaylıkla kavranabilir.

Görüldüğü üzere tek bir ulusal hükûmet, ithalattan elde edilebilecek vergi gelirleri bağlamında eyaletlerin ayrı ayrı ya da kısmi konfederasyonlar hâlinde sahip olacaklarına kıyasla tartışmasız avantajlara sahiptir. Şimdiye kadar bu vergilerin oranının hiçbir eyalette yüzde üçü aşmadığı güvenle söylenebilir sanıyorum. Fransa'da bu oranın yüzde on beş olduğu tahmin edilmektedir. Britanya'da bu oran daha da fazladır. Bu oranın ülkemizde de şu an mevcut olanın üç katına çıkarılmasının önünde hiçbir engel yok gibi görünmektedir. Federal düzenlemeler altında yalnızca damıtılmış alkol ürünlerinden dahi çok önemli gelirler elde edilebilir. Eyaletimizdeki vergi oranlarıyla alt sınırdan bir hesaplama yaptığımızda, Birleşik Devletler'e ithal edilecek damıtılmış alkolün dört milyon galon olması ve galon başına bir şilin üzerinden hesaplandığında toplam iki yüz bin sterlin gelir getireceği hesaplanabilir. Böyle bir vergi oranı bu ürün için uygundur; eğer vergiler alkol kullanılmasını azaltacak olursa dahi bu da tarım, ekonomi, toplum ahlakı ve toplum sağlığı için bir o kadar yararlı olacaktır. Belki de ulusal çapta etil alkol kadar savurganlık ettiğimiz başka bir ürün bulunmamaktadır.

Eğer gelirlerimizi arttırmak için elimizde bulundurduğumuz tüm imkânlarımızı kullanmazsak bunun sonuçları ne olur? Geliri olmayan bir ülke varlığını sürdüremez. Bu çok gerekli destekten yoksun kalırsa bağımsızlığından vazgeçmek ve bir şehir olmak gibi alçaltıcı bir duruma düşmek zorunda kalır. Bu, hiçbir hükûmetin razı olmak istemeyeceği son noktadır. Dolayısıyla, her etkinlikten gelir elde edilmelidir. Bu ülkede eğer temel gelir ticaretten elde edilmezse toprağa çok fazla yüklenilmesi gerekir. Daha önce de belirtildiği üzere, bu türden vergilendirmeler yoluyla halktan gelir elde etmek halkın isteklerine aykırıdır. Ayrıca neredeyse tek gelir kaynağı tarım olan eyaletlerin tüketim vergilerinden yeterli gelir elde edebilecekleri sayıda mülk yoktur. Kişisel mülklerden (daha önce de söylendiği gibi), bunları saptamanın zorluğu nedeniyle, tüketimden alınacak vergilerden daha fazla gelir elde edilemez. Kalabalık şehirlerde bireylere ödememe hâlinde ceza verilebilir; ancak bu da eyalete pek fazla kazanç sağlamaz. Kalabalık şehirlerin dışında ise bu mülklerin önemli bir kısmı vergi toplayanların gözünden ve elinden kaçar. Eyaletin gereksinimleri o ya da bu şekilde sağlanmak zorunda olduğundan kamusal külfetin önemli bir bölümünü toprak sahiplerine yüklemek zorunluluk olur. Öte taraftan, hükûmetin gereksinim duyduğu kaynak, tüm gelir kaynakları ona açık olmadığı sürece sağlanamaz. Toplumun sahip olduklarına göz diken bir hükûmet ise utanç içinde olacak; gereksinim duyduğu saygınlığını ve güvenliğini sağlayamayacaktır. Dolayısıyla böyle bir durumda toprağın ekilmesi işiyle uğraşan değerli sınıfın çekmek zorunda olduğu sıkıntı pahasına oluşan bir hazineden de bir şekilde tatmin olmamız beklenmez. Böyle bir durumda, kamusal ve özel sıkıntılar birbirleriyle kasvetli bir ahenk içerisinde sürekli yarışır ve ayrılmaya doğru gidecek yolun taşlarını döşer.

Federalist, 13 (HAMILTON)

Aynı Konudan Ekonomi Yönünden Devam

Gelirlerle bağlantılı olduğu için ekonomiye de değinmek yerinde olur. Bir noktadan tasarruf edilecek para başka bir amaç için kullanılabilir, böylece halkın cebinden çok daha az para çıkacaktır. Eyaletler tek bir hükûmet altında birleşirlerse karşılanması gereken tek bir ulusal bütçe olacak; yok eğer farklı konfederasyonlara ayrılırlarsa, ayrıldıkları sayı kadar ayrı bütçe olacaktır. Dahası, her bütçe tek hükûmetin bütçesinin gerektireceği başlıca bütün kalemleri içerek, bunların da eş zamanlı olarak bütün eyaletlerde karşılanması gerekecektir. Eyaletleri on üç bağımsız egemene ayırma projesi, çok fazla savunucusu olmasını abes kılacak denli tehlikeli ve savurgan bir projedir. İmparatorluğun parçalanmasını ortaya atan görüşler, büyük oranda, üç konfederasyonlu düşünceye yakın görünmektedir: Birincisi dört Kuzey, ikincisi dört Orta, üçüncüsü ise beş güney eyaletini içine alan üç konfederasyon. Bu sayının artma olasılığı çok düşüktür. Bu dağıtıma göre her bir konfederasyon Büyük Britanya'dan daha geniş egemenlik alanlarına sahip olacaktır. Hiçbir sağduyulu insan, böyle bir konfederasyonun kurumları ve kökenleri yönünden konvansiyonla önerilenden daha az kapsamlı bir hükûmet tarafından düzgün biçimde yönetilebileceğini öne süremez. Bir eyaletin büyüklüğü belirli bir eşiğe ulaştığında, o eyaletin çok daha büyük boyutlardakilerle aynı derecede faal bir hükûmete ve aynı türden yönetim organlarına sahip olması gerekir. Bu düşüncem için somut bir kanıt göstermek mümkün değildir, çünkü bir ülkedeki birey sayısına göre o ülkedeki hükûmetin

sahip olması gereken gücü belirleyebileceğimiz bir kural yoktur. Gelgelelim önerilen konfederasyonlarla aynı boyutlarda, yaklaşık sekiz milyon insan barındıran Britanya adasını ele aldığımızda ve bu kadar geniş bir toplumda kamu yararını sağlayabilmek için gerekli güce dair düşündüğümüzde, aynı görevi çok daha geniş toplumlarda gerçekleştirebilmek için de benzer nicelikte bir gücün gerekeceğinden kuşku duymamız için bir neden görünmüyor. Hükûmetin gücü, eğer uygun bir biçimde düzenlenip kullanılırsa, etkilerini çok geniş bir coğrafyaya yayabilir ve büyük bir imparatorluğun her köşesinde kurulacak ikincil kurumlarla kendisini bir bakıma yeniden üretebilir.

Eyaletlerin ayrılacakları her bir konfederasyonun önerilenden daha az güçte bir hükûmet gerektirmeyeceği düşüncesi üç konfederasyon düşüncesinin genel bir birliğin alternatifi olduğu savından çok daha ikna edici başka bir savla daha desteklenebilir. Coğrafi ve ticari etmenler ve farklı eyaletlerin birbirinden ayrı alışkanlıkları ve ön yargıları üzerinde titizce düşündüğümüzde, ayrılma durumunda eyaletlerin kendilerini iki farklı hükûmet altında örgütleyeceğini öngörebiliriz. Dört doğu eyaletinin aralarındaki duygudaşlıklar ve bağlantılar nedeniyle birleşmeleri, neredeyse kesindir. New York'un içinde bulunduğu durumda, bu türden bir birliğe karşı çıkması kadar akılsızca bir şey düşünülemez. Bu birliğe katılmasını kolaylaştıracak başka apaçık etmenler de vardır. New Jersey, eğer New York olmazsa nispeten daha güçsüzdür ama gene de epeyce güçlü olacak bu türden bir ortaklığın sınırında yer alamayacak denli küçük bir eyalettir; ama bu ortaklığa katılması için hiçbir engel yoktur. Pensilvanya bile Kuzey ligasına katılmak için güçlü bir istek duyacaktır. Onun gerçek politikası kendi deniz gücüyle birleşen etkin bir dış ticarettir, yurttaşlarının da düşünceleri ve istekleri bu yöndedir. Daha güneydeki eyaletler, pek çok farklı nedenden denizciliği güçlendirmekle pek fazla ilgilenmemektedir. Bu eyaletler, diğer uluslara kendi ürettikleri malların tüketicileri ve taşıyıcıları olabilmeleri için sınırsız imkân verecek bir sistemi tercih edebilirler. Pensilvanya kendi politikalarıyla bu derece ters dü-

şen bir bağlantı kurmak istemeyebilir. Her hâlükârda sınırda kalması gerekli olacağından, karşı cephesine güçlü Kuzey Konfederasyonlarını almaktansa zayıf Güney Konfederasyonlarını almanın güvenliği açısından en uygun tercih olacağını düşünebilir. Bu onları Amerika'nın Flandra'sı[91] olmaktan en iyi koruyacak çözümdür. Pensilvanya'nın kararı ne olursa olsun, eğer Kuzey Konfederasyonu New Jersey'i içerirse bu eyaletin güneyinde birden fazla konfederasyon kurulmasının imkânı yoktur.

Hiçbir şey, on üç eyaletin beraber kuracakları ortak bir hükûmeti, ikiye ya da üçe bölünerek kuracakları hükûmetlerden daha iyi destekleyebilecekleri gerçeği kadar kesin olamaz. Burada ortaya konulanlar önerilen tasarıya giderler yönünden yöneltilmiş itirazları büyük oranda saf dışı etmektedir. Bu itirazlara yakından bakıldığında hatalı bir temele dayandıkları görülmektedir.

Bütçelerin sayısal olarak birden çokluğuna, farklı konfederasyonların yasa dışı ticaretle savaşabilmek amacıyla aralarındaki kara sınırlarını korumak için görevlendirmeleri ve doğal olarak sahip olunması gereken bütçe miktarını arttıracak kişi sayısı ve daha önce gösterdiğimiz gibi eyaletlerin farklı parçalara ayrılması durumunda aralarında doğacak kıskançlıklar ve çatışmalardan dolayı gerek duyulacak askerî teşkilâtların bütçede oluşturacağı yük de eklendiğinde ayrılmanın, bölünen her parçanın refahına, ticaretine, gelirlerine ve özgürlüğüne zarar vereceği gibi ekonomisine de zarar vereceğini açıkça görebiliriz.

91 Bugünkü Belçika sınırları içinde kalan Flandra bölgesi, bilhassa XVIII. yüzyıldaki İspanya Veraset Savaş'ın en yoğun ve şiddetli savaşlarına sahne olmuştur. (ç.n.)

Federalist, 14 (MADISON)

Ülkenin Boyutları Hususunda Yöneltilen Bir İtiraza Cevap

Yabancı tehlikelere karşı bir siper, aramızdaki barışın koruyucusu, ticaretimizin ve ortak çıkarlarımızın bekçisi, eski dünyanın özgür ülkelerini bozan askerî teşkilâtların yerine geçebilecek tek alternatif, hizipleşmenin diğer halk yönetimine dayalı hükûmetlerde ölümcül olmuş fenalıklarına karşı panzehir ve kendi içimizdekiler tarafından ihanete uğramamızın önündeki uyarıcı olarak Birliğin gerekliliğini görmüştük. Bu inceleme dizisinde geriye yalnızca böyle bir Birliğin kapsayacağı geniş boyutlardan kaynaklanan bir itirazı cevaplamak kalıyor. Bu konuya biraz eğilmek gerekli, çünkü Yeni Anayasa'ya muhalif olanların cumhuriyetçi bir yönetimin elverişliliği fikrine karşı sahip oldukları önyargılardan ve bu yönde güçlü itirazlar yöneltebilme çabaları beyhude kaldığı için varsayımsal güçlükler uydurma zorunluluklarından kaynaklandığı görülüyor.

Cumhuriyetçi bir hükûmeti dar sınırlara hapsetme hatasına daha önceki yazılarda değinilmiş ve aksi kanıtlanmıştı. Burada yalnızca bu itirazın yükselişini ve yaygınlığını cumhuriyetle demokrasiyi birbirine karıştırma ve demokrasinin doğasından kaynaklanan çıkarımları cumhuriyet fikrine uygulama hatalarına borçlu olduğunu belirtmekle yetineceğim. Bu iki biçimin farklarına da daha önce değinilmişti. Fark şudur: Demokrasilerde halk yönetime kendisi katılır ve yönetir; cumhuriyetlerde ise halkın temsilcileri ve vekilleri yoluyla meclisler oluşturulur ve ülke bunlar eliyle yönetilir. Bu ne-

denle demokrasiler küçük ülkelerde mümkündür. Cumhuriyetler ise geniş bölgelere yayılabilir.

Hatanın bu istemsiz kaynağına, yazılarıyla günümüz politik fikirlerini büyük oranda şekillendirmiş bazı ünlü yazarların kurnazlıkları eklenebilir. Mutlak ya da sınırlı bir monarşinin kulları olarak bu monarşilerin avantajları ile cumhuriyetlerin ve demokrasilerin kötülüklerini abartmışlar; cumhuriyetçi örnekler oldukları iddiasıyla çalkantılı Yunanistan ve modern İtalya demokrasileri örneklerini öne sürerek bu yönetim biçimlerinin eksikliklerini ve kusurlarını göstermeye kalkmışlardır. İsimleri birbirine karıştırarak, yalnızca küçük bir halkın olduğu yerlerde ve küçük bir ülkede uygulanabilmek gibi yalnızca demokrasiler için geçerli gözlemleri cumhuriyetleri değerlendirmek için de kolayca kullanabilmişlerdir.

Bu yanılgıya daha az düşülmesi gerektiği söylenebilir, çünkü Antik Çağ'ın halka dayalı yönetimlerinin çoğu demokratik türdendi. Ayrıca temsil gibi çok önemli bir ilkeyi borçlu olduğumuz günümüz Avrupa'sında dahi, tamamen halka dayanan ve aynı zamanda bu ilke temelinde kurulmuş bir ülke bulmak mümkün değildir. Nasıl ki Avrupa, en geniş siyasal kesiminin iradelerinin birleştiği ve bu gücü, kamu yararının gerektirdiği bir amaca yönlendirilebildiği sade bir yapı yoluyla yönetime ilişkin mükemmel bir mekanik iktidarı keşfetme yeteneğine sahipse, Amerika da saf ve geniş cumhuriyetler kurma yeteneğine sahiptir. Amerika'nın yurttaşlarından herhangi biri, Amerika'yı incelenmekte olan bu kapsamlı sistemin kurulması yoluyla tam etkinlik göstermesini sağlayacak ek avantajlardan yoksun bırakmak istiyorsa ona sadece ağıt yakılabilir. Nasıl bir demokrasinin doğal sınırları merkezden en uzaktaki yurttaşlarının dahi kamusal işlevlerini yerine getirebilmelerini sağlayabilecek sıklıkta toplanabilmelerini mümkün kılan mesafelerle sınırlı ise ve bu boyutlara ulaşıldıktan sonra artık yeni yurttaşların kamusal işlevlere katılabilmesi mümkün değil ise; bir cumhuriyetin doğal sınırı da merkezden, halk temsilcilerinin kamusal işleri idaresi için

gereken sıklıkta toplanmasına imkân tanıyacak uzaklıktadır. Birleşik Devletler'in sınırlarının bu mesafeyi aştığı söylenebilir mi? Atlantik kıyıları, Birliğin en uzun kıyılarını oluşturmasına karşın on üç yıldır eyaletlerin temsilcilerinin neredeyse sürekli olarak burada toplanmasını ve en uzaktaki eyaletlerin temsilcilerinin dahi Kongre'ye komşu eyaletlerin temsilcilerinden daha az katılım göstermediklerini hatırlayanlar, bu sınırı aşmadığımızı söyleyeceklerdir.

Bu ilginç konuda daha adil bir kestirimde bulunabilmek için Birliğin gerçek boyutlarını ele alalım. Barış antlaşmasıyla ortaya konulan sınırlarımız; doğuda Atlantik, güneyde otuz birinci enlem, batıda Mississippi ve kuzeyde ise kırk beşinci enlem ile kırk ikinci enlem arasında gidip gelen düzensiz bir çizgi arasındaki bölgeden oluşmaktadır. Erie Gölü'nün güney kıyıları o enlemden daha aşağıdadır. Otuz birinci ila kırk beşinci enlemler arasındaki mesafe, dokuz yüz yetmiş üç mil[92]; otuz birinci ila kırk ikinci enlemler arasındaki mesafe yedi yüz altmış dört buçuk mil olarak hesaplanmaktadır. Bu ikisinin ortalamasını aldığımızda elimizdeki sayı sekiz yüz altmış sekiz ve üç çeyrek mildir. Atlantik ve Missisippi arasındaki mesafe büyük olasılıkla ortalama yedi yüz elli mili aşmaz. Bu boyutları Avrupa'daki bazı ülkelerle kıyaslayarak boyutlarımız hakkında daha iyi bir fikir elde edinilebilir. Sınırlarımız, bütün İmparatorluğu temsil eden sürekli bir meclisin mevcut olduğu Almanya'dan pek de büyük değildir. Yine yüce gücün emanetçisinin bir başka ulusal meclis olduğu yakın zamandaki Polonya'dan[93] da çok büyük değildir. Fransa ve İspanya'yı es geçip Büyük Britanya'yı ele aldığımızda; boyutları bizden küçük olmasına karşın adanın en uç kuzey noktalarının temsilcilerinin ulusal meclise gidebilmek için bizim Birliğimizin en uç noktalardaki temsilcileriyle aynı mesafeleri kat etmeleri gerektiği görülmektedir. Konuya bu açıdan bakılması elverişlidir; ama konuyu daha da tatmin edici biçimde açıklayacak başka gözlemlerden de söz etmemiz gerekiyor.

92 1 kara mili = 1,61 km iken 1 deniz mili = 1,85km'dir. (ç.n.)

93 Polonya'nın 1772 yılında Prusya, Avusturya ve Rusya arasında taksim edilmeden önceki sınırları kastediliyor. (ç.n.)

Birincisi, ortak hükûmete tek başına bütün yasaları yapma ve uygulama yetkisi verilmeyeceğini akılda tutmak gerekiyor. Yetkisi, yalnızca, cumhuriyetin tüm üyelerini ilgilendiren ve her eyaletin ayrı düzenlemeler yapmalarıyla ulaşılamayacak listelenmiş bazı hedeflerle sınırlıdır. Alt hükûmetler bu hedefleri kendi düzenlemeleriyle geliştirip ayrıntılandırabilir. Nitekim bu, yetki ve faaliyet alanlarında kalacaktır. Konvansiyonla sunulan tasarıda bazı eyaletlerin hükûmetlerinin lağvedilmesi önerilseydi, muhaliflerinin itiraz edebilmek için bir nedenleri olurdu. Ancak yerel hükûmetlerin lağvedilmesi hâlinde dahi genel hükûmetin kendini koruma (*self-preservation*) ilkesi çerçevesinde bu hükûmetleri kendi yetki alanlarında yeniden kurmak zorunda olduğunu ortaya koyarak bu itiraza cevap vermek de zor olmazdı.

İkincisi, Federal Anayasa'nın birincil hedefi, on üç öncü eyaletin birliğini korumak ve bu eyaletlerin sinelerinden ya da komşu bölgelerden ortaya çıkabilecek yeni eyaletleri birliğe eklemektir. Bunların birincisinin gerçekleştirilebilir olduğunu zaten biliyoruz, ikincisinin de aynı derecede gerçekçi olduğundan kuşku yoktur. Bunları yerine getirebilmek için kuzeybatı sınırlarımızdaki topraklarımızda yapılması gerekecek kesme-biçmelere karar verme işi ise gelecekteki gelişmeler ve deneyimleri sayesinde bu işi yerine getirmeye daha elverişli olacak kişilere bırakılmalıdır.

Üçüncüsü, Birliğin her tarafında münasebetlerin, yeni gelişmelerle daha da kolaylaşacağını belirtmek gerekir. Her tarafta yollar kısalacak ve durumları iyileştirilecek; gezginlerin konaklama olanakları arttırılacak ve güzelleştirilecek doğu yakamız boyunca on üç eyaleti kapsayan her yerde veya neredeyse her yerde, iç deniz yolları açılacaktır. Atlantik bölgeleri ve Batı bölgeleri ile bunların farklı bölümleri arasındaki münasebetler, doğanın bize bahşederek birbirlerini bağlamaları ve tamamlanmaları için bize pek az bir zanaatkârlık işi bıraktığı topraklarımız içerisindeki sayısız kanal sayesinde, giderek kolaylaşacaktır.

Diğerlerinden daha da önemli olan dördüncüsü, ne tarafta kalırsa kalsın neredeyse tüm eyaletler birer sınır eyalet olacak, bunların ve dolayısıyla genelin güvenliğinin korunması için bazı fedakarlıklar yapılması gerekecektir. Birliğin kalbinden en uzakta konumlanan ve dolayısıyla dolaşımdaki nimetlerden en az payı alan eyaletler, aynı zamanda, yabancı ulusların ilk elden müdahalelerine en açık ve bu nedenle de bazı durumlarda Birliğin gücüne ve kaynaklarına en çok muhtaç olacak eyaletlerdir. Hükûmete temsilci göndermek, Georgia için veya batı ya da kuzeydoğu sınırlarımızı oluşturan eyaletler için zahmet verici olabilir; gelgelelim işgalci bir düşmana karşı tek başına savaşmak zorunda kalmanın ve diğer zamanlarda da sürekli bu türden komşu tehlikelere karşı önlemleri finanse edebilmenin daha zahmetli olduğunu göreceklerdir. Yani Birliğin merkezine daha yakın eyaletlere kıyasla bazı açılardan daha az fayda sağlarlarken, bazı noktalarda ise daha fazla fayda sağlamaktadırlar. Böylece de gerekli denge devamlı biçimde korunmuş olur.

Yurttaşlarım! Bu düşünceleri sizlere, kararlarınızda her zaman belirleyici olan sağduyunuz sayesinde, ona gerekli ağırlığı ve etkiyi vereceğinize dair sonsuz güvenle sunuyorum. Biliyorum ki ayrılmayı savunanların, ilk bakışta harika görünen fakat temelinde hatalarla dolu savlarıyla sizleri kasvetli ve tehlikeli bir geleceğe savurmalarını reddetmekte hiçbir güçlük yaşamayacaksınız. Birbirlerine samimi duygularla örülmüş sayısız bağla bağlı Amerikan halkının artık tek bir aile olarak beraber yaşayamayacaklarını, ortak mutluluklarının ortak bekçileri olmayı sürdüremeyeceklerini, yüce, saygın ve zengin bir imparatorluğun kardeş yurttaşları olamayacaklarını söyleyenlerin yapmacık seslerine kulak vermeyin. Size politika dünyasında en çılgın kuramcıların dahi öne sürmedikleri yeni bir yönetim biçimini, başarılması olanaksız bir şeyi başarmak için hesapsızca oluşturulmuş bir projeyi seçmeniz gerektiğini söyleyenleri dinlemeyin. Hayır, hemşehrilerim! Bu kötücül dile kulaklarınızı kapatın! Amerikan yurttaşlarının damarlarında akan ve kutsal hakları için savaşırken dökülüp birbirine karışan, Birliklerini kutsayan;

düşmanlarına, rakiplerine ve yabancılara korku salan ortak kanı zehirlememeleri için yüreklerinizi kapatın! Bazı yeni buluşlardan kaçmak gerekiyor. Fakat bu buluşlardan en tehlikelisi, bütün planların en çılgını, bütün teşebbüslerin en düşüncesiz olanı, özgürlüğümüzü koruyacak ve mutluluğumuzu arttıracak olanın parçalara ayrılmakta yattığı fikridir. Neden geniş bir cumhuriyetin deneyimini, sırf bizim için yeni bir tasarı var diye reddedelim? Amerikan halkının görkemi, geçmiş zamanlardan ve diğer uluslardan alınan derslere gereken önemi vermekte; öte yandan antikalıklara, geleneklere veya isimlere gereğinden fazla takılmadan kendi deneyimlerinden ders alıp var olan durum için en uygun kararları sağduyuyla verebilmekte yatmıyor mu? Bu cesur adımı attığımızda gelecek nesillerimiz ve hatta dünya, Amerika'da özel haklar ve kamusal mutluluk alanında sergilenecek ilerlemeler ve sayısız yenilik için bizlere gönül borcu duyacaklardır. Devrim'in liderleri geçmişte örneği olmayan önemli adımlar atmasalardı ve geçmişte birebir örneği olmayan bu eşsiz yönetim kurulmasaydı, günümüzde Birleşik Devletler halkı, insanlığın geri kalanının özgürlüklerini ezip geçmiş biçimlerden biri altında yanıltılmış meclislerin hüzünlü mağdurlarından biri olarak zulüm görüyor olabilirdi. Amerika için, hatta bütün insan ırkı için ne mutlu ki onlar yeni ve daha soylu bir yol izlediler. İnsanlık tarihinde hiçbir benzeri olmayan bir devrim gerçekleştirdiler. Yerkürede hiçbir örneği olmayan bir hükûmetin iskeletini inşa ettiler. Onu geliştirme ve devam ettirme görevinin gelecek kuşağa düştüğü büyük bir Konfederasyon tasarladılar. Tasarıları kusursuz değildi ama kusurlarının azlığına şaşırmamak elde değildir. En çok Birliğin yapısında hata yapmışlarsa da bu, işin zorluğundandır. Söz konusu iş, bir arada yaşama uzlaşınızın kararıyla biçimlendirilmiştir. Bu, sizlerin müzakere ederek seçeceği karardır!

Federalist, 15 (HAMILTON)

Eyaletlerin Ortak Yasalar Yapabilmeleri İlkesi Bakımından Mevcut Konfederasyonun Kusurları Hakkında

Önceki yazılar boyunca, yurttaşlarım, politik güvenliğiniz ve mutluluğunuz için Birliğin önemini sizlere açık ve ikna edici bir yolla sunmaya çalıştım. Amerikan halkını birbirine bağlayan kutsal bağın hırs, tutku, kıskançlık veya yanlış anlamalar yüzünden zarar görmesine izin verirseniz karşılaşabileceğiniz bazı tehlikeleri önünüze serdim. Bana eşlik etmenizi önerdiğim bir dizi sorgulama boyunca sizlere aşılanan doğrular, şimdiye kadar gözümüze çarpmayan başka bazı olgularla ve savlarla da desteklenecektir. Önümüzdeki halen kat etmemiz gereken yollar bazı anlarda sıkıcı ya da bıktırıcı gelebilir. Bu durumda özgür insanların azami dikkatini gerektirecek denli önemli bir konuda bilgi edinme yolculuğunda olduğunuzu, geçmeniz gereken yolun çok uzun olduğunu ve bu yolculuğun zorluğunun safsataların oluşturduğu labirentlerle gereksiz bir biçimde arttırıldığını anımsayacaksınız. Benim amacım, edineceğiniz faydaları azaltmaksızın ilerlemenizin önündeki engelleri kaldırarak yolculuğunuzu olabildiğince kısaltmaktır.

Konu hakkında yürüttüğümüz tartışmada incelenecek bir sonraki nokta, "mevcut Konfederasyon'un, Birliğin korunması için yetersiz olduğu" meselesidir. Hangi sınıfa ait olursa olsun herkesin anladığı ve hissettiği, kimsenin inkâr etmediği ve hatta doğruluğundan kuşku bile duymadığı, Yeni Anayasa'yı destekleyenler gibi karşı çıkanların da büyük oranda

katıldığı bir gerçeği kanıtlamanın veya tartışmanın gerekliliği sorgulanabilir. Gerçekten de, her ne kadar başka noktalarda ayrışıyor olsalar da Yeni Anayasa'nın destekçileri ve karşıtları şu düşüncede buluşuyor görünmektedir: Ulusal sistemimizde çok önemli kusurlar bulunmaktadır ve yükselen anarşiden kurtulmak için bir şeyler yapmak gerekmektedir. Artık bu düşünceyi destekleyen olguların varlığından kuşku duyulamaz. Bu olguların bu denli gün yüzüne çıkması ve kendilerini halka dayatır hâle gelmesinin nedeni ise, Birliğimizin akıllı destekçilerinin işaret ettikleri ve eleştirdikleri federal hükûmetimizin sahip olduğu kusurları görmeyi reddedenler ve hatalı politikalarıyla bizi şu anda kıyısında bulunduğumuz aşırılıklara sürükleyenlerdir.

Gerçekten de artık ulusal utancımızın son aşamalarına geldiğimizi çekinmeden söyleyebiliriz. Bağımsız bir ulusu aşağılayabilecek ve gururunu kırabilecek olaylar arasında bizim deneyimlemediğimiz neredeyse hiçbir şey kalmadı. Hepimizin kutsal saydığı ve sıkı sıkıya bağlı olduğumuz bazı kutsallarımız yok mu? İşte bunlar sürekli olarak ve arsızca ihlal ediliyor. Yabancılara ve kendi yurttaşlarımıza, politik varlığımızın korunmasının yakın bir tehlike altında olduğu zamanlardan verdiğimiz bir söz yok mu? Bu sözden caymamız için önemli ya da tatmin edici hiçbir neden yoktur. Açık hükümler gereğince çok önceden bize teslim edilmesi gereken fakat halen yabancı güçlerin egemenliği altında olan değerli topraklarımız ve stratejik açıdan önemli noktalarımız yok mu?[94] Bu noktaların hâlâ yabancıların elinde olması, haklarımıza olduğu kadar çıkarlarımıza da aykırıdır. Bu saldırganlığa karşı koyabilecek veya onu saf dışı edebilecek bir durumda mıyız? Bunun için ne ordumuz ne gelirlerimiz ne de hükûmetimiz var.[95] Haysiyetle sesimizi çıkarabilecek bir durumda dahi sayılabilir miyiz? Önce bu antlaşmadan kaynaklanan ve hakkımız olan şeyler üzerindeki işgaller ortadan kaldırılmalıdır. Mississippi'deki denizciliğe harç ödemeksizin katılmak

94 Britanya'nın, bahse konu dönemde, 1783 Paris Antlaşması hükümlerine aykırı bir şekilde elinde tutmaya devam ettiği Kanada sınırlarındaki Amerikan toprakları ve kaleleri kastediliyor.

95 Birliğimizin sahip olduklarından bahsediyorum. (ç.n.)

için hem doğal hem de sözleşmeden kaynaklı bir hakkımız yok mu? İspanya bizi bundan yoksun bırakıyor.[96] Kamusal tehdit durumlarında umumi krediler, elzem kaynaklar değil mi? Bu kaynakları elde etme kavgamızdan ümitsizlikle ve çaresizlikle vazgeçmiş görünüyoruz. Ticaret, ulusal zenginlik açısından önemli değil mi? Ticaret, şu anda tüm zamanların en düşük seviyesindedir. Yabancı güçlerin gözünde sahip olunan saygınlık, bu güçlerden gelebilecek saldırılara karşı bir güvence değil mi? Hükûmetimizin ahmaklıkları yüzünden bize saygı dahi duymuyorlar. Yabancı ülkelerdeki elçilerimiz, öykünmeci bir devletin göstermelik temsilcilerinden başka bir şey değiller. Toprakların değerlerinde aniden ve doğal olmayan bir biçimde rastlanan düşüşler, ulusal bir felaketin belirtilerinden değil mi? Ülkenin çoğu bölgesinde ekilmiş topraklarımızın değerleri, piyasada daha ekilmemiş topraklarımızın var olduğu gerçeğiyle açıklanamayacak kadar düşüktür. Bu durum, yalnızca, toplumun her katmanına yayılarak mülk fiyatlarını olumsuz etkileyen kişisel ve kamusal güven eksikliğiyle açıklanabilir. Özel krediler sanayinin dostu ve patronu değil mi? Para borçlanmaya ve borç vermeye olanak sağlayan bu yararlı araç, para kıtlığından değil ama hissedilen güvensizlik nedeniyle, mümkün olabilecek en düşük seviyelerdedir. Sayması ne kıvanç verici ne de öğretici olan bu listeyi kısaltmak için şu soru sorulabilir: Bizim gibi sayısız doğal ayrıcalıkla şaşırtıcı düzeyde kutsanmış bir toplumun başına gelebilecek bir ulusal kargaşa, yoksulluk ya da değersizleştirilme, iç karartıcı kamusal felaketler kataloğumuzun yeni bir sayfası olmaz mı?

Bu hüzün dolu duruma, önerilen Anayasa'yı kabul etmemizi engellemek isteyen kişiler ile bu kişilerin tavsiyeleri yüzünden geldik. Aynı kişiler bizi uçurumun kıyısına getirmiş olmakla tatmin olmayıp bizleri uçurumdan aşağıya yuvarlamaya kararlı görünüyor. Tam da burada, hemşehrilerim, akıllı insanların davranışlarını etkilemesi gereken tüm itkilerle güvenliğimiz, huzurumuz, onurumuz ve itibarımız için

96 İspanya'nın Mississippi'ye dair genel siyasi uygulamaları kastediliyor. (ç.n.)

sağlam bir duruş sergileyelim. Bizi mutluluğun ve refahın yolundan saptıran ölümcül büyüden kendimizi kurtaralım.

Görüldüğü üzere ulusal sistemimizde önemli bazı kusurlar olduğuna dair yaygın olarak kabul gören soyut önerme, karşı konulması güç somut gerçeklerle de destekleniyor. Gelgelelim federal karakterde bir çözüm yolunun eski düşmanları, durmak bilmez eleştirileriyle, geçmiş yönetimin az sayıda başarılı ilkesine dayanan bir telafi olasılığını da yok ediyor. Birleşik Devletler hükûmetinin enerjiden yoksun olduğunu kabul etmekle beraber, bu enerjiyi sağlamak için gerekli yetkileri ona devretme düşüncesine karşı çıkıyorlar. Eyaletin yetkilerinde azalma olmaksızın federal yetkilerin arttırılması; Birlikte tam egemenlik ama üyelerinde tam bağımsızlık düşüncesi gibi tiksindirici ve çelişkili amaçları hâlâ güdüyor gibi görünüyor. Hâlâ bir *imperium in imperio*[97] siyasal canavarını, kör bir bağlılıkla kutsuyor görünüyorlar. Karşılaştığımız fenalıkların anlık ya da belirli kusurlardan değil, temel yapısal hatalardan kaynaklandığını ve yapının en temel taşlarını dahi içeren köklü bir değişiklik olmaksızın ufak değişikliklerle çözülemeyeceğini göstermek için Konfederasyon'un başlıca eksikliklerini ortaya koymak gerekmektedir.

Mevcut Konfederasyon'un oluşturulma aşamasındaki esas ve büyük kusur, YASA YAPMA yetkisinin, EYALETLERİ ya da HÜKÛMETLERİ, TOPLU ya da KOLEKTİF BÜTÜNLER olarak muhatap almakla sınırlı kalması ve BİREYLERİN bunlardan ayrık tutulması ilkesidir.[98] Bu ilke, Birliğe devredilen tüm yetkiler açısından geçerli olmasa da Birliğin çalışma verimliliğini etkileyen diğer pek çok önemli konuda geçerlidir. Birleşik Devletler, taksim kuralının gerekleri hariç, insan ve para talep etme konusunda sınırsız bir takdir yetkisine sahiptir; ama bunları doğrudan Amerika'nın tekil yurttaşlarından talep edebileceği düzenlemeler yapma yetki-

97 "İmparatorluk içinde imparatorluk" ya da "egemen içinde egemen" anlamlarına gelen Latince deyiş. (ç.n.)

98 Burada Hamilton, Konfederasyon'un bireyleri ilgilendiren özel yasalar yapma yetkisine sahip olmamasından ve Konfederasyon tarafından yapılan yasaların tek muhatabının bir bütün hâlinde eyalet ya da tüzel kişilikler olabilmesinden söz ediyor. (ç.n.)

si bulunmamaktadır. Bunun sonucu olarak da Birliğin bu tür konularda aldığı kararlar, üyeleri üzerinde teoride anayasal bir bağlayıcılığa sahip olmakla beraber, gerçekte, eyaletlerin uyup uymayacaklarına tamamen kendi isteklerine göre karar verdikleri basit öneriler hâlini almaktadır.

Önümüzde deneyimlerimizden gelen bu kadar ders varken hâlâ Yeni Anayasa'ya ve eski yönetimin fenalıklarının temel sorumlularından olan ve YÖNETME fikrinin kendisiyle açıkça çelişen bir ilkeden vazgeçmemize karşı çıkanların var olması, insan aklının öngörülemez olmasının tuhaf bir göstergesidir. Vazgeçilemeyen bu ilke, gereği biraz bile yerine getirilecek olsa, yargı organlarının ılımlı etkisinin yerine kılıcın şiddetli ve kanlı yöntemlerini kullanmayı gerekli kılmaktadır.

Belirli bazı amaçları gerçekleştirmek için bağımsız uluslar arasında zamanı, yeri, şartları, miktarları açıkça belirleyen ve antlaşmaya uyup uymayacakları kararı dâhil hiçbir şeyi tarafların gelecekteki takdirlerine bırakmayan bir antlaşma yapılarak bir işbirliği ya da ittifak kurma düşüncesinin, akıl dışı ya da pratikte uygulanamaz olduğu söylenemez. Bu türden antlaşmalar, uyulup uyulmadığı, ulusların aralarındaki savaş ve barış durumlarına ve tarafların sahip oldukları çıkarların ve hırsların niteliğine göre değişmekle beraber, tüm uygar uluslar arasında bulunmaktadır. İçinde bulunduğumuz yüzyılın başında Avrupa'da bu türden antlaşmalardan kaynaklanan bir kargaşa vardı. Politikacılar, saflıkla bu antlaşmalardan çeşitli yararlar elde etmeyi ummuşlardı ama bu umutları sonuçsuz kalmıştı. Dünyanın o bölgesinde gücün dengeli dağılmasını ve barışı sağlamak için bütün müzakere yolları tüketilmiş, üçlü ve hatta dörtlü ittifaklar kurulmuş; bu ittifaklar, kurulduklarından daha büyük hızla bozulmuştu. Tüm bunlardan bize kalan ise, barışı ve adaleti tehdit eden anlık çıkarlara ve hırslara engel olmak amacıyla uyulması, yalnızca iyi niyete bağlanmış fakat yaptırımlar içermeyen antlaşmalara ne kadar az bel bağlamamız gerektiğini öğreten önemli ama üzücü bir ders olmuştur.

Bu ülkedeki eyaletler birbirleri arasında benzer bir ilişki kurmayı reddeder ve genel bir İHTİYARİ GÖZETÇİ projesinden vazgeçerse belki kurulacak düzen tehlikeli olur ve ilk kısımda sayılan fenalıkları içerir ama en azından istikrarlı ve uygulanabilir olma özelliklerine sahip olur. Bir konfedere hükûmet düşüncesinden tamamıyla vazgeçmek, bizi basit bir saldırı ve savunma ittifakı kılar, yabancı ulusların entrikalarıyla harlanmış karşılıklı kıskançlıklar ve rekabetler yüzünden tarih boyunca birbirimizin bazen dostu, bazen düşmanı yapar.

Fakat bu tehlikeli duruma düşmek istemiyorsak; hâlâ ulusal bir hükûmet kurma düşüncesine bağlıysak ya da ortak bir konseyin yönetimi altında denetleyici bir gücün varlığını gerekli görüyorsak, bir ittifak ile bir hükûmet arasındaki tanımlayıcı farkı oluşturan yöntemleri hayata geçirmekte kararlı davranmalı ve Birliğin yetkilerini bir hükûmetin gerçek muhatapları olan yurttaşları da bağlayacak biçimde genişletmeliyiz.

Hükûmet olmak, yasalar yapma yetkisini de kapsar. Yasa yapma fikrine, yapılan yasaların bir yaptırıma sahip olması gerekliliği içkindir; başka bir deyişle, yasaya uymayanların cezalandırılması gerekir. Alınan kararlara ya da verilen emirlere uymayanlar için bir ceza öngörülmemişse -her ne kadar bunlar bir yasaymış gibi davranılsa da- bunlar aslında basit bir öğütten veya tavsiyeden başka bir şey değildir. Her ceza, yalnızca iki farklı biçimde verilebilir: ya yargı ZORUYLA ya da silah ZORUYLA. Yargı zoruyla yalnızca gerçek kişilerin zorlanabileceği açıktır. Silah gücüyle zorlama ise politik kurumlar, topluluklar ve eyaletlere karşı kullanılabilir. Tabii ki hiçbir mahkeme yasalara uyumu kendi başına sağlayabilecek araçlara sahip değildir. Verdikleri cezalara uyum, cezayı veren mahkemenin görevini ihlal ettiği öne sürülerek reddedilebilir; bu durumda bu cezalar yalnızca güç kullanılarak uygulanabilir. Genel yetkinin yalnızca bileşeni olan kolektif kurumlar üzerinde bağlayıcı olduğu bir ortaklıkta, yasaların çiğnendiği her durum bir savaşı gerektirir. Böyle bir durum-

da yasalara uyum, yalnızca askerî yönetim ile sağlanabilir. Böyle bir yönetim ne "hükûmet" olarak adlandırılmayı ne de sağduyulu kişilerin mutluluğunu kendi varlığına bağlamasını hak eder.

Bir zamanlar bize eyaletlerin federal otoritenin yapacağı düzenlemelere aykırı davranmasının beklenmediği ve ortak çıkarlara sahip olma duygusunun her bir üyenin davranışlarına da yansıyacağı ve Birliğin anayasal gereklerine tam bir uyumu sağlayacağı söylenirdi. Bilgeliğin en önemli kaynağı olan deneyimlerimize o zamanlarda sahip olsaydık, bu tür söylemler, bunları söyleyen kesimin bugünlerde söyledikleri şeyler kadar saçma gelirdi. İnsan davranışını harekete geçiren cehalet yaylarına karşı her zaman en önemli silah olan deneyimlerimiz, halk yönetimine dayanan bir sistemin kurulması gerekliliğini işaret ediyor. Bir hükûmet neden kurulur? Çünkü insanların sahip olduğu hırslar, eğer ket vurulmamışlarsa, aklın ve adaletin gerekleriyle uyuşmaz. İnsanların grup hâlindeyken daha dürüst ve tarafsız bir biçimde hareket ettikleri mi ortaya konuldu? Bilakis, insan davranışını doğru gözlemleyebilen herkes, çok açık nedenlerle, aksinin doğru olduğunu kabul edilecektir. Kötü bir eylemin ünü tek bir kişinin üzerine yapışacağına birden çok kişi arasında paylaştırıldığında, insanlar saygınlıklarına daha az dikkat eder hâle gelirler. Hizipleşme ruhu (bu ruh, bütün insan gruplarının zihinlerini zehirlemeye son derece müsaittir) bu grupları normalde teker teker hareket ettiklerinde yüzlerinin kızaracağı yakışıksız yollara ve aşırılıklara itmekte hiç de gecikmez.

Tüm bunlara ek olarak, egemen iktidar olmanın doğasında, iktidara sahip olanların güçlerini kısıtlamak ya da onu yönlendirmek isteyen tüm eylemlere kötü gözle bakmalarına neden olan bir iktidar hırsı yatmaktadır. Bu hırs nedeniyle, daha küçük egemenliklerin ortak bir çıkar etrafında birleşmesinden oluşan tüm örgütlenmelerde diğerlerini ast ve tabi kılmak ve onları merkezden uzaklaştırmak isteyen ayrıksı eğilimler ortaya çıkmaktadır. Bu eğilimlerin nedenini açıklamak hiç de zor değildir. Kökenleri, iktidar hırsında yatmakta-

dır. İktidarı denetleyen ya da kısıtlayan güçler, neredeyse her zaman, denetlenen ya da kısıtlanan iktidarın rakibi ve düşmanıdır. Bu basit önerme bize, Konfederasyon'un üyelerini yönetmesi için güvenilen kişilerin kusursuz bir iyi niyet ve kirlenmemiş duygular içerisinde genel otoritenin tüm kararlarını ve resmi emirlerini uygulamalarını beklemenin, akıldan ne kadar uzak olduğunu göstermektedir. İnsan doğası, tam tersi sonuçları beklememizi gerektirmektedir.

Dolayısıyla eğer Konfederasyon'un aldığı kararların üye eyaletlerin yöneticilerinin inisiyatiflerinden bağımsız olarak yerine getirilmesi zorunlu olmazsa, bunların herhangi bir biçimde yerine getirilmesi olasılığı çok düşüktür. Her bir üyenin yöneticisi, bunu yapmak anayasal görevleri olsun veya olmasın, alınan her bir kararın uygunluğunu sorgulama işine soyunur. Önerilen ya da gerekli görülen önlemlerin kendi yakın çıkarlarına ya da hedeflerine uygunluğunu dikkate alır; bunları kabul edip etmemeye anlık uygunluklara ya da uygunsuzluklara göre karar verir. Tüm bu çıkarcı ve kuşkucu sorgulamalar ulusal koşullar ve gerekler hakkında yeterli bilgiye sahip olmaksızın yapılır. Bu koşulların ve gereklerin bilinmesi, doğru karara ulaşılması için vazgeçilmezdir. Bunların göz ardı edilerek yerine yerel çıkarların yeğlenmesi sonucunda doğru kararlara ulaşabilmek neredeyse imkânsızdır. Aynı işlemler, bütünü oluşturan her bir parçada tekrarlanacak ve bütünü yöneten konseylerde kabul edilmiş tasarıların eyleme dönüştürülmesi, her zaman, bütünü oluşturan bu parçaların bilgisiz ve taraflı kararlarına bağlı olarak istikrarsızlıktan başka bir şey sunamayacaktır. Halkın yönetimine dayalı olarak oluşturulmuş topluluklardaki süreçlere tanıdık olanlar, belirli koşulları dayatan dış baskılar olmadan önemli noktalarda herkesin uyuştuğu bir karar almanın çoğu zaman ne kadar zor olduğunu bilirler. Bu kişiler, birbirinden uzak yerlerde, farklı zamanlarda ve farklı etkiler altında kararlar alan bu türden örgütlenmelerin uzun süre aynı düşünceler ve hedefler altında iş birliği içerisinde kalabilmelerinin ne kadar zor olduğuna tanıklık ederler.

Bizim durumumuzda, Birlikten geçen bir kararın yerine getirilebilmesi için Konfederasyonu oluşturan on üç ayrı egemen gücün onayına ihtiyaç duyulmaktadır. Sonuç tam da öngörülmesi gerektiği gibi olmuştur. Birliğin önlemleri yerine getirilmemekte, eyaletlerin yaptıkları savsaklamalar günden güne aşırı sayılabilecek bir noktaya doğru ilerlemekte, bu da ulusal hükûmetin işleyişini büyük oranda tıkamakta ve onu çok kötü bir konuma itmektedir. Şu anda Kongre (eyaletler, sahip olduğumuz gölge federal hükûmet yerine daha güçlü bir ikamede anlaşana kadar) yönetim işini ucu ucuna yerine getirebilir durumdadır. İşler bu uç noktaya birden gelmemiştir. Belirtilen nedenler, önceleri, Birliğin gereklerine değişen oranlarda uyum göstermelere yol açmıştır. Bazı eyaletler tarafından yapılan hatalar, en az uyumsuzluk gösteren eyaletler dâhil tüm eyaletleri kararlara uymamaya cezbeden ayartıcı örnekler oluşturmuştur. Neden bizimle aynı politik yolculuğa çıkan diğerlerinden daha fazla çaba gösterelim? Neden ortak sıkıntılardan bizim payımıza düşenlerden daha fazlasını üstlenmeye razı olalım? Bu türden soruların önerdiklerine karşı çıkabilmek, insanın bencilliği yüzünden mümkün olmamıştır. Hatta en bilge insanlarımız dahi kısa erimli kaygılar içerisine dalarak bu sorulara cevap verememiştir. Her bir eyalet, oluşturduğumuz sallantılı ve kırılgan yapı üzerimize devrilip yıkıntısı altında bizi ezmeye bu denli yaklaşana kadar, kendi ivedi kazanç ve çıkarlarının ikna edici sesine boyun eğmiştir.

Federalist, 16 (HAMILTON)

Aynı Konudan Aynı İlkeyle İlişkili Olarak Devam

Eyaletlere ya da toplulukların politik varlıklarına dönük yasa yapma ilkesinin yol açtığı ve bizim de verdiğimiz örneklerde deneyimlediğimiz sonuçlar -bu türden hükûmetlerde bu ilkenin yaygınlığı bilmemekle beraber-, konfedere yönetim biçimini benimsemiş diğer hükûmetlerin başına gelenlerle de doğrulanıyor. Bunun doğruluğunu araştırmak ayrı ve özel bir inceleme yapmayı gerektiriyor. Burada ben, kendimi, tarihin Antik Çağ'dan bize sunduğu konfederasyonlar olan Likya ve Akha Birliklerinden kalan kalıntılara göre bu konfederasyonların kendilerini bu hatalı ilkenin prangalarından tamamıyla kurtardıklarını ve bu nedenle de politika yazarlarının büyük çoğunluğunun övgülerini aldıklarını belirtmekle sınırlayacağım.

Üstüne basa basa ve haklı olarak söylenebilir ki bu tartışmalı ilke, anarşinin kaynağıdır: Birliğin üyelerinin yaptıkları hatalar bu ilkenin doğal ve kaçınılmaz sonuçlarıdır ve bu hatalar meydana geldiğinde uygulanabilir olan mevcut yegâne anayasal çözüm, iç savaştır.

Geriye, bize uygulanırken bu kadar tiksindirici sonuçlar veren bu motorun, hükûmetin işleyişindeki işlevini gerçekleştirmekte ne kadar başarılı olduğunu incelemek kalıyor. Ulusal hükûmetin idaresinde geniş ve sürekli bir ordu olmayacaksa ya hükûmet hiçbir güç kullanamayacak ya da kullanacak ama bu güç, Konfederasyon'un farklı parçaları arasında oluşturulan hiziplerden güçlü olanın genel otoriteyi

kabul eden taraf veya yok sayan taraf olması fark etmeksizin üstün geleceği bir savaş niteliğinde olacaktır. Çoğu zaman hatalarının cezalandırılması gereken tek bir üye olmayacak ve görevlerini ihmal eden birden çok üye varsa durumlarının benzerliği bunları ortak savunma yapabilmek için birbirleriyle ittifak yapmaya itecektir. Bu türden sempati ittifaklarından ayrı olarak, eğer hatalı üye büyük ve etkili bir eyalet olursa, kendi davasında birlik olmak için komşu eyaletleri etkileyebilecek ağırlığa da sahip olacaktır. Özgürlüklerin tehdit altında olduğu yönünde yanıltıcı tehlike çağrıları kolaylıkla başkalarını da kandırabilir; görevleri ihmal eden eyaletler tarafından hatalarına ilişkin makul bahaneler öne sürülebilir ve bunların yaratacağı kaygılar, daha önce hiçbir aykırılıkta veya görevi ihmalde bulunmamış eyaletlerin dahi hırslarını alevlendirip iyi niyetlerini gölgeleyebilir. Bu türden eylemlerin daha büyük üyelerden gelmesi daha yüksek olasılıktır. Bunların hırslı ve içten pazarlıklı yöneticileri kendi bireysel refahlarını sağlamasına engel olan tüm dış güçleri saf dışı etmek için zaten daha önceden kendi yanlarına çektikleri komşu eyaletlerin güçlü bireyleriyle birlikte böyle işlere kalkışabilirler. Bu ülkede bir ortak bulamazlarsa, yardımı, ülkemizde güçlü bir birlik kurulmasından korkan ve bu yüzden Konfederasyon'daki iç mücadeleleri harlamaya dünden razı dış güçlerde aramaya başlayacaklardır. Kılıçlar bir kez çekildiği zaman, insanın tutkuları, ılımlı çözümlerde buluşabilmeyi olanaksız kılar. Kırılan gururların telkinleri ve tedirgin hınçların fitneleri, karşısına Birliğin ordularının dikildiği eyaletleri yenik düşmenin utancıyla yüzleşmektense gerekli bütün aşırılıklara başvurmaya itecektir. Bu türden ilk savaş, büyük olasılıkla Birliğin dağılmasıyla sonuçlanacaktır.

Bu son, Konfederasyon'un kanlı sonu olarak düşünülebilir. Daha doğal yollardan ölümü ise, eğer federal sistemi onu daha güçlü kılacak biçimde ivedilikle yenilemezsek, şu anda deneyimlediğimiz biçimde olacak gibi görünmektedir. Bu ülkenin sahip olduğu deha düşünüldüğünde, Birliğe itaat eden eyaletlerin, itaat etmeyen eyaletlere karşı savaşa girmelerinin yüksek olasılık olmadığı söylenebilir. Daha ılımlı olan yolu

izlemek ve ihmalkâr üyeleri örnek alıp kendileri de itaat etmemeye başlamak için her zaman daha istekli olacaklardır. Dolayısıyla herkesin utancı, aynı zamanda herkesin güvencesi olacaktır. Geçmiş deneyimlerimiz bu duyguların işleyiş biçimini tamamıyla ortaya seren örnekler sunmaktadır. Güç kullanmanın ne zaman uygun olacağına karar vermekte de aşılamaz bir güçlük yaşanacaktır. İhmalkârlıkların en sık yaşanacağı parasal katkılar konusunda, katkı sunmamanın isteksizlikten mi yoksa gerçekten acizlikten mi kaynaklandığını saptamak çoğu zaman olanaksız olacaktır. Acizlik bahanesi her zaman öne sürülecektir. Böyle bir durumda da ödemeyen tarafa sert yaptırımlar uygulayabilmek için bu iddianın doğru olmadığının çok açık bir biçimde görünür olması gerekecektir. Bu problem her ortaya çıktığında ulusal konseyde o an çoğunluğu sağlamış olan hizipçi görüşlerin, partici etkinliklerin ve baskının yükselmek için elverişli bir alana sahip olacağını görmek hiç de zor değildir.

Eyaletlerin, en basit hükûmet kararlarının ve yönergelerin dahi sürekli ve büyük bir ordunun baskısıyla uygulanabildiği ve yalnızca bu baskı yoluyla ayakta kalabilen bir ulusal anayasayı tercih etmemeleri gerektiğini açıklamaya bile gerek bulunmamaktadır. Gelgelelim, Birliğe bireyleri muhatap alabilen yasalar yapma yetkisini verme düşüncesinin tek alternatifi, yani bu fikri reddetmek isteyenler tarafından önerilen düzen, tam da budur. Böyle bir düzen; uygulanabilirliğini bir an için kabul edecek olsak dahi hemen askerî despotluğa dönüşecektir, kaldı ki zaten uygulanabilir de değildir. Birliğin kaynakları, büyük eyaletlerin paylarına düşen görevleri yerine getirmelerini sağlayabilme gücüne sahip büyüklükte bir orduyu ne başlangıçta kurabilecek ne de düzenli olarak besleyebilecek durumdadır. Bazı eyaletlerin şu anda dahi tek başlarına sahip oldukları güç ve nüfusu düşündüğümüzde ve bunların yarım yüzyıl sonra ulaşabilecekleri boyutları hesap ettiğimizde, tüzel bir bütün olarak yalnızca eyaletlerin davranışlarını düzenlemeye kalkan ve yasalara uyumun da bu tüzel bütünlüğe karşı güç kullanılarak sağlanabileceğini öngö-

ten düşüncelerin ne kadar yersiz ve hayalci olduğu rahatlıkla görülmektedir. Bu türden bir proje, Antik Çağ'da ünlü kahramanlara ve yarı tanrılara yüklenen bir yetenek olan canavar evcilleştirme yeteneğine sahip olduğumuzu iddia etmekten belki birazcık daha az hayalciliktir.

Birçok ilimizden bile daha küçük olan konfederasyonlarda dahi egemen eyaletler için yasa yapıp askerî güçle uyumu zorlama ilkesi etkili olamamıştır. Bu güç, çok zayıf üyeler hariç neredeyse hiçbir zaman kullanılmamıştır. Kullanıldığı çoğu örnekte de dik başlı ve itaat etmeyen tarafı zorlama çabaları, Konfederasyon'un bir yarısının diğer yarısına karşı savaş bayraklarını çektiği kanlı bir savaşa yol açmıştır.

Burada bahsedilenlerden akıllı bir kimsenin çıkaracağı apaçık sonuç şudur: Eğer ortak yararları gözetecek ve her yerde huzuru sağlayabilecek bir federal hükûmet kurulabilme ihtimali biraz bile mevcut ise, bu hükûmet, yasalarının muhatapları noktasında, önerilen anayasanın muhaliflerinin savunduğu ilkenin tam tersi ilke üzerine kurulmalıdır. Temsilcilik yetkisi yurttaşların kişiliğine de uzanmalıdır. Arada yeniden bir yasa yapılmasına ihtiyaç duymamalı, kendi kararlarını sıradan yargı yolları yoluyla bireylere dayatabilme yetkisine sahip olmalıdır. Ulusal otoritenin görkemi, adalet mahkemeleri yoluyla her köşede yankılanmalıdır. Eyaletlerin hükûmetleri gibi Birliğin hükûmeti de bireylerin umutlarına ve korkularına doğrudan etki edebilmeli; insanın yüreğini en derinden etkileyen tutkulara doğrudan hitap edebilmelidir. Kısaca, Birliğin hükûmeti, kendisine kullanması için emanet edilen yetkileri kullanırken, her eyaletin kendi hükûmetinin sahip olduğu ve kullandığı her araca ve her yönteme başvurabilme hakkına sahip olmalıdır.

Bu akıl yürütmeye şöyle bir itiraz yöneltilebilir: Eğer bir eyalet Birliğin otoritesinden hoşnutsuz ise her hâlükârda Birliğin yasalarının uygulanmasını engelleyebilir, böylece mesele diğer düzende zorunlu görülen güç kullanma noktasına bu düzende de itilebilir.

Bu itirazın yerindeliği İTAATSİZLİK ile DOĞRUDAN ve AKTİF DİRENİŞ arasındaki temel farkı ortaya koyduğumuzda kendiliğinden kaybolacaktır. Birliğin karar verdiği bir tedbirin etkili kılınabilmesi için eyaletlerin ek bir işlemine ihtiyaç duyulursa eyaletler HAREKETSİZ KALABİLİRLER veya KAÇAMAK HAREKET EDEBİLİRLER; bu durumda, kararlaştırılan önlem saf dışı edilmiş olur. Bu görevi ihmallerde Anayasa'yı ihlal ediyormuş gibi görünüp halkta telaş uyandırmamak için konuyla ilgili ama etkisiz düzenlemeler yapılarak Birliğin kararına uyulmuş gibi bir kisve de yaratılabilir. Hatta eyaletlerin liderleri, yaptıkları örtülü ihlaller için anlık gereklilikler, ayrıksı koşullar ya da yakın çıkarları gerekçe göstererek bir kılıf dahi uydurabilirler.

Fakat eğer ulusal hükûmetin çıkaracağı yasaların uygulanabilmesi için eyaletlerin ek bir işlemine ihtiyaç duyulmazsa ve bu yasalar yurttaşların eylemlerine doğrudan etki edebilir hâle gelirse, eyalet hükûmetleri bu yasaların uygulanmasını, açıkça anayasaya aykırı ve şiddetli bir karşı tepkide bulunmaksızın engelleyemezler. Hiçbir savsama veya kaçınma, yasaların uygulanmasını engelleyemez. Bunun için aktif bir eylemde bulunmaları gerekir, bu eylemin ise ulusal haklarımızı gasp niteliğinde olduğuna dair hiçbir kuşku olmayacaktır. Bu türden bir eylem, belirli bir meşruluğa sahip bir anayasanın bulunduğu ve mevcut halkın hukuki bir hakkın kullanılması ile bir yetkinin hukuka aykırı olarak gasp edilmesi arasındaki farkı anlayabilecek kadar bilgili olduğu her yerde tehlikeli bir girişim olacaktır. Bu türden bir girişimin başarılı olabilmesi için yasama organında bir hizbin çoğunluğu oluşturması yetmez, adalet mahkemelerinin ve halkın da aynı fikirde olması gerekir. Yargıçlar yasama organıyla aynı komplo içerisine dâhil olmazlarsa, bu hizipçi çoğunluğun aldığı kararları ülkenin üst normlarına ve anayasaya aykırı, dolayısıyla hükümsüz ilan edeceklerdir. Yine eğer halk eyalet temsilcilerinin niyetleriyle kirlenmemişse, Anayasa'nın doğal bekçileri olarak, ulusal terazide ağırlıklarını belli edecek ve yaşanacak uyuşmazlıkta üstün gelen taraf olacaklardır. Bu türden girişimlere karar verirken, eğer federal yetki bir tiranlık biçiminde kul-

anılmıyorsa, çoğu zaman düşüncesizce ve acelece davranılmaz, çünkü genellikle sonuçları girişimcilerin kendisine de zarar verir.

Eğer ulusal hükûmete muhalefet dik başlı ve fitneci bireylerin uygunsuz davranışlarından kaynaklanır ise, bu türden tehlikeler, eyalet hükûmetlerinin yarattıkları tehlikeleri saf dışı etmek için kullanılan alışıldık yöntemlerle engellenebilir. Yargı organları, çıktıkları toprakların hukuk bakanlıklarına eşdeğer bir görev görecek ve kişisel ahlaksızlıklara karşı ulusal ve yerel düzenlemelerin bekçiliğini yapacaklardır. Düşüncesizce davranan bir hizbin entrikaları yüzünden zaman zaman toplumun huzurunu kaçıran küçük kargaşalar ve isyanlar yönünden ise kapsayıcı bir hükûmet taşkınlıkların bastırılabilmesi için bir üyenin tek başına sağlayabileceğinden çok daha geniş bir kaynaktan yararlanabilir. Toplumun büyük bölümünün katılmadığı ani ve tek tük kalkışmalar için de aynı şey geçerlidir. Ya hükûmetin neden olduğu huzursuzlukların ortaya çıkardığı haklı sebeplerden ya da ani ve yaygın bir galeyandan kaynaklanan ve bazı dönemlerde bütün bir toplumu ya da çok büyük bir bölümünü sarabilen ölümcül kavgalar ise, bu türden bir hesaplamaya zaten dâhil edilemezler. Bunlar yaşandığında genellikle isyanlara ve imparatorluktan kopuşlara neden olurlar. Hiçbir türde hükûmet bunlardan kaçınamaz ya da bunları kontrolü altına alamaz. İnsan aklının öngöremeyeceği ve tedbir alamayacağı böylesi durumlara karşı önlemler almaya çalışmak boşunadır. Bir hükûmeti imkânsızı başaramadığı için eleştirmek anlamsızdır.

Federalist, 17 (HAMILTON)

Aynı Konudan, Federal Hükûmetlerin Tiranlıktan Çok Üyeler Arası Anarşiye Yatkın Olduklarına Dair Birkaç Örnekle Devam

Amerikan yurttaşlarına bireysel olarak hitap eden yasalar yapma ilkesine karşı, belki, bir önceki yazımda belirttiğim ve cevapladığım itirazdan farklı türden bir itiraz daha öne sürülebilir. Bu düşüncenin, Birlik hükûmetini çok güçlü kılacağı ve yerel amaçları gerçekleştirmek için eyaletlerin kendilerine bırakılması gereken bazı yetkileri de kendine katacağı söylenebilir. Tüm makul insanların arzulayabileceği iktidar aşkına en yüksek düzeyde sahip birisini düşündüğümde bile Birlik hükûmetini yönetmesi için güvenilen kişilerin eyaletlerin bu tür yetkilerini neden gasp etmek isteyebileceklerini anlayamadığımı itiraf etmeliyim. Basit yerel ilişkilerin düzenlenmesi işi, pek tutkuları cezbedebilecek bir iş gibi gelmiyor bana. Bu türden tutkuları cezbeden işler ticaret, finans, pazarlıklar, savaş gibi işlerdir ve bu işleri görme yetkisi zaten daha baştan ulusal hükûmete emanet edilecektir. Dolayısıyla aynı eyaletin yurttaşları arasındaki bireysel adaletin sağlanması, tarımın düzenlenmesi ve yerel yasama organlarının yetkisine bırakılmış benzer diğer meseleler zaten genel yetkiyi kullananların ilgisini cezbedebilecek yetkiler değildir. Dolayısıyla federal konseylerin bu türden yetkileri gasp etmeye çalışmaları olasılığı pek yoktur; çünkü bu çaba hem sıkıntılı hem de faydasız olacaktır ve bunları elde etmelerinin de ulusal hükûmetin itibarına, önemine ya da görkemine bir katkısı olmayacaktır.

Fakat bir an için tam bir lakaytlık ve hâkimiyet hırsı içerisinde bu türden bir çabaya girişildiği varsayalım; bu durumda da ulusal temsilcilerin oluşturacağı kurucu bütün, başka bir deyişle birkaç eyaletin halkları, bu türden aşırı açgözlü girişimleri yatıştırmayı bileceklerdir. Eyaletlerin ulusal yetkileri gasp etmesi, her zaman, ulusal hükûmetin eyalet yetkilerini gasp etmesinden çok daha kolaydır. Bu savın kanıtı, eyalet hükûmetlerinin, eğer görevlerini dürüstlük ve sağduyu ile yerine getirirlerse, halk üzerindeki etkilerini çok daha arttırabilecekleri gerçeğinde yatmaktadır. Bu durum bize aynı zamanda tüm federal anayasaların özüne içkin bir kusuru da göstermektedir: Bu anayasaların oluşturulması aşamasında tüm gücün tek bir yere aktarılması, özgürlüğün ilkeleriyle bağdaşmayacaktır.

Yerel hükûmetlerin etkilerinin Birlik hükûmetine kıyasla daha fazla olması hususi olarak ulusal hükûmetin geniş bir alana yayılır biçimde kurulmasından kaynaklanacak; ancak temel nedeni eyalet hükûmetlerinin alanını ilgilendiren konuların doğasının buna olanak tanıması olacaktır.

İnsan doğasının kendisinden daha uzak ya da daha dağınık nesnelere daha az bağlanmaya eğilimli olduğu bilinen bir gerçektir. Tam da bu eğilim sayesinde insan kendisini komşusundan çok ailesine, içinde bulunduğu toplumun bütününden çok komşusuna yakın hisseder. Aynı doğrultuda her eyaletin yurttaşı kendi yerel hükûmetine, Birliğin hükûmetine hissettiğinden daha fazla yakınlık hissedecektir, tabii eğer bu eğilim Birliğin hükûmetinin ilkine kıyasla çok daha iyi bir yönetim göstermesiyle ortadan kalkmaz ise.

İnsan kalbini etkileyen bu güçlü eğilim, eyaletlerin düzenlediği alanlarda bağlılığını cezbedebilecek önemli noktalar bulabilecektir.

Bu etki olanağı ve çeşitliliği, yerel hükûmetlerin düzenleme alanına zorunlu olarak giren ve toplumun her bir noktasında etkili olan küçük çıkarların düzenlenmesi işinin zahmetine ve bıktırıcılığına karşın bu işle uğraşabilmesini sağlayan gerekli tazmini oluşturmaktadır.

Eyalet hükûmetlerinin sahip olduğu ve tek başına bu meseleyi açık ve tatmin edici bir biçimde açıklayan önemli bir avantaj bulunmaktadır: Cezai ve medeni meselelerde günlük olarak adaleti sağlama işini kastediyorum. Halkın itaatini ve bağlılığını sağlayan kaynaklardan en güçlüsü, en evrenseli ve en çekicisi bu iştir. Yaşamın ve mülkün en yakın ve görünür bekçisi olarak yargı, bireylerin en hassas olduğu kişisel çıkarlarını ve ailesel meselelerini düzenler, faaliyetleriyle kamunun gözünde hem sürekli bir menfaat algısı hem de korku yaratır. Bu sayede de halkın hükûmete bağlılığı, güveni ve saygısı üzerinde diğer tüm faktörlerden çok daha fazla etki sahibidir. Toplumu birbirine bağlayan ve yerel hükûmetler kanalıyla her tarafı saracak bu güçlü bağ, diğer tüm etki kaynaklarından farklı olarak eyaletleri, yurttaşları üzerinde hâkimiyet sahibi kılacak, aralarındaki ilişkilerde eyaletleri tam bir dengeleyici rolüne büründürecek, hatta bu güç onları sık sık Birliğin gücünün tehlikeli rakipleri kılacaktır.

Öte yandan, ulusal hükûmetin eylemleri yurttaş gruplarının gözlem alanının daha uzağında gerçekleşeceğinden bunların sağlayacağı yararlar daha çok fikir insanlarını ilgilendirecek ve onlar tarafından algılanacaktır. Daha genel meseleler bakımından, bunların insanların duygu durumlarında bir etki yapma olasılığı daha düşük olduğundan, insanların bu tür meseleler hakkında bir sorumluluk ya da bağlılık duyma olasılıkları daha düşüktür.

Bugüne değin bilgi sahibi olduğumuz bütün federal anayasalardan ve onlara benzerlik gösteren diğer tür anayasalardan edinilen deneyimler, bu başlıkta sunulan mantığa bol bol örnek vermektedir.

Eski feodal sistemler tam anlamıyla birer konfederasyon değilse de konfederasyon türü birliğin doğasını andırır özellikler taşır. Bunlarda da yetkisi tüm ulusa uzanan ortak bir lider, ya da egemen vardı. Ayrıca bunlarda da geniş topraklara sahip ve bu toprakları sadakatle veya toprak sahiplerine bağlılıkla ekip biçen sayısız bağımlı devlet, başka bir deyişle feodal beylikler vardı. Her öncü bağımsız devlet, sahip oldu-

geniş topraklar ölçeğinde bir tür iktidardı. Bu durumun sonucu, egemenin yetkisine sürekli karşı çıkışlar ve güçlü tacirler ile federal beylikler arasında sık sık yaşanan savaşlar olmuştu. Ulusun lideri kamusal barışı sağlayabilecek ya da bireyleri doğrudan bağlı oldukları lordların baskılarına karşı koruyabilecek güçten çoğu zaman yoksundu. Avrupa'nın bu dönemi tarihçiler tarafından "feodal anarşi dönemi" olarak çarpıcı bir isimle adlandırılmaktadır.

Eğer egemen yüksek kabiliyete sahip, güçlü ve savaşa yatkın bir adamsa kişisel bir ağırlık ve etki alanı kazanırdı ki bu, o zamanlar daha düzenli bir otorite amacına yanıt verirdi. Fakat çoğu zaman baronların gücü prensin gücünü aşardı. Pek çok defa rastlandığı üzere prensin hâkimiyetini tamamen ortadan kaldırırdı ve büyük toprak parçaları bağımsız prensliklere veya devletlere bölünürdü. Krallığın derebeyliklerine galip geldikleri zamanlarda ise bu başarının en önemli gerekçesi, derebeylerinin kendilerine bağlı olanlar üzerinde kurduğu tiranlık olmuştur. Baronlar ya da soylular, hem egemenin düşmanları hem de sıradan halkı baskılayan kimseler olarak, hükümdarlar ve sıradan halkın korktuğu ve nefret ettiği kişilerdir; ta ki hükümdarların ve sıradan halkın karşı karşıya olduğu ortak tehlikeler ve sahip olduğu ortak çıkarlar, aristokrasinin gücünü mağlubiyete uğratmak için bir ittifak kurmalarını sağlayana kadar. Soylular bir merhamet ve adalet duygusuyla yöneticilerine ve yönettiklerine sadık ve bağlı kalmış olsalardı, bunlar ile prens arasındaki çekişmeler her zaman soylular lehine, prenslerin yetkisini azaltmakla ya da onları tamamen devirmekle sonuçlanırdı.

Bu yalnızca spekülatif ya da varsayımsal bir iddia değildir. İskoçya (bu iddianın doğruluğunu gösteren diğer başkaları da olmakla beraber) bunun ikna edici bir örneğini sunmaktadır. İskoçya Krallığı'na çok erken sızmış olan ve soylular ile onlara bağlı olanları bir akrabalık bağına benzer biçimde birbirlerine bağlayan aşiretçilik ruhu, aristokrasiyi her daim krallığın gücüne rakip kılmıştır; ta ki İngiltere'yle birleşmek bu krallığın öfkesini ve yönetilemez ruhunu bozguna uğrata-

na ve İngiltere'de daha önce kurulmuş akılcı ve uygar yönetimin enerjik sistemine tabi kılana kadar.

Bir konfederasyondaki münferit hükûmetler feodal beyliklerle gayet kıyaslanabilir. Ama bu hükûmetlerin bir avantajı vardır, o da bunların zaten daha önce açıklanmış nedenlerle halkın güvenini ve iyi hislerini kazanacak olmalarıdır. Bu güven ve iyi hisler sayesinde gerekirse ulusal hükûmetin saldırılarına etkili biçimde karşı çıkabilirler. Meşruluğuna ve gerek duyulan otoritesine karşı gelemezlerse sorun yoktur. Benzerlik noktaları, her ikisi için de geçerli olan iktidar rekabetinde ve bir durumda bireylerin, diğer bir durumda ise politik kurumların aleyhine olmak üzere toplumun gücünün belirli EMANETÇİLER elinde YOĞUNLAŞMASINDA ortaya çıkar.

Konfedere hükûmetlerin başına gelen olayların kısaca incelenmesi, bu konuya daha da fazla ışık tutacaktır. Bu konuya yeterince önem verilmemesi en büyük politik hatalarımızın kaynağı ve kıskançlıklarımızı yanlış yöne yönlendirmemizin önemli sebeplerindendir. İlerleyen yazılarda bu incelemelere yer verilecektir.

Federalist, 18 (MADISON VE HAMILTON)

Aynı Konudan Daha Fazla Örnekle Devam

Eski dönem konfederasyonlarından en önemlileri, Yunan cumhuriyetlerinde *Amfiktiyonik Konseyi*[99] altında toplanan konfederasyondur. Bu meşhur kuruma dair bize kalanlar arasında, şu anki Amerikan Devletler Konfederasyonu için dersler çıkarabileceğimiz çok öğretici bazı bilgiler bulunmaktadır.

Üyeler bağımsız ve egemen devletler olma karakterlerini korumuşlar ve federal konseyde eşit oy hakkına sahip olarak oy kullanmışlardır. Bu konsey, Yunanistan'ın ortak refahı için gerekli görülenleri önerme ve kararlaştırma, savaş ilan etme ve savaşı sürdürme, üyeler arasındaki uyuşmazlıkları nihai olarak karara bağlama, ihlalde bulunan üyeyi cezalandırma, Konfederasyonun bütün gücünü itaat etmeyenlerin üzerine sürebilme ve yeni üyeler kabul edebilme yetkilerinin tümüne sahipti. Amfiktiyonlar, Delfi Tapınağı'na ait dinin ve sınırsız zenginliğin bekçisiydi. Ayrıca burada yöre sakinleri arasındaki anlaşmazlıkları çözerler ve danışmaya gelenler için kehanetlerde bulunurlardı. Federal yetkilerin etkinliğini arttırmak için ek bir çabayla, birleşik şehirleri savunmak, korumak ve tapınaktaki kutsallara saygısızlık edenlerden öç almak için bir yemin ederlerdi. Bu yemin, ayrıca, yemini çiğneyenleri cezalandırma sözünü de içerirdi.

Bu yetkiler demeti, teoride ve kâğıt üzerinde, genel bütün amaçları gerçekleştirebilmek için yeterli gibi görünebi-

99 MÖ 800'lerden MÖ 480'deki Pers işgaline kadarki süreçte, Antik Yunan'da *polis* sistemi henüz yerleşmeden önce çeşitli kabilelerin bir araya gelerek dinî temelli oluşturdukları "komşular" birliği. (ç.n.)

lir. Birçok yönden bu yetkiler, Konfederasyon Maddeleri'nde sayılmış yetkilerin ötesine geçmektedir. Amfiktiyonlar, o zamanlar hükûmetlerin devamlılığını sağlayan en önemli araçlardan olan batıl inançları ellerinde tutarlardı; ayrıca başkaldıran devletlere karşı güç uygulayabilmek için açık bir yetkiye sahiplerdi ve gerekli durumlarda bu yetkiyi kullanacaklarına dair geri dönüşsüz bir yemin etmişlerdi.

Ama yaşananlar, teoriden çok farklı oldu. Yetkiler, şehirler tarafından atanan temsilcilerce şehirlerin politik varlıkları ölçüsünde kullanıldı ve şehirler üzerinde yalnızca politik bir bütün olarak yetki sahibi olabildiler. Dolayısıyla zayıflık ve düzensizlik, en sonunda konfederasyonun yok olmasına yol açtı. Daha güçlü üyeler, korku ve itaat hissi duyacaklarına, diğerleri üzerinde başarılıyla tiranlık kurdular. Dimosthenis'ten[100] öğrendiğimiz üzere Atina, yetmiş üç yıl boyunca Yunanistan'da temel söz sahibi devlet oldu. Ülkeyi ondan sonraki yirmi dokuz yıl Lakedaimonlular [Spartalılar-ç.n.] yönetti, Leuctra Muharebesi'nden[101] sonra ise hâkimiyet Thebaililere geçti.

Güçlü şehirlerin temsilcilerinin zayıf şehirlerin vekillerine baskı yapıp onları yozlaştırarak kendi istedikleri biçimde karar almalarını sağlamaları, Plutarkhos'a göre, çok sık yaşanırdı.

Persler ve Makedonlarla yaşayan tehlikeli savaşların ortasında dahi üyeler bir uyum hâlinde davranmamışlar ve her seferinde az ya da çok sayıda üye ortak düşmana yanaşarak diğerlerine ihanet etmişti. Yabancılarla savaş dönemleri aynı zamanda içte istikrarsızlık, kavga ve kıyım dönemleri olmuştu.

Görünüşe göre, Kral Serhas[102] ile yapılan savaş bittiğinde Lakedaimonlular, bazı şehirlerin, sadakatsiz davrandıkla-

100 (MÖ 384 - MÖ 322) Atinalı ünlü politikacı. Kekeme olduğu söylenen Dimosthenis ağzına çakıl taşları koyarak konuşma alıştırmaları yaparak kendini öyle geliştirmiştir ki zamanının en önemli hatiplerinden biri olmuştur. Atina'yı yönetmeye başladığında halkı Büyük İskender'in babası Philip'in ilerlemesine karşı çıkmak ve ona karşı mücadele etmek için nutuklar hazırlamıştır. (ç.n.)

101 Antik Yunanistan'da MÖ 371 yılında Spartalılar ve Thebaililer arasında cereyan eden savaşta Sparta büyük bir bozguna uğramış ve bölge hâkimiyetini tamamen kaybetmiştir. (ç.n.)

102 Pers Kralı Daryus'un oğlu. Rivayetlerde milyona ulaşan ordusuyla Anadolu'yu geçerek Yunanistan'a saldırdığı belirtilir. (ç.n.)

ri için, konfederasyondan atılmalarını istemiştir. Atinalılar, böyle bir tedbir kabul edilecek olursa atılacak devletler arasında kendi destekçisi olan devletlerin Lakedaimonlular'ın destekçisi olan devletlere kıyasla çok daha fazla olacağını fark etmiştir. Bu nedenle alınacak kamusal kararların Lakedaimonlular'ın hâkimiyeti altına gireceğinden korkarak teklife şiddetle karşı çıkmışlar ve bu girişim sonuçsuz kalmıştır. Tarihin bu parçası bize tek başına, bir birliğin en güçlü üyelerinin hırs ve kıskançlıklarının, diğerlerinin bağımlılığı ve zayıflıkları ile birleşerek o birliği nasıl etkisiz kılabildiğini göstermiştir. Daha küçük üyeler, teoride aynı gurura ve yönetim gücüne sahip olsalar da gerçekte daha güçlü üyelerin uyduları olmaktan kurtulamamıştır.

Eğer Yunanlar, diyor Abbé Milot, cesur oldukları kadar akıllı da olsalardı, deneyimlerini gözden geçirerek daha sıkı bir birliğe ihtiyaç duyduklarını anlarlar ve böylece Pers ordularına karşı kazanılan başarıdan sonraki barış hâli, bu yönde bir reformla sürdürülebilir kılınırdı. Atina ve Sparta, bu açıkça faydalı politikaya karşın, kazanılan zaferden ve edindikleri ganimetten koltukları kabararak önce rakip sonra da düşman olmuş ve birbirlerine Serhas'ın verdiğinden çok daha fazla zarar vermeye başlamıştır. Karşılıklı kıskançlıkları, nefretleri, korkuları ve zararları ünlü Peloponez Savaşı'na yol açmış ve savaşı başlatan Atinalıların bozguna uğramasıyla ve köleleştirilmesiyle sonuçlanmıştır.

Savaşta olmayan zayıf bir hükûmet, sürekli iç anlaşmazlıklarla çalkalandığı gibi, yurt dışından yeni felaketler devşirmekte de hiç geri kalmaz. Fokidalılar, Apollo Tapınağı'na ait kutsal topraklarda tarım yapmaya çalıştıklarında Amfitikyon Konseyi, dönemin batıl inancına aykırı olduğu için kutsala hakaret nedeniyle bir ceza vermişti. Fokidalılar, Atina ve Sparta'nın da kışkırtmasıyla karara uymayı reddettiler. Tebaililer ise diğer şehirlerin de yardımıyla Amfitikyon'un otoritesini korumak ve hakaret edilen tanrının intikamını almak için yemin etmişlerdi. Tebaililer, daha zayıf taraf olduklarından, bu çekişmeyi gizlice körükleyen Makedonyalı Filip'in yardımını

istediler. Filip, Yunanistan'ın özgürlüğüne karşı uzun süredir planladıklarını uygulama olanağı veren bu isteği memnuniyetle kabul etti. Entrikalar ve rüşvetlerle birçok şehrin popüler liderlerini kendi tarafına çekti. Onların etkisi ve oylarıyla Amfitikyon Konseyi'ne girerek siyasi ayak oyunlarıyla ve ordusuyla kendisini konfederasyonun efendisi ilan etti.

Bu ilginç durum, kurumun üzerine kurulduğu hatalı ilkelerin bir sonucudur. Adil bir gözlemciye göre, eğer Yunanistan daha sıkı bir konfederasyon altında birleşmiş olsaydı ve birliğini koruyabilseydi Makedon zincirlerine vurulmak zorunda kalmaz, Roma'nın yayılmacı planlarının önünde de bir engel oluşturabilirdi.

Akha Birliği adı verilen birlik, bu konuda öğretici olabilecek başka bir Yunan topluluğudur. Buradaki Birlik çok daha sıkı bir birlikti ve organizasyon biçimi de az önce bahsedilen örneğe göre çok daha bilgeceydi. Bu nedenle aynı felakete uğramayacağı, en azından böyle bir felaketi çok daha az hak ettiği düşünülebilir.

Bu Birliği oluşturan şehirler kendi yargı yetkilerini korudular, kendi kamu görevlilerini atadılar ve kusursuz bir eşitlik içerisinde hareket ettiler. Temsil edildikleri Senato savaş ve barış ilan etmek için, elçi göndermek ve kabul etmek için, antlaşmalara ve ittifaklara katılmak için, orduya komutanlık eden ve Senato'nun tatil edildiği zamanlarda on senatörün danışmanlığı ve onayıyla hükûmeti yöneten ve tatil olmadığı zamanlarda da aldığı kararlarda önemli bir ağırlığa sahip olan yüksek yargıç ya da diğer adıyla *praetor* atamak için, münhasır yetkiye sahipti. İlkel anayasaya göre yönetim işlerini gören iki praetor vardı; ama davalara bakarken bir tanesi yeterli görülüyordu.

Görünüşe göre tüm şehirler aynı yasalara ve geleneklere, aynı güce ve metotlara, aynı servete sahipti. Fakat bu durumun ne kadarının federal konseyin varlığından kaynaklandığı belirsizdir. Yalnızca, şehirlerin aynı yasaları ve uygulamaları kabul etmelerinin zorunlu olduğu belirtilmektedir.

Lakedaimon, Philopoemen[103] tarafından Birliğe dâhil edildiğinde, Lykurgos'un kanunlarını ve kurumlarını ilga etmeleri ve Akhalılarınkileri kabul etmeleri istendi. Ama Amfiktiyonik Konfederasyonlara dâhil olduklarında Lakedaimonlular istedikleri hükûmeti ve yasaları belirlemekte serbest bırakılmışlardı. Tek başına bu bile iki sistemin kuruluş biçimleri arasında temel bir fark olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Bu ilginç politik düzenden bize çok az bilgi kalmış olması çok üzücüdür. Bu Birliğin iç yapısı ve işleyiş düzenine aşina olunabilse, edineceğimiz bilgilerin, federal yönetim sistemine, bilgi sahibi olduğumuz diğer tüm sistemlerden daha fazla ışık tutması olasıdır.

Akhalıların işlerine aşina olan tarihçilerin hepsinin fark etmiş göründüğü önemli bir gerçek var. Aratos[104], Birliğin ıslahını sağladıktan sonra, Birlik Makedonların kurnazlıklarıyla dağılana kadar, egemenlik imtiyazını *tek başına* kullanan şehirlere kıyasla Birlikte yönetimde çok daha fazla ılımlılık ve adalet olmuş, halka çok daha az şiddet ve fenalık uygulanmıştır. Abbé Mably, Yunanistan üzerine gözlemlerinde, başka her yerde çok fazla kargaşaya yol açan halk yönetiminin Akha Cumhuriyeti'nin üyelerinde hiçbir karışıklığa yol açmadığını, *çünkü bu hükûmetlerin genel hükûmet ve konfederasyonun yasaları ile sınırlandırıldığını* belirtiyor.

Bununla beraber, hizipçiliğin bu cumhuriyette bazı şehirleri belirli bir düzeye kadar etkilemediğini ve bütün şehirlerin sisteme kusursuz bir itaat ve uyum içerisinde bağlı kaldığını söylemek için acele etmemek gereklidir. Cumhuriyetin değişimi ve nihai kaderi, tam tersini söylemek için yeterlidir.

Amfitikyon Konfederasyonu'nun var olduğu sırada, daha önemsiz şehirlerden oluşan Akhalarınki, Yunanistan günde-

103 Antik Yunanistan'ın en önemli devlet adamı, asker ve generali. MÖ 209'da *strategos* yani general olarak atandığı andan itibaren Akha Birliği'nin Yunanistan'da önemli bir askeri güce dönüşmesinde büyük bir rol oynamış, Scipio ve Hannibal ile döneminin üç büyük generalinden biri olmuştur. (ç.n.)

104 Aratos, MÖ 213'e kadar Helenistik Dönem Yunanistan'ında yönetici ve komutan olarak görev yapmıştır. Akha Birliği başkanlığına tam 17 kez seçilmiş ve Birliği önemli bir güç haline getirmiştir. (ç.n.)

minde pek az yer tutabilmişti. Birincisi Makedonların kurbanı olurken, Akhalar, Filip ve İskender tarafından bağışlanmıştı. Ancak bu prenslerin haleflerinin yönetimi altında başka bir politika izlenmeye başlanmıştı. Akhalılar için bölme taktiği uygulanmış, her şehir ayrı bir çıkar ekseninde baştan çıkarılmış, Birlik dağılmıştı. Bazı şehirler Makedon garnizonlarının tiranlığı altına düşmüşler, bazıları ise kendi içlerinde yaşanan karmaşalardan yükselen zorbalar altında ezilmişlerdi. Utanç ve zulüm kısa sürede özgürlük aşklarını alevlendirmiş, bazı şehirler yeniden birleşmişti. Bu örnekler, bunu tiranlığı ortadan kaldırabilmek için bir fırsat olarak gören diğerleri tarafından da izlenmiş, Birlik çok kısa bir süre içerisinde neredeyse bütün Peloponez'i kapsar hâle gelmişti. Makedonlar bu gelişmeleri görmüş ama kendi iç karışıklıkları yüzünden durduramamışlardı. Coşku bütün Yunanistan'ı sarmış, Yunanistan bir konfederasyon altında birleşmeye hazır gibi görünmüştü, ta ki Akhalıların yükselen şanı Sparta ve Atina'da kıskançlık ve hasetlik duyguları uyandırıp girişime ket vurmalarına yol açana kadar. Makedonların gücünden duyulan korku, birliği, İskender'in halefleri olarak Makedon kralının rakipleri durumundaki Mısır ve Suriye krallarıyla ittifak kurmaya çabalamaya itti. Bu politika, Sparta Kralı Kleomenes'in hırslarına yenik düşüp komşusu Akhalılara nedensizce saldırması ve Mısır ve Suriye prensleriyle Makedonların ortak düşmanları olmalarından kaynaklanan ilişkilerini kullanarak Birlikle yapılan antlaşmalarını bozmalarını sağlaması yüzünden sonuçsuz kaldı. Akhalılar bir ikilemin ortasında kaldı: Ya Kleomenes'e boyun eğecek ya da eski zorbaları Makedon kralına yardım için yalvaracaklardı. İkinci yola başvuruldu. Yunanlar arasındaki çekişmeler her zaman bu güçlü komşusuna iç işlerine karışabilmek için sevindirici bir fırsat sunmuştu. Hemen bir Makedon ordusu gönderildi. Kleomenes yenilgiye uğratıldı. Sıklıkla olduğu gibi Akhalılar, kısa süre içerisinde, zafer kazanmış güçlü bir müttefikin aynı zamanda efendi anlamına geldiğini gördüler. Son derece küçük düşürücü itaatkârlıkları, yalnızca, kendi yasalarının uygulanmasının hoş görülmesini sağlayabildi. Makedonya'da tahtta olan Filip, kısa süre

içerisinde tiranlıkları yoluyla Yunanlar arasında yeni çekişmeler yarattı. Üyelerinden Messene'nin ayaklanmasından kaynaklanan iç karışıklıklar yüzünden güçten düşen Akhalılar, Aetolialıların ve Atinalıların da desteğiyle Makedonlara karşı yeniden direnişe geçmeye başladılar. Bu desteği almış olsalar da hâlâ kendilerini yeterince güçlü hissetmediklerinden bir kez daha aynı tehlikeli adımı atarak dışarıdan yardım istediler. Romalılar bu isteği ikiletmedi. Filip yenilgiye uğratıldı, Makedonlara boyun eğdirildi. Birlikte yeniden bir kriz çıktı, üyeler arasında anlaşmazlıklar patlak verdi. Bu anlaşmazlıkları Romalılar besledi. Kallikrates ve benzeri liderler kendi yurttaşlarını kandırmak için birer paralı asker gibi çalıştılar. Romalılar, çatışmaları ve düzensizliği daha etkince harlayabilmek için, samimiyetlerine güvenenleri şaşkınlığa çevirerek Yunanistan genelinde özgürlük[105] ilan ettiler. Aynı sinsi amaçlarla birliğin üyelerinin gururlarına hitap ettiler, üyeleri baştan çıkararak birliğin, egemenliklerine tecavüz ettiği fikrini uyandırdılar. Bu türden hilelerle Yunanistan'ın ve antik özgürlüğün son umudu olan birlik darmaduman oldu. Roma, bu ahmaklıklar ve karmaşa yüzünden, kurnazlıklarla başlattığı dağılma sürecini ordularıyla sonuçlandırmakta hiç güçlük çekmedi. Akhalılar parçalarına ayrıldı ve Akha, günümüzde dahi hâlâ boyunduruğu altında bulundukları zincirlere vuruldu.

Tarihin bu önemli bölümünden bazı ayrıntılara yer vermenin lüzumsuz olmadığını düşündüm, çünkü hem bize birden çok ders sunuyor hem de Akhalıların anayasasını da dikkate aldığımızda şu gerçeği doğruluyor: Federal kurumlar tiranlığa yol açma ihtimallerinden çok, üyeler arasında anarşi çıkması tehlikesi taşırlar.

105 Bu federal yöneticilerden bağımsız olmayı imleyen aldatıcı bir adlandırmadan başka bir şey değildi.

Federalist, 19 (MADISON VE HAMİLTON)

Aynı Konudan Daha Fazla Örnekle Devam

Bu konudaki örnekler yalnızca bir önceki yazımda değindiğim Antik Dönem konfederasyonlarıyla sınırlı değildir. Benzer ilkeler üzerine kurulmuş ve günümüzde var olan bazı kurumlar da dikkate alınmayı hak etmektedir. Bu konuda ilk öne çıkan Alman yapılanmasıdır.

Hristiyanlığın ilk çağlarında Almanya ortak bir lideri olmayan yedi farklı ulus tarafından işgal edilmiş durumdaydı. Bunlardan birisi olan Franklar, Galyalıları yenilgiye uğrattıktan sonra kendi isimlerini verdikleri krallığı kurdular. Dokuzuncu yüzyılda Şarlman ve savaşçı krallığı, muzaffer ordusunu dört bir yana doğru sürdü ve Almanya'yı hâkimiyet kurduğu geniş topraklara kattı. Oğulları döneminde yaşanan bölünmeden sonra ise bu ülke ayrı ve bağımsız bir imparatorluğa dönüştü. Şarlman ve doğrudan halefleri, imparatorluk gücünü hem gerçekte taşıdılar hem de ona yaraşır simgelere ve haysiyete sahiptiler. Ama Şarlman'ın zamanında feshetmediği ulusal meclisleri oluşturan ve irsi yolla geçen büyük derebeylikler zamanla boyunduruklarını attılar ve kendi yargı alanları altında egemen oldular. İmparatorluk egemenliği bu bağımlı ama kuvvetli devletlerin güçlerini kısıtlamakta ve imparatorluğun bütünlüğü ile huzurunu sağlamakta yetersiz kaldı. Farklı prensler ve eyaletler arasında çok şiddetli savaşlar ve her türden felaketler yaşanmaya başlandı. Kamusal düzeni sağlayamayan imparatorluk iktidarı, anarşinin ortasında neredeyse tamamen kaybolana kadar artan oranlarda

muhalefetle karşılaştı; Suabiya'nın[106] son imparatorunun ölümünden sonra, Avusturya soyundan ilk imparatorun tahta geçmesine kadar uzun bir duraklama dönemi yaşadı. İmparatorlar, on birinci yüzyılda tam bir egemenliğe sahiplerken, on beşinci yüzyılda artık sadece basit bir sembolden ve sahte bir güç gösterisinden başka bir şey değillerdi.

Konfederasyonun çok önemli bazı özelliklerini taşıyan bu feodal sistemden, Alman İmparatorluğu'nu kuran federal sistem ortaya çıktı. Bu imparatorlukta yetkiler konfederasyonu oluşturan üyeleri temsil eden bir mecliste, özgül yönetici olarak meclisin kararlarını sınırlayabilen imparatorda, imparatorluk meclisinde, saray konseyinde ve imparatorluğun bütününü ilgilendiren sorunları ya da üyeler arasındaki anlaşmazlıkları çözmekle görevli iki üst yargı organında toplanmaktadır.

Meclis, imparatorluk için kanun yapmak, savaş ve barışa karar vermek, ittifaklar kurmak, ordu ve hazinenin bütçesini belirlemek, kaleler inşa etmek, madeni para basımını düzenlemek, yeni üyeleri kabul etmek, itaatsiz üyeleri imparatorluktan men ederek egemenlik haklarından ve mülklerinden etmek gibi genel yetkilere sahiptir. Konfederasyon'un üyeleri imparatorluğun zararına olabilecek antlaşmalar yapmaktan, birbirleri arasındaki ilişkilerde imparatorun ve meclisin oluru olmaksızın geçiş ücretleri ve harç bedelleri almaktan, paranın değerini değiştirmekten, birbirlerine karşı haksızlık yapmaktan ve kamu barışına aykırı olabilecek kimselere yardım etmekten ya da bu kişilere karşı kayıtsız kalmaktan açıkça men edilmiştir. Bu yasakların birini ihlal edenler birlikten ihraç edilmektedir. Meclis üyeleri de aynı şekilde, özel ilişkilerinde saray konseyinin ve imparatorluk meclisinin, genel olarak da imparatorun ve meclisin denetlemesine tabi kılınmışlardır.

İmparatorun çok sayıda yetkisi bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri şunlardır: Meclise özgül olarak öneride bulunma, meclisin kararlarını veto etme, elçi atama, onur ödülleri

106 Güneybatı Almanya'da bir bölge. Erken Orta Çağ Almanya'sındaki beş dükalıktan biri. (ç.n.)

ve unvanlar dağıtma, boşalan seçim bölgelerine atama yapma, üniversiteler kurma, imparatorluk için zarar verici olmayan imtiyazlar tanıma, kamusal gelirleri toplama ve kullanma ve de genel olarak kamusal güvenliği sağlama yetkileri. Bazı durumlarda imparator için seçmenlerden oluşan bir konsey de kurulmaktadır. İmparator, sırf imparator vasfından kaynaklı olarak imparatorluk içerisinde herhangi bir toprağa sahip olmamakta ve destekleri için gelir elde etmemektedir. Ama kendi sermayesi ve sahip olduğu hâkimiyet, onu, Avrupa'daki en güçlü prenslerden birisi kılmaktadır.

Temsilcilerde ve konfederasyonun başındaki kişide toplanan bu bir dizi anayasal yetkiyi duyduktan sonra, Alman sisteminin benzer sistemlere göre bir istisna oluşturduğu sanılabilir. Hiçbir şey, bu sanrı kadar gerçeklikten uzak olamaz. Bu sistemin dayandığı temel ilke, yani imparatorluğun bir egemenler topluluğu, meclisin ise egemenlerin temsil edildiği bir yer olması ve yasaların egemenlere dönük yapılması, imparatorluğu cansız bir kurum kılmakta ve üyeleri için düzenlemeler yapmakta yetersiz, dış tehlikelere karşı güvensiz, içeride yaşanacak durmak bilmez huzursuzluklara karşı tedirgin hâle getirmektedir.

Almanya tarihi, imparator, prensler ve eyaletler arasında yapılan durmak bilmez savaşlar, güçlülerin ahlaksızlıkları, zayıflar üzerinde kurulan baskılar, yabancıların müdahaleleri ve entrikaları, kulak asılmayan ya da kısmen uyulan asker ve para talepleri, ya sonuçsuz ya da suçluyla suçsuzu birbirine karıştırıp katliamlarla ve yakıp yıkmalarla sonuçlanan itaati sağlama çabaları, genel bir ahmaklık, kargaşa ve sefalet tarihidir. On altıncı yüzyılda imparator, imparatorluğun bir bölümünü yanına alarak diğer prensler ve eyaletlere saldırmıştı. Çatışmalardan birinde imparatorun kendisi de sefere katılmış ve Saksonya halkına esir düşmekten kıl payı kurtulmuştu. Prusya'nın merhum kralı birden çok kez imparatora karşı ayaklanmış ve onun için esaslı bir rakip olarak kendisini göstermişti. Üyelerin arasındaki anlaşmazlıklar ve savaşlar o kadar yaygındı ki Almanya tarihine dair kayıtlar bunları

anlatan kanlı sayfalarla doludur. Vestfalya Barışı'ndan önce Almanya, imparatorluğun bir yarısının imparatorun, öteki yarısının ise İsveç'in müttefiki olarak birbirleriyle savaştığı otuz yıl süren bir savaşa sürüklenmişti. Barış görüşmeleri çok uzun sürmüş ve yabancı güçler tarafından dikte edilmiş, tarafları arasında yabancı devletlerin de bulunduğu bu antlaşmanın maddeleri, Alman Anayasası'nın da önemli bir bölümünü oluşturmuştu.

Ulus, acil bir durumda kendisini savunmak için birleşecek olsa dahi durumu içler acısı olmaktadır. Askerî hazırlıklar, kıskançlıklardan, gururdan, farklı görüşlerden, farklı egemen kurumların çatışan isteklerinden kaynaklı çok sayıda bıktırıcı tartışmaya yol açtığından, meclis bir karara varana kadar, düşman zaten savaş alanına varmakta ve daha federal ordular onları karşılayana kadar kışlaklara çekilmektedir.

Barış zamanlarında tutulması gereken küçük boyuttaki ordu, hazineye yapılan düzensiz ve orantısız katkılar yüzünden yetersiz kalmakta, kötü ücret almakta, yerel önyargılarla kirletilmektedir.

Egemen tebaalar arasında düzeni sağlamaktaki ve adalet dağıtmadaki bu zorluklar imparatorluğu dokuz veya on parçaya ya da bölgeye bölmüş; kendi içlerinde bir yapılanma kurmalarına yol açmış, ihmalkâr ve itaatsiz üyelere karşı yasalara uyumun askerî baskılarla sağlanmasını gerektirmiştir. Bu deneyim, anayasanın radikal fenalıklarını tam olarak göstermekten başka bir işe yaramamıştır. Bölünen her bir parça, bu politik canavarın hatalarını gösteren bir minyatürdür. Ya üzerlerine düşenleri yapmamakta ya da bunları ancak bir iç savaşın yıkıcılığından ve kıyımından sonra yapmaktadırlar. Bu parçalar bazen borçlarını da ödememekte, böylece hatalarını gidermeyi de reddederek verdikleri zararı arttırmaktadır.

Askerî zor kullanma yoluyla itaatin sağlanmasına dair dersler çıkarabileceğimiz bir örnek Thuanus[107] tarafından sunulmaktadır. Abbé de St. Croix, Suabiya'ya bağlı özgür

107 Jacques Augueste de Thuanus. 1553-1617 yılları arasında yaşamış Fransız tarihçi. Paris Parlamentosu'nun başkanlığını da yapmıştır. (ç.n.)

ve emperyal bir şehir olan Donawerth'te yalnızca ona tahsis edilmiş bazı imtiyazlardan yararlanmaktaydı. Bir gün, bu imtiyazlardan yararlandığı için şehir halkı ona saldırdı. Bunun sonucunda şehir, imparatorluk tarafından yaptırıma tabi tutuldu ve aslında başka bir bölgenin yöneticisi olan Bavyera Dükü, bu yaptırımları uygulamak için görevlendirildi. Bavyera Dükü kısa sürede on bin kişilik bir orduyla şehrin kapılarına dayandı ve en baştan beri niyet ettiği gibi, ataların kendi topraklarından ayrılan bu bölge üzerindeki hak taleplerini yeniden ortaya atarak önce bölgeyi silahsızlandırdı, sonra bölge halkını cezalandırdı ve bölgeyi işgal ederek kendi topraklarına kattı.[108]

Belki bu darmadağınık makineyi tamamen parçalarına ayrılmaktan neyin koruduğu sorusu sorulabilir. Yanıt çok açıktır: Çoğu üye, pek güçsüzdür ve kendilerini yabancı güçlerin merhametlerine teslim etmek istememektedir. En önde gelen üyelerin birçoğu bile, çevrelerindeki hatırı sayılır güçlere kıyasla oldukça zayıftır. İmparator, bu dağınık ve irsi olarak geçen hâkimiyet alanı sayesinde büyük bir önem ve nüfuz edinebilmekte, ailesinin onurunu da düşünerek kendisini Avrupa'nın en önde gelen prensi kılan bu sistemi sürdürmekte çıkar taşımaktadır. Bu sebepler zayıf ve istikrarsız bir Birliğin mevcudiyetini sağlamakta ve egemen olmanın doğasına içkin olan ve zamanla artan nahoşluk, daha yerinde bir düzene yönelik bir reform olasılığını da engellemektedir. Kaldı ki bu engel aşılsa dahi, komşu güçlerin imparatorluğu güçlendirecek ve hak ettiği üstünlüğü kurmasını sağlayacak bu türden reformlara kayıtsız kalması hayal bile edilemez. Yabancı uluslar, Almanya'da yaşanan olaylarla ve yaşanan değişimlerle her zaman yakından ilgilenmiş ve pek çok defa anarşiyi ve zaafları körüklemiştir.

Daha da doğrudan örnekler istenecek olursa, yerel egemenler üzerine kurulmuş bir hükûmet oluşumuna sahip Polonya örneğinden bahsedilmesinin isabetsiz olmayacağı

108 Pfeffel, *Nouvel Abrég. Chronol. De l'Hist., etc. d. A'Allemagne*, bu seferi düzenlerkenki amacının kendi günahlarını affettirebilmek olduğunu söylüyor.

söylenebilir. Verilecek başka hiçbir örnek, bu düzenden kaynaklanan felaketlerin daha çarpıcı bir kanıtını sunamaz. Ne kendini yönetmeye ne de kendini savunmaya muktedir olan bu devlet, çok uzun süredir güçlü komşularının merhametine kalmış durumdadır. Bu komşular, yakın zaman önce Polonya halkının topraklarının üçte birini alarak Polonya'nın yükünü hafifletme lütfu göstermiştir.

İsviçre kantonlarının arasındaki ilişki, konfederasyon kurumuna pek benzememektedir ama bazen konfederasyonların istikrarını gösteren bir örnek olarak ortaya atılmaktadır.

Bu kantonların ortak bir hazineleri, savaş zamanında dahi ortak bir orduları, ortak paraları, ortak yargı organları ya da egemenliğin başka hiçbir göstergesinde hiçbir ortaklıkları yoktur.

Bu kantonlar, özgün topografik durumları, her birinin zayıf ve önemsiz olması, güçlü komşularından (bunlardan bir tanesinin bir dönem tebaasıydılar) duydukları korkular, fazlasıyla homojen ve basit bir halk olmaları nedeniyle aralarında pek az çatışma nedeni bulunması, bağlı mülkleri açısından ortak çıkarlara sahip olmaları, isyanlara ve başkaldırılara karşı çıkmak için birbirlerine ihtiyaç duymaları ve bu ihtiyaç doğduğunda çoğu zaman birbirlerinin yardımına koşmaları, kantonlar arasındaki uyuşmazlıkları çözmek için gerekli kalıcı ve sürekli bir düzenlemenin varlığı sayesinde, bir aradadırlar. Bu düzenlemeye göre bir uyuşmazlığın tarafı olan kantonlar, bu uyuşmazlıkta taraf olarak yer almayan kantonlardan dört yargıç seçmekte ve anlaşmazlık durumunda bunlar hakem görevi görmektedirler. Bu yargıçlardan oluşan yargı organı, tarafsızlık yemini ederek uyuşmazlığı nihai ve tüm kantonlar için bağlayıcı biçimde karara bağlamaktadır. Bu düzenlemenin kaynağı 1683 yılında Savoy Dükü Victor Amadeus ile yapılan, Amadeus'un kendisini kantonlar arasındaki uyuşmazlıkların arabulucusu kıldığı ve itaat etmeyen taraflara karşı gerekirse güç kullanma yetkisini edindiği bir antlaşmaya dayanmaktadır.

İsviçre kantonlarının özgün durumlarının Birleşik Devletler ile kıyaslanabilir olduğu kabul edilse dahi; bu kantonların durumları, bizim öne sürdüğümüz ilkeyi doğrulamaya yarayacaktır. Bir birlik, olağan zamanlarda ne kadar etkili olursa olsun, üyeler arasında peyda olan farklılıklar birliğin tüm gücünü aniden ortadan kaldırabilir. Gerçekten de üç defa şiddetli ve kanlı çatışmalara yol açan dinsel uyuşmazlıkların bu birliğe oldukça zarar verdiği söylenebilir. Protestan ve Katolik kantonları, o zamanlardan beri kendi ayrı meclislerine sahiptir. Önemli konuların çoğu bu meclislerde görüşülmekte, genel meclise ise yalnızca önemsiz konuların karara bağlanması işi kalmaktadır.

Bu ayrımın dikkate değer başka önemli bir sonucu daha bulunmaktadır. Ayrım sonucunda farklı yabancı güçlerle ittifak yapan karşıt güçler oluşmuştur: Protestan topluluğunun başı olarak Bern, Birleşik Krallık'la; Katolik topluluğunun başı olarak Luzern ise Fransa'yla ittifak hâlindedir.

Federalist, 20 (MADISON VE HAMILTON)

Aynı Konudan Daha Fazla Örnekle Devam

Birleşik Hollanda, bir cumhuriyetler konfederasyonu, daha doğrusu fazlasıyla kayda değer yapıda bir aristokrasiler konfederasyonudur. Bununla birlikte, şimdiye kadar değindiğimiz bütün sonuçları onaylamaktadır.

Birlikleri, yedi eşit ve egemen eyaletten oluşmakta, her bir eyalet veya bölge de aynı derecede eşit ve bağımsız şehirler içermektedir. Önemli kararlar alınırken yalnızca bölgelerin değil, şehirlerin de oy birliği aranmaktadır.

Birlik, bölgeler tarafından atanmış genellikle elli temsilciden oluşan Eyalet Meclisi tarafından temsil edilmektedir. Bu temsilciler bazıları ömür boyu, bazıları altı sene, bazıları üç sene, bazıları bir sene, iki bölgeden seçilen temsilciler ise istedikleri kadar görevde kalırlar.

Eyaletler Meclisi antlaşmalar ve ittifaklar yapma, savaş ve barışa karar verme, ordular toplama ve donanma kurma, katkı miktarlarını belirleme ve para talep etme yetkilerine sahiptir. Ancak tüm bu yetkiler için bölgelerin oy birliğiyle onayı aranmaktadır. Yine Eyalet Meclisi, elçi atama ve kabul etme, yapılmış antlaşmaları ve ittifakları uygulama, ithalat ve ihracat vergilerinin toplanması için düzenlemeler yapma, bölgelerin haklarını ihlal etmemek kaydıyla para dolaşımını düzenleme ve bağlı topraklarda egemen güç olarak düzenlemeler yapma yetkilerine de sahiptir. Bölgeler, eğer tüm organlar onaylamaz ise, yabancı ülkelerle antlaşmalar yapamamakta, diğerlerinin zararına olabilecek harçlar koyamamakta, komşu bölgelerin

yurttaşlardan kendi yurttaşlarından aldıkları vergilerden daha yüksek vergiler toplayamamaktadır. Federal yönetime bir eyalet konseyi, bir sayıştay ve bir denizcilik yüksekokulu yardım etmekte ve onu güçlendirmektedir.

Birliğin en yetkili makamı *stadtholder*[109] makamıdır ve günümüzde bu pozisyon, söz konusu makamı irsi olarak elde etmiş bir prensin elindedir. Bu prensin cumhuriyetteki başlıca önemi ve nüfuzu bu makamdan değil; sahip olduğu unvandan, soybağı nedeniyle elinde bulunan geniş topraklardan, ailesinin Avrupa'nın en önemli kimseleriyle aralarındaki bağlardan ve belki de hepsinden önemlisi yalnızca Birliğin değil Birliğe dâhil pek çok bölgenin de *stadtholder*'ı olmasından ve bu sayede belirli kurallara tabi olarak şehir yöneticilerini atama, bölgede alınan kararları uygulama, bölgede yapılan yargılamalara istediği zaman başkanlık edebilme ve gerektiğinde kişileri affedebilme yetkisinden kaynaklanmaktadır.

Ama Birliğin *stadtholder*'ı olarak da çok önemli imtiyazları bulunmaktadır.

Siyasal kimliği ile bölgeler arasındaki ihtilafları çözme, diğer yöntemler başarısız olduğunda Eyalet Meclisinin görüşmelerine ve özel müzakerelere yardımcı olma, yabancı elçilerle resmi görüşmeler yapma ve yabancı devletlerle bireysel ilişkilerini geliştirebilmek için aracılar görevlendirme yetkileri bulunmaktadır.

Askerî kimliği ile federal orduya komutanlık etme, garnizonlar oluşturma, genel olarak askerî işleri düzenleme, en üst rütbeden en alt rütbeye kadar bütün atamaları yapma ve şehirler etrafında kaleler örme yetkilerine sahiptir.

Denizci kimliği ile amiral olarak deniz güçleriyle ve genel anlamıyla denizcilik işleriyle ilgili her şeyi denetleme ve yönetme, amiral görevini kişisel olarak ya da atanmış vekilleriy-

109 Doğrudan çevirisi "mülk/şehir tutucu" olan *stadtholder* makamı, Hollanda'da ulusal lider olarak hizmet gören pozisyona verilen addır. Türkçede doğrudan bir karşılığı olmayan ve yalnızca birden çok kelimeyle tanımlayıcı biçimde çevrilebilecek bu makamın adı, akıcılığı sağlamak için orijinal hâliyle bırakılmıştır. Kavramın Flemenkçesi "*stadthouder*" biçimindedir. (ç.n.)

le yerine getirebilme, deniz teğmenlerini ve diğer görevlileri atama ve kararları kendisi onaylayana kadar uygulanamayan savaş konseyleri kurma yetkilerine sahiptir.

Serveti, kendi kişisel gelirleri hariç, 300 bin florindir. Kumandanlık ettiği sürekli ordu yaklaşık kırk bin kişiden oluşmaktadır.

Ünlü Belga Konfederasyonu da kâğıt üzerinde benzer bir yapılanmaya sahiptir. Peki uygulamada neden aynı sonuçlar alınmamıştır? Yönetimdeki ahmaklıklar, bölgeler arası çekişmeler, yabancıların tesirleri ve haysiyetsizlikler, barışın her an sallantıda olması ve savaş zamanlarında yaşanan kıyımlar yüzünden.

Çok uzun zaman önce Grotius,[110] yurttaşlarını, anayasalarının berbatlığı yüzünden mahvolmaktan, Avusturya hanedanına duyulan büyük nefretin kurtardığını yazmıştır.

Başka bir saygın yazara göre Utrecht Birliği'nde[111] Eyalet Meclisine üyeler arası uyumu sağlamak için yeteri kadar yetki bahşedilmiş olmakla beraber, bağlı bölgelerin çekememezlikleri yüzünden uygulama, teoriden oldukça farklı gelişmiştir.

Başka bir yazara göre ise Utrecht Birliği'nde her bölgenin belirli bir miktar parasal katkı sağlaması zorunlu olmakla beraber bu zorunluluğa uyum hiçbir zaman sağlanamamıştır, sağlanması da olanaksızdır. Çünkü iç kısımlardaki bölgelerde ticaret neredeyse hiç gelişmemiştir ve bu nedenle bu bölgelerdekiler eşit miktarda ödeme yapma gücünden yoksundurlar.

Bu ödemeler konusunda alışıldık uygulama, anayasanın maddelerini göz ardı etmektir. Gecikme tehlikesiyle bölgeler, diğerlerinin ödeme yapmasını beklemeksizin kendilerine düşen payı ödemekte, daha sonra ise çoğunlukla temsilci meclisi yoluyla, eğer bu yol başarısız olursa güçleri ölçüsündeki herhangi başka bir yolla zararlarını karşılamaktadır. Hollanda

110 Hugo Grotius (10 Nisan 1583 - 28 Ağustos 1645), doğal hukuk öğretisiyle ün kazanmış olan Hollandalı düşünür. (ç.n.)

111 1579 yılında İspanya'ya karşı Hollanda'nın kuzeydeki yedi bölgesi tarafından kurulan ve daha sonra güneydekilerin de dâhil olduğu askerî birlik. (ç.n.)

bölgesinin önemi ve nüfuzu, ona, bunları gerçekleştirebilmek için gerekli olanağı sağlamaktadır.

Eksik ödemeler, birden çok kez, süngü zoruyla tamamlattırılmıştır. Bu yol, eğer üyelerden birinin gücü diğerlerini aşıyorsa ve diğerleri ona direnmekte zorluk çekiyorsa korkunç ama etkili; fakat eğer üyelerden birkaçı güç, kaynaklar ve savunma ve saldırı kuvvetleri noktasında birbirlerine denk iseler son derece etkisiz bir yoldur.

Kendisi de bir dışişleri bakanı olan Sör William Temple, bölge ve şehirlerde yaptıkları oyunlarla dışişleri bakanlarının alınan kararları uygulamaktan kaçınabildiklerini söyler. 1726 yılında Hannover Antlaşması'nın uygulanması bu yolla koca bir yıl boyunca geciktirilmiştir. Bu türden çok sayıda meşhur örnek bulunmaktadır.

Kritik ve acil durumlarda Eyalet Meclisi çoğu zaman kendi anayasal sınırlarını aşmak zorunda kalmaktadır. 1688 yılında kendi canları pahasına bir antlaşma yapmışlardı. Bağımsızlıklarının resmi ve nihai olarak tanındığı 1648 tarihli Vestfalya Antlaşması, Zellanda'nın[112] onayı olmadan imzalanmıştı. Büyük Britanya'yla yapılan son barış antlaşmasında dahi her şeye oy birliğiyle karar verilmesini gerektiren anayasal ilke bir kenara bırakılmıştır. Zayıf bir anayasa, ya yönetenlere gerekli yetkileri bahşetmemek yüzünden dağılmaya ya da kamusal güvenliği sağlamak için gerekli olan yetkinin gasp edilmesiyle sonuçlanır. Bu gasp bir kez başladığı andan itibaren uygun bir noktada duracak mı, yoksa tehlikeli bir aşırılık noktasına doğru mu gidecek, bu sorunun cevabı içinde bulunulan dönemin koşullarına bağlıdır. Açıkça ve çok geniş tanınmış anayasal yetkilerin tamamıyla kullanıldığı bir düzene kıyasla, açıkça verilmemiş yetkilerin o an için gerekli dahi olsa yetki aşımıyla ele geçirildiği düzenlerin, tiranlığa doğru daha sık evrildikleri söylenebilir.

Stadtholder'ın tekil bölgeler üzerindeki nüfuzu olmasaydı, (*Stadtholder* makamından kaynaklanan kötülükler de olmakla

112 *ing. Zealand.* Hollanda'nın kıyı bölgelerinden birisi. Utrecht Birliği'nin üyelerindendir. (ç.n.)

beraber) konfederasyonda ortaya çıkan anarşi nedenlerinin çok uzun zaman önce dağılmaya yol açacağı olacağı iddia edilmektedir. "Böyle bir yönetimde", diyor Abbé Mably, "bölgeler ağır kaldıklarında onları hızlanmaya ve bölgeleri birbirleri arasında fikir birliğine zorlamaya elverişli bir kurum olmasaydı Birliğin devamlılığı asla sağlanamazdı. Bu kurum, *stadtholder*'dır." Sör William Temple da "iki *stadtholder* arasında iktidar boşluğu olan zaman dilimlerinde Hollanda bölgesi, diğerlerini kendisine bağlı kılan zenginliği ve otoritesiyle, bu makamın yerini doldurmuştur."

Anarşinin ve dağılmanın önündeki tek engel bunlar değildir. Hollanda'yı çevreleyen güçlü devletler, bir yandan sürekli entrikalarla üyeleri birbirine düşürüp içeride anayasal kargaşalar yaratarak kendilerine bağımlı kılarlarken, diğer yandan bir dereceye kadar birlik hâlinde kalmalarını mutlak gerekli hâle getirmektedir.

Gerçek yurtseverler, bu tür kargaşaların tehlikelerine karşı çok uzun süredir halkı uyarmış, ayrıca belirli bir giderimi sağlamak için özel olarak kurulmuş en az dört farklı *olağanüstü meclis* girişiminde bulunmuştur. Bu girişimler, övgüyü hak etmekle beraber, var olan anayasanın bilinen, kabul edilen ve ölümcül fenalıklarını reformlar yoluyla değiştirmek için *halk konseylerini birleştirmeyi* başaramamıştır. Tam burada, bu hüzün verici ve öğretici tarih dersinin hemen ardından bir mola verelim, yurttaşlarım. Mola verelim ve çatışan fikirlerin ve bencil hırsların insanlık tarihi boyunca yol açtığı felaketleri düşünerek politik mutluluğumuzu sağlayan ve bizi diğerlerinden ayıran uyumlu kararlar alma yeteneğimiz için şükredelim.

Bu düzende federal iktidar ayrıca genel vergiler koyma yetkisine de sahipti. Bunun da bazı olumsuzlukları olmuş ve nihai olarak başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Bu mutsuz halk şimdilerde sarsıntılarla, eyaletler arası uyuşmazlıklarla, yabancı orduların işgalleriyle ve bir kriz hâliyle uğraşmaktadır. Tüm uluslar, gözlerini bu berbat gösteri-

ye dikmiş durumdadır. İnsancıl duygularımız bizi, ilk olarak, bu kötü deneyimden yönetim şekillerinde bir devrim yaparak kurtulmalarını ve birliği yeniden kurmalarını, huzur, özgürlük ve mutluluğa kavuşmalarını dilemeye itiyor. İkinci dileğimiz ise bu nimetlerin ülkede kısa bir süre içerisinde sağlanıp düzenli olarak korunabilmesi ve gelecekteki felaketlere karşı hazırlıklı olunabilmesidir.

Bu federal örnekler üzerinde çok fazla durduğum için bağışlanmayı dilemeyeceğim. Deneyimler, hakikatin bir kehanetini sunar ve eğer bu deneyimlerden edinilen dersler açıksa, çıkarılacak sonuçlar da doğru ve kesindir. Burada sunulanlarla da ortaya konulan önemli gerçek, egemenler üzerinde bir egemen, hükûmetler üzerinde bir hükûmet, bireyler için değil topluluklar için yasalar yapan yasama fikirlerinin, kuramsal açıdan hatalı olmanın yanında uygulamada da düzeni sarsıcı ve sivil yönetimi bitirici nitelikte olduğu, ılımlılığın ve *yargının* sağlıklı *ikna kabiliyetinin* yerine, *şiddeti* geçireceğidir.

Federalist, 21 (HAMILTON)

Mevcut Anayasanın Diğer Kusurları

Son üç yazıda, diğer konfedere yönetimlerin dehalarını ve kaderlerini belirleyen temel etmenleri ve olayları kısaca özetlemiştim. Şimdi bu konfedere yönetimlerin en önemli kusurlarını sayacağım. Sayacağım kusurlar, kendi kurduğumuz mevcut sistemin neden bizi hayal kırıklığına uğrattığını da açıklamaktadır. Bu kusurların giderilmesi için ne gibi yolların izlenebileceği hakkında güvenilir ve tatmin edici bir karara varabilmek için, uğraştığımız hastalığın ciddiyetini ve kötülüklerini tam olarak anlayabilmemiz mutlak bir zorunluluktur.

Mevcut Konfederasyon'un en açık kusuru, yasalarında YAPTIRIM gücünün eksik olmasıdır. Şu anki hâliyle Birleşik Devletler, para cezası uygulamak, imtiyazların askıya alınması, kaldırılması veya benzeri anayasal yaptırımlar gibi, alınan kararlara itaate zorlayan ve itaatsizliği cezalandıran yetkilerden yoksundur. Hükûmete, kabahatli eyaletlere karşı güç kullanma yetkisi açıkça tanınmamıştır. Bu yetkinin federal hükûmette eyaletler arasında yapılan sosyal sözleşmenin doğal sonucu olarak var olduğu kabul edilse dahi, ikinci maddenin "Birleşik Devletler Kongresi'ne *açıkça* devredilmemiş bütün görev ve yetkiler ile haklar eyaletlerce kullanılmaya devam edilir" hükmü karşımıza çıkmaktadır. Bahsettiğimiz yaptırım hakkının tanınmamış olması kuşkusuz çarpıcı bir saçmalıktır; fakat bir ikilemle karşı karşıyayız: Ya ne kadar abes olursa olsun bu saçma eksikliğe katlanacağız ya da Yeni Anayasa'ya karşı çıkanların son zamanlarda pek dillerine doladıkları ve yok saymamız hâlinde çok fazla sitem ve

ağır eleştiriye göğüs germek zorunda kalacağımız bu hükme karşı gelecek ve onu yok sayacağız. Bu pek sevilen hükmün gücünü aşındırmayı istemiyorsak, Birleşik Devletler'in kendi yasalarının uygulanmasını dahi sağlayabilmekten aciz, bir anayasal iktidarın gölgesi dahi sayılmayacak kadar sahte ve göstermelik bir hükûmete sahip olduğunu kabul etmemiz gerekir. Daha önce bahsedilen örnekler gösteriyor ki Amerikan Konfederasyonu, bu yönden, benzer tüm kurumlarla ayrışan bir özellik göstermekte, politik dünyada yeni ve benzersiz bir özellik sunmaktadır.

Federal plandaki bir diğer önemli kusur, eyalet hükûmetlerinin ortak bir teminat altına girmemiş olmalarıdır. Kurucu maddelerde bu yönde hiçbir hüküm yer almamaktadır. Öte yandan, böyle bir teminatın örtülü olarak verildiğini iddia etmek de hükûmete güç kullanma yetkisinin örtülü olarak verildiği iddiaları gibi, yukarıda sözü edilen ikinci maddenin hükmüyle çelişecektir. Güvence eksikliğinin Birliği tehlikeye atacak birtakım sonuçları olabileceği açıktır ama bunun, yasalara itaatsizliğe karşı yaptırım eksikliği sorunu kadar yakın bir tehlike arz ettiği söylenemez.

Tanınmış bir güvence olmadıkça, eyalet anayasalarını tehdit edecek bazı iç tehlikelere karşı diğer eyaletler tarafından yapılabilecek yardımlara bel bağlamamız gerekir. Bu durumda eyaletlerde yetki gaspları zirveye ulaşıp bireysel özgürlükleri ayaklar altına alırken, ulusal hükûmetin öfke ve pişmanlık duymaktan başka yapabileceği hukuki bir şey bulunmayacaktır. Başarılı bir hizip, hukukun ve düzenin enkazından bir tiranlık inşa ederken Birliğin, dost ve destekçilerine yardıma koşabilmek için anayasal hiçbir dayanağı olmayacaktır. Massachusetts'in zor bela atlatabildiği büyük kargaşa bize, bu türden tehlikelerin hiç de kuruntu olmadığını gösteriyor. Bu kargaşada başkaldıranlar Sezar ya da Cromwell tarafından komuta edilselerdi sonucun ne olacağını kim bilebilir? Massachusetts'te kurulacak olası bir despotluğun New Hampshire'daki, Rhode Island'daki, Connecticut'taki, New York'taki özgürlüklere nasıl bir etkide bulunacağını kim öngörebilir?

Eyaletlerin gururlarını gereksiz yere abartan bazıları, federal hükûmete güvence verilmesi ilkesine, üyelerin iç işlerine karışılmasına yol açabileceğini öne sürerek itiraz etmektedir. Yalnızca söz konusu ilkenin yanlış anlaşılmasından doğabilecek bu kaygı bizi, birlik olarak edinebileceğimiz temel getirilerden birinden yoksun bırakacaktır. Bu ilke, eyaletlerin halklarının çoğunluğunun isteğiyle eyalet anayasalarında hukuka uygun ve barışçı bir biçimde reformlar yapılabilmesini engellemeyecektir. Bu hak, zedelenmeden kalacaktır. Güvence, yalnızca şiddet yoluyla gerçekleştirilmek istenen değişikliklere karşı işletilecektir. Bu türden felaketlere karşı pek fazla fren mekanizması olduğu söylenemez. Toplumda barış ve hükûmette istikrar kesinlikle bu konuda alınacak tedbirlerin etkinliğine bağlıdır. Hükûmetin tüm yetkileri halkın elinde olduğu sürece, eyaletin bütününü ya da bir bölümünü kargaşaya itecek şiddetli kalkışmalar için bahane bulmak çok daha zorlaşacaktır. Halk yönetimine ya da temsile dayalı bir hükûmetin kötü yönetimine karşı en iyi çare, kişi değişikliğidir. Ulusal iktidar tarafından sağlanacak bir teminat hem yöneticilerin gasplarına hem de toplulukta hizipleşmeler yüzünden çıkabilecek huzursuzluk ve zorbalıklara karşı en önemli güvence olacaktır.

Eyaletlerin ortak hazineye sunacakları katkıların eşit KOTALAR biçiminde belirlenmesi, Konfederasyon'un bir diğer temel hatasıdır. Bu yöntemin Birliğin gelirlerini arttırmaktaki başarısızlığını deneyimlerimizin de gösterdiği zaten önceki yazılarda ortaya konmuştu. Burada ise bu yöntemi yalnızca eyaletler arasında eşitlik açısından değerlendireceğim. Bir devletin ulusal servetini nasıl arttırabileceğine dair bilgi ve deneyim sahibi olanlar bu konuda genel geçer bir ölçütün veya standardın bulunamayacağını bilirler. Bir eyaletin ödemesi gereken katkı miktarını belirlemek için, toprakların değeri veya kişi sayısı gibi daha önce denenmiş olan ölçütler, adil bir dağılımı sağlamak için doğru ölçütler değillerdir. Birleşik Hollanda'nın servetiyle Rusya'nın veya Almanya'nın ve hatta Fransa'nın servetini, bu devletlerin sahip oldukları toprakların toplam değerlerini ve toplam nüfuslarını da dikkate

alarak karşılaştırdığımızda hemen göreceğimiz şey, ülkelerin servetleri ile bu iki ölçüt arasında bir bağın olmadığıdır. Aynı türden bir karşılaştırma Amerikan eyaletleri arasında yapılırsa da benzer bir sonuca ulaşılabilir. Söz gelimi Virginia, Kuzey Karolina ile; Pensilvanya, Connecticut ile; Maryland, New Jersey ile karşılaştırıldığında, bu eyaletlerin sahip olduğu kaynakların arasındaki farkın, sahip oldukları topraklarla ya da nüfuslarıyla hiçbir alakası olmadığına çabucak ikna olunabilir. Aynı sonuca, aynı eyalet sınırları içerisindeki şehirleri karşılaştırarak da varabiliriz. New York eyaletini iyi bilen kimse, Kings County'nin aktif sermayesinin Montgomery'e kıyasla çok daha fazla olduğundan ve bu farkın bu ikisi arasındaki toprakların değerlerinin ya da nüfusun farklılığıyla açıklanamayacak derecede yüksek olduğundan hiçbir kuşku duymayacaktır.

Ulusların zenginliği pek çok farklı nedene bağlıdır. Mevcut durum, toprak, iklim, yetişen ürünlerin niteliği, hükûmetin türü, yurttaşlarının zekâ ve bilgi düzeyi, ticaret, sanat ve endüstrinin durumu gibi daha sayamadığımız pek çok karmaşık, küçük ve tesadüfi etken ve durum, farklı ülkeler arasındaki servet ve refah farkını belirler. Bundan çıkarılacak açık sonuç ise bir ulusun sahip olabileceği serveti ve dolayısıyla ödeyebileceği vergi miktarını ölçebileceğimiz ortak bir ölçütün bulunmadığıdır. Bu nedenle, konfederasyonun üyelerinin ödemeleri gereken payları bu türden kurallara göre belirlemek aşırı bir baskı ve eşitsizlik ortamı yaratacaktır.

Eğer eyaletleri belirlenen payları ödemeye zorlayabilecek bir yöntem bulunabilirse yaratılacak eşitsizlik, tek başına, Amerika'da Birliğin yıkılmasına yol açmaya yetecektir. Mağdur eyaletler, kamusal külfetlerin fazlasıyla eşitsiz dağıtıldığı, bazı eyaletlerin yurttaşlarının yoksulluğa ve boyunduruğa sürüklendiği, diğer bazılarının yurttaşlarının ise sahip oldukları servetin yalnızca çok küçük bir bölümünü ödedikleri bir Birlik içerisinde daha fazla kalmak istemeyeceklerdir. Bu gelecek, kota ve el koyma ilkelerine dayalı bir yöntemin yol açacağı kaçınılmaz sonuçtur.

Bu zorluğu çözmenin, ulusal hükûmete kendi kaynaklarını kendi belirleyeceği yolla toplama yetkisi verilmesinden başka bir çözüm yolu bulunmamaktadır. Harçlar, kesintiler ve genel olarak tüketim ürünlerine getirilecek vergiler, zamanla gerekli katkı miktarını sunmayı sağlayabilecek düzeyde bir nakit akışı sağlayabilir. Her yurttaş tarafından yapılacak katkı, bir yere kadar kendi tercihine bırakılmış olacak ve kendi harcamalarına göre bu katkıyı düzenleme olanağı verecektir. Zenginler harcama yapmak, yoksullar ise tutumlu davranmak isteyebilirler; vergi yükümlülüğü uygulanacak nesnelerin adilce seçilmesiyle kişisel güçlükler aşılabilir. Bazı eyaletlerde belirli nesnelere koyulan vergiler nedeniyle eşitsizlikler ortaya çıksa dahi bu eşitsizlik yüksek olasılıkla diğer eyaletlerde başka nesnelere koyulan vergilerden kaynaklanan eşitsizlikler ile birbirlerini dengeleyecektir. Bu karmaşık ve denge kurması zor konuda, zamanla, ulaşılabilecek azami dengeye ulaşılacaktır. Eşitsizlikler hâlâ devam edecek olursa bile bu eşitsizlikler, kota sisteminde karşılaşılabilecek eşitsizliklere kıyasla işleyişe zarar vermeyecek kadar düşük düzeyde ve çok daha az rahatsız edici nitelikte olacak, ayrıca tek bir mağdur yaratmayacaktır.

Tüketim ürünlerine getirilecek vergilerin, doğaları gereği, aşırılığı önlemek gibi bir avantajları bulunmaktadır. Bu vergiler, kendi sınırlarını kendileri belirler ve bu sınırlar nihai amaca (gelirlerin arttırılması) zarar vermeksizin aşılamazlar. "Politik hesaplarda iki artı iki her zaman dört etmez" deyişindeki nüktedan doğruluk, bu amaç kapsamında yapılan eylemler için de geçerlidir. Vergiler çok yüksek olduğunda tüketim azalır ve vergilerin ılımlı ve uygun miktarda tutulduğu duruma kıyasla toplanan vergi miktarları düşer. Bu durum, vergilerle halka zulmetme ihtimalini tamamen engelleyen bir işlev görecek ve vergilendirme yetkisinin sınırlarının aşılmamasını sağlayan temel bir bariyer oluşturacaktır.

Tüketim vergisi gibi vergiler genelde dolaylı vergiler sınıfına sokulurlar. Dolaylı vergiler, uzun süredir bu ülkede toplanan gelirlerin en önemli bölümünü oluşturmaktadır. Çoğu

topraklar ve binalar için toplanan doğrudan vergiler için oran belirleyici bir kural öngörülebilir. Toprağın değer, kişi sayısı gibi etkenler birer ölçüt olarak kullanılabilir. Bir ülkede nüfus ile tarımın durumu arasında çoğu zaman bir doğru orantı bulunmaktadır. Kural olarak, bu konuda, işleri kolaylaştırmak ve kesinleştirmek için vergilendirme hususunda somut miktarlar öngörülmesi seçeneği tercih edilebilir. Ancak her ülkede toprağın değerini belirlemek altından kalkılması oldukça güç bir iştir. Dağınık bir yerleşime sahip ve sürekli gelişim hâlindeki ülkelerde ise bu işin zorluğu, neredeyse imkânsızlık düzeyindedir. İsabetli bir değerlendirme yapmanın ise maliyeti, her durumda, şiddetli bir itirazdır. Vergilendirme gibi hükûmetin takdir yetkisinin sınırlandırılması işin doğasıyla uyumsuz olan bir konuda, amaçla uyuşmasa da sabit bir ölçüm kuralı belirlemek, bu takdir yetkisini fazlasıyla geniş bırakmaktan daha az sıkıntıya yol açabilir.

Federalist, 22 (HAMILTON)

Aynı Konudan Devam ve Sonuç

Mevcut federal sistemin Birliğin işlerini yönetmek için uygun olmadığını gösteren daha önce sayılan kusurlarına ek başka kusurları da bulunmaktadır.

Bunlardan biri, ticaret alanında düzenlemeler yapma yetkisinin eksikliğidir. Bu yetkinin yararları (bu konuda evrensel bir fikir birliği vardır) ilk bölümde yaptığımız değerlendirmelerde ele alınmıştı. Dolayısıyla burada eklenmesi gereken pek az şey kalmıştır. Gerçekten de ticaret ve maliye açılarından bakıldığında, en yüzeysel gözlemcinin bile federal denetleme gerektiren daha önemli bir konunun olamayacağını görebileceği açıktır. Bunun eksikliği yabancı güçlerle kazançlı ticari antlaşmalar yapmamıza bugün dahi engel olmakta ve eyaletler arasında zaman zaman huzursuzluklara yol açmaktadır. Bizim politik örgütlenme yapımızı bilen bir ulusun bizimle ticari antlaşmalar yapması kadar kendisi açısından ahmakça bir şey olamaz. Geçmişte piyasalarımızdan istedikleri imtiyazları elde edip bize karşılığında o an canlarının istediğinden başka hiçbir şey vermezken; şimdi, Birlik tarafından taahhüt edilenlerin üyeleri tarafından yerine getirilmeyebileceğini bilmelerine rağmen yine de bize önemli imtiyazlar tanımaları gerekecektir. Dolayısıyla, Bay Jenkinson'ın Avam Kamarası'ndan geçirmeye çalıştığı ve iki devletin aralarındaki geçici ilişkiyi düzenleyen yasa tasarısının başlangıç kısmına, geçmişte Büyük Britanya'nın bütün ticari amaçlarını gerçekleştirmesine yaramış hükümlere benzeyen bir beyan eklemeye çalışmasında şaşırılacak bir şey yoktur. Amerikan hükûmetinin istikra-

rını sağlayıp sağlayamayacağı belli olana kadar bu çabasında ısrar etmesi de akıllıca olacaktır.[113]

Birkaç eyalet, ayrı yasaklar, kısıtlamalar ve istisnalar ile Büyük Britanya'nın bu türden davranışlarını caydırmaya çalışmışlar; ancak eyaletler arasındaki çatışan farklı fikirler, uyum ve genel iktidar eksikliği nedeniyle bu türden tüm çabalar sonuçsuz kalmıştır. Bu tedbirlerde ortaklık sağlanana kadar, çabalar sonuçsuz kalmaya mahkûmdur.

Bazı eyaletlerin müdahaleci, komşuluğa yakışmayan ve Birliğin gerçek ruhuna aykırı düzenlemeleri, birden çok kez, diğer eyaletleri haklı olarak gücendirip kızdırmıştır. Bu türden örneklerin, ulusal çapta denetim altına alınmazlarsa, çoğalmalarından ve Konfederasyon'un farklı bölümlerinde düşmanlıklara, çatışmalara ve zararlı girişimlere yol açmalarından korkmak gerekir. "Ülkeye bahşedilmiş verimli akarsuları ve gemiciliğe uygun nehirlerine rağmen Alman İmparatorluğu'nun[114] ticari faaliyetleri, her bir eyaletin ve prensin topraklarından geçen tüccarlardan ayrı ayrı vergi alması nedeniyle, oldukça sınırlıdır." Halkımızın dehası aynı durumu aynı düzeyde bizim de yaşamamıza hiçbir zaman izin vermeyecek olsa da eyalet düzenlemeleri arasındaki artan uyumsuzlukların, giderek, her bir eyaletin diğerlerinin yurttaşlarını yabancı bir ülkenin vatandaşıymış gibi değerlendirip ona göre davranacağı boyuta varması olasıdır.

Konfederasyon Maddeleri'nin düzenlediği biçimiyle ordular kurma yetkisi, aslında eyaletlerden belirli sayıda insan tedarik etmelerini talep etme yetkisinden daha öte bir yetki değildir. Son savaşta, bu durumun güçlü ve ekonomik bir savunma sistemi kurmakta ne kadar çok engel yarattığı uygulamalı olarak görülmüştür. Savaş sırasında eyaletler arasında bir rekabet patlak vermiş, bu rekabet sonunda bir tür insan müzayedesine dönüşmüştü. Onlardan beklenen sayıları sağ-

113 Son yasa tasarısını verirken yaptığı konuşmanın, hatırlayabildiğim kadarıyla, ana fikri buydu.

114 Ansiklopedi, "İmparatorluk" başlığı. *Encyclopédie, ou Dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers par une société de gens de lettres*, ed. Denis Diderot ve Jean LeRond d'Alembert (Paris, 1751), v. 582–6.

lamak için eyaletler, birbirlerinden daha yüksek teklifler verme yarışına girişmişler ve sonunda ödedikleri maaşlar devasa ve altından kalkılamaz boyutlara ulaşmıştır. Teklif edilen ücretlerin giderek daha fazla artması olasılığı, orduya yazılmayı düşünenlere, sürekli ayak sürümeleri ve orduya katılmak için uzun süre ücretlerin daha da artmasını beklemeleri için bir neden sunmuştur. Tarihimizin en kritik ve olağanüstü anlarından birinde, orduya yavaş ve yetersiz katılım, maliyetlerle orantısız derecede kısa gönüllü askerlik süreleri, asker sayısındaki sürekli yaşanan dalgalanmanın yarattığı disiplinsizlik ve devamlı kriz durumu, kamusal güvenliği tehlikeye atmıştır. Bununla başa çıkabilmek amacıyla, katılmak için özgürlük aşkından başka hiçbir duygunun itici güç olmaması gereken orduya, zaman zaman zorbalıkla asker toplamak zorunda kalınmıştır.

Bu asker toplama yöntemi, ekonomiye ve ordunun gücüne, asker sağlama külfetinin eşit dağıtılmasından daha zararlı değildir. Savaşa yakın eyaletler kendilerini koruma amacıyla paylarına düşeni karşılamak için çaba göstermiş ve hatta belki de kabiliyetlerinden daha fazla asker sağlamışlarken, tehlikenin uzağındaki eyaletlerin çoğu, kotalarını karşılamayı bir o kadar savsaklamıştır. Bu eşitsizliğin yarattığı baskı, parasal katkılarda olduğu gibi, gelecekte yapılacak nihai bir ödemeyle tazmin edilebilmesi umuduyla da hafifletilememektedir. Parasal katkıyı az ödeyen devletler en azından bu ihmalkârlıklarını tazmin etmekle yükümlü tutulabilmektedirler. Öte yandan az asker tedarik eden eyaletler için bir hesap verme yöntemi bulunmamaktadır. Fakat bu umudun eksikliğine üzülmemiz için pek fazla neden bulunmamaktadır. Çünkü en ihmalkâr eyaletlerin ödemedeki eksikliklerini tazmin etmeleri çok küçük bir olasılıktır. Kota ve el koyma sistemi, asker katkısına veya parasal katkıya uygulanması fark etmeksizin, her yönden Birlikte uygulanması ahmakça olan bir sistemdir ve üyeler arasında eşitsizlik ve adaletsizlik yaratır.

Konfederasyon'un bir diğer itiraza açık noktası, eyaletlere eşit oy hakkı tanınmasıdır. Rhode Island'a Massaschusetts ve

New York ile terazide aynı ağırlığı veren; Delaware'in ulusal karar alım sürecinde Pensilvanya, Virginia ve Kuzey Karolina ile aynı söz hakkına sahip olmasını öngören bir fikrin, hiçbir ölçülülük ve temsilde eşitlik anlayışı ile bağdaşması mümkün değildir. Bu fikir, cumhuriyetçi yönetimin çoğunluğun kararının belirleyici olmasını gerektiren temel ilkesiyle açıkça çelişmektedir. Safsatacılar, egemenlerin eşit olduğunu ve dolayısıyla konfedere Amerika'da çoğunluktan eyaletlerin oylarındaki çoğunluğun anlaşılması gerektiğini söyleyebilirler. Fakat böyle bir mantıksal hokkabazlık, bizi, adalet ve sağduyunun yalın gereklerinden uzaklaştırmaktadır. Eyaletlerin çoğunluğunun Amerika'da çok küçük bir azınlığı oluşturduğu durumlar bulunabilir;[115] bu durumda halkın üçte ikisi, uzun süre yapay ayrımlara ve oransal kurnazlıklara inanıp çıkarlarını halkın yalnızca üçte birinin istediği kararlara ve sonuçlara bağlamayacaktır. Büyük eyaletler, bir süre sonra yasaların küçük eyaletler tarafından yapılmasına karşı başkaldırmaya başlayacaktır. Politik terazide kendilerine bu kadar az ağırlık bahşedilmiş olmasına itiraz etmemeleri için yalnızca iktidar aşklarını bastırmış olmaları değil, aynı zamanda eşitlik arzusundan da vazgeçmeleri gerekir. Bunlardan ilkinden vazgeçebileceklerini savunmak akla uygun olmadığı gibi, ikincisinden vazgeçmelerini savunmak da adil değildir. Güvenlik ve refahları birliğe sıkı sıkıya bağlı olan küçük eyaletler, bastırılmaması durumunda birliğin geleceği açısından ölümcül olacak bu türden bir itiraza karşı eşit oy haklarından vazgeçmeye hazır olmalıdır.

Bu söylenenlere, en önemli kararlarda yedi eyaletin değil, dokuz eyaletin onayının aranması, böylece dokuz eyaletle her zaman Birliğin genel çoğunluğuna ulaşılabileceği belirtilerek itiraz edilebilir. Fakat bu yöntem, ne eyaletlerin boyutlarından ve nüfuslarından bağımsız olarak eşit oya sahip olmalarından kaynaklanan uygunsuz duruma çözüm olmakta ne de bu yöntemin önermesi gerçekle bağdaşmaktadır: Dokuz

115 New Hampshire, Rhode Island, New Jersey, Delaware, Georgia, Güney Karolina ve Maryland eyaletlerde çoğunluğu oluşturmakta; ancak nüfuslarının toplamı Amerikan nüfusunun üçte biri dahi etmemektedir.

eyaletle de birliğin çoğunluğunun sağlanamaması mümkündür[116] ve bu dokuzunun beraber oy kullanması anayasal olarak olasılık dahlindedir. Ayrıca bazı konular vardır ki önemli olsalar bile basit çoğunlukla karara bağlanmaya elverişlidirler ve fazla sorun çıkarmazlar; öte yandan oldukça tartışmalı ve kuşkulu bazı konular ise eğer yedi eyalet tarafından karara bağlanmalarına izin verilecek olursa büyük sorunlar ortaya çıkaracak ve bu eyaletleri Birliğin yöneticisi konumuna getirecektir. Tüm bunlara ek olarak eyaletlerin sayılarının artmasının olası bulunduğunun ve bu önermede gerekli oy oranlarının oransal olarak artmasını öngören bir hüküm bulunmadığının da göz ardı edilmemesi gerekir.

Sadece bu kadar da değil; ilk bakışta panzehir gibi görünen şey, gerçekte zehrin ta kendisi olabilir. Bir azınlığa çoğunluğun kararına etki etme olanağı vermek (kararın basit çoğunluktan daha fazla oyla verilmesini gerektiren her yerde yaşanan budur) sayı olarak fazla olanların sayı olarak az olanların insafına kalmasına yol açma eğilimi taşır. Polonya sisteminde, eyaletlerden bazılarının Kongre'ye katılım göstermemesi yüzünden böyle bir durum meydana gelmektedir: Kongre'nin eylemlerini durdurabilmek için her seferinde tek bir veto kararı yeterlidir. Birliğin yalnızca on altıda biri, ki bu oran bizde yaklaşık Delaware ve Rhode Island'ın boyutlarına denk düşmektedir, birden çok kez tek başına Birliğin bütün işlemlerine engel olabilmiştir. Bu, teoride beklenenin uygulamada tam aksine yol açmasını sağlayan küçük ayrıntılardan biridir. Kamu organlarında karar almak için oy birliğini ya da buna yakın bir oy oranını gerekli gören yaklaşımlar, Birliğin güvenliğine bunun olumlu katkı sunacağı varsayımına dayanıyor. Gelgelelim uygulamada böyle bir oran, yönetim işlerini bozar, hükûmetin gücünü yok eder, saygın çoğunluğun temkinli kararlarının yerini kaprisli, kurnaz, şamatacı ve yozlaşmış bir klik tarafından verilen kararların almasına neden olur. Hükûmetin iyi veya kötü, zayıf veya güçlü olmasının sonsuz önem taşıdığı buhran zamanlarında eyleme

116 Daha önce belirtilen yedi eyalete New York ve Connecticut eklendiğinde, nüfus olarak hâlen genel çoğunluğa ulaşılamamaktadır.

ihtiyaç duyulur. Kamusal işler şu ya da bu şekilde işlemeye devam etmelidir. İnatçı bir azınlık, bu işlerin nasıl yürüyeceği konusunda çoğunluğun verdiği kararları dizginleyebilecek olursa çoğunluk, işlerin yürüyebilmesi için, azınlığın fikirlerine uyum sağlamak zorunda kalacak; dolayısıyla azınlık çoğunluğa hükmetmeye başlayacak ve ulusal işlemlerde belirleyici konuma geçecektir. Bu da bıktırıcı gecikmelere; süreğen müzakere ve entrika hâline, kamusal çıkarlardan alçakça ödünler verilmesine neden olacaktır. Fakat böyle bir gelecekte, ödünler verildiği durumlara bile sevinilecek duruma gelinebilir; çünkü bazı durumlarda uzlaşma mümkün olmayacak ve hükûmet işleri ya kesintiye uğrayacak ya da tamamen işlemez hâle gelecektir.

Gerekli oy oranını sağlamanın olanaksızlığı yüzünden sık sık eylemde bulunamaz duruma gelinecektir. Bu durumdan her zaman güçsüzlük doğacak, bazen anarşinin kıyılarına yaklaşılacaktır.

Aksi düşünülmüş olsa da, böyle bir ilkenin, çoğunluğun kararlarının geçerli olması ilkesine kıyasla, yabancıların müdahalelerine daha açık ve iç hizipleşmelere daha yatkın bir durum yaratacağını keşfetmek zor değildir. Aksini düşünme hatası, bazı kritik dönemlerde hükûmetin eyleme geçmesini engelleyebilecek fenalıklar üzerinde yeterince düşünmemekten kaynaklanmaktadır. Bir eyleme ulus hâlinde geçilmesi için, anayasal bir gereklilik olarak çok yüksek bir nisap aranacak olursa, yersiz hiçbir şey *yapılmayacağını* bilmenin tatminine sahip olabiliriz; ne var ki bazı önemli dönemlerde bunun yaratabileceği olumsuz durum yüzünden yapılabilecek bazı iyi veya gerekli şeylerin de önüne geçilebileceğini ve bu nedenle ne kadar çok fenalık yaşanabileceğini unutuyoruz.

İki yabancı ulus arasında gerçekleşen bir savaşın ortasında kaldığımızı varsayın. Bizim durumumuzda barışın daha iyi olacağını, ancak müttefikimizin çıkarlarının ya da hırslarının savaş istemesine neden olduğunu ve bizim bu savaştan kendimizi ayrı tutabileceğimizi farz edin. Böyle bir durumda bu savaş yanlısı müttefikin hükûmetimizin barış müzakereleri

yapmasını engellemesi, karar almak için üçte iki nisap aranan durumda, basit çoğunluğun yeterli olacağı duruma kıyasla çok daha kolay olacaktır. Bu müttefikin ilk durumda, ikinci duruma kıyasla, çok daha az sayıda oy sahibini yozlaştırması yetecektir. Tamamen aynı nedenlerle savaşta olduğumuz yabancı bir gücün konseylerimize müdahale edebilmesi ve gayretlerimizi bozguna uğratması birinci durumda çok daha kolaydır. Ticaret alanında da benzer sıkıntılarla karşılaşabiliriz. Aramızda bir ticaret antlaşması olan bir ulus, ticari rakipleriyle iletişime geçerek bu rakiplerle bizim açımızdan çok daha kazançlı olacak antlaşmalar yapmamızı aynı biçimde kolaylıkla engelleyebilir.

Burada tarif edilen kötülükler hayal ürünü olarak görülmemelidir. Cumhuriyetlerin çok sayıda avantajları olmakla beraber, zayıf yanlarından biri, yabancı devletlerin müdahalelerine açık pek çok kapılarının olmasıdır. Soy bağına dayanan bir monarşide monark, çoğu zaman tebaasını kendi hırsları için kurban etse de yönetimin sürekliliğinde ve ulusun yabancı uluslara karşı alacağı zaferlerde o kadar fazla çıkarı vardır ki; yabancı güçlerin ona bu çıkarlara denk bir ödeme yaparak ülkesine ihanet etmesini sağlamaları kolay değildir. Bundan dolayı dünyada, diğerlerinden çok fazla örnek olmasına karşın, kralın bizzat halkını peşkeş çektiği pek az örnek bulunmaktadır.

Cumhuriyetlerde yurttaşlarının oyunu kazanıp üstün ve güçlü pozisyonlara yükselen kişiler bazı ödüller karşılığında yurttaşlarının güvenine ihanet edebilir. Çünkü en üst düzeyde erdemli kişiler hariç herkes, görevlerinde ortak çıkarlara değil kendi çıkarlarına ağırlık vermeye yatkındır. Bu yüzden tarih bize, yabancı müdahalelerin cumhuriyetçi hükûmetleri yozlaştırdığı dehşet verici örnekleri görece çok daha fazla sunuyor. Bu müdahalelerin geçmişte devletlerin yok olmasına ne kadar fazla katkı sunduğu zaten daha önce ortaya konmuştu. Birleşik Bölgeler'in[117] temsilcilerinin komşu krallıkla-

117 Günümüzde Hollanda, Belçika ve Lüksemburg'un bulunduğu topraklarda 1581-1795 yılları arasında hüküm sürmüş federal bir cumhuriyet. (ç.n.)

rın temsilcileri tarafından sık sık satın alındıkları bilinen bir gerçektir. Halkına gönderdiği bir mektupta (hafızam beni yanıltmıyorsa) Chesterfield Kontu, önemli bir müzakerede elde edeceği başarının, bu temsilcilerden birine binbaşı rütbesi verme olasılığına bağlı olduğunu ima etmiştir. İsveç'te partilerin sıra ile Fransa ve İngiltere tarafından tüm ulusta tiksinti uyandıran biçimde arsızca ve göz göre göre satın alınmaları, Avrupa'nın bu sınırlı monarşisinin, bir günde, hiçbir arbede, şiddet veya muhalefet olmaksızın en mutlak ve denetimsiz monarşiye dönüşmesine neden olmuştur.

Konfederasyon'un henüz bahsedilmemiş bir kusuru daha vardır: Yargı erkinin eksikliği. Gerçek anlamlarını ve işlevlerini tanımlayıp yorumlayacak mahkemeler olmaksızın yasalar, önemsiz kâğıt parçalarından başka bir şey değildir. Birleşik Devletler'in yaptığı antlaşmaların bir güce sahip olabilmesi için bu antlaşmalar ülkenin yasalarının bir parçası olarak kabul edilmelidir. Bunların bireyleri ilgilendiren gerçek anlamları, diğer tüm yasalar gibi, yargının kararlarıyla ortaya konulabilir. Aralarında yeknesaklığı sağlamak için kararlar, son merci olarak bir YÜKSEK MAHKEME'ye sunulmalıdır. Bu Mahkeme, antlaşmaları yapan iktidarla aynı çatı altında örgütlenmelidir. Tüm bu sayılanların varlığı zorunludur. Her eyalette son yargılama yetkisine sahip bir mahkeme olursa, bir konuda eyalet sayısı kadar farklı son karara ulaşılabilir. İnsanlar sayısız farklı görüşe sahiptir. Yalnızca farklı mahkemelerin değil, aynı mahkemedeki farklı yargıçların bile bir konuda görüş ayrılığına düştüğü sık sık görülmektedir. Her biri bağımsız yargı yerleri olan mahkemelerin birbirleriyle çelişen kararlar vermesinden kaynaklanacak kargaşanın önüne geçmek için tüm uluslar, diğerlerine üstün konuşlanacak bir mahkeme kurmanın ve bu mahkemeyi diğerlerini denetleme ve yurttaş adaletini sağlamak amacıyla yeknesaklığı sağlayacak nihai kararlar verme yetkileriyle donatmanın gerekli olduğunu görmüştür.

Bu gereklilik, hükûmet sisteminin karmaşık olduğu ve bütünü ilgilendiren yasaların özel bir bölümü ilgilendiren ya-

salarla çatışabileceği düzenlerde daha da fazladır. Son kararı verme hakkı yerel mahkemelere tanınacak olursa, farklı ve çelişen kararların yaratacağı sıkıntının yanında, bir de kararlara yerel fikirlerin, önyargıların ve düzenlemelerin gölgesinin düşmesi tehlikesi söz konusudur. Bu çatışma durumlarında, uygulanması tercih edilecek yasa, çoğu zaman, genel yasalar değil yerel yasalar olacaktır. Çünkü makam sahibi insanlar çoğu zaman kendisine o makamı sağlayan otoriteye itaat etme eğilimindedir.

Mevcut Anayasa'nın hükmü uyarınca Birleşik Devletler'in yapacağı tüm antlaşmalar, on üç farklı yasama organı ve bu yasama organlarının yetki alanları içerisinde nihai karar verebilme yetkisine sahip farklı mahkemelerin sayısı kadar organ tarafından ihlal edilme riski altındadır. Bu nedenle Birliğin geleceği, itibarı ve barış içinde yaşama olanağı, Birliği oluşturan üyelerin önyargıları, tutkuları ve çıkarları tarafından sürekli sınanmaktadır. Yabancı ulusların böyle bir hükûmete saygı duymaları ve güvenmeleri mümkün mü? Amerikan halkının saygınlığını, mutluluğunu ve güvenliğini bu derece istikrarsız bir kuruma uzun süre bağlaması mümkün mü?

Konfederasyon'a ilişkin bu incelemede kendimi, en önemli kusurları sunmakla sınırladım. Konfederasyon'a bahşedilmesi planlanan yetkilerden oldukça verimsiz sonuçlara yol açan bazılarından detaylıca bahsetmedim. Bu noktada artık derinlemesine düşünebilen, hatalı ön yargıları bulunmayan veya bu ön yargıları bir kenara bırakabilen tüm insanlar için mevcut sistemin son derece kötü ve çürük olduğu, bu çürüklüğün bir ıslahla giderilemeyeceği, temel nitelik ve vasıflarında köklü bir değişiklik gerektiği açıktır.

Birliğe verilmesi zorunlu yetkilerin uygulanabilmesi için Kongre'nin yapısı da bütünüyle uygunsuzdur. Federal yönetime verilmiş zayıf, daha doğrusu zincirlenmiş yetkilerin toplanması için tek bir meclis uygun olabilir; ama önerilen Anayasa'nın ılımlı ve daha akılcı karşıtlarının dahi Birleşik Devletler'e verilmesi gerektiğini itiraf ettiği ek yetkiler için tek bir meclise güvenilmesi, iyi yönetişim ilkeleriyle bağ-

daşmamaktadır. Önerilen tasarı kabul edilmezse; ama yine de onu ayırmaya çalışan kişilerin şatafatlı dalaverelerine ve hırslarına karşı Birliğimiz korunabilirse, büyük olasılıkla, Kongre'ye şu an sahip olduğundan daha fazla ek yetki vermek için müzakerelere oturmamız gerekecektir. Bu durumda ya bu makine yanlış yönlendirilmiş çabalarımıza rağmen yapısına içkin zayıflıklar yüzünden parçalarına ayrılacak ya da gücüne ve enerjisine yapılacak her gerekli görüldüğünde getirilecek arka arkaya eklemelerle, sonunda, egemenliğin tüm ayrıcalıklarına sahip tek bir organa kavuşulacak ve böylece gelecek nesillerimize insan aklının hayal edebileceği en iğrenç hükûmet biçimi miras bırakılacaktır. Yeni Anayasa'nın karşıtlarının kaçındıkları ya da kaçınmak istedikleri tiranlığın ta kendisine, bu yolla ulaşılacaktır.

Mevcut federal sistemin zayıflığına, HALK tarafından hiçbir zaman onaylanmamış olmanın katkısı da yadsınamaz. Kuruluşu birkaç yasama organının onayından daha fazla bir şeye dayanmayan bu sistem, yetkilerinin geçerliliği konusunda sık ve çetrefilli sorgulamalara maruz kalmış; ayrıca bazı durumlarda yasama organının ilga hakkı gibi gelişkin doktrinlere yol açmıştır. Varlığını, eyaletlerin yasalarına borçlu olduğu için, aynı otoritenin daha önce verdiği bu onayı istediği zaman kaldırabileceği savunulmuştur. *Bir taahhütte bulunan bir tarafın* istediği zaman *taahhüdünü* geri alma hakkı olduğunu savunmak ne kadar alçakça olursa olsun, bu doktrin, kendisine saygın destekçiler bulabilmiştir. Bu türden bir sorunun ihtimali dahi ulusal hükûmetimiz için basit bir yetki devrinden daha derin bir temel oluşturmamız gerektiğini kanıtlamaktadır. Amerikan imparatorluğunun yapısı, HALKIN ONAYININ sağlayacağı sağlam temellere dayanmalıdır. Ulusal yetkilerin oluşturacağı nehir, tüm meşru iktidarların bu saf ve özgün kaynağından doğmalıdır.

Federalist, 23 (HAMILTON)

En Az, Önerilen Hükûmet Kadar Zinde Bir Hükûmete Duyulan İhtiyaç

Şimdi incelenecek konu, Birliğin korunması için, en az önerilen hükûmet kadar zinde bir hükûmete duyulan ihtiyaçtır.

Bu inceleme doğal olarak üç bölüme ayrılmaktadır: federal hükûmet tarafından yerine getirilecek hedefler; bu hedeflere ulaşabilmek için gereken yetkinin miktarı ve bu yetkiyi kullanması gereken kişiler. Yetkinin dağıtılması ve örgütlenmesi konularına ise bir sonraki yazıda değinilmesi daha uygun olacaktır.

Birlik tarafından yerine getirilmesi gereken başlıca amaçlar şunlardır: üyelerin müşterek savunması; dış saldırılara olduğu kadar iç karışıklıklara karşı da kamusal barışın korunması; diğer uluslar ve eyaletler arasında ticari ilişkilerin düzenlenmesi; yabancı ülkelerle kurulan politik ve ticari ilişkilerin gözetilmesi.

Üyelerin müşterek savunması için mutlaka gerekli olan yetkiler şunlardır: ordu toplamak; donanmalar kurmak ve donatmak; bunların idaresi için kurallar koymak; harekâtları yönetmek; bunlara destek sağlamak. Bu yetkiler bir sınır öngörülmeksizin mevcut olmak zorundadır, *çünkü ulusal zaruretlerin ve bunların karşılanması için gerekli tedbirlerin boyutlarını ve çeşitlerini öngörmek ve bunları tanımlayabilmek olanaksızdır.* Bir ulusun güvenliğini tehlikeye atan sayısız durum bulunduğundan, güvenliği sağlamak için başvurulabilecek yetkilerin önüne anayasal engeller koymak hiç de akıllıca değildir.

Bu yetki, tehlike durumlarının tüm olası bileşimlerine karşı koyabilecek kadar genişleyebilmeli ve ortak savunmayı sağlamakla görevli organların yönetimine bırakılmalıdır.

Bu, dürüst ve önyargısız bir kimsenin başkaca delillere ihtiyaç duymadan kavrayabileceği, daha fazla açıklamak için savlar üretmenin veya akıl yürütmenin onu daha iyi açıklamaktan ziyade bulanıklaştırmaya yarayacağı türden bir gerçekliktir. Bu gerçeğin dayandığı ön kabuller, basit oldukları kadar evrenseldir: *Araçlar, amaçlarla* orantılı olmalı ve bir kimseden belirli *amaçlara* ulaşması bekleniyor ise ona bu amaçlara ulaşabilmek için gerekli *araçlar* sağlanmalıdır.

Aslında ilk olarak, ortak savunmanın sağlanması işi için federal hükûmete bel bağlanmasının gerekliliğinin tartışılması gerekir. Bu soruya verilecek cevap olumlu ise, bu hükûmete bel bağlamanın karşılığını verebilmesi için ihtiyaç duyacağı tüm yetkilerin verilmesi gerektiği açıktır. Kamusal güvenliği tehdit edebilecek tüm olası durumlar için önceden belirlenmiş bir liste yapamayacağımız kabul edilecek olursa, bunun aksi tarafsız ve makul bir biçimde ortaya konulana kadar, toplumun güvenliğini ve savunulmasını sağlamakla görevli organların etkinliğini sağlayabilmek için ULUSAL KUVVETLERİN *oluşturulması, idaresi ve desteklenmesi* konularında bu organlara tanınacak yetkilere bir sınırlama getirilemeyeceği sonucuna ulaşılmalıdır.

Konfederasyonumuz ne kadar kusurlu olursa olsun, kurucuları, bu ilkeyi tamamıyla benimsemiş görünmektedir. Bununla beraber, ilkenin uygulanması için yeterli ve uygun bir düzenleme yapmamışlardır. Kongre, asker ve para talep etme; orduyu ve donanmayı idare etme ve harekâtlarını yönetme konularında sınırsız yetkiye sahiptir. Kongre'nin talepleri, bunları karşılamaları en temel yükümlülüklerinden olan eyaletler için anayasal olarak bağlayıcı olduğundan, buradaki amacın "müşterek savunma ve genel refah" için gerekli görülen tüm kaynaklara başvurulabilmesini sağlayabilmek olduğu açıktır. Gerçek çıkarların ve dürüstlüğün yol gösteri-

ciliğinin, üyelerin görevlerini yerine getirmelerini sağlamak için yeterli güvenceyi sağlayacağı varsayılmıştır.

Gelgelelim deneyimlerimiz bizlere bu beklentinin aldatıcı ve asılsız olduğunu göstermiştir. Son yazıdaki gözlemler, sanırım, akıllı ve tarafsız kişileri sistemin en temel ilkelerini tamamıyla değiştirmenin mutlaka gerekli olduğuna ikna etmeye yeter olmuştur. Bu gözlemler, Birliğe zindelik ve süreklilik sağlamaya kararlıysak yalnızca eyaletleri kolektif kimlikleriyle bağlayan yasalar yapma saçmalığını; keza federal yasaların bağlayıcılığı Amerikan yurttaşlarını bireysel olarak da bağlayacak kapsamda genişletmemizin; adaletsiz ve hatalı ve uygulanamaz nitelikteki kota ve el koyma sistemini terk etmemizin gerekli olduğuna ikna etmeye de yeterli olmuştur. Buradan çıkarılacak sonuç, Birliğe, ordular oluşturması, donanmalar yaratması ve donatması, orduları ve donanmayı kurması, bunları desteklemesi ve diğer hükûmetlerde düzenli olarak kullanılan alışıldık yöntemleri kullanabilmesi için gerekli kaynakları elde edebilmesi için tam yetki vermenin gerekli olduğudur.

Eğer ülkemizin şartları basit bir hükûmet yerine birleşik bir hükûmet, tek bir hükûmet yerine bir konfederasyonu gerektiriyor ise yapılacak şey, farklı bölgeleri ve organların yerine getireceği AMAÇLARI birbirinden mümkün olduğu kadar ayırmak ve bunların her birine kendisine düşen amacı yerine getirebilmesi için en geniş yetkileri sağlamaktır. Müşterek güvenliğin koruyucusu Birlik olmayacak mıdır? Bu amacı gerçekleştirmek için donanmalara, ordulara ve kaynaklara ihtiyaç yok mudur? Öyleyse Birliğin hükûmeti, bu amacı gerçekleştirebilecek tüm yasaları çıkarmaya ve tüm düzenlemeleri yapmaya yetkili kılınmalıdır. Bu durum ticaret için ve federal hükûmetin yetkilerine bırakılan diğer tüm işler için de aynı olmalıdır. Aynı eyaletin yurttaşları arasındaki adaleti sağlama işlerinin yerel hükûmetlere bırakılması daha uygun değil midir? Öyleyse bu hükûmetler bu amaçla ilişkili ve kendilerinin idaresine ve yargı alanına bırakılmış konularla alakalı diğer tüm yetkilere sahip olmalıdır. Bu organlara

gerçekleştirecekleri amaçla orantılı yetkiler bırakmamak, sağduyunun ve doğruluğun en açık kurallarını ihlal etmek, ulusun yüksek menfaatlerini onu başarıyla ve zindece yürütme yeteneğinden yoksun ellere teslim etmek demektir.

Kamusal savunmaya dönük uygun tedbirleri alabilmesi için, kamusal güvenliğin bekçisi olarak güvenilen organdan başkasına itimat edilebilir mi? Bu organ, bilgilerin toplanacağı merkez olarak olası tehditlerin boyutlarını ve ivediliğini çok daha iyi kavrayabilecek; BÜTÜNÜN temsilcisi olarak ülkenin her karışının korunmasıyla kendisini en yakından ilgili hissedecektir. Kendisine verilen göreve içkin sorumluluklar sayesinde, gerekli kuvvete başvurulmasının zorunluluğunu en iyi bu organ takdir edecek; yetkilerinin bütün eyaletlere uzanması sayesinde de yalnızca bu organ, ortak güvenliğin sağlanması amacıyla yapılacak planlarda ve alınacak önlemlerde tekdüzeliği ve uyumu sağlayabilecektir. Federal hükûmete genel savunma görevini verip diğer yandan bu amacı gerçekleştirmek için kullanılabilecek bütün *etkili* yetkileri eyalet hükûmetlerine bırakmakla açık bir çelişkiye düşülmüş olmaz mı? Böyle bir sistem bizi eninde sonunda iş birliği eksikliğine götürmez mi? Yine aynı sistemin doğal ve kaçınılmaz sonucu zayıflık, düzensizlik, savaş külfetlerinin ve yol açacağı felaketlerin adaletsiz dağıtımı ve masrafların gereksizce ve altından kalkılamaz biçimde artması olmaz mı? Daha yeni başardığımız devrim sırasında böyle bir tavrın yol açabileceği sonuçları tartışmasız bir biçimde deneyimlemedik mi?

Gerçek peşinde koşan dürüst araştırmacılar olarak bu konuya hangi noktadan bakarsak bakalım eninde sonunda ulaşacağımız sonuç, federal hükûmetin yönetimine bırakılan konularda ona sınırsız yetki vermemenin ahmakça ve tehlikeli olacağıdır. Gerçekten halkımız bütün uyanıklığını ve dikkatini, federal hükûmetin ihtiyaç duyacağı yetkilerle donatılması konusuna vermelidir. Bize sunulan ya da sunulabilecek bir tasarı hakkında yapılacak serinkanlı bir incelemeden sonra eğer tasarının bu gerekliliği karşılamadığı fark edilecek olursa, bu tasarı reddedilmelidir. Özgür halkların *her hükûmete*

vermesi gereken yetkileri tanımak için anayasası tarafından güvenilmeyen bir hükûmet, ULUSAL ÇIKARLARIN güvenilmez ve uygunsuz bir bekçisi olacaktır. Bu hükûmete eğer ÇIKARLARIN bekçiliğini yapmak için güveniliyor ise, ona bu bekçilik işinin gerekli kıldığı yetkiler de sağlanmalıdır. Konu hakkında yapılabilecek bütün akıl yürütmelerde ulaşılacak nihai doğru budur. Kongre tarafından ilan edilen tasarıya karşı çıkanlar, kendilerini, devredilecek yetkilerin boyutları hakkında ateşli söylevlerle ve yersiz itirazlarla uğraşmak yerine önerilen hükûmetin iç yapısının halkın güvenini boşa çıkarabileceğine dair kaygılarını sunmakla sınırlasalardı, içtenlikleri hakkında çok daha az kuşku yaratırdı. Devredilecek YETKİLER federal yönetimin AMAÇLARINI gerçekleştirmek için, başka bir deyişle ULUSAL ÇIKARLARIN yönetilmesi için, hiç de aşırı değildir. İddia edilen aşırılığı ortaya koyabilmek için doygunluk verici bir sav öne sürebilmek olanaksızdır. Karşı tarafta duran bazı yazarların söyledikleri gerçekse; güçlük, eşyanın doğasından kaynaklanıyorsa ve ülkenin boyutu bu gibi geniş yetkilerin güvenle devredileceği bir hükûmet kurulmasını engelliyor ise, yapılması gerekecek şey, görüşlerimizi toparlayıp bu planların daha uygulanabilir olduğu boyutlara sahip ayrı konfederasyonlar kurmaktır. En temel ulusal menfaatleri koruması için ulusal hükûmete güvenip de ona bu amacı uygun ve etkili biçimde gerçekleştirebilmesi için gerekecek yetkileri sağlamaktan kaçınırsak içine düşeceğimiz durumun saçmalığıyla düzenli olarak yüz yüze gelmek zorunda kalınacaktır. Bu türden çelişkilerle bir ömür geçirmektense, akılcı bir tutuma sıkı sıkıya bağlı kalalım.

Ben, bir genel sistemin olanaksızlığının gösterilemeyeceği kanısındayım. Eğer fena hâlde yanılmıyorsam, henüz bu olanaksızlığı kanıtlamaya uzaktan yakından yaklaşan bir sav öne sürülemedi. Zamandan ve deneyimlerden ders alınarak bu yazılar boyunca sunulan gözlemler, bana kalırsa, bu savın tam aksini mümkün olan en açık biçimde göstermektedir. Diğer tümü bir yana, ülkenin genişliğinden kaynaklanan güçlüğün kendisi, zinde bir hükûmete duyulan gereksinimi ortaya koyan en önemli savı sunmaktadır, çünkü bu kadar

geniş bir imparatorluğun Birliğini başka tür bir hükûmetin sağlayamayacağı çok açıktır. Önerilen Anayasa'nın kabul edilmesine karşı çıkanların görüşlerini politik doğrultumuzun temel yönergeleri olarak belirleyecek olursak, kendimizi, mevcut Konfederasyon'un bütününü idare etmesi olanaksız bir ulusal sistem öngören karanlık öğretilerin pençesine bırakmış oluruz.

Federalist, 24 (HAMILTON)

Aynı Konudan, Sürekli Ordulara İlişkin Bir İtiraza Yanıt Vererek Devam

Federal hükûmete devredilmesi önerilen yetkilerden, ulusal kuvvetler oluşturma ve yönetme yetkisine yöneltilmiş özgül bir itirazla karşılaştım. Bu itirazla, eğer doğru anladıysam, önerilen tasarının barış zamanında sürekli orduların bulundurulmamasını gerektiren açık bir hüküm içermemesi eleştiriliyor. Şimdi bu itirazın zayıf ve asılsız temellere dayandığını göstermeye çalışacağım.

Gerçekten de bu itiraz, hiçbir kuramsal düşünceden veya geçmişteki Amerikan anayasalarının çoğunun ve diğer özgür ulusların uygulamalarından esinlenilme kaygısı güdülmeden, sadece, olabildiğince geniş ve belirsiz sözlerle ifade edilen, herhangi bir savla desteklenmeyen yüksek perdeli bildirimlerden oluşmaktadır. Bu söylediğimin doğru olduğunu görebilmek için sözünü ettiğimiz itirazın, YASA YAPMA yetkisini askerî örgütlenme bakımından kısıtlamanın gerektiğine dair (bir iki eyalet anayasası hariç bir örneğine rastlamak olanaksız) duyulmadık bir ilkeyle yakın ilişki içerisinde olduğunu hatırlamak yeterlidir.

Bugünlerde gazetelerimizi okuyan ve politik düzenimize yabancı biri, Kongre'nin önerdiği tasarıyı daha önce hiç okumamışsa, doğal olarak şu iki sonuçtan birine eğilimli olurdu: ya tasarının bir yapma yükümlülüğü yüklediği ve barış zamanlarında da sürekli orduların mevcut olmasını zorunlu kıldığı ya da ordular toplama konusunda YÜRÜTMEYE, hiçbir

şekilde yasamanın denetlemesine tabi olmayan tam bir yetki verildiği.

Öte yandan bu kişi, tasarıyı inceleyecek olursa, ikisinin de doğru olmadığını ve tasarıda ordular toplamak için tüm yetkinin *yürütmeye* değil *yasamaya* verildiğini ve yasama organının düzenli aralıklarla yapılan seçimlerde seçilen halk temsilcilerinden oluşan halka dayalı bir organ olduğunu görecektir. Yine bu kişi, sanıldığı gibi sürekli orduların varlığını zorunlu kılan bir düzenleme yerine, bu konuda yasama organının takdir yetkisini dahi niteleyen ve ordunun desteklenmesi için para toplayabilme yetkisini en çok iki yılla sınırlayan bir düzenleme görerek şaşıracaktır. Daha yakından bakınca, bu düzenlemenin, açık bir gereklilik olmaksızın askerî olarak örgütlenilmesi olasılığına karşı çok önemli ve gerçek bir güvence sunduğu açıkça görülebilir.

İlk kanısında yanılan bu hipotetik kişi, varsayımlar yapmaya devam edecektir. Doğal olarak, bu kadar etkili ve hararetli yaygaranın tamamen içerikten yoksunluğunun olanaksız olduğunu düşünecektir. Bu kişiye göre özgürlüklerine çok düşkün olan bu kişiler daha önce kurdukları tüm anayasa modellerinde bu konuda en kesin ve doğru önlemleri almış olduklarından, yeni tasarının sahip olduğu eksiklikler onları kaygılandırıyor ve çıkarttıkları yaygara bundan kaynaklanıyor olmalıdır.

Eğer bu kişi, bu izlenimle bazı eyalet anayasalarını incelemeye başlayacak olursa, bu kişinin, yalnızca *ikisinin*[118] barış zamanında sürekli ordu bulundurmayı yasaklayan hükümler

118 Bu konuda sunulan beyanlar eyalet anayasalarının basılı derlemesinden alınmıştır. Yasağın bulunduğu Pensilvanya ve Kuzey Karolina anayasaları şu sözleri içerir: "Sürekli ordular barış zamanlarında özgürlüklere tehdit oluşturacağından, BULUNDURULMAMALIDIRLAR." Aslına bakılırsa bu bir YASAK değil, UYARI'dır. New Hampshire, Massachusetts, Delaware ve Maryland haklar bildirgelerinde şöyle bir hüküm var: "Sürekli ordular özgürlüklere tehdit oluşturur ve YASAMA ORGANININ ONAYI OLMAKSIZIN kurulamaz ve sürdürülemezler." Bu hüküm yetkiyi yasamaya vermektedir. New York'un bir haklar bildirgesi yoktur ve anayasası da bu konuda suskundur. Şimdi bahsedilenler dışında diğer eyaletlerin anayasaları da bu konuda hüküm içermemekte, anayasalarında ekli bir haklar bildirgesi de bulunmamaktadır. Bununla beraber bana, yararlandığım derlemede yer almayan bir ya da iki eyaletin daha haklar bildirgesi olduğu ve bunlarda da yetkinin yasama organına tanındığı söylendi.

içerdiğini, diğer on birinin ya bu konuda derin bir suskunluk içinde olduğunu ya da açık bir hükümle bu konuda yetkiyi yasama organına bıraktıklarını gördüğündeki şaşkınlığı ne kadar büyük olacaktır!

Gelgelelim bu kişi hâlâ bu konuda kopartılan yaygaranın biraz olsun elle tutulur bir temeli olması gerektiğini düşünecektir. Bu yaygaranın, en ufak bir bilgi kırıntısına dayanmaksızın, bir halkın saflığından yararlanma denemesinden meydana geldiğini ve ya bilinçli bir aldatma çabasından ya da bu konuda akıllıca davranmaya izin vermeyecek kadar ölçüsüz bir coşkudan kaynaklandığını hayal bile edemeyecektir. Bu kişi, aradığı tedbirleri, eyaletler arasında yapılmış ilk antlaşmanın hükümleri arasında bulabileceğini düşünecek ve bu bilinmezi büyük oranda çözdüğünü sanacaktır. Doğaldır ki, diye düşünecek bu kişi, mevcut Konfederasyon barış zamanlarında askerî örgütlenme yapılıp yapılmayacağına ilişkin son derece açık hükümler barındırıyor olmalı; bu politik şövalyeleri kızdıran da bu hükümlerden sapmanın öneriliyor olmasıdır.

Sonrasında Konfederasyon Maddeleri'ni titizlikle ve eleştirel bir incelemeye tabi tutacak bu kişinin şaşkınlığı bir kat daha artmakla kalmayacak; bu şaşkınlığa, bu konuda bir yasak hükmü beklerken eyalet yasama organlarının takdir yetkisini kısıtlayan ama Birleşik Devletler için en ufak bir kısıtlama öngörmeyen bir düzenlemeyle karşılaşmanın kızgınlığı da eklenecektir. Bu varsayımsal kişimiz biraz duygusal ve çabuk sinirlenen biriyse bu yaygaraların bir günahkârın düzenbazlıklarından başka bir şey olmadığını ve bu ülkeyi seven herkesin en azından adil ve dikkatli bir inceleme yapmasını hak eden bir tasarıya ahlaksızca muhalefet etmekten daha ötesine gidemediğini ilan etmekten çekinmeyecektir. Bu itirazların yazarları, diye soracaktır bu kişi, Amerika'nın daha önceki farklı yönetim biçimlerinin sunduğu ortak yaradılışa uyan ve hatta hiçbirinde olmayan yeni ve güçlü bir bekçi öngören bu tasarıya başka neden karşı çıkıyor olsunlar? Öte yandan, bu kişi dingin ve duygularına hâkim biriyse, in-

san doğasının ne kadar saf ve kırılgan olduğuna bir iç çekecek ve milyonların mutluluğunu ilgilendirecek kadar önemli ve doğru sonuca varılması elzem bir konuda tarafsız ve doğru kararlara ulaşmayı zorlaştıran hırsların akılları bulandırıp gerçekleri gizlemelerine hayıflanacaktır. Böylesine sakin biri bile, bu itirazların savlar öne sürerek insanların akıllarına seslenmektense tutkularını harekete geçirerek onları yanlışa iten bir görünüşte olduğunu belirtmekten kendisini alamayacaktır.

Gelgelelim, bu itiraz kendi tarafında dahi ne kadar az destek bulmuş olursa olsun, içeriğini yakından incelemek daha tatmin edici olacaktır. Yakın bir incelemeyle yasama organının askerî örgütlenme konusundaki takdirini kısıtlamanın uygun olmadığı ve böyle bir kısıtlama yapılsa dahi buna büyük olasılıkla uyulmayacağı görülecektir.

Birleşik Devletler ile Avrupa'yı geniş bir okyanus ayırıyor olmakla beraber, dirliğimize ve güvenliğimize dönük bizi uyaran bazı göstergeler bulunmaktadır. Bir tarafımızda, ki bizim sınırlarımıza oldukça yakın olmak üzere, Britanya'nın genişleyen egemenliği bulunmaktadır. Diğer tarafta, Britanya egemenliğine yakın ölçekte ve İspanya'nın egemenliğine tabi koloniler ve yerleşimler bulunmaktadır. Bu durum, bu iki gücün sahibi olduğu Batı Hint Adaları'nın bize yakınlığıyla birleştiğinde, onlar yönünden bize karşı ortak bir çıkar oluşturmaktadır. Batı sınırlarımızdaki vahşi gruplar bizim için doğal düşmanlar, onlar için ise doğal müttefikler olarak düşünülmelidir. Çünkü bizden korkacak çok şeyleri ve onlardan da bekleyecek çok şeyleri vardır. Denizcilikteki gelişimler iletişimi hızlandırmış ve aralarında devasa uzaklıklar olan ulusları birbirlerine komşu kılmıştır. Britanya ve İspanya, Avrupa'nın önde gelen deniz güçlerindendir. Bunlar arasında ileride davranışlarında bir uyum görülmesi hiç de küçük bir olasılık değildir. İspanya ve Fransa arasındaki akrabalığın giderek azalıyor olması bu devletler arasındaki ortaklığın gücünü giderek kırmaktadır. Zaten kan bağıyla kurulan siyasal bağlantılar politikacılara her zaman cılız ve istikrarsız

gelmiştir. Bu şartlar bize, tehlikenin kapsamından hiç de uzak olmadığımızı hatırlatmaktadır.

Devrimden önce ama barıştan beri, batı sınırlarımızda küçük garnizonlar bulundurmamız sürekli bir gereklilik hâline gelmiştir. Bu gerekliliğin, yalnızca Yerlilerin kırıp dökmelerine ve talanlarına karşı güvence sağlamak için bile olsa devam edeceğinden hiçbir kuşku duyulamaz. Bu garnizonlar ya ara sıra alınacak milis destekleriyle oluşturulacak ya da hükûmetin masraflarını ödediği sürekli bir birlik kurulacaktır. Birincisi mümkün olmadığı gibi tehlikelidir de. Milisler geniş barış dönemlerinde işlerinden ve ailelerinden koparılıp bu türden tatsız bir görevi üstlenmek için istekli olmayacaklardır. Bu görevi yerine getirmek için ikna edilebilirse ya da zorlanabilirlerse de bu kez sürekli yapılacak döngüler yüzünden masraflar artacak, iş gücünde kayıp meydana gelecek ve bireylerin çalışkanlık düzeylerindeki uyumsuzluklar bu yöntemin uygunsuzluğunu kanıtlayacaktır. Bu durum hem kamu için külfetli ve ziyankâr hem de bireyler için zarar verici olacaktır. İkinci yöntem olan hükûmetten ücret alan kalıcı bir birlik fikri ise, barış zamanlarında tutulacak sürekli ordu fikrine karşılık gelmektedir. Evet, bahsedilen küçük bir ordudur, fakat küçük olması onu daha az gerçek kılmamaktadır. İşte bu türden örgütlenmelere yasak getirilmesinin ne kadar uygunsuz olacağını ve bu konunun yasama organının takdirine ve sağduyusuna bırakılması gerektiğini gösteren basit bir örnek.

Gücümüzdeki artışa bağlı olarak Britanya ve İspanya'nın yakınımızdaki askerî örgütlenmelerini arttırmaları büyük olasılıktır, hatta kesindir. Bunların hakaretlerine ve saldırılarına karşı çıplak ve savunmasız bir durumda kalmak istemiyorsak sınırlarımızdaki garnizonların sayılarını Batı'daki yerleşim yerlerini biraz rahatsız edebilecek olsa da belirli bir oranda arttırmamız gerekmektedir. Geniş alanları denetim altına alan ve arkadakiler için istilayı kolaylaştıran bazı noktalar kurulacaktır. Ayrıca bu noktalardan bazılarının yerli uluslarla yapılacak ticarette anahtar rol üstlenebilecekleri de eklenmelidir. Bu noktaları, bir ya da iki güçlü komşunun her-

hangi bir zamanda ele geçirebileceği savunmasız bir durumda bırakmanın akıllıca olacağını söyleyen tek bir kişi olabilir mi? Böyle davranmak aklın ve sağduyunun gerektirdiği bütün her şeyi bir kenara bırakmak olur.

Tüccar bir halk olmak istiyorsak, hatta yalnızca Atlantik cephemiz açısından güvende olmak bile istiyorsak, kesinlikle en kısa sürede bir donanmaya sahip olmak için çaba göstermeliyiz. Bu nedenle tersanelere ve cephanelere, bunları savunabilmek için de kalelere ve mümkünse garnizonlara gerek duyulmaktadır. Bir ulus tersanelerini koruyabilecek kadar deniz gücüne sahip olduğunda bu amaçla oluşturulan garnizonlara gereksinim azalacak olmakla beraber, henüz deniz gücünün gelişim aşamasında olduğu dönemde orta büyüklükte garnizonlar cephanelerin ve tersanelerin ve hatta bazen donanmanın yok edilmesi tehlikesine karşı çok önemli bir güvence sunacaktır.

Federalist, 25 (HAMILTON)

Aynı Konudan, Aynı Düşünceyle Devam

BELKİ bir önceki yazıda sayılan amaçların eyalet hükûmetleri tarafından, Birliğin yönlendirmesi uyarınca yerine getirilmesinin gerektiği öne sürülebilir. Fakat gerçekte bu politik örgütlenmemizin en temel ilkesini tersine çevirmek olur: Ortak savunmanın federal yönetimden tekil üyelere geçmesi, bazı eyaletler üzerinde baskı kurulmasına neden olacak, herkes için tehdit oluşturacak, Konfederasyon için ölümcül olacaktır.

Britanya, İspanya ve yerli uluslarının toprakları bazı eyaletlere komşu olmamakla beraber bizi Maine'den Georgia'ya kadar çevrelemektedir. Bu yüzden tehlike, farklı düzeylerde de olsa, ortaktır. Ona karşı korunma yöntemi de ortak bir hazine ve bu görevin ortak konseylere verilmesidir. Bazı eyaletler, konumları gereği, buna daha açıktırlar. New York bu sınıfa girmektedir. Güvenliği ayrı ayrı sağlama planında New York yakın güvenliğini sağlamak için önlemler alarak bütün yükü çekmiş olacak, komşuları ise bu önlemlerden büyük oranda yararlanmış olacak ya da hatta tamamen tehlikeden arınmış olacaklardır. Bu, ne New York bakımından adildir ne de diğer eyaletler bakımından güvenilirdir. Bu sistem çok sayıda sorun getirecektir. Gerekli örgütlenmeyi yapma yükünün düştüğü eyaletler, böyle bir yükün altından kalkmakta zorlanacaklar ve böyle bir zorluğu uzun bir süre boyunca çekmek istemeyeceklerdir. Böylece tüm savunmamız bir üyenin bayağılığına, tedbirsizliğine veya basiretsizliğine karşı kırılgan duruma gelecektir. Bu üyenin mal varlığı gittikçe bollaşıp genişlerse aldığı önlemler de bu doğrultuda geniş-

leyecek, diğer eyaletler birden Birliğin bütün askerî gücünün iki ya da üç üyede toplandığını ve dolayısıyla muhtemelen en güçlü üyelerin bunlar olduğunu fark edip korkuya kapılacaklardır. Her biri kendisine bir dengeleyici kuvvet seçmeye başlayacak, bu da dalaverelere çok uygun bir ortam yaratacaktır. Bu ortamda karşılıklı kıskançlıklardan beslenen askerî örgütlenmeler, doğal ve olması gereken boyutlarını aşmaya başlayacak ve tekil üyelerin yönetiminde olduklarından ulusal iktidarın daralmasına veya yok olmasına yol açabilecek bir motor görevi göreceklerdir.

Eyalet hükûmetlerinin ulusal hükûmete kıyasla rekabete çok daha yatkın olacaklarını varsayabilmek için daha önce bazı nedenler sunulmuştu. Bu rekabetin nedeni iktidar aşkı olacak ve federal yönetim ile yerel yönetim arasında çıkabilecek bir ikilikte halk büyük olasılıkla kendi eyalet yönetiminin tarafını tutacaktır. Bu yatkınlık, bir de her bir eyalete ayrı askerî güç bulundurma yetkisiyle birleşirse eyalet yönetimlerinin ellerinde baştan çıkartıcı fazlaca unsur ve sonunda Birliğin anayasal otoritesine karşı ayaklanmaya dönebilecek olası girişimleri kolaylaştırıcı fazlaca güç verilmiş olur. Diğer taraftan, ulusal kuvvetlerin ulusal hükûmete verilmemesi durumunda insanların özgürlükleri de çok daha tehdit altında olacaktır. Ordu, tehlikeli bir iktidar silahıdır ve insanların daha çok güvendikleri kimselere değil, daha az güvendiklerinin ellerine teslim edilmelidir. Çağlar boyu edinilen deneyimler gösteriyor ki bir halk, en çok, ona zarar vereceğinden kuşkulanmadığı kimseler tarafından tehdit altındadır.

Mevcut Konfederasyon'un kurucuları, eyaletlerin ayrı askerî kuvvet bulundurmasının yaratacağı tehlikenin farkındalardı ve Kongre'nin onayı olmaksızın gemi ya da orduya sahip olmayı açık hükümlerle yasakladılar. Aslına bakılırsa, bir federal hükûmet ile aynı zamanda eyaletin yetkisine tabi askerî örgütlenmeler bulunması, yeterince desteklenen bir federal hazinenin yanında aynı zamanda kota ve el koyma sisteminin uygulanması gibi bir durumdan daha az çelişkili değildir.

Ulusal yasama organı için öngörülen kısıtlamaların uygunsuz olduğu şu ana kadar sunulanlardan başka konular da bulunmaktadır. Sözü edilen itirazın amacı barış zamanlarında sürekli ordu bulunmasını yasaklamak olmakla beraber, karşıtlık yapanlar, bu yasağın nereye kadar uzanacağına dair hiçbir şey söylemiyorlar: Yasak, dinginlik zamanında ordunun *devamlılığını sağlamaya* ilişkin mi olacak yoksa asker toplamak tümden mi yasaklanacak? Eğer birincisiyle sınırlı kalacak ise, bu düzenlemenin hiçbir anlamı olmayacak ve düzenleme hedeflenen şeyi sağlamayacaktır. Ordular bir kere toplandıktan sonra, Anayasa'ya aykırı olan "ordunun devamlılığının sağlanması"ndan ne anlaşılacaktır? Bu yasağın ihlal edildiğini öne sürebilmek için ordunun ne kadar süreyle "devamlılığının sağlanması" gerekecektir? Bir hafta mı, bir ay mı, bir yıl mı? Yoksa orduların toplanmasına yol açan tehlike devam ettiği sürece bu orduların da sürdürülebileceğini mi söylemeliyiz? Bu, kaygı verici veya yakın bir tehlike var ise, orduların *barış zamanında da* tutulabileceğini itiraf etmek olurdu ki bu da yasağın sözlük anlamından uzaklaşıp ona fazlasıyla geniş bir istisna tanımak anlamına gelmektedir. Tehlikenin devam ettiğine kim karar verecek? Bu konunun kesinlikle ulusal hükûmete sunulması gerekecek, daha sonra burada ulaşılacak nihai karar ulusal hükûmetin yaklaşan tehlikeye karşı önce asker toplayabileceği, toplumun barışı ve güvenliğine karşı hiçbir tehdit kalmayana kadar da bu orduların hazır olarak bekletilebileceği olacaktır. Böylesine geniş bir takdir alanının bahsedilen yasağı neredeyse tamamen etkisiz kıldığını görmek hiç de zor değildir.

Bu türden bir yasağın işe yarayabileceği iddiası, yasama ve yürütme organları arasında yağmaya benzer belirli bir yetki bileşimi kurularak işe yarar hâle getirilebileceği varsayımına dayanıyor olmalıdır. Bu varsayım gerçekleşecek olursa, hileler yoluyla bir tehlike durumu uyandırmak ne kadar kolay olacaktır? İspanya ve Britanya tarafından kışkırtılan yerlilerle olan husumetlerimiz, her zaman el altındadır. İstenen tehlike görüntüsünü yaratmak amacıyla provokasyon çıkarmak için yabancı güçlere dahi başvurulup onlara bunun karşılığında

imtiyazlar teklif edilebilir. Böyle bir bileşimin kurulabileceğini ve bu girişimin başarılı olabileceğini hayal edebiliyorsak, herhangi bir nedenle bir kez oluşturulmuş ordu, bu tasarının yerine getirilebilmesi için de kullanabilecektir.

Bu sonucun önüne geçebilmek için yasağı barış zamanında asker *toplamayı* da yasak kılacak biçimde genişletirsek, Birleşik Devletler, dünyanın tanık olduğu en olağan dışı görüntüyü sunacaktır: Kendini savunabilmek için gerçekten işgal edilene kadar savunma yapması kendi Anayasası tarafından yasaklanmış bir ulus. Son zamanlarda resmî savaş ilan etme törenselliği de kullanılmamaya başlandığından, eyaletleri koruma noktasında asker toplayabilmek amacıyla, hükûmetin yasal çağrı yapabilmesi için bir düşmanın topraklarımızın içine kadar girmesini beklememiz gerekecektir. Böyle bir durumda darbeyi, biz daha onu savuşturabilecek gücü hazırlayamadan almış oluruz. Bütün yakın tehlike altında olan ve fırtına çıkmadan önlem alması gereken ulusların kaçınması gereken böyle bir politika, özgür bir hükûmetin en temel ilkelerine de aykırıdır. Bu durumda, sırf kendi seçimlerimizle oluşturduğumuz ve bizim irademizle bağlı yöneticilerin özgürlüklerimizi korumak için teslim edilmiş araçları bizim özgürlüklerimizi tehdit edecek biçimde kullanabileceğinden korktuğumuz için, mülkümüzü ve özgürlüğümüzü yabancı işgalcilerin insafına bırakmış ve onları zayıf, çıplak ve savunmasız avlarını avlamaları için davet etmiş oluruz.

Tam da burada, bir ülkenin milislerinin o ülkenin doğal savunma gücü olduğu, ulusal savunmanın bunlar yoluyla yapılabileceği yönünde bir itirazın gelmesini bekliyorum. Bu doktrin, özet geçersek, bize az kalsın bağımsızlığımızı kaybettiriyordu. Bunun maliyeti, yok yere, milyonlar tutmaktadır. Daha bu konudaki deneyimlerimiz o kadar taze ki böyle bir önerinin dile dahi getirilmemesi gerekir. Düzenli ve disiplinli bir orduya karşı uzun süreli bir savaş, yalnızca aynı derecede düzenli ve disiplinli bir orduyla yürütülebilir. İstikrar ve güç yönünden yöneltilen bu kaygıları, ekonomi de doğruluyor. Son savaş sırasında Amerikan milisleri pek çok kahramanlık

göstermiş ve namlarını ebediyete kazımışlardır; ama en cesurları dahi, ne kadar ihtişamlı ve değerli olurlarsa olsunlar, ülkenin özgürlüğünün sadece milislerin çabalarıyla sağlanamayacağını hissetmekte ve bilmektedirler. Pek çok şey gibi savaş da özen, kararlılık ve alıştırma gerektiren bir bilimdir.

İnsan ilişkilerinin doğasına ve geçmişine aykırı şiddet içeren politikalar geri teper. Pensilvanya bunun doğruluğunu gösteren çok iyi bir örnek sunmaktadır. Bu eyaletin Haklar Bildirgesi, sürekli orduların özgürlüklere tehdit oluşturduğunu ve barış zamanında bu orduların idame ettirilmeyeceğini düzenlemektedir. Buna karşın Pensilvanya, çok sakin bir barış dönemi sırasında birkaç şehrindeki lokal düzensizlikler yüzünden asker toplama yoluna gitmiştir ve çok büyük olasılıkla bu orduları kamu barışına yönelik bir tehlike görüntüsü olduğu sürece idame ettirecektir. Massachusetts eyaletinin eylemleri de bu konuda, farklı bir nedenle, önemli bir ders oluşturmaktadır. Bu eyalet bir iç isyanı önlemek için (Konfederasyon Maddeleri öyle gerektirmesine rağmen Kongre'den bir karar alınmasını beklemeksizin) asker toplamak zorunda kalmıştır ve bu isyanın ruhunun yeniden canlanması ihtimaline karşılık bu askerlerin bir bölümünü hâlen tutmaktadır. Massachusetts'in kendi anayasası buna bir engel öngörmüyor; ancak bu örnek yine de bizim hükûmetimizde de diğer uluslarda da benzer bir durum yaşanabileceğini ve bazen barış zamanlarında dahi toplumun güvenliğini sağlayabilmek için askerî kuvvete ihtiyaç duyulabileceğini, bu nedenle de yasama organının takdir yetkisinin kısıtlanmaması gerektiğini gösteriyor. Ayrıca, Birleşik Devletler bağlamında da zayıf bir hükûmetin haklarına, kendi üyeleri tarafından bile ne kadar az saygı duyulacağına dair öğretici bir ders oluşturuyor. Yine, kamusal zorunluluk durumlarıyla başa çıkabilmek için bir kâğıt üzerindeki yazıların ne kadar etkisiz olabileceğini gösteriyor.

Lakedaimon ortaklığının temel ilkesi, amiral konumunun iki seferden fazla kez aynı kişi tarafından işgal edilmemesiydi. Peloponez Konfederasyonu, Atinalılar tarafından denizde

ciddi bir yenilgiye uğratıldıktan sonra daha önce bu görevi başarıyla yerine getirmiş olan Lysander'dan savaş gemilerini yönetmesini talep ettiler. Lakedaimonlular ittifaklarını onurlandırmak ve eski kurumlarına bağlılıklarını devam ettirmek için Lysander'a bir amiralin sahip olduğu tüm yetkileri, ismi amiral yardımcısı olan uydurma ve zayıf bir rütbe adı altında verdiler. Bu örnek, iç siyasetimizden daha önce verilen örneklerle de desteklenen gerçeği, yani zorunluluk durumlarında ulusların kurallara ve ilkelere pek az özen göstermelerinin işin doğasında olduğu gerçeğini hatırlatmak üzere seçilmiştir. Bilge politikacılar hükûmetlerin önüne uyulması mümkün olmayan sınırlamalar koymamaya çalışırlar, çünkü temel yasaların her ihlalinin, bir zorunluluktan kaynaklanmış da olsalar, yöneticilerin yüreklerinde ülkenin anayasasına duymaları gereken kutsal saygıyı eksilteceğini, bu ihlallerin birer gelenek oluşturabileceklerini ve aynı zorunluluk durumunun bulunmadığı veya çok daha zayıf veya soyut olarak var olduğu durumlarda dahi bu türden ihlallerin yaşanmaya başlayabileceğini bilirler.

Federalist, 26 (HAMILTON)

Aynı Konudan, Aynı Düşünceyle Devam

Bir halk devriminde insan zihninin GÜÇ ve AYRICALIK arasındaki o sağlıklı çizgiyi geçmeden durabilmesi ve hükûmetin zindeliği ile kişisel hakların güvenliğini aynı anda sağlayabilmesi pek beklenebilecek şey değildir. Yaşadığımız sıkıntıların temel kaynaklarından birisini bu önemli ve hassas noktada yapılan hatalar oluşturmaktadır. Gelecekteki düzeltme ve reform çabalarımızda bu hatadan kaçınabilmek için daha dikkatli olmazsak bir saçma fikirden diğerine savrulan, sürekli değiştirilen ama bu değişimlerin çoğu zaman işe yaramadığı bir sisteme sahip olabiliriz.

Yasama organının yetkilerini ulusal savunma konusunda kısıtlama fikri, kaynağını bilgece olmaktan ziyade pek ateşli bir özgürlük aşkından almaktadır. Fakat bu fikrin çok yaygın bir uygulama alanı olmadığını görmüştük; ilk defa görüldüğü bu ülkede bile yalnızca Pensilvanya ve Kuzey Karolina bir düzeye kadar bunu uygulamakta; diğerleri ise güvenimizi bir yere bağlamamızın mutlaka gerekeceğini; bu gerekliliğin, yetki devretme eyleminin kendisinde içkin olduğunu, yasama yetkisine yersiz kısıtlar koyarak hükûmeti güçsüz kılmak ve kamusal güvenliği tehlikeye atmaktansa bu yetkilerin kötüye kullanılması riskini almanın daha iyi olduğunu bilgece keşfederek bu fikre önem atfetmemektedir. Önerilen Anayasa'nın muhalifleri bu konuda Amerika'nın ortak kararına karşı savaş açmakta; geçmişten ders alarak ortaya çıkacak aşırılıkları karşılaştıkça düzeltmektense bizi, çok daha tehlikeli ve aşırı bir yola sürüklemeye hevesli görünmektedir. Hükûme-

tin tınısı biraz yüksek veya katı bulunursa, ölçüp biçip bize önerdikleri yollar ya hükûmeti fazlaca baskılamak ya da onu daha önce yasaklanmış veya terk edilmiş yollara başvurarak gevşetmek üzerine kuruludur. Herhangi bir isnatta bulunma ya da hakaret etme çabası olmaksızın şu söylenebilir: Bu kişilerin çeşitli konularda telkin ettikleri fikirler halk arasında da yaygın olsaydı, bu ülke halkı için uygun bir hükûmet veya hükûmet türü bulabilmek olanaksız olurdu. Fakat böyle bir şeyden endişelenmeye gerek yok. Amerikan yurttaşları, anarşiye sürüklenemeyecek kadar bilgilidir. Deneyimlerimiz, halkın zihninin en derinlerine, mutluluk ve gönencimiz için daha zinde bir hükûmetin zorunlu olduğunu kazımamış ise, fena hâlde yanılıyorum demektir.

Burada, barış zamanlarında askerî örgütlenmeye karşı çıkan fikrin kökenini ve gelişimini kısaca açıklamak yerinde olacaktır. İşleyen zihinlerin aklına ilk olarak, bu fikrin askerî kurumların doğasından ve eğilimlerinden duyulan endişelerden ve diğer çağlarda veya ülkelerde gerçekleşmiş olayların da bu endişeleri destekliyor olmasından kaynaklanıyormuş gibi gelebilir. Ancak, ulusal bir huy olarak bu türden düşünceleri, ulusumuzun türediği diğer devletlerin sakinlerinin düşünüş biçimlerine kadar izlememiz gerekir.

Norman İstilası'ndan sonra uzun bir süre İngiltere'de monark neredeyse sınırsız yetkilere sahipti. Sonra monark, giderek, önce baronlar, sonra da halk tarafından bu yetkilerin bazılarından özgürlükler lehine vazgeçmeye zorlandı, ta ki en önemli yetkilerinin büyük çoğunluğunu kaybedene kadar. Bununla beraber İngilizlerin özgürlük mücadelesinin mutlak bir zaferle sonuçlanması, 1688 Devrimi ile birlikte Orange Prensi'nin Büyük Britanya tahtına geçmesiyle olmuştur. Savaş yapmak Taç'ın tanımlanmamış yetkilerinden biri olduğundan, II. Charles, barış zamanlarında da yaklaşık beş bin kişilik düzenli orduyu tamamen kendi takdiriyle hazır tutmuştur. Bu sayı, II. James zamanında otuz bine çıkmıştır. Bunların masrafları kraliyet bütçesinden ödenmektedir. Bu derece tehlikeli bir yetkiyi ilga edebilmek için, devrimden sonra Haklar Bildir-

gesi'ne "barış zamanlarında krallık içerisinde *Parlamento'nun onayı olmaksızın* sürekli ordu toplamak veya idame ettirmek hukuka aykırıdır" şeklinde bir hüküm eklenmişti.

Bu krallıkta, özgürlük aşkı en yüksek düzeydeyken dahi, sürekli orduların oluşturduğu tehlikeye karşı bu orduların salt yürütme gücünün takdiriyle toplanıp geliştirilebilmesini yasaklamak dışında bir güvence oluşturmak gerekli görülmemişti. O unutulmaz devrimi gerçekleştiren yurtseverler, yasamanın takdirine ket vurmayı reddedecek kadar itidalli ve bilgililerdi. Nöbet ve garnizon işleri için belli bir sayıda askerin varlığının zorunlu olduğunun, ulusal zaruret hâllerinin önüne somut sınırlar çekmenin mümkün olmadığının, hükûmetin en az bir yerinde beklenmedik durumlar için tüm yetkilere sahip bir birimin gerekli olduğunun farkındalardı. Toplumun güvenliğini sağlamak için nihai bir tedbir olarak bu yetkiyi yasama organına vermeye karar verdiler.

Amerikan halkının barış zamanlarında sürekli orduların varlığından kaygı duymasının aynı kaynaktan, yani buradan miras alındığı söylenebilir. Devrimin koşulları kamuyu halkın haklarının her koşulda güvence altına alınabilmesi için duyarlı olmaya itmiş, bazı durumlarda bu duyarlılık, politik yapılanma için gerekli ve uygun olanın ilerisine geçmiştir. İki eyaletin yasama organının askerî örgütlenmeler yapma yetkisini kısıtlamaları buna örnek oluşturmaktadır. Monarkın yetkilerini kısıtlamaya yönelik miras aldığımız düşünce, onları, halk tarafından oluşturulmuş meclislerin yetkilerinin de kısıtlanması gerektiği şeklinde hatalı bir düşünceye götürdü. Böyle bir hataya düşmeyen bazı eyaletlerde dahi barış zamanlarında YASAMANIN ONAYI OLMAKSIZIN sürekli ordu tutulamayacağına dair gereksiz beyanlara rastlanmaktadır. Bunlara gereksiz diyorum, çünkü İngiliz Haklar Bildirgesi'ndeki benzer hüküm eyalet anayasaları için uygulanabilir değildir. Bu eyaletlerde zaten ordu toplayabilecek başka bir organ bulunmadığından, bu işi yapabilme gücüne sahip tek organın onayı olmaksızın yapılamayacağını ilan etmek gereksiz, hatta gerçeğe aykırıdır. Bu yüzden hem Avrupa'da hem de Amerika'da

bu ülkede kurulmuş en iyi yönetim biçimlerinden birisi olarak ünlenmiş New York eyaleti de dâhil olmak üzere pek çok eyalet böyle bir düzenleme yapma yoluna gitmemiştir.

Barış zamanında askerî örgütlenmeleri yasaklıyor gibi görünen iki eyaletin düzenlemelerinde de kullanılan dilin bir yasak dilinden çok uyarı dili oluşu dikkat çekicidir. Sürekli orduların bulundurulmasının *yasak olduğu* söylenmiyor, *bulundurulmamaları gerektiği* söyleniyor. Bu ifadelerdeki belirsizlik, kısıtlama isteği ve mantığın birbiriyle çatışmasından kaynaklanıyor gibi görünüyor: bir tarafta bu türden örgütlenmeleri tamamen yasaklama arzusu, öte tarafta mutlak bir yasağın akılsızca ve tehlikeli olacağı düşüncesi.

Mevcut koşulların bu hükmün gereklerinden ayrılmayı gerektirdiği durumlarda yasama organı bu hükmü salt bir uyarı şeklinde yorumlayacağından ve eyaletin gereksinim duymakta olduğu veya öyle olduğu düşünülen tedbirleri almakta duraksamayacağından kuşku duyulabilir mi? Bu soruya yanıtı, Pensilvanya'nın yukarıda bahsedilen geçmiş davranışları versin. O zaman akla şöyle bir soru gelmektedir: Bir düzenleme, onu dikkate almamak gerektiğinde geçerliliğini yitiriyor ise, bu düzenlemeye ne gerek vardır?

Şimdi, bahsedilen düzenleme ile Yeni Anayasa'da geçen askerî amaçlarla iki yıldan fazla para toplanamaması yasağı arasında etkililik açısından bir karşılaştırma yapalım. İlki, çok fazla şeyi gerçekleştirmek istediğinden, etkisi sıfırdır. İkincisi ise, yersiz bir aşırılıktan uzak, ulusun zorunluluklarının gereklerinin yerine getirilebilmesi, sağlıklı ve güçlü bir askerî işleyiş için kusursuz bir modeldir.

Bu hükümle Birleşik Devletler yasama organı bir *yükümlülük altındadır.* En az iki yılda bir sürekli askerî kuvvet tutmanın yerindeliği konusunda, seçmenlerinin gözü önünde resmî bir oylama ile yeni bir karar almak durumundadır. Yasama organı (yürütmeye son derece yersiz bir güven duyabilecek denli pervasız kişilerden oluşsa bile) yürütme organına ordu destekleyebilmesi için kalıcı bir bütçe sağlama *özgürlüğüne* sahip değildir. Hizipleşme ruhunun bütün politik kurumlara değ-

şen düzeylerde bulaşacağının ve ulusal yasama organındaki birtakım kişilerin, çoğunluğun görüşlerini eleştirmeye ve onu bazı konularda suçlamaya başlayacaklarının dikkate alınması gerekir. Bir askerî kuvvetin desteklenmesi, yüksek perdeden atıp tutmalar için her zaman elverişli bir konudur. Bu sorun her gündeme geldiğinde muhalefetteki hizip tarafından kamunun ilgisi bu konuya çekilecek, çoğunluk gerçekten de uygun olanın ötesine geçip aşırıya kaçmak isterse, halk bundan haberdar kılınmış olduğundan bu kararın önüne geçebilmek için bir fırsata sahip olacaktır. Ulusal yasama organındaki hiziplerin dışında, yurttaşlarının haklarının federal hükûmet tarafından ihlal edilmemesi için tetikte ve kıskanç bekçiler olan eyalet yasama organlarının dikkati, bu sorun gündeme geldiğinde ulusal yöneticilerin üzerinde olacak ve bunlar uygunsuz bir sonuca varıldığında halkı uyarmak ve halkın huzursuzluklarının yalnızca SESİ değil, gerektiğinde KOLU da olmak için hazır bekleyeceklerdir.

Bu büyük halkın özgürlüklerini elinden almak, *uzun zaman alacaktır*. Bu kötücül planı gerçekten uygulayabilecek büyüklükte bir ordu, ancak bir dizi destekle kurulabilir. Bu da yasama ve yürütme organları arasındaki geçici bir iş birliğiyle gerçekleştirilebilecek bir şey değildir; uzun süreli gizli tertipler gerektirir. Böyle bir iş birliğinin uzun sürmek bir kenara, kurulabilmesi dahi mümkün müdür? Böyle bir planın iki yılda bir seçimlerle değişen iki farklı meclisten oluşan temsilciler bütününün tamamından geçebilmesi ve uzun süre etkisini sürdürebilmesi mümkün müdür? Ulusal Senato'daki ya da Temsilciler Meclisi'ndeki koltuğuna oturan her insanın hemen o an seçmenlerine ve ülkesine ihanet etmeye başlayacağını düşünmek akla uygun mudur? Böylesine iğrenç bir komployu fark edip seçmenlerini bu tehlikeye karşı uyaracak kadar cesur veya dürüst tek bir kişi bile çıkmayacağı söylenebilir mi? Eğer bunların olabileceğini söylüyor isek, bütün yetki devirlerini hemen ve tümden ortadan kaldırmamız gerekir. Bu durumda halk, kendi içinden çıkanlara verdikleri yetkileri kendi ellerine geri almalı, ne kadar ülke varsa en az o kadar fazla eyalete bölünmeli ve herkes kendi işlerini kendisi yürütmeye başlamalıdır.

Yukarıda sayılanlardan birinin mümkün bulunduğu söylenebiliyor olsaydı dahi böyle bir planı gizlemek imkânsız olurdu. Derin bir barış durumunda orduya destek sunmanın kendisi bu planın ilanı olurdu. Böyle bir durumdaki bir ülkede orduya geniş eklemeler yapmak hangi gerekçeyle açıklanabilir? Bu planın halk tarafından keşfi uzun sürmeyecek, bu keşfi de planın ve tasarlayıcılarının tasfiyesi izleyecektir.

Orduların desteklenmesi için para toplanmasını iki yılla sınırlayan düzenlemenin, yürütme halka boyun eğdirebilecek genişlikte bir kuvvete sahip olduktan sonra zaten yasama üzerinde bu desteğin gelmesini sağlayabilecek kadar etkiye sahip olacağı için, etkisiz olduğu iddia edildi. Fakat aynı soru burada da geçerlidir: Yürütme, barış zamanında nasıl bu kadar büyük bir güce sahip olabilir? Böyle bir gücün, bir iç kalkışmanın ya da bir dış savaşın sonucunda yaratıldığını düşünsek, bu kez de bu itirazın, yöneltildiği ilkeyle bir bağlantısı kalmıyor: Çünkü itiraz edilen ilke, barış zamanlarında askerleri hazır bulundurma yetkisine ilişkindir. Bir isyanı bastırmak ya da bir işgale direnmek için de asker toplanmaması gerektiğini savunan pek az kişi bulunabilir. Zaten özgürlükleri etkileyecek derecede büyük bir tehlikeye karşı bir ordu toplama durumuyla karşı karşıya kalınırsa önüne geçilmesi gerekli olan felaket ne bir önleyicisi ne de çaresi olan bir fenalık olacaktır. Hiçbir yönetim biçimi bu türden bir güvence sağlayamaz: Böyle bir tehlike, konfederasyonların ortak savunma için kuracakları basit bir saldırı ve savunma ortaklığı için de geçerlidir.

Fakat yine de bu tehlike, birlik olmamız durumunda, ayrılmamız durumuyla karşılaştırıldığında çok daha azdır; hatta neredeyse imkânsız olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bütün bir Birliği tehdit edebilecek denli büyük ve özgürlüklerimizi tehlikeye atabilecek kadar güçlü bir tehlike düşlemek kolay değildir, özellikle de her zaman değerli ve güçlü yardımcılar olmuş milislerden de yardım alınabileceği düşünüldüğünde. Gelgelelim ayrılmamız durumunda (başka bir yerde birebir gerçekleştiği gibi) bu durumun tam tersi de mümkün, hatta neredeyse kaçınılmazdır.

Federalist, 27 (HAMILTON)

Aynı Konudan, Aynı Düşünceyle Devam

Kongre'nin önerdiği türden bir anayasanın askerî zorlama olmadan yasalarına itaati sağlayamayacağı itirazı, farklı farklı biçimlerde ortaya atılmıştır. Fakat bu, o taraftan gelen çoğu itiraz gibi, herhangi bir somut ve anlaşılır sava dayanmayan, tamamen soyut bir iddiadır. Muhaliflerin çapraşık itirazlarından anlayabildiğim kadarıyla bu düşünce halkın iç işleriyle ilgili konularda federal yönetimin kararlarını uygulamakta isteksiz olacakları varsayımına dayanıyor. İç ve dış ilişkiler biçiminde bir ayrım yapmanın yersizliği ve bu terimlerin anlamlarının belirsizliği bir yana, halkın böyle bir isteksizlik duyması için bir neden olup olmadığına beraber bakalım. Bu itirazın yanında bir de ulusal yönetimin eyalet yönetimlerinden daha kötü olacağını varsaymıyorsak, halk adına böyle bir kötü niyet, itaatsizlik veya muhalefet kondurmak için hiçbir neden yok gibi görünmektedir. Bana göre, halkın bir yönetime güven duyması ve boyun eğmesinin, tamamen o yönetimin iyiliğiyle veya kötülüğüyle doğru orantılı olduğu genel bir kural olarak kabul edilebilir. Bu kuralın birtakım istisnaları olduğu doğrudur, fakat bu istisnalar tamamen rastlantısaldır ve anlık koşullara bağlıdır ve bir anayasaya içkin erdem veya yanlışları olarak görülemez. Bir anayasanın iyiliği veya kötülüğü istisnalara göre değil, genel ilke ve öncüllere göre değerlendirilmelidir.

Bu yazılar boyunca neden genel bir hükûmetin yerel hükûmetlere göre daha iyi yönetilebileceğine ilişkin pek çok sebep sayıldı: Bunlardan en önemlileri, seçim çevrelerinin

genişlemesinin seçimlerde seçenek sayısını ve serbestisini arttırması nedeniyle ve (Ulusal Senato'yu atayacak olan seçilmiş insanlardan oluşan) eyalet meclisleri yoluyla ulusal hükûmetin daha özenli ve dikkatli seçilmesinin ve böylece ulusal meclislerde daha geniş bir bilgi ve haber alma düzeyi yaratılmasının beklenebilecek olmasıdır. Yine bu hükûmette yöneticilerin yönetimindeki bölgenin boyutları çok daha fazladır. Bu sayede, küçük toplumlarda kamusal kararları sıklıkla kirleten, adaletsizliklere ve zorbalıklara yol açan, hevesle ve bir anlık arzuyla girilen yolların sonunda genel bir huzursuzluk, memnuniyetsizlik ve bezginlik yaratan hizipleşme ruhundan, anlık çalkantılardan, geçici önyargı ve eğilimlerden, yerel hükûmetlere kıyasla çok daha uzak olacaklardır. Kurmaya davet edildiğimiz yapının iç kısımlarına daha eleştirel bir gözle baktığımızda, bu olasılıkları arttıran pek çok başka nedenden de bahsedilebilir. Fakat yöneltilen itirazları haklı çıkarmak için o taraftan daha tatmin edici gerekçeler sunulana kadar şunu söylemek yeterlidir: Federal hükûmetin halka rezil ve alçakça gelecek bir yönetime yerel hükûmetlere kıyasla daha eğilimli olduğuna ilişkin akla uygun dayanaklar ortaya atılana dek, Birliğin yasalarının eyalet yasalarıyla karşılaştırıldığında halk tarafından daha az itibar göreceğini ve boyun eğmeyi sağlayabilmek için güce ihtiyaç duyulacağını varsaymak için hiçbir neden bulunmamaktadır.

Ceza korkusu, kalkışmaların önüne geçmek için ölçülü bir önleyiciyken; cezasızlık umudu ise kalkışmaya dönük bir özendirmedir. Gerekli yetkiler verilirse, federal hükûmetin, Konfederasyon'un kaynaklarını yardıma çağırarak gerekli korkuyu salması ve cezasızlığı engellemesi yalnızca kendi kaynaklarına sahip bir eyalet hükûmetine kıyasla çok daha olası değil midir? Bir eyaletteki kargaşacı bir hizip, o eyaletteki hükûmetin dostları ile kolaylıkla rekabete girebilir; fakat böyle bir hizbin Birliğin toplu girişimine karşı da bir rakip olabileceği söylenebilir mi? Eğer bu düşünce doğru diyebiliyorsak, bireylerin oluşturdukları düzensiz grupların ayaklanması tehlikesine karşı Konfederasyon, tek bir üyeye kıyasla çok daha avantajlıdır.

Tam da burada, bazılarına yeni olduğu için doğru değilmiş gibi gelebilecek bir gözlem yapacağım: Ulusal iktidar, olağan yönetim işlerine ne denli fazla karışırsa yurttaşlar onu politik yaşamın olağan yönlerinde görmeye o denli alışacak; hem gözleri hem de duyguları ulusal iktidara çok daha tanıdık duruma gelecek; insan kalbini en çok heyecanlandıran ve en hassas konulara ne kadar dokunursa toplumun saygısını ve bağlılığını kazanma olasılığı o kadar artacaktır. İnsanı biçimlendiren, büyük ölçüde, alışkanlıklarıdır. Duygularına çok nadir dokunan şeyler, insan zihni üzerinde çok fazla etki yapmaz. Sürekli gözden uzakta olan bir hükûmetin, halkın duygularına hitap edebilmesi beklenemez. Çıkarılacak sonuç şudur: Birliğin otoritesi ve yurttaşlarına etkisi, iç işleri adı verilen sorunlara dönük olarak genişletilerek ne denli güçlendirilirse, halkın aşinalığı ve anlayışıyla doğru orantılı olarak zor kullanma yoluna gitme ihtiyacı o denli azalacaktır. İnsanoğlunun tutkularını uyandıran akıntılarda ve kanallarda ne denli fazla gezilirse, şiddet içeren tehlikeli zorbalıklara başvurma olasılığı o denli düşecektir.

Kongre tarafından önerilen tasarı, federal iktidarın yetkisini eyaletlerin yurttaşlarına uygulanır biçimde genişleterek, yasaların uygulanabilmesini gözetme işini hükûmete vermektedir. Bunun, halkın zihnindeki bütün ayrımları ortadan kaldıracağı ve federal hükûmete eyalet hükûmetlerinin yararlandığı bütün ayrıcalıkları sağlayarak gerekli boyun eğmeyi mümkün kılacak; ayrıca tüm Birliğin kaynaklarını yardıma çağırabilmenin ve kullanabilmenin gücüne sahip olma düşüncesi kamuoyunda etki uyandıracaktır. Bu konuda Konfederasyon'un yasalarının *sayılan meşru* amaçlar bağlamında ülkedeki bütün yasama, yürütme ve yargı organlarının kutsal bir yeminle bağlı olacakları ÜSTÜN YASA olacağına dikkat çekmek gerekir. Böylece her bir üyenin yasama organı, mahkemeleri ve üst mahkemeleri ulusal hükûmetin eylemlerine *adil olduğu ve anayasal yetkileri uzandığı sürece* eklemlenecek ve federal yasaların uygulanmasına yardımcı olacaktır.[119] Kendi

119 Bunun eyalet hükûmetlerinin yıkımına yol açacağı safsatası, yeri geldiğinde tamamen çürütülecek.

adına düşünebilen her insan, yönetim işi genel bir sağduyuyla gerçekleştirilir ise bu durumun sonucunda Birliğin yasalarına barışçıl ve düzenli olarak uyulacağını görebilir. Keyfî olarak tam tersini varsayabileceğimizi söylersek, herhangi bir öncülden istediğimiz her sonucu çıkarabileceğimizi savunmuş oluruz. Çünkü geçmişte kurulmuş ya da gelecekte kurulacak en iyi hükûmetin dahi, yetkilerini kötü kullanacak olursa, halkını hayal bile edilemeyecek aşırılıklara sürükleyebileceği söylenebilir. Önerilen Anayasa'nın karşıtlarının, ulusal yöneticilerin kamusal yarara duyarsız ve görev bilinci olmayan kimseler olacaklarını varsayması gerekir. Ben de şunu soruyorum: Bu varsayımdan yola çıkarak, temel hırslara teslim olmak ya da hakların gasp edilmesi nasıl savunulabilir?

Federalist, 28 (HAMILTON)

Aynı Konuda Sonuç

ULUSAL hükûmetin zor kullanmasını gerektirecek bazı zamanların geleceği yadsınamaz. Bu türden zorunluluk durumlarının nasıl örgütlenmiş olursa olsun tüm toplumlarda zaman zaman gerçekleşebileceği; kalkışma ve isyanların, ne yazık ki politik örgütlenmenin tümör ve çıbanları gibi ayrılmaz birer parçası olduğu; her durumda yalnızca hukukun gücüyle yönetme düşüncesinin (bu düşüncenin cumhuriyetçi yönetimin tek kabul edilebilir ilkesi olduğu iddia edilmiştir) deneysel bilginin uyarılarını küçümseyen siyaset doktorlarının hayal dünyaları dışında bir yeri olmadığı gibi, diğer uluslardan edindiğimiz dersleri, kendi deneyimlerimiz de doğrulamaktadır.

Ulusal hükûmetin yönetimi altında bu tür durumlardan biri gerçekleşirse, güç kullanmaktan başka bir yol yoktur. Kullanılacak güç, önüne geçilmek istenen fenalıkla orantılı olmak zorundadır. Bir eyaletin küçük bir bölümünde küçük bir kalkışmanın bastırılabilmesi için her an hazırda beklediklerini varsaymamız gereken az sayıda milis kuvveti yeterli olacaktır. Bir kalkışma, temel nedeni ne olursa olsun, sonuç olarak bütün yönetimlere bir tehdittir. Ulusal hükûmet, halkın refahı ve mutluluğu için çalışıyor ise, kalkışmaya bulaşmamış olan yurttaşlarda kamusal barışa ve Birliğin haklarına dönük duyarlılığın uyanması oldukça olasıdır. Böyle bir durumda halkın Birliğin yardımına koşmayacağına inanmak akıl dışıdır.

Tersine, eğer kalkışma tüm eyalete ya da önemli bir bölümüne yayılırsa daha farklı türden bir güç kullanmak kaçınılmaz olacaktır. Görünüşe göre Massachusetts iç düzensizlikleri bastırmak için asker toplamayı gerekli görmüştür. Yine Pensilvanya'da, yurttaşların bir bölümünü ilgilendiren bir kargaşanın endişesi dahi, aynı tedbire başvurmanın uygun olacağını düşündürmüştür. Varsayalım ki New York, Vermont sakinleri üzerindeki kaybettiği yargı yetkisini tekrar kazanmak isteyecek olsun. Bu amaca yalnızca milis kuvvetlerinin çabalarıyla ulaşabilmesi mümkün mü? Daha düzenli bir kuvvet oluşturması ve idame ettirmesi gerekmez mi? Eğer eyalet hükûmetlerinin olağan üstü durumlarda milis kuvvetlerinden farklı bir güce başvurmalarının gerekli olabileceği kabul ediliyor ise, neden ulusal hükûmetin de benzer bir gereklilik durumunda aynı yönteme başvurabilmesi fikrine itiraz ediliyor? Birliğe teoride bağlılık yeminleri eden kimselerin, kendi önerdiklerinden on kat daha güçlü bir tasarıya, (önerilen Anayasa'ya itiraz olarak) karşı çıkmaları şaşırtıcı değil mi? Bu itiraz, eğer bir gerçeklik payı varsa, geniş insan topluluklarında meydana bu türden kaçınılmaz sonuçların meydana geldiğini kanıtlamıyor mu? Değersiz cumhuriyetlerin devamlı kamçısı olan durmak bilmez çalkantılar ve yaygın ihtilaller olasılığına kıyasla bu durumu, kim tercih etmez?

Aynı konuya bir başka açıdan bakalım. Bir genel sistem yerine iki, üç ve hatta dört konfederasyonun kurulduğunu varsayalım. Bu konfederasyonların her birinde aynı zorluklarla karşılaşılmayacak mıdır? Bunlardan her biri, aynı şanssızlıkları yaşamayacak; bunlar yaşandığında ise otoritesini koruyabilmek için ulusal hükûmetin kullanmasına itiraz edilen yöntemleri kullanmak zorunda kalmayacak mıdır? Bu olasılıkta milis kuvvetleri, genel bir birliğe kıyasla federal otoriteyi korumak için daha hazır ve daha güçlü mü olacaktır? Tüm içten ve akıllı insanlar, gereğince düşünerek, aynı itirazın her iki olasılığa da yöneltilebileceğini görebilir. Tüm eyaletleri kapsayan tek bir hükûmet de olsa, belirli bölümleri kapsayan farklı hükûmetler de olsa, eyaletler kadar farklı sayıda bağımsız hükûmet de olsa, toplumun barışını koruyabil-

mek ve isyan ve kalkışma boyutlarına ulaşan şiddetli ihlallere karşı yasalara gerekli bağlılığı sağlayabilmek için bazen milis güçlerinden farklı bir güce başvurmak kaçınılmaz olabilir.

Bu konudaki diğer tüm akıl yürütmelerden bağımsız olarak barış zamanlarında askerî örgütlenmeler yapılmasına karşı katı bir hükmün gerekliliğini söyleyenlere verilecek yanıt, önerilen hükûmetin tüm yetkilerinin halkın temsilcilerine emanet edileceğidir. Sonuçta, bir sivil toplumda halkın hakları ve imtiyazları için ulaşılabilecek en etkili ve elzem güvence budur.[120]

Eğer halkın temsilcileri seçmenlerine ihanet ederse, tüm somut yönetim biçimlerinde üstün hak olan köklü öz savunma hakkına başvurmaktan başka bir yol kalmaz. Bu yolun, ulusal yöneticilerin gasplarına karşı çıkmaktaki başarı şansı, tekil eyalet yöneticilerine kıyasla çok daha yüksektir. Tek bir eyalette yüksek yetkiler için güvenilen kişiler zorbalığa başvurmaya başlarlarsa eyaletin altındaki kendi ayrı hükûmetleri olmayan farklı bölgeler, şehirler ve ilçelerin savunmak için gerekli tedbirleri alması olanaklı değildir. Yurttaşların, yüreklilikleri ve umutsuzlukları hariç, sistemsiz, kaynaksız, uyumsuz ve dağınık bir biçimde silahlara koşması gerekecektir. Yasal yetki kullanma görünümü arkasında zorbalar, karşıtları tamamen parçalarına ayırabilir. Ülke ne kadar küçülürse halkın düzenli ve sistematik bir karşı koyuş gerçekleştirebilmesinin zorluğu o kadar artar, aynı doğrultuda halkın bu çabalarını bastırmak da kolaylaşır. Bu türden hazırlıklara ve eylemlere karşı çok daha kolay istihbarat edinilebilir ve zorbaların ellerinin altındaki askerî güç karşı koymanın başladığı bölgeye çok daha hızlı bir biçimde yönlendirilebilir. Böyle bir durumda halkın direnişinin başarıyla ulaşabilmesi için çok ilginç rastlantıların bir araya gelmesi gerekir.

Eğer yurttaşlar haklarının farkındaysa ve onları savunmaya hazırsa, devletin büyüklüğü arttıkça, zorbalığın önündeki engeller de artacak ve zorbalara direnmek kolaylaşacaktır. Halkın hükûmetin tiranlık kurma çabalarına karşı koyması

120 Bunun tüm yararları ileride incelenecek.

çok daha zor olan küçük topluluklara kıyasla geniş bir toplulukta halkın doğal gücü, hükûmetin yapay gücüne oranla çok daha fazla olur. Bir konfederasyonda ise halkın tamamen kendi kaderinin efendisi olacağı söylenirse hiç de aşırıya kaçılmış olmaz. Güçlü neredeyse her zaman bir diğer güçlüye rakiptir, bu nedenle de genel hükûmet her zaman eyalet hükûmetlerinin zorbalıklarına karşı çıkabilmek için hazırda bekleyecek; eyalet hükûmetleri de genel hükûmete karşı aynı fren görevini görecektir. Halk, böyle bir ikilikte terazinin hangi tarafına katılmayı seçerse kaçınılmaz olarak o tarafın üstün gelmesini sağlar. Hakları bunlardan biri tarafından ihlal edilirse, bu ihlali gidermek için diğerinden yararlanabilir. Birliğimizi koruyarak kendimizi güvence altına almak için böylesine paha biçilemez bir avantajdan yararlanmak ne kadar akıllıca olur!

Eyalet hükûmetlerinin tüm olası sorunlarda ulusal iktidarın kamusal özgürlükler noktasındaki müdahalelerine karşı tam bir güvence oluşturacağı, siyasi sistemimizin temel öncüllerinden biri olarak kolaylıkla kabul edilebilir. Gizli kötücül planların arkasına saklandığı maskeler, seçilmişlerden oluşan grupları çoğu zaman kandırabilse de geniş halk topluluklarını yanıltamaz. Yasama organlarının bilgiye ulaşabilmek için çok daha fazla olanağı vardır. Tehlikeyi daha yaklaşmadan fark edebilir; halkın güveni ve sahip oldukları yetkiler sayesinde, bu tehlikeyi püskürtebilmek için halkın da kaynak desteğinden yararlanarak çok kısa sürede uygun bir plan oluşturabilir. Farklı eyaletlerin yasama organları birbirleriyle kolaylıkla iletişime geçerek ortak özgürlükleri korumak için güçlerini birleştirebilir.

Ülkenin geniş toprakları da ek bir güvencedir. Bunun yabancı güçlerin saldırılarına karşı yararlarını zaten deneyimledik. Tüm bu yararlar, ulusal meclislerin hırslı üyelerinin olası girişimlerine karşı da geçerli olacaktır. Bir eyaletteki isyanın bastırılabilmesi için federal orduya gereksinim duyulursa, uzak eyaletlerden taze güç takviyeleri sağlanabilir. Bir eyaletten sağlanan avantajlar diğerlerindeki kalkışmaları bastırmak için kullanılabilir. İtaati sağlanan bölgeler kendi hâline

bırakılırsa oradaki kalkışmalar yenilenip çok daha uzun süre devam edebilir.

Askerî gücün boyutlarının her zaman ülkenin kaynaklarıyla doğru orantılı olması gerektiği unutulmamalıdır. Uzunca bir süre daha geniş bir orduyu sürdürmemiz olanaklı olmaz. Bunu yapabilmek için olanaklarımız arttıkça topluluğumuzun nüfusu ve doğal gücü aynı oranda artar. Federal hükûmetin, uçsuz bucaksız bir imparatorlukta, eyalet hükûmetleri yoluyla bağımsız ulusların sahip olduğu gerekli hız, düzen ve sistemle kendilerini savunma olanağına sahip geniş halk topluluğu üzerinde despotluk kurabilecek kadar geniş bir ordu toplayıp sürdürebileceği bir zaman gelecek midir? Bu kaygı, tartışma ve akıl yürütme yoluyla tedavisinin bulunamayacağı bir hastalığa benzetilebilir.

Federalist, 29 (HAMILTON)

Milisler Hakkında

Ortak savunma ve Konfederasyon'un iç barışının bekçiliğini yapma görevlerinin doğal uzantılarından biri, kalkışma ve işgal durumlarında milis kuvvetlerini oluşturma ve yönetme yetkisidir.

Milis kuvvetlerinin örgütlenmesinde ve eğitimlerinde tekdüzeliği sağlamanın, bu kuvvetlerin kamusal savunmayı sağlamak için göreve çağrıldıklarında sahip olacakları etkinliği en üst düzeye çıkarmak için son derece önemli olduğunu anlamak, özel bir savaş bilgisi gerektirmez. Böylece hem karargâhlardaki hem de sahadaki görevlerini ortak bir akıl ve uyumla gerçekleştirebilirler. Bu ortaklık, askerî işleyiş açısından sonsuz önemdedir. Ayrıca milis kuvvetlerinin yararlı olmaları için vazgeçilmez olan askerî yeterlilik düzeyine çok daha hızlı bir biçimde ulaşmalarını kolaylaşır. Bu tekdüzelik, ancak, milis kuvvetlerinin düzenlenmesi işi ulusal iktidarın yönetimine verilirse sağlanabilir. Bu doğrultuda, Kongre tarafından önerilen tasarıda yer alan ve "*subayların atanması ve milis kuvvetlerinin Kongrece saptanacak eğitimlere uygun olarak eğitilmesi yetkisi eyaletlere bırakılmak üzere*, milis kuvvetlerinin örgütlenmesi, silâhlandırılması, eğitilmesi işleri ve bunlardan Birleşik Devletler için hizmet görecek olanlara emir ve komuta edilmesi" işlerini Birliğe veren düzenlemenin önemi son derece açık bir biçimde görülebilir.

Önerilen tasarıya karşı öne sürülen itirazlar arasında hiçbiri bu hükme saldırmak için kullanılan itirazlar kadar da-

vetsiz ve temelsiz değildir. İyi örgütlenmiş bir milis kuvveti özgür bir ülkenin en doğal savunması ise, bu kuvvetin, ulusal güvenliğin bekçisi olma görevi verilmiş organın emir ve komutasına verilmesi gerektiği kesindir. Sürekli ordular özgürlüğe tehdit ise, bu tehlikeli kurumun olası girişimlerini ve heveslerini olabildiğince kırmak için ulusal iktidarın emir ve komutasına verilmiş milis kuvvetleri oldukça etkili bir güç oluştururlar. Ayrıca federal hükûmet zaruret durumlarında sivil yönetimi koruyabilmek için milisleri göreve çağırma yetkisine sahip olursa başka tür güç kullanmaya gerek kalmayabilir. Milisler federal hükûmetin emir ve komutasına verilmeyecek olursa elde yalnızca orduya başvurma seçeneği kalır. Kâğıt üzerinde binlerce yasak koyarak ordu toplamayı engellemeye çalışmaktan çok daha etkili bir yöntem, orduyu gereksiz kılmaktır.

Birliğin yasalarına uyumu sağlamak amacıyla milis kuvvetlerine başvurma düşüncesine karşı düşmanlık uyandırabilmek için, önerilen Anayasa'nın hiçbir yerinde POSSE COMITATUS[121] yasasından bahsedilmediği ve bu nedenle de askerî gücün yasalara boyun eğmesi için biricik yardımcı olarak tasarlandığı iddia edilmektedir. Bu konuda yöneltilen itirazlarda, aynı kaynaklardan çıkmış bazılarında bile karşılaşılan ve yazarlarının içtenliğine ve adilliğe dönük hiç de iyi izlenimler uyandırmayan çarpıcı tutarsızlıklar bulunmaktadır. Bize federal hükûmete tanınan yetkilerin fazla sayıda ve despotik olduğunu tek solukta söyleyebilen aynı kişiler, sonra, ona POSSE COMITATUS yasasına boyun eğilmesini isteyebilecek yetkinin dahi verilmediğinden şikâyet edebiliyor. Neyse ki bu itirazlardan ikisi de gerçeklikten uzaktır: İkincisi gerçeklikten azını, ilki ise fazlasını söylüyor. Kendisine tanınan yetkileri kullanabilmek için *uygun* ve *gerekli* tüm yasaları çıkarabilme hakkının, yurttaşların bu yasaların uygulanması için görevlendirilen memurlara yardımcı olmasını zorunlu kılma yetkisi de içerdiğinden kuşku duymak, vergi

121 *Posse Comitatus* Yasası (ing. *Posse Comitatus Act*), Federal hükûmetin yasalara itaati sağlamak için asker gücünden yararlanabilme yetkisini Anayasa veya Kongre tarafından açıkça yetkilendirilmediği sürece yasaklayan 1878 tarihli bir federal yasa. (ç.n.)

öngörmek ve toplamak için uygun ve gerekli yasaları çıkarma yetkisinin aynı zamanda mirasçılık kanunlarını değiştirme, sahipli arazileri devredebilme veya bu tür davalarda jürili yargılanma hakkını kaldırma yetkilerini de verdiğine inanmakla aynı saçmalık düzeyindedir. Bu nedenle POSSE COMITATUS yasasını uygulatma yetkisinin eksik olduğu iddiasının tamamen doğruluktan uzak olmasının yanında, federal hükûmetin milis kuvvetleri üzerindeki yetkilerine dair bu iddiadan çıkarılan sonuçlar da yanlış ve mantıksızdır. Gerekli olduğunda kullanılması için böyle bir yetkinin verilmiş olmasından, yalnızca bu yetkinin verilmek istendiği sonucu nasıl çıkarılabilir? Bu kadar olağan dışı biçimde akıl yürüten birinin amacı hakkında ne düşünmeliyiz? Bu kişi için duyduğumuz olumsuz düşüncelerle içimizdeki insan sevgisini nasıl barıştıracağız?

Cumhuriyetçi kıskançlık ruhundan kaynaklı ilginç bir titizlikle bize, federal hükûmete teslim edilecek milis kuvvetlerinden kaynaklanabilecek tehlikelere karşı da hazırlıklı olmamız öğütlendi. Genç ve ateşli gençlerden oluşan seçkin bir birlik oluşturulup keyfî yönetimin hizmetine teslim edilebileceği söylendi. Ulusal hükûmetin milis kuvvetlerinin emir ve komutasında nasıl bir yol izleyeceğini öngörebilmek olanaklı değildir. Gelgelelim konuya, seçilmiş birliklerin tehlikeli olacaklarını iddia ederek itiraz edenlerin tarafından bakacak olsaydım, önerilen Anayasa kabul edilmiş olsaydı ve federal yasa koyuculardan birine milis örgütlenmeleri konusu hakkında düşüncelerimi iletmem istenseydi, ona özetle şöyle bir öğüt verirdim:

"Birleşik Devletler'in sahip olduğu tüm milisleri eğitme düşüncesi, yararsız olmanın yanında, eğer uygulamaya geçecek olursa, tam tersine zararlıdır. Askerî harekâtlarda gerekli düzeyde ustalığa ulaşmak, zaman ve hazırlık gerektirir. Bu düzeye bir günde, bir haftada ya da bir ayda ulaşılamaz. Geniş çiftçi topluluklarını ve diğer sınıflardan yurttaşları askerî alıştırmalar yapmaları, gelişim sağlamaları ve iyi örgütlenmiş bir milis kuvveti niteliğine gelebilmeleri için gereken sıklıkta

silah altına almak hem halk için son derece sıkıntı verici olur hem de ciddi bir kamusal yük oluşturur. Şu anki nüfus üzerinden hesaplanacak olursa, ülkenin üretici iş gücünden her yıl yaşanacak kayıp miktarı bir milyon sterlini aşar. İş gücüne ve sanayiye bu kadar zararlı bir işe girişmek ahmakça olacağı gibi, bu girişimin başarılı olması da olanaksızdır çünkü böyle bir zarara uzun süre katlanılamaz. Böyle kalabalık bir grubu eğitirken uygun biçimde silahlandırıp donatmamak olmaz. Bunun için de onları yılda en az bir veya iki kere bir araya getirmek gerekir.

Tüm ulusu eğitme planından, zararlı ve uygulanması olanaksız olması nedeniyle vazgeçmek gerekmekle beraber, milis kuvvetlerinin düzgün örgütlenmesi için mümkün olan en kısa sürede iyi düşünülmüş bir planın yürürlüğe sokulması sonsuz önemdedir. Hükûmet, dikkatini gerekli olduğu durumda hizmet vermeye uygun orta büyüklükte bir birlik kurmaya yoğunlaştırmalıdır. Böylece daha sınırlı bir plan oluşturularak ne zaman gereksinim duyulursa sahaya çıkmaya hazır, iyi eğitimli ve mükemmel bir milis kuvvetine sahip olmak mümkün olur. Bu durum bir yandan askerî örgütlenmelere duyulan gereksinimi azaltacak, diğer yandan ise gereksinim duyulduğu bir zamanda kurulacak bir ordu hem kendisinin ve hemşehrilerinin haklarını savunmaya hazır hem de sürekli ordudan disiplin ve silah kullanma yeteneği yönünden hiç de aşağı kalmayacak yetenekte geniş bir yurttaş ordusunun yaratacağı güvence nedeniyle halk için kaygı verici bir tehdit oluşturamayacaktır. Bana göre bu hem sürekli ordu yerine düşünülebilecek tek alternatiftir hem de eğer böyle bir sürekli ordu kurulacak olursa ona karşı mümkün olan en iyi güvenceyi sunar."

Dolayısıyla, önerilen Anayasa'nın karşıtlarından farklı olarak ben, aynı konuda akıl yürütecek olsaydım, bize ölümcül tehlikeler sunan etmenlerin aynı zamanda bir güvence de sağladığını ifade ederdim. Gelgelelim ulusal yasama organının bu konuda nasıl bir yol izleyeceğini ne karşıtlar ne de ben öngörebiliriz.

Milislerin özgürlüğe tehdit olduğu düşüncesinde öyle zorlama ve aşırı bir yön var ki insan kaygılansın mı alaya mı alsın şaşırıyor. Hatiplerin paradokslarına benzeyen, insan zihnine ne uğruna olursa olsun önyargılar ekebilmek için oynanan kurnaz oyunlar olarak mı, yoksa siyasal fanatizmin bir ürünü olarak mı görmeli, emin olamıyor. Oğullarımıza, kardeşlerimize, komşularımıza, yurttaşlarımıza güvenmeyeceksek noktaya geldiysek, korkularımızın bizi sürükleyemeyeceği bir yer kalmış mıdır? Diğer yurttaşlarının arasında her gün zaman geçiren ve onlarla aynı düşünceleri, duyguları, alışkanlıkları ve çıkarları paylaşan insanlardan nasıl bir tehlike beklenebilir? Milis kuvvetlerini emir ve komuta etme yetkilerinin Birliğe verilmiş olması, *subayların atanması yetkisi yalnızca ve özgül olarak* eyaletlere tanınmış iken, nasıl kaygı verici olabilir? Eğer milisler arasında federal hükûmete karşı akla gelebilecek herhangi bir biçimde kötücül bir ateş yayılsa dahi eyaletler tarafından atanan subaylar bu ateşi çabucak söndürebilirler. Bunun eyaletlerin milis kuvvetler üzerinde her zaman çok geniş bir etkiye sahip olmalarını sağlayacağına kuşku yoktur.

Anayasa'ya karşı yapılan yayınların çoğu, okuyanda, doğal ve inandırıcı görüntüler yerine iğrenç ve bozuk biçimlerle dolu kötü bir masal ya da roman okuyormuş gibi bir izlenim uyandırmaktadır:

"Cadılar, Çok Başlı Yılanlar ve Ejderhalar sıkıştırıyor"

Bu masalda anlatılan her şey soluk ve biçimsizdir, dokunulan her şey canavara dönüşmektedir.

Buna bir örnek, milisleri göreve çağırma yetkisine yönelik zoraki ve abartılı gözlemlerde bulunabilir: New Hampshire'ın Georgia'ya, Georgia'nın New Hampshire'a, New York'un Kentucky'e, Kentucky'nin Lake Champlain'e göreve çağırılacağı iddiaları. Neymiş, Fransızlara ve Hollandalılara olan borçlar Louis ve düklük altınlarıyla değil, milis askerlerle ödenecekmiş. Bir taraftan milislerin halkın tüm özgürlüklerini yerle bir edecek kadar geniş bir kuvvet olacağı iddia

edilirken, diğer taraftan Virginia milislerinin Massachusetts'in cumhuriyetçi asilerini bastırabilmek için evlerinden beş yüz altı yüz mil uzağa sürüklenmelerinin, Massachusetts'tekilerin de aristokrat Virginialıların burnu havada isyanlarını engellemek için aynı mesafeyi kat etmelerinin gerekeceği bir senaryo... Bu türden saçmalıkları bağıra çağıra anlatan kişiler, kurnazlıkları ve boşboğazlıkları ile Amerikan halkının zihnindeki sarsılmaz gerçeklerin yerine kendi küstah ve saçma düşüncelerini sokabileceklerine gerçekten inanıyorlar mı?

Eğer despotluk için kullanılacak bir ordu aranacak olursa, kimin milis güçlerine gereksinimi olur ki? Eğer ordu olmazsa, milislerin, sırf yurttaşlarına vurulacak tutsaklık zincirlerini perçinlemek için çok uzak ve acı dolu seferlere çıkmaktan rahatsız olmayacakları söylenebilir mi? Bu milisler, kılıçlarını, acı çektirilmiş ve öfkelenmiş yurttaşlarının haklı öcünü almak için güçten oluşan hayali duvarlarının sözde koruması altında olduklarını sanacak kadar ahmak ve aşağılık tiranların tahtlarına çevirmezler mi? Zorbaların geniş ve bilge bir ulus üzerinde ellerini kollarını sallaya sallaya, öylece egemenlik sağlayabilmeleri mümkün mü? Böyle bir işe, amaçladıkları zorbalığı sağlamak için kullanacakları kuvvetlerde böylesi bir tiksinti uyandırarak mı girişecekler? Bu türden kimseler her zaman kariyerlerine bir amaca ulaştırması olanaksız, yaygın nefret uyandıracak kadar anlamsız ve tiksindirici güç gösterileriyle mi başlarlar? Bu türden düşünceler akıllı yurtseverlerin akıllı halkları için yaptıkları ağırbaşlı uyarılar mı? Yoksa rezil kundakçıların ya da hastalıklı fanatiklerin kışkırtıcı zırvaları mı? Eğer bir an için ulusal yöneticilerin gerçekten bu türden sınırlanamaz hırslarla dolu olduklarını varsaysak dahi, amaçlarına ulaşmak için böylesine akla aykırı yollara başvurabileceklerini düşünebilmek mümkün değildir.

İsyan ya da işgal zamanlarında, ortak düşmana ya da bir hizbin saldırılarına veya kalkışmalarına karşı cumhuriyeti korumak için komşu eyaletlerin milislerinin diğer komşu eyaletlere sefere çıkmaları hem doğal hem de uygundur. Son savaşta sık sık ortak bir düşmana karşı koymak için bunun

bir örneği yaşanmıştır. Doğrusu, bu türden karşılıklı yardımlaşmalar politik ilişkilerimizin temel amacını oluşturmaktadır. Komşularda uyanacak tehlikelere karşı eyaletler, ta ki bu tehlike yaklaşıp da kendisini tehdit eder hâle gelene kadar gevşek ve ilgisiz bir tutum gösterebilirler. Çünkü kendini koruma isteğiyle birleşmeyen görev ve sempati duyguları son derece zayıf bir yardımlaşma isteği doğurur. Ancak bu amacı gerçekleştirme işi Birliğin yönetimine verilirse, eyaletlerin birbirlerine yardıma koşmakta isteksiz olmalarından kaynaklanabilecek tehlikelerin önüne geçilebilir.

Federalist, 30 (HAMILTON)

Vergilendirme Hakkında

FEDERAL hükûmetin ulusal kuvvetleri desteklemek için kaynak toplama yetkisini bulundurmasının gerekliliğine daha önceki yazılarda değinilmişti. Bu önerme, asker toplama, donanmalar kurma, donatma ve askerî örgütlenme ve harekâtlarla ilgili diğer tüm masraflar için kaynak toplama yetkisini de içermektedir. Fakat kaynaklar bağlamında Birliğin yetkisinin genişletilmesini gerekli kılan amaçlar bunlarla sınırlı değildir. Ulusal bütçenin büyümesi, alınmış veya gelecekte alınacak borçların ödenebilmesi ve ulusal hazineden para ödenmesini gerektirebilecek diğer bütün konular için bir düzenleme yapılmalıdır. Dolayısıyla hükûmetin yapılanmasında şu ya da bu biçimde vergilendirme için genel yetki veren bir düzenlemenin varlığı zorunludur.

Siyasal yapılanmanın en temel taşlarından birini paranın oluşturduğu kolaylıkla söylenebilir, çünkü siyasi organların yaşamasını ve hareketliliğini sağlayan ve en temel işlevlerini yerine getirmesine olanak veren şey paradır. Düzenli ve yeterli parasal kaynağı sağlamak amacıyla halkın bütçesinin izin verdiği ölçüde para toplamak için verilecek tam yetki, her anayasanın zorunlu bileşenlerinden olarak görülebilir. Böyle bir yetkinin eksikliği iki uğursuzluktan birini doğurur: Ya kamusal ihtiyaçları sağlamak için daha elverişli bir yöntem olmadığından halk sürekli olarak yağmalanır ya da hükûmet kaynak eksikliği yüzünden giderek küçülür ve sonunda ortadan kalkar.

Türk, diğer adıyla Osmanlı İmparatorluğu'nda hükümdar, diğer yönlerden tebaasının yaşam ve servetlerinin mutlak hâkimi olmakla beraber, yeni vergiler koyma hakkına sahip değildir. Bu yüzden de paşaların ve bölge valilerinin, halkı canları istediği gibi yağmalamalarına izin vermekte, karşılığında da kendisinin ve devletin harcamalarını karşılamak için bu vali ve paşaların ellerindeki paranın bir kısmını almaktadır. Benzer bir nedenden Amerika'da Birlik yönetimi gittikçe küçülüp çürümüş, neredeyse tamamen yok olma noktasına gelmiştir. Uygun ellere teslim edilmiş ve kamusal gereksinimler ölçüsünde kendi kaynaklarını sağlayan bir yönetim altında iki ülke halklarının da çok daha mutlu olacaklarından kim kuşku duyabilir?

Mevcut Konfederasyon, ne kadar zayıf olursa olsun, Birliğin gereksinimleri için kaynak toplama noktasında Birleşik Devletler'e sınırsız yetki verme niyetiyle tasarlanmıştır. Ancak hatalı bir ilkeden kaynaklanan hatalı uygulamalar yüzünden bu niyetin gereği hiçbir biçimde sağlanamamıştır. Kongre (daha önce de söylendiği gibi), antlaşmayı oluşturan maddeler gereğince, Birleşik Devletler'e hizmet etmek amacıyla gerekli olabilecek ve bedeli belirleme takdiri tamamen kendisine bırakılmış bir miktar parayı toplayabilir. Her eyaletin kendisine düşen katkı payını -adil dağıtım kuralına uygun olduğu sürece- ödemesi, anayasal bir zorunluluktur. İstenen paranın uygunluğunu sorgulama hakkına sahip olmadıkları gibi, istenen miktarı hangi yol ve yöntemle edinebileceklerini belirleyebilmek dışında hiçbir takdir yetkisine de sahip değildirler. Gelgelelim, böyle bir haklarının var olduğunu iddia etmek Konfederasyon Maddeleri'nin açık ve kesin ihlali niteliğinde olsa da pratikte eyaletler sürekli olarak bu talepleri sorgulamışlar, Konfederasyon'un kaynakları eyaletlerin aracılığına bağımlı olduğu sürece de sorgulamaya devam edeceklerdir. Bu durumun geçmişte nelere yol açtığı, bizim kamusal düzenimiz hakkında en alt düzeyde bilgi sahibi biri için bile tanıdıktır ve bu sorgulamaların farklı kısımlarında bu sonuçlara zaten yeri geldikçe değinilmiştir. Sonuç bizim açımızdan utanç, düşmanlarımız açısından zafer olmuştur.

Bu durumun tekrarlanmasını önlemek için ona yol açan sistemi, hatalı ve aldatıcı kotalar ve istimvaller sistemini değiştirmekten başka bir çözüm düşünülebilir mi? Finansal alanda bu sözü edilen *ignis fatuus*[122] yerine, her iyi anayasanın hükûmetine tanıdığı olağan vergilendirme yöntemleriyle kendi kaynaklarını toplama yetkisinin bizde de ulusal hükûmete verilmesinden başka bir yol var mıdır? Akıllı kimseler akla uygun gibi görünen pek çok şey savunabilir ama hiçbir akıl, bizi kamusal hazinemizi desteklemek için kullandığımız hatalı yöntemlerin yol açtığı sıkıntılardan ve utançlardan kurtarabilecek ikinci bir yol tasarlayamaz.

Yeni Anayasa'nın görece daha zeki karşıtları, bu akıl yürütmenin doğru olduğunu yadsımıyorlar ama *iç* vergilendirme ve *dış* vergilendirme biçiminde bir ayrım yapıyorlar. Onlara göre bunlardan ilki, eyalet hükûmetlerine verilmelidir, ticari vergilerin ve ithal edilen ürünlerden alınacak harçların ise ikinci gruba girmektedir ve bunlar federal hükûmet tarafından toplanabilir. Fakat bu ayrım, sağduyuyla yürütülen sağlam bir politikanın her YETKİNİN bu yetki ile ulaşılması hedeflenen AMAÇ ile orantılı olarak tanınmasını gerektiren temel öncülünü ihlal eder. Ayrıca bu düşünce, genel hükûmeti, eyalet hükûmetlerine belirli bir oranda bağımlı olmaktan kurtarmamaktadır, böyle yaparak genel hükûmetin etkili olabilmesi beklenemez. Toplanacak ticari vergilerin Birliğin mevcut ve ileride duyacağı tüm gereksinimleri karşılamaya yeteceğini kim iddia edebilir? İçe ve dışa karşı borçlarımızı kamusal adaletin ve finansal durumun önemini gözeterek altından kalkılabilecek biçimde ödememizin gerekliliğine bir de gerekli kurumların kurulmasının giderleri eklendiğinde, gelecekteki giderleri hiç hesaplamasak ve yalnızca var olan gereksinimlerimiz bağlamında düşünsek dahi, böyle bir kaynak gereksiniminin altından yalnızca ticari vergilerle kalkılamayacağı kesindir. Gelecekteki giderlerimizi hesaplamak ise olanaklı olmadığı gibi bunlar için bir sınır da öngörülemez; bu türden masraflar ortaya çıktıkça onlar için özel yasalar

122 Latinceden birebir çevirisi "budala ışığı" olan, bitki ve hayvan cesetlerinin veya yanıcı gazların ayrışmasıyla bataklık veya bataklık türü zeminlerin üzerinde zaman zaman görülebilen soluk ışık. Burada "aldatıcı bir illüzyon" anlamında kullanılıyor. (ç.n.)

yapma yetkisi de aynı düzeyde sınırsız olmalıdır. Sanırım şu önermenin doğruluğu insanlık tarihi boyunca gerçekleşen olaylarla kanıtlanmıştır: *İşlerin olağan işlediği dönemlerde ve varlığının tüm aşamalarında, bir ulusun, en az sahip olduğu kaynaklar kadar giderleri bulunmaktadır.*

Bütçedeki eksikliklerin eyaletlere bazı yükümlülükler getirerek aşılabileceğini savunmak bir taraftan bu sistemin güvenilmez bir sistem olduğunun itirafıdır, öte taraftan ise belirli bir sınırdan sonra elimizde bu yolun kalacağı doğrudur. Ulusal çıkarların böyle bir sisteme teslim edilmesi düşüncesi, bu sistemin hem deneyimlerimizden edindiğimiz hem de bu yazılarda daha önce değinilmiş olan fenalıkları ve kusurları üzerine dikkatlice düşünmüş olanlarda tiksinme duygusu uyandırıyor olmalıdır. Bu sistem, ne zaman yürürlüğe sokulsa, federal hükûmet ile üyeler arasında veya üyelerin kendileri arasında uyuşmazlık ve kargaşa tohumları ekerek Birliği zayıflatma eğilimindedir. Eksikliklerin bu yolla, şimdiye kadar denenip başarısız olmuş yöntemden daha etkin biçimde giderilebileceği beklenebilir mi? Şu unutulmalıdır ki eyaletlerden daha az katkı beklenmeye başlanacak olursa eyaletlerin bu talepleri karşılamak için de daha az imkânları olur. Yukarıda bahsedilen ayrımı yapanların düşünceleri doğru kabul edilecek olursa ulusal ekonomide durup şunu söylemenin güvenli olduğu belirli bir noktanın var olduğu sonucuna varılması gerekir: Şu ana kadar yaptıklarımızla hükûmete halkın mutluluğunu sağlaması için gerekli kaynağı oluşturduk, bundan sonrasını düşünüp kaygılanmamıza gerek yok. Yeteri kadar parası olmayan ama sürekli gereksinime sahip bir hükûmet, gerçekleştirmek için kurulduğu amaçlara nasıl ulaşabilir? Güvenliği sağlayabilir mi? Halkın refahını ve devletin itibarını arttırabilir mi? Nasıl zindeliğe, istikrara, itibara, nüfuza, yurt içinde güvene ve yurtdışında saygınlığa sahip olabilir? Yönetimi, birbiri ardına güçsüz, utanç verici ve süreksiz politikalara başvurmaktan başka ne yapabilir? Uzun erimli amaçlarını anlık zorunluluklara kurban etmekten nasıl kaçınabilir? Nasıl kamusal yarara hizmet edecek özgürlükçü ve geniş kapsamlı tasarıları oluşturup uygulayabilir?

Tam burada, böyle bir sistemin kabul edilmesi durumunda gireceğimiz ilk savaşta olabilecekler hakkında akıl yürütelim. Varsayalım ki harçlardan ve vergilerden gelecek kaynaklar, kamusal borçların ödenmesi ve Birliğin barışçıl örgütlenmesi için yeterli olsun. Durum böyleyken bir savaş çıksın. Böyle bir zorunluluk durumunda hükûmetin olası tavrı ne olacaktır? İstimvallere bel bağlanmaması gerektiğini deneyimlerden öğrenmiş, yeni kaynaklar oluşturmak için de gerekli yetkilere sahip değildir. Bu durumda, ulusal tehlikeden duyduğu kaygıyla başka amaçlarla toplanmış kaynakları devletin savunması için harcama yoluna gitmez mi? Bu yola başvurmaktan kaçınmak kolay değildir. Bir kez bu yola girildiğinde ise halkın güveni, ona kamusal güvenlik için en çok ihtiyaç duyulan anda kaybolur. Böyle bir durumda güvenin önemi olmadığını savunmak bilgisizlikten başka bir şey değildir. Modern savaş düzeninde en zengin uluslar dahi yüksek miktarda borç almak durumunda kalmaktadır. Bizim gibi kaynakları son derece sınırlı ulusların ise borca çok daha fazla itirazı olur. Peki kim, borcunu ödemek için gereken ekonomik istikrara sahip olmadığını daha savaşın ilk anlarında göstermiş bir devlete borç verir? Böyle bir durumdaki bir devlet borç para sağlayabilirse dahi hem çok az bir miktar borç alabilecek hem de bu borçlanma için çok ağır koşulların altına imza atmak zorunda kalacaktır. Bu durum tefecilerden borç almaya benzer: Tefeciler ancak iflas etmişlere ve hilekâr borçlulara, ağır koşullar altında ve muazzam kârlarla borç verir.

Olası bir savaş durumunda kaynakların yetersiz olması ve toplanan paranın savaş amacıyla kullanılması gerekliliğinin, ulusal hükûmetin vergilendirme açısından tam yetkili kılındığı olasılıkta da doğabileceği düşünülebilir. Fakat bu olasılıkta iki etken, duyulabilecek tüm kaygıları gidermektedir: birincisi, Birliğin yararı için toplumun sahip olduğu tüm varlığın toplanabileceğinden emin olmamız; ikincisi ise eksik kalırsa dahi alınacak borçlarla bu eksikliğin kapatılabileceğini bilmemiz.

Kendi takdirine bağlı olarak yeni amaçlar için yeni ödenekler oluşturabilme yetkisi ulusal hükûmete gereksinim

duyduğu kadar borçlanma olanağı sağlar. Hem yabancılar hem de Amerikan yurttaşları bu durumda hükûmete güvenle borç verebilir. Öte yandan, yaptığı antlaşmaların gereğini yerine getirebilmek için on üç başka hükûmete daha bağımlı bir hükûmet, bu bağımlılık anlaşıldığı andan itibaren, olağan finansal işlemlerde gerek duyulan güveni sağlamakta oldukça zorlanır. Bu ulaşılması zor güven düzeyine, borç verecek kişilerde uyanacak para hırsının getireceği zorluk da eklenmelidir.

Burada açıklanan düşünceler Amerika'yı şiirlerde ve masallarda anlatılan dingin çağlarında görmeyi hayal edenler için önemsiz olabilir. Ancak pek çok ulusun başına gelen istikrarsızlıklardan ve kargaşalardan bizim de payımıza düşeni alacağımıza inananlar bu düşüncelerin önemini kavrar. Bu kişiler ülkelerin içinde bulundukları güncel durumu acı verici bir kaygıyla izlemeli, hırs ve intikam duygularının kolaylıkla yüz üstüne çıkarabileceği kötülükleri ortadan kaldırmaya hazır olmalıdır.

Federalist, 31 (HAMILTON)

Aynı Konudan Devam

Her türden akıl yürütmede, ilerleyen akıl yürütmelerin dayandığı bazı öncül doğrular ya da birincil ilkeler vardır. Bunlar, diğer tüm düşüncelerden ve tasarılardan önce gelirler ve doğruluğunu zihnin teyit ettiği içkin kanıtlar içerir. Bu doğrular, zihinde böyle bir etki yaratmıyorsa, bu ya algılayan organlarda bir bozukluktan ya da yoğun çıkarların, hırsların veya önyargıların yarattığı etkiden kaynaklanır. Geometride bütünün parçalardan büyük olması, aynı şeye eşit olan şeylerin birbirlerine de eşit olmaları, iki paralel çizginin uzayda kesişememesi ve tüm dik açıların birbirine eşit olması gibi maksimler de bu türden doğrulardır. Etikte ve politikada hiçbir etkinin nedensiz gerçekleşmediği, amaçların araçlarla orantılı olması gerekliliği, her yetkinin verilirken hedeflenen amaca uygun olması gerekliliği, eğer bir yetki sınır çizilemez bir amacı gerçekleştirmek için veriliyor ise bu yetkiye de sınır koyulmaması gerektiği gibi doğrular da bu türdendir. Yine etikte ve politikada, genel kural düzeyinde olmasa da ilkelerden de doğrudan çıkarım yapılabilecek sonuçlar vardır. Bu sonuçların doğruluğu aklıselimle düşünen birisi açısından öylesine doğal, açık ve makuldür ki güçlü ve önyargısız bir zihin için bunlar da neredeyse genel kurallar kadar itiraz edilmesi zor gerçekler oluşturur.

Geometrik dünyada nesneler insan kalbini kışkırtıp heyecanlandıran azılı tutkulardan o kadar uzaktır ki insanlar, yalnızca basit bilimsel teoremleri değil, aslında gözle görülebilir olsa da insan zihninin doğal kavrayışlarıyla çeliştiği için kav-

ranması fazlasıyla zor paradoksları dahi, soyut düşünüş yardımıyla zorluk çekmeksizin kavrayabilmektedir. Maddenin parçalarına SINIRSIZ BÖLÜNEBİLMESİ, başka bir deyişle SINIRLI bir şeyin en küçük atomlarına kadar uzanan SINIRSIZ bölünürlüğü, ortalama insan zihni için imansızların durmak bilmez biçimde sürekli olarak saldırdıkları dinsel gizemlerden daha fazla anlaşılır olmamakla beraber, geometriciler arasında fikir birliği olan bir konudur.

Ne var ki ahlak ve politika bilimlerinde, insanların fikirleri birbirinden çok daha farklılık gösterir. Böyle olması da, bir dereceye kadar, daha doğru ve yararlıdır. Hataların ve istenmeyen sonuçların önüne geçebilmek için tedbir ve sorgulama, gerekli birer zırhtır. Ama fikir farkları fazla abartılıp dik başlılıklara, yoldan çıkmalara ve samimiyetsizliklere yol açabilir. Ahlak ve politika bilimlerinde bilginin matematiktekiyle aynı kesinlikte olduğu iddia edilemezse de bu konularda bilgiye bizim hâlihazırda karar vericilere izin verdiğimizden çok daha akılcı bir biçimde ulaşılması sağlanabilir. Anlaşmazlıklar çoğu zaman üzerinde düşünülen konudan çok düşünenin kişisel hırsları ve önyargılarından kaynaklanmaktadır. İnsanlar çoğu zaman gereksiz önyargıların esiri olup zihinlerine adil bir akıl yürütme olanağı vermemekte; kendilerini söz oyunlarına ve kurnazlıklara kaptırmaktadır.

Vergilendirme konusunda Birliğe genel yetki vermenin gerekli olduğu gibi açık bir gerçeğe, başka nasıl, akıl yürütme yeteneğini haiz insanlar tarafından (bu kişilerin karşı çıkışlarında samimi olduklarını varsayarsak) karşı çıkılabilir? Bu gereklilik daha önce genişçe açıklanmış olsa da ona yöneltilen itirazları incelemeden önce kısa bir özet geçmek yararlı olabilir. Bu gereklilik, temelde şöyle açıklanabilir:

Bir hükûmet, sorumluluğuna verilen amaçları kendisine yaraşır biçimde gerçekleştirebilmek ve yine kendisine duyulan güvenin gereğini yerine getirebilmek ve halkın istekleri ve kamusal yararlar dışında başka hiçbir gücün etkisi altında kalmadan görev yapabilmek için gerekli olabilecek tüm yetkilere sahip kılınmalıdır.

İç ve dış şiddet tehditlerine karşı ulusal savunmayı ve kamusal barışı sağlamak görevleri önceden hiçbir sınır çizilemeyecek türden beklenmedik tehlike ve tehditler içerdiğinden, buna ilişkin yasa koyma yetkisi de ulusun gereksinimleri ve halkın gücü hariç hiçbir sınır içermemelidir.

Ulusal gerekleri yerine getirmek için yeterli kaynağa sahip olmak vazgeçilmez olduğundan, bir gereklilik durumunda gereksinim duyulacak kaynak miktarını belirleme ve toplama işlemi için de tam yetki verilmelidir.

Kaynak toplama işleminin eyaletlerin tüzel kimlikleri muhatap alınarak yapılması yönteminin yararsızlığı hem teoride hem de pratikte görüldüğünden, federal hükûmete olağan usullerle vergilendirme yapabilme konusunda sınırsız bir yetki verilmesi gereklidir.

Eğer deneyimlerimiz tam tersini kanıtlamamış olsaydı, ulusal hükûmete vergilendirme konusunda tam yetki verilmesinin gerekliliğinin kolayca görülebildiği ve bunu desteklemek için ek başka önermelere gerek olmadığı sonucuna kolaylıkla varılabilirdi. Ne var ki önerilen Anayasa'nın karşıtlarının adil ve doğru mantığı bütünüyle reddedip en temel ve ateşli karşıtlıklarını tasarının bu bölümüne karşı yönelttiklerini görüyoruz. Bu nedenle karşıtlık yapmak için kullandıkları savları incelemek yararlı olur.

Bu doğrultuda en çok üzerinde durulan görüş özünde şöyledir: "Sırf Birliğin gerek duyabileceklerine bir sınır çizilemez diye vergilendirme yetkisine de sınır koyulmaması gerektiği iddiası doğru değildir. Birliğe olduğu kadar yerel yönetimlere de kaynak gereklidir ve halkın mutluluğu açısından yerel yönetimler de en az federal hükûmet kadar önemlidir. Bu nedenle ulusal hükûmetin Birliğin gereksinimlerini karşılamak için ne kadar araca ihtiyacı varsa, eyalet hükûmetlerinin de aynı araçlara gereksinimi vardır. Gelgelelim ulusal hükûmete sınırsız vergilendirme yetkisi verilecek olursa eyalet hükûmetleri, büyük olasılıkla, zamanla kendi ihtiyaçlarını karşılama olanağından yoksun ve ulusal yasama organının insa-

fına tamamıyla bağlı duruma geleceklerdir. Birliğin yasaları ülkede en üstün yasa olacağından ve kendisine verilen işleri yürütebilmek için GEREKLİ tüm yasaları çıkarma yetkisiyle donatılmış olduğundan ulusal hükûmet, herhangi bir zamanda eyaletlerin kendi amaçlarını gerçekleştirmek için öngörmüş oldukları vergileri ortadan kaldırıp kendi amaçları için kullanabilir. Bunu yaparken de ulusal kaynakları arttırmak için bu yönde bir gereksinim doğduğunu iddia edebilir. Dolayısıyla vergilerden gelecek tüm kaynaklar açısından federal hükûmet giderek bir tekel oluşturabilir, bu da eyalet hükûmetlerinin bu gelirlerden uzak kalmasına ve sonunda da yok olmasına kadar gidebilir."

Bu tür bir sav yer yer ulusal hükûmetin zorbaca davranabileceği varsayımına, yer yer ise yalnızca anayasal olarak tasarlanandan daha az yetkiye sahip olmasının daha iyi olabileceği mantığına dayanıyor gibi görünüyor. Bunlardan yalnızca ikincisinin hakkaniyetli bir sav olduğu söylenebilir. Federal hükûmetin zorbalıklara başvurabileceği varsayımına dayanan gözlemlere girişti̇ğimiz andan itibaren kendimizi hiçbir akıl yürütmenin bizi kurtaramayacağı dipsiz bir uçurumun kenarında buluruz. Hayal gücümüz bir kez çalışmaya başladığında bizi pekâlâ büyülü şatoların sonsuz labirentlerinin ortasına, kendi yarattığımız hayaletlerden hangi yöne doğru kaçacağımızı bilemediğimiz bir panik durumunun ortasına bırakabilir. Birliğin yetkilerine getirilecek sınırlar nereden çizilirse çizilsin, her zaman olası bir tehlikeler silsilesi düşleyebilmek olanaklıdır. Gelgelelim, korkaklık ve kıskançlıkta kantarın topunu kaçırırsak, kendimizi mutlak bir kuşkuculuk ve kararsızlık durumunun tam ortasında bulabiliriz. Burada, daha önce başka bir yerde söylediklerimi özünde tekrarlama pahasına, federal hükûmetin yetkilerini kötüye kullanabileceği tehlikesine dayanarak yapılan tüm gözlemlerin hükûmetin oluşturulması ve yapılanmasına ilişkin olduğunu, ona verilecek yetkilerin niteliğine ve kapsamına ilişkin olmadığını tekrarlıyorum. Eyalet hükûmetleri kendi anayasaları gereğince bütünüyle egemenliklerini korumaktadırlar. Bu taraftan gelebilecek kötüye kullanmalara karşı sahip oldu-

ğumuz güvenceler nelerdir? Kuşkusuz bu güvenceler, eyalet hükûmetlerinin oluşturulma biçimlerinde ve yöneticilerin yönetecekleri halka bağlılıklarında yatmaktadır. Önerilen Federal Anayasa düzeni kurulacak olursa aynı güvencelerin bu hükûmet için de geçerli olduğu ve kötüye kullanma varsayımına dayalı tüm kaygıların yersiz olduğu tarafsız bir incelemeyle kolaylıkla görülebilir.

Eyalet hükûmetlerinin Birliğin haklarını ihlal etmeye yatkın oldukları kadar Birlik hükûmetinin de eyalet hükûmetlerinin haklarını ihlal etmeye yatkın olabileceği unutulmamalıdır. Böyle bir çatışma durumunda kimin üstün geleceği, tarafların kullanabilmesi için kendilerine sunulacak araçlara bağlıdır. Cumhuriyetlerde güç her zaman halkın tarafındadır ve eyalet hükûmetlerinin halk üzerinde daha fazla etkisinin olacağına inanmak için güçlü nedenler bulunmamaktadır. Buradan ulaşılacak doğal sonuç, bu türden çatışmaların Birlik aleyhine sonuçlanmasının olası olduğudur. Dolayısıyla da federal hükûmete kıyasla eyaletler, büyük olasılıkla, bu türden ihlallere çok daha sık girişeceklerdir. Bununla beraber, bu konuda tüm varsayımların son derece bulanık ve yanılabilir olduğu açıktır. Bu yüzden de yapılacak en iyi şey, bu türden kaygıların tümünü bir kenara bırakmak ve dikkatimizi tamamen Anayasa tarafından tanınacak yetkilerin niteliğine ve bunların kapsamını belirlemek için çizilecek sınırlara yoğunlaştırmaktır. Bunun ötesindeki her konu, halkın sağduyuyla düşünebilmesine ve ruhsal dayanıklılığına bağlıdır. Teraziyi elinde bulunduracak olan halk, eyalet hükûmetleri ile federal hükûmet arasındaki anayasal dengeyi her zaman korumalıdır. Görüldüğü üzere bu konudaki doğru davranış biçimini işaret eden bu nedenlerle, Birleşik Devletlere vergilendirme konusunda tam yetki verme fikrine karşıt görüşlerin hatalı olduğunu görmek hiç de zor değildir.

Federalist, 32 (HAMILTON)

Aynı Konudan Devam

Doğrusu ben, Birliğin parasal kontrolü elinde bulundurmasının eyalet hükûmetleri açısından tehlike yaratacağına inanmıyorum. Çünkü halkın sahip olduğu bilinç, eyalet hükûmetlerinde hınç uyandırmanın yaratacağı tehlikeler ve yerel hükûmetlerin yerel amaçları yerine getirmek için önemli ve gerekli olduğunun bilinmesi, bu yetkinin baskıcı amaçlarla kullanılmasının önünde etkili bir engel oluşturmaktadır. Yine de eyaletlerin gereksinimlerini karşılamak üzere kendi bütçelerini oluşturmakta tamamıyla bağımsız ve sınırsız bir yetkiye sahip olmaları gerektiğini savunan görüşün hiç de yanlış olmadığını söylemeye hazırım. Bunu söylemekle beraber şunu tekrarlamak isterim: Eyaletler zaten, Kongre'nin önerdiği tasarı doğrultusunda bu yetkiyi (ithalat ve ihracat vergileri bunun tek istisnası olmak üzere) en mutlak ve sınırsız hâliyle ellerinde bulunduracaklardır. Ulusal hükûmetin bir organının bu yetkiyi sınırlamaya kalkışması durumunda bu, Anayasa'nın hiçbir maddesi ya da hükmüyle haklı çıkarılamayacak çok ciddi bir yetki gaspı anlamına gelecektir.

Eyaletlerin tek bir egemen oluşturacak biçimde tamamen bütünleşmesi, parçaları bütünün astları durumuna getirirdi ve bu astlarda kalacak tüm yetkiler yalnızca genel iradenin izin verdiği biçimde kullanılabilirdi. Fakat Kongre tarafından önerilen tasarı, tikel bir bütünleşme öngördüğünden, eyalet hükûmetlerinin önceden sahip oldukları ve *özgül olarak* Birleşik Devletlere devredilmemiş olan bütün egemenlik haklarını koruyacakları açıktır. Eyaletlerin egemenliğinden özgül de-

virler, başka bir deyişle aktarımlar, yalnızca üç durumda geçerlidir: Anayasa bir yetkiyi açıkça ve özgül olarak Birliğe tanırsa; eyaletlerin belirli bir yetkiyi kullanmasını yasaklarsa ve Birliğe tanınan bir yetkinin eyaletler tarafından da kullanılabilmesi kesinkes ve tamamen Anayasayla *çelişkili* ve ona *aykırı* olursa. Bu üç durumu birbirinden ayırdım, çünkü üçüncü durum, diğerlerine benzese de gerçekte diğerlerinden farklıdır. Kesişen ve hem federal hem de eyalet organlarınca kullanılan bazı yetkilerin varlığı yönetimin belirli bir dalının *politikalarının* uygulanabilmesi için zaman zaman yararlı olabilir ve kendiliğinden Anayasayla çelişen ya da ona aykırı bir durum doğurmaz. Özgül olarak federal hükûmetin yetkisine verilen konulara şu üç örnek verilebilir: Birinci maddenin sekizinci bölümünün sondan bir önceki bendinde Kongre'ye Birleşik Devletler hükûmetinin başkenti olarak belirlenecek alanda *"özgül yasama"* yetkisi tanınmıştır. Birinci örnek budur. Aynı bölümün ilk bendinde Kongre'ye *"vergi, harç, gümrük, üretim ve tüketim vergisi belirlemek ve toplamak"* yetkisini vermekte; aynı maddenin onuncu bölümünün ikinci bendi *"hiçbir eyalet*, kendi denetim yasalarını uygulamak amacıyla koyulanlar hariç olmak üzere Kongre'nin onayı olmaksızın *gümrük, ithalat veya ihracat vergileri koyamaz"* hükmünü içermektedir. Bu ikisinden çıkan sonuç, bahsedilen istisna dışında ithalat ve ihracat vergileri koyma konusunda Birliğin özgül yetkiye sahip olduğudur. Ne var ki bu yetki, eyaletlerden birinden ihraç edilen mallardan vergi alınamayacağını düzenleyen başka bir maddeyle sınırlandırıldığından, geriye yalnızca ithalattan alınacak vergilere ilişkin özgül bir yetki kalmaktadır. İkinci örnek budur. Üçüncü örnek ise Kongre'nin "Birleşik Devletler'in bütününde yurttaşlığa kabul için uygulanacak TEK BİR KURAL belirleme" yetkisine sahip olduğunu düzenleyen maddede bulunabilir. Bu yetkinin özgül olduğu kabul edilmelidir, çünkü her eyalet kendi AYRI KURALINI koyabilecek olsaydı, ortada TEK BİR KURAL olmazdı.

Sonuncuya benzeyen ama gerçekte oldukça farklı olan bir durum, incelediğimiz konuyla doğrudan bağlantılıdır. İthalat ve ihracat dışı mallar için vergi koyabilme yetkisinden

bahsediyorum. İddia ediyorum ki bu, kesinlikle hem Birleşik Devletlerin hem de tekil eyaletlerin eş zamanlı ve eş düzeyli olarak kullanabilecekleri bir yetkidir. Bu yetkiyi tanıyan maddelerde yetkinin Birliğe *özgül olarak* verildiğini gösteren hiçbir ibare yer almamaktadır. Eyaletlerin bu yetkileri kullanmasını yasaklayan ayrı bir bent ya da hüküm de bulunmamaktadır. Böyle bir yasağın olmadığına, eyaletlere yönelik ithalat ve ihracat vergileri bağlamında öngörülen kısıtlama da açık ve nihai bir kanıt oluşturmaktadır. Sözü edilen kısıtlama, örtülü olarak, bu kısıtlama Anayasa'ya eklenmemiş olsaydı eyaletlerin böyle bir yetkiyi kullanabileceklerini göstermektedir. Yine bu kısıtlamanın diğer bir örtülü sonucu, diğer tüm vergiler konusunda eyaletlerin sınırlandırılmamış bir yetkiye sahip olduğudur. Böyle olmasaydı bu kısıtlama hem gereksiz hem de tehlikeli olurdu. Gereksiz olurdu, çünkü Birliğe bu vergileri koyma yetkisini vermek örtülü olarak bu yetkinin eyaletlere tanınmaması ve hatta Birliğin denetlemesine tabi olarak tanınması anlamına gelseydi, sözü edilen ve benzeri kısıtlamalara gerek kalmazdı. Tehlikeli olurdu, çünkü böyle bir kısıtlamanın eklenmesi bizi doğrudan yukarıda sözünü ettiğim sonuca, yani eyaletlerin bu kısıtlamanın öngörülmediği tüm konularda Birlikle eşgüdümlü bir vergilendirme yetkisine sahip olduğu sonucuna götürüyor. Bu eğer -karşıtların savunduğu gibi- bu düzenlemelerle amaçlanan sonuç değilse, bu düzenleme tehlikelidir. Bu kısıtlama hukukçuların manidar inkâr[123] dedikleri, bir şeyin inkâr edilmesinin başka bir şeyin kabul edilmesi anlamına geldiği duruma denk düşmektedir. Eyaletlere ithalat ve ihracatta vergi koyabilme yetkisinin verilmemesi, diğer tüm konularda bu yetkinin verildiğini göstermektedir. Bu hükmün yalnızca eyaletlerin ithalat ve ihracat konularında vergi koymasını *mutlak biçimde* yasaklamak ve diğer konularda vergi koyma yetkisini ise ulusal yasama organının *denetlemesine bırakmak* amacıyla konulduğu iddiası,

123 İng. *Negative Pregnant*. Bir sanığın kendisine yöneltilen isnadın bütününü değil yalnızca nitelendirilmiş bir bölümünü reddettiği durumu anlatan Anglosakson dünyaya ait bir hukuk terimi. Bir örnek olarak, Taksim Meydanı'nda 2015 yılında birini bıçaklayarak öldürmekle suçlanan bir sanığın, itiraz olarak "ben bu kişiyi bıçaklayarak öldürmedim" dediği bir senaryo düşünülebilir. Sanık isnadın bütününü değil, nitelendirilmiş bir bölümünü reddetmektedir. (ç.n.)

basit bir safsatadan başka bir şey olmaz. Kısıtlayıcı ya da yasaklayıcı hüküm, *Kongre'nin onayı olmaksızın* bu türden vergilerin koyulamayacağını belirlemektedir. Bunu son sözü edilen biçimde anlayacak olsaydık, Anayasa'ya son derece abes bir olası çıkarımı elemek için ayrı bir hüküm koyulduğunu savunmuş olurduk: Eyaletlerin, ithalat ve ihracata ulusal yasa koyucunun *onayı ile*, diğer mallara ise eğer aynı organ tarafından *sınırlandırılmamışsa* vergi koyabileceği çıkarımı. Hükmün amacı buysa, neden zaten özgün hükmün doğal yorumu olan biçimiyle, yani Birliğe vergilendirme konusunda tam yetki veren hâliyle bırakılmamıştır? Amacın bu olamayacağı açıktır ve bu hükümden böyle bir çıkarım yapılması olanaklı değildir.

Eyaletler ve Birlik arasında vergilendirme bağlamında çıkabilecek bir aykırılık konusunda ise, bu olasılığa ilişkin tek çözümün eyaletlere bu yetkiyi tanımamak olmadığı not edilmelidir. Gerçekten de belirli bir mala bir eyalet tarafından vergi konulması ve aynı vergiye artık Birlik tarafından ayrı bir vergi konulmasının *uygunsuz* olacağı durumlar olabilir; ancak bu, aynı mala ikinci bir vergi konulmasının anayasa tarafından engellendiği anlamına gelmez. Koyulacak verginin miktarı, yapılacak bir vergi artışının uygunluğu ya da uygunsuzluğu gibi konular tamamen karşılıklı sağduyuya bağlı konular olup bir yetki çatışması anlamına gelmemektedir. Ulusal ve eyalet finans düzenlerinin birebir örtüşmediği ve karşılıklı hoşgörüye gereksinim duyulduğu durumlar her an gerçekleşebilir. Ne var ki salt yetki kullanımları dolayısıyla bu türden sıkıntılar çıkabilecek diye önceden beri var olan bir egemenlik hakkını eyaletlerin elinden almak ya da onu kısıtlamak uygun değildir. Böyle bir şey için açık bir anayasaya aykırılıktan söz etmek gerekir.

Bazı durumlarda Birliğin ve eyaletin yetkilerinin kesişebilecek olması egemenlik yetkisinin bölüşümünün doğal bir sonucudur. Yine aynı bölüşümün başka bir doğal sonucu, eyaletlerin açıkça Birliğe devretmedikleri yetkilerini kullanabilmek için mutlak bir hakka sahip olduklarıdır ve bu sonuç,

yalnızca bölüşümün teorik bir sonucu olarak kalmamakta, önerilen Anayasa'nın maddelerinin oluşturduğu bütünün ruhundan da bu çıkarım kolaylıkla yapılabilmektedir. Bu yüzden, Birliğe yetkiler tanıyan hükümler olsa da, aynı yetkilerin devletlerce de kullanılması uygun görülmediyse bu kullanmayı açıkça yasaklayan hükümlerin var olması gerektiği sonucuna varılmalıdır. Birinci maddenin onuncu bölümü tamamen bu türden hükümlerden oluşmaktadır. Bu durum, Kongre'nin amacını açıkça yansıtmakta, Anayasa'nın yorumlanması için uyulması gereken bir kural oluşturmakta, benim öne sürdüğüm hipotezleri onaylamakta ve karşı savları çürütmektedir.

Federalist, 33 (HAMILTON)

Aynı Konudan Devam

Vergilendirme konusunda Anayasa'nın düzenlemelerine dönük eleştirilerin geriye kalanı, şimdi sözü edilecek hükümlere yöneltilmiştir. Birinci maddenin sekizinci bölümünün son bendi, yasama organına "Birleşik Devletler hükûmetine, bir dairesine ya da memuruna Anayasa tarafından tanınmış *yetkilerin* kullanılabilmesi için *gerekli* ve *uygun* tüm yasaları yapma" yetkisi vermekte; altıncı maddenin ikinci bendi ise "Birleşik Devletler Anayasası, *Anayasa'ya uygun olarak* yapılmış tüm Birleşik Devletler yasaları ve antlaşmalar, ülkenin üstün hukukunu oluşturmaktadır ve eyalet yasalarında veya anayasalarında yer alan aksi yönde düzenlemeler geçersizdir" hükmünü içermektedir.

Önerilen Anayasa'nın bu iki hükmü, son derece yoğun ve nefret dolu eleştirilerin hedefi olmuştur. Bu hükümler halka son derece abartılı eklemelerle yanlış tanıtılmış, bu hükümlerle yerel hükûmetlerinin yok olacağı ve özgürlüklerinin ellerinden alınacağı öne sürülmüştür. Yine hükümler, devasa dişleri ne cinsiyet ne yaş ne yüksek ne düşük ne kutsal ne dünyevi tanıyan iğrenç bir canavar olarak tanıtılmıştır. Ancak büyük bir güvenle söylenebilir ki hakkında ilginç bir biçimde sayısız yaygara koparılan bu hükümlere Anayasa'da hiç yer verilmeseydi bile, işaret ettikleri ilkeler anayasanın diğer tüm maddelerinde tekrar edildiği için, amaçlanan hükûmet işleyişinde hiçbir değişiklik olmayacaktı. Bu hükümler, yalnızca, bir federal hükûmet oluşturma ve ona belirli bazı özgü yetkiler verme işinin doğasında yatan gerekli ve kaçınılmaz

gerçeğin ilanı niteliğindedir. Bu doğruluğu öylesine açık bir önermedir ki fazla ılımlı bir biçimde ifade edilmesi gerekmez, özellikle de diğer taraftan gelen karşı çıkışların duygularla karışarak aşırıya kaçtığı düşünüldüğünde.

Bir şeyi yapma yeteneği veya olanakları olmaksızın bu şeyi yapmak için verilmiş bir yetki ne anlama gelir? Bir şeyi yapabilmek için gerekli *araçları* kullanma yetkisi verilmiyorsa o şeyin yapılabileceğini söylemenin bir anlamı var mıdır? YASA koyma yetkisi olmaksızın YASAMA yetkisi olabilir mi? YASAMA yetkisinin gereğince kullanılabilmesinin *aracı* YASALAR değil midir? Vergi koyma ve toplama yetkisinin, vergiler koymak ve toplayabilmek için *yasalar yapabilmeyi* içeren bir *yasama yetkisi* öngörülmemişse bir anlamı var mıdır? Böyle bir yetkinin kullanılabilmesi için uygun araçlar *gerekli* ve *uygun* yasalar değil midir?

Bu basit düşünce zinciri, karşı çıkılan hükmün gerçek niteliğini bir çırpıda gösteriyor: Vergiler koyma ve toplama yetkisi bu yetkiyi kullanabilmek için *gerekli* ve *uygun* yasaların yapılması yetkisini de içermelidir. Peki bu yok yere karşı çıkılan talihsiz hüküm, bu gerçeği ifade etmekten, ulusal yasama organının vergiler koyma ve toplama yetkisinin bu yetkiyi etkin olarak kullanabilmek için *gerekli* ve *uygun* yasalar yapma yetkisini de içerdiğini ifade etmekten başka bir şey mi söylemektedir? Bu gözlemleri, bilerek, vergilendirme yetkisi özelinde ifade ettim çünkü hem şu anda incelediğimiz konu budur hem de Birliğe verilmesi önerilen yetkilerden en önemlisi vergilendirmedir. Bununla beraber aynı düşünce zinciri Anayasa'da ilan edilen diğer tüm yetkiler için de aynı sonuca ulaştıracaktır. Dolayısıyla ulusal yasama organına *gerekli* ve *uygun* yasaları çıkarma yetkisini *açıkça* veren hüküm bu yetkilerin etkin biçimde kullanılmasını hedefleyen, sıklıkla kullanıldığı ismiyle, jenerik bir hükümdür. Bir karşı çıkış olacaksa, bu karşı çıkış, jenerik hükmün içeriğini dolduran spesifik yetkilere yöneltilmelidir. Jenerik hükmün kendisi, bir totoloji veya laf kalabalığı olarak anılabilecek olsa da bütünüyle zararsızdır.

Ne var ki KUŞKU dürtebilir: O zaman neden böyle bir hüküm konuldu? Tek yanıt, bu hükmün Birliğin meşru yetkilerini azaltmak ve bu yetkilerden kaçınmak isteyenlerin titiz hilelerine karşı ek bir tedbir olarak konulmuş olabileceğidir. Bu yazılarda halka aşılanmak istenen şeyi, yani politik gönencimizi en çok tehdit eden tehlikenin eyalet hükûmetlerinin Birliğin temellerini giderek çökertmesi olduğunu büyük olasılıkla Kongre de öngörmüş; bu yüzden de bu derece önemli bir konuda temeli sağlam atmak istemiştir. Nedeni ne olursa olsun bu tedbiri almanın bilgece olduğu, karşıtlarının kopardığı ve hükümle ulaşılmak istenen açık, yüce ve nihai gerçeğe ihanet niteliğinde olan yaygarayla da doğrulanıyor.

Yine şu da sorulabilir: Birliğin yetkilerinin kullanılması için çıkarılacak yasaların *gerekliliğine* ve *uygunluğuna* kim karar verecektir? Bu soruya vereceğim ilk yanıt, bu sorunun yalnızca jenerik hüküm için değil herhangi bir yetki veren diğer tüm hükümler için de sorulabileceğidir. İkinci yanıtım ise, bu yetkilerin nasıl kullanılacağını diğer tüm hükûmetlerde olduğu gibi önce ulusal hükûmetin, sonra da seçmenlerin değerlendireceğidir. Federal hükûmet yetkilerinin adil sınırlarını aşıp da onları zorbaca kullanmaya başlarsa halk, Anayasa'ya verilen zararı o anın gerektirdiği ve sağduyunun doğruladığı yollarla onarmalıdır. Bir yasanın anayasal açıdan uygunluğu, her zaman, dayandığı yetkilerin doğasına göndermeyle değerlendirilmelidir. Federal yasama organının, kendisine verilen yetkilerin zoraki bir yorumuyla bir eyaletteki miras hukukunu değiştirmeye çalıştığını varsayalım (ki bunu varsayması hiç de kolay değildir), bunu yaparken yetkilerini aştığı ve eyaletin haklarını ihlal ettiği gün gibi ortada olmayacak mıdır? Yine kendi kaynaklarına zarar verdiği bahanesiyle bir eyaletin koyduğu toprak vergisini feshetmeye kalkıştığını varsayalım, bunun da Anayasa'nın eyalet hükûmetlerine tanıdığı kesin olan eş vergilendirme yetkilerini ihlal edeceği açık değil midir? Bu konuda kuşku doğacak olursa bunun suçu, Kongre'nin tasarısına karşı basiretsiz bir gayretle saldıran, en sade ve göz önündeki gerçekleri dahi bir kuşku bulutuyla gölgelemeye çabalayan kimselere aittir.

Birliğin yasalarının ülkenin *üstün yasaları* olduğu söyleniyor. Buradan çıkarılacak sonuç nedir? Ya da başka bir deyişle, üstün yasa olmasalardı nasıl bir öneme sahip olurlardı? Açıktır ki hiçbir şey öneme sahip olamazlardı. Bir YASA, kavramın kendi doğası gereği, üstünlük içerir. İlgilendirdiği kişileri ona uymaya zorunlu kılan bir kuraldır. Bu, her politik örgütlenmede böyledir. Bir birey, bir topluluğa dâhil olursa o topluluğun yasalarını davranışının üstün yönlendiricisi olarak kabul etmek zorundadır. Bir grup politik topluluk, daha geniş bir politik topluluğa dâhil olursa da bu geniş topluluğun anayasası doğrultusunda koyabilme yetkisine sahip olduğu kuralların kendisi ve kendisini oluşturan bireyler için üstün yasa olduklarını kabul etmek zorundadır. Yoksa bir hükûmetin varlığından değil, tamamen tarafların iyi niyetine bağlı basit bir antlaşmadan söz ederdik, bu da POLİTİK GÜÇ VE ÜSTÜNLÜĞÜN bir diğer adıdır. Ne var ki şimdiye kadar söylenenlerden, bu daha geniş topluluğun kendi anayasal yetkilerine *uygun olmayan* biçimde çıkardıkları ve dolayısıyla daha küçük toplulukların yetkilerinin ihlali niteliğinde olan yasaların da ülkenin üstün yasaları olacağı sonucu çıkarılamaz. Bu yetki gaspından başka bir şey değildir ve öyle davranılmalıdır. Dolayısıyla Birliğin yasalarının üstün yasalar olduklarını belirten hükmün, bir öncesinde incelediğimiz hüküm gibi, federal hükûmet yapılanmasına içkin bir zorunluluğun ilanından başka bir şey olmadığı görülmektedir. Gözden kaçmadığını düşünmekle beraber, bu hükmün üstün olma niteliğini yalnızca *Anayasa'ya uygun olarak* koyulmuş yasalarla *açıkça* sınırladığının altı çizilmelidir. Kongre'nin daha önce de sözünü ettiğim tedbirliliğinin başka bir göstergesi de budur, çünkü açıkça ifade edilmemiş olsaydı bile bunun Anayasa'ya uygun yasalar için geçerli olacağı söylenebilirdi.

Dolayısıyla Birleşik Devletler'in vergi öngördüğü bir yasa üstün nitelikte olacak ve hukuken karşı gelinemeyecek veya denetlemeyecek olmakla beraber, bir eyaletin vergi toplama yetkisini ortadan kaldıran ya da engelleyen bir yasa (ithalat ve ihracat vergileri hariç) ülkenin üstün yasası değil, Anayasa tarafından verilmemiş bir yetkinin gaspı niteliğinde olur.

Aynı amaçla iki hükûmet tarafından da uygunsuz bir vergi konulması olasılığı, vergi toplamayı zor, tehlikeli ve ikisi açısından da sıkıntılı hâle getirecek olmakla beraber, bir tarafın üstünlüğünden ya da yetkisini gasp etmesinden değil, iki taraftan birinin yetkilerini ikisine de zarar verici biçimde adaletsiz kullanmasından kaynaklanır. Yine de bu türden büyük sıkıntıların önüne geçmek için iki tarafın karşılıklı bir uyum içerisinde yetkilerini kullanacağı umulmalı ve varsayılmalıdır. Tüm bunlardan çıkarılacak sonuç, önerilen Anayasa'ya göre eyaletlerin, ithalat ve ihracat vergileri hariç her türlü vergilendirme yoluyla gerekli gördükleri kadar kaynak toplayabilmek için bağımsız ve denetimsiz tam bir yetkiye sahip olduklarıdır. Bir sonraki yazıda, Birliğin vergilendirme konusunda eyaletlerin patronu olarak belirlenmesinin tek kabul edilebilir alternatifinin, mevcut *kesişen yetkiler* düzenlemesi olduğu gösterilecektir.

Federalist, 34 (HAMILTON)

Aynı Konudan Devam

Son yazımda, önerilen Anayasa'ya göre eyaletlerin, ithalat vergileri hariç, gelirler konusunda Birlikle EŞ yetkilere sahip olduklarını açık bir biçimde göstermiş olmakla övünüyorum. Bu eyaletlere toplumun servetinin çok daha geniş bir bölümünden kaynak sağlama olanağı tanıdığından, dış etkilerden bağımsız olabilmeleri için gerek duyacakları varlığı karşılayamayacakları savunulamaz. Bu önerme, kamusal masrafların yalnızca küçük bir bölümünün eyaletler tarafından karşılanmasının gerekeceğini açıkladığımızda daha da görünür duruma gelecektir.

Yetkinin eş dağıtılamayacağını soyut ilkeler çerçevesinde savunmak, olguların ve gerçekliklerin karşısına teorileri ve varsayımları çıkarmak anlamına gelir. Bir şeyin *var olmaması gerektiğini* ne kadar uygun bir akıl yürütmeyle savunur olursanız olun, bu şeyin var olduğu olgularla kanıtlanabiliyorsa bu akıl yürütmenin dikkate alınması olanaklı değildir. Roma İmparatorluğu'nda yasama yetkisinin nihai olarak iki farklı politik organ tarafından bölüşüldüğü bilinmektedir: Aynı yasama organının iki kolu olarak değil, birinde avamın, diğerinde ise soyluların öne çıktığı iki ayrı ve bağımsız yasama organları olarak. İkisi de birbirinin işlemlerini *iptal etme* ve *geri çekme* yetkisine sahip olan ve birbirleriyle görünüşte bu derece çelişen iki organ yaratma fikrinin uygun olmadığını kanıtlamaya dönük sayısız sav öne sürülebilir. Ama Roma'da böyle bir şeyin var olmadığını kanıtlamaya çalışan birisine

deli gözüyle bakılırdı. COMITIA CENTURIATA[124] ve COMITIA TRIBUTA'ya[125] atıf yaptığım anlaşılmıştır. İnsanların yüz yıllar boyunca oylamalara katıldığı ilki, soyluların çıkarlarına öncelik vermek üzere tasarlanmışken, daha kalabalık olan ikincisinde tamamen baskın olan avamın çıkarlarıdır. Ne var ki bu iki yasama organı çağlar boyunca eş zamanlı olarak var olabilirmiş ve Roma İmparatorluğu da insanlığın ulaşabileceği zirve noktalara kadar çıkabilmiştir.

Bizim incelememize konu düzenlemelerde, sözü edilen örnekteki kadar büyük bir çelişki yoktur, çünkü önerilen Anayasa'ya göre iki organ birbirlerinin işlemlerini ilga edememektedir. Ayrıca uygulamada bu konuda sıkıntıyla karşılaşılması da küçük bir olasılıktır, çünkü kısa bir süre içerisinde eyaletlerin eksiklikleri, dikkatlerini *oldukça dar bir alana* yöneltecek, öte yandan Birleşik Devletler de büyük olasılıkla eyaletlerin ellerini attıkları konulardan uzak durmayı çok daha uygun bulacaktır.

Bu konunun özü hakkında daha net bir karara varabilmek için federal hükûmetin karşılayacağı hedeflerin gerektirdiği kaynakların ve eyaletlerin karşılayacağı hedeflerin gerektirdiği kaynakların oranına göz atmak uygun olur. Böylece ilkinin tamamıyla sınırsız, ikincisinin ise oldukça küçük bir miktar olduğu görülür. Bu sorgulamayı yaparken gözlemlerimizi yalnızca günümüzle sınırlamayıp yakın gelecekte yaşanabilecekleri de dikkate almayı unutmamalıyız. Halka dayalı yönetimlerin anayasaları her zaman yalnızca o an var olan gereklilikler için değil, insanlığın doğal ve deneyimlenmiş gereksinimlerinden ders alarak gelecekte yaşanabilecekler için

124 *Comitia Centuriata*, MÖ. 450 yılında, askeri ve mali zorunluluklar sebebiyle kurulan meclis. Patriciler ve pleblerin de dâhil olduğu, mal ve mülk Roma vatandaşlarının orduya hizmet etmelerini sağlamak amacıyla çeşitli kararlar almıştır. Cumhuriyet döneminin sonuna kadar, konsüller, censorlar, praetorlar, aediller, tribuneler ve diğer yüksek memurların seçimi bu mecliste gerçekleşmiştir. İhanet ve ceza davalarına bakmak, kanun koymak, savaş ve barış kararı almak da meclisin görevleri arasında olmasına rağmen verilen tüm kararlar için Senatus'un, ön onayını (patrium auctoritas) almaları gerekiyordu. (ç.n.).

125 *Comitia Tributa*, Roma'da pleblerin haklarını patricilere karşı korumaya çalışıp, çeşitli kararlar aldıkları meclistir. *Comitia Tributa*, *Comitia Centuriata*'nın yanında, birbirine eşit hukuki haklara sahip, ikinci bir halk meclisidir. Söz konusu pleb meclisinin kararları, bütün halk meclislerinde çıkan kanunlara (leges) eşit tutulmuştur. (ç.n.)

de tasarlanmalıdır. Dolayısıyla bir ulusal hükûmete verilecek yetkilerin kapsamını yalnızca o anki gereksinimlere göre tasarlamak son derece yanlıştır. Gelecekte gerçekleşebilecek olasılıklar nitelikleri gereği sınırsız olduklarından, boyutlarını önceden güvenle belirlemenin olanaksız olduğu bir ALAN bırakılmalıdır. Birliğin mevcut yükümlülüklerini yerine getirebilmesi ve barış süresince kurumlarının devamlılığını belirli bir süre sağlayabilmesi için gerek duyduğu kaynak miktarını yeterli bir doğrulukla hesaplamanın bir yolu bulunabilir. Öte taraftan, ulusal savunmayı sağlaması için bel bağlanan hükûmete verilecek yetkileri yalnızca bu gereksinimlerle sınırlamak ve böylece gelecekte toplumsal barışı tehlikeye düşürebilecek dış savaş veya iç karışıklıklara karşı mutlak bir etkisizliğe sürüklemek akılsızca, hatta aşırı bir ahmaklık olmaz mı? Peki yetkileri var olan gereksinimlerle sınırlamayacaksak, karşılaşılabilecek anlık zorunluluk durumları için sınırsız yetkiden daha azıyla yetinilebilir mi? Tabii ki olası tehlikelere karşı iyi düşünülmüş uygun bir genel hüküm konulabileceği teorik olarak savunulabilir; ama bunu savunanlara konulacak hüküm için nasıl verilerin dikkate alınacağını sorulduğunda verecekleri belirsiz ve anlaşılmaz yanıtlardan, gelecekteki tehlikeler için yapılacak öngörülerin dünyanın kaç sene sonra yok olacağını öngörmek kadar zor olduğunu görebiliriz. Yalnızca iç saldırılarla sınırlamak mantıksız olur ve onlar dahi bunun iyi bir hesaplama yöntemi olmadığını kabul ederler. Ayrıca, tüccar bir halk olmak istiyorsak, gelecekte ticaretimizi savunmamızın gerekebileceği gerçeğini de politikamızın bir parçası yapmamız gereklidir. Donanmayı destekleme ve bir donanma savaşına girme işleri herhangi bir politik hesapla öngörülemeyecek anlık zorunluluklar yaratabilir.

Yeni ve mantıksız bir politik deney olacağını bilmekle beraber, devletin var oluş nedenlerinden biri olan saldırı savaşı açısından hükûmetin ellerini bağlamanın gerekli olduğunu kabul etmemiz gerekir; ama hükûmetten, toplumu diğer ulusların hırslarından ve düşmanlıklarından koruması için gereksinim duyacağı şeyleri esirgememeliyiz. Bir süredir Avrupa semalarında bir bulut dolaşıyor. Bu bulut fırtınaya

dönüşürse oluşacak çılgınlığın bize de sıçramayacağının güvencesini kim verebilir? Hiçbir akılcı kimse, bizim bu tehlikenin eriminin dışında olduğumuzu söyleyemez. Avrupa'daki yanıcı maddeler yangına erişemeden dağıtılırsa ya da ateşi bize ulaşamadan söndürülürse bile, erincimizin başka bir köşede başka bir nedenle çıkabilecek karışıklıklarla bozulmadan uzun süre kalabileceğini güvenle söyleyebilir miyiz? Savaşın ve barışın her zaman bizim isteğimize bağlı olmadığını unutmayalım. Ne kadar ılımlı ve sakin kalırsak kalalım başka ulusların da böyle davranacağını garanti edemeyiz. Fransa ve Britanya'nın son savaştan yorgun ve bitkin düşmüş hâldelerken dahi birbirlerine bu kadar kısa bir süre içinde tekrar düşman gözlerle bakabileceklerini kim öngörebilirdi? İnsanlık tarihinden yola çıkarak insanın göğsündeki yok edici savaş ateşinin ılımlı ve yaratıcı barış duygularından çok daha güçlü olduğunu kolaylıkla söyleyebiliriz. Bu yüzden de politik sistemimizi çok uzun süreli bir barış varsayımına dayalı olarak kurmak insanın daha az güçlü duygularına bel bağlamak olacaktır.

Her hükûmetin en temel gideri nedir? Birçok Avrupa ulusu, kendilerini baskı altına alan borçların altına hangi nedenle girdiler? Yanıtın savaşlar, isyanlar ve politik organları toplumun bu iki ölümcül hastalığına karşı korumak olduğu açıktır. Ülkede iç kolluğu sağlamak, yasama, yürütme ve yargı organlarının ve bunların alt dairelerinin giderlerini karşılamak, tarımı ve sanayiyi desteklemek (ki bunlar eyaletin masraflarının neredeyse tamamını oluşturmaktadır) için harcanacak para, ulusal güvenlik için harcanacak olana kıyasla neredeyse tamamen önemsizdir.

Monarşinin tüm gösterişli aygıtlarının var olduğu Büyük Britanya Krallığı'nda giderlerin yalnızca on beşte birini savaş dışı giderler oluşturmakta, geri kalan kısmı ise ülkenin girmiş olduğu savaşların ve ordu ve donanmaların giderleri için alınan borçların faizlerine gitmektedir. Belki monarkın hırslı girişimleri ve abartılı gururunun da giderler üzerinde bir rol oynama olasılığı nedeniyle monarşilerin bir cumhuriyetin

giderlerini öngörmek için uygun bir örnek oluşturmadıkları söylenebilir ama varlıklı bir krallığın iç yönetim için çok daha fazla para harcayabileceği ve savurganlığa kaçabileceği, cumhuriyetçi hükûmetlerde ise bu konuda çok daha tutumlu ve ekonomik davranılacağı göz ardı edilmemelidir. Bu iki gerçeği aynı denkleme sokarsak, yukarıda sözü edilen oranın bizim için geçerli bir gösterge oluşturduğu söylenebilir.

Bizim tek bir savaş yüzünden altına girdiğimiz geniş borca bir göz atalım. Yalnızca ulusun bütününün barışını tehdit eden olayları bile dikkate alsak, fazla söze gerek kalmadan, federal giderler ile eyalet giderleri arasında muazzam bir fark olduğu kolaylıkla görülecektir. Eyaletlerden bazılarının son savaş yüzünden tekil olarak yüksek borçlara sahip oldukları doğrudur. Ne var ki önerilen sistem kabul edilirse bu tekrar yaşanmayacak ve borçlar bir kez ödendikten sonra eyalet hükûmetlerinin yalnızca giderleri için yetecek kadar bütçe edinmeleri yeterli olacaktır. Bu da tüm beklenmedik olası durumları hesaba alsak dahi, her eyalet için iki yüz bin sterlini aşmayacaktır.

Bir ulusun hükûmeti için anayasa oluştururken düzenlemeleri geçici değil kalıcı gider kalemlerini hesap ederek yapmamız gerektiğinin doğruluğu kabul edildikten sonra dikkatimizi çekecek şey, eyalet hükûmetleri için yıllık yaklaşık iki yüz bin sterlin yeterli olacakken Birliğin gereksinimlerinin düşlenemeyecek kadar fazla ve sınır tanımaz olduğudur. Konuya böyle bakılırsa yerel hükûmetlerin 200.000 sterlini aşan bir para kaynağını yönetmek için *münhasıran* yetkili kılınması hangi akla uygun olarak savunulabilir? Eyaletlerin yetkisini bundan daha fazla para yönetecek biçimde belirleyip Birliği yetkinin *dışında* bırakacak olursak toplumun kaynaklarını bu kaynağa kamusal gönenci sağlamak için gerek duyan ellerden alıp kullanmak için uygun bir gideri olmayan ellere vermiş oluruz.

Şimdi, Kongre'nin parasal kaynakları Birlik ve eyaletler arasında göreli gereksinimlerinin *oranına* göre bölüştüren bir ilkeyi kabul ettiğini varsayalım. Eyaletler için ne az ne de çok

fazla para getirecek bir kaynak olarak ne seçilebilir? İç ve dış vergiler ayrımı yapanlara göre bu eyaletlere, kaba bir hesapla, toplam masrafların onda hatta yirmide birini karşılamak için toplam kaynağın üçte ikisini; Birliğe ise toplam masrafların onda dokuzunu veya yirmide on dokuzunu karşılamak için üçte birini vermek anlamına gelirdi. İç ve dış vergiler ayrımına uymayıp eyaletlere emlak ve toprak vergilerini toplamak için özgül bir yetki verecek olursak, bu da *araçlar* ve *amaçlar* arasında çok büyük bir orantısızlık oluştururdu: toplam kaynağın üçte biri, gereksinimlerin en fazla onda birini karşılamak için eyaletlere verilmiş olurdu. Amaçları karşılayabilmek için tam gereksinimi olan kadar para getiren bir kaynak eyaletlere verilse, bu kez de bu kaynak bazı eyaletlerin var olan borçlarını ödemek için yeterli olmaz ve onları Birliğe bağımlı duruma sokardı.

Sözü edilen gözlemler, bir önceki yazıda sunulan "Birliğin vergilendirme konusunda eyaletlerin patronu olarak belirlenmesinin tek kabul edilebilir alternatifinin, mevcut KESİŞEN YETKİLER düzenlemesi olduğu" savının haklılığını göstermektedir. Para kaynaklarının Birlik ve eyaletler arasında bölüştürülmesi Birliğin yüksek ÇIKARLARININ tekil eyaletlerin YETKİLERİNE kurban edilmesi anlamına gelecektir. Kongre kesişen yetkilerin böyle bir üstünlüğe kıyasla daha iyi olduğuna inanmış, federal hükûmete vergilendirme konusunda sınırsız anayasal yetki ve eyaletlere de kendi gereksinimlerini karşılamak için bağımsız ve yeterli yetki vermenin uygun olduğunu görmüştür. Böylece bu önemli vergilendirme meselesinde geriye ele alınacak birkaç konu kalmaktadır.

Federalist, 35 (HAMILTON)

Aynı Konudan Devam

Birliğe verilecek sınırsız vergilendirme yetkisine yöneltilen diğer karşı çıkışlara geçmeden önce genel bir düşüncemi belirtmek isterim: Ulusal hükûmetin para toplama yetkisi belirli kaynaklarla sınırlanacak olursa, kamusal yük orantısız olarak bu kaynaklar üzerine bindirilmiş olacaktır. Bundan iki fenalık doğabilir: sanayinin bazı kolları üzerinde baskı kurulması ve vergi yükünün hem eyaletler arasında hem de aynı eyaletin yurttaşları arasında adaletsiz dağıtılması.

Varsayalım ki birilerinin önerdiği gibi, federal vergilendirme yetkisi yalnızca ithalatla sınırlı tutulmuş olsun. Başka kaynaklara başvuramayan hükûmetin böyle bir durumda sık sık ihracat vergilerini zarar verici bir aşırılığa kaçacak derecede arttırmak durumunda kalacağı açıktır. Bazıları böyle bir şeyin hiç yaşanmayacağını, çünkü vergiler ne kadar yüksek olursa savurganlığın o kadar azalacağını ve ticaret ile yerli ürünlerin teşvik edilmesi arasında sağlıklı bir dengenin sağlanabileceğini söylüyorlar. Fakat tüm aşırılıklar, şu ya da bu biçimde, zararlıdır. İhraç edilen ürünlere uygulanacak yüksek vergiler, kaçakçılık şevki uyandırmaya yarar; bu da dürüst tacir için ve nihayetinde bütçe için her zaman zararlıdır. Toplumun diğer sınıflarını yersiz bir düzeyde üretici sınıfa bağımlı kılarlar, üreticilere piyasada erken bir tekel olma olanağı verirler, sanayiyi bazen doğal kanallarından uzaklaştırıp daha az getirili başka yollara iterler ve son olarak da tüketiciden hiçbir karşılık almadan bu vergileri ödemek zorunda kalan tacirlere zulmederler. Piyasadaki mal sayısı talebe eşitse vergiyi çoğu

zaman tüketici, piyasada mal fazlalığı varsa verginin büyük bölümünü yalnızca kârlarından ödün vermeyip bazen sermayesinden de tüketmek zorunda kalan tacirler öderler. Bana göre bu yükün satıcı ve alıcı arasında paylaşımı çoğu kişinin düşündüğünden çok daha sık olmaktadır. Bir malın fiyatını, ona yüklenen her ek vergi oranında arttırabilmek her zaman olanaklı değildir. Özellikle küçük ticari sermayesi olan ülkelerdeki tacirler, çoğu zaman mallarını daha hızlı satabilmek için fiyat düşürmek zorunda kalmaktadır.

Vergiyi ödeyenin tüketici olduğu önermesi, tersinden çok daha fazla kez doğrudur. İhracattan alınacak vergilerin yalnızca ihracat yapılan eyalete değil de ortak hazineye gitmesi çok daha adildir. Fakat ulusal bütçenin tek gelir kaleminin bu ihracat vergileri olması gerektiği önermesinin doğru olduğu söylenemez. Bu vergiler tacir tarafından ödendiğinde ihracat yapılan ve yurttaşları tüketici olarak zaten kendi paylarını ödemiş olan eyalet üzerinde ek bir vergi işlevi görmektedir. Bu açıdan bakıldığında bu vergi, eyaletler arasında, vergiler arttıkça artan düzeyde bir eşitsizlik doğurmaktadır. Ulusal bütçeyi yalnızca bu türden vergilerden elde edileceklerle sınırlamak üretici ve üretici olmayan eyaletler arasında, farklı bir nedenden kaynaklanan bir eşitsizlik daha doğuracaktır. Kendi üreticileri sayesinde gereksinimlerini daha iyi sağlayabilen eyaletler, ithal edilen ürünlerden aynı avantaja sahip olmayan eyaletlere kıyasla çok daha az tüketeceklerdir. Dolayısıyla bu yolla kamusal hazineye kapasiteleriyle orantılı bir katkı sağlamış olmazlar. Kapasiteleriyle orantılı katkı vermelerini sağlamak için, uygun özneleri belirli malları üreten üreticiler olan özel vergilere başvurmak gerekecektir. Birliğin vergilendirme yetkilerini dış vergilerle sınırlama fikri New York'u ve yurttaşlarını diğer pek çoklarından daha fazla ilgilendirmektedir. Çünkü belki bilindiği üzere, New York ihraç eden bir eyalettir ve nüfusu ile topraklarının boyutu arasındaki oransızlık diğer pek çok eyalete göre çok fazla olduğundan kısa sürede önemi düzeyde üretici bir eyalet olabilmesi küçük bir olasılıktır. Dolayısıyla New York, Birliğin yetkilerini ticari vergilerle sınırlama fikrinden iki kat olumsuz etkilenecektir.

Burada ihracat vergilerinin zararlı bir aşırılığa kadar arttırılmasının yaratacağı tehlikeleri belirtirken, daha önceki yazılardan birinde böyle bir aşırılığa karşı vergi miktarlarının kendilerinin böyle bir aşırılığa karşı yeterli korumayı oluşturacağı savunulmuştu.[126] İtiraf ediyorum ki bu koruyuculuk, eğer diğer kaynaklara başvurma yolu açıksa geçerlidir. Diğer kaynaklar erişime açık olduğu sürece, bunun böyle olacağını kabul etmeye hazırım; ama bunlara giden yollar kapalıysa, gereksinimden doğan UMUT, sert önlemler ve ilave cezalarla güçlendirilmiş deneylere neden olabilecektir ki bu, istenen etkiyi de söz konusu yeni tedbirleri aşmanın yollarının bulunmasına kadar, bir süreliğine yaratabilir. İlk başarı, halka düzeltmesi çok uzun zaman alacak yanlış fikirler aşılamak olacaktır. Zorunluluklar, özellikle politikada, çoğu zaman yanlış umutlara, yanlış akıl yürütmelere ve bunun sonucunda da bir dizi yanlış tedbire yol açar. Ne var ki federal vergilendirme yetkisinin sınırlandırılması bu aşırılığa yol açmasa bile, sözü edilen eşitsizlikler, belki aynı düzeyde olmasa bile, sözü edilen diğer nedenlerden kaynaklı olarak, her hâlükârda ortaya çıkacaktır. Şimdi bu itirazların incelenmesine geçelim.

En sık tekrarlanmasından yola çıkarak en çok taraftara sahip olduğunu varsayabileceğimiz itiraza göre, Temsilciler Meclisi toplumun tüm kesimlerden ve farklı tüm sınıflardan yurttaşların çıkarlarını ve duygularını temsil edebilecek ve dolayısıyla temsilciler ile seçmenleri arasında gerçek bir duygudaşlık duygusu yaratabilecek kadar kalabalık değildir. Son derece yanıltıcı ve çekici bir biçimde sunulan bu sav, yöneltildiği kişilerin önyargılarına hitap edebilmek için de oldukça iyi tasarlanmıştır. Gelgelelim onu dikkatlice incelediğimizde, kulağa doğru gibi gelen bir laf salatasından başka bir şey olmadığı açıkça görülmektedir. Bir kere savın temel hedefinin ulaşılmasının olanaksızlığı bir yana, öne sürüldüğü amaç bakımından da oldukça gereksizdir. Temsilci organlardaki koltuk sayısının yeterliliğine ilişkin tartışmayı başka bir yazıda değinilmek üzere şimdilik bir kenara bırakarak, kendimi,

126 Hamilton burada 21 numaralı yazıya atıf yapmaktadır. (ç.n.)

sözü edilen karşı çıkışın şu anda incelediğimiz konuyu ilgilendiren bölümünü incelemekle sınırlayacağım.

Halkın tüm sınıflarının yine o sınıflardan gelen insanlar tarafından temsil edilmesi fikri tamamen hayalciliktir. Anayasayla her mesleğin meclise bir ya da birden fazla üyesini göndermesi açıkça zorunlu kılınmadıkça böyle bir şeyin gerçekleşmesi olanaksızdır. Teknisyenler ve üreticiler birkaç istisna dışında oylarını her zaman kendi mesleklerinden ya da kollarından insanlar yerine tacirlere vermek isteyeceklerdir. Akıllı yurttaşlar bilir ki teknisyenlik ve üretim işleri, tüccar girişimleri ve sanayi işin gerekli ürünleri tedarik eder. Çoğu, ticari işleyişle doğrudan bağlantı içindedir. Tacirlerin, yurttaşların doğal patronları ve dostları olduklarının ve her ne kadar kendi içlerinden gelenlere büyük bir güven duysalar da çıkarlarının tacirler tarafından bunlara kıyasla çok daha iyi korunacağını bilirler. Kendi yaşayış biçimlerinin onlara bu türden bir yetenek sunmadığının, müzakereye dayalı meclislerde diğer doğal yeteneklerin sözü edilen yetenekler olmaksızın büyük oranda yararsız olduğunun ve tacirlerin daha üstün etki ve nüfuzlarıyla ve sahip oldukları yeteneklerle üretici ve tacirlerin çıkarlarına düşman kimselerle halk meclislerinde aşık atabilmek için çok daha etkili olabileceklerini görmektedirler. Sözü edilen ve edilmeyen pek çok etken, deneyimlerimizin de doğruladığı üzere, esnaf ve üreticilerin oylarını tacirlere veya tacirler tarafından önerilecek kişilere vermeye eğilimli olduklarını göstermektedir. Dolayısıyla tacirleri toplumun bu sınıflarının doğal temsilcisi olarak görmek gerekmektedir.

Öğrenilen meslekler açısından ise söylenecek pek az şey vardır: Bunlar tek başlarına aslında toplumdan ayrı bir çıkarı temsil etmezler. Durumlarına ve yeteneklerine göre, kendilerinden veya toplumun başka gruplarından güvendikleri birine ayrım yapmaksızın oy verebilirler.

Geriye toprağa ilişkin çıkarlar dışında bir şey kalmadı. Politik bir bakış açısıyla ve özellikle vergiler konusunda, bu çıkarların en zengin toprak zenginlerinden en yoksul kiracıya

kadar değişmeden hepsi için aynı olduğunu düşünüyorum. Hiçbir vergi milyonlarca dönümlük bir arazi sahibini etkileyip de bir dönüm sahibini etkileyemeyecek değildir. Dolayısıyla her toprak sahibi toprak vergilerini mümkün olan en düşük düzeyde olmasını ister, bu istek de her toprak sahibini duygudaş kılar. Fakat varlıklı toprak sahibi ile orta hâlli çiftçi arasında bir fark olduğunu varsaysak dahi, ilkinin ulusal yasama organında temsil edilme olasılığının ikinciye göre daha fazla olduğunu kim söyleyebilir? Olguları kılavuzumuz olarak alırsak ve senatomuza ve meclisimize göz atarsak, orta hâlli toprak sahiplerinin ikisinde de öne çıktıklarını görürüz, meclise göre çok daha az temsilci içeren senatoda dahi durum böyledir. Seçmenlerin nitelikleri aynı olduğu sürece, ne kadar fazla kişi seçecek olurlarsa olsunlar oylarını yalnızca en çok güvendikleri kişilere vereceklerdir, bu kişilerin zengin, orta hâlli ya da yoksul olmalarının bu konuda bir etkisi bulunmamaktadır.

Her sınıftan yurttaşın temsilci organlarda kendi sınıflarından birileriyle temsil edilmesinin duygularının ve çıkarlarının bu organlarda daha iyi anlaşılıp korunabilmesi için gerekli olduğu iddia edilmiş olmakla beraber, insanların oylarını özgür bıraktığımız hiçbir düzende bunun gerçekleşmesinin mümkün olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla temsilci organlar, hükûmetin ruhunu etkileyemeyecek kadar az bir istisna ile, toprak sahiplerinden, tacirlerden ve öğrenilen mesleklerin uzmanlarından oluşacaktır. Fakat bu üç sınıftan insanın diğer sınıflardan yurttaşların duygularını ve çıkarlarını anlayamayacakları tehlikesi nereden çıkmaktadır? Toprak sahibi, toprağa dayanan mülklere neyin yararlı ve neyin zararlı olduğunu bilip hissetmeyecek midir? Kendisinin de bu mülklerde çıkarının olması sayesinde zararlı tüm girişimlere yeterli biçimde karşı koymayacak mıdır? Tacir, ticari ilişkilerde son derece yakın oldukları teknisyenlerin ve üreticilerin çıkarlarını anlayıp bunları uygun olduğu ölçüde geliştirebilmek için çabalamayacak mıdır? Öğrenilen mesleklerin uzmanları farklı sanayi dalları arasındaki rekabette yansız olmanın getirisiyle, toplumun bütünün çıkarlarına daha uygun

olan tarafı desteklemeye hazır tarafsız bir arabulucu görevi görmeyecek midir?

Toplumun belirli bir bölümünde ortaya çıkabilecek ve bilge bir yönetimin kayıtsız kalamayacağı anlık fikir ve eğilimleri düşünecek olursak, durumu sayesinde fazlaca bilgiye ulaşıp geniş bir sorgulama yapabilen kişilerin, düşünce dünyaları komşularının ve tanıdıklarının fikirlerinin ötesine geçemeyen kişilere kıyasla bu fikir ve eğilimlerin nitelikleri, kapsamları ve temelleri üzerinde daha az yetkin karar vericiler olmaları beklenebilir mi? Adaylığı halkın kendisi hakkındaki düşüncelerine bağlı olan ve kamusal görevlerini devam ettirebilmesi için yurttaşlarının oylarına bağımlı olan kişilerin halkı olumlu yönde etkileyebilmek için, halkın fikirleri ve talepleri hakkında yeterli bilgiye sahip olabilmek için çaba göstereceklerini düşünmek doğal değil midir? Halkın oylarına ve kendisinin ve gelecek nesillerin onay verdiği yasalara göstereceksi bağlılık, temsilciler ve seçmenler arasında gerçek duygudaşlık bağlarını oluşturacak temel değerlerdir.

Hükûmetin idaresinde vergilendirme işi kadar ekonomi politiğinin ilkeleri hakkında kapsamlı ve ayrıntılı bilgiye sahip olmayı gerektiren ikinci bir iş bulunmamaktadır. Bu ilkeleri bilen kişilerin baskıcı yollara başvurma ya da belirli sınıftan yurttaşları gelir uğruna feda etme olasılıkları çok düşüktür. En verimli finansal sistemin ayrıca en az külfetli olan olacağı görülebilir. Vergilendirme yetkisinin adil biçimde kullanılmasını sağlamak için bu yetkinin teslim edildiği kişilerin ülkenin kaynaklarını ve halkın genel tavrını, alışkanlıklarını ve huylarını iyi bilmelerinin gerektiğine kuşku yoktur. Halkın çıkarları ve duyguları hakkında bilgi sahibi olmakla bunun kastedildiği kabul edilmelidir. Başka bir şey kastediliyor ise bu önermenin ya hiçbir anlamı yoktur ya da boş bir anlamı vardır. Tüm bunlar doğrultusunda, her anlayışlı yurttaş, aranması gereken niteliklere kendisi karar versin.

Federalist, 36 (HAMILTON)

Aynı Konudan Devam

BİR ÖNCEKİ yazının büyük bölümünün ayrıldığı kısımdan, toplumun çeşitli sınıflarının farklı çıkar ve görüşlerinin sonucu olarak, sayısı ne kadar olursa olsun temsilcilerin, bu farklı çıkarları ve görüşleri gerçekten temsil edebilecek nitelikte oldukları için, neredeyse tamamen toprak sahiplerinden, tacirlerden ve öğrenilen mesleklerin üyelerinden oluşacağı görülmektedir. Yerel yasama organlarında başka mesleklerden temsilcilerinden de olduğu belirtilerek buna itiraz edilecek olursa vereceğim yanıt, bu kuralın istisnaları olduğunu kabul etmekle beraber, bu istisnaların hükûmetin genel oluşumunu ve karakterini yansıtacak kadar yüksek bir sayıda olmadığıdır. Yaşamın her köşesinde, içinde bulunduğu sınıftan ya da toplumsal koşulların yarattığı dezavantajların üstesinden gelerek sahip oldukları değerlerin hakkını veren güçlü zihinlere rastlanabilir. Kapı herkese eşit düzeyde açık olmalıdır. Ben, insan doğasına duyduğum güvenle hem federal hem de eyalet yasama organlarında topraktan böyle bir başarıyla fışkıran kararlı fidanlar göreceğimize inanıyorum. Gelgelelim zaman zaman karşılaşılacak bu türden istisnalar, işlerin genel işleyiş biçimine dayanan akıl yürütmemize gölge düşürmemektedir.

Bu konu, hepsi aynı sonuca götürecek başka bakış açılarıyla da ele alınabilir. Özellikle, bir marangoz ile bir demir ustası arasında, bir keten üreticisiyle bir çorap dokumacısı arasında, bir tacirin tüm bunlarla arasında olduğundan daha büyük bir çıkar ilişkisinin veya ortaklığının olamayacağı söylenebilir. Teknik ya da üretici sektörlerde farklı iş kolları ara-

sında, emeğe ve sanayiye dayanan sektörlerdeki kadar büyük rekabetlerin uyanabildiği bilinmektedir. Bu yüzden, temsilci organlar, kararlarında bir istikrar ve bilgelik yansıtabilmeyi olanaksız kılacak kadar kalabalık olmadıkları sürece, bu itirazın işaret ettiği sorunun uygulamada karşılık bulabilmesi mümkün görünmemektedir. Bununla beraber, çok titiz bir incelemeyle bile biçimi ve kapsamı belirlenemeyen, son derece geniş ifadelerle yöneltilmiş bir itiraz üzerinde daha fazla durmaktan kaçınacağım.

Biraz daha kesin ve açık ifadelerle yöneltilmiş bir itiraz daha dikkatimizi çekmektedir. Bu itiraza göre ulusal yasama organına verilen iç vergilendirme yetkisinin getiri sağlayacak biçimde kullanılması olanaklı değildir, çünkü ulusal yasama organı yerel koşullar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı gibi, eyaletlerin ve Birliğin gelir vergisi yasaları da birbirlerine girecektir. Yeterli bilgiye sahip olmadığı varsayımı, tamamen temelden yoksun bir varsayım gibi görünmektedir. Eyalet yasama organlarının iller hakkında karar verirken yerel koşulları öğrenmesi gerekirse bunu nasıl edinecektir? Kuşkusuz, o ilin sakinlerinden bilgi alınarak. Aynı şekilde ulusal yasama organı da bu bilgiyi eyaletlerin temsilcilerinden edinemez mi? Bu organlara gönderilecek insanların bu bilgileri sunabilecek düzeyde bilgi sahibi olacaklarını varsaymamız yerinde değil midir? Yerel koşullarının bilgisi, vergilendirme bağlamında, bir eyaletteki tüm dağlar, nehirler, akarsular, otoyollar ve yan yollar hakkında kesin bir topografik bilgi gerektirmekte midir? O eyaletin genel durumu ve gelirleri ile varlığını, mülkünü ve sanayisini oluşturan tarımın, ticaretin, üretimin durumu ve üretilen ve tüketilen malları hakkında sahip olunacak genel bir aşinalık yeterli olmaz mı?

Halk yönetimiyle oluşturulan hükûmetler de dâhil olmak üzere uluslar, paranın yönetimini, genellikle, daha sonra egemen ya da yasama organını tarafından yasalaştırılacak getirilecek vergilendirme planını oluşturması için tek bir kişiye ya da birkaç kişiden oluşan kurullara bırakırlar.

Araştırmacı ve bilge politikacılar, her yerde, kaynak toplanacak malları adil biçimde seçmeye en uygun kişiler olarak görülürler. Bu da tüm insanlığın görüşlerinin belirli bir düzeyde doğru olacağını düşündüğümüzde, vergilendirme için gerekli olan yerel koşullar hakkındaki bilgilerin ne türden bilgiler olduklarını göstermektedir.

İç vergiler kategorisini oluşturan vergiler, *doğrudan* ve *dolaylı* vergiler olarak ikiye bölünebilir. İkisine de itiraz ediliyor olsa da itirazların gerekçeleri genellikle ilkiyle sınırlı kalıyor gibi görünmektedir. Açıkçası, kaygı duyulan olası sıkıntıların tüketim malları üzerine konulacak harçlar ve vergiler olarak anlaşılması gereken *dolaylı* vergiler için nasıl geçerli olabileceğini anlayabilmek kolay değildir. Bu mallara ilişkin bilgiler ya o malın niteliğinin gereklerinden kaynaklı olacak ya da özellikle tacir sınıfından olmak üzere herhangi bilgili bir insanın kolaylıkla edinebileceği bilgilerden oluşacaktır. Bu bilgilerin bir eyalette diğerinden farklı olabileceği durumlar çok az, farklı bilgiler çok basit ve kolaylıkla anlaşılabilir olacaktır. Tek dikkat edilmesi gereken şey belirli bir eyalet tarafından vergilendirilmiş bir malı vergilendirmekten kaçınmak olacaktır ki her bir eyaletin vergi düzenini belirlemek hiç de zor bir iş değildir. Her eyaletin sahip olacağı vergi yasalarından ve bu eyaletlerin üyelerinden bu bilgiler kolaylıkla edinilebilir.

İtiraz taşınmazlara, evlere ve topraklara uygulandığında ilk bakışta daha az temelsiz gibi görünse de daha yakından incelendiğinde ayakta kalması olanaksızdır. Toprak vergileri iki yaygın biçimde öngörülürler: kalıcı veya dönemlik *gerçek* değerlerine göre, ya da görevleri bu olan bazı memurların takdirlerine göre ara sıra yapılacak değerlemelere göre belirlenen değerlerine göre. İki durumda da yerel koşulları bilmeyi gerektiren bu işin YERİNE GETİRİLMESİ, bu amaçla halk tarafından seçilen veya hükûmet tarafından atanan görevli memurların veya vergi tahakkuk görevlilerinin sağduyusuna kalacaktır. Hukukun tek yapabileceği şey, bu görevlileri ya da seçilme ya da atanma usullerini, sayılarını ve niteliklerini, yetkilerinin ve görevlerinin genel çerçevesini belirlemek olmalıdır. Bu işlerin, eyalet yasama organlarınca yapılıp ulu-

sal yasama organlarınca yapılamayacak ne tarafı bulunmaktadır? İkisinin de bilgisi yalnızca genel ilkelere kadar uzanabilir. Yerel koşulların bilgisi, belirttiğimiz gibi, uygulamayı gerçekleştirilecek bireylerden beklenmelidir.

Ne var ki bu konuda tamamen tatmin edici olabilecek bir bakış açısı bulabilmek olanaklıdır. Ulusal yasama organı, *her eyalet içinde o eyaletin sisteminden* yararlanmalıdır. Her eyalette, o eyaletin bu vergileri koymak ve toplamak için kullandığı yöntemler, federal hükûmet tarafından da benimsenip kullanılmalıdır.

Bu vergilerin oranının ulusal yasama meclisinin takdirine bırakılmayacağı, ilk maddenin ikinci bölümünde belirlendiği üzere her eyaletin nüfusuna göre belirleneceği unutulmamalıdır. Uygulanacak kuralı, kişi sayısı belirleyeceği için kapılar keyfiliğe ve zorbalığa kapatılmıştır. Vergilendirme yetkisinin kötüye kullanılmasının önüne bu titiz düzenlemeyle geçilmiş gibi görülmektedir. Sözü edilen önlemin yanında bir de "tüm vergi, harç, üretim ve tüketim vergileri Birleşik Devletler boyunca YEKNESAK olacaktır" hükmü de bulunmaktadır.

Anayasa'yı destekleyen pek çok farklı konuşmacı ve yazar tarafından haklı olarak belirtildiği üzere, Birliğin iç vergilendirme yetkisinin kullanılması olgun bir akıl yürütme süreciyle değerlendirilecek veya deneyimlerden yola çıkılarak uygunsuz görülecek olursa, federal hükûmet bunu kullanmaktan kaçınarak istimval sistemine başvurmaya başlayabilir. Buna yanıt olarak, zafer kazanmış gibi bir tavırla, "o zaman neden bu belirsiz yetkiyi ilk etapta vermekten vazgeçip istimval sistemini öngörmeyelim ki?" sorusu yöneltilmiştir. Buna iki sağlam yanıt verilebilir. Birincisi, bu yetkinin kullanılması denendikten sonra uygun ve yeterli de bulunabilir, bunu deneyimlemeden, soyut olarak, avantajlı olmayacağı söylenemez. Aksine, tam tersi daha olası görünmektedir. İkincisi, Anayasa'ya böyle bir yetkinin varlığı istimvallerin etkinliğini de oldukça arttıracaktır. Eyaletler Birliğin kendilerinin aracılığı olmaksızın da kaynak sağlayabileceğini bildiklerinde üzerlerine düşen payları ödeme yönünde daha istekli olacaklardır.

Birliğin ve eyaletlerin vergi yasalarının iç içe geçeceği noktasında ise, bir yetki çatışması ya da çekişmesi olmadığını zaten görmüştük. Dolayısıyla yasalar, hukuksal bakımdan, birbirleriyle iç içe geçemezler. Zaten farklı sistemlerin bu türden iç içe geçmelerinin önüne geçmek politik açıdan olanaksız değildir. Bu yönde etkili bir yöntem, bir tarafın ilk önce vergilendirdiği malları diğer tarafından yeniden vergilendirmekten karşılıklı olarak kaçınması olacaktır. İkisi de birbirlerini *kontrol* edemeyeceklerinden, ikisinin de açık ve makul çıkarları bu karşılıklı kaçınmada yatmaktadır. *Acil* bir ortak çıkar olduğunda ise işleyişe kolaylıkla güvenebiliriz. Eyaletlerin sahip oldukları borçlar ortadan kalktığında ve giderleri kendi doğal sınırlarına ulaştığında herhangi bir iç içe geçmenin olasılığı neredeyse tamamen ortadan kalkacaktır. Düşük miktarda bir toprak vergisi, eyaletlerin tüm gereksinimlerini karşılayabilen en basit ve uygun kaynağı oluşturacaktır.

Yaygaracılar, iç vergilendirme yetkisinden halkı kaygılandırabilecek bir şeyler üretebilmişlerdir: kurnazca bir politik beceriyle vergi memurlarının sayısının, kamunun yükünün, tiksindirici ve baskıcı olan kelle vergilerinin hepsinin iki katına çıkacağını iddia ederek.

İlk iddia konusunda, iki kat sayıda memurun gerekmeyeceği iki konu bulunmaktadır: birincisi, vergilendirme hakkının yalnızca Birliğe verildiği, ithalat vergisi gibi vergiler. İkincisi ise, bir eyalet düzenlemesinin ya da hükmünün kapsamına girmeyen malların vergilendirmesi açısından, ki pek çok mal için bu geçerlidir. Diğer durumlarda ise büyük olasılıkla Birleşik Devletler yerel amaçlarla kullanılan ürünlere el uzatmaktan tamamıyla kaçınacak veya ek vergiler koyarken eyalet memurlarından ve eyalet düzenlemelerinden yararlanacaktır. Bu da gelirler açısından en uygunudur, çünkü hem verginin toplanmasında tutumluluğu sağlayacak hem de halkın ve eyalet hükûmetlerinin nefretini uyandırmaktan kaçınılmış olunacaktır. Ne olursa olsun bu, sözü edilen sıkıntıları aşmak için elverişli bir yöntemdir ve bu tasarının yol açacağına kesin gözüyle bakılan fenalıkları yaratmayacağının da göstergesidir.

Varsayımsal bir etki sisteminden yola çıkarak üretilen tüm savlar, bu varsayımın gerçekleşmeyeceğini belirterek yeterli biçimde yanıtlanabilir ama yine de daha net bir yanıt verilebilir. Böyle bir etkileme isteği Birliğin meclislerine sızacak olursa, bu amaçları gerçekleştirmek için en kesin yol, mümkün olduğunca eyalet memurlarını kullanıp maaşlarını ödeyerek Birliğe bağlamak, böylece aksi yönde yüzecek federal etki akıntısını tersine çevirerek Birlik üzerinde eyaletin etkisini arttırmaktır. Ne var ki bu türden tüm varsayımlar oldukça kırıcıdır ve halkın önündeki büyük sorun hakkındaki akıl yürütmelerde yeri olmamalıdır. Gerçeğin üzerinde bir sis yaratmaktan başka bir işe yaramazlar.

Çifte vergilendirme itirazına karşı verilecek yanıt ise basittir. Birliğin gereksinimleri öyle ya da böyle karşılanmak durumundadır. Federal hükûmetin yetki kullanmasıyla karşılanabilecek olursa, eyalet hükûmetlerinin bir şey yapmaları gerekmez. İki durumda da toplumun ödeyecekleri vergi miktarı aynı olacaktır. Fakat bunların Birlik hükûmeti tarafından karşılanmasının bir getirisi bulunmaktadır: En uygun gelir kapısı olan ticari vergilerden edinilecek kaynak, federal düzenleme altında eyaletlere kıyasla çok daha ölçülü bir biçimde yükseltilebilir ve dolayısıyla daha alışılmadık yöntemlere başvurma gereksinimi önemli ölçüde azalır. Ayrıca iç vergilendirme yetkisinin kullanılması ne kadar zorlaşırsa bu amacı gerçekleştirmek için kullanılacak araçların seçilmesinde ve düzenlenmesinde çok daha titiz davranılır ve kamusal hazineye gelir elde etmek için yoksullardan ve toplumun daha kalabalık kesimlerinden huzursuzluk yaratacak kesintiler yapmaya kıyasla varlıklıların lüks tüketimlerinden fazla vergi almanın ulusal yönetimin standart politikalarından biri olmasına yardımcı olur. Hükûmetin kendi yetkilerini korumak için yapması gerekenlerin aynı zamanda kamusal yükleri adil bir biçimde dağıtmak ve toplumun en yoksul kesimini baskıdan korumak için yapması gerekenler ile aynı şey olması ne sevindiricidir!

Kelle başına vergileri ise hiç uygun bulmadığımı tereddütsüz itiraf ediyorum. Haklarına en düşkün eyaletlerin[127] ilk dö-

127 New England eyaletleri.

nemlerinde yaygınlık kazanmış olsalar da ulusal hükûmetin yönetimi döneminde de devam edecek olurlarsa bunun çok üzüntü verici bir şey olacağını düşünüyorum. Fakat böyle bir vergi koyma yetkisinin verilmiş olması bu verginin mutlaka koyulacağını göstermekte midir? Birliğe tabi her eyaletin bu türden vergiler koyma yetkisi olmakla beraber çoğunda böyle bir yetki hiç kullanılmamıştır. Sırf böyle bir yetkileri var diye eyalet hükûmetlerine tiran damgası yapıştırılabilir mi? Yanıt hayırsa, ulusal hükûmete böyle bir damganın yapıştırılmasının hatta bu yetkinin tanınmasının eleştirilmesinin uygun olduğu söylenebilir mi? Bu vergilere ne kadar düşman olsam da, etraflıca düşündüğümde, federal hükûmetin böyle bir vergiye başvurma yetkisine sahip olmasının gerekli olduğunu görmekteyim. Ulusların tarihlerinde öyle bazı zorunluluk durumları vardır ki olağan zamanlarda kaçınılması gereken yollara başvurması kamusal gönenç için elzem hâle gelir. Hükûmet, böyle bir zorunluluk durumunun gerçekleşmesi olasılığına karşı, bu yollara başvurma olanağına sahip olmalıdır. Bu ülkenin kaynak toplamak için oldukça elverişli ürünlerde tartışmasız bir yetersizliğe sahip olması, ulusal konseylerden bu yetkinin sakınılmaması için tek başına bir nedendir. Öyle kritik ve çalkantılı durumlar olabilir ki kelle vergileri son derece değerli bir para kaynağı durumuna gelebilir. Dünyanın diğer bölümlerinde halkın başına gelen felaketlerden bizim hiç de bağışık olmadığımızı bildiğimden, ulusal savunma ve güvenlik için kullanılmasının herhangi bir zamanda yararlı olabileceği herhangi bir silahı ulusal hükûmetten sakınmamızı öneren her fikre düşman olduğumu kabul ediyorum.

Federal hükûmetin zindeliğini arttıracak ve en önemli ve temel görevlerini gerçekleştirmedeki başarısını ilgilendirecek yetkilere ilişkin incelememe burada son veriyorum. Burada yer verilmemiş olsa da konuyu daha eksiksiz olarak incelemeye yardımcı olacak başka noktalar da vardır, bunlar bir sonraki başlıkta incelenecektir. Şu ana kadar kaydettiğimiz ilerlemenin, toplumun içten ve adil kesiminin tatmin olmasına ve Anayasa'ya karşı en coşkulu biçimde ifade edilen ve ilk

bakışta en sağlam görünen itirazların dahi temelden yoksun olduklarını ve bu itirazlarda önerilenler uygulanacak olsa kamusal mutluluğu ve ulusal gönenci sağlama konusunda hükûmetin yetersiz kılınacağını görmesine yeteceğini düşünerek gururlanıyorum. Önerilen sistemin daha etraflıca ve eleştirel biçimde incelenmesiyle yine iyi yönetimi içtenlikle ve tarafsızca savunan her kişinin bu sistemin kabul edilmesinin uygun ve gerekli olduğuna kuşkusunun kalmayacağını gururla söylüyorum. İnsanlığa böylesine parlak ve yüceltici bir örnek sunabilecek bilgeliğe ve erdeme yaraşır biçimde hareket edebilirsek ne mutlu bize!

Federalist, 37 (MADISON)

Kongre'nin Yerinde Bir Tasarı Hazırlarken Karşılaşmış Olabileceği Zorluklar Üzerine

Mevcut Konfederasyon'un kusurlarını incelerken ve halkından daha az zinde bir hükûmetle sürdürülemeyeceği sonucuna varırken doğal olarak en önemli ilkelerden pek çoğuna değinilmişti. Fakat bu yazıların nihai amacı Anayasa'yı açıkça ve ayrıntılı olarak ele almak ve onu kabul etmenin doğru seçim olacağını göstermek olduğundan, Kongre'nin yaptığı işi daha eleştirel ve etraflı bir biçimde incelemeden, her yönüyle irdelemeden, her düzenlemeyi karşılaştırmalı olarak ele alıp olası sonuçlarını hesaplamadan işimiz tamamlanmış sayılamaz. Bu incelemenin adil ve doğru biçimde yürütüldüğünü gösterebilmek için, dürüst olmak için, öncesinde bazı görüşlere yer verilmesi gereklidir.

İnsani ilişkilerin kaçınılmaz sonucu olarak, kamusal tedbirler, kamusal yarara gerçekten hizmet edip etmediklerini adil bir biçimde belirleyebilmek için böyle bir ruh zorunlu olmasına karşın, pek nadiren ılımlı bir ruh hâliyle incelenebilmektedir. Bu ılımlı ruh, alışılmadık durumlarda da kullanılmasını gerektiren hâllerde, yüceltilmekten çok eksilir. Deneyimleri bu düşünceye katılmalarını sağlayan insanlara, Kongre'nin önerdiği metnin her görüşten insanda Anayasa'nın özü hakkında adil bir tartışma yürütüp doğru sonuca varmayı kolaylaştırmayan eğilimler yaratmış olması şaşırtıcı gelmeyecektir. Çünkü metin pek çok açıdan ve bağlamdan ele alınabilecek çok önemli değişimler ve yenilikler getirmekte, sayısız tutku ve çıkarı ilgilendirmektedir. Bazılarının öne-

rilen Anayasa'yı sırf eleştirmek ve ayıplamak için önyargıyla okudukları, bazılarının ise tam tersi taraftan bir önyargı ve taraflılığa sahip oldukları, bu nedenlerle pek az önem verilmeyi hak eden yazılarından anlaşılmaktadır. Bu farklı kişilikleri fikirlerine verilecek değere bağlı olarak aynı sınıfa sokarken, niyetlerinin saflığı konusunda aralarında temel bir fark olmadığını söylemiyorum. Tüm dünya tarafından son derece kritik olarak addedilen ve çözülmesi için bir şeyler yapmamızın kaçınılmaz olduğu içinde bulunulan durumda, geçmişte yapılanların sorumlusu olan kişilere yönelik önyargılar geçmişin anımsanmasından kaynaklanıyor olabileceği gibi, daha kötücül niyetlerden doğuyor da olabilir. Zaten Yeni Anayasa'ya karşıtlık edeceği baştan belli olanların niyetleri ise affedilir türden değildir. İlk türden kişilerin niyetleri iyi de olabilir, kötü de. İkinci türden kişilerin ise kesinlikle kötüdür. Bununla beraber, aslına bakılırsa, bu yazılar iki türe de hitap etmemektedir. Bu yazıların hedefi, ülkesinin mutluluğunun aşkıyla içtenlikle yanıp tutuşan ve bunu gerçekleştirebilmek için gerekli araçları adil bir biçimde değerlendirebilen kişilerdir.

Bu nitelikteki kişiler Kongre tarafından sunulan tasarıyı incelemeye kusur bulmak ya da uydurmak amacıyla başlamayacakları gibi, tamamıyla kusursuz bir tasarı beklemenin doğru olmadığını da bileceklerdir. Yine bu kişiler Kongre'nin de insanlardan oluştuğunun ve hata yapabileceğinin farkında olmakla kalmayacak, kendilerinin de insan olduğunu unutmayacak ve başkaları hata yaparken kendilerinin hatadan ari olduklarını düşünmeyeceklerdir.

Bu içten düşüncelerin yanında Kongre'nin üstlendiği işin ne kadar zor bir iş olduğunu da gözden kaçırmayacaklardır.

Üstlenilen işin özgünlüğü hemen dikkatimizi çekmektedir. Bu yazılarda, mevcut Anayasa'nın yanlış ilkeler üzerine kurulduğu ve öncelikle temeli, sonra da inşa edilen üst yapısını değiştirmek gerektiği gösterildi. Yine emsal olarak gösterilebilecek diğer konfederasyonların da benzer hatalı ilkeler üzerine kurulduğu ve dolayısıyla bunların, birer deniz feneri

gibi, kaçınılması gerekeni gösterdiği ama ne yöne gidilmesi gerektiğini göstermediği anlatıldı. Böyle bir durumda Kongre'nin yapabileceği en iyi şey, diğer ülkelerin geçmiş deneyimlerinden ve bizim deneyimimizden öğrenilen hatalardan kaçınmak ve kendi yaptığı ve ileride kendisini gösterebilecek hataları düzeltebilmek için uygun araçlar öngörmektir.

Kongre'nin karşılaştığı zorluklardan en önemlilerinden biri, büyük olasılıkla, özgürlüklere ve cumhuriyetçi ruha zarar vermeksizin hükûmete istikrar ve zindelik sağlayabilmek olmuştur. Bunu layığıyla yerine getirmeksizin atandıkları görevi ancak kusurlu olarak görmüş ve kamunun beklentisini karşılayamamış sayılacaklarsa da, bu işin hiç de kolay olmadığını konu hakkında son derece cahil kişiler hariç kimse yadsıyamaz. Hükûmetin zindeliği, iyi hükûmetin tanımlayıcı nitelikleri olan iç ve dış tehditlere karşı güvenliğin sağlanması ve yasaların derhal ve bütünüyle uygulanmasını sağlamak için zorunludur. Hükûmetin istikrarı ulus olmak için zaruridir ve halkta sivil toplumun en büyük nimetlerinden olan güven ve huzur duygusu uyandırmak gibi ve benzeri pek çok getirisi bulunmaktadır. Düzensiz ve değişken bir yasama organı kendi başına bir fenalık olmakla kalmaz, halkta da nefret uyandırır. Güvenle söylenebilir ki bu ülke halkı, bu işin işleyişi hakkında sahip oldukları bilgelik ve büyük bir bütün olarak iyi yönetime duydukları istekle, eyalet yönetimlerinin tanımlayıcı unsuru olan kararsızlık ve belirsizlikler ulusal hükûmette de yaşanırsa hiçbir biçimde mutlu olamayacaklardır. Fakat sıra bu değerleri sağlarken bunları özgürlüklerin temel ilkeleriyle de uyumlu bir biçimde bir araya getirmeye geldiğinde, bunun ne kadar zor olduğu ilk bakışta görülebilir. Bir taraftan cumhuriyetçi özgürlük anlayışı, tüm yetkilerin halktan türemesini, bu yetkiler için güvenilen kişilerin kısa süreler için atanmasını, bu kişilerin halka sürekli bağımlı biçimde görevde kalmalarını ve bu durumda dahi yetkinin bir avuç insanda toplanmayıp çok sayıda insana dağıtılmasını şart koşar. Öte yandan, istikrar, yetkiyi elinde tutan ellerin belirli bir süre boyunca aynı kalmasını gerektirir. Kişilerin sık sık değişmesi sık sık seçim yapılması ve alınan tedbirlerin sık

sık değişmesi anlamına gelir. Hükûmetin zindeliği ise yalnızca yetkinin belirli bir süre aynı elde kalmasını değil, aynı zamanda tek bir elden uygulanmasını gerekli kılar.

Kongre'nin bu işte ne kadar başarılı olduğu ancak daha titiz bir incelemeyle anlaşılabilir. Şu ana kadar sunulan üstünkörü inceleme bu işin ne kadar zor olduğunu kanıtlamış olmalıdır.

Ne var ki federal hükûmetin ve eyalet hükûmetlerinin otoritelerini birbirinden ayıracak çizgiyi doğru yerden çekme işi de en az o kadar zor olmuş olmalıdır. Son derece kapsamlı ve doğası gereği karmaşık amaçları belirleyip bölüştürme işinin ne kadar zor olduğunu herkes kolaylıkla anlayabilir. İnsan zihninin tüm melekelerini kavrama ve tanımlama işi bile, en titiz ve akıllı filozofların çabalarına karşın tatmin edici biçimde tamamlanamamıştır. Duyular, algılar, kararlar, arzular, istençler, hafıza ve düş gücü birbirinden son derece zayıf çizgilerle ayrılmaktadır ve aralarındaki sınırları çizen ince çizgiler en titiz incelemelerle dahi belirlenememiştir. Dünyanın büyük krallıklarını ve bunların çeşitli bölgelerini ve daha küçük birimlerini ayıran sınırlar da aynı önemli gerçeğin bir diğer göstergesidirler. En bilge ve çalışkan doğa bilimciler dahi bitkisel yaşam ile onu çevreleyen düzensiz maddeler arasındaki sınırı ve bitkisel yaşamın bitip hayvan dünyasının başladığı sınırı kesin bir biçimde çizememektedirler. Bu sınıfların altındaki türleri birbirinden ayıran çizgiler daha da belirsizdir.

Tüm sınırların bütünüyle kusursuz çizildiği ve yalnızca ona bakan gözlerdeki kusurlar yüzünden belirsizmiş gibi görünen doğanın sınırlarını bir kenara bırakıp belirsizliklerin hem çizgiyi gören gözlerden hem de onu çizen ellerden kaynaklandığı insan yapımı kurumlara geldiğimizde, beklentilerimizi ve umutlarımızı insanın sahip olduğu bilgi düzeyiyle erişebilecekleriyle sınırlı tutmamız gerektiği açıktır. Deneyimler bize gösteriyor ki yönetim işinde hiçbir yetenek bizi yasama, yürütme ve yargı organları arasındaki sınırları, hatta farklı yasama organlarına tanınacak ayrıcalık ve yetkileri yeterli bir kesinlikle ayırt edip tanımlama konusunda başa-

rılı kılmamaktadır. Uygulamada her gün yeni sorunlar ortaya çıkmakta, bu da bu konulardaki politika biliminin en yetkin isimlerini dahi bozguna uğratan belirsizliği ortaya koymaktadır.

Çağların deneyimi ile en bilge yasa koyucuların ve hukukçuların sürekli ve ortak çabaları bile, farklı yasalar ve yargı yerleri arasındaki sınırları ve bunların öznelerini belirlemede aynı derecede başarısız olmuştur. Ortak hukukun, yazılı hukukun, deniz hukukunun, kilise hukukunun, ticaret hukukunun ve diğer yerel hukukların ve örflerin içeriklerinin nerede başlayıp nerede bittiği, bu konuların dünyada en fazla işlendiği Büyük Britanya'da bile hâlâ açıkça ve nihai olarak belirlenememiştir. Genel, yerel, hukuk, kıymetli evrak, deniz hukuku ve benzeri pek çok mahkemenin yargı yetkisi, hiç de seyrek ve basit olmayan tartışmalara konu olmakta ve bunların sınırlarının belirsizliğini kanıtlamaktadır. Tüm yeni yasalar, ne kadar yüksek bir teknik bilgiyle ve olgun ve bütünlüklü fikir alışverişleri sonunda yazılmış olurlarsa olsunlar, anlamları özelleşmiş bir dizi tartışma ve yargı kararıyla netleştirilip belirlenene kadar belirli bir düzeyde belirsiz ve tartışmalıdır. İnsan melekelerinin kusursuz olmamasından ve amaçların karmaşıklığından kaynaklanan belirsizliklerin yanında, insanların birbirlerine düşüncelerini aktarma biçimleri de yeni bazı utançlar eklemektedir. Sözcükler, düşünceleri dışa vurmak için kullanılır. Dolayısıyla insan düşüncelerini belirgin bir biçimde oluşturmakla kalmamalı, onları ayrıca buna uygun düzeyde belirgin ve tek anlamlı sözcüklere ifade etmelidir. Ne var ki hiçbir dil her karmaşık düşüncenin ifade edilebileceği kadar fazla sözcük ve cümle barındıracak kadar geniş ve farklı fikirlere kapılmanın bütünüyle önüne geçebilecek kadar kusursuz değildir. Dolayısıyla, amaçlar kendi içlerinde birbirlerinden ne kadar isabetli biçimde ayrılacak olurlarsa olsunlar, bunların tanımları, tanımlamak için kullanılacak ifadelerin hatalı seçilmesiyle hatalı hâle gelebilir. Bu kaçınılmaz hatalar amaçların özgünlüğüne ve karmaşıklığına göre daha büyük ya da daha küçük olabilir. Tanrı'nın kendisi bile insanlığa seslenirken lütfedip insanların dilini

kullanmakta, ama söyledikleri, ne kadar berrak olursa olsun, aktarıldığı araç yüzünden bulanık ve kuşkulu olabilmektedir.

Dolayısıyla belirsiz ve hatalı tanımların üç nedeni bulunmaktadır: Amacın belirsizliği, algılayan organdaki kusurlar ve düşünceleri ileten vasıtanın uygunsuzluğu. Üçü de belirli düzeylerde belirsizlikler yaratmaktadır. Federal ve eyalet yetkileri arasındaki sınırı çizerken, Kongre, bunlardan tümünü azami düzeyde deneyimlemiş olmalıdır.

Şimdiye kadar sözü edilen zorluklara bir de irili ufaklı eyaletlerin olası hak talepleri eklenmelidir. Büyük eyaletlerin yüksek önem ve varlıklarına oranla yönetime daha fazla katılmak istedikleri, küçüklerin ise mevcut eşitliği korumak için mücadele verdiklerini varsayarak hata yapmış olamayız. İki tarafın da bütünüyle diğer tarafa boyun eğmediği ve dolayısıyla bu çekişmenin karşılıklı tavizlerle sona erdiği de varsayılabilir. Temsilcilerin oranı belirlendikten sonra bu tavizlerin aynı taraflar arasında bu kez de hükûmetin oluşumu ve yetkilerin dağıtılmasında yeni bir tartışmaya yol açmış olması son derece olasıdır. Çünkü bu farklı birimlerin önemini arttırarak eyaletlerin federal hükûmete etki etme düzeylerini değiştirebilir. Anayasa'da tüm bu varsayımları doğrulayan kısımlar bulunmaktadır ve bunlar doğru iseler, Kongre'nin teorik doğruları konu dışı kaygılara kurban etmek zorunda kaldığını göstermektedirler.

Tartışmanın iki tarafında konumlananlar yalnızca büyük eyaletler ve küçük eyaletler olmuş olamaz. Farklı yerel durumlardan ve politikalardan kaynaklanan farklı ortaklıklar ek zorluklar yaratmış olmalıdır. Her bir eyalet farklı bölgelere, yurttaşları ise farklı sınıflara bölündüklerinden, yarışan çıkarlar ve yerel kıskançlıklar doğmakta, Birleşik Devletler'in farklı kısımları da çok farklı koşullarla birbirlerinden ayrıldığından, geniş ölçüde de aynı etki doğmaktadır. Bu farklı çıkarlar daha önceki bir yazıda tatmin edici biçimde açıklanan nedenlerle kurulmuş bir hükûmetin yönetiminde olumlu etkide bulunabilecek olsalar da, o hükûmeti kurma aşamasında tam tersi bir etki yaratmış olmalıdırlar.

Eğer tüm bu zorlukların yarattığı baskıyla Kongre, ürettiği ve usta bir teorisyenin bile sunmayı düşleyemeyeceği kadar güzel bu yapay binadan ve düzenli simetriden sapmış olsaydı kötü olmaz mıydı? Gerçek şaşkınlık verici olan, Kongre'yi çevreleyen bu eşi benzeri görülmemiş ve dolayısıyla beklenmedik zorluklardır. Hiçbir dürüst insan, tüm bu olaylar karşısında şaşkınlığını gizleyemez. Dindar hiçbir insan devrimimizin en kritik zamanlarında sık sık ve apaçık yardımımıza koşan Tanrı'nın yardımsever elini burada da görmemezlik edemez.

Daha önceki bir yazıda Birleşik Hollanda'da Anayasa'nın kötü namlı ve öldürücü fenalıklarını değiştirmek için art arda yapılan başarısız denemelere dikkat çekilmişti. Tarihte farklı fikirler arasında uzlaşmayı sağlamak, ortak kıskançlıkları bir kenara bırakıp ortak çıkarlara yoğunlaşmak için kurulmuş neredeyse tüm büyük konsey ve danışma organları, hizipleşmelerin, çekişmelerin ve hayal kırıklıklarının odağı olmuş ve insan doğasının zayıflığı ve kötücüllüğü hakkında belki de en karanlık ve aşağılayıcı manzaraları bunlar sunmuştur. Birkaç seyrek örnekte daha iç açıcı bir tablo çizilmiş olsa da bunlar yalnızca genel kaideyi doğrulayan istisnalar olmuş ve yaydıkları parıltının oluşturduğu tezat diğer örneklerin karanlığını daha da net göstermiştir. Bu istisnalardan dersler çıkarıp önümüzdeki örneğe uygularsak, iki önemli sonuca varmaktayız. Bunlardan birincisi, Kongrenin, müzakere organlarının en yaygın hastalığı olan ve tüm görüşmeleri kirletebilme riski taşıyan öldürücü hizipçi düşmanlıklardan kendini bağışık kılabilmiş olduğu; ikincisi ise ya Kongre'yi oluşturan tüm temsilcilerin isteklerinin nihai Anayasa tarafından karşılanmış olduğu, ya da bu temsilcilerin, vicdanlarının derin sesini dinleyerek kişisel düşüncelerini ve çıkarlarını, gereksiz gecikmelere ve acemi deneylere yol vermemek için kamusal yarar lehine bir kenara bırakmayı kabullenmiş olduklarıdır.

Federalist, 38 (MADISON)

Karşı Çıkışlardaki Tutarsızlığı Ortaya Koyarak Aynı Konudan Devam

Antik çağlardan beri bildiğimiz müzakereler ve uzlaşmalar sonucunda kurulan tüm devletlerde devleti kurma işinin bir konsey tarafından değil de bilgeliğine ve dürüstlüğüne güvenilen birkaç yurttaş tarafından gerçekleştirilmesi gözden kaçırılabilecek gibi değildir.

Öğrendiğimize göre, Minos Girit hükûmetinin, Zaleucus da Locrianların kurucusudur. Atina hükûmetini önce Theseus, ondan sonra da Draco ve Solon kurmuştur. Lykourgos, Sparta yasalarının mimarıdır. Roma'nın ilk hükûmetinin temelleri Romulus tarafından atılmış, başladığı iş iki seçilmiş ardılı, Numa ve Tullius Hostilius tarafından tamamlanmıştır. İmparatorluk kaldırıldıktan sonra danışman kurulun yerini bu planı ortaya atan Brütüs almış, o da senato ve halk tarafından razı olunup onaylanan planın Servius Tullius tarafından hazırlandığını iddia etmiştir. Bu saptama konfedere hükûmetler için de geçerlidir. Amfiktiyon, bize söylenene göre, kendi adını taşıyan devletin kurucusudur. Akha liginin kurucusu Akha ve oğlu Aratus'tur.

Bu ünlü hukukçuların kendi devletlerinde hangi düzeyde bir temsil yetkisine sahip oldukları ve halklarından kaynaklı meşru bir yetkiyle ne derece donatıldığı her biri açısından kesin olarak bilinmemektedir. Ama bazılarında, bu işlem son derece olağandır. Drako ülkenin yönetiminde ve yasalarında reform yapmak için Atina halkı tarafından sınırsız bir yetkiyle donatılmış gibi görünüyor. Plutarkhos'a göre Solon, yurttaş-

larının genel oy hakkına göre kullandıkları oylarla Yeni Anayasayı yapma konusunda tek ve mutlak yetkiyi kullanmaya zorlanmıştır. Lykourgos'taki işleyiş biraz daha sıra dışıdır, fakat reform çabaları sonuç verdiğinde gözler, müzakere için toplanacak bir yurttaş grubunun müdahalesiyle gerçekleştirilecek bir devrim yerine, yine, bu ünlü yurtsever bilgenin tek başına göstereceği çabalara çevrilmiştir.

Özgürlüğüne Yunanlar kadar düşkün bir halkın tedbiri bir kenara bırakıp kaderlerini tek bir yurttaşın ellerine bırakmaları şaşırtıcı değil midir? Ordularını bile on taneden daha az generalin eline teslim etmekten kaçınan ve özgürlüklerine erdemleriyle tanınmış yurttaşlarının dahi tehdit oluşturabileceklerini düşünen Atinalıların, kaderlerini ve gönençlerini ortaklaşa yürütecekleri müzakerelerle daha bilgece ve emniyetli karar vermeleri beklenen seçilmiş bir grup yurttaş yerine tek bir tanınmış yurttaşın eline teslim etmiş olmaları şaşırtıcı değil midir? Bu soruların yanıtı, bir grup hukukçu arasında ortaya çıkabilecek uyuşmazlık ve kavga korkusunun, tek bireyin ihanetinden ve yeteneksizliğinden duyulabilecek kaygıları aşmasında aranmalıdır. Tarih bizi, bu ünlü reformcuların karşılaştıkları zorluklar ve reformlarını etkili kılabilmek için kullandıkları araçlar hakkında bilgilendirmektedir. Daha sınırlı bir fırsattan yararlanan Solon ise, yurttaşlarına, mutlulukları için en uygun olan hükûmeti değil, sahip oldukları önyargılarla en kolay hazmedebilecekleri hükûmeti sunduğunu itiraf etmiştir. Lykourgos, amaçla daha sıkı bir bağlılıkla, batıl inançların yardımıyla formülüne bir miktar da şiddet eklemiş; nihai başarısını, devrimci bir biçimde önce ülkesinden, sonra yaşamından feragat ederek güvenceye almıştır.[128] Bunlar bize bir şeyler öğretiyorlarsa bunlardan ilki eski usullerle bir hükûmet tasarlayıp kuran Amerika'nın gelişimine hayran kalmamızın gerekliliği, ikincisi ise bu deneylerden kaynaklanan tehlikeleri ve zorlukları iyi özümseyip bu örnekleri gereksizce çoğaltmamak için tedbirli olmanın gerektiğidir.

128 Efsaneye göre Kral Lykourgos, reformlarının başarıya ulaşacağına emin olduktan sonra Sparta halkının krallar dâhil bir bölümünü toplamış ve yasalarına bağlılık yemini ettirmiş, daha sonra Delfi Tapınağı'na giderek kendisini tanrıça Apollo'ya kurban etmiştir. (ç.n.)

Kongre'nin önerdiği tasarıda var olması olası hataların, konuyu ele alırken göstermiş olduğu özen ve titizlik eksikliğinden değil de bu karmaşık ve zor konudaki geçmiş deneyimlerdeki kusurlarımızdan kaynaklandığını, dolayısıyla gerçek bir deneyim yaşamamızı beklemeden bunların gerçekten hata olduklarından emin olamayacağımızı söylemek mantıksız bir önerme midir? Bu önerme, hem genel nitelikteki pek çok etkenle hem de Konfederasyon Maddeleri'nin oluşturduğu özel durumla doğrulanmaktadır. Bu maddeler onaylanmak için sunulduğunda birkaç eyalet tarafından ortaya atılan çok sayıdaki itirazdan ve değişiklik önerilerinden hiçbiri, maddeler uygulamaya geçtiğinde beklenen büyük ve köklü hatalara yol açmamıştır. New Jersey'nin özgün bakış açısından çok yerel durumundan yola çıkarak sunduğu görüşler hariç tutulursa, yöneltilen tek bir itirazın dahi sistemi yeniden gözden geçirmeyi haklı kılmaya yeteceği kuşkuludur. Gelgelelim bu itirazlar ne kadar temelsiz olurlarsa olsunlar, eğer düşünceleri ve varsayılan çıkarları kendini koruma gibi daha güçlü bir duyguyla baskı altına alınmamış olsaydı, bu itirazların bazı eyaletler tarafından fazlasıyla tehlikeli bir bağlılıkla canhıraşça savunulacaklarını varsaymak için pek çok neden bulunmaktadır. Hatırlayalım ki bir eyalet, birkaç yıl boyunca, ta ki düşman kapılarımıza kadar dayanıp ülkemizin içlerine girene kadar, maddelere onay vermemek için diretmişti. Sonrasında da boyun eğmesi, yalnızca, kamusal kargaşa durumunu uzatmakla ve mücadele ruhuna zarar vermekle suçlanmaktan korktuğundan olmuştu. Bu önemli olgulardan, her dürüst okuyucu, uygun dersleri çıkaracaktır.

Hastalığının günden güne kötüye gittiğini ve etkin tedavinin aşırı bir tehlike doğurmaksızın daha fazla geciktirilemeyeceğini gören bir hasta, durumunu serinkanlılıkla değerlendirdikten ve farklı doktorlara danıştıktan sonra, bunlardan kendisini tedavi etmek için en uygun gördüklerini ve güvenini en çok hak edenleri seçmiş ve onları yardıma çağırmıştır. Doktorlar gelmiş, hastanın durumu dikkatle incelenmiş, bir konsültasyon yapılmış, belirtilerin ciddi olduğuna ama hastanın durumunun umutsuz olmadığına ve uygun ve zama-

nında bir tedaviyle yapısında bir iyileştirme yapılırsa durumunun iyiye gideceğine oy birliğiyle karar verilmiştir. Tüm doktorlar bu mutlu sonucu doğurması için uygulanacak tedavi konusunda da fikir birliğine varmıştır. Ama bu tedavi hastaya açıklanana kadar, birçok başka insan lafa karışıp hastalığın varlığını ve tehlikesini reddetmeksizin hastayı uygulanacak tedavinin aslında zararlı olduğuna ve ölümü pahasına o tedaviden yararlanmaması gerektiğine etmeye çalışmıştır. Bu durumda hastanın bu insanların öğütlerine uymadan önce yapacağı en akla uygun şey, bu kişilerden en azından başka bir tedavi yönteminde fikir birliğine varmalarını istemek değil midir? Hasta, bu kişilerin kendi aralarında da danışman doktorlarıyla çelişkiye düştükleri kadar çeliştiklerini görürse, bir yandan hızlı bir tedavinin zaruri olduğunu kabul edip öte yandan herhangi bir tedavi öneremeyenlere kulak vermektense, kendi doktorları tarafından oy birliğiyle önerilen tedaviyi seçmesi akıllıca olmayacak mıdır?

İşte Amerika şu anda tam da bu hastanın durumundadır. Hastalığı dolayısıyla bitkin düşmüştür. Kendi isteğiyle seçtiği kişiler oy birliğiyle ona düzgün bir tedavi önermektedir. Başkaları ise uymanın sonuçları ölümcül de olacak olsa ona, bu kişilerin öğütlerine uymaması gerektiğini tavsiye etmektedir. Peki bu kişiler tehlikenin varlığını reddetmekte midir? Hayır. Hızlı ve güçlü bir tedaviye gerek duyulduğunu yadsımakta mıdır? Hayır. Bunların tümünün anlaştığı, hatta aralarından ikisinin anlaştığı, önerilenin yerine geçebilecek alternatif bir tedavi yöntemi var mıdır? Buna kendileri yanıt versinler. Bir tanesi önerilen Anayasa'nın bir eyaletler konfederasyonu değil, bireylere doğrudan uzanan bir yetkiye sahip olacak bir hükûmet önerdiği için reddedilmesi gerektiğini savunuyor. Diğeri, kurulacak düzenin bir düzeye kadar böyle olması gerektiğini kabul etmekle beraber, önerilen Anayasa düzeyinde olmaması gerektiğini söylüyor. Üçüncüsü yetkileri bireylere uzanan bir hükûmet fikrini veya önerilen düzeyi reddetmiyor; ama bir haklar bildirgesine yer verilmemesine itiraz ediyor. Dördüncüsü bir haklar bildirgesinin mutlaka gerekli olduğuna katılıyor, fakat bu haklar bildirgesinde bireylerin

kişisel olarak sahip olacakları hakların değil eyaletlerin politik kişiliklerine tanınmış olan hakların sayılması gerektiğini savunuyor. Beşincisi her türden haklar bildirgelerinin gereksiz ve yersiz olacağını söylüyor; ama önerilen tasarının seçim zamanlarını ve yerlerini açıkça belirlemeksizin kabul edilemez olduğunu iddia ediyor. Büyük bir eyaletten bir karşıt, Senato'daki eşit temsilin mantıksızlığına dair bir yaygara koparıyor. Küçük bir eyaletten bir muhalif, Temsilciler Meclisi'ndeki tehlikeli eşitsizliğe dair aynı derecede gürültülü ayrı bir yaygara koparıyor. Bir köşeden yeni hükûmeti yönetecek insan sayısının yol açacağı israfa dair kaygılar duyuluyor. Diğer köşede, hatta bazen aynı köşede, Kongre'nin bu hâliyle sahte bir temsilciden başka bir şey olamayacağı ve sayıları ve masrafları iki katına çıkarılırsa daha etkili olacağı öne sürülüyor. İthalat ve ihracat yapmayan bir yurtsever doğrudan vergilendirme yetkisine şiddetli itirazlarda bulunuyor. Çok fazla ithalat ve ihracat yapan bir eyaletteki başka bir yurtsever muhalif tüm vergi yükünün tüketim vergilerinin üzerine yıkılmasını aynı şiddetle eleştiriyor. Bir politikacı Anayasa'nın kesinlikle ve doğrudan monarşiye yol açacağını söylüyor, diğeri aynı kesinlikle aristokrasiyle sonuçlanacağını söylüyor. Bir başkası, Anayasa'nın yol açacağı düzeni öngöremiyor; ama ikisinden biriyle sonuçlanacağına emin. Dördüncüsü eksik kalmıyor, aynı özgüvenle Anayasa'nın bu iki tehlikeden birine yol açmayacağını ama karşı tehlikelere karşı dik durabilecek yeterli sertliğe sahip olmadığını söylüyor. Başka kategoriden karşıtlara göre Anayasa'nın yasama, yürütme ve yargı organlarını betimleyen dili tüm düzenli hükûmet fikirleriyle çelişecek derecede karmaşık ve özgürlük lehine gerekli olan önlemlerden yoksun. Muğlak ve soyut sözcüklerle ifade edilen bu itirazın destekçisinin az olduğunu söylemek güç. Bu destekçiler teker teker öne çıkıp aralarından konu hakkında bütünüyle anlaşabilen iki kişiyi göstersinler. Bazılarının gözünde öngörülen örgütlenme biçimindeki temel sorun, Senato ile Senato'ya atama yapma işlevini yerine getiren başkanın yetkilerinin, görevli memurları atama işinde kesişmesinden kaynaklanıyor, ki onlara göre bu yetki yalnızca Yürütmeye

verilmelidir. Diğerlerine göre kalabalık nüfusu böyle bir yetkinin kullanılmasında yolsuzluğa ve taraflılığa karşı gerekli güvence oluşturan Temsilciler Meclisi'nin bu yetkiden hariç tutulmuş olması eşit derecede kötüdür. Yine başkasına göre, Başkana yürütmenin elinde son derece tehlikeli olabilecek bu tür bir yetkinin verilmesi, cumhuriyetçi yetki kıskançlığının tüm ilkelerine affedilemez biçimde ihanet etmek demektir. Bazısına göre hiçbir düzenleme *impeachment* yargılamasının Senato tarafından yapılması düzenlemesi kadar saçma değildir, onlara göre Senato yasama ve yürütme erkine dâhil olmakla beraber, bu iş kesinlikle yargı erkine verilmelidir. "Tasarının bu yönüne yöneltilen itiraza tamamen katılıyoruz" diyor başkaları, "ama *impeachment*'ın yargı erkine devredilmesi gerektiği fikrine asla katılamayız. Zaten temel sıkıntımız bu erke gereğinden çok daha fazla yetkinin verilmiş olmasıdır." Devlet Şurası (*Council of State*) fikrinin en ateşli savunucuları bile Şura'nın kurulma biçimi konusunda uzlaşılamaz bir fikir ayrılığına düşmüş durumdadır. Bir beyefendi, Şura'nın yasama erkinin en kalabalık organı tarafından atanacak az sayıda kişiden oluşması gerektiğini söylerken, diğeri Şura'nın çok sayıda kişiden oluşturulmasını tercih etmekte, ayrıca O'na göre bu atamayı başkanın bizzat yapmasından başka bir yol düşünülemez.

Bu onları gücendirmeyeceğinden, Federal Anayasa Tasarısı'na karşı çıkan yazarların, son Kongre'nin bu görevi yerine getirmek için yetersiz olduğunu ve daha akıllıca ve daha iyi bir tasarının gerekli olduğunu düşünenler arasındaki en azimli ve bilge kişiler olduklarını varsayalım. Varsayımımızda daha da ileri gidip halkın da onlarla aynı fikirde olduğunu, kurulan Kongre'yi beğenmediğini ve bu Kongre'nin taslağını gözden geçirip yeniden yazmak amacıyla tam yetkili ikinci bir Kongre kurulduğunu düşünelim. Bunu düşlemek bile yeterince zor olsa da gerçekten denenmiş olsaydı, atalarından miras kalan düşmanlıkları ve yukarıda sunulan uzlaşmaz fikir ayrılıklarını herhangi bir zamanda bir kenara bırakıp bir tasarı çıkarıp çıkaramayacaklarının kararını sizlere bırakıyorum. Yine sizin kararınıza bıraktığım bir başka nokta, şu an

halkın önündeki Anayasa'nın, eğer kabul edilip de yalnızca FARKLI bir anayasa değil de DAHA İYİ bir anayasa üzerinde anlaşılana kadar yürürlükte kalacak olursa, Sparta'ya verirken üzerinde yalnızca kendisi sürgünden ve ölümden dönecek olursa değişiklik yapabileceklerini söyleyen Lykourgos'un anayasası gibi ölümsüz olabilmek için adil bir şansa sahip olup olmadığıdır.

Yeni Anayasa'ya karşı bu kadar karşı çıkışta bulunanların bu Anayasa'nın değiştireceği mevcut sistemdeki kusurlardan hiç bahsetmiyor olması hem şaşkınlık hem de üzüntü vericidir. Yeni Anayasa'nın kusursuz olması gerekmez; eskisinden daha az kusurlu olması yeterlidir. Kimse pirinç verip yerine gümüş ya da altın almayı, sırf gümüş ya da altının içinde biraz alaşım var diye reddetmez. Kimse canı çıkmış eski bir bina yerine sağlam ve geniş bir binaya geçme fikrini, sırf yeni binanın verandası yok diye veya bazı odaları istediğinden daha büyük ya da daha küçük diye, veya tavan beğendiğinden biraz daha yüksek ya da alçak diye reddetmez. Bu örnekleri bir kenara bırakalım: Yeni sisteme karşı yöneltilen itirazlar, mevcut Konfederasyon için on kat geçerli değil mi? Federal hükûmetin elinde para toplayabilmek için sınırsız yetki olması tehlikeli mi? Mevcut Kongre istediği kadar para talep edebilir ve eyaletler bu talebi yerine getirmek için anayasal bir yükümlülük altındadırlar ve ödemeyi yapabilmek için, karşılığını ödeyebileceklerse kredi mektupları çıkarabilirler, ya da içeriden veya dışarıdan borç alabilirler. Sınırsız asker toplama yetkisi tehlikeli mi? Konfederasyon Kongre'ye bu yetkiyi de vermektedir, Kongre hâlihazırda bu yetkiyi kullanmaya başladı bile. Hükûmetin farklı yetkilerinin bir grup insanda kesişmesi uygunsuz ve tekinsiz midir? Yine bir grup insandan oluşan Kongre, tüm federal yetkileri tek başına elinde bulundurmaktadır. Hem hazinenin anahtarını hem de ordunun komutasını aynı ellere vermek bilhassa tehlikeli midir? Konfederasyon ikisini de Kongre'ye veriyor. Özgürlükler için bir haklar bildirgesi zorunlu mudur? Konfederasyon'da bir haklar bildirgesi bulunmamaktadır. Yeni Anayasa, Senato'ya, yürütmenin onayıyla ülkenin yasalarını oluşturacak

olan antlaşmalar yapma yetkisi mi veriyor? Mevcut Kongre, kendilerinin ülkenin üstün yasası olduğunu duyurduğu ve çoğu eyaletin de bunu kabul ettiği antlaşmaları, hiçbir denetim düzeneği olmaksızın yapabiliyor. Yeni Anayasa yirmi yıl boyunca köle ithalatına izin mi veriyor? Eskisi bu izni süresiz olarak veriyor.

Bana, bu türden yetkilerin kuramsal olarak ne kadar tehlikeli olurlarsa olsunlar Kongre'ye verilmelerinin zararsız olduğu çünkü Kongre'nin onları kullanmak için eyaletlere bağımlı olduğu söylenerek, yani bu yetki yığınının ne kadar büyük olursa olsun etkisiz olduğu iddia edilerek karşı çıkılabilir. O zaman, derim ben de, Konfederasyon federal hükûmetin bazı yetkilere sahip olmasının mutlak bir zorunluluk olduğunu söyleyip diğer taraftan da bu yetkileri tamamen etkisiz bir biçimde tanımakla suçlanmalıdır. Ayrıca, Birlik devam ederse ve hükûmet daha iyisiyle değiştirilmezse, mevcut Kongre'ye ya etkili yetkiler tanınacak ya da Kongre bu yetkiler tanınmış gibi hareket edecektir, ki iki durumda da sözü edilen tezat geçerliliğini korur. Ama hepsi bu değildir. Bu etkisiz yetki yığınından hâlihazırda gereğinden fazla bir yetki türemiştir ve Birliğin üstün hükûmetinin kusurlu bir biçimde kurulması durumunda gerçekleşmesinden kaygılanılan tüm sonuçlara yol açacak gibi görünmektedir. Batı topraklarının Birleşik Devletler için çok büyük bir zenginlik kaynağı olduğu düşüncesi artık bir tahmin ya da dilek düzeyini aşıp kesinleşmiştir ve onu şu anki sıkıntılarından kurtarabilecek düzeye henüz varmamışsa da ve kamusal giderleri karşılamak için güvenilir bir kaynak hâlini alması zaman alabilecek olsa da zamanla ve düzgün bir yönetimle, önce iç borcunu ödeyip sonra da uzun bir süre boyunca federal hazineye düzenli ve yüksek katkı sağlayabilecektir. Eyaletlerin bir çoğu hâlihazırda kamusal hazineye önemli katkılarda bulunmaktadır ve diğerlerinin de eşitlik ve cömertlik duygularıyla onlara yakın zamanda katılacakları beklenmektedir. Dolayısıyla, Birleşik Devletler'in şu anda yerleşim bulunan bölgeleri kadar büyük boyuttaki bu varsıl ve bereketli bölgenin kısa zaman içerisinde ulusal bir hazineye dönüşeceği söylenebi-

lir. Bu hazinenin yönetimini, Kongre üstlendi. Onu üretken kılabilmek için gerekli adımlar atıldı. Kongre aynı zamanda daha başka şeylere de kalkıştı: Yeni eyaletler kurmaya, geçici hükûmetler oluşturulmaya, bunlara memurlar atanmaya ve bu eyaletlerin Konfederasyon'a kabul edilebilmesi için yerine getirmeleri gereken koşullar öngörülmeye başlandı. Tüm bunlar, anayasa tarafından verilmiş bir yetkinin kırıntısı dahi olmaksızın yapıldı. Buna karşın kimse Kongre'yi suçlamadı, kimse endişe çanlarını çalmadı. GENİŞ ve BAĞIMSIZ bir gelir kaynağı, SINIRSIZ SAYIDA ASKER TOPLAMAYA ve bunları sürdürebilmek için SINIRSIZ BİR SÜRE BOYUNCA PARA TOPLAMAYA yetkili TEK BİR GRUBUN eline geçti. Fakat bu tabloyu yalnızca izlemekle yetinmeyen, ayrıca ona yol açan sistemi destekleyen ve yeni sisteme bu sözünü ettiğimiz itirazları yöneltem kişilerle karşılaşılmaktadır. Önerilen sistemin, Birliği, Kongre'nin mevcut durumunun beceriksizliğinden doğan tehlikelerden olduğu kadar yine aynı Kongre'nin gelecekte sahip olabileceği güçten ve paradan da koruyabilmek için vazgeçilmez olduğunu söyleseler, daha tutarlı davranmış olmazlar mı?

Burada söylediklerimle Kongre tarafından izlenen yolu eleştirmek gibi bir amacım yoktur. Başka türlü davranamayacaklarının farkındayım. Kamusal yararların ve durumun gerekleri, Kongre'yi, anayasal sınırlarını aşmaya zorlamıştır. Peki, bu da bir hükûmete amaçlarına ulaşabilmesi için gerek duyduğu olağan yetkileri vermemenin yaratabileceği tehlikelerin tek başına bir kanıtı değil midir? Kongre, yok olma veya kendine yetki gasp etme seçenekleri arasında korkunç bir ikileme hapsolmuş durumdadır.

Federalist, 39 (MADISON)

Önerilen Tasarının Cumhuriyetçi İlkelere Uygunluğu: Kongre'nin Yetkilerine Yöneltilen Bir İtirazın İncelemesi

Kongre tarafından önerilen hükûmet tasarısına ilişkin dürüst bir inceleme yapma amacıyla çıktığımız yolculuğa bir giriş niteliğindeki gözlemlerimizin sonuna geldiğimize göre, tasarının incelenmesine devam edebiliriz.

İlk öne çıkan soru, hükûmetin genel biçiminin ve yapısının sıkı sıkıya cumhuriyetçi olup olmayacağı sorusudur. Amerikan halkının bilgeliğiyle, Devrim'in temel ilkeleriyle ve her özgürlük savaşçısının öz yönetim için duyduğu o onurlu kararlılıkla başka hiçbir yönetim biçiminin örtüşemeyeceği gün gibi ortadadır. Dolayısıyla Kongre'nin tasarısı cumhuriyetçi niteliklerden sapıyorsa, destekçileri, onu savunmayı bırakmalıdır.

Peki cumhuriyetçi biçimin ayırt edici özellikleri nelerdir? Bu sorunun yanıtı ilkelerde değil de terimin politika yazarlarınca farklı ülkelerin anayasaları incelenirken kullanılma biçimlerinde aranacak olursa, tatmin edici bir yanıta ulaşılamaz. Hiçbir üstün yetkinin halktan kaynaklanmadığı Hollanda, neredeyse tüm dünya tarafından cumhuriyet olarak anılmaktadır. Aynı unvan, halkın üzerindeki mutlak iktidarı, onu kalıtsal olarak edinen küçük bir grup soylunun kullandığı Venedik'e de bahşedilmektedir. Aristokrasinin ve monarşinin en kötü biçimlerinin bir karışımını sunan Polonya da aynı isimle anılmaktadır. Yalnızca tek bir erki cumhuriyetçi olan

ve diğer erkleri, kalıtsal aristokrasi ve monarşinin birleşimiyle oluşan İngiltere hükûmeti de hatalı olarak cumhuriyetler listesine dâhil edilmektedir. Gerçek bir cumhuriyetle olduğu kadar birbirleriyle de son derece farklılık gösteren bu örnekler, terimin politik incelemelerde ne kadar yanlış kullanıldığını göstermektedir.

Cumhuriyet kavramını, ancak, farklı hükûmet biçimlerini farklı ilkeler temelinde belirleyebilmek için bir ölçüt kullanacak olursak tanımlayabiliriz ya da en azından bu unvanı, tüm yetkilerini doğrudan veya dolaylı olarak halktan alan ve yönetimdekilerin sınırlı bir süre için ya da iyi davranış gösterdikleri süre boyunca görevde kaldıkları hükûmetlere bağışlayabiliriz. Böyle bir hükûmetin toplumun sayıca önemsiz bir bölümünden ya da ayrıcalıklı bir sınıftan değil, çoğunluğun takdirinden türemesi *zorunludur.* Yoksa bir avuç gaddar soylu, yetkilerini halka zorbalık etmek için kullanırken cumhuriyetçi adına göz dikerek hükûmetlerinin bu saygın isimle anılması gerektiğini iddia edebilir. Cumhuriyeti yönetenlerin doğrudan ya da dolaylı olarak halk tarafından atanması ve bu kişilerin görevlerini daha önceden belirlenmiş bir süre boyunca kullanmaları *yeterlidir.* Yoksa Birleşik Devletler'deki her hükûmet ve ne kadar iyi tasarlanmış ve uygulanmış olursa olsun tüm halk yönetimleri, zamanla cumhuriyetçi niteliklerinden sapacaktır. Birlikteki tüm eyaletlerin anayasalarına göre hükûmet görevlileri şu ya da bu biçimde dolaylı olarak halk tarafından atanmaktadır. Çoğunda, eyalet başkanı için de aynı şey geçerlidir. Bir tanesinde bu atanma biçimi yasama organının ortaklaşa görev yapan kollarından birisi için de geçerlidir. Tüm anayasalar, en yüksek düzey görevlilerin görev sürelerini belirli bir süreyle sınırlamıştır ve çoğunda yasama ve yürütme organlarındaki görevliler de belirli bir yıl boyunca görev yapabilir. Yine çoğu anayasadaki hükümlere göre yargı üyeleri, görevde ancak göreve yaraşır davranışlarını sürdürdükçe kalabilir.

Burada sözü edilen ilkelerle Kongre tarafından sunulan Anayasa tasarısını karşılaştıracak olunursa, mutlak bir uyum

görülecektir. Temsilciler Meclisi, her eyaletin yasama organlarının en az bir meclisi gibi, halk çoğunluğu tarafından doğrudan seçilmektedir. Senato, mevcut Kongre'de ve Maryland Senatosu'nda olduğu gibi, halk tarafından dolaylı olarak seçilmektedir. Başkan, çoğu eyaletteki uygulama gibi, dolaylı olarak halkın seçimlerine uygun biçimde atanmaktadır. Atanan yargıçlar ve Birliğin diğer memurları bile, birkaç eyalette de olduğu gibi, uzaktan da olsa, halkın seçimleridir. Görevde kalma süreleri de hem cumhuriyetçi ilkelerle hem de eyalet anayasalarının sunduğu örnekle örtüşmektedir. Temsilciler Meclisi, tüm eyaletlerde olduğu gibi belirli dönemlerde bir yapılan seçimlerle yenilenmektedir ve bu süre, Güney Karolina eyaletinde olduğu gibi, iki senede bir olarak belirlenmiştir. Senato seçimleri altı yılda bir yenilenmektedir ve bu süre Maryland Senatosu'ndan yalnızca bir, New York ve Virginia Senatolarından iki yıl daha uzundur. Başkan görevde dört yıl kalmaktayken, New York ve Delaware'deki başkanlarının görev süreleri üç yıl, Güney Karolina'daki başkanın iki yıl, diğer eyaletteki başkanlarında ise bir yıldır. Öte taraftan, birçok eyalette başkanı için bir *impeachment* prosedürü açıkça öngörülmemiştir. Delaware ve Virginia'da ise başkanlar görevden ayrılana kadar yargılanamazlar. Birleşik Devletler Başkanı ise görevdeyken dahi herhangi bir zamanda yargılanabilir. Yargıçların görevde kalmaları, olması gerektiği gibi, göreve yaraşır davranış gösterdikleri süreye bağlıdır. Bakanlık mevkilerindeki görev süreleri ise, eyalet anayasalarının örneğine uygun olarak ve durumun gerektirdiği gibi, yasalarla yapılacak düzenlemeye bırakılmıştır.

Önerilen sistemin cumhuriyetçi niteliği hakkında daha fazla kanıt istenecek olursa gerek federal hükûmette gerekse eyalet hükûmetlerinde soyluluk gösteren unvanların mutlak bir biçimde yasaklanmış olması ve eyaletlerin her biri açısından cumhuriyetçi biçimin açıkça güvence altına alınmış olması, en kesin kanıt olarak gösterilebilir.

"Fakat," diyorlar Yeni Anayasa'nın karşıtları, "Kongre'nin cumhuriyetçi biçime bağlı kalması yetmez. Aynı özeni, Birli-

ği, eyaletlerin *bir araya gelmeleriyle* oluşan *ulusal bir hükûmet* olarak düzenlemek yerine, onu, egemen eyaletlerden oluşan bir *Konfederasyon* sayan *federal* biçimi koruyarak da göstermelilerdi." Sonra da bu köklü ve cüretkâr yeniliğin hangi yetkiye dayanarak yapıldığını soruyorlar. Ele alınış tarzı bakımından bu itiraz, daha yakından incelenmeyi gerekli kılmaktadır.

İtirazın üzerine inşa edildiği ayrımın yerindeliğini incelemeden önce üç noktayı netleştirerek bu itirazın ne düzeyde güçlü olduğunu adil biçimde değerlendirmek gereklidir. Birincisi, sözü edilen hükûmetin gerçek niteliği belirlenmelidir. İkincisi, Kongre'nin bu nitelikte bir hükûmet önerebilmek için ne kadar yetkili olduğu incelenmelidir. Üçüncüsü, kuralına uygun verilmemiş bazı yetkiler kullanıldıysa, Kongre üyelerinin ülkelerine karşı yükümlülüklerinin bu aşkın yetki kullanmayı ne derece telafi edebileceğidir.

İlk olarak, hükûmetin gerçek niteliğini belirleyebilmek için, üzerine inşa edileceği temel, olağan yetkilerinin kaynakları, bu yetkilerin kullanılışı, kapsamı ve ileride hükûmet bünyesinde yapılabilecek değişikler için yetkili kılınan organlar incelenebilir.

İlk nokta incelendiğinde, bir taraftan Anayasa'nın, Amerikan halkının bu amaçla seçilmiş temsilcileri yoluyla ortaya koyacağı rıza ve onayına dayanmakta olduğu, öte taraftan, bu rıza ve onayın halk tarafından bütün bir ulusu oluşturan bireyler olarak değil, yurttaşı oldukları ayrı ve bağımsız eyaletleri oluşturan bireyler olarak verileceği görülmektedir. Aslında rıza ve onayı, en yüksek otorite olan halklarından aldıkları yetkiyle, eyaletler vermektedir. Demek ki Anayasa'yı oluşturma eylemi *ulusal* bir eylem değil, *federal* bir eylem olacaktır.

Karşıtlarının anladığı biçimleriyle bunun ulusal değil federal bir eylem olduğu, yani bütün bir ulusu oluşturan halkın değil, bağımsız eyaletleri oluşturan halkın eylemi olduğu, tek bir unsurla dahi açıkça ortaya konulabilir: Bu eylem ne Birlik halkının *çoğunluğunun*, ne de eyaletlerin *çoğunluğunun* kararı

ile gerçekleştirilebilir. Eylem, taraf eyaletlerin *oy birliğiyle* gösterecekleri rızaya bağlıdır ve bu rıza, olağan yollarla belirtilen rızalardan, yasama organınca değil, halkın kendisi tarafından verilmesi ile ayrışır. Halkın bu işlemde tek bir ulus olarak hareket ettiği düşünülseydi, Birleşik Devletler'i oluşturan halkın çoğunluğunun iradesi, eyaletlerin çoğunluğunun iradesinin azınlığı bağlayacağı gibi, halkın azınlığını bağlardı. Böyle bir durumda çoğunluğun iradesini belirlemek için ya bireysel olarak verilen oylar karşılaştırılır ya da eyaletlerin çoğunluğunun desteği kazanıldığında Birleşik Devletler halklarının da desteklerinin kazanıldığı varsayılırdı. İki yola da gidilmemiştir. Anayasa'nın onayı açısından her eyalet, diğerlerinden bağımsız egemen bir organ sayılmakta ve tamamen kendi gönüllü eylemiyle bağlı bulunmaktadır. Bu yüzden de Yeni Anayasa, eğer kabul edilirse, *ulusal* değil, *federal* bir anayasa olacaktır.

Sıradaki konu, olağan hükûmet yetkilerinin kaynağı sorunudur. Temsilciler Meclisi yetkilerinin kaynağını Amerikan halkından alacak, halk bu Mecliste kendi eyalet yasama organlarındakiyle aynı oranlarda ve aynı ilkelerle temsil edilecektir. Bu bakımdan hükûmet *federal* değil, *ulusal*dır. Diğer yandan Senato yetkilerini politik ve birbirine eşit topluluklar olan eyaletlerden alacak, bu eşitlik de Senatoya, mevcut Kongre'de olduğu gibi, eyaletlerin eşit temsil edilmesi ilkesiyle yansıyacaktır. Bu bakımdan ise hükûmet *ulusal* değil, *federal*dir. Yürütme yetkisi oldukça karma bir kaynaktan doğacaktır. Başkan, doğrudan eyaletlerin politik kişilikleri tarafından seçilecektir. Eyaletlere tanınan oy sayısı, onları kısmen ayrı ve birbirine eşit topluluklar, kısmen de aynı toplumun eşit olmayan üyeleri olarak gören karma bir oranla belirlenmektedir. Nihai seçim de yasama organının ulusal temsilcilerden oluşan kolu tarafından yapılacak, ama bu seçime özgü olmak üzere temsilciler, ayrı ve birbirine eşit politik kurumları temsil eden delegeler olarak oy kullanacaklardır. Bu yönüyle de hükûmet *ulusal* özellikler gösterdiği kadar *federal* özellikler de gösteren karma bir nitelik taşımaktadır.

Hükûmetin işleyişi bakımından federal bir hükûmet ile ulusal bir hükûmet arasındaki fark, Kongre'nin tasarısına karşıt olanlar tarafından şöyle düşünülmektedir: İlkinde yetkiler Konfederasyon'u oluşturan politik organlar üzerinde ve bu organların politik kişiliklerini muhatap alarak, ikincisinde ise ulusu oluşturan tekil yurttaşların üzerinde ve gerçek kişiliklerini muhatap alarak kullanılmaktadır. Anayasa, bu kıstasa göre değerlendirecek olursa *federal* değil *ulusal* bir nitelik taşır sayılabilir; ama sanıldığı kadar değil. Pek çok durumda ve özellikle taraflarının eyaletler olabileceği uyuşmazlıkların çözümünde, eyaletler yalnızca kolektif ve politik kişilikler olarak görülmeli ve bu kişilikler muhatap alarak ilerlenmelidir. Öte yandan hükûmetin en basit ve gerekli işlemlerinde bireylerin gerçek kişiliklerini muhatap alacak olması, karşıtlar açısından onu, bu bağlamda, *ulusal* bir hükûmet kılmaktadır.

Ne var ki hükûmet yetkilerinin *kullanılışı* bakımından ulusal bile olsa, yetkilerinin kapsamıyla birlikte değerlendirdiğimizde bu niteliği değişmektedir. Ulusal bir hükûmet fikri yalnızca tekil yurttaşlar üzerinde bir yetkiyi değil, bir hukuk devletinin gerekleriyle bağdaştığı ölçüde tüm kişiler ve eşyalar üzerinde sınırsız bir yetki sahibi olmayı gerektirir. Tek ulus olarak örgütlenmiş halklarda bu üstün yetki ulusal yasama organına verilmiştir. Belirli amaçlarla bir araya gelmiş topluluklarda ise yetkinin bir bölümü genel, bir bölümü yerel yasama organlarına verilir. İlkinde tüm yerel iktidarlar genel iktidarın astlarıdır ve genel iktidarın takdirine bağlı olarak denetlenebilir, yönetilebilir ve ortadan kaldırılabilirler. İkincisinde ise yerel veya mahallî idareler üstün yetkinin ayrı ve bağımsız bir bölümüne sahiptirler ve kendi yetki alanları içerisinde genel iktidara, genel iktidarın onlara bağlı olduğundan daha fazla bağlı değildirler. Bu açıdan, önerilen hükûmetin *ulusal* bir hükûmet olduğunu söylenemez, çünkü yetkileri yalnızca sayılan bazı amaçlara kadar uzanmakta ve bu amaçlar dışındaki tüm amaçlar için kullanılacak yetkilerin eyaletlerin ihlal edilemez egemenliklerine bırakılmaktadır. Gerçi bu iki yetki alanının sınırları hakkında çıkacak uyuşmazlıkların genel yönetim altında kurulacak bir yargı yeri

tarafından karara bağlanacağı doğrudur ama bu, temel ilkeyi değiştirmez. Anayasa'ya göre bu karar tarafsız olarak verilecektir ve bu tarafsızlığı güvence altına almak için tüm bilindik etkili önlemler alınmıştır. Böyle bir yargı yerinin varlığı uyuşmazlığın çözümü için kılıçlara sarılmayı ve birliğin dağılmasını önlemek için kesinlikle gereklidir ve böyle bir yargı organının da yerel hükûmetler altında değil ulusal hükûmet altında kurulmasının gerektiği, daha doğrusu yalnızca ikincisinin altında kurulursa güvenilir sayılabileceği, tartışmaya açık değildir.

Anayasa'yı değişiklikler yapabilecek iktidar bakımından incelersek ne tam olarak *ulusal* ne de tam olarak *federal* özellikler taşıdığını görürüz. Eğer tamamen ulusal olsaydı değiştirme yönündeki üstün ve nihai yetki tamamen Birlik halkının *çoğunluğunun* elinde olurdu ve bu çoğunluk, tüm ulusal devletlerde olduğu gibi, herhangi bir zamanda kurulu yönetimi değiştirip ortadan kaldırmaya yetkili olurdu. Yok, eğer tamamen federal olsaydı, yapılacak değişikliklerin herkesi bağlayabilmesi için tüm eyaletlerin onayı gerekirdi. Önerilen planda bu iki ilke de reddedilmiştir. Önerilen usul, çoğunluk oyundan fazlasını gerekli kılarak ve özellikle de çoğunluğu belirlerken *yurttaşların* değil *eyaletlerin* oranını dikkate alarak ulusal nitelikten uzaklaşıp *federal* niteliğe yaklaşmakta, eyaletler arasında bir oy birliğinden daha azını yeterli kabul ederek de *federal* nitelikten uzaklaşıp *ulusal* niteliğe yaklaşmaktadır.

Dolayısıyla önerilen Anayasa, karşıtlarının öne sürdükleri kıstaslarla değerlendirildiğinde ne ulusal ne de federal bir Anayasa olarak görülebilir, ikisinin karışımıdır. Kuruluşu bakımından ulusal değil, federaldir; hükûmetin olağan yetkilerinin kaynağı bakımından kısmen federal kısmen ulusaldır; bu yetkilerin kullanılması bakımından federal değil, ulusaldır; yetkilerin kapsamı bakımından ulusal değil, federaldir ve son olarak değişiklikleri yapma yetkisi bakımından ne tam federal ne tam ulusaldır.

Federalist, 40 (MADISON)

Aynı İtirazın İncelemesine Devam

İncelenecek *ikinci* nokta, Kongre'nin bu karma Anayasa'yı tasarlayıp sunma konusunda yetkili olup olmadığı sorunudur.

Anayasa Kongre'sinin yetkilerinin değerlendirilmesi, Kongre üyelerinin her birine kendi seçmenleri tarafından yapılan görevlendirmeler incelenerek gerçekleştirilmelidir. Ne var ki tüm görevlendirmeler ya Eylül 1786'da Annapolis'te düzenlenen toplantıda ya da Şubat 1787'te düzenlenen Meclis toplantısında yapılan önerilere atıfla yapıldığından, bunların incelenmesi yeterli olacaktır.

Annapolis toplantısının sonuç bildirgesinde, "Birleşik Devletler'in durumunu değerlendirmek ve Federal Hükûmet Anayasası'nı *Birliğin gerçek gereksinimlerine uygun* hâle getirebilmek için alınacak *ek önlemleri* tasarlamak amaçlarıyla, Kongre tarafından kabul edilmek ve her eyaletin yasama organı tarafından onaylanmak üzere Birleşik Devletler'in kurulu Kongresi'ne rapor sunmaları için delegeler atanması" önerilmektedir.

Kongre'nin öneri niteliğindeki belgesinde şu hüküm yer almaktadır: "Konfederasyon ve Birlik maddelerinde Birleşik Devletler Kongresi'nin ve birkaç eyalet yasama organının onayı ile değişiklikler yapılabileceği düzenlenmiş ve deneyimlerimiz, mevcut Konfederasyon'un kusurlu olduğunu kanıtlamış olmakla, birkaç eyalet *ve özellikle New York eyaleti*, Kongre'deki delegelerine verdikleri açık talimatla bu amaçları gerçekleştirmek için bir kongre kurulmasını önermiş, bu

eyaletler tarafından söz konusu kongre *sağlam bir ulusal hükûmet* kurulabilmesi için en uygun araç olarak görülmüştür.

Karar: Önümüzdeki Mayıs'ın ikinci Pazartesi günü, Filadelfiya'da, Kongre tarafından kabul edilmesi ve eyaletler tarafından onaylanması durumunda Federal Anayasa'yı *Birliğin korunmasını sağlamaya* ve *hükûmetin gereksinimlerini karşılamaya uygun* kılabilmek için, yalnızca ve özgül olarak *Konfederasyon Maddeleri'nin gözden geçirilmesi, değişiklikler ve eklemeler yapılması için* Kongre'ye ve diğer yasama organlarına rapor vermek amaçlarıyla, bazı eyaletler tarafından atanacak delegelerden oluşan bir kongre kurulması uygun bulunmuştur.

Bu iki metinden dört farklı sonuç çıkıyor gibi görünüyor. Birincisi, Kongre'nin amacı, Birleşik Devletler'de *sağlam bir ulusal hükûmet* kurmaktır. İkincisi, bu hükûmetin *Birliğin korunmasını sağlamaya* ve *hükûmetin gereksinimlerini karşılamaya uygun olması* gereklidir. Üçüncüsü, bu amaçları gerçekleştirmek için Kongre'nin metnine göre *Konfederasyon Maddeleri'nde değişiklikler ve eklemeler* yapılmalı, Annapolis tavsiyelerine göre ise *gerekli görülen değişiklikler* yapılmalıdır. Dördüncüsü, Meclise ve eyaletlere sunulacak değişikler ve eklemeler ilki tarafından kabul edilmeli, ikincisi tarafından da onaylanmalıdır.

Bu farklı ifade biçimlerinin karşılaştırılmasından ve adil yorumundan Kongre'nin sahip olduğu yetkiler türetilebilir. Kongre'nin görevi *Birliğin* ve *hükûmetin gereksinimlerine* uygun bir *ulusal hükûmet* tasarlamak ve Konfederasyon Maddeleri'ni bu amaçlara uygun hâle getirmektir.

Basit bir akıl yürütmeyle ulaşılabilen ve hukukun temel postulatlarına dayanan iki yorum kuralı bulunmaktadır. Birinci kural, yorumlanacak cümleyi, eğer mümkünse, cümlede yer alan her sözcüğün bir anlam ifade edeceği ve her sözcüğün cümleden çıkarılacak ortak anlama katkı sunacağı biçimde yorumlamaktır. İkinci kural, tümcede ortak bir anlamda buluşturulamayacak sözcükler varsa, daha önemsiz kısım, daha önemli kısma yol vermeli, yani amaç araca feda edileceğine, araç amaca feda edilmelidir.

Kongre'nin otoritesini tanımlayan sözcüklerin uzlaştırılamaz biçimde ters düştüklerini varsayalım: Kongre'ye göre *ulusal* ve *yeterli bir hükûmet* kurma işi, *Konfederasyon Maddeleri'nde değişiklikler ve eklemeler yapılarak* gerçekleştirilemez olsun. Bu tanımlayıcılardan hangileri reddedilip hangileri benimsenmelidir? Hangi kısım daha önemli, hangi kısım daha önemsizdir? Hangisi amaç, hangisi araçtır? Bırakalım bu soruların yanıtını yetkileri en titiz biçimde inceleyenler, Kongre'nin kullandığı yetkilere en coşkulu itirazları yöneltenler versinler. Amerikan halkının mutluluğu için, Konfederasyon Maddeleri göz ardı edilip Birliğin korunması ve uygun bir hükûmetin kurulması mı, yoksa uygun bir hükûmet kurma işi savsayıp Konfederasyon Maddeleri'nin korunması mı daha önemli, açıklasınlar. Amaç Maddelerin korunması, araç ise hükûmetin reforme edilmesi mi; yoksa asıl amaç, onu sağlamakta yetersiz kaldığı için kurban edilmesi gereken Konfederasyon Maddeleri'nin de kendi amacı olan ulusal gönenci sağlamaya uygun bir hükûmetin kurulması mı, söylesinler bakalım.

Öte yandan, bu ifadelerin tamamen uzlaştırılamaz oldukları söylenebilir mi? Ulusal ve uygun bir hükûmet oluşturulması işi, Kongre tarafından *Konfederasyon Maddeleri'nde değişiklik* ve *eklemeler* yaparak tasarlanacak bir hükûmet ile gerçekleştirilemez mi?

Bu noktada *ismin* üzerinde çok fazla durulmayacağı varsayılabilir, ismin değiştirilmesi, verilmemiş bir yetkinin kullanılması olarak düşünülemez. Araçlar kümesinde *değişiklikler* yapma yetkisi açıkça tanınmıştır. *Yeni eklemeler* yapma yetkisinin de olduğu açıktır. Dolayısıyla ismi değiştirme, yeni maddeler ekleme ve eskilerini değiştirme yetkileri vardır. Eski maddelerin bir bölümü yerinde kalacaksa, bu yetki çiğnenmiş olmaz mı? Bu soruya olumlu yanıt verenler, yenilik yetkisinin tanınmış olması ile gasp edilmiş olması durumları arasında bir sınır çizmek durumundadırlar, ki bu sınır, *değişiklikler ve eklemeler yapma* ile *başkalaştırma* arasındaki çizgiye denk düşecektir. Değişikliklerin Konfederasyon'un özüne dokunmaması gerektiğini mi söyleyeceğiz? Bazı *kökten* reformlar amaçlanmıyor olsaydı, eyaletler bu kadar gösteriş-

li bir Kongre kurmaz ve onu bu kadar geniş yetkilerle donatmazlardı. Konfederasyon'un *temel ilkelerinin* Kongre'nin yetki alanında olmadığını ve değiştirilmesinin mümkün olmadığını mı söyleyeceğiz? Bunu söyleyenlere sorarım, nedir bu ilkeler? Oluşturulacak Anayasa'da eyaletlerin ayrı ve tekil egemenlik alanlarının olmasını mı gerektiriyorlar? Önerilen Anayasa zaten bunu öngörüyor. Hükûmet memurlarının eyaletlerin yurttaşları tarafından değil, yasama organları tarafından atanmasını mı gerektiriyor? Yeni hükûmetin bir kolu yasama organları tarafından atanacaktır. Konfederasyon altında Kongre temsilcilerinin *tamamının* doğrudan halk tarafından atanması zaten *mümkündür* ve iki eyalette[129] şu anda atamalar böyle olmaktadır. Hükûmetin yetkilerinin doğrudan yurttaşlar üzerinde sonuç doğurmamasını, eyaletleri bağlamasını mı gerektiriyorlar? Hâlihazırda gösterildiği gibi, bazı konularda yeni hükûmetin yetkileri yalnızca eyaletlerin tüzel kişilikleri bağlayacaktır ki hükûmetin bireyler üzerinde doğrudan sonuç doğuran işlemleri yok değildir. Esaret, korsanlık, postane, para basımı, ağırlık ve ölçü birimleri, Yerlilerle ticaret, farklı eyaletler tarafından bağışlanmış araziler üzerindeki hak iddiaları ve hepsinden öte, jürinin ve hatta sivil mahkemelerin müdahalesi olmaksızın bir yargılama sonucu ölüm cezaları dahi verilebilen ordu ve donanmadaki askerî yargılamalar konularında Konfederasyon'un yetkileri bireyler üzerinde doğrudan etki doğurmaktadır. Bu temel ilkeler, en önemlisi, eyaletlerin aracılığı olmaksızın vergi koyulmamasını mı gerektiriyor? Konfederasyon'un kendisi, postane üzerine belirli bir miktara kadar doğrudan vergi koyabiliyor. Para basma yetkisi de Meclis tarafından bir doğrudan vergilendirme kaynağı olarak kullanılıyor. Öyle ki bunları dikkate almasak bile, Kongre'nin onaylanmış amaçlarından birisi ve halkın ortak beklentisi, ticaretin düzenlenmesi işinin temel gelir kaynaklarından birisini oluşturmak üzere federal hükûmete teslim edilmesi değil midir? Meclis defalarca bu eylemin Anayasa'nın temel ilkelerine aykırı olmayacağı niteliğinde tavsiyede bulunmadı mı? New York hariç tüm eyaletler Mec-

129 Connecticut ve Rhode Island.

lis'in bu yenilenme *ilkesini* tanımadı mı? Bu ilkeler, özlerinde, federal hükûmetin yetkilerinin sınırlandırılmasını ve bu sınırların dışında kalan bağlamlarda eyaletlerin tam bir egemenlik ve bağımsızlık içerisinde hareket edebilmesini gerektirmiyor mu? Yeni hükûmette, eskisinde olduğu gibi, federal yetkilerin sınırlandırıldığını ve açıkça sayılmamış tüm konularda eyaletlerin bağımsız ve egemen yetkiyi kullanmaya muktedir olduğunu gördük.

Gerçek şu ki Kongre tarafından önerilen Anayasa'nın yüksek ilkeleri, Konfederasyon Maddeleri'nde yer alan ilkelerin genişletilmesine kıyasla çok daha küçük bir yenilik sayılabilir. Konfederasyon sisteminin şanssızlığı, bu ilkelerin Konfederasyon'a yöneltilen tüm etkisizlik itirazlarını haklı kılacak düzeyde zayıf ve dar biçimde düzenlenmiş olmalarıdır. Bu yetkilerde yapılacak genişletmeler o kadar fazladır ki yeni sistem, eski sistemden tamamıyla değişik bir sistemmiş gibi görünmektedir.

Kongre'nin, onu oluşturan kurallardan bir konuda saptığı itiraf edilmelidir. *Tüm eyaletlerin* onayını gerektiren bir tasarı sunmak yerine onaylanıp yürürlüğe girebilmesi için *yalnızca dokuz eyaletin* onayı yeterli olan bir tasarı önerdiler. İçlerinde en mantıklısı olan bu itirazın, Kongre'ye yöneltilen itirazlarda en az işlenen konu olması ilginçtir. Bu ihmalin tek nedeni, on iki eyaletin geleceğini bir on üçüncünün dik başlılığına ve suiistimaline teslim etmenin karşı konulamaz saçmalığını görüyor olmaları olabilir. Bu saçmalığı görmelerinin nedeni de Amerikan halkının altmışta elli dokuzunu oluşturan on iki eyalet tarafından onaylanan bir tedbirin, altmışta birinin içindeki *çoğunluk* kabul etmediği için onaylanmadığı, her yurttaşın onurunu ve gönencini zedelemiş ve hafızasında hâlâ taze olan örnek olabilir. Kongre'nin yetkilerini eleştirenler, bu itirazdan bir bakıma feragat ettiklerinden, bu konuya daha fazla değinmeyeceğim.

İncelenecek *üçüncü* nokta, kurallara uygun verilmiş bir yetkinin eksikliğini telafi edebilmek için görev duygusuna ne derece dayanılabileceği konusudur.

Önceki incelemelerde Kongre'nin yetkileri, Birleşik Devletler'i kuran gerçek ve nihai Anayasa'yı incelerkenki titizlikle ve aynı kurallarla incelenip değerlendirildi. Bu sıkı incelemeden dahi geçer not aldıkları görüldü. Şimdi ise bu yetkilerin yalnızca tavsiye niteliğinde olduğunu, eyaletlerin bu niyette olduğunu ve Kongre'nin de bunu bildiğini, tasarlayıp önerdiği Anayasa'nın da, yöneltildiği kimselerin üzerine vuracakları onay damgası olmaksızın, üzerine yazılı olduğu kâğıttan daha önemli olmadığını hatırlama zamanıdır. Bu, şimdi incelenecek konuyu tamamen başka bir bakış açısıyla bakmayı gerektiriyor. Ayrıca Kongre tarafından izlenen yolu daha uygun bir biçimde değerlendirmemizi kolaylaştırıyor.

Kongre'nin içinde bulunduğu durumu bir düşünelim. Eylemlerinden, sistemdeki hataların yol açtığı ve düzeltmek için tüm ülkenin bütünleştiği kriz durumunun tamamıyla farkında oldukları ve önerdikleri reformun atandıkları amacı gerçekleştirmek için kesinlikle gerekli olduğuna derin ve içten bir inanç duydukları anlaşılmaktadır. Bu yüce ülkenin her bölgesinden yurttaşların, umutlarını ve beklentilerini, büyük bir kaygıyla, Kongre'nin vereceği karara bağladıklarını bilmiyor olmaları mümkün değildir. Birleşik Devletler'deki refah ve özgürlüğün, içerideki ve dışarıdaki düşmanlarının zihinlerini ve göğüslerini karşıt duyguların doldurduğunu düşünmek için oldukça geçerli nedenleri vardır. Kalkışılan işin nasıl başladığını ve ilerlediğini, tek eyaletin (Virginia) sunduğu Konfederasyon'da tikel değişiklikler yapılması *önerisinin* ne kadar büyük bir istekle kabul edilip eyleme geçirildiğini gördüler. Annapolis'te toplanan *çok az* eyaletten *çok az* delegenin, görevlendirilme amaçlarına tamamen aykırı olarak *üzerlerine aldıkları sorumluluğun*, yalnızca halkın onayını kazanmadığını, on üç eyaletten on ikisi tarafından fiilen uygulamaya sokulduğunu gördüler. Meclis'in, Kongre'nin içinde bulunduğu durumdan çok daha az acil durumlarda dahi, kendisinde mevcut olmayan yetkiler kullanarak yalnızca tavsiye niteliğinde değil bağlayıcı nitelikte kararlar aldığını ve bunların çok defa kamunun takdirini kazandığını gördüler. Kurulu hükûmetlerde yapılacak köklü değişikliklerde özün

biçimden önce gelmesi gerektiğini, bu tür durumlarda biçime fazla sıkı bağlanmanın, halkın üstün hakkı olan "eğer güvenlik ve mutluluklarının buna bağlı olduklarını düşünüyorlarsa hükûmetlerini ilga etme veya değiştirme"[130] haklarını atıl ve önemsiz kılacağını, bu tür durumlarda insanların tek bir hedef için bir anda oy birliğiyle hareket etmelerinin olanaksız olduğunu, bu yüzden böyle değişikliklerin yurtsever ve saygıdeğer bir ya da bir grup yurttaş tarafından sunulacak bazı *gayriresmî ve yetkilendirilmemiş önergeler* yoluyla gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünmüş olmalılar. Eyaletlerin geçmişteki yönetimlerini tehdit eden tehlikelere karşı birleşmelerinin de halkın güvenliği ve mutluluğu için böyle kuraldışı ve üstlenilmiş bir yetki kullanılarak gerçekleştirildiğini; halkın gayretlerini örgütlemek ve haklarını savunabilmek için komite ve kongrelerin oluşturulduğunu; *pek çok eyalette* şu anda da yürürlükte olan anayasaları oluşturmak için *seçim* yoluyla *kongreler* kurulduğunu; bu gayretlerin gizli düşmanlarının, takındıkları maske gereği öne sürdükleri dışında, kimsenin zamansız kaygıları dillendirmediğini ve mevcut biçimsel formalitelere bağlı kalmayı savunmadığını hatırlıyor olmalılar. Oluşturdukları tasarının *halka sunulacağını*, halk tarafından onaylanmamanın tasarıyı, onaylanmanın ise eski hataları ve kural dışılıkları yok edeceğini akıl etmiş olmalılar. Niyet kusur aramak olduğunda, yalnızca kendilerine verilen yetkileri kullanmış olsalar ve görevlendirildikleri kapsamın dışında önerilerde bulunmamış olsa dahi, ulusal gereksinimleri karşılamak için şimdi önerdiklerinden daha az eleştiriye maruz kalmayacağını biliyor da olabilirler.

Eğer Kongre, onu son derece seçkin kılan halkına yiğitçe bir güven duymak ve halkın mutluluğunu sağlamaya uygun olduğunu düşündüğü bir sistem belirlemek yerine, tüm bu bilgi ve kaygılardan etkilenip özü biçime feda etseydi; tüm beklentileri boşa çıkarıp duygusuz ve iç karartıcı bir metin ortaya çıkarsaydı, ülkesinin en önemli çıkarlarını tesadüflere ve belirsizliklere bıraksaydı, diye soruyorum yüksek akıl sa-

130 Bağımsızlık Bildirgesi.

hibi yurttaşlarıma, yüreğimizdeki tek bir yurtsever duyguyu bile harlayamayacak böylesi bir metini oluşturan bir meclisin davranışları ve karakteri hakkında tarafsız kişiler ve her erdemli yurttaş olumsuz düşünmez miydi? Hâlâ kusur bulma dürtüsünü kontrol altına alamayan kişiler varsa, onlara, anayasalarında hiçbir şekilde tanınmamış olan Kongre'ye delege göndererek *yetki gaspında bulunan* on iki eyalet, Konfederasyon düzenine aynı düzeyde yabancı böyle bir yapının oluşturulmasını öneren Meclis ve özellikle bu yetkisiz girişimin önce çağrısını yapan sonra da onu kabul eden New York eyaleti hakkında söyleyecek bir şeylerinin olup olmadığını sormak isterim.

Karşıtların iddiaları kolaylıkla bertaraf edilebilir; ama Kongre'nin yetkilerini görevlendirildiği unsurlarla sınırlı kullanmadığını ve bir Anayasa önermesinin içinde bulunulan durumun gerekleriyle haklı çıkarılamayacağını kabul edelim: Tek başına bu, Anayasa'nın reddedilmesi için yeterli bir neden midir? Yüce bir özdeyişe göre iyi öğüde düşmandan bile gelse uymak gerekir, biz, dostlarımızdan gelen iyi bir öğüdü reddederek rezil bir örnek mi oluşturalım? Sağduyuyla düşünen birisi, kendisine verilen öğüdün *doğruluğunu* değerlendirmeye alır, *kimden* geldiğini değil.

Burada öne sürülüp kanıtlananların özeti, Kongre'nin yetkilerini aştığı iddiasının, karşıtların pek az dillendirdiği tek bir istisna dışında, tamamen temelsiz olduğu; Kongre yetki aşımında bulunmuşsa da ülkelerinin hizmetkârları, içinde bulunulan durumdan kaynaklı olarak kullanmak için kendilerine verilen yetkinin gereğini yerine getirmek için bunun yalnızca gerekli değil, aynı zamanda da zorunlu olduğu; ve son olarak, yeni bir Anayasa önererek yetkilerini aşmış olsalar ve yükümlülüklerini ihlal etmiş olsalar bile, önerilen Anayasa'nın Amerikan halkının görüşleriyle ve mutluluğuyla örtüştüğü görülüyorsa, kabul edilmesi gerektiğidir. Anayasa'nın bununla örtüşüp örtüşmediği ise yazılarımızın konusunu oluşturmaktadır.

Federalist, 41 (MADISON)

Birliğe Verilmesi Önerilen Yetkilere Genel Bir Bakış

Kongre tarafından önerilen Anayasa iki genel bakış açısıyla incelebilir. BİRİNCİSİ Anayasa'nın hükûmete verdiği yetkilerin, eyaletlerin yetkilerinde kısıtlama yapanlar dâhil, sayısı veya kapsamı bakımından, İKİNCİSİ ise yönetimin yapısı ve yetkinin çeşitli organlar arasında dağıtılma biçimi bakımından.

İlk bakış açısıyla bakıldığında iki önemli soru ön plana çıkıyor: 1. Genel hükûmete devredilen yetkiler arasında uygun olmayan ya da gereksiz yetkiler var mı? 2. Bu yetkilerin toplamı ile eyaletlere bırakılan yetkilerin toplamı arasında tehlikeli bir orantısızlık var mı?

Genel hükûmete verilen yetkiler, verilmesi gerekli olan miktardan fazla mı? İlk sorumuz budur.

Hükûmete verilen yetkilerin aşırı olduğunu iddia eden yazarların, bu yetkilerin gerekli amaçlara dair gerekli araçlar olup olmadığı sorusuyla ne kadar az ilgilendikleri, konuya tarafsız bakan yurttaşlarımızın gözünden kaçmamıştır. Bu yazarlar, bunun yerine, tüm politik getirilerini bir kenara bırakıp karşılaşılabilecek bazı sıkıntıların ve doğru kullanılırsa yarar sağlayabilecek tüm yetkilerin başına gelebilecek olası istismar senaryolarının üzerinde bıktırıcı biçimde durmayı tercih etmişlerdir. Konunun bu şekilde ele alınmasıyla, bilge Amerikan halkının algısını etkilemekte başarılı olunması mümkün değildir. Bu, yazarın kurnazlığının göstergesi olabilir, boş sözler ve nutuklar için sınırsız bir alan açıyor, aklını

kullanmayanların tutkularını ateşliyor ve aklını yanlış kullananların önyargılarını doğruluyor da olabilir; ama sakin ve sağduyulu kimseler insana bahşedilmiş bu en saf lütufları taşıdıklarını kanıtlayacak ve yapılacak her seçimde KUSURSUZ olanın değil, diğerlerine göre daha az yanlış olanın, bu mümkün değilse diğerlerine göre DAHA doğru olanın seçilmesi gerektiğini bildiklerini gösterecektir. Politik kurumlarda kamusal mutluluğu sağlamak için kullanılabilecek her yetki, beraberinde, yanlış veya kötüye kullanılma tehdidi de getirir. Bu sakin ve sağduyulu kimseler görecektir ki herhangi bir yetki devrinin gerçekleştirileceği tüm durumlarda ilk karar verilecek olan nokta, devredilecek yetkinin kamusal yarar için gerekliliği, eğer gerekli olduğuna karar verilse ikinci nokta ise bu yetkinin kamunun zararına kullanılmasının önüne geçilebilecek etkili ne gibi önlemler alınabileceğidir.

Bu konuda doğru bir karara varabilmemiz için Birlik hükûmetine devredilecek bazı yetkileri incelemek yerinde olacaktır. Farklı yetkiler, farklı amaçlara ulaşmak için öngörüldüklerinden, bu yetkileri amaçlarına göre gruplara ayırarak incelemek elverişli olacaktır: 1. Dış tehlikelere karşı korunma; 2. Yabancı uluslarla ilişkilerin düzenlenmesi; 3. Eyaletler arasında uyumun ve iyi ilişkilerin korunması; 4. Genel yarara katkı sağlayacak çeşitli bazı amaçlar; 5. Eyaletlerin birtakım zararlı eylemlerde bulunmalarının engellenmesi; 6. Tüm bu yetkilerin gereği gibi etkili kullanılabilmesini sağlayacak önlemler.

İlk gruba giren yetkiler savaş ilan etme ve donanma yollama, ordu ve deniz kuvvetleri sağlama, milis kuvvetlerini düzenleme ve toplama, para toplama ve borçlanma yetkileridir.

Sivil toplumların temel amaçlarından birisi dış tehlikelere karşı korunmaktır. Amerikan Birliğinin açıkça ve elzem amaçlarından biri budur. Bu amacı sağlamak için federal konseylere gerekli yetkilerin verilmesi şarttır.

Savaş ilan etme yetkisi gerekli midir? Kimse bu soruya olumsuz yanıt vermeyecektir. Dolayısıyla olumlu yanıtı ka-

nıtlamak için uğraşmak gereksizdir. Mevcut Konfederasyon bu yetkiye mümkün olan en geniş biçimiyle sahiptir.

Ordu toplamak ve donanmalar donatmak yetkisi gerekli midir? Bu yetki öz korumayı sağlamak için gerekli olduğundan, bir önce sözü edilen yetki için geçerli olanlar bu yetki için de geçerlidir.

Peki, ORDU toplayabilme ve donanma donatabilme yetkilerinin SAVAŞ zamanlarında olduğu kadar BARIŞ zamanlarında da kullanılabilecek kadar SINIRSIZ BİR YETKİ olarak tanınması gerekli miydi?

Bu soruların yanıtı başka bir yazıda fazlasıyla verildiği için burada geniş bir tartışma yürütmenin anlamı bulunmamaktadır.[131] Gerçekten de yanıt, hiçbir tartışmaya gerek bırakmayacak kadar açık ve kesin görünüyor. Size saldıranların gücünü sınırlayamazken, sizi koruyacakların gücünü sınırlamak akla ve mantığa sığar mı? Federal bir Anayasa diğer tüm ulusların hırslarına zincir vurabilecek veya başka biçimde sınırlayabilecek yeteneğe sahip olsaydı, o zaman güvenlik gerekçesiyle kendi hükûmetinin takdir alanını da sınırlaması uygun olabilirdi.

Bizim barış zamanlarında da savaşa hazır olmamızı yasaklamak, düşmanımız olan ulusların tüm hazırlıklarını ve örgütlenmelerini yasaklayamadıktan sonra, nasıl güvenli olabilir? Güvenliği sağlamak için gerekli araçlar, ancak güvenliğe saldıranların kullandıkları araçlara ve tehlikenin düzeyine göre belirlenebilir. Bundan başka hiçbir kural bu araçların belirlenmesinde söz sahibi olamaz. Kendini koruma içgüdüsünün önüne anayasal engeller koymak tamamıyla boşunadır. Hatta boşunadan da kötüdür çünkü bu, Anayasa'nın içine yetki gasplarının gerekli olacağı bazı durumlar yerleştirmek anlamına gelir ve her yetki gaspı, kendini aşırı hızlı ve gereksizce kopyalayan bir mikrop gibidir. Bir ulus dahi hırs veya intikam düşünceleriyle beslenen disiplinli bir sürekli ordu tutuyorsa, girişimlerinin erişebileceği alanlardaki en barışçıl

131 Madison burada 8'inci ve 24'üncü yazılara atıf yapıyor. (ç.n.)

uluslar dahi ona denk olabilecek önlemler almak zorundadır. On beşinci yüzyıl, barış zamanlarında askerî örgütlenmelerin damga vurduğu talihsiz bir çağdır. Bunlar ilk olarak Fransa'nın 7. Şarl'ı tarafından kuruldular. Tüm Avrupa, açtığı yolu izledi ya da izlemek zorunda kaldı. Bu yolu izlememiş olsalardı, tüm Avrupa yıllar önce evrensel bir monarkın boyunduruğu altına girmiş olurdu. Şu anda Fransa hariç tüm uluslar, barış zamanlarında bulundurdukları orduları dağıtsalar, yine aynı olay zinciri yaşanır. Roma'nın deneyimli lejyonları diğer ulusların disiplinsiz halk kuvvetlerine karşı fazla güçlü bir rakipti ve Roma'yı dünyanın efendisi kılmışlardı.

Roma'nın askerî başarılarının son kurbanının Roma halkının özgürlüğü olması gibi, Avrupa'daki özgürlükler de, biraz olsun var olmuşlarsa bile, birkaç istisna dışında Avrupa'da kurulan askerî örgütlenmelerin kurbanı olmuşlardır. Dolayısıyla sürekli ordu, tehlikeli, fakat aynı zamanda da gerekli bir tedbirdir. Ordunun çok küçük tutulması sakıncalı, çok büyük tutulması ölümcüldür. Ne ölçekte tutulursa tutulsun, çok titiz ve tedbirli bir biçimde sürekli göz önünde tutulması gerekir. Bilge bir ulus, tüm bu etkenleri bir araya getirerek, güvenliği sağlamak için zorunlu olan bu ögeyi tamamen dışlamadan, özgürlükleri tehdit edebileceği tüm gereksinim ve tehlike durumlarını dikkatlice ortadan kaldırmak için sağduyulu bir çaba gösterir.

Bu çabanın izleri, önerilen Anayasa'ya damgasını vurmuştur. Anayasa'nın pekiştirip güvence altına aldığı Birlik, askerî örgütlenmelerin tehlikeli olabileceği bütün senaryoları tek başına elemektedir. Bir avuç askere sahip hatta hiç askerî olmayan birleşmiş bir Amerika, dış tehditlerin gözünde, yüz bin deneyimli askeri bulunan ama dağınık bir Amerika'ya kıyasla çok daha korkutucu bir duruş sunar. Bu senaryoların eksikliğinin Avrupa'da bir ulusun özgürlüklerini koruyabildiği, daha önceki yazılardan birinde belirtilmiştir.[132] Bir ada üzerinde bulunması ve deniz kaynakları nedeniyle Büyük Britanya komşu devletlerin orduları tarafından ele geçirile-

132 Madison burada 8'inci yazıya atıf yapıyor. (ç.n)

mez bir konumda olduğundan, bu devleti yönetenler, gerçek ya da uydurma tehlikeler öne sürerek barış zamanlarında da kapsamlı askerî örgütlenmeler bulundurma konusunda halkı kandıramamışlardır. Birleşik Devletler'in dünyanın diğer güçlü uluslarıyla arasındaki mesafe, ne mutlu ki aynı güvenceyi sağlamaktadır. Tehlikeli boyutlarda bir askerî örgütlenme, birlik kaldığımız sürece, hiçbir zaman gerekli ya da mümkün olmayacaktır. Fakat bu avantajın Birlik kalmamıza bağlı olduğunu bir an bile unutmayalım. Dağıldığımız gün, işlerin değişmeye başladığı gün olacaktır. Zayıf eyaletlerin korkuları veya güçlü eyaletlerin ya da Konfederasyonların hırsları, 7. Şarl'ın eski dünyada yaptıklarının aynısına yol açacaktır. Orada olduğu gibi burada da, diğer eyaletler de aynı nedenlerle bu örneği izleyeceklerdir. Büyük Britanya'nın kendi durumundan elde ettiği değerli avantajı bizim de kendi durumumuzdan edinmemiz gerekirken Amerika, Avrupa kıtasının bir kopyası olacaktır. Özgürlükler sürekli ordular ve daimî vergiler arasında ezilecektir. Dağılmış bir Amerika'nın kaderi, Avrupa'nınkinden daha da korkunç olacaktır. Avrupa'daki kötücüllüğün kaynakları kendi topraklarıyla sınırlıdır. Yerkürenin başka köşelerinde, karşılıklı düşmanlıklarının alevlenebileceği ve Avrupa'yı, dış hırsların, kıskançlıkların ve intikam arzularının odağı kılacak güçlü rakipleri yoktur. Amerika'da ise iç kıskançlıklar, çekişmeler ve savaşlar, kaderin bizim payımıza düşürdüğü fenalıkların yalnızca bir kısmıdır. Avrupa, kendisinin dünyanın başka hiçbir köşesinden geleceğinden kaygılanmak durumunda olmadığı kötülükleri, bizim üzerimize salmaya hazır beklemektedir.

Birliğin dağılmasının yaratacağı tehlikeler ne kadar çok anlatılsa ve ne kadar sık tarif edilse yeridir. Barışı seven, bu ülkeyi seven, özgürlüklerini seven herkes Birleşik Amerika fikrine derin bir bağlılık duymalı ve bu birliği korumak için alınan önlemlere hak ettiği değeri vermelidir.

Birliğin etkili biçimde kurulmasından sonra sürekli orduların oluşturabileceği tehlikelere karşı mümkün olan en iyi güvence bu orduların devamlılığının sağlanması için ay-

rılacak kaynakta bir sınır öngörülmesidir. Bu önlem, tedbirli davranılarak, Anayasa'ya eklenmiştir. Bu konuyu adil ve tatmin edici biçimde ele aldığımı düşündüğüm gözlemlerimi burada tekrar etmeyeceğim.[133] Fakat Anayasa'nın bu kısmına, Büyük Britanya'da izlenen politikalardan ve uygulamalardan türetilerek yöneltilen bir itiraza dikkat çekmek yerinde olur. O devlette ordunun bir sene daha idame ettirilip ettirilmeyeceğine karar vermek için her yıl yasama organında oylama yapılırken, Amerikan Anayasası'nın bu son derece önemli süreyi iki yıla çıkarmış olması eleştirilmektedir. Yapılan karşılaştırmanın halka sunulduğu biçim budur, peki bu adil midir? Bu karşılaştırma adil midir? Britanya Anayasası, Parlamento'nun takdir yetkisini bir yılla mı sınırlamaktadır? Anayasa Kongre'ye iki yıllık bir onay verme zorunluluğu mu yüklemektedir? Tam tersine. Bu itirazı ortaya atan yazarların, Britanya Anayasası'nın yasama organının takdirini sınırlayan hiçbir hüküm içermediğini bilmiyor olmaları olanaksızdır. Tıpkı Amerikan Anayasası'nın yasama organının konu hakkındaki takdirini en fazla iki yılla sınırladığını bildikleri gibi.

Eğer Britanya örneğinden dürüst bir sav türetilecek olsaydı, bu sav şuna benzerdi: Britanya Anayasası askerî örgütlenmelerin idame ettirilmesi kararının ne kadar süreliğine verileceğine dair azami bir süre öngörmemiş olsa da bu süre, o ülke yasama organının takdiriyle pratikte bir yıla indirilmiştir. Şimdi, Avam Kamarası'nın yedi yıllığına seçildiği, üyelerinin çok büyük bir bölümünün halkın küçük bir kısmı tarafından seçildiği, seçmenlerin temsilcileri tarafından, temsilcilerin de Taç tarafından aşırı yozlaştırıldığı Büyük Britanya'da, temsilci organ kendisine sınırsız bir ordu idame ettirme yetkisi verilmiş olmasına karşın bu süreyi bir yıldan daha uzun süre belirleme isteği ve cüreti göstermiyorken, temsilci organların halkın BÜTÜNÜ tarafından, İKİ YILDA BİR ve ÖZGÜRCE seçildiği Birleşik Devletler'de, bu organlara, zaten İKİ YIL gibi kısa bir süreyle sınırlandırılmışlarken, ordu idame ettirme yetkisi açısından güvenilemeyeceğini söylemek için, utanma yeteneğinden tamamen yoksun olmak gerekmez mi?

133 Madison burada 26'ncı yazıya atıf yapıyor. (ç.n.)

Kötü niyet, neredeyse her zaman, döner dolaşır sahibini bulur. Federal hükûmetin karşıtlarının düştükleri durum, bunun bir örneğini oluşturmaktadır. Gelgelelim, yaptıkları hatalardan hiçbiri, halkın sürekli ordulara karşı temkinli yaklaşımından yararlanmaya çalışma çabaları kadar çarpıcı değildir. Bu çaba, halkın dikkatini bu önemli noktaya çekmesine çekmiştir. Ne var ki halk, etraflı bir inceleme yapmış ve Anayasa'nın yalnızca bu tehlikeye karşı en etkili önlemleri hâlihazırda öngörmüş olmakla kalmadığına, içerdiği düzenlemelerin ulusal savunma için tamamıyla yeterli olduğuna, Birlik eyaletlere veya konfederasyonlara dağılırsa yüzlerce sürekli ordunun koruyamayacağı Amerika'yı Birlik hâlinde koruyabileceğimize, halkın özgürlükleri ve mülkleri için tehlikeli olabilecek bu kurumlara, birleşik ve etkili bir hükûmet sağlanması ereği doğrultusunda hoş görülmesinin mutlaka gerekli olduğuna oy birliğiyle kanaat getirmiştir.

Bir deniz kuvveti kurulması ve sürdürülmesine duyduğumuz o açık gereksinim, Anayasa'nın buna ilişkin bölümünü diğer bölümlerinden sakınılmayan karalama ruhundan koruyabilmiştir. Denizlerdeki kuvvetini ancak bir arada kalarak alabilecek olması Amerika'nın en önemli şanslarından birisidir, bu kuvvet ise dış tehlikelere karşı onun temel koruyucusu olacaktır. Bu bağlamda da durumumuz ada devleti olmasının getirilerinden yararlanan Büyük Britanya'ya benzemektedir. Güvenliğimize yöneltilmiş olan girişimleri püskürtmek için en yetkili silahlarımız, ne mutlu ki namluları alçak bir hükûmet tarafından kendi özgürlüklerimize çevrilebilecek türden değildir.

Atlantik Okyanusu kıyılarında yaşayanlar açısından deniz kuvvetleri tarafından gerçekleştirilebilecek bu koruma son derece gereklidir. Eğer bugüne kadar yataklarında huzurla uyuyabildilerse, eğer mülkleri ahlaksız maceracıların yağmacı hedeflerine karşı güvende kalabildiyse, eğer deniz kenarındaki kentler cüretkâr ve ani işgalcilerin işgal ve saldırıları karşısında henüz kendilerini birer fidye olarak teslim etmek zorunda kalmadılarsa, tüm bu ongunluğun nedeni

mevcut hükûmetin onları koruma görevini başarıyla yerine getirmesinden değil, tesadüfi ve bir daha onları koruyup koruyacağına güvenilemeyecek etkenlerden dolayıdır. Belki doğu sınırlarının özellikle büyük tehlike altında olduğu Virginia ve Maryland dışında hiçbir eyalet, bu kaygıları New York kadar derinden hissedemez. New York'un çok geniş bir kıyı şeridi vardır. Eyaletin çok önemli bölgelerinden biri, bir adadır. Eyaletin içinden elli fersahtan uzun denizciliğe uygun bir nehir geçmektedir. Ticaretinin önemli bir merkezi, servetinin önemli bir kaynağı, her an rastlantılara, dış düşmanların alçakça girişimlerinin esiri ve hatta korsanların ve barbarların açgözlü taleplerinin odağı olarak savunmasızca durmaktadır. Avrupa'daki karmaşanın sonucunda savaş çıkacak olursa ve şu anda Avrupa'ya odaklanmış olan azılı tutkular okyanusa doğru akmaya başlarsa, yalnızca bu sayılan noktalardan değil okyanusla olan bütün sınırlarımızda gerçekleşebilecek saldırı ve talanlardan kendimizi kurtarabilmemiz ancak bir mucize eseri olanaklı olabilir. Amerika'nın şu anki durumunda bu tehlikelerin doğrudan odağında olan eyaletlerin bir genel hükûmetin zayıf bir siluetinden daha güçlü olmayan hükûmetten başka umut bağlayabilecekleri hiçbir şeyleri yoktur. Eyaletlerin sahip oldukları kaynaklar, kendilerini savunmaya yetecek olsalar bile, bu kez de korunmak istenen şey, zaten onu korurken kaybedilir.

Milis kuvvetlerini düzenleme ve toplama yetkisi daha önce yeteri kadar savunulmuş ve açıklanmıştı.[134]

Para toplama ve borçlanma yetkisi, ulusal savunmayı sağlamak için gerekli güce sahip olabilmek için önemli olduğundan ulusal savunma grubunda değerlendirilmesi uygundur. Bu yetki de yeterince incelendi. Bana göre, Anayasa'da bu yetkinin tanındığı biçimin ve kapsamın gerekli olduğu anlaşılır bir biçimde ortaya kondu.[135] Burada yalnızca bu yetkinin dış vergilendirmeyle, yani başka ülkelerden ithal edilen mallara uygulanacak vergilerle sınırlı tutulmasının daha iyi olacağı

134 Madison burada 29'uncu yazıya atıf yapıyor. (ç.n.)
135 Madison burada 30'uncu yazıdan 36'ncı yazıya kadar olan bölüme atıf yapıyor. (ç.n.)

yönünde öne sürülen bir karşı çıkışa karşı bir şeyler eklemek istiyorum. Dış vergilerin her zaman önemli bir gelir kaynağı olacağı, uzun bir süre temel gelir kaynağı olarak kalacağı ve şu anda da vazgeçilmez bir kaynak olduğu kuşkusuzdur. Ne var ki eğer hesaplama yaparken dış ticaretten elde edilecek gelirlerin ithalat kapsamına ve türüne göre değişeceğini ve bu değişimlerin kamusal gereksinimleri ölçmenin temel standardı olan nüfustaki artışla her zaman aynı oranda olmayacağını dikkate almazsak hata yapmış oluruz. İş gücünün yoğunlaştığı tek alan tarım oldukça, tüketicilerin sayısı arttıkça ithal edilecek malların sayısı da artmalıdır. Fakat ülke içinde tarım dışı üretimle uğraşan insanların sayısı arttıkça, nüfus artmakla beraber ithal edilen mal sayısı azalacaktır. Daha yakın bir gelecekte ise ithal edilecek mallar yalnızca hammaddeyle sınırlı kalmaya ve bu hammadde ihraç edilecek malların üretiminde kullanılmaya başlanabilir, böyle bir durumu caydırıcı vergilerle engellemek yerine ödüller yoluyla teşvik etmek gerekir. Sürekliliği hedeflenen bir yönetim sistemi bu olası değişiklikleri göz önünde tutmalı ve bu değişimlere göre kendini adapte edebilmeye hazır olmalıdır.

Bazıları, vergilendirme yetkisinin gerekliliğini yadsımamakla beraber Anayasa'ya, bu yetkinin tanımlandığı dil üzerinden şiddetli bir biçimde saldırmaktadırlar. Öne sürülen ve sürekli tekrarlanan bir iddiaya göre "Birleşik Devletler'in borçlarını ödemek, ortak savunmasını ve genel gönencini sağlamak amaçlarıyla vergi, harç, gümrük, üretim ve tüketim vergisi belirlemek ve toplamak" yetkisi, ortak savunmayı veya genel gönenci sağlamak için gerekli olduğu bahanesi altına sığınarak tüm yetkileri kullanabilmenin yolunu açan sınırsız bir yetki öngörmektedir. Bu iddianın sahiplerinin Anayasa'ya itiraz edebilmek için yeni nedenler bulabilmekte ne kadar zorlandıklarına, bu kadar yanlış bir sonuç uydurabilmiş olmalarından daha iyi bir kanıt düşünülemez.

Bir kere, sözü edilen genel ifadeler dışında Anayasa'nın başka yerlerinde, Meclis'in sahip olacağı yetkilere ilişkin bir sayım ya da tanım yapılmamış olsaydı, bu karşı çıkışlarda

bir düzeye kadar haklılık bulunduğu söylenebilirdi. Bu durumda bile yasama organına tüm olası senaryolar için geçerli ve sınırsız bir yetki veren bir hükmün neden bu kadar tuhaf bir dille düzenlendiğine ilişkin akla uygun bir neden bulmak zor olurdu. Meclis'e özgür basını ve jürili yargılama sistemini yok etme, hatta miras veya mülkiyet devri usullerini değiştirebilme gibi yetkiler de verilmek istense, bu yetkinin "ortak gönenç için para toplama" cümlesiyle ifade edileceğini savunmak fazlasıyla tuhaftır.

Öte yandan, bu genel ifadeler hemen ardından gelen ve ikisini yalnızca bir noktalı virgülle ayıran ifadelerle belirgin hâle getiriliyorsa, bu karşı çıkışta haklılık payı olması mümkün müdür? Bir metnin yorumu yapılırken o metinde yer alan her kısmın belirli bir anlam ifade ettiği bir yorum yapmamız gerektiğini söylüyorsak, aynı cümlenin açık ve kesin ifadelerle ifade edilmiş bir bölümünü tamamen yorumun dışında bırakıp daha belirsiz ve ucu açık terimlerle ifade edilmiş olan diğer kısma yoğunlaşmanın uygun olduğu söylenebilir mi? Sayılan tüm özel yetkiler zaten sözü edilen genel yetkinin içine dâhil olursa, ilerleyen bölümlerde bu özel yetkileri tek tek saymanın ne anlamı vardır? Önce genel bir ifade kullanıp devamında da bu genel ifadeyi açıklayıp sınırlamaktan daha doğal ne olabilir? Sayılan özel yetkilerin genel yetkiyi açıklayıp sınırlamadığını, yalnızca kafa karışıklığına ve hataya yol açtığını savunmak abestir. Bu abesliği ya itirazın ya da Anayasa'nın yazarlarına yükleme ikileminde kalacak olursak, bu abes yorumun yaratıcısının Anayasa Kongresi olmadığını söyleyerek fazla ileriye gitmiş olmayız.

Kongre tarafından kullanılan dil, Konfederasyon Maddeleri'ndeki dilden birebir alınmış gibi görünüyor, bu da sözü edilen itirazın ne kadar tuhaf olduğunun bir başka göstergesidir. Eyaletler arasındaki Birliğin temel amaçları, diyor üçüncü madde, "ortak savunma yapmak, özgürlükleri güvence altına almak, ortak ve genel gönenci sağlamaktır." Sekizinci maddedeki ifadeler de birebir aynıdır: "Ortak savunma ve genel gönenç amaçları için gerekli ve Birleşik Dev-

letler Kongresi tarafından onaylanmış tüm savaş masrafları ve diğer giderler ortak hazineden karşılanacaktır." Benzer bir dile dokuzuncu maddede de rastlanıyor. Yeni Anayasa'ya yöneltilen karşı çıkışı haklı çıkarmak için kullanılan yorum biçimi bu hükümleri yorumlamak için de kullanılırsa, mevcut Kongre'ye sınırsız olarak tüm durumlar için yasa yapma yetkisinin verildiği iddia edilebilir. Kongre, bu genel ifadelere takılıp kalıp takdir yetkisini belirginleştirip sınırlandıran hükümleri göz ardı ederek ortak savunma ve genel gönenci sağlamak için sınırsız yetki kullanmaya başlasaydı, Kongre'nin hakkında ne düşünülürdü? Yanıt verme işini itirazın sahiplerine bırakmak istiyorum: Sözü edilen itirazlarını yöneltirken kullandıkları mantığı tekrar ederek, Kongre'yi haklı mı çıkarırlardı? Ah, hatalı taraftaki insanın kınadığı şeyle sınanması amma da zordur.

Federalist, 42 (MADISON)

Aynı Görüşten Devam

Genel hükûmete verilen *ikinci* grup yetkileri, yabancı uluslarla ilişkilerimizi düzenleyen yetkiler oluşturmaktadır: Antlaşmalar yapma, elçiler, konsoloslar ve diğer yabancı devlet temsilcilerini gönderme ve kabul etme, açık denizlerde işlenen korsanlıkları, suçları ve uluslararası hukuka aykırı eylemleri tanımlayıp cezalandırma; 1808 yılından itibaren geçerli olmak üzere köle ithalatını yasaklama ya da köle başı on dolar aracı vergisi koyarak bu türden ithalatları caydırma yetkileri de dâhil olmak üzere dış ticareti düzenleme.

Bu gruptaki yetkiler, federal yönetimin en açık ve temel yetkilerini oluşturuyorlar. Belirli açılardan tek bir ulus olmayı hedefliyorsak, yabancı uluslara karşı tek ulus olmamız gerektiği kesindir.

Antlaşmalar yapma ve elçi gönderip alma yetkilerinin ne kadar gerekli olduklarını açıklamaya dahi gerek yoktur. İki yetki de Konfederasyon Maddeleri'nde de bulunmaktadır, ama bir farkla: Kongre'nin tasarısında, yapılan antlaşmaların eyalet düzenlemeleriyle özlerinde etkisiz bırakılmalarının önüne geçilmiş, ayrıca elçileri düzenleyen maddeye açıkça ve yerinde olarak "konsolosları ve diğer yabancı devlet temsilcilerini" atama ve kabul etme yetkisi de eklenmiştir. Elçi terimi, Konfederasyon'un ikinci maddesinin gerektirdiği üzere dar anlamıyla, bir devlete gönderilmiş en yüksek düzeyli kamu görevlisini imler şekilde kullanılmakta ve yabancı elçilikler kurmak gerektiğinde Birleşik Devletler'in göndermeyi tercih

etmesi en olası düzeylerdeki görevlileri dışlamaktadır. Bu maddeler kesinlikle konsoloslukları da kapsar biçimde yorumlanamaz. Ama Kongre, daha alt düzey kamu görevlileri görevlendirme ve konsoloslar gönderip kabul etme fikrini elverişli bulmuş ve uygulamıştır.

Aslında ticaret antlaşmalarında, görevleri doğrudan ticaretle bağlantılı konsoloslar atama konusunda anlaşmaya varılabileceği ve böyle bir antlaşmanın olmadığı durumlarda da Konfederasyon'un dokuzuncu maddesindeki düzenlenen Birleşik Devletler'in genel işleyişi için gerekli hükûmet görevlilerini atama yetkisi doğrultusunda yabancı devletlere Amerikan konsolosları da atanabileceği *belki* savunulabilir. Gelgelelim, bu doğrultuda bir antlaşma yok ise, bu hüküm, yabancı devletlerden gelecek konsolosları Birleşik Devletler'e kabul etme olanağı vermemektedir. Bu eksikliğin giderilmesi Kongre'nin mevcut modele küçük eklemeler yaptığı az sayıdaki örnekten biridir. Ama en ufak değişiklikler bile, zamanla gözden kaçabilecek yetki gasplarına yol açabilecek boşlukları dolduruyor ise, fazlasıyla önemli hâle gelir. Mevcut Meclis'in, bazen Konfederasyon'un kusurları yüzünden zorunda kalarak bazen de güveni kötüye kullanarak, kendisine verilmiş yetki alanını ihlal ettiği durumların bir listesini çıkarsak konuyla pek fazla ilgilenmemiş kimseler büyük olasılıkla hayretler içerisinde kalırlar. Bu liste, eğer çıkarılsa, Kongre'nin Eski Anayasa'nın yalnızca en açık ve çarpıcı kusurlarını değil en küçük eksikliklerini dahi giderebilmek için durmak bilmeksizin çalıştığını da ortaya koyarak, Yeni Anayasa lehine oldukça ikna edici bir sav oluşturur.

Açık denizlerde işlenen korsanlıkları, suçları ve uluslararası hukuka aykırı eylemleri tanımlayıp cezalandırma işinin genel hükûmete verilmesi de aynı derecede uygundur ve Konfederasyon Maddeleri'ne yapılmış daha da yerinde bir eklemedir. Konfederasyon Maddeleri'nde uluslararası hukuka aykırı eylemler hakkında hiçbir hüküm yer almamakta, bu yüzden de Konfederasyon'un her üyesine Konfederasyon'u yabancı uluslarla karşı karşıya getirme yetkisi tanın-

mış olmaktadır. Federal maddelerin korsanlık ve deniz suçları hakkında yaptığı düzenlemeler, bu suçların yargılanması için mahkemeler kurulacağını belirtmekten daha ileri gitmemektedir. Korsanlığın tanımlanması, belki de yerinde olarak, uluslararası hukuka bırakılmıştır; ama pek çok yerel yasada yasal bir tanım bulunmaktadır. Açık denizlerde işlenen suçların tanımlanması gerekli görünüyor. Suç kavramı İngiliz ortak hukukunda ve o krallıktaki çeşitli yazılı hukuklarda bile yeterince tanımlanmamış bir kavramdır. Kaldı ki ne İngilizlerin ne de başka ulusların hukukları, yasama organı kararıyla önceden iç hukukumuza işlenmemişlerse, bu suçların soruşturulması için dayanak alınamaz. Bu kavram eyaletlerin yasalarıyla tanımlandığı biçimiyle kullanılamaz, çünkü onları kılavuz almak güvenilmez ve hukuka aykırı olurdu. Eyaletlerin hiçbiri birbirleriyle aynı suç kavramına sahip değildir ve ceza yasaları her yönden birbirleriyle farklılıklar göstermektedir. Bu yüzden, suçları tanımlama yetkisi tanınmış olması kesinliği ve yeknesaklığı sağlamak için her yönden gerekli ve uygundur.

Bu konuda değinilen pek çok sav, dış ticaretin düzenlenmesi yetkisi için de geçerli olduğundan, bu yetkinin federal yönetime verilmesinin gerektiğini kanıtlamak için ek açıklamalar yapılmasına gerek yoktur.

Köle ithalatını yasaklayabilme yetkisi 1808 yılına kadar ertelenmese ve hemen yasaklayabilme yetkisi tanınmış olsa kuşkusuz daha iyi olurdu. Ne var ki genel hükûmetin 1808'e kadar bu yetkiyi kullanmasının neden kısıtlandığını ve neden bu hükmün bu biçimde ifade edildiğini anlamak zor değildir. Yine de modern politikanın dahi barbarlığa uzun süredir ve açıkça yer bıraktığını gösteren köle ticaretinin yirmi yıl sonra sona erebileceğini, bu süre içinde federal hükûmetin bu ticareti önemli oranda caydıracağını ve doğaya uygun olmayan bu köle ticareti işiyle hâlâ uğraşan eyaletlerin de Birliğin büyük çoğunluğunun yolunu izlemesiyle birlikte belki de köle ticaretinin tamamen ortadan kalkacağını bilmek insanlık adına olağanüstü bir kazanımdır. Avrupalı kardeşlerinin zorba-

lıklarından da kurtulabilecek benzer bir fırsat bulabilseler, talihsiz Afrikalılar için ne sevindirici olurdu!

Bu maddeyi Anayasa'ya itiraz edebilmek için iki şekilde yorumlamaya çalışan iki tip yazar oldu: Hükmü acımasız bir uygulamanın cezai yönden meşrulaştırması olarak görenler ve hükmün Avrupa'dan Amerika'ya gönüllü ve yararlı göçü engelleyeceğini düşünenler. Bu hatalı yorumlardan onlara bir yanıt vermek amacıyla bahsetmiyorum, çünkü yanıtlanmayı hak etmiyorlar. Amacım, önerilen hükûmete karşıt olan bazılarının mizaçlarını ve içinde bulundukları ruh hâlini gösterebilmektir.

Üçüncü grup yetkiler, eyaletler arasında uyumun ve iyi ilişkilerin korunması amaçlarına yönelen yetkilerdir.

Bu gruba, eyaletlerin yetkisine sınırlama getiren yetkiler ve yargı organına tanınmış olan bazı yetkiler de dâhil edilebilir; ama ilkini ayrı bir grupta inceleyeceğimiz, ikincisini ise hükûmetin yapısına ve örgütlenmesine geldiğimizde ele alacağımız için kendimi bu üçüncü kategori altında tanımlanabilecek diğer yetkilerle sınırlayacağım: Eyaletler arasında ve yerli kabilelerle yapılacak ticareti düzenlemek; para basmak, böylece yerli ve yabancı paranın değerini belirlemek; sahte para ve kıymetli evrak basımına karşı cezalar öngörmek; ağırlık ve ölçü birimlerinde ortaklığı sağlamak; yurttaşlığa kabul ve iflas hâlleri için mevcut kurallarda yeknesaklığı sağlamak; her eyaletteki yargısal işlemlerin kaydedilme ve arşivlenme biçimini ve bu işlemlerin diğer eyaletlerde doğuracakları sonuçları belirlemek ve postaneler ve posta yolları inşa etmek.

Üyeleri arasındaki ticareti düzenleme yetkisinin mevcut Konfederasyon'da bulunmayışı, zararlarını açıkça deneyimlediğimiz temel kusurlarından birisidir. Daha önceki yazılarda bu konuda sunulan kanıt ve görüşlere ek olarak, bu tamamlayıcı hüküm eklenmezse çok önemli ve vazgeçilmez bir yetki olan yabancı ticareti düzenleme yetkisinin de eksik ve etkisiz kalacağını söylemek gerekir. Bu yetkinin temel amaçlarından biri, diğer eyaletler üzerinden ithalat ve ihracat yapan eyaletlerin bu eyaletler tarafından yerinde olmayan miktarlarda vergilendirilmesinin önüne geçmekti. Eyaletler arası ticareti

düzenleme yetkisi eyaletlere bırakılınca, bunların, iki eyaletin yetki alanlarında arasında kalan bölgeler içerisinde ithal ve ihraç edilen malların vergilerini ithal edilenlerin tüketicilerine, ihraç edilenlerin ise üreticilerine yüklemenin bir yolunu bulacaklarını öngörmemiz gerekirdi. Geçmiş deneyimlerimizden biliyoruz ki aynı yoldan gidilirse yine böyle bir yol bulunacak ve insan ilişkilerinin doğası gereği eyaletler arasında bitmek tükenmek bilmez düşmanlıklara ve ikide bir kamusal huzuru bozan ciddi sıkıntılar ortaya çıkacaktır. Konuya arzu ve çıkarlar yönünden bakmayanlar ise, ticaretle uğraşan eyaletlerin ticaretle daha az uğraşan komşularından dolaylı gelirler elde etmeye çalışmalarının son derece haksız ve yersiz olduğunu göreceklerdir çünkü zarar gören taraf hem diğer eyalete karşı hınç beslemeye başlayacak hem de dış ticareti sürdürebilmek için daha uygunsuz yollara başvurma yoluna gidecektir. Ne var ki daha büyük ve kalıcı çıkarların savunuculuğunu yapan aklın cılız sesi, çoğu zaman, kamusal organların ve bireylerin yakın ve ölçüsüz çıkarlar için duydukları sabırsız açgözlülüğün gürültüsü tarafından bastırılır.

Konfedere eyaletler arasındaki karşılıklı ticarete bekçilik etme yetkisinin gerekliliği yalnızca kendi deneyimlerimizle değil, diğer devletlerden örneklerle de desteklenebilir. Birliğin çok zayıf olduğu İsviçre'de her kanton, kendi yetki alanındaki tacirlerin, ek bir ücret ödemeksizin diğer kantonlara geçmelerine izin vermek zorundadır. Almanya'da beyliklerin ve eyaletlerin köprülerden, nehirlerden ve yollardan imparatorun ve meclisin onayını almaksızın geçiş ücreti veya vergi almaları kanunla yasaklanmıştır; ne var ki o konfederasyondaki pek çok diğer örnekte olduğu gibi bu konuda da uygulamada yasalara pek uyulmadığı ve yukarıda öngörülen sorunlara orada da rastlandığı, daha önceki yazılardan birinde yer verilen bir alıntıda belirtilmişti.[136] Hollanda Birliği'nin üye devletler için öngördüğü kısıtlamalardan birisi, genel iktidarın izni olmaksızın komşular için zararlı olabilecek ihracat vergileri öngörme yasağıdır.

136 Madison burada büyük olasılıkla 19'uncu yazıya atıf yapıyor; ama bu yazının orijinal metninde de sözünü ettiğine benzer bir alıntı bulunmamaktadır. (ç.n.)

Yerli kabilelerle yapılacak ticaret, yerinde bir biçimde, Konfederasyon Maddeleri'nde yer alan ve söz konusu maddeyi belirsiz ve çelişkili kılan iki kısıtlamadan bağışık kılınmıştır. Konfederasyon Maddeleri'ndeki yetki, eyaletlerin üyeleri olmayan Yerliler için geçerli olarak düzenlenmiştir ve eyaletlerin bu konuda kendi düzenlemelerini yapma hakkı sınırlanmış değildir. Ne tür yerlilerin eyaletlerin üyeleri sayılacakları hâlâ açıklığa kavuşmuş değildir ve federal konseylerde sürekli karmaşa ve çekişme yaratan sorunlardan birini oluşturmaktadır. Ayrıca yerliler, eyaletlerin mensubu olmamakla birlikte eyaletlerin yargı alanında yaşıyorlarsa, dışarıdan bir yetkiyle düzenleme yapılırken iç yasama etkisine nasıl müdahale edilmemiş olabileceğini anlamak olanaklı değildir. Konfederasyon Maddeleri'nin düşünüp taşınıp yapılması olanaksız bir şeyi hedef belirlediği düzenlemeler bununla da sınırlı değildir: Birliğe bir konuda tikel egemenlik verip o konuda eyaletlerin hâlâ yetkilerinin tamamına sahip olmaya devam edeceklerini düzenlemek, bir parçası çıkarılan bütünün hâlâ bir bütün olduğu söylemeye benzer ve matematiğin temel aksiyomlarına aykırıdır.

Para basma ve dolayısıyla yerli ve yabancı paranın değerini belirleme yetkisi konusunda söylenmesi gereken tek şey, bu yetki düzenlemesi ile Konfederasyon Maddeleri'nin temel eksikliklerinden birinin gideriliyor oluşudur. Mevcut Kongre'nin bu konudaki tüm yetkisi, kendisi veya eyaletler tarafından *basılmış* paranın düzenlenmesi yetkisiyle sınırlıdır. Kolaylıkla görülebilir ki mevcut paranın *değerini* yeknesaklaştırma planı, her eyaletin para konusunda farklı düzenlemeler yapabilmesi durumunda başarısız olacaktır.

Para ve kıymetli evrakların sahtesinin basılması eylemine karşı cezalar öngörmek, doğal olarak, bunların değerini korumakla görevlendirilmiş olan iktidara verilmelidir.

Ağırlık ve ölçü birimlerinin düzenlenmesi işi Konfederasyon Maddeleri'nden alınmıştır ve paranın düzenlenmesi yetkisiyle benzer gerekçelere dayanmaktadır.

Yurttaşlığa kabul kurallarındaki farklar, uzun süredir, sistemimizdeki hatalardan birini oluşturan karmaşık ve hassas sorunlardan biri olarak görülüyor. Konfederasyon'un dördüncüsü maddesinde "dilenciler, serseriler ve kanun kaçakları hariç olmak üzere her eyaletin *özgür sakinleri*,' diğer eyaletlerin *özgür yurttaşlarına* sağladıkları tüm ayrıcalıklara ve bağışıklıklara sahip olacak ve her eyaletin *halkı* diğer eyaletlerdeki ticaret ve alım satım için sağlanan ayrıcalıklardan yararlanacaktır." hükmü düzenlenmektedir. Bu hükümde dikkat çekici bir dil karmaşası vardır. Maddenin bir bölümünde *özgür sakinler* terimi kullanılırken, başka kısımlarda *özgür yurttaşlar* ve *halk* terimlerinin kullanılmasının nedeni nedir? Tüm yurttaşların sahip oldukları ayrıcalık ve bağışıklıkları düzenledikten sonra neden ayrıca "ticaret ve alım satım için sağlanan ayrıcalıklar" ifadesini eklemeye gerek duyulmuştur? Bu hükmün kaçınılmaz yorumu, *özgür sakinler* kavramının kapsamına girenlerin başka tüm eyaletlerde *özgür yurttaşların* sahip oldukları tüm ayrıcalıklara, yani kendi oturdukları eyaletlerde sahip olduklarından daha büyük ayrıcalıklara sahip oldukları ve dolayısıyla her eyaletin, diğer eyaletlerin sakinlerine, yurttaşlarına tanıdığı bütün hakları tanıma zorunluluğu olduğu, ama kendi eyaletlerindeki yurttaş olmayan sakinlere bu hakkı tanımak zorunda olmadığıdır. "Sakinler" terimini söz konusu ayrıcalıkların yalnızca yurttaşlara tanınacağı biçimde dar yorumlayacak olsak bile yorum zorlukları ortadan kalkmaz, yalnızca azalır. Hâlâ tüm eyaletlere, diğer eyaletleri yurttaşlığa kabul etmek gibi uygunsuz bir yetki verilmiş olur. Bir eyaletin kurallarına göre orada çok kısa bir zaman geçirmiş olanlar bile yurttaşlığa kabul edilirken, bir diğerinde aranan kıstaslar çok daha fazla olabilmektedir. Dolayısıyla ikinci eyalette yurttaşlığa kabul edilme yeterliliğine sahip olmayan biri, ilkinin yurttaşı olarak bu yetersizliğinden sıvışabilmekte ve dolayısıyla bir eyaletin yasası diğer eyaletin yasasına, akla mantığa sığmaz bir biçimde, ikinci eyaletin yargı bölgesinde baskın gelmektedir. Bu konuda son derece utanç verici durumlardan şimdiye kadar tesadüfen kaçınabildiğimizi itiraf etmek gerekiyor. Bazı eyaletlerin yasaları, ya-

bancıları, yalnızca yurttaşların değil sakinlerin haklarına da aykırı olan son derece tiksindirici yasaklara tabi kılmaktadır. Bu yabancılar başka bir eyaletin yasasına göre sakin olmaları nedeniyle ya da başka bir nedenle yurttaş niteliğini kazanacak olursa ve bu haklarını o kısıtlamaları uygulayan eyaletlere karşı öne sürecek olurlarsa ne olacak? Hukuki sonuçları ne olursa olsun diğer sonuçları muhtemelen istenmeyecek derecede ciddi olacaktır. Bu doğrultuda Yeni Anayasa, son derece yerinde biçimde, bu durumun ve bu konu bağlamında Konfederasyon'un tüm kusurlarının önüne geçecek bir düzenleme yapmakta ve genel hükûmete tüm Birleşik Devletler'de geçerli yeknesak bir yurttaşlığa kabul kuralı oluşturma yetkisi vermektedir.

İflas için yeknesak kurallar belirleme yetkisi ticareti düzenleme yetkisiyle çok yakın bir ilişki içerisindedir ve farklı eyaletlerde ticari ilişkileri ve malları olan veya mallarını başka eyaletlere taşıyabilecek dolandırıcıların bu türden eylemlerinin önüne geçecektir. Bu hükmün yerindeliğinin sorgulanması pek olası değildir.

Her eyaletteki yargısal işlemlerin kaydedilme ve arşivlenme biçimini ve bu işlemlerin diğer eyaletlerde doğuracakları sonuçları belirlemek yetkisi, bu konuda Konfederasyon Maddeleri'ndeki hükme göre açık ve değerli bir ilerleme sağlamaktadır. Konfederasyon Maddeleri'ndeki hüküm bu konuda son derece muğlaktır ve nasıl yorumlanırsa yorumlansın fazlasıyla önemsizdir. Burada düzenlenen yetki, özellikle birbirine komşu eyaletlerin sınır bölgelerinde, yani başka bir yargı alanına girince hukukun etkilerinin birden ve gizli bir biçimde değişebildiği yerlerde son derece yararlı olacaktır.

Posta yolları inşa etme yetkisi ne yönden bakılırsa bakılsın zararsız bir yetkidir ve layığıyla altından kalkılırsa kamu için son derece yararlı olabilir. Eyaletler arasındaki iletişimi arttırabilecek hiçbir yöntem değersiz olamaz.

Federalist, 43 (MADISON)

Aynı Görüşten Devam

Yetki gruplarından *dördüncüsü* şu çeşitli yetkilerden oluşuyor:

1. "Yazarlara ve mucitlere yazdıkları ve keşfettikleri üzerinde sınırlı süreli bir özgül hak tanıyarak bilimin ve yararlı sanatların gelişimini teşvik etme" yetkisi.

Bu yetkinin yararını sorgulayacak çok az insan bulunur. Yazarların telif hakkı Büyük Britanya'da ortak hukuk tarafından resmî olarak tanınmış bir haktır. Yararlı icatların hakları da aynı mantıkla mucitlerine verilmelidir. İki durumda da kamusal yarar ve bireylerin talep hakları yerinde bir biçimde uyumlaştırılmıştır. İki durum için de eyaletler, tersi yönde düzenlemeler yapamazlar ve zaten çoğu eyaletin Kongre'den geçen benzer yasalar nedeniyle böyle bir düzenlemenin yapılacağını beklediği söylenebilir.

2. "Belirli eyaletlerin feragati ve Kongre'nin kabulü sonucunda Birleşik Devletler hükûmetinin başkenti olarak belirlenecek (on mil kareyi geçmeyen) alanda ve eyaletlerin yasama organlarının onayıyla kaleler, ambarlar, cephanelikler, tersaneler ve diğer yararlı binalar inşa etmek için satın alınacak yerlerde, özgül yasama yetkisi kullanmak."

Başkentte hükûmetin tek yetkili olmasının gerekliliğini açıklamaya bile gerek yoktur. Birlikteki bütün yasama organlarının, hatta dünyadaki bütün yasama organlarının, üstün ve genel yetkileri gereği kullandıkları bir yetkidir. Bu yetki verilmese yalnızca halkın iktidarına bir darbe vurulmuş ve çalışmalarının bölünmesinin cezasız kalmasına olanak sağ-

lanmış olmakla kalınmayacak, ayrıca genel duruma üyeleri görevlerini yerine getirirken başkenti içinde bulunduran eyalete bağımlı hâle gelecektir. Bu da hükûmet için eşit derecede aşağılayıcı ve uygunsuz olacak, ulusal konseyin olduğu kadar Konfederasyon'un diğer üyelerinin de söz konusu eyaletin korkusu ve etkisi altında kalmasına yol açacaktır. Hükûmetin bağımsızlığına zarar verebilecek etmenlere dair bu türden çekinceler, hükûmetin yerleşik merkezinde giderek yapılacak iyileştirmelerin tek bir eyaletin ellerine bırakılamayacak kadar önemli bir kamusal emanet olması ve hükûmetin taşınması olasılığında çok fazla engel oluşturacak olması gibi etkenler de düşünüldüğünde daha da artmaktadır. Bu federal bölgenin boyutları, tüm karşıtlarını tatmin edecek kadar sınırlandırılmıştır. Bu bölgeyi ondan feragat ederek bağışlayacak eyaletin de onayı arandığından, eyaletlerin o bölgede yaşayan yurttaşlarının haklarını ve onaylarını gözetecekleri kesin olduğundan, bu sakinlerin de ayrılmanın parçası olmayı kabul etmeleri için yeterli derecede çıkarları bulunduğundan, üzerlerinde yetki sahibi olacak hükûmetin seçilmesinde ses sahibi olacaklarından, tabii ki kendilerine kendi oylarıyla oluşturulan bir yerel yasama organı sağlanacağından, ayrıldıkları eyalet yasama organının ve ayrılacak halkın bu ayrılma yönünde karar verebilme yetkilerine sahip olacakları Yeni Anayasa'yı kabul ederek buna rıza gösteren halktan türeyeceğinden, akla gelebilecek bütün karşı çıkışların önüne geçildiği görülmektedir.

Hükûmet tarafından inşa edilecek kaleler, ambarlar ve benzerleri üzerindeki yetkinin gerekliliği de aynı derecede açıktır. Bu tür yerlere harcanacak para ve oralarda saklanacak kamusal mallar, bu yerler üzerindeki yetkinin belirli bir eyaletin eline bırakılmamasını gerektirmektedir. Yine bütün Birliğin savunulması için gerekli bu türden yerlerin, en küçük bir biçimde de olsa, bir eyalete bağlanması yerinde değildir. Bu konuda da eyaletlerin onayı aranarak, yöneltilebilecek tüm endişe ve karşı çıkışların önüne önceden geçilmiştir.

3. "Yüksek ihanet suçunun cezasını belirlemek; ancak yüksek ihanet suçundan mahkûmiyetin etkileri mahkûm ile kan

bağı olan kişilere yansıtılamaz ve mahkûmun mallarına, yaşamından daha uzun bir süre için el konulamaz."

Yüksek ihanet suçu yalnızca Birleşik Devletlere karşı işlenebileceğinden, bunu cezalandırma yetkisi de onа verilmelidir. Bununla birlikte, özgür bir yönetimde soyut ve uydurma ihanet iddiaları şiddet eğilimli hiziplerin birbirlerine zarar vermek için kullandıkları başlıca bahanelerdir. Bu nedenle, Kongre, son derece yerinde bir kararla, bu özgün tehlikeye karşı önlemler almış ve suçun tanımını ve bu suçtan bir kişiyi mahkûm edebilmek için ne tür kanıtların varlığının aranacağını Anayasa ile düzenlemiş, bu suçtan mahkûmiyet kararı verirken suçludan başkasının cezalandıramayacağını düzenleyerek de Kongre'yi sınırlamıştır.

4. "Birliğe yeni eyaletler kabul etmek; ancak bir eyaletin yargı yetkisi içerisinde yeni bir eyalet kurulamaz; söz konusu eyaletlerin ve Kongre'nin onayı olmaksızın, iki veya daha fazla eyaletin ya da bunların belirli parçalarının birleşimiyle yeni bir eyalet oluşturulamaz."

Bu önemli konuda Konfederasyon Maddeleri'nde bir düzenlemeye rastlanmamaktadır. Birleşik Devletler'e katılmak isterse Kanada'ya bu hak verilmiştir; ancak diğer *kolonilerin* katılımı, ki göründüğü kadarıyla bu sözcükle İngiliz kolonileri kastediliyor, dokuz eyaletin takdirine bırakılmıştır. Bu maddelerin hazırlayıcıları gelecekte *yeni eyaletlerin* kurulabileceğini gözden kaçırmışlar gibi görünmektedir. Bu ihmalin yarattığı sıkıntıları ve Kongre'nin bu yetkiyi üzerine almak durumunda kaldığını hep beraber gördük. Dolayısıyla yeni sistemin bu eksikliği gidermesi son derece yerindedir. Federal iktidarın ve eyaletlerin onayı olmaksızın yeni eyalet kurulamaması, böylesi bir işlemde gözetilmesi gerekli ilkelere uyumlu, genel bir tedbirdir. Bir eyaletin onayı olmaksızın ondan koparılacak parçalarla yeni bir eyalet kurulamaması büyük eyaletlerin hasetlerini; eyaletlerin onayı olmaksızın bunların birleşmeleriyle yeni bir eyalet kurulamaması da küçük eyaletlerin hasetlerini baskılayan, özel önlemlerdir.

5. "Anayasa'daki hiçbir hükmün Birleşik Devletler'in ya da eyaletlerin haklarını zedeler biçimde yorumlanmaması koşuluyla Birleşik Devletler'e ait toprakları ya da diğer mülkleri kullanma ve bunlar hakkında gerekli kural ve düzenlemeleri yapma."

Bu çok önemli bir yetkidir ve bir öncekini gerekli kılan aynı etmenler yüzünden gereklidir. Hükme eklenen şart da son derece yerindedir ve büyük olasılıkla Batı topraklarıyla alakalı olarak kamunun da aşina olduğu tartışmalar ve sorunlar yüzünden gerekli görülmüştür.

6. "Her eyalette cumhuriyetçi yönetim biçimini güvence altına almak; her eyaleti işgale karşı ve yasama organının ya da (yasama organının toplanamadığı durumlarda) yürütme organının talebi üzerine iç saldırılara karşı korumak."

Cumhuriyetçi ilkeler üzerine kurulu ve cumhuriyetçi üyelere sahip bir konfederasyonda denetleyici hükûmetin sistemi aristokratik ve monarşik eğilimlerden korumak için gerekli yetkilere sahip olması gerektiği açıktır. Böyle bir birlik ne kadar sıkı olursa, üyelerinin birbirlerinin politik kurumlarından etkilenme düzeyleri artar ve üyelerin birlik üzerinde anlaşıldığı andaki yönetim biçiminin *özü itibarıyla* korunması konusunda diretebilme hakları da güçlenir. Fakat hak, başvurulacak bir yolun varlığını da gerektirir; böyle bir yol, Anayasa'dan başka nereye emanet edilebilir? Farklı ilkeler ve biçimler üzerine kurulmuş yönetimlerin, benzer nitelikteki yönetimlere kıyasla bir federal ortaklıkla birleşmelerinin çok daha zor olduğu saptanmıştır. "Farklı beyliklere tabi özgür şehirlerden ve önemsiz eyaletlerden kurulduğu için Konfedere Alman Cumhuriyeti," diyor Montesquieu, "Hollanda ve İsviçre'ye göre daha sorunludur." "Makedon kralı Amfiktiyonlarda bir koltuk elde eder etmez, Yunanistan dağılmıştı" diye ekliyor. Son örnekte yeni Konfederasyon'un orantısız gücü ve monarşik biçiminin de sonuca etki ettiğine kuşku yoktur. Böyle bir önleme neden gereksinim olduğu ve bu önlemin genel hükûmetin eyaletlerin iç işlerine onları onayı olmaksızın karışmasına bahane oluşturma olasılığı olup ol-

madığı sorulabilir. Bu soruların yanıtı hazırdır. Genel hükûmetin müdahalesine gerek duyulmadığı sürece bu hüküm, Anayasa'da yer alan zararsız bir fazlalık niteliğindedir. Fakat bazı eyaletlerin kaprislerinin, hırslı liderlerin girişimlerinin, dış güçlerin hilelerinin ve baskılarının neler getirebileceğini kim bilebilir? Eyaletlerin iç işlerine karışılma tehlikesine gelince, genel hükûmetin, bu anayasal yetkinin doğası gereği, müdahale etmesi gerektiği yerde müdahale etmek zorunda olduğu açıktır. Ancak bu zorunluluk, cumhuriyetçi yönetim biçimini *güvence altına almak* ile sınırlıdır; bu da güvence altına alınan biçimin zaten mevcut olmasını gerektirir. Dolayısıyla eyaletler mevcut cumhuriyetçi biçimlerine sadık kaldıkları sürece Federal Anayasa'nın koruması altındadırlar. Diğer cumhuriyetçi biçimlere geçiş yapmak istediklerinde buna hakları vardır ve hâlâ federal güvenceden yararlanırlar. Tek sınırlama, cumhuriyetçi biçimde cumhuriyet karşıtı biçime geçiş konusunda öngörülmüştür, bundan şikâyet edecek kişi sayısının da pek az olması beklenir.

İşgallere karşı korunma, toplumun her köşesinden gelebilecek tehlikelere karşı gereklidir. Burada kullanılan ifadenin genişliği yalnızca dış düşmanlara karşı değil, güçlü komşuların hırslarına ve kindar girişimlerine karşı da güvenliği sağlama isteğinden kaynaklanıyor gibi görünmektedir. Geçmiş ve günümüz konfederasyonlarının başına gelenler, Birliğin zayıf üyelerinin bu maddenin öngördüğü güvenceyi hafife almamalarını gerektiriyor.

İç saldırılara karşı korunmanın eklenmiş olması da aynı derecede yerindedir. Tek bir hükûmet altında örgütlendikleri söylenemeyecek İsviçre kantonlarında dahi benzer bir hüküm bulunmaktadır ve bu birliğin tarihinde bu karşılıklı yardımın en demokratik kantonlar tarafından dahi pek çok kez istendiği ve bu isteğin de yerine getirildiği görülmektedir. Bizim aramızda yakın tarihte gerçekleşen bilindik olay da bu türden tehlikelere hazır olmamız için bizi uyarmaktadır.

Çoğunluğun yönetim biçimini değiştirmesine engel olmak ya da azınlığın yönetimi değiştirebilecek güce sahip olabil-

mesi, ilk bakışta cumhuriyetçi teoriye aykırı gibi görünebilir. Böyle görenlerin ulaşacağı doğal sonuç, federal müdahaleye (bu müdahalenin uygunsuz olacağı zamanlar hariç) hiçbir zaman gerek duyulmayacağıdır. Ne var ki teorik akıl yürütme, diğer pek çok konuda olduğu gibi bu konuda da pratikten alınan derslerle sınanmalıdır. Bir eyaletin küçük bir ilçesinde ya da bölgesinde çoğunluğu oluşturan kötü niyetli gruplar şiddet içeren amaçlarla bir karışıklık çıkardıklarında o eyaletteki iktidar mahallî iktidarı korumak için müdahale etme yetkisine sahipse, bir eyaletteki çoğunluğun benzer amaçlarla çıkarabileceği bir kargaşaya federal iktidarın müdahale etme yetkisi neden olmasın? Dahası, eyalet anayasalarının bazı bölümleri Federal Anayasa'yla o kadar yakın ilişki içerisindedir ki ilkine verilecek bazı zararların Federal Anayasa'ya sıçramaması olanaksızdır. Bir eyalette çıkacak bir kargaşa, bu kargaşaya katılanlar hükûmetin dostlarına oranla kayda değer bir sayıda olmadıkları sürece, nadiren federal müdahale gerektirecektir. Fakat bu kayda değer sayıya ulaşıldıysa ortaya çıkan şiddeti federal iktidarın bastırması, çoğunluğun kanlı ve dik başlı bir isyanla amaçlarını gerçekleştirmelerine izin vermekten çok daha iyi olacaktır. Müdahale etme yetkisinin varlığı, çoğu zaman ona başvurulmasını gerektirecek durumları önlemeye yetecektir.

Cumhuriyetçi yönetimlerde gücün ve haklının her zaman aynı tarafta olduğu doğru mudur? Azınlıktaki hizbin kendine özgü kaynakları, askerî yetenekleri ve deneyimleri, ya da dış güçlerin yardımları sayesinde kılıca başvurma noktasında üstünlüğü sağlayamayacağı söylenebilir mi? Bu avantajlı konumdan yararlanıp birlik olan azınlığın, gücünü ani ve toplu bir biçimde kullanma olasılığı daha düşük olan çoğunluğa baskın gelebilmesi mümkün değil mi? Gerçek güçlerin yarıştığı bir ortamda kazananın, seçimlerdeki gibi, farklı taraflarda kaç kişinin olduğuna göre belirleneceğini sanmak kadar saçma bir düşünce olamaz! Bir kere, *yurttaşlar* bakımından azınlık olan bir grup, yabancı sakinlerin, eyalet anayasasının oy hakkı tanımadığı kimselerin veya teklifsiz gezginlerin gelişigüzel katılımlarıyla *kişi* bakımından çoğunluğu sağlayamaz

mı? Bazı eyaletlerde düzgün bir yönetimin sağladığı sakin ortamlarda suyun altında saklanan mutsuz bir grup insanın, çalkantılı sivil şiddet dönemlerinde kendilerini yakın gördükleri bir tarafa üstünlüğü sağlamak için hazır beklediklerini bilmiyormuş gibi davranamam.

Hangi tarafın haklı olduğunun kuşkulu olduğu durumlarda silahlara koşup eyaleti parçalara ayıran iki şiddetli hizbin umabileceği en iyi hakem, yerel kavgalardan etkilenmemiş konfedere eyaletlerin temsilcilerinden başka kim olabilir? Yargıçların bağımsızlığı, birleştirici güç olarak hizmet edecektir. Keşke tüm özgür hükûmetler, bu türden sorunları giderebilmek için aynı olanağa sahip olsalar; keşke bu kadar etkili bir plan, insanlığın evrensel barışını sağlayabilecek ölçekte de kurulabilse!

Anayasal bir hakka dayanmayan bir isyanın tüm eyaletleri sarıp da üstün gücü elde etmesi olasılığına karşı nasıl bir çare öngörülebileceği sorusu sorulabilir. Bu soruya verilebilecek tek yanıt, nasıl ki böyle bir isyanı öngörebilmek mümkün değilse, böyle bir isyana çare öngörmenin de mümkün olmadığıdır. Bununla birlikte, hiçbir anayasa önceden böyle çare öngöremeyecekse de Federal Anayasa'nın kargaşa riskini azaltan, sözü edilen hükmünün yeterli bir önlem olduğu söylenebilir.

Montesquieu'nün konfedere bir cumhuriyetin avantajları arasında saydıklarından en önemlilerinden birisi, "eyaletlerden birinde bir halk isyanı çıkarsa, diğer eyaletler bu isyanı bastırabilirler. İstismarcılar bir kısma sızabilse bile, sağlam kalan kısımlardakiler istismarcıların üstesinden gelebilecek olmalarıdır."

7. "Bu Anayasa'nın yürürlüğe girmesinden önce yapılmış tüm borç antlaşmaları ve verilmiş tüm taahhütler, bu Anayasa uyarınca, Konfederasyon için geçerli olduğu ölçekte, Birleşik Devletler için de geçerlidir."

Bu yalnızca beyan edici nitelikte bir hüküm olarak görülmelidir. Muhtemelen, başka nedenlerin yanında, sivil toplu-

mun politik biçimi değiştiğinde tüm ahlaki yükümlülüklerinin de sihirli bir biçimde ortadan kaybolduğunu söyleyen uydurma doktrine aşina olan yabancı alacaklıları tatmin etmek için eklenmiştir.

Anayasa'ya bu konuda yöneltilen cılız bir itiraza göre taahhütlerin geçerli olduğu düzenlemesi yalnızca lehe olan taahhütler için düzenlenmeliyken aleyhe olan taahhütleri de kapsar biçimde düzenlenmiştir. Cılız itirazlarda pek çok kez olduğu gibi, bu itiraz da nitelik değiştirip büyümüş, ulusal haklara karşı bir komplo içine girildiği iddiasına evrilmiştir. Bu iddianın yazarlarına, pek az insana hatırlatılması gereken bir bilgiyi vermek gerekiyor: Taahhütler doğaları gereği karşılıklıdırlar ve bir taahhüdün bir tarafının kabul edilmesi zorunlu olarak diğer tarafının da kabul edilmesini gerektirir. Ayrıca bu madde beyan edici nitelikte olduğundan, bir durum için bu ilkenin kabul edilmesi onu tüm durumlar için geçerli kılar. Yine bu kişilere, her anayasanın önlemlerini hayalî olmayan tehlikelerle sınırlaması gerektiğini, bu anayasal beyanla, hatta bu beyan verilmemiş olsaydı dahi, hükûmetin zaten kendisini borçlarından adil olmayan bir biçimde tek taraflı olarak azat etme tehlikesini göze almaya *yeltenemeyeceğini* hatırlatmak gerekir.

8. "Yalnızca iki istisna dışında, eyaletlerin dörtte üçünün onayıyla değişiklikler yapmak."

Gelecekte edineceğimiz deneyimlerin bazı yararlı değişiklikler yapmayı gerektireceğini biliyoruz. Bu yüzden de değişikliklerin nasıl yapılacağına ilişkin bir yöntemin öngörülmesi gerekiyordu. Kongre'nin uygun gördüğü yöntem, her açıdan, bütünüyle yerinde olarak nitelendirilmeyi hak etmektedir. Anasaya'yı fazlasıyla değişken kılacak gereksiz değişiklikler yapmaktan kaçınılması sağlanırken, diğer taraftan da Anayasa'yı değiştirmek, ileride keşfedilebilecek hatalarını kalıcı hâle getirecek kadar zorlaştırılmamaktadır. Dahası, hatalar ikisi tarafından da deneyimlenebileceğinden, bunların düzeltilmesinde eyalet hükûmetleri ve federal hükûmetleri eşit derecede yetkili kılınmıştır. Senato'daki oy eşitliği yönün-

deki istisna, büyük olasılıkla, bu eşitliği destekleyen eyaletlerin ısrarlarıyla, eyaletlerin, yasama organının bu meclisinde güvence altına alınan eşit temsil ilkesiyle korunan egemenlik haklarına ek bir güvence olarak getirilmiştir. Diğer istisna da benzer düşüncelerle ve aynı hakları korumak amacıyla getirilmiş olmalıdır.

9. Anayasa'nın dokuz eyalet konvansiyonu tarafından onaylanması, onaylayan eyaletler bakımından yürürlüğe girebilmesi için yeterli olacaktır."

Bu madde yeterince açıklayıcıdır. Anayasa'nın geçerliliğine, yalnızca, halkın açık takdiriyle karar verilebilir. On üç eyaletin oy birliği aranmış olsaydı, tüm ülkenin en önemli çıkarları, tek bir üyenin kaprislerine ve ahlaksızlıklarına bağımlı kılınmış olurdu. Kongre böyle bir eksikliğinde bulunmuş olsaydı, geçmiş deneyimlerimiz yüzünden, bu bağışlanamaz bir hata sayılırdı.

Bu konuda ikisi de çok hassas nitelikte iki soru ortaya çıkıyor: 1. Eyaletler arasındaki yasal anlaşmanın bir biçimi olan Konfederasyon, hangi ilkelere dayanılarak, üyelerinin tamamının onayı olmaksızın ortadan kaldırılabilir? 2. Anayasa'ya onay veren dokuz ya da daha fazla eyalet ile vermeyen diğerleri arasında ne tür bir ilişki kurulacaktır?

İlk soru, durumun mutlak gereklerine ve kendini koruma üstün ilkesine dayanılarak bir çırpıda yanıtlanabilir. Tanrının ve doğanın bu üstün kuralı, tüm politik kurumların toplumun güvenliğini ve mutluluğunu hedeflemesini ve bu amaca hizmet ettiği takdirde tüm kurumların feda edilebilmesini gerektirmektedir. *Belki*, anlaşmanın ilkelerinin ötesine bakmadan da bir yanıt bulunabilir. Konfederasyon'un kusurları sayılırken bazı eyaletlerin ona basit bir yasal tasdikten daha ileri düzey bir onay göstermediklerinden daha önce de söz edilmişti. Karşılıklılık ilkesi gereği, diğer eyaletlerin de yükümlülüklerinin bu düzeyden daha ileri gitmediğini kabul etmek gerekli gibi görünüyor. Bağımsız egemenler arasında, yalnızca olağan bir yasama organı eylemine dayanan bir an-

laşma, basit bir ittifaktan veya taraflar arası bir antlaşmadan daha önemli bir işlem sayılamaz. Antlaşmalar konusunda yerleşik bir doktrine göre tüm maddeler taraflar arasında karşılıklı olarak geçerli olan şartlar öngörürler, bu maddelerden birinin ihlali tüm antlaşmanın ihlali anlamına gelir, taraflardan birinin antlaşmayı ihlal etmesi diğer maddeleri geçersiz hâle getirir ve diğerleri, eğer isterlerse, antlaşmayı bozulmuş ve hükümsüz ilan edebilirler. Federal antlaşmanın bozulması için tüm eyaletlerin onayı almanın gerekmediği düşüncesini haklı çıkarmak amacıyla bu hoş olmayan gerçeklere başvurmak gerekirse, oy birliği aranmamasından şikâyet eden tarafların antlaşmayı *pek çok kez* ve *önemli düzeyde* ihlal ettiklerini yüzlerine vurmamız gerekmiyor mu? Bir zamanlar, bu paragrafta sunulan fikirleri dile getirmemek gerekiyordu. Şimdi durum da o zamanlar sessiz kalmayı gerektiren nedenler de değişti.

İkinci soru da en az aynı düzeyde hassastır. Fakat bunun gelecekte gerçekleşmesinin yalnızca bir olasılık olması, hakkında çok fazla varsayımsal tartışma yürütmeyi gereksiz kılmaktadır. Bu, çözülmesi için kendi akışına bırakmamız gereken durumlardandır. Genel olarak söylenebilir ki onay veren ve vermeyen eyaletler arasında politik bir ilişki kalmasa bile aralarındaki ahlaki ilişki zarar görmeksizin devam edecektir. Hangi taraftan gelirse gelsin adalet talepleri ciddiye alınacak ve gereği yerine getirilecek; insanlığın haklarına tüm durumlarda karşılıklı olarak gerekli saygı gösterilecek; ortak çıkarlar ve her şeyden önce geçmişteki iyi ilişkilerin hatırası, umuyorum ki yeniden birleşmenin önündeki engelleri hızlı bir biçimde kaldıracak ve bir tarafın *ılımlılığı* ve diğer tarafın *sağduyusu* yeniden bir araya gelecektir.

Federalist, 44 (MADISON)

Aynı Görüşten Devam ve Sonuç

Federal iktidar lehine hükümlerden *beşinci* grubu, eyaletlerin yetkilerine kısıtlamalar getiren yetkiler oluşturmaktadır.

1. "Hiçbir eyalet herhangi bir antlaşmaya, ittifaka ya da konfederasyona taraf olamaz; yabancı gemilere mal alma ya da iç denizlere silahlı olarak girme yetkisi veremez; para basamaz; muharrer senetler çıkaramaz; altın ve gümüş para harici bir borç ödeme aracı kullanamaz; yurttaşlıktan çıkarılma kararları, *ex post facto* yasalar ya da sözleşmelerden doğan yükümlülüklere aykırı yasalar çıkaramaz; herhangi bir soyluluk unvanı dağıtamaz."

Antlaşmalara, ittifaklara ve konfederasyonlara taraf olabilme yasağı şu anki Birlikte de mevcuttur ve açıklanmasına gerek olmayan nedenlerle Yeni Anayasa'ya aynı biçimde geçirilmiştir. Yabancı gemileri yetkilendirme yasağı da eski sistemde de bulunmakta, Yeni Anayasa'yla ise biraz genişletilmektedir. Eski sisteme göre eyaletler yabancı gemilere savaş ilanından sonra izin verebiliyorlardı; yenisine göre ise bu izin, savaş ilanından önce veya sonra olması fark etmeksizin, Birleşik Devletler hükûmetinden alınacaktır. Bu değişikliğin tamamıyla yerinde olduğu, dış güçlere karşı tüm konularda yeknesaklığın sağlanmasının getireceği avantajlar ve yabancı uluslara karşı doğrudan sorumluluğun bu ulusların doğrudan muhatabı olan organda toplanması gerekliliği düşünüldüğünde, kolaylıkla görülebilmektedir.

Bu hükümle eyaletlerden esirgenen para basma yetkisi, Konfederasyon'da (Kongre'yle birlikte kullanılmak üzere bir

istisna hariç olmak üzere) eyaletlere de tanınmış, ancak alaşımını ve değerini düzenleme hakkı Kongre'ye verilmişti. Bu noktada da Yeni Anayasa eskisinden iyidir. Alaşımı ve değeri belirleme yetkisi genel iktidara verilince, eyaletlerin elindeki para basma yetkisi, yalnızca darphanelerin sayısını arttırma ve dolaşan para biçimlerinde ve ağırlıklarında değişiklik yapabilme yetkisinden daha ileriye gidememiştir. Eyaletlerin para biçim ve ağırlıklarında değişiklikler yapmalarının sakıncaları, bu yetkinin baştan federal iktidara verilme amacını saptırmıştır. Darphane kurma yetkisinin sakıncaları paranın değerinin altın ve gümüş üzerinden belirlenmesiyle önlenebilecek olsa da bu kez de bu amaç, zaten, genel iktidar altında örgütlenecek yerel darphanelerle gerçekleştirilebilir.

Muharrer senet çıkarma yasağının genişletilmesi, her yurttaşa, adalet aşkı ve kamusal gönenci sağlayacak kaynaklar hakkındaki bilgisi oranında mutluluk vermelidir. Barış sağlandığından beri Amerika, kâğıt paranın zararlı etkileri yüzünden, insanların birbirlerine duymaları gereken güvenden, halk meclislerine ve sanayiye duymaları gereken güvenden, halkın ahlaki kapasitesinden cumhuriyetçi yönetim biçiminden çok şey kaybetmiştir. Bu kaybın büyük oranda sorumlusu, bu düşüncesiz tedbire başvuran eyaletlerdir, bu kaybı yakın zamanda telafi edebilmeleri ise mümkün görünmüyor. Eyaletlerin bu toplu suçlarını telafi etmeleri için en iyi yol, adaletin yerine getirilmesi için bu yetkiden gönüllü olarak vazgeçmeleridir. Bu ikna edici unsurların yanına bir de eyaletlere parayı düzenleme özgürlüğünün verilmemesi gerektiğini kanıtlayan etmenler eklenmelidir ne de olsa senetler para yerine geçen kâğıt aracılardır. Her eyalet paranın değerini belirleme hakkına sahip olsaydı, eyaletlerin sayısı kadar farklı kur olurdu ve dolayısıyla eyaletler arası ilişkiler zarar görürdü. Paranın değerinde yapılacak tek taraflı değişiklikler diğer eyaletlerin yurttaşlarına zarar verir, bu da eyaletler arasında düşmanca ilişkiler yaratırdı. Aynı zararı yabancı güçlerin yurttaşları da göreceğinden, tek üyenin akılsızlığı yüzünden Birliğe duyulan güven de azalırdı. Eyaletlerin altın ya da gümüş para basarak paranın değerini belirleme yetkisinin yol

açabileceği bu sonuçlar, bu eyaletlerin kâğıt para basabilmeleri yetkisi için de geçerlidir. Altın ve gümüş para harici bir borç ödeme aracı kullanma yasağı da kâğıt para basma yetkisine ilişkin olanlara benzer nedenlerle eklenmiştir.

Yurttaşlıktan çıkarılma kararları, *ex post facto* yasalar ya da sözleşmelerden doğan yükümlülüklere aykırı yasalar, sosyal sözleşmenin en temel ilkelerine ve hakkını vererek yasama yapma işinin tüm ilkelerine aykırıdır. İlk ikisi bazı eyalet anayasalarına yapılan eklerle açıkça, tümü ise bu temel belgelerin ruhu ve amaçlarıyla örtülü olarak yasaklanmıştır. Yine de deneyimlerimiz bize bu türden tehlikelere karşı ek önlemler almanın her zaman gerekli olduğunu gösteriyor. Dolayısıyla Kongre Anayasa'ya, çok yerinde bir kararla, bireysel özgürlüklere ve kişi güvenliğine ilişkin olan bu anayasal güvenceyi eklemiştir. Bunu yaparken büyük bir bağlılıkla seçmenlerinin kuşku götürmez çıkarlarına ve içten duygularına kulak verdiklerini söylerken yanılıyor olamam. Amerika'nın ayık halkı, halk meclislerine hâkim olan gelgitli politikalardan bıkmış durumdadır. Toplumun en çalışkan ve en az bilgili kesimlerinin bireysel özgürlüklerini ilgilendiren konularda, girişimciler ve kodaman spekülatörler eliyle yapılan ani değişiklikleri ve yasal müdahaleleri, pişmanlık ve kızgınlıkla izlediler. Yine her yasal müdahalenin süregelen müdahaleler zincirinin bir parçası olduğuna ve ondan sonra gelen her müdahalenin öncekinin yarattığı etkinin doğal sonucu olduğuna tanık oldular. Dolayısıyla kamusal tedbirlerde spekülatörlerin müdahalelerini yasaklayan, genel bir ılımlılık ve çalışkanlık ruhunu isteklendiren ve iş hayatına düzen kazandıracak kapsamlı bir reformun gerektiğinin farkındalar. Soyluluk unvanları dağıtma yasağı, Konfederasyon Maddeleri'nden alınmıştır ve açıklama yapmayı gerektirmemektedir.

2. "Hiçbir eyalet, kendi denetim yasalarını uygulamak amacıyla mutlaka gerekli olanlar hariç olmak üzere, Kongre'nin onayı olmaksızın gümrük, ithalat veya ihracat vergileri koyamaz. Eyaletler tarafından ithalat ve ihracata koyulan harç ve vergilerden elde edilecek tüm net kazanç Birleşik

Devletler hazinesine ait olacak, bu amaçla konulan tüm yasalar Kongre'nin denetleme ve değişiklik yetkisine tabi olacaktır. Hiçbir eyalet Kongre'nin onayı olmaksızın tonaj vergisi koyamaz, barış zamanlarında ordu veya savaş gemisi barındıramaz, başka eyaletlerle veya yabancı ülkelerle antlaşmalar ve sözleşmeler yapamaz, bilfiil işgal edilmediği veya gecikilmesinde sakınca bulunacak yakın bir tehlike bulunmadığı sürece savaş ilan edemez."

Ticareti düzenleme işinin federal meclislere bırakılmasının gerekliliği yönündeki tüm savlar, eyaletlerin ithalat ve ihracatlar konularındaki yetkilerini sınırlama fikrini de desteklemektedir. Dolayısıyla bu hükümdeki yetki kısıtlamasının ithalatlar ve ihracatlar üzerinde eyaletlere uygun bir takdir alanı bırakırken bir yandan da Birleşik Devletler'e bu takdir yetkisinin istismarına karşı makul bir frenleme yetkisi vermesinin yerindeliğini belirtmenin dışında, bu konu üzerinde daha fazla durmak gereksizdir. Bu hükmün geri kalan bölümlerinin arkasındaki gerekçeler ya çok açıktır ya da zaten yeterince açıklanmıştır, dolayısıyla daha fazla açıklama yapmaya gerek yoktur.

Son grup olan *altıncı* grubu, tüm bu yetkilerin gereği gibi etkili kullanılabilmesini sağlayacak çeşitli yetki ve hükümler oluşturmaktadır.

1. Bunlardan ilki, "Birleşik Devletler hükûmetine, bir dairesine ya da memuruna daha önce sözü edilen ve Anayasa tarafından tanınmış diğer tüm yetkilerin kullanılabilmesi için gerekli ve uygun tüm yasaları yapma yetkisi"dir.

Anayasa'nın pek az hükmü bu hüküm kadar ölçüsüzce eleştirilmiştir. Ne var ki yakından bakıldığında, daha önce başka bir yerde gösterildiği gibi, hiçbir hükmün bu hüküm kadar sağlam olamayacağı görülecektir. Bu yetkinin *özü* olmasa, tüm Anayasa boş kâğıt parçasından başka bir şey olamazdı. Dolayısıyla Anayasa'nın bu bölümüne itiraz edenler, ancak hükmün düzenlenme *biçimine* itiraz ediyor olabilirler. Peki, akıllarında bu hükmün daha iyi biçimde ifade edilebileceği bir fikir var mı?

Kongre tarafından bu konunun ele alınabileceği başka dört olası yöntem vardır. Mevcut Konfederasyon'un *açıkça* tanınmamış tüm yetkilerin kullanılmasını yasaklayan ikinci maddesini birebir alabilirlerdi; pozitif bir düzenleme biçimiyle "gerekli ve uygun" ifadesinden anlaşılması gereken yetkileri teker teker saymaya çalışabilirlerdi; negatif bir düzenleme biçimiyle bu yetkilerin dışında kalması amaçlanan yetkileri saymaya çalışabilirlerdi; ya da gerekli ve uygun yetkilerin gelecekte yorum ve çıkarsama yollarıyla kullanılması için konu hakkında tamamen sessiz kalabilirlerdi.

Eğer Anayasa Kongresi ilk yolu seçip de Konfederasyon'un ikinci maddesini benimseseydi, yeni Kongre, ya eski Kongre'nin uğraşmış olduğu gibi *açıkça* ifadesini olabildiğince katı yorumlayıp hükûmeti tüm gerçek yetkilerinden mahrum bırakmaya çalışanların saldırılarıyla uğraşacak, ya da bu ifadeyi aşırı geniş yorumlayıp bu sınırlama hükmünü tamamen anlamsız hâle getirecekti. Eğer gerekli olsaydı, Kongre'ye Konfederasyon Maddeleri'yle tanınan hiçbir önemli yetkinin *yorum* ya da *örtülü anlam* doktrinlerine şu ya da bu ölçekte başvurmaksızın kullanılamayacağını göstermek oldukça kolay olurdu. Yeni sistemde daha geniş yetkiler tanındığından, hükûmet, gerekli ve uygun olduğu kesin ama *açıkça* tanınmamış yetkileri kullanarak Anayasa'yı ihlal etmekten değil, hiçbir şey yapmayarak kamusal çıkarlara ihanet etmekten çekinecektir.

Eğer Kongre diğer yetkilerin kullanılabilmesi için gerekli ve uygun yetkileri teker teker saymaya kalksaydı, Anayasa'nın ilgili olabileceği tüm konuları tüketici olarak sayması gerekirdi ve yalnızca mevcut konular değil, gelecekte yaşanabilecek ve genel yetkinin kullanılmasını gerektirebilecek tüm olası değişikliklerin de öngörülmesi gerekecekti. Oysa genel yetkinin tüm kullanımlarında, *özel yetkiler*, yani belirli bir *amaca* ulaşmak için kullanılması gereken yollar, amaçla beraber değiştikleri gibi çoğu zaman amaç sabit kalsa bile farklılık gösterebilir.

Diğer yetkilerin kullanılabilmesi için gerekli ve uygun olmayan yetkileri sayma işi de aynı derecede olanaksızdır. Burada dile getirilebilecek ek bir sorun daha vardır: Yetki sa-

yımındaki her hata, hükûmete yeni bir yetki tanınması anlamına gelecektir. Bundan kaçınmak için istisnaları tikel olarak sayma yoluna gidilirse ve geriye kalan *uygun ve gerekli olmayan diğer* yetkiler jenerik ifadelerle yasaklanacak olursa, teker teker sayılan yetkiler kullanılması en az istenen ve en az hoşgörü gösterilecek olan yetkiler olarak görülecektir. Bunun doğal sonucu, teker teker sayılmayan ve jenerik ifadelerle dışarıda bırakılmış olan gereksiz ve uygunsuz diğer yetkilerin, açıkça sayılmayanlara kıyasla daha az sorun olarak görülmesi ve bunlara ilişkin yasağa aynı bağlılıkla uyulmamasıdır.

Eğer Anayasa bu konuda sessiz kalsaydı genel yetkileri kullanabilmek için gerekli özel yetkilerin hükûmet tarafından çıkarımlar yoluyla kullanılması gerekli olacaktı. Hukukta ve mantıkta en yerleşik aksiyomlardan birine göre, amaç gerekliyse, ona ulaşma araçlarını kullanmak da meşrudur. Genel yetkinin kapsadığı tüm amaçlar, ona ulaşmak için gerekli tüm özel yetkilerin kullanılmasını meşru kılarlar. Dolayısıyla Kongre tarafından bu son yöntem izlenseydi, Anayasa'nın şu anki biçimine yönlendirilmiş olan tüm itirazlar o durum için de geçerli olurdu. Bu durumda gerçek sorun, özellikle kritik dönemlerde, Birliğin en gerekli yetkilerinin bile yerindeliğini sorgulayabilmek için kullanılabilecek bir bahanenin Anayasa tarafından açık bir hükümle ortadan kaldırılmamış olması olacaktı.

Eğer Kongre, Anayasa'nın bu hükmünü yanlış yorumlayıp gerçekte gerekli olmayan yetkileri kullanırsa ne olacağı sorulabilir. Yanıt, yanlış ya da geniş yorumlanabilecek genel veya özel tüm yetkiler için ve eyalet yasa koyucularının kendi anayasalarını ihlal etmeleri durumu için aynıdır. Bir kere, yetki aşımının başarıya ulaşıp ulaşmayacağı, yasama işlemlerini yorumlayıp uygulayacak olan yürütme ve yasama organlarına bağlıdır. Son sözü ise, daha sadık temsilciler seçerek yetki aşımında bulunanları görevden alabilecek olan halk söyleyecektir. Bu son çarenin anayasaya aykırı işlemlerde bulunan eyalet yasa koyucularından ziyade anayasa aykırı işlemlerde bulunan federal yasa koyucular için geçerli olacağı söylenebi-

lir, çünkü federal yasa koyucuların bu türden eylemleri eyalet yasa koyucularının da haklarını ihlal edecek ve eyalet yasa koyucuları bu eylemin anayasaya aykırı niteliğini belirlemeye, halkı alarma geçirmeye ve nüfuzlarını kullanarak federal temsilcileri değiştirmeye çalışacaklardır. Eyalet yasama organları ile halk arasında ilkinin eylemlerini denetleyecek böyle bir aracı organ bulunmadığından eyalet anayasalarının ihlallerinin fark edilmeden ve giderilmeden kalmaları daha olasıdır.

2. "Birleşik Devletler Anayasası, Anayasa'ya uygun olarak yapılmış tüm Birleşik Devletler yasaları ve antlaşmalar, ülkenin üstün hukukunu oluşturmaktadır, her eyalet yargıcı bu hukuklarla bağlıdır ve eyalet yasalarında veya anayasalarında yer alan aksi yönde düzenlemeler geçersizdir."

Anayasa karşıtlarının yersiz hırsları, eğer eklenmemiş olsaydı Anayasa'yı kesinlikle ve son derece kusurlu kılacak böyle bir düzenlemeye bile saldırmalarına yol açıyor. Bunu tamamen anlayabilmek için bir an bir hükümle eyalet anayasalarının üstünlüğünün muhafaza edildiğini varsayalım.

Bir kere, eyalet anayasaları eyalet yasama organlarını Konfederasyon Maddeleri'nde sayılanlar hariç tüm konularda mutlak yetkili kabul ettiklerinden, önerilen Anayasa'da yer alan ve Konfederasyon Maddeleri'ndeki yetkilerden geniş olan tüm yetkiler kendiliğinden geçersiz hâle gelecek ve yeni Kongre eskisiyle aynı aciz duruma düşecektir.

Dahası, bazı eyaletlerin anayasaları Konfederasyon'un mevcut yetkilerini bile açıkça ve tam olarak tanımadıklarından, bu anayasalara üstünlük tanımak, önerilen Anayasa'daki tüm yetkilerini tartışmalı kılacaktır.

Dahası, eyaletlerin anayasaları çok büyük farklılıklar gösterdiğinden, eyaletler için eşit derecede ve çok önemli bir antlaşma ya da ulusal yasa, bazı eyaletlerin anayasalarıyla çelişebilecek ve bazı eyaletlerde geçerli diğer eyaletlerde ise hükümsüz olacaktır.

Son olarak, dünya, ilk defa, tüm hükûmetlerin temel ilkelerine aykırı bir hükûmetin kurulduğu bir sisteme tanıklık

edecektir. Öyle bir sistem ki kafası diğer organlarının tahakkümünde olan bir canavar gibi, toplumun bütününün iktidarı, onu oluşturan kısımlara tabi kılınmış.

3. "Birleşik Devletler'in ve eyaletlerin tüm Senatörleri, Temsilciler Meclisi üyeleri, eyalet yasama organları üyeleri ve tüm yürütme ve yargı organları üyeleri, bu Anayasa'ya sadık kalacakları yönünde yemin edecek veya söz vereceklerdir."

Eyalet yetkilileri Federal Anayasa'ya bağlı kalmakla yükümlü kılınırlarken, neden Birleşik Devletler yetkililerinin eyalet anayasalarına bağlı kalmakla yükümlü kılınmadıkları sorusu dillendirildi.

Buna birçok neden gösterilebilir. Ben ise kendimi en açık ve kesin yanıtla sınırlayacağım. Federal hükûmetin üyelerinin, eyalet anayasalarını uygulama görevleri yoktur. Diğer taraftan, eyalet hükûmetlerinin üyeleri ve yetkilileri Federal Anayasa'yı uygulayacak başlıca aktörlerdendir. Başkanın ve Senato'nun seçilmesi, eyalet yasama organlarına bağlıdır. Temsilciler Meclisi'nin seçilmesi de ilk etapta aynı organı ilgilendirecek olmanın yanında, büyük olasılıkla gelecekte de eyalet yasalarına göre ve eyalet yetkilileri tarafından gerçekleştirilecektir.

4. Federal yetkileri etkili kılmak için gerekli hükümlere yürütme ve yargı organlarını ilgilendiren hükümler de eklenebilir ama bunlar başka bir yerde ayrıntılı olarak inceleneceklerinden, şu anda bunlara değinmiyorum.[137]

Böylece önerilen Anayasa'yla tanınan yetkileri genel olarak veya sayarak düzenleyen tüm maddeleri detaylı olacak incelemiş ve verilen hiçbir yetkinin Birliğin gerekli amaçlarına ulaşması için gereksiz ya da uygunsuz olmadığı gerçeğinin yadsınamayacağı sonucuna varmış olduk. Dolayısıyla bu yetkilerin tanınıp tanınmayacağı sorusu başka bir soruya dönüşüyor: Birliğin gereksinimlerine uygun bir hükûmet kurmak istiyor muyuz, istemiyor muyuz? Başka bir deyişle, Birliğimizi korumak istiyor muyuz?

137 Madison burada 65'inci yazı ila 85'inci yazı arasındaki bölüme atıf yapıyor. (ç.n.)

Federalist, 45 (MADISON)

Birliğin Yetkilerinin Eyalet Hükûmetleri İçin Yaratacağı Sözde Tehlikeler Hakkında Ek Bir Tartışma

Federal hükûmete nakledilen yetkilerden bir tekinin bile gereksiz ya da uygunsuz olmadığını gösterdikten sonra ele alınacak sıradaki soru, bir bütün hâlinde bu yetkilerin, eyaletlere bırakılmış olan yetkilere olan oranının bir tehlike yaratıp yaratmayacağıdır.

Kongre'nin tasarısının karşıtları, öncelikle federal hükûmetin amaçları için mutlaka verilmesi gereken yetki düzeyini düşünmek yerine, zamanlarını eyalet hükûmetlerine verilmesi önerilen yetki düzeyinin olası sonuçlarını tartışarak harcıyorlar. Fakat eğer Birlik Amerikan halkını dış tehlikelere, eyaletler arasında çıkacak çekişme ve savaşlara, özgürlüğe düşman şiddet eğilimli baskıcı hiziplere, çıktıkları kaynağı gittikçe zehirleyen askerî örgütlenmeye karşı güvence altına almak için mutlaka gerekliyse, yani kısaca Birlik Amerikan halkının mutluluğunu sağlamak için mutlaka gerekliyse, Birliğin amaçlarına ulaşması için olmazsa olmaz olan yetkilerine yalnızca tekil eyaletlerin önemini azaltıyor diye itiraz etmek saçmalık değil midir? Binlerce insanın yüce kanlarını döktüğü ve milyonların tüm emeklerinin karşılığı olan mülklerini harcamak zorunda kaldıkları Amerikan Konfederasyonu'nu kuran yüce Amerikan Devrimi, Amerikan halkı barışın, özgürlüğün ve güvenliğin tadını çıkarsın diye değil de tekil eyaletlerin hükûmetleri ve mahalli yönetimler bazı süslü yetkilerini korusunlar ve onurlarını ve egemenlik isteklerini tatmin

etsinler diye mi gerçekleştirildi yani? Hepimiz eski dünyaya hâkim olan o iğrenç öğretiyi, kralların halk için değil halkların kral için yaratıldığı düşüncesini duymuşuzdur. Bu doktrini yeni dünyada başka bir biçimde yeniden mi canlandıracağız? Halkın mutluluğunu, politik kurumların istekleri için feda mı edeceğiz? Politikacıların, halkın kamusal yararın ve halkın bütününün gerçek gönencinin izlenmesi gereken temel amaçlar olduğunu ve bu amaca ulaşmak için uygun olan biçim hariç hiçbir hükûmet biçiminin bir önemi olmadığı gerçeğini unuttuğumuzu varsaymaları için henüz çok erkendir. Eğer Kongre'nin tasarısı kamusal mutluluğa aykırı olsaydı benim oyum tasarıyı reddetme yönünde olurdu. Eğer Birliğin kendisi halkın mutluluğuyla çelişseydi, Birliği dağıtma yönünde olurdu. Aynı doğrultuda, eğer Birliklerin egemenlikleri halkın mutluluğuyla çelişiyorsa, her iyi yurttaşın oyu ilkini ikincisine feda etmek yönünde olmalıdır. Fedakârlığın ne düzeyde gerekli olduğu zaten gösterildi. Feda edilmemiş kısmın ne derece tehdit altında olduğu sorusu ise şu anda ilgilendiğimiz sorudur.

Bu yazılar boyunca federal hükûmetin işlemlerinin eyalet hükûmetleri için zarar verici olmayacağını kanıtlayan pek çok farklı sav sunuldu. Bu konu hakkında ne kadar fazla düşünürsem, aradaki dengenin bozulması durumunda bu dengenin eyalet hükûmetlerinin değil federal hükûmetin aleyhine bozulacağına o kadar ikna oluyorum.

Konfederasyonların eski ve modern örneklerinin hepsinde gördüğümüz üzere üyeler, sürekli olarak genel hükûmetten, artık saldırılara karşı kendisini koruyamayacağı noktaya gelene kadar bazı yetkiler çalmaya çalışma eğilimindedirler. Gerçi bu örneklerin çoğunda sistem şu anda incelediğimiz sistemden çok farklıdır ve üyelerin müdahaleleri çoğu zaman federal hükûmetin kaderini belirleyebilmiştir; ama önerilen Anayasa'da da eyaletler aktif egemenliklerinin çok büyük bir bölümünü muhafaza edeceklerinden, bunlardan gelebilecek müdahaleler kesinlikle göz ardı edilmemelidir. Akhalar Birliği'nde de federal hükûmet muhtemelen Kongre'nin

tasarladığı hükûmete çok benzer düzeyde ve türde yetkilere sahipti. Likya Konfederasyon'u, en azından ilke ve biçiminin bize aktarıldığı kadarıyla, bizimle daha da büyük benzerlikler taşımaktadır. Ama tarih bize bunlardan hiçbirinin tek bir birleşik hükûmete doğru çözülmediğini ve hatta çözülmeye yaklaşmadığını gösteriyor. Tam tersine, bunlardan birinin sonu, federal iktidarın alt iktidarlar arasındaki çekişmeleri ve sonunda da ayrılmayı engellemedeki acizliği sonucu gelmiştir. Bu örneklere dikkatimizi vermemiz gerekli, çünkü bu örneklerde bütünü oluşturan üyeler üzerindeki dış baskılar, ki bu baskılar bütünü oluşturan parçaları birbirlerine iterler, bizim durumumuza göre çok daha fazlaydı. Dolayısıyla eyaletleri ve federal hükûmeti birbirine bağlayan bağlar bizde bu örneklere kıyasla çok daha kuvvetli olmalıdır.

Feodal sistemlerde de aynı eğilimleri görüyoruz. Bu sistemlerde çoğu zaman yerel egemenler ile halk arasında hiç, genel egemenler ile halk arasında ise biraz duygudaşlık olmasına karşın, en çok ihlalde bulunanlar çoğu zaman yerel hükûmetler olmuştur. Dış baskılar iç uyuma ve bağlılığa zorlamasa ve özellikle de yerel egemenler halkın desteğini kazanabilse, Avrupa'daki büyük krallıklar eski feodal baronların sayısı kadar farklı bağımsız prensliklerden oluşurlardı.

Eyalet hükûmetleri, hangi açılardan kıyaslarsak kıyaslayalım, federal hükûmete göre daha avantajlıdırlar: birbirlerine doğrudan bağımlılık yönünden, iki tarafın sahip olacağı kişisel nüfuzlar yönünden, her birine tanınmış yetkiler yönünden, halkın tercihini ve desteğini edinme olasılıkları yönünden, birbirlerinin tedbirlerine karşı durabilme ve etkisiz kılabilme araçları yönünden. Sonuç değişmez.

Eyalet hükûmetleri federal hükûmetin kurucu bileşenleri ve zorunlu parçaları olarak görülebilirler; ama federal hükûmetler, eyalet hükûmeti kurup işletmeye hiçbir şekilde zorunlu değildir. Eyalet yasama organları olmadan, Birleşik Devletler Başkanı'nı seçmenin olanağı yoktur. Çoğu zaman seçilmesinde çok büyük etkileri olacak, belki çoğu durumda doğrudan karar verici olacaklardır. Senato kesinlikle ve yal-

nızca eyalet yasama organları tarafından seçilecektir. Temsilciler Meclisi bile, aslında doğrudan halk tarafından seçilse de seçimleri kendisini eyalet yasama organlarına yaptırabilecek nüfuza sahip sınıftan insanların etkisi altında yapıldığından bir dereceye kadar eyalet yasama organları etkisi altındadır. Dolayısıyla federal hükûmetin tüm temel organları varlıklarını şu ya da bu miktarda eyalet hükûmetlerine borçludurlar ve dolayısıyla büyük olasılıkla eyalet hükûmetlerine zorluk çıkarma değil, onlara bağlılık hissetme ve dalkavukluk etme eğiliminde olacaklardır. Diğer taraftan, eyalet hükûmetlerinin bileşenleri varlıklarını hiçbir şekilde federal hükûmetlerin aracılıklarına borçlu değildirler, federal hükûmetlerin üyelerinin yerel nüfuzları da aynı şekilde ya hiç etkili değildir ya da çok az etkilidir.

Anayasa doğrultusunda Birleşik Devletler tarafından istihdam edilen kişi sayısı, eyaletler tarafından istihdam edilen kişi sayısına göre çok düşük olacaktır. Dolayısıyla ilki, ikincisine kıyasla daha az kişisel nüfuza sahip olmalıdır. On üç eyaletin yasama, yürütme ve yargı organlarında görev alan sulh hâkimleri, milis yetkilileri, bakanlık yetkilileri, tüm illerde ve belediyelerdeki yerel yetkililer, üç milyondan fazla insanın arasına karışmış ve bu üç milyonun her sınıfından ve grubundan insanla tanışıklığı olan insanlardır. Tüm bu nedenlerle, hem sayı hem de nüfuz bakımından federal yönetim eyalet yönetimleriyle boy ölçüşemez. On üç eyaletteki üç büyük organın üyelerini, yargı organından sulh yargıçlarını ayrık tutarak, Birliğin organlarının üye saylarıyla kıyaslayın. Üç milyonluk halkın sahip olacağı milis kuvvetleriyle herhangi bir kurumun sahip olabileceği ordu ve donanma kuvvetlerini kıyaslayın. Aslında söylemem gerekir ki sadece bu son nokta açısından eyaletlerin sahip olduğu avantaj dahi, tek başına belirleyicidir. Federal hükûmet vergi toplayıcılarına sahiptir evet; ama eyalet hükûmetlerinin de kendi vergi toplayıcıları vardır. Kaldı ki federal hükûmetin vergi toplayıcıları büyük oranda deniz kıyılarında ve sınırlı sayıdalarken, eyaletlerinkiler ülkenin her köşesine yayılmış ve çok sayıdadır, dolayısıyla bu konuda da avantaj eyaletlerdedir. Konfederasyon'un

tüm eyaletlerde hem iç hem de dış vergi toplama yetkileri olduğu doğrudur; ama ek gelir sağlama amaçları hariç olmak üzere bu yetkilere sık sık başvurulması düşük olasılıktır. Ek gelir sağlamak gerektiğinde de eyaletlere paylarına düşeni daha önce toplamış oldukları kaynaklardan ödemeleri şansı verilecektir. Dolayısıyla vergi toplama işi Birliğin doğrudan yetkisinde olsa da nihai olarak eyaletler tarafından atanan yetkililerce ve onlar tarafından koyulan kurallara göre gerçekleştirilecektir. Gerçekten de çok büyük olasılıkla özellikle yargısal yetkinin kullanılmasında olmak üzere pek çok bağlamda, Birliğin yetkileri, eyalet yetkilileri tarafından kullanılacaktır. Doğrudan federal hükûmete tabi ayrı vergi toplayıcıları atanacak olursa bile bunların toplam sayısı, terazinin karşı tarafındaki eyalet yetkililerinin sayısının yanında hiçbir şey ifade etmeyecektir. Federal bir vergi toplayıcının atandığı her bölgede, en az otuz ya da kırk hatta daha fazla farklı türden eyalet yetkilisi bulunacak ve bu yetkililerin büyük çoğunluğu çok daha nüfuzlu insanlardan oluşacaktır.

Önerilen Anayasa'nın federal hükûmete tanıdığı yetkiler az sayıda ve sınırlıdır. Eyalet hükûmetlerinin elinde kalan yetkiler ise çok sayıda ve sınırsızdır. Federal hükûmetin yetkileri temelde savaş, barış, müzakere ve dış ticaret (vergilendirme yetkisi de büyük oranda bununla bağlantılıdır) olmak üzere, dış ilişkiler için geçerlidir. Eyaletlere ayrılmış yetkiler ise halkın olağan ilişkilerini, yaşantılarını, özgürlüklerini, mallarını, eyaletin iç düzenini, gelişimini ve gönencini kapsayan tüm konuları ilgilendirmektedir.

Federal hükûmetin işlemleri en çok savaş ve tehlike dönemlerinde, eyalet hükûmetlerinin işlemleri en çok barış ve güvence dönemlerinde önemli ve yaygın hâle gelecektir. Büyük olasılıkla savaş ve tehlike dönemleri diğerine oranla çok daha küçük bir zaman dilimini kapsayacağından, eyalet hükûmetleri bu konuda da avantajlıdır. Gerçekten de, tanınacak federal yetkiler ulusal savunma için ne kadar uygun olursa federal hükûmeti eyalet hükûmetlerinin önüne geçiren tehlike dönemleri o kadar nadir gelecektir.

Eğer Yeni Anayasa isabetli ve içten bir biçimde incelenecek olursa, önerdiği değişimlerin Birliğe pek az YENİ YETKİ tanıdığı, daha çok MEVCUT YETKİLERİ güçlendirmeyi amaçladığı görülecektir. Evet, ticaretin düzenlenmesi yeni bir yetkidir; ama görünüşe göre pek az kişi, ki bunlar da gerçekçi olmayan kaygılarla, bu yetkiye karşı çıkmaktadır. Savaş ve barışa, ordulara ve donanmalara, antlaşmalara ve hazineye ilişkin olanlar ve diğer tüm önemli yetkiler, Konfederasyon Maddelerince mevcut Kongre'ye de tanınmış yetkilerdir. Önerilen değişiklikler bu yetkileri genişletmemekte, daha etkin kullanılmalarını sağlayacak yöntemler öngörmektedir. Vergilendirme yetkisine ilişkin değişiklik en önemli değişiklik olarak görülebilir; ama mevcut Kongre'ye verilmiş olan eyaletlerden ortak savunma ve genel gönenç için sınırsız para desteği TALEP ETME yetkisi, yeni Kongre açısından bunu bireysel yurttaşlardan isteme biçimine dönüştürülmüştür; ayrıca eyaletler bu taleplerle ne kadar bağlılarsa yurttaşlar da o kadar bağlı olacaklardır. Eyaletler Konfederasyon Maddeleri'ne sıkı sıkıya bağlı kalmış olsaydı ya da itaate zorlanabilmeleri bireyleri zorlamak için kullanılabilecek barışçıl yöntemlerle mümkün olabilseydi bile, geçmiş deneyimlerimiz bizi, eyalet hükûmetlerinin anayasal yetkilerini kaybedip yavaş yavaş tam bir birleşmeye doğru gideceklerine ikna etmeyi başaramıyor. Zaten bunu savunmak, eyalet hükûmetlerinin sırf varlıklarının dahi Birliğin temel amaçlarını gerçekleştirmesini sağlayabilecek hiçbir yöntemle uyuşamayacağını savunmak olurdu.

Federalist, 46 (MADISON)

Son Yazının Konusundan, Federal Hükûmetin ve Eyalet Hükûmetlerinin Etki Araçlarının Karşılaştırmalı Bir İncelemesiyle Devam

Son yazının konusundan devamla, eyalet hükûmetlerinin mi yoksa federal hükûmetin mi halkın takdirini ve desteğini toplama konusunda daha avantajlı olduğunu inceleyeceğim. Atanma usullerinin farklılığına karşın, iki hükûmetin de büyük oranda Birleşik Devletler yurttaşlarına bağımlı olduklarını dikkate almalıyız. Buna ilişkin kanıtlar sunma işini sonraya bırakacağım. Hem federal hükûmet hem de eyalet hükûmetleri, halkın, farklı yetkilerle donatılmış ve farklı amaçları gerçekleştirmek üzere tasarlanmış temsilcileri ve yedieminleridirler. Anayasa'nın karşıtları bu konu hakkında düşünürken halkı tamamen göz ardı ediyorlar. Bu yüzden de bu hükûmetleri üstlerinde yetki gasplarını engelleyebilecek hiçbir üstün iktidar olmayan karşılıklı rakipler ve düşmanlar olarak görüyorlar. Bu beyefendilere hataları gösterilmeli, nihai iktidarın hükûmetlerden hangisi baskın gelirse ve diğerlerine karşı yetkilerini arttırabilirse ona ait olacağı bir düzende yaşamadığımız anımsatılmalı, tüm yetkilerin türediği nihai iktidarın halka ait olduğu anlatılmalıdır. Hem olması gereken hem de olan, ortak seçmenlerin duygu ve kararlarına her durumda sıkı sıkıya bağlı olmayı gerektirmektedir.

Daha önceki bir yazıda, halkın öncelikle ve en doğal biçimde bağlanacağı hükûmetin kendi eyaletlerinin hükûmetleri olacağı belirtilmişti. Eyalet hükûmetlerinin yönetiminde çok daha fazla insan görev alacaktır. Bu sayıca fazlalık, daha

fazla makam ve daha fazla maaş anlamına gelir. Bu işlerle uğraşanlar, halkın tüm ailesel ve kişisel gereksinimleriyle ilgilenip bunları düzenlerler. Bu nedenle bunlarla ilgilenen kişiler halk ile daha yakın ve özel ilişkiler kurarlar. Bu kişilerle halkın daha büyük bölümünün bireysel tanışıklık, arkadaşlık, aile veya cemiyet bağları bulunacak; dolayısıyla halkın daha geniş desteğini toplama olasılığı bu kişiler için daha yüksek olacaktır.

Bu konuda deneyimler de aynı yönü göstermektedir. Daha iyi bir sistemde olması umulan düzeye kıyasla şimdiye kadar son derece kusurlu olmuş olsa da federal yönetim, savaş sırasında ve özellikle de kendi takdirine göre para basma yetkisine sahipken, gelecekte herhangi bir anda olabileceği kadar aktif ve önemliydi. Aynı zamanda, amaçları için değerli olan her şeyin ve genel olarak halkın arzu edebileceği her şeyin korunması için bir dizi tedbirle meşgul oldu. Ne var ki, ilk kongrelerin geçici coşkusu sona erdikten sonra, halkın her zaman ilgisini ve bağlılığını yeniden kendi hükûmetlerine çevirdiği; federal konseyin hiçbir zaman halkın gözdesi olamadığı; yetkilerinin ve öneminin genişletilmesine yönelik önerilerin genellikle politik geleceklerini yurttaşlarının önyargılarına dayandırmak isteyenlerin karşı çıkışlarıyla karşılaştığı görüldü.

Bu nedenle, başka bir yerde belirtildiği gibi, gelecekte halk eyalet hükûmetlerinden değil de federal hükûmetten taraf olmaya başlarsa, bu değişimin tek nedeni, federal hükûmetin daha iyi yönetildiğine dair geçmiş eğilimleri değiştirebilecek kadar açık ve karşı konulamaz göstergeler olabilir. Böyle bir durumda halk, güvenlerini en çok hak eden tarafa vermekten çekinmemelidir; ama bu durumda bile eyalet hükûmetlerinin fazla kaygılanması gerekmez, çünkü doğası gereği federal hükûmet, yalnızca belirli bir alan çerçevesinde avantaja sahip olacaktır.

Federal hükûmetin ve eyalet hükûmetlerinin karşılaştırılmasını önerdiğim geri kalan noktalar, bunların birbirlerinin tedbirlerine karşı koyabilme ve etkisiz kılabilme eğilimlerine ve olanaklarına ilişkindir.

Federal hükûmetlerin yetkililerinin eyalet hükûmetlerinin yetkililerine, ikincisinin birincisine bağımlı olacağından çok daha fazla bağımlı olacağı gösterildi. Ayrıca ikisinin de dayandıkları halkın desteğinin, eyalet hükûmetlerine, federal hükûmete kıyasla daha yakın durduğu da görüldü. Birbirlerine etki etme yetenekleri bağlamında bu iki nedenle avantaj açıkça eyalet hükûmetlerindedir. Çok önemli başka açılardan da avantaj aynı taraftadır. Eyalet hükûmetlerindeki yetkililerin kamusal meclislerine nadiren federal hükûmet lehine önyargılar taşıyacakları söylenebilir; ancak federal yetkililerin hükûmete taşıyacağı önyargılar genelde eyaletler lehine olacaktır. Kongre üyelerindeki yerelcilik ruhu, kesinlikle, eyaletlerin yasama organlarındaki ulusalcılık ruhuna baskın gelecektir. Herkes bilir ki, eyalet yasama meclisleri tarafından yapılan hataların önemli bir bölümü, üyelerinin eyaletin kapsamlı ve kalıcı çıkarlarını, ikamet ettikleri il veya ilçelerin ayrık ve özel çıkarlarına feda etme eğilimlerinden kaynaklanmaktadır. Peki bu kişilerin politikaları daha kendi eyaletlerinin kolektif gönençlerini kucaklayamıyorlarsa, bu kişilerden, Birliğin bütününün ongunluğunu, Birlik hükûmetinin onurunu ve saygınlığını korumayı ilgilerinin ve müzakerelerinin odağı kılmaları nasıl beklenebilir? Eyalet yasama meclisleri üyelerinin ulusal amaçlara yeterince bağlanma olasılığının düşük olmasıyla aynı nedenlerle, federal yasama organının üyeleri büyük olasılıkla kendilerini yerel amaçlara gereğinden fazla bağlayacaklardır. Federal yasama meclisi üyeleri için eyaletler ne ifade ediyorlarsa, eyalet yasama meclisleri üyeleri için de il ve ilçeler aynı şeyi ifade ederler. Alınacak tedbirler, çoğu kez, ulusal gönence ve mutluluğa göre değil, eyaletlerin hükûmetlerinin ve halklarının önyargıları, çıkarları ve arayışları üzerindeki olası etkilerine göre değerlendirileceklerdir. Kongre işlemlerini genel olarak tanımlayan ruh nedir? Bu mecliste görev yapmış kişilerin günlüklerinin ve içten söylemlerinin incelenmesinden, meclis üyelerinin ortak çıkarın tarafsız bekçileri olmak yerine çoğu zaman kendi eyaletlerinin partizanlığını yaptıkları, federal hükûmetin iyiliği için yerel kaygıların bir kez feda edildiği yerde eyaletlerin

yerel önyargıları, çıkarları ve görüşleri için ulusun yüksek çıkarlarının yüz kez feda edildiği anlaşılmaktadır. Bunları söylerken yeni federal hükûmetin eskisine kıyasla çok daha genişletilmiş bir politika izlemeyeceğini veya bakış açılarının eyalet yasama organlarının bakış açıları kadar sınırlı kalacağını söylemiyorum; yalnızca ikisinin de ruhundan birer parça alacağını ve eyaletlerin haklarını ihlal etmek istemeyeceği kadar kendi hükûmetlerinin ayrıcalıklarını da önemseyeceğini söylemeye çalışıyorum. Eyaletlerin federal hükûmetin kusurlarını öne çıkararak kendi ayrıcalıklarını arttırma çabaları, üyelerin karşılıklı önyargılara sahip olmamaları nedeniyle başarıya ulaşamayacaktır.

Bununla birlikte, yetkilerini uygun sınırların ötesine genişletme konusunda federal hükûmetin eyalet hükûmetleriyle aynı eğilimi hissedebileceği kabul edilecek olsa bile, eyaletler bu tür ihlalleri bertaraf etme yolları açısından yine de avantajlıdır. Bir eyaletin almış olduğu bir karar, ulusal hükûmetin aleyhine olmakla beraber o eyalet halkı tarafından benimsenmiş ise ve eyalet yetkililerinin yeminlerinin çok ağır bir ihlalini gerektirmiyorlarsa, bu kararın yerine getirilmesi için kullanılacak araçlar yerel olduğu ve o eyaletin takdirine bağlı olduğu için bu karar tabii ki hemen uygulanacaktır. Federal hükûmetin karşı çıkışları ya da araya girmeleri, eyalet tarafındakilerin isteklerini etkilemez. Böyle bir kararın getirebileceği fenalıkların önüne geçilmesi veya giderilmesi ya mümkün olmayacak ya da kullanılması fikrinin her zaman gönülsüzlük ve güçlükle karşılaşacağı birtakım araçların kullanılmasını gerektirecektir. Öte yandan, federal hükûmetin hoş görülemez kararları eyaletlerin desteğini çoğu zaman alamayacaktır, hatta federal hükûmetlerin son derece gerekli kararlarının bile bazen eyaletlerin karşı çıkışlarıyla karşılaşacağı söylenebilir. Böyle bir durumda, federal hükûmetin desteklenmeyen kararlarına karşı kullanılabilecek araçlar el altında ve etkilidirler. Halkın huzursuzluğu, isteksizliği, belki Birliğin memurlarının iş birliği yapmayı reddetmeleri; eyaletlerin yürütme organlarının karşı çıkışları; bu tür durumlarda sık sık rastlanan biçimde yasama organları tarafından yaratılan

utançlar, her eyalette, küçümsenmemesi gereken güçlükler yaratacaktır. Büyük eyaletlerde ise çok daha ciddi engellemelerle karşılaşılabilir. Birkaç eyaletin fikir birliğiyle bir araya gelmesi durumunda ise federal hükûmetin hiç karşılaşmak istemeyeceği birtakım sorunlar ortaya çıkabilir.

Kaldı ki federal hükûmetin hırs dolu ihlalleri, yalnızca bir eyaletin ya da birkaç eyaletin itirazlarıyla karşılaşmayacaktır. Genel bir kaygı durumu oluşacaktır. Her hükûmet ortak dava etrafında birleşecektir. Bir müzakere süreci gündeme gelecektir. Direniş planları yapılacaktır. Birlik ruhu ortaya çıkacak ve bütünü yönetecektir. Kısacası, yabancı tehlikelere karşı birleşildiği gibi federal hükûmetin yarattığı kaygıya karşı da birleşilecek ve alınan kararlar gönüllü olarak geri çekilene kadar güç kullanmaktan çekinilmeyecektir. Kaldı ki, türden bir delilik federal hükûmetin böylesi bir aşırılığa kaçmasını sağlayabilir? Büyük Britanya'yla olan çekişme sırasında imparatorluğun bir kısmı diğeriyle karşı karşıya gelmişti. Daha kalabalık olan kısım, diğerinin haklarını ihlal etti. Girişim adaletsiz ve ahmakçaydı, fakat arkasındaki düşünce bütünüyle saçma değildi. Bizim varsayımsal durumumuzda ise çekişme ne olacaktır? Taraflar kimdir? Halkın birkaç temsilcisi halka karşı çıkacak, ya da halkın bir temsilci grubu diğer on üç temsilci grubuna karşı çıkacak, bir grup seçmenin karşısında on üç grup seçmen olacaktır.

Eyalet hükûmetlerinin çöküşünü öngörenler için geriye kalan sığınabilecekleri tek varsayım, federal hükûmetin hırs dolu planları için öncesinde askerî kuvvet toplayabileceğine dair kuruntudur. Bu tehlikenin gerçek olmadığını ispatlamaya hâlâ gerek varsa, şimdiye kadar yazılan bu yazılar hiçbir işe yaramamış demektir. Eyaletlerin ve halkın uzun bir süre boyunca ve aralıksız olarak hainliğe hazır insanları seçecekleri; bu hainlerin, bu uzun süre boyunca birörnek biçimde ve sistematik olarak askerî örgütlenmeyi genişletilmesi için sabit bir plan izleyecekleri; hükûmetlerin ve eyalet halklarının yaklaşan fırtınayı sessizce ve sabırla bekleyecekleri ve bu fırtına patlayana kadar gerekli araçları sağlayacakları fikri, gerçek

yurtseverlerin akla uygun kaygılarından ziyade, çılgıncasına haset insanların tutarsız rüyaları ya da yanlış yere abarttıkları yapmacık kaygılar gibi görünüyor olmalıdır. Bu varsayım ne kadar saçma olsa da bırakalım öne sürülsün. Diyelim ki tüm kaynaklarıyla düzenli bir ordu kurulmuş ve tamamıyla federal hükûmetin bağlı kılınmış olsun, hâlâ eyalet hükûmetlerinin bu tehlikeyi bertaraf edebilecekleri söylenebilir. En iyi hesaplara göre bile düzenli bir ordudaki asker sayısı, bütün nüfusun yüzde birinden, silah taşıyabilen nüfusun ise yirmi beşte birinden fazla olamaz. Bu orana göre Birleşik Devletler'de yirmi beş-otuz binden daha kalabalık bir ordu kurulamaz. Bunlara, kendi içlerinden seçilen, ortak özgürlükleri için savaşan, sevgi ve güvenlerine sahip hükûmetler tarafından bir araya getirilip yönetilen, ellerinde silahları olan, yaklaşık yarım milyonluk milis kuvvetleriyle karşı çıkılacaktır. Böylesi bir milis kuvvetinin o oranda düzenli bir ordu tarafından yenilgiye uğratılabileceği son derece kuşkuludur.

Bu ülkenin İngiliz ordularına karşı yakın zamandaki başarılı direnişine en aşina olanlar, milis kuvvetlerinin böyle bir orduya yenilmeyeceğinden en az kuşkuyu duyacaktır. Amerikan halkının neredeyse diğer tüm uluslara kıyasla sahip olduğu silahlı olma avantajının yanında, milis kuvvetlerini atayabilecek alt hükûmetlerin de var olması, bu türden hırs dolu girişimlere karşı hiçbir türden basit bir hükûmetin sahip olamayacağı kadar aşılamaz bir bariyer oluşturmaktadır. Avrupa'nın pek çok krallığında o devletin kamusal kaynakların karşılayabileceği en geniş ölçekli askerî örgütlenmeler kurulmuş olmasına karşın, hükûmetler halklarının silahlanmasından korkuyor. Yalnızca silahlı halkın yardımıyla halkın boyunduruklarından kesin olarak kurtulabilecekleri söylenemez. Gelgelelim eğer halk kendisi tarafından seçilmiş ve ulusal iradeyi devşirip ulusal kuvvetleri yönlendirebilecek yerel bir hükûmetin ve milisler içinden bu hükûmet tarafından atanıp hem onlara hem de milislere bağlı yetkililerin var olmasının yaratacağı avantaja da sahip olursa, Avrupa'daki tüm tiranlıkların tahtının çevrelerini saran lejyonlara rağmen çok kısa sürede ortadan kaldırılabileceği son derece güvenle

söylenebilir. Amerika'nın özgür ve yürekli yurttaşlarına, kendilerini zorbalarının ellerinden kurtarabilen keyfî iktidarların küçük düşmüş öznelerine kıyasla hâlihazırda ellerinde bulundurdukları haklarını savunmakta daha yetkin olduklarından kuşku duyarak hakaret etmeyelim. Yurttaşlarımıza, geçmişteki uzun sinsi girişimler dizisinden hiç ders almamışlar gibi, gelecekteki benzer girişimlere göz yumacaklarını düşünüp onları bu kadar aşağı görerek daha fazla hakaret etmeyelim.

Bu başlık altındaki temel sav, çok kesin ve çok kısa bir biçimde ifade edilebilir. Federal hükûmetin kurulma biçimi, onu ya halka yeteri kadar bağımlı kılacak ya da kılmayacaktır. İlk durumdaki bağlılık; federal hükûmeti, seçmenlerine ihanet etmekten alıkoyacaktır. İkinci durumda, federal hükûmet halkın güvenine sahip olmayacak, ancak gasp girişimleri halk tarafından desteklenen eyalet hükûmetleri tarafından kolaylıkla bertaraf edilecektir.

Bu ve bir önceki yazıdaki görüşlerin özetinden, federal hükûmete verilmesi önerilen yetkilerin kaçınılmaz derecede gerekli olmaları bir kenara, eyaletlere bırakılan yetkilerin yanında son derece zayıf kaldıklarının sarsılmaz bir gerçek olduğu; bu yetkilerin eyalet hükûmetlerinin yok edilmesi için tasarlandıklarına ve bu amaca ulaşacaklarına yönelik kaygıların ise bunların yazarlarının abes korkularından kaynaklandıkları görülüyor.

Federalist, 47 (MADISON)

Yetkilerin Emanet Edildiği Erklerin Birbirinden Ayrılmasını Gerektiren İlkenin Anlamı, Açıklanması ve İncelenmesi

Önerilen hükûmetin genel biçimini ve ona verilen genel yetkiler kümesini incelediğten sonra, bu hükûmetin özgün yapısını ve bu yetkiler kümesinin hükûmeti oluşturan organlar arasındaki bölüşümünü inceleyerek devam ediyorum.

Anayasa karşıtlarından daha saygın olanların yönelttikleri başlıca karşı çıkışlardan biri, Yeni Anayasa'nın, sözde, yasama, yürütme ve yargı organlarının birbirinden ayrı ve bağımsız olmasını gerektiren ilkeyi ihlal ettiği yönündedir. Federal hükûmetin yapılanmasında özgürlükler için son derece önemli bu ilke göz ardı edilmiş görünüyor, diyorlar. Diyorlar ki, yetkilerin emanet edildiği organlar tüm simetriyi ve biçimsel güzelliği ortadan kaldıracak biçimde düzenlenmiş ve iç içe geçmişlerdir; bu yüzden de bu organların en önemlilerinden bazıları diğerlerinin orantısız gücü altında ezilme tehlikesi altındadırlar.

Bu itirazın dayandığından daha büyük bir içsel değere sahip olan ya da en bilge özgürlük dostları tarafından daha fazla desteklenen hiçbir politik hakikat yoktur. Yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin tümünün kalıtsal, kendi kendini atayan ya da seçilmiş olması fark etmeksizin bir, birkaç ya da çok sayıda elde toplanmasının tiranlığın tanımı olduğu söylenirse yanılmış olunmaz. Bu nedenle Federal Anayasa, yetkilerin tümünün ya da bir bölümünün tek bir elde top-

lanmasıyla haklı olarak suçlanabilir olsaydı veya böyle bir toplanmaya yol açma tehlikesine sahip olsaydı, herkesin bu Anayasa'yı reddetmesi gerektiğini savunmak için ek bir sava gerek kalmazdı. Ne var ki, birazdan, herkesin bu suçlamanın haklı olmadığına ve öne sürülen ilkenin yanlış anlaşılıp yanlış yorumlandığına ikna olacağına inanıyorum. Bu önemli konu hakkında doğru düşüncelere sahip olmak için önce özgürlüklerin korunması amacıyla üç büyük yetki erkinin birbirinden ayrı ve bağımsız olmasını gerektiren ilkenin anlamının incelenmesi uygun olacaktır.

Bu konuda en çok başvurulup alıntılanan uzman, ünlü Montesquieu'dür. Politika biliminin bu paha biçilemez ilkesinin yaratıcısı o değilse bile, insanlığın dikkatini bu ilkeye çekip onu son derece etkili biçimde önermesi sayesinde övgüyü hak etmektedir. Bu konuya Montesquieu'nün ilkeye verdiği anlamı ortaya koyarak başlayalım.

Epik şiir üzerine öğretici yazılar yazanlar için Homeros ne ise, Montesquieu için de İngiliz Anayasası oydu. Nasıl epik şiiri öğretenler bu ölümsüz ozanın çalışmasını epik sanatın ilke ve kurallarının çıkarılacağı ve tüm benzer eserlerin değerlendirileceği mükemmel bir model olarak kabul etmişse, bu büyük politik eleştirmen de İngiltere Anayasası'nı ölçüt olarak (ya da kendi deyişiyle politik özgürlüğün aynası olarak) görmüş ve o sistemin bazı tanımlayıcı ilkelerini temel doğrular olarak kabul etmiş gibi görünüyor. Öyleyse Montesquieu'nün ilkeden ne anladığı konusunda yanılmadığımıza emin olmak için, ilkenin çıkarsandığı bu kaynağa geri dönelim.

Britanya Anayasası'na kısacık bir bakışla dahi bu Anayasa'yla yasama, yürütme ve yargı organlarının birbirlerinden tamamen ayrı ve bağımsız biçimde düzenlenmedikleri görülebilir. Yürütme organına, yasama organının tamamlayıcı bir parçası olarak yer veriliyor. Bazı kısıtlarla birlikte yasa gücüne sahip olan yabancı devletlerle uluslararası sözleşmeler yapma yetkisine, yalnızca yasama organı sahiptir. Yargı organının tüm üyeleri de yasama organı tarafından atanır ve

iki kamarası tarafından görevden alınır. Danışmaya gereksinim duyulduğunda anayasal konseyi de bu organ oluşturur. Yasama organının bir kolu ayrıca yürütme organı için büyük bir anayasal konsey oluşturur, *impeachment* yargılamalarında yargılama işini yalnızca bu organ üstlenebilir. Ayrıca, diğer tüm davalarda da yüksek temyiz yetkisine sahip olan organ, yasama organıdır. Hatta yargıçlarla yasama organı arasında yargıçların yasamanın karar alma süreçlerine katılmalarına olanak tanınacak kadar yakın bir ilişki bulunmaktadır ama bu süreçlerde yargıçlara oy hakkı tanınmış değildir.

Montesquieu'ye kılavuzluk eden bu gerçeklerden çıkarılacak sonuç, "yargılama yetkisinin yasama ve yürütme yetkilerinden ayrılmadığı" ve "yasama ve yargı yetkilerinin aynı kişide veya kurumda toplandığı yerde özgürlük olmaz" derken Montesquieu'nün, bu organların birbirlerinin eylemleri üzerinde hiçbir *tikel etkiye* veya *denetlemeye* sahip olmamaları gerektiğini kastetmediğidir. Sözlerinden çıkan anlama, daha da ikna edici bir veri olarak göz önüne aldığı örneğe bakılırsa, söylemek istediği şey, bir organın sahip olması gereken *tüm* yetkilere sahip bir ele, başka bir organın *tüm* yetkilerinin de teslim edilmemesi gerektiğidir. Montesquieu tarafından incelenen anayasada yürütmenin tüm yetkilerine sahip olan kral, aynı zamanda yasama yetkisine de ya da adalet işlerinin yürütülmesine ilişkin tümüne de sahip olsaydı; ya da yasama organı üstün yargılama veya yürütme yetkilerini de elinde bulundursaydı durum böyle olurdu. Ama incelediği Anayasa'da böyle sorunlar yoktur. Tüm yürütme gücünü elinde bulunduran erk, yapılan yasaları veto edebilse de kendisi yasama yapamaz. Yine yargıçlar atayabilir; ama adalet işlerini kendi elleriyle yürütemez. Yargıçlar yürütme organı tarafından atansalar da yürütme organına ait bir yetki kullanamazlar, yasama meclislerine danışmanlık yapabilseler de yasama yetkisine sahip değildirler. Yasama organının kolları bir araya gelerek yargıçları görevden alabilirlerse de ve bir kolu nihai yargı yetkisine sahip olsa da yasama organı bir bütün olarak yargısal faaliyetlerde bulunamaz. Yine yasama organının kollarından biri yüksek yürütme organını oluştursa ve diğeri

de üçüncü kişilerin *impeachment* davalarında yürütme organı altındaki yetkilileri yargılayıp mahkum etme yetkisine sahip olsa da yasama organı bir bütün olarak herhangi bir yürütme yetkisi kullanamaz.

Montesquieu'nün ilkesini dayandırdığı nedenler, ilkenin anlamını daha da aydınlatıyor: "Yasama ve yürütme yetkileri aynı kişide veya kurumda toplandığında", diyor, "orada özgürlük olmaz. Çünkü aynı monarkın ya da senatonun hem despot *yasalar yapacağından* hem de onları despotça bir biçimde *uygulayacağından* korkulur." Yine diyor ki, "yargılama yetkisi yasama yetkisiyle birleştiğinde *yasayı koyan* ve *yargılayan* aynı kişi olacağından halkın yaşamı ve özgürlüğü keyfî müdahalelere açık hâle gelir. Yargı yetkisi yürütme yetkisiyle birleşirse, *yargıç, baskıcı bir yöneticinin* zorbalığıyla hareket edebilir." Bu nedenlerden bazıları başka yazılarda tüm yönleriyle açıklanmıştı, burada ise bu ünlü yazarın ilkeye verdiği anlamı aydınlatmak için yeterli olan kısmıyla yetinilecektir.

Birkaç eyaletin anayasalarına baktığımızda, bu ilkenin ortaya koyulduğu katı ve bazı örneklerde fazlasıyla kalitesiz kavram seçimlerine karşın tek bir tanesinde dahi yetki verilen organların birbirlerinden mutlak bir biçimde ayrı veya bağımsız biçimde düzenlenmedikleri görülecektir. Anayasası en son yapılan New Hampshire, bu organlar arasında belirli bir düzeyde kesişimi engellemenin olanaksız ve gereksiz olduğunu görmüş, sözü edilen ilkeyi "yasama, yürütme ve yargı organları birbirlerinden, *özgür bir hükûmetin doğasının gerektirdiği kadar; ya da anayasayı oluşturan ayrılmaz birlik ve dostluk bağlarının ve bağlantı zincirinin gereklerini yerine getirecek kadar*, ayrı ve bağımsız tutulmalıdır." Bu doğrultuda New Hampshire Anayasası, bu organları pek çok bakımdan kesiştiriyor. Yasama organının bir kolu olan Senato, *impeachment* yargılamalarında yargı yeri olarak görev yapıyor. Yürütme organının başı olan Başkan, Senato'nun da başkanı ve eşitlik hâllerinde belirleyici oya sahip üyesi olarak görev yapıyor. Yürütmenin başı ve ona yardımcı olarak konsey de yasama organı tarafından ve yasama organı içerisinden her yıl için

yeniden seçiliyor. Yine pek çok eyalet yetkilisi yasama organı tarafından atanıyor. Yargı üyeleri ise yürütme organı tarafından atanıyor.

Massachusetts Anayasası'nda da özgürlükler lehine bu ilke, yeterli ama biraz daha az keskin bir biçimde düzenlenmiş durumdadır. "Yasama organları hiçbir zaman yürütme ve yargı yetkilerini veya içlerinden birini kullanamaz; yürütme organı yasama ve yargı yetkileri veya içlerinden birini kullanamaz; yargı organı yasama ve yürütme yetkileri veya içlerinden birini kullanamaz." Bu beyan, açıklandığı üzere, Montesquieu'nün öğretisiyle birebir örtüşmektedir ve Kongre tarafından önerilen Anayasa tarafından da hiçbir şekilde ihlal edilmemektedir. Organların birbirlerinin yetkilerini kullanmalarını yasaklamaktan daha ileriye gitmiyor. Bu beyanın ek olarak eklendiği Anayasa'nın kendisi yetkilerin tikel kesişimini öngörüyor. Yürütme organının yasama organı üzerinde veto etkisi var ve yasama organının bir kolu olan Senato hem yürütme hem de yargı organları üyeleri için *impeachment* mahkemesi olarak görev yapıyor. Yargı organı üyeleri burada da yürütme tarafından atanmakta ve yasama organının iki kolunun ortak kararıyla aynı organ tarafından görevden alınabiliyor. Son olarak, hükûmetin yetkilileri yıllık olarak yasama organı tarafından atanıyor. Yetkililerin, özellikle yürütme organı yetkililerinin atanması konusunda bu Anayasa'nın hazırlayıcıları, kendi ilan ettikleri kuralı ihlal ediyor görünüyorlar.

Rhode Island ve Connecticut anayasalarını es geçiyorum, çünkü onlar Devrim'den ve hatta incelenen ilke politik arenada dikkat çekmeden önce hazırlanmışlardı.

New York Anayasası bu konuda hiçbir beyanda bulunmasa da farklı organları yerinde olmayan biçimde birbirlerine karıştırmanın tehlikelerinin farkındalığıyla hazırlandığı son derece açık görünüyor. Yine de yürütmeye yasama ve yargı organları üzerinde tikel bir denetleme olanağı tanıyor; hatta bu denetimi yapma konusunda yürütme ve yargı organlarını kesiştiriyor. Atamaların yapıldığı konseyin oluşumunda ya-

sama organı yürütme organıyla beraber, yetkilileri atarken de yürütme ve yargı organlarıyla beraber görev yapıyorlar. *Impeachment* yargılamalarını yapmak ve hataları düzeltmek için kurulan mahkemeler ise yasamanın bir koluyla yargı organının üst düzey üyelerinden oluşturuluyor.

New Jersey Anayasası farklı yetkileri şimdiye kadar sayılanlar arasında en çok birbirine kesiştiren anayasa görünümündedir. Yasama organı tarafından atanan ama yürütmenin başı olan eyalet Valisi, şansölye ve eyalet yetkilisi olarak görev yapıyor, aynı zamanda Temyiz Yüksek Mahkemesinin üyesi, yasama organının ise beraberlik hâlinde belirleyici oya sahip olan başkanı durumunda. Aynı yasama organı, valinin yürütme konseyi olarak görev yapıyor ve onunla beraber Temyiz Mahkemesini oluşturuyor. Yargı organı üyeleri yasama organı tarafından atanıyor ve bu yasama organının bir kolu bunları görevden alabiliyor, diğer kolu ise *impeachment* yargılamalarını yürütüyor.

Pensilvanya Anayasası'na göre yürütmenin başı olan başkan yasama organının baskın olduğu bir organ tarafından yıllık olarak seçiliyor. Yürütme Konseyinin de birleşimiyle oluşan bu kurul yoluyla yargı organının üyeleri atanıyor ve hem yürütme hem de yargı organı yetkililerinin *impeachment* yargılamaları yapılıyor. Yüksek Mahkeme ve sulh mahkemeleri yargıçları da yasama organı tarafından görevden alınabiliyor gibi görünüyorlar; ve bir yürütme yetkisi olan af yetkisi, bazı durumlarda yasama organına havale edilebiliyor. Yürütme konseyi üyeleri eyaletin her tarafındaki sulh mahkemelerinde *ex officio* yargıçlar olarak görev yapıyorlar.

Delaware'de yürütme şefi yasama organı tarafından yıllık olarak seçiliyor. İki yasama kolunun başkanları yürütme organında başkan yardımcıları olarak görev alıyor. Yürütme şefi ve yasama organının iki kolu tarafından eşit sayıda atanan altı diğer yetkili, Yüksek Temyiz Mahkemesini oluşturuyor ve bu Mahkeme diğer yargıçların atanmasında yasama organına eşlik ediyor. Görünüşe göre tüm eyaletlerde yasama organı üyeleri aynı zamanda sulh yargıçları olarak

görev yaparlarken, bu eyalette yasama organının yalnızca bir kolunun üyeleri *ex officio* sulh yargıçları ve aynı zamanda yürütme konseyinin de üyeleri oluyorlar. Yürütme organının üst düzey üyeleri yasama organı tarafından atanıyor ve yasama organının bir kolu *impeachment* mahkemesi olarak görev yapıyor. Yasama organının onayıyla tüm yetkililer görevden alınabiliyor.

Bu ilkeyi en ucu açık kavramlarla benimseyen eyalet olan Maryland, yasama, yürütme ve yargı organlarının sonsuza kadar birbirlerinden ayrı ve bağımsız olacaklarını beyan ediyor. Buna karşın, anayasasında, yürütmenin başının yasama organı tarafından ve yargı organı üyelerinin de yürütme organı tarafından atanacağı düzenleniyor.

Virginia bu konuda biraz daha keskin bir düzenlemeye yer veriyor. Anayasasına göre "yasama, yürütme ve yargı organları birbirlerinden ayrı ve bağımsızdır; hiçbiri bir diğerine verilmiş olan yetkileri kullanamaz; aynı anda Alt Meclis'te görev alan şehir mahkemeleri yargıçları hariç hiç kimse aynı anda birden fazla organın yetkilerini kullanamaz." Buna karşın alt mahkemelerin üyelerine tanınan bu açık istisna dışında eyalet yöneticisinin ve yürütme konseyinin de yasama organı tarafından atanabildiğini, yürütme konseyinin yasama organının takdirine bağlı olarak üç seneliğine görevden alınabildiğini ve yürütme ve yargı organlarının başlıca makamlarının yasama organı tarafından atandığını görüyoruz. Ayrıca yürütmenin af yetkisi, bir duruma özgü olarak, yasama organı tarafından da kullanılabiliyor.

"Yasama, yürütme ve yüksek yargı yetkileri sonsuza kadar birbirlerinden ayrı ve bağımsız olacaklarını" düzenleyen Kuzey Karolina Anayasası, yalnızca yürütme şefinin değil hem yürütme hem de yargı organlarının başlıca yetkililerinin atanması işini yasama organına veriyor.

Güney Karolina Anayasası da yürütmenin başının yasama organı tarafından seçileceğini düzenliyor. Ayrıca yasama organına sulh yargıçları ve şerifler dâhil yargı organı üyelerini

ve ordu ve donanma komutanları da dâhil yürütme organı yetkililerini atama yetkisi veriyor.

Anayasasında "yasama, yürütme ve yargı organları birbirlerinden ayrı ve bağımsız olacak, hiçbiri bir diğerine ait olan yetkiyi kullanamayacaktır" düzenlemesine yer verilen Georgia'da yürütme organının yasama organı tarafından atandığını ve yürütmenin af yetkisinin nihai olarak yasama organı tarafından kullanıldığını görüyoruz. Burada sulh yargıçları bile yasama organı tarafından atanıyor.

Yasama, yürütme ve yargı organlarının birbirlerinden mutlak olarak ayrı ve bağımsız kılınmadıkları bu örneklere yer vererek eyalet hükûmetlerinin öznel düzenlemelerini desteklediğimi söylemeye çalışmıyorum. Bu anayasalarının çoğunda, örnek verilen mükemmel ilkelerin yanında pek çok acemice ve acelece yapılmış düzenlemenin de bulunduğunun farkındayım. Yine çok açık ki bazı anayasalarda konumuzu oluşturan temel ilke yetkiler çok iç içe geçirilerek ihlal edilmiş ve hatta farklı yetkilerin birleşimine yol açılmış; ayrıca bu anayasaların hiçbirinde kâğıt üzerindeki bu ayrımın uygulamadaki işleyişini güvenceye alacak yeterlilikte hiçbir hükme yer verilmemiştir. Göstermek istediğim şey, önerilen Anayasa'ya yöneltilen özgür yönetimin kutsal ilkesini ihlal ettiğine dönük suçlamaların ne yazarının bu ilkeye verdiği anlam tarafından ne de bu ilkenin Amerika'daki anlaşılma biçimi tarafından desteklenebileceğidir. Bu ilginç konudan bir sonraki yazıda devam edeceğim.

Federalist, 48 (MADISON)

Aynı Konudan, Bu İlkeye Uygulamada Etkinlik Kazandırma Yolları Bakımından Devam

Son yazıda, incelenen politik özdeyişin yasama, yürütme ve yargı organlarının birbirlerinden bütünüyle ilişkisiz olmasını gerektirmediği gösterildi. Bu yazıda, organlar birbirleri üzerinde anayasal denetim gücüne sahip olacak kadar ilişkilendirilip kesiştirilmezlerse, bu ilkenin özgür yönetimler için gerektirdiği ayrılığın pratikte korunamayacağını ortaya koymaya çalışacağım.

Organlardan birine ait yetkilerin diğer organlar tarafından tamamen ve doğrudan kullanılmaması gerektiği konusunda herkes hemfikirdir. Yine hiçbirinin bu yetkilerin kullanılmasında doğrudan veya dolaylı olarak belirleyici etkiye sahip olmaması gerektiği de eşit derecede açıktır. Bu yetkilerin birbirlerini ihlal edici biçimde kullanılabilir nitelikte oldukları ve dolayısıyla her organın kendi sınırları içinde kalması için etkili biçimde sınırlandırılmaları gerektiği yadsınamaz. Dolayısıyla bu farklı sınıfa ait yasama, yürütme ve yargı işlerine dair yetkileri teoride birbirlerinden ayırdıktan sonraki ve daha zorlu olan görev, uygulamada bu yetkileri diğer organlara karşı koruyabilmektir. Bu korumanın nasıl yapılacağı, çözülmesi gereken temel sorundur.

Anayasayla bu organların sınırlarını belirgin biçimde çizip bu parşömenin iktidar hırslarının önünde bir bariyer olmasını ummak yeterli olur mu? Çoğu, Amerikan Anayasası'nın tasarlayıcılarının güvendikleri başlıca önlem bu gibi görün-

mektedir. Ne var ki deneyimlerimiz bize böyle bir düzenlemenin etkinliğinin fazlasıyla abartıldığını ve hükûmetin daha güçlü organlarına karşı zayıfları savunabilmek için daha uygun savunma araçlarının varlığının mutlak bir gereklilik olduğunu göstermektedir. Her yerde yasama organları faaliyet alanını genişletmekte ve her yetkiyi kendi aceleci girdabının içine çekmektedir.

Cumhuriyetlerimizin kurucuları, bilgelikleriyle o kadar övgüyü hak ediyorlar ki, hiçbir görev, içine düştükleri bazı hataları göstermekten daha acı verici olamaz. Ancak gerçeğe duyduğumuz saygı bizi belirtmeye zorluyor ki bu kurucular gözlerini, bir an olsun, yasama organının kalıtsal olarak göreve gelen bir kolu tarafından desteklenen ve yine kalıtsal olarak göreve gelen bir yöneticinin özgürlüklere karşı yaratacağı tehlikelerden başka bir tarafa çevirmemiştir. Görünüyor ki tüm yetkileri ellerinde toplayan bir yasama organının gasplarının yaratabileceği tehlikeleri ve yasamanın gasplarının ülkeyi yürütmenin gasplarıyla aynı tiranlığa sürükleyebileceğini tamamen unutmuştur.

Kalıtsal bir monarkın ellerine çok sayıda geniş kapsamlı imtiyazın teslim edildiği yönetimlerde yürütme organı, haklı olarak tehlikenin kaynağı olarak görülüyor ve özgürlük aşkının meydana çıkarması normal olan kıskançlıkla takip ediliyor. Yasama işlevini çok sayıda insanın yürüttüğü ve bu kişilerin sürekli karar alma ve tedbirlerinde uyumu sağlayabilmede sorun yaşamaları nedeniyle sürekli olarak yürütme organlarının hırslı müdahalelerine maruz kaldıkları demokrasilerde de uygun ilk kriz anında tiranlığın yükselmesi beklenebilir. Fakat yürütme organının yetkilerinin hem kapsamı hem de süresi yönünden titiz biçimde sınırlandığı, kendi gücünün farkındalığıyla halk üzerinde önemli bir nüfuza sahip, her türden tutkuyu tetikleyebilecek yeterli üye sayısı olan ama akla uygun hedefleri izlemesini olanaksız kılacak kadar da kalabalık olmayan bir meclis tarafından kullanıldığı temsilî cumhuriyetlerde halk, kıskançlıklarını yasama organına yöneltmeli ve önlemlerini bu organa karşı almalıdır.

Bizim hükûmetlerimizde yasama organlarını üstün kılan daha başka koşullar da bulunmaktadır. Yasama organının anayasal yetkileri daha geniş ve buna vurulmuş sınırlar daha az olduğundan, bu organ, karmaşık ve dolaylı tedbirler yoluyla diğer organların haklarını daha kolay bir biçimde ihlal edebilir ve bunu daha iyi gizleyebilir. Yasama organlarının belirli tedbirlerinin yasama alanından daha öteye uzanıp uzanamayacağı sorusu hiç de az sorulan bir soru değildir. Öte yandan ise yürütme ve yargı organları, daha az karmaşık organlar olarak daha dar ve daha belirgin sınırlarla çevrilmiştir; dolayısıyla bu iki organın yetki gaspları çok kolay bir biçimde tespit edilip engellenebilir. Dahası da var: Yalnızca yasama organının halkın ceplerine erişimi olduğundan ve bazı anayasalarda ona diğer organların görevlilerine verilecek maddi ödüller konusunda sınırsız bir takdir alanı, tümünde ise çok baskın bir etki olanağı tanındığından, doğal olarak yasama organına bir bağımlılık yaratılmış olmakta ve bu da yasama organının ihlallerine kapı açmaktadır.

Savunduğum gerçeği ortaya koymak için ortak deneyimlerimize başvurdum. Bu deneyimleri belirli başka kanıtlarla doğrulamak gerekirse, sayısız kanıt bulunabilir. Birliğin tüm eyaletlerinden elde edilecek sayısız kayıttan ve arşiv verilerinden tonla kefil bulabilirim. Ama hem daha özlü hem de daha tatmin edici kanıtlar olarak, iki kusursuz iktidar tarafından yönetilen iki eyaletin sunduğu örneklerden söz etmek istiyorum.

Birinci örnek Virginia'dan. Gördüğümüz gibi bu eyaletin anayasası üç büyük organın birbirleriyle kesiştirilmemesi gerektiğini açıkça düzenlemektedir. Bu eyalet hakkında fikirlerini alacağımız kişi Bay Jefferson'dır. Kendisi (hükûmetin işleyişinde O'nu dikkate almamızın başka nedenleri de bulunmakla beraber) bu eyalette, eyalet Başkanı olarak da bizzat görev yapmıştır. Deneyimlerinin Bay Jefferson'da yarattığı etkiyi tam anlamıyla yansıtabilmek için O'nun *Virginia Eyaleti Hakkında Notlar* kitabından, sayfa 195'ten biraz uzun bir alıntı yapmak gerekmektedir: "Hükûmetin yasama,

yürütme ve yargı yetkileri, yasama organında somutlaşırlar. Bunları tek bir elde toplamak ise despot bir hükûmetin tanımıdır. Bu yetkilerin tek bir el tarafından değil pek çok el tarafından kullanılması da hiçbir fark yaratmayacaktır. Yüz yetmiş üç despot da tek bir despot kadar baskıcıdır. Bundan kuşku duyanların Venedik Cumhuriyeti'ne bir göz atmalarını öneririm. Yasama organını bizim seçiyor olmamız bize çok az avantaj sağlayacaktır. Biz *seçilmiş despotlar* oluşturmak için savaşmadık, özgür ilkeler üzerine kurulmuş ve yetkilerin hiçbiri diğer organlar tarafından frenlenip sınırlanmaksızın kendi sınırlarını aşamayacak farklı organlar arasında dengeli bir biçimde bölüştürülmüş bir yönetim için savaştık. Bu nedenle Anayasa Kongresi, hükûmetin oluşumunu bu temele oturttu ve yasama, yürütme ve yargı organlarının birbirinden ayrı ve bağımsız olmasını ve hiç kimsenin aynı anda bunların birden fazlasının yetkilerini kullanamamasını öngördü. *Ama bu yetkiler arasında sınır çizilmedi.* Yargı ve yürütme organlarının üyeleri, makamlarını edinmek ve bazıları da bu makamları koruyabilmek için yasama organına bağımlı kılındı. Dolayısıyla yasama organı yürütme ve yargı yetkilerine sahip olursa muhalefetin ortaya çıkması büyük olasılıkla mümkün olmayacak, ortaya çıkarsa da etkili olamayacaktır. Çünkü bu durumda zorbalar eylemlerini Meclis yasaları biçiminde uygulayacaklar ve dolayısıyla bunlara uymayı diğer organlar için zorunlu hâle getireceklerdir. Bu doğrultuda *pek çok* kez, *yargısal karar alma* süreçlerine bırakılması gereken *hakların karar vericileri* oldular ve *görevde kaldıkları süre boyunca yürütmenin yönlendirilmesini alışkanlık hâline getirdi.*"

Örnek olarak vereceğim diğer eyalet Pensilvanya'dır. Diğer kurum ise 1783 ve 1784 yıllarında toplanan Sansür Konseyi'dir. Anayasa'ya göre bu Konsey'in görevlerinin bazıları "Anayasa'nın her bölgede ihlal edilmeksizin korunmasını, yasama ve yürütme organlarının halkın koruyucuları olarak görevlerini yerine getirmelerini ve kendilerine Anayasa tarafından tanınan yetkilerden fazlasını üstlenmeyip kullanmamalarını sağlamaktır." Bu güvenin gereğini yerine getirirken Konsey doğal olarak yasama ve yürütme organlarının ana-

yasal yetkileri arasında bir karşılaştırma yapmak ve olgulara göre hangi organın haklı olduğunu belirlemek durumunda kalmış, çok önemli pek çok örnekte Anayasa'nın yasama organı tarafından açık biçimde ihlal edildiğini ortaya koymuştur.

Hiçbir gereklilik olmamasına ve Anayasa'da yasama organının uygunsuz eylemlerine karşı en temel güvence olarak görülmesine karşın, kamusal önemi olan her yasanın önce halkın takdirine sunulmasını gerektiren kuralı ihlal eden çok sayıda yasa yapılmıştır.

Jürili yargılamaya ilişkin anayasal ilke ihlal edilmiş ve Anayasa tarafından verilmemiş yetkiler kullanılmıştır.

Yürütme yetkisi gasp edilmiştir.

Anayasa'nın sabit olmasını açıkça zorunlu kıldığı yargıç maaşları belirli aralıklarla değiştirilmiş; yargı organına ait davalar sık sık yasamanın müdahalesiyle karşılaşmıştır.

Bu konuların kapsamına giren birkaç ayrıntıyı görmek isteyenler, Konseyin basımı yapılmış olan dergilerine başvurabilir. Bu ihlallerin bazılarının savaşla alakalı bazı özel durumlara atfedilebileceği görülecektir; ancak çok daha büyük bir kısmı, kötü kurulmuş bir hükûmetin kendiliğinden baş veren filizleridir.

Gelgelelim yürütme organının da Anayasa'yı hiç de seyrek ihlal etmediği görülecektir. Ama bu bağlamda üç gözlemden söz etmek gerekir: *Birincisi*, bu ihlallerin çok büyük bölümü ya savaşla ilgili zorunluluklardan kaynaklanmış ya da Kongre veya baş kumandan tarafından önerilmiştir. *İkincisi*, diğer çoğu durumda bu ihlaller yasama organının açıkça beyan edilmiş ya da bilinen duygularıyla örtüşmektedir. *Üçüncüsü*, Pensilvanya'nın yürütme organı diğer eyaletlerin yürütme organlarından bu organı oluşturan üye sayıları bakımından farklılık göstermektedir. Bu açıdan bir yürütme konseyinden çok bir yasama organına benzemektedir. Birden çok kişiden oluşan bir kurum oldukları için bireysel sorum-

luluktan kurtulmuş hisseden ve çok sayıda kişinin sağladığı nüfuzdan güven devşiren bu organ, tabii ki, tek ya da az sayıda el tarafından yönetilen bir yürütme organına kıyasla, yetkilendirilmediği tedbirlere çok daha kolay imza atacaktır.

Bu gözlemlerden çıkarılmasının kaçınılmaz olduğunu düşündüğüm sonuç, organların anayasal sınırlarını parşömen üzerine yazmanın, bu yetkilerin tek bir elde toplanarak tiranlığa yol açmasını engelleyebilecek yeterli bir güvence sağlamadığıdır.

Federalist, 49 (MADISON)

Aynı Konudan, Aynı Görüşle Devam

Bir önceki yazıda alıntılanan *Virginia Eyaleti Hakkında Notlar* kitabının yazarı, bu değerli çalışmaya, yasama organı tarafından 1783 yılında oluşturulması beklenen bir anayasa kongresine sunulması planlanan ve Uluslar Topluluğu (*ing. "Commonwealth"*) için hazırlanmış bir anayasa taslağı iliştirmiştir. Tasarı, aynı kalemden çıkan tüm işler gibi zihin açıcı, kapsamlı, özgün ve isabetli; cumhuriyetçi yönetime ateşli bir bağlılık ve sakınmamız gereken tehlikeli eğilimlere dair aydınlanmış bir görüş sergilediği için daha da dikkate değer.

Önerdiği ve nihayetinde daha güçlü organların el atmalarına karşı daha zayıfların bir paladyum[138] olarak dayandıkları önlemlerden biri, belki de fikir olarak tamamen kendisine aittir ve şu anki araştırmamızın konusuyla doğrudan ilgili olduğu için göz ardı edilmemelidir.

Önerisi şudur: "Hükûmetin üç kolundan ikisi, kendi içlerinde yine üçte iki oranla verecekleri kararla Anayasa'yı değiştirmek için *veya Anayasa'nın ihlallerini düzeltmek için* bir kongrenin gerekliliği konusunda fikir birliğine vardıklarında, bu görevi yerine getirecek bir kongre oluşturulacaktır."

İktidarın tek meşru kaynağı halk olduğu için ve hükûmetin farklı organlarının ellerindeki yetkilerin dayanağı olan anayasal sözleşme yalnızca halktan kaynaklandığı için, hükû-

138 Tanrılar katından Antik Truva kentine düştüğüne ve kentin korunabilmesi için her an sınırlarının içinde bulunması gerektiğine inanılan Tanrıça Athena heykeli. Truva düştükten sonra Aeneas tarafından kaçırılıp daha sonra kurulacak Roma'nın bulunduğu yere dikildiğine inanılır. (ç.n.)

metin yetkilerinin genişletilmesi, daraltılması ya da yeniden yapılandırılmasını gerektiren her durumda ve organlardan birinin diğerinin yetkilerine el attığı durumlarda yine bu meşru iktidar kaynağına başvurmak, cumhuriyetçi teoriyle tam bir uyum içindedir. Ortak görevlendirici kaynakları bakımından kusursuz biçimde birbirlerine eşit olan ve yetkileri arasındaki sınırlara ilişkin anlaşmazlıkları çözmek için münhasıran veya üstün bir yetkiye sahip olmayan organlardan güçlü olanın ihlallerinin engellenmesi ve zayıf olanın hatalarının giderilmesi, bu görevlendirici kaynak olan ve yetkilerin gerçek anlamını belirlemeye ve uyumu izlemeye münhasıran yetkili olan halka başvurulmaksızın nasıl sağlanabilir?

Bu kesinlikle çok güçlü bir akıl yürütmedir. Önemli ve olağan dışı durumlarda anayasal olarak halkın kararına başvurma yolu açık tutulmalıdır. Ancak yetkiye sahip organları anayasal sınırlar içinde tutmak için halka başvurabilme fikrine karşı yanıtlanması güç itirazlar da var gibi görünmektedir.

Birincisi, organlardan ikisi üçüncüye karşı birleşirlerse, bu hüküm amacına ulaşamaz. Diğer organların güdülerini tetikleyebilecek çok fazla araca sahip olan yasama organı, diğer organlardan bir tanesini kazanabilmeyi başarırsa, geriye kalan organ bu hükümle öngörülen önlemden yararlanamaz. Ancak bu itiraz üzerinde fazla durmayacağım. Çünkü bu itiraz, ilkenin kendisine bir itiraz olarak değil, belirli bir biçimine yönelik bir itiraz olarak düşünülebilir.

Bir sonraki itiraz, sözü edilen ilkeye içkin bir olguya dönük bir itiraz olarak ele alınabilir. Halka yapılan her başvuru mevcut hükûmette bir sorun olduğu iması barındıracağından, halka sık sık başvurmanın, hükûmetleri, en özgür ve bilge hükûmetin bile gerekli istikrarı sağlayabilmek için sahip olması gerekli halk saygısından mahrum bırakabileceği iddia edilmektedir. Hükûmetlerin halkın takdirlerine dayandıkları fikri doğru ise, hükûmetlerin bireylerin düşünce ve davranışlarına etki düzeylerinin, o hükûmetin halk tarafından takdir edilme düzeyiyle doğru orantılı olduğu fikri de en az o kadar doğrudur. İnsan zihni, aynı insanın kendisi gibi, kendi hâli-

ne bırakıldığında ürkek ve çekingendir; ilişkilendiği zihin ve insan sayısı arttıkça kesinliği ve özgüveni artar. Bir fikri destekleyenler *köklü* olduğu kadar *çok* da olduğunda, çifte bir etki yaptığı söylenir. Filozoflardan oluşan bir ulusta böyle halkın takdirine gerek kalmayabilir. Yasalara saygı, aydınlanmış zihinlerin sesiyle, yeterince desteklenebilir. Fakat böyle bir ulus fikri, Platon'un filozof krallar ırkı fikri kadar olanaksızdır. Filozoflardan oluşmayan bir toplumda ise, akıllı bir hükûmet, halkın takdirine sahip olmanın avantajlarının hiç de hafife alınmaması gerektiğini bilir.

Halkın tutkuları fazla harlanarak kamusal huzurun bozulması tehlikesi, anayasal sorunlarda kararı sık sık halka bırakmaya karşı yöneltilebilecek bir başka ciddi itirazdır. Kurulu hükûmet biçimlerimizi gözden geçirirken çok başarılı olduğumuz ve Amerikan halkının bu konuda müthiş bir erdem ve bilgelik gösterdiği doğrudur ama bu tür deneyimlerin çoğalmasını istemenin pek uygun olmayacağı itiraf edilmelidir. Unutmayalım ki tüm mevcut anayasalarımız, düzenimize ve uyumumuza düşman kişilerin yarattıkları tehlikelerin ortasında, halkın olağan dönemdeki fikir ayrılıklarını bir kenara bırakıp yurtsever liderlerine duydukları ateşli güvenle ve eski hükûmetlere karşı duydukları evrensel hırs ve öfkenin yol açtığı yeni ve farklı bir hükûmet isteğiyle, değişikliklerin yapılması ve istismarların düzeltilmesi sürecine hiçbir hizipçilik ruhunun karışabilmesine izin verilmeyerek oluşturulmuştur. Gelecekte içine düşebileceğimiz durumların çoğunda ise sözü edilen tehlikeye karşı böylesi bir güvence ortamı sağlanamayacaktır.

Gelgelelim en büyük itiraz, halkın vereceği kararların hükûmetteki anayasal dengeyi sağlama hedefini yerine getiremeyeceği itirazıdır. Cumhuriyetçi hükûmetlerin yasama organını diğer organlara nazaran daha çok güçlendirme eğiliminde olduklarını görmüştük. Dolayısıyla halka başvuranlar, çoğu zaman, yürütme veya yargı organları olacaktır. Fakat bunlardan hangisi başvurursa başvursun, iki tarafın eşit avantajlara sahip oldukları söylenebilir mi? Bunların içinde

bulundukları farklı koşulları inceleyelim. Yürütme ve yargı organları, sayıca daha az kalabalık organlardır ve üyelerinin halk nezdinde kişisel tanınırlıkları çok daha düşüktür. Yargı organı, görevlerinin atanma yöntemi, doğası ve sürekliliği gereği halktan, duygularını etkileyemeyecek kadar uzaktır. Yürütme organı ise çoğu zaman kıskançlık odağıdır ve sık sık itiraflara ve değersizleştirilme çabalarına maruz kalır. Öte taraftan yasama organının çok sayıda üyesi bulunmaktadır. Bu üyeler ülkenin her tarafından halkın arasına karışmış durumdadır. Akrabalık, dostluk ve tanışıklık bağlarıyla toplumun en nüfuzlu kesimlerinin çok büyük bölümüyle ilişki hâlindedir. Kamusal güvenlerinin doğası, halk arasında kişisel bir nüfuza sahip olduklarına ve halkın hak ve özgürlüklerinin güvenilir ve doğrudan koruyucuları olduklarına işaret eder. Tüm bu avantajlar göz önüne alındığında, yasama organına karşı çıkacak organın halkın desteğini kazanma konusunda onunla eşit şansa sahip olacağı iddia edilemez.

Yasama organının avantajları, davasını halka daha iyi tanıtabilmekle sınırlı değildir. Büyük olasılıkla kendilerini yargıçlar da yapacaklardır. Onları yasama organına taşıyan nüfuzları, kendilerine anayasa kongresinde de bir koltuk açacaktır. Bu her şeyin kendisine bağlı olduğu kongrenin örgütlenmesi, tüm değişikliklerde böyle olmazsa bile, muhtemelen yasama organı üyelerinin lider mizaçları yüzünden çoğu durumda böyle olacaktır. Kısacası, Anayasa Kongresi, büyük oranda, davranışları kongrenin toplanmasına yol açan organın eski ve mevcut üyelerinden veya gelecekte üyesi olmayı bekleyen kişilerden oluşacaktır. Dolayısıyla gerçekte, karara bağlamaları beklenen sorunun tarafları olacaklardır.

Bununla beraber bazen halka başvurunun yürütme ve yargı organları için daha az elverişsiz bir ortamda yapılması da mümkün olabilir. Yasama organının ihlalleri hiçbir bahaneyle açıklanamayacak kadar apansız ve açık olabilir. Yasama organında güçlü parti, yasamanın diğer kollarıyla ortaklaşa hareket etmeye başlayabilir. Yürütme yetkisi halkın özel bir ihtimam gösterdiği kişiler tarafından yürütülebilir. Böyle du-

rumlarda halkın kararının yasama organı lehine önyargılardan etkilenme olasılığı daha düşük olacaktır. Ancak yine de kararda tek belirleyicinin sorunun esası olması beklenilemez. Her durumda karar, hâlihazırda mevcut olan veya karara konu sorun sonucunda gerçekleşecek taraflaşmalardan etkilenecektir. Yine toplumdaki seçkin karaktere ve geniş nüfuza sahip kişiler etki sahibi olacaktır. Kararı ilgilendiren eylemlerin uygulayıcıları ve muhalifleri olan kişiler tarafından bazı yorumlar yapılacaktır. Dolayısıyla halkı temsil eden yargıç koltuğunda *akıl* değil, *tutkular* oturacaktır. Ancak hükûmeti kontrol altına alıp düzenlemesi gereken tek şey akıldır. Tutkular hükûmeti değil, hükûmetler tutkuları de kontrol altına almalı ve düzenlemelidir.

Bir önceki yazıda organların kendi sınırları içinde kalmalarını sağlamak için Anayasa'yla bazı yazılı düzenlemeler yapmanın tek başına yeterli olmayacağını görmüştük. Bu yazıda ise, bu amaç için halka başvurmanın da ne uygun ne de etkili bir yol olacağı görüldü. Yukarıda alıntılanan bölümde yer alan farklı nitelikteki hükümlerin ne ölçüde uygun olabileceklerini incelemiyorum. Kuşkusuz bazıları sağlam politik ilkeler üzerine kuruludur ve tek tek hepsi ustalık ve titizlikle oluşturulmuştur.

Federalist, 50 (MADISON)

Aynı Konudan, Aynı Görüşle Devam

Anayasa ihlallerini önleyip gidermek amacıyla, belki, eleştirilere konu olan "halka *ara sıra* başvurma" yöntemi yerine halka *periyodik* olarak başvurma yöntemi önerilebilir.

Bu yöntemleri incelerken, yetki organlarını Anayasa'yı *değiştirebilecek* organlar olarak görmeden, yetki sınırları içinde tutarak, Anayasa'yı *uygulama* yetenekleriyle sınırlı olarak ele alacağım. İlk bakışta, halka önceden belirlenmiş belirli aralıklarla danışmanın, etkililik bakımından, sorun çıktıkça danışma yönteminin yanına bile yaklaşamayacağı görülmektedir. Bu aralıklar kısa tutulursa, incelenip düzeltilecek eylemler yakın zamanda gerçekleşmiş olacak ve ara sıra başvurmanın tüm olumsuz ve yanıltıcı etkilerine açık hâle gelinecektir. Yok eğer aralıklar uzun tutulursa, değerlendirilen yakın dönem eylemleri için yine aynı durum geçerli olacaktır. Diğer eylemler için halka başvurulduğu tarihten ne kadar geçmişte gerçekleştikleriyle doğru orantılı olarak halkın daha az taraflı karar alma olanağı olacaksa da, bu avantaj, yöntemin getirdiği sakıncalarla dengeleniyor gibidir. Öncelikle, alınacak tedbirin halk tarafından uzak bir gelecekte veto edilebilecek olması düşüncesi, anlık dürtülerin gücüyle itilen aşırılıkları kısıtlayabilmeye dönük pek zayıf bir kaygı yaratır. Yüz-iki yüz kişiden oluşan, son derece tutkuyla bağlandıkları bir hedefe sahip ve bu uğurda Anayasal sınırlarını alaşağı eden yasama meclisinin, bu davranışını, sırf on, on beş, yirmi yıl sonra halk onaylamayabilir diye durduracağını söyleyebilmek mümkün mü? Dahası, çoğu zaman yasama organının istismarları (halk

daha düzeltici bir denetimi yapamadan) tüm zararlı etkilerini doğurur. Son olarak, bu istismarlar tüm etkilerini doğurmamış olsalar bile, uzun süredir yürürlükte oldukları için, sökülüp atılması kolay olmayan derin kökler salmış olur.

Yakın zamanlardaki ihlalleri düzeltmek amacıyla ve diğer başka amaçlarla Anayasa'yı gözden geçirme işi, aslında, eyaletlerden birinde denenmiştir. Pensilvanya'da 1783 ve 1784 yıllarında toplanan Sansür Konseyi, gördüğümüz üzere, "Anayasa'nın her bölgede ihlal edilmeksizin korunmasını, yasama ve yürütme organlarının kendilerine Anayasa tarafından tanınan yetkilerden fazlasını üstlenmeyip kullanmamalarını sağlama" görevine sahipti. Politik dünyadaki bu yeni ve önemli deneyim, birçok açıdan dikkate değerdir. Bazı açılardan bakıldığında, tek örnek olduğu için ve bir bakıma özel koşullardan türediği için, belirleyici bir örnek olamayacağı söylenebilir. Ama kendi konumuzda sunmaya çalıştığım mantığı tamı tamına ve tatmin edici biçimde sunabilmek açısından değinmek istediğim bazı noktalar var.

Birincisi; Konseyi oluşturan beyefendilerin isimlerinden, en azından Konseyin en aktif ve önde gelen üyelerinden bir kısmının, eyalette önceden var olan partilerde etkin ve lider karakterler oldukları anlaşılıyor.

İkincisi; görünüşe göre konseyin aynı etkin ve lider üyeleri, gözden geçirilecek dönem içinde yasama ve yürütme organlarının etkin ve etkili üyeleri olarak görev yapmış ve hatta Konsey tarafından Anayasa'yla sınanacak eylemlerin destekçileri veya muhalifleri olmuştur. Konsey üyelerinden ikisi önceki yedi sene içerisinde eyalet başkan yardımcıları olarak, diğer bazıları da yürütme konseyinin üyeleri olarak görev yapmışlardır. Bir üye, aynı dönem içerisinde meclis başkanı, pek çok diğer üye ise yasama organının seçkin üyeleri olarak çalışmıştır.

Üçüncüsü; Konsey tutanaklarının her sayfası, bu koşulların müzakereler üzerindeki etkilerine tanıklık edebilecek niteliktedir. Konsey, tüm görev süresi boyunca, iki sabit ve şiddetli

hizbe bölünmüştür. Konsey de bu gerçeği kabul edip ondan yakınmıştır. Eğer kabul etmeselerdi de zaten tutanaklar aynı düzeyde tatmin edici bir kanıt oluşturuyor. Ne kadar önemsiz ve birbirleriyle alakasız olurlarsa olsun ele alınan her sorunda hep aynı isimler zıt köşelere konuşlanmışlardır. Her tarafsız gözlemci, hiçbir yanılma tehlikesi olmaksızın ve hiçbir hizip veya hizbe tabi birey hakkında bir yorumda bulunmadan, bu Konsey'de maalesef kararları *aklın* değil *tutkuların* verdiğini görebilir. İnsanlar akıllarını sakince ve özgürce kullanıp pek çok konuda fikir yürüttüklerinde kaçınılmaz olarak bunların bazılarında anlaşmazlığa düşer. Müşterek bir tutku tarafından yönetildiklerinde ise, fikirleri, eğer bunlara fikir denilebilirse, hep aynı olacaktır.

Dördüncüsü; bu organın bazı kararlarının, yasama ve yürütme organlarını öngörülen anayasal çizgiye çekmek yerine bu organların sınırlarını yanlış yorumlayan nitelikte olup olmadıkları sorusu, en azından bir sorun olarak ortaya atılabilir.

Beşincisi; Konsey'in anayasal sorunlarla ilgili kararlarının, ister doğru ister yanlış olsunlar, yasama yorumlarına dayanan uygulamayı değiştirmede nasıl bir etkisi olduğunu bir türlü anlayamadım. Hatta eğer yanılmıyorsam bir defasında, o dönemki yasama organı, Konsey'in yorumunu reddetmiş ve bu tartışmayı da kazanmış gibi görünüyor.

Dolayısıyla bu sansür organını inceleyerek hem hastalığın varlığını doğrulamış hem de öngörülen tedavinin etkisizliğini görmüş oluyoruz.

Bu sonuç, deneyin yapıldığı eyaletin o dönemde uzun süreli bir kriz içerisinde olduğu ve eyalette hizipleşmenin yarattığı öfkeyle şiddetli bir hararet ve kargaşa hâlinin mevcut olduğu iddia edilerek geçersiz kılınamaz. Gelecekte o eyaletin hiçbir hizipleşmenin olmayacağı yedi yıllık bir dönem geçirebileceği söylenebilir mi? Aynı süre için yanıt, diğer eyaletler için de aynı olmayacak mıdır? Hizipleşmenin tamamen kaybolması ne beklenebilir ne de böyle bir şeyin istenmesi uygun

olur. Tüm hiziplerin ortadan kaybolması, ya kamusal güvenliğin büyük bir tehlike altında olduğunun ya da tüm özgürlüklerin mutlak biçimde ortadan kalktığının göstergesidir.

Hükûmet'in önceki eylemlerini gözden geçirmek için halkın seçeceği meclislerden, verilen süre içinde hükûmetle bir ilişkisi olmuş kişilerin dışlanmasına yönelik bir tedbir alınmış olsaydı da zorluklar ortadan kalkmış olmazdı. Bu sefer de bu önemli görev, muhtemelen, daha az nitelikli ve yetenekli kişilere bırakılmış olurdu. Bu kişiler belki idareyle kişisel olarak bir ilişki içerisinde olmazlar ve dolayısıyla incelenecek eylemlerle doğrudan bir alakaları olmazdı; ama büyük olasılıkla alakaları olan hiziplerle yine de bir ilişkileri bulunur ve zaten bu hiziplerin himayeleri altında o göreve seçilmiş olurdu.

Federalist, 51 (MADISON)

Aynı Konudan, Aynı Görüşle Devam ve Sonuç

Öyleyse, Anayasa'da ortaya konulan gerekliliğe uygun olarak, organlar arasındaki yetki paylaşımını sürdürebilmek için hangi çareye başvurmalıyız? Alınabilecek tüm dış tedbirlerin yetersiz olduğu görüldüğünden bu soruya verilebilecek tek yanıt, hükûmetin iç yapısının tüm kurucu parçalarının karşılıklı ilişkilenmeler yoluyla birbirlerini kendi alanları içerisinde tutacak biçimde oluşturulması gerektiğidir. Bu önemli düşünceyi tam olarak geliştirmeden önce ona daha iyi ışık tutacağını ve bizim Kongre tarafından tasarlanan ilkeleri ve hükûmet yapısını daha iyi anlamamıza olanak sağlayacağını düşündüğüm birkaç genel gözlemden bahsetmek istiyorum.

Hükûmet'in farklı yetkilerinin birbirlerinden ayrı ve bağımsız kullanılabilmesini sağlayabilmek için, ki özgürlüklerin korunabilmesi için bunun belirli bir düzeye kadar elzem olduğu herkes tarafından kabul edilmektedir, her organın kendi iradesine sahip olması gerektiği açıktır. Bunu sağlamak için organların birbirlerinin üyelerinin atanması konusunda olabildiğince az etkiye sahip olması gerekir. Bu ilke sıkı sıkıya uygulanacak olsaydı yürütme, yasama ve yargı organlarının atanmalarının hep aynı yetki kaynağından, yani halktan yapılması ve bu organların birbirleriyle hiçbir iletişim kanalının olmaması gerekirdi. Belki organları bu biçimde oluşturma planı, pratikte, teoride olduğundan daha kolay bile olabilirdi. Gelgelelim bu planın uygulanmasında bazı zorluklar yaşanacağı ve ek bazı masrafların ortaya çıkacağı söylenebilir. Dolayısıyla sözü edilen ilkeden bazı sapmalar olabileceğini itiraf etmek gerekir. Özellikle yargı organının oluşumunda bu ilke

üzerinde ısrar etmek iyi olmayacaktır: Birincisi, bu organın üyelerinin belirli niteliklere sahip olması gerekir ve dolayısıyla seçim yaparken dikkate alınması gereken ilk unsur bu niteliklere en uygun kişiyi seçebilmektir; ikincisi, bu organın üyeleri görevlerine kalıcı olarak atandıklarından onlara yetki veren iktidara olan bağımlılıklarını kısa sürede kaybeder.

Yine her organın üyelerinin maaş konusunda diğer organlara bağımlılıklarının olabildiğince az olması gereği de aynı derecede açıktır. Yürütme ya da yargı organı üyeleri bu konuda yasamadan bağımsız olmazlarsa tüm diğer konulardaki bağımsızlıkları kâğıt üzerinde kalacaktır.

Çeşitli yetkilerin zamanla tek organda toplanmasını engelleyebilmenin en iyi yolu, her organın yöneticilerine, diğer organlarının ihlallerini önlemeleri için gerekli bireysel güdüyü ve anayasal araçları sağlamaktır. Diğer tüm konularda olduğu gibi bu konuda da saldırı tehlikesiyle orantılı bir savunma olanağı sağlanmalıdır. Hırsla mücadele edebilmek için hırslı olmak gerekir. Kişinin menfaati, anayasal düzenin mevcut hâliyle korunmasında yatmalıdır. Hükûmetlerin suiistimallerini engelleyebilmek için bu tür araçlara gerek duyulması, insan doğasının bir yansıması olabilir. Zaten hükûmet, insan doğasının en büyük yansıması değil de nedir? İnsanlar melek olsaydı, hükûmete gerek kalmazdı. İnsanları melekler yönetseydi, ne iç ne de dış denetim mekanizmalarına gereksinim duyulurdu. İnsanların insanlar tarafından yönetildiği bir hükûmette ise temel güçlük şudur: önce yönetilenleri, sonra da kendisini kontrol edebilecek bir hükûmet oluşturulabilmek. Kuşkusuz halka bağımlı olması hükûmet üzerindeki en önemli kontrol mekanizmasıdır; ama insanlık, deneyimlerinden, ek başka önlemlerin de alınması gerektiğini öğrenmiş durumdadır.

Daha iyi amaçların kusurlarını giderme amacıyla karşıt ve rakip çıkarları kullanma politikasının izleri hem özel hem de kamusal tüm insan ilişkileri sistemi boyunca izlenebilir. Bunun özellikle tüm ikincil güç dağılımlarında böyle olduğunu görüyoruz. Burada sabit amaç, makamları, her biri diğerini frenleyecek biçimde bölüp düzenlemek ve her bireyin kişisel çıkarları sayesinde kamusal hakları diğer makamlara karşı

koruyacak bir bekçi olarak davranmasını sağlamaktır. Sıradan ilişkilerdeki bu sakıngan buluşun, devletin üstün yetkilerinin dağıtılmasında daha az gerekli olduğu söylenemez.

Öte yandan, her organa aynı düzeyde kendini savunma yetkisi vermek mümkün değildir. Cumhuriyetçi yönetimlerde yasama yetkisi zorunlu olarak baskındır. Bu sakıncanın çaresi, yasama organını farklı kollara ayırmak ve bu kolları, seçim yöntemlerini ve eylemlerini yönlendiren ilkeleri farklılaştırmak yoluyla ortak işlevlerinin ve topluma ortak bağlılıklarının izin verdiği ölçüde karşılıklı bağlarını en aza indirmektir. Hatta bu durumda bile olası tehlikeli saldırıları önlemek için ek önlemler almak gerekebilir. Yasama organının ağırlığı nasıl bu erkin bölünmesini gerektiriyorsa, yürütme organının zayıflığı da yürütmenin güçlendirilmesini gerektirebilir. Yasama organının kararlarına dair mutlak bir veto yetkisi, ilk bakışta, yürütme organına verilebilecek en doğal savunma olanaklarından biri gibi görünebilir. Fakat belki bu olanak ne güvenli ne de tek başına yeterli olacaktır. Bu yetki olağan durumlarda gerekli sıkılıkta uygulanmayabilir, olağan dışı durumlarda ise haince istismar edilebilir. Mutlak veto yetkisinin bu kusuru, daha güçsüz organ ile güçlü organın güçsüz kolu arasında, ikincisinin ilkinin anayasal haklarını kendi organının haklarından çok fazla kopmaksızın destekleyeceği sınırlandırılmış bir bağ kurularak giderilemez mi?

Eğer bu gözlemlerin dayandığı ilkeler doğruysa, ki öyle olduğunu düşünüyorum, bu ilkeleri eyalet anayasalarına ve Federal Anayasa'ya uyguladığımızda, Federal Anayasa bu ilkelerle kusursuz biçimde uyum göstermiyorsa, eyalet anayasalarının bu testten kalma olasılığının çok daha yüksek olması gerekir.

Dahası, Amerika'nın federal sistemi özelinde çok daha geçerli olan ve bu sisteme çok ilginç bir açıdan bakmamızı sağlayacak iki unsur bulunmaktadır.

Birincisi: Tekil bir cumhuriyette tüm yetkiler halk tarafından tek bir hükûmetin yönetimine teslim edilmiştir ve olası gasplara karşı korunma hükûmeti ayrı ve bağımsız organlara

bölerek gerçekleştirilir. Amerika'nın birleşik cumhuriyetinde ise halk tarafından teslim edilen yetki önce iki farklı hükûmete bölünür, sonra her birine kalan yetkiler ayrı ve bağımsız organlara yeniden bölünür. Dolayısıyla halkın hakları çifte güvence altındadır. Farklı hükûmetler hem birbirlerine karşı hem de kendi içlerinde birer denetim araçlarıdırlar.

İkincisi: Bir cumhuriyette toplumu yalnızca yöneticilerin baskılarına karşı değil, toplumdaki bir bölümü diğer bölümlerden gelebilecek adaletsizliklere karşı da korumak çok önemlidir. Farklı sınıftan insanlar doğal olarak farklı çıkarlara sahiptir. Çoğunluk ortak bir çıkar etrafında birleşecek olursa azınlığın hakları tehlikeye altına girer. Bu fenalığa karşı korunabilmek için iki yol bulunur: bir yol, çoğunluğun iradesinden yani toplumdan bağımsız ayrı bir irade oluşturmak; diğer yol ise toplumu çok farklı ayrı yapılarda yurttaşlardan oluşur biçimde kavrayarak bunun içerisinde bir çoğunluğun oluşmasını çok küçük bir olasılık, hatta imkânsızlık olarak görmektir. İlk yol kalıtsal olarak geçen ya da kendi kendini atayan iktidarların yönetimindeki hükûmetlerde öne çıkar. Bu, en iyi olasılıkla, riskli bir güvenlik durumudur, çünkü toplumdan bağımsız bir yetki azınlığın haklı çıkarlarını benimseyebileceği gibi çoğunluğun adaletsiz çıkarlarını da benimseyebilir, hatta iki tarafın da karşısında konumlanabilir. İkinci yola örnek olarak ise Birleşik Devletler federal cumhuriyeti örnek oluşturacaktır. Tüm yetkiler toplumdan kaynaklanacak ve ona bağlı olacak, bir yandan ise toplum çok fazla sayıda bölüme, yurttaş çıkarlarına ve sınıflarına bölündüğünden bireylerin veya azınlığın hakları çoğunluğun kesişebilecek çıkarlarına karşı pek az bir tehlike altında olacaktır. Özgür bir hükûmette kişisel haklar kadar dinî haklar da güvence altına alınmalıdır. İlkinde haklar çıkarların çeşitliliğinden, ikincisinde ise mezheplerin çeşitliliğinden oluşurlar. İki durumda da gerekli güvenlik düzeyi farklı çıkarların ve mezheplerin sayısına bağlı olacaktır; bunların da ülkenin boyutları ve tek bir hükûmet altında yönetilen insan sayısı arttıkça artacağı varsayılabilir. Cumhuriyetçi yönetim biçiminin tüm içten ve düşünceli destekleyicileri konuya bu açıdan baktıklarında bütünüyle federal bir sistemin benimsenmesi gerek-

tiğini görüyor olmalıdırlar, çünkü Birliğin konfederasyonlara veya eyaletlere bölündüğü oranda baskıcı çoğunluğun işi kolaylaşacaktır. Böylesi bir bölünme hâlinde cumhuriyetçi yönetim biçiminde tüm sınıflardan yurttaşların haklarını koruyabilmek için mümkün olan en iyi güvence yok olacak, dolayısıyla diğer tek güvence olan hükûmetin bir üyesinin istikrarı ve bağımsızlığının aynı oranda artması gerekecektir. Hükûmetlerin nihai amacı adalettir. Sivil toplumların nihai amacı da budur. Bu amaca ulaşana kadar ya da bu yolda özgürlükler kaybolana kadar izlenmesi gereken yol, adalet yoludur. Daha güçlü hizbin kolaylıkla birleşip daha zayıf olanı ezebildiği, zayıf bireyin güçlünün şiddetine karşı korunmadığı bir toplumda toplumun doğal yöneticisinin anarşi olduğu söylenebilir. Öyle ki ikinci durumda güçlü bireyler bile durumunun güçlüyü mü kendisini mi savunacağı belli olmayan bir hükûmet altında güvencesiz olduğu bir toplumdansa hem zayıfı hem de kendisini koruyan bir hükûmeti tercih edeceklerdir. Aynı nedenlerle ilk durumdaki güçlü hizipler ya da partiler de, giderek, güçlü olanlar kadar zayıfları da koruyacak bir hükûmet dilemeye başlar. Rhode Island eyaleti, Konfederasyon'dan ayrılıp kendi hâline bırakılacak olursa, bu kadar sınırlı bir ülkede kurulacak bir halk hükûmetinde hizipçi çoğunluğun devamlı baskısı altında hakların tehlike altına gireceğine, sonunda ise, halktan bağımsız bazı yetkilerin gerekliliğinin kötü yöneten hiziplerin kendileri tarafından dahi kabul edileceğine hiçbir kuşku yoktur. Sayısız çıkarı, tarafı ve mezhepleri kapsayan geniş Birleşik Devletler Cumhuriyeti'nde adalet ve genel yarar dışındaki başka ilkelere dayanan bir çoğunluk koalisyonu çok nadiren oluşturabilir. Dolayısıyla azınlıktaki taraflar çoğunluğun iradesi tarafından daha az tehdit altında bulunur; azınlığı çoğunluğun, dolayısıyla toplumun iradesinden bağımsız bir irade oluşturarak korumak için çok daha az bahane olur. Sözü edilen karşıt görüşlere rağmen, toplumun genişliği, uygulanabilir bir alan içinde kalmak koşuluyla ne kadar artarsa öz yönetimin o kadar iyi gerçekleşeceği hem kesin hem de önemlidir. *Cumhuriyetçi dava* için ne mutlu ki bu uygulanabilir alan, *federal ilkenin* makul bir tadili ve harmanı ile çok daha genişletilebiliyor.

Federalist, 52 (MADISON)

Temsilciler Meclisi'nin Seçmenlerinin ve Seçilenlerinin Nitelikleri ve Üyelerinin Görev Süreleri Hakkında

Son dört yazıda işlenen daha genel konulardan, hükûmetin bazı bölümlerinin daha ayrıntılı incelenmesine geçiyorum. Temsilciler Meclisi'yle başlayacağım.

Hükûmetin bu bölümüne ilişkin incelenecek ilk konu, seçmenlerin ve seçenlerin nitelikleriyle ilgilidir. Seçmenlerin niteliği konusu, eyalet yasama organlarının en kalabalık kolunu seçenlerle aynı olacak biçimde düzenlenmiştir. Oy hakkının tanınması, çok haklı bir biçimde, cumhuriyetçi yönetimin en temel gereklerinden biri olarak anılmaktadır. Dolayısıyla Kongre'nin bu hakkı Anayasa'yla tanımlayıp tesis etme görevi bulunmaktaydı. Şimdi söz edilen nedenle bu konuyu Kongre'nin aklına estiğinde düzenlemesi için açık bırakmak yerinde olmazdı. Yine bu konuyu eyalet yasama organlarının takdirine bırakmak da hem aynı nedenle hem de federal hükûmetin yalnızca halka bağımlı olması gereken bu kolunu eyalet hükûmetlerinin takdirine fazlaca bırakacağı için yanlış olurdu. Her eyalette öngörülen farklı seçmen niteliklerini tek kural altında toplamak büyük olasılıkla Kongre için de zor olacak ve bazı eyaletler tarafından memnuniyetsizlikle karşılanacaktı. Dolayısıyla Kongre tarafından önerilen hüküm olanaklar dâhilindeki en iyi seçenek gibi görünmektedir. Tüm eyaletler için de tatmin edici olduğu söylenebilir, çünkü eyaletler tarafından konulmuş ya da ileride konulacak ölçütlere uyum göstermektedir. Birleşik Devletler için de güvenli bir

hükümdür çünkü konu eyalet anayasalarıyla düzenlendiğinden eyalet hükûmetleri tarafından değiştirilebilir değildir, halkın da anayasalarının ilgili bölümünü kendilerine Federal Anayasa tarafından verilen hakları ihlal edecek biçimde değiştirmeleri beklenemez.

Seçilenlerin nitelikleri, hem eyalet anayasalarınca daha az dikkatle ve daha uygunsuz biçimde düzenlenmiş, hem de birliğin sağlanması daha önemli bir konudur. Bu yüzden de Kongre tarafından son derece uygun bir biçimde ele alınıp düzenlenmiştir. Bir Birleşik Devletler temsilcisi en az yirmi beş yaşında olmalı; en az yedi yıldır Birleşik Devletler yurttaşı olmalı; seçimler sırasında temsil edeceği eyaletin bir sakini olmalı; görevi sırasında Birleşik Devletler için başka bir makam işgal etmemelidir. Bu makul sınırlamalar çerçevesinde federal hükûmetin bu bölümünün kapıları, anavatanı burası olsun olmasın, genç veya yaşlı, yoksul veya zengin, her kesimden ve dini inançtan yetenekli kişilere açıktır.

Temsilcilerin görevde kalma süreleri yasama organının bu kolu hakkında yapılacak ikinci gözlemin konusunu oluşturmaktadır. Bu maddenin uygunluğu hakkında bir karar verebilmek için öncelikle iki sorunu ele almak gerekir: birincisi, iki yılda bir seçim yapılmasının güvenli olup olmayacağı; ikincisi, bunun gerekli ya da yararlı olup olmadığı.

Birincisi: Genel olarak hükûmetin halkıyla ortak bir çıkara sahip olması özgürlükler için elzem olduğundan, söz konusu yasama organı kolunun halka doğrudan bağımlı ve duygudaş olması özellikle önemlidir. Bu bağımlılığın ve duygudaşlığın sağlanmasının tek yolunun sık sık gerçekleşecek seçimler olduğuna kuşku yoktur. Ancak, bu amaç için hangi sıklık derecesinin mutlaka gerekli olduğu kesin olarak hesaplanamaz gibi görünmektedir, bu konuyla ilgisi olabilecek pek çok farklı koşula göre değişiklik gösterir. O yüzden izin verin bu konuda eğer mevcut ise her zaman başvurulması gereken bir kılavuza, yani deneyimlerimize başvuralım.

Yurttaşların yüz yüze bir araya gelmelerinin bir alternatifi olarak temsilcilik düzeni, eski yönetimlerde pek az ve

son derece kusurlu biçimde bilinirdi, bu yüzden öğretici örnekleri ancak daha modern zamanlarda bulabilmekteyiz. Ki bu dönemlerde bile çok yaygın ve belirsiz bir araştırma yapmamak için kendimizi en iyi bilinen ve kendi durumumuza en çok benzerlik gösteren birkaç örnekle sınırlamamız gereklidir. Bu tanımın uyduğu ilk örnek Büyük Britanya'daki Avam Kamarası'dır. İngiliz Anayasası'nın bu kolunun tarihi, ki Magna Carta'dan öncesine dayanır, herhangi bir bilgi sağlayamayacak kadar belirsizdir. Ne zamandan beri var olduğu bile politika tarihçileri arasında bir tartışma konusudur. Daha sonraki zamanlarda rastlanan ilk kayıtlar yalnızca her yıl *toplandıklarını*, ancak her yıl *seçilmediklerini* gösteriyor. Bu yılda bir gerçekleşen oturumlar için bile monarka çok geniş bir takdir alanı bırakıldığı ve sık sık kraliyetin hırsları yüzünden çeşitli bahanelerle çok uzun ve tehlikeli aralar verildiği görülüyor. Bu sakıncayı gidermek için, II. Charles döneminde çıkarılan bir yasayla, ara vermelerin üç yıldan fazla süremeyeceği öngörülmüştür. Hükûmette bir devrim yaşanıp da III. William'ın tahta çıkmasıyla konu daha da ciddiye alındı ve parlamentoların *sık sık* toplanmasının halkın temel haklarından biri olduğu ilan edildi. Aynı kralın saltanatında birkaç yıl sonra çıkarılan başka bir yasayla, II. Charles döneminde belirlenen üç yıllık döneme denk düşen "sık sık" terimi netleştirilmiş, bir öncekinin feshinden sonra üç yıl içinde yeni bir parlamento oluşturulması gerektiği açıkça düzenlenmiştir. Son değişiklik olan üç yıldan yedi yıla yapılan değişikliğin içinde bulunduğumuz yüzyılın başında Hannover hanedanının hissettiği kaygılar yüzünden yapıldığı bilinir. Bu gerçeklerden, Birleşik Krallık'ta temsilcilerin seçmenlerine bağlanması için gerekli görülen en geniş seçim aralığının, üç yılı geçmediği görülmektedir. Yedi yılda bir yapılan seçimlerle bile sağlanabilen özgürlüğün düzeyini ve parlamento Anayasası'nın içerisindeki kötücül içeriği dikkate alırsak, sürenin yedi yıldan üç yıla indirilmesiyle ve gerekli diğer reformlarla halkın temsilcileri üzerindeki etkisinin çokça arttırılabileceğini ve federal sistem altında iki yılda bir seçim yapılmasının Temsilciler Meclisi'nin seçmenlerine bağlı olması gerekliliği üzerinde tehlike yaratmayacağını söyleyebiliriz.

İrlanda'da yakın bir zamana kadar seçimler tamamen Taç'ın takdirine göre düzenlenir ve yeni bir prens tahta çıkmadıkça ya da başka beklenmedik bir olay olmadıkça nadiren yenilenirdi. II. George ile beraber göreve başlayan Parlamento, yaklaşık otuz beş yıl süren hükümdarlığı boyunca göreve devam etti. Temsilcilerin halka bağımlılığı yalnızca ara ara meclisteki üye boşluğunu doldurmak için yapılan veya genel seçim gerektiren bir olay meydana geldiğinde gerçekleştirilen seçimler yoluyla sağlanabilmekteydi. İrlanda parlamentosunun kendi seçmenlerinin haklarını koruma yeteneği de var olduğu zamanlarda bile, müzakereleri üzerinde Tacın sahip olduğu kontrol nedeniyle aşırı derecede zincirleniyordu. Yanılmıyorsam son zamanlarda bu zincir kırıldı ve bunun yerini sekiz yılda bir seçilen parlamento aldı. Bu reformun nasıl bir etki doğuracağını gelecekteki deneyimler gösterecek. İrlanda örneği, bu açıdan bakıldığında, konuya pek az ışık tutabilir. Onlardan bir ders çıkarabilecek olursak bu ders, eğer o ülkenin halkı böylesine dezavantajlı bir durumdan bile birazcık özgürlük çıkarabilmişse, iki yılda bir yapılacak seçimlerin bütün özgürlükleri sağlamaya yeteceği ve halk ile temsilcileri arasında gerekli bağı kurabileceğidir.

Soruşturmalarımızı biraz daha yakına getirelim. Eyaletlerin İngiliz kolonileri oldukları dönemden örnekler özel bir dikkat gerektiriyor, ayrıca hakkında pek fazla şey söylemeyi gerektirmeyecek kadar iyi biliniyor. Hepsinde temsil ilkesinin gereği, en azından yasama organının bir kolu için, oluşturulmuştu. Ama seçim aralıkları farklıydı. Bir ile yedi yıl arasında değişiyordu. Devrim öncesi dönemde halkın temsilcileri olanların ruh ve tavırlarına bakara iki yılda bir yapılacak seçimlerin kamusal özgürlükleri tehlikeye atacağı sonucunu çıkarabileceğimiz bir neden var mıdır? Mücadelenin başlangıcında kendini her yerde sergileyen ve bağımsızlığımızın önündeki engelleri ortadan kaldıran ruh, hem her yerde özgürlüğünün değerinin farkına varabilmemizi hem de bu özgürlükleri genişletmemizi sağlayabilecek yeterli miktarda özgürlüğe sahip olabildiğimizi göstermişti. Bu söylenen seçimlerin en sık gerçekleştiği koloniler kadar en nadir gerçek-

leştiği koloniler için de geçerli olmuştur. Büyük Britanya'nın parlamenter gasplarına karşı ilk başkaldıran ve bağımsızlık kararını kamusal olarak ilk kabul eden koloni Virginia'ydı. Buna karşın Virginia'da, eğer yanlış bilgilendirilmediysem, eski hükûmet altında seçimler yedi yılda bir yapılmaktaydı. Bu örneği belirli bir şeyi kanıtlamak için değil, bu tür durumlarda önceliğinin büyük olasılıkla rastlantısal olduğunu; *yedi yılda bir* yapılan seçimlerin daha sık yapılacak seçimlere kıyasla avantajlı olduğunu göstermek için değil, *iki yılda bir* yapılacak seçimlerin özgürlükler için hiçbir tehdit oluşturmayacağına dair bir kanıt, hem de ikna edici bir kanıt olduğu için veriyorum.

Bu örneklerden çıkacak sonuç, üç gerçeği hatırladığımızda daha da güçlenecektir. Birincisi, federal yasama organı, Britanya Parlamentosunun, birkaç istisna dışında koloni meclislerinin ve İrlanda yasama organının tek başına bütününü üstlendikleri üstün yasama yetkilerinin yalnızca bir bölümüne sahip olur. Bilinen ve yerleşik ilkeye göre yetki ne kadar genişse süresi o kadar kısa olmalıdır; tersine, yetki ne kadar sınırlıysa, süresi de o kadar güvenli bir şekilde uzatılabilir. İkincisi, başka bir yerde gösterildiği üzere federal yasama organı diğer yasama organlarında olduğu gibi yalnızca halka bağımlı olmasıyla değil, diğer yasama organları için geçerli olmayan biçimde paralel başka yasama organlarıyla da izlenip denetlenir Üçüncüsü, federal hükûmetin daha kalıcı kollarının -eğer isterlerse- Temsilciler Meclisi'ni halka karşı görevlerini yerine getirmemek için baştan çıkarmak için kullanabilecekleri araçlar ile, Britanya hükûmetinin diğer kollarının yasama meclisini baştan çıkarmak için kullanabileceği araçlar arasında hiçbir karşılaştırma yapılamaz. Dolayısıyla daha az yetki bir taraftan federal temsilcileri görevlerini kötüye kullanmaya daha az iteceği gibi, diğer taraftan da iki kat kuşkuyla izlenmelerini sağlar.

Federalist, 53 (MADISON)

Üyelerinin Görev Sürelerine İlişkin Aynı Konudan Devam

Burada belki birileri bana güncel gözlemlerden birini, "yılda bir yapılacak seçimler bittiğinde tiranlık başlar" deyişini hatırlatacak olur. Sıklıkla söylendiği gibi eğer atasözü olmuş deyişlerin genellikle akılcı bir temelleri olduğu doğruysa bile, bir kez yerleştiklerinde, çoğunlukla akılcı temellerinin uzanmadığı konular için de kullanılmaya başlandıkları da en az o kadar doğrudur. Bunu kanıtlamak için önümüzdeki örnekten daha ilerisine bakmaya gerek yok. Bu atasözünün dayandığı akılcı temel nedir? Hiç kimse insan erdeminin gücün cazibesine dayanabileceği süre ile güneş veya mevsimler arasında bir bağlantı olduğunu iddia edecek kadar gülünç bir duruma düşmek istemez. İnsanlık için ne mutlu ki özgürlük, bu bakımdan herhangi bir zaman noktasıyla sınırlı değildir, sivil toplumun çeşitli durumları ve koşullarının gerektirebileceği tüm varyasyonlarda ortaya çıkabilecek kadar serbestiye sahiptir ve aşırılıklarda bile kendine yaşayacak yerler bulur. Yöneticilerin seçilmesi, eğer elverişli bulunursa, ki zaman zaman bulunmuştur da, yılda bir değil de günde, haftada veya ayda bir de yapılabilir; peki eğer yılda bir seçim kuralından bir tarafa doğru sapma yapılabiliyorsa, neden diğer tarafa doğru sapma yapılamasın ki? Dikkatimizi kendi kurduğumuz sürelere çevirip de eyalet yasama organlarının daha kalabalık kollarının seçim sürelerine odaklanırsak ne bu konuda ne de diğer sivil yöneticilerin seçilmesi konusunda bir uyuşma görebiliriz. Connecticut ve Rhode Island'da bu süre

yarım senede birdir. Güney Karolina hariç diğer eyaletlerde bu süre yılda birdir. Güney Karolina'da bu süre federal hükûmet için önerilen süreyle aynıdır, yani iki yılda bir. Görebileceğimiz üzere en kısa süreyle en uzun süre arasında dört kat fark olmasına karşın, Connecticut'ın veya Rhode Island'ın, Güney Karolina'dan ya da diğer eyaletlerin birinden daha iyi yönetildiği veya akılcı özgürlüklerden bu sayede daha fazla yararlanabildiğini söyleyebilmek çok zordur.

Bu öğretinin temellerini aradığımda, konumuza hiçbir şekilde uygulanamaz olan bir tanesi dışında hiçbir temel bulamadım. Amerika'da çok iyi anlaşılmış bir ayrım, halk tarafından oluşturulan ve hükûmet tarafından değiştirilemeyen bir Anayasa ile hükûmet tarafından oluşturulan ve yine hükûmet tarafından değiştirilebilen bir yasa ayrımı, diğer hiçbir ülkede iyi hatta hiç anlaşılamamış gibi görünmektedir. Üstün yasama yetkisinin bulunduğu her organın, aynı zamanda hükûmetin şeklini değiştirme konusunda da tam bir yetkiye sahip olduğunu varsayıyorlar. Politik ve kişisel özgürlüklere ilişkin ilkelerin en çok tartışıldığı ve Anayasa'da yer alan hakların büyük bölümünün var olduğunu duyduğumuz Büyük Britanya'da bile Parlamento iktidarının hem yasa hem de Anayasa yapımında üstün ve denetlenemez olduğu savunuluyor. Bu doğrultuda yasama organının yaptığı yasalar yoluyla yönetimin en önemli maddelerinden bazılarını değiştirdikleri de oldu. Özellikle, birkaç defa seçim dönemlerini değiştirdiler ve son olarak yalnızca üç yıl yerine yedi yılda bir yapılacak seçimler öngörmekle kalmadılar; bir de aynı yasayla, kendilerinin halkın onları seçtiği süreden dört yıl daha fazla görevde kalacaklarına karar verdiler. Bu tehlikeli uygulamaları gören o özgür hükûmetin seçmenleri, böyle bir hükûmette, seçim sıklığı temel öneme sahip olduğundan, doğal olarak kaygıya düştü ve özgürlüklerini ortaya çıkan tehlike karşısında güvence altına alabilmenin yollarını aradı. Hükûmetten üstün bir Anayasa yoksa veya oluşturulamıyorsa, Birleşik Devletlerdekine benzer bir anayasal güvenceye başvurulamaz. Dolayısıyla başka bir güvence gerekiyordu. Sözü edilen yeniliklerin tehlikesini ölçmek, ulusal duygudaşlığı sağlamak ve yurtsever çabaları

birleştirmek için zamanın sade ve tanıdık bir dilimini seçip ölçüt olarak ona başvurmaktan daha iyi nasıl bir çözüm olabilirdi ki? Konuya uygulanabilir en sade ve tanıdık zaman dilimi bir yıldı, bu nedenle öğreti sınırsız bir hükûmetin aşamalı yeniliklerine karşı bir bariyer inşa edebilmek için övgüye değer bir çabayla tiranlığa doğru ne kadar yol alındığını, yılda bir düzenlenecek seçimlerden ne kadar uzaklaşıldığıyla ölçecek biçimde kuruldu. Fakat bu çareyi bizim federal hükûmetimiz gibi üstün Anayasal iktidar tarafından sınırlandırılmış bir hükûmet için de gerekli görmeye gerek var mıdır? Anayasa'yla değiştirilemez biçimde belirlenmiş iki yılda bir yapılacak seçim koşullarında, Amerikan halkının özgürlüklerinin, seçimlerin yılda bir hatta daha sık yapılan ama hükûmetin bu süreyi olağan yetkisiyle değiştirebileceği diğer ülkelere kıyasla daha az güvencede olacağını kim iddia edebilir?

Sözü edilen ikinci soru iki yılda bir yapılacak seçimlerin gerekli ve yararlı olup olmayacağı sorusuydu. Bu sorulara verilecek yanıtın olumlu olması gerektiği, konu hakkında yapılacak birkaç apaçık gözlemle ortaya çıkacaktır.

Yasa yapacağı konuya düzgün bir niyetle, sağlam bir yargıyla ve konu hakkında belirli düzeyde bilgiyle yaklaşmayan hiç kimse, yetkin bir yasa koyucu olamaz. Gerekli bilginin bir kısmı özel ve kamusal makamlardaki ilgili kişilerin bilgilerine başvurularak elde edilebilir. Diğer kısım bilgiye sahip olmak için ise yasa yapılacak makamda gerçek bir deneyim edinmiş olmak gerekir. Bu nedenle bu tür makamlarda görevde kalma süresi, gerekli performansı gösterebilmek için sahip olunması gereken pratik bilgi kapsamıyla orantılı olmalıdır. Çoğu eyalette yasama organının kalabalık kolunun görevde kalma süresinin bir yıl olduğunu görmüştük. Yanıtını aradığımız soru şu biçimde de sorulabilir: Federal yasama organı için gerekli olan bilgi düzeyiyle iki yıllık dönem arasında, eyalet yasama organları için gerekli olan bilgi düzeyiyle bir yıllık dönem arasında olduğu kadar uygun bir orantı bulunmuyor mu? Sorunun bu biçimde sorulması bile verilmesi gereken yanıtı kendiliğinden ortaya çıkarmaktadır.

Tekil bir eyalette, eyalet boyunca uygulanan ve her yurttaşın az çok bilgi sahibi olduğu mevcut yasalara ve eyaletin dar bir ölçekte kalan genel işleyişine dair bilgi, pek fazla çeşitlilik göstermez ve her sınıftan halkın ilgisinin ve sohbetlerinin önemli bir bölümünü oluşturur. Birleşik Devletler'in geniş ölçeği ise bambaşka bir durum yaratır. Yasalar her yerde aynı değildir, eyaletten eyalete farklılık gösterir, Birliğin kamusal işleyişi ise çok geniş bir bölgeye yayılmış ve onunla bağlantılı yerel ilişkilerin etkisiyle son derece farklılaşmıştır. Bu yüzden de bunlara ilişkin bilgiler, imparatorluğun her bölümünden gelecek temsilciler yoluyla erişebilecek merkez meclisler harici başka bir yerde çok zor öğrenilebilir. Bununla beraber işleyişe dair tüm eyaletlerden bazı bilgiler, hatta yasalar, eyaletlerden gelen üyeler tarafından biliniyor olmalıdır. Farklı eyaletlerdeki ticari ilişkiler, limanlar, tüketimler ve düzenlemelere aşina olunmadan nasıl dış ticaret hakkında yeknesak bir düzenleme yapılabilir? Eyaletler arası ticaret, bunların birbirlerine karşı durumları ve başka bazı noktalar bilinmeden nasıl gereği gibi düzenlenebilir? Eğer eyaletlerin farklı yasalarına ve yerel koşullarına uyum sağlanmazsa, vergiler nasıl adil oranda etkin biçimde toplanabilir? Eyaletlerin birbirlerinden farklı oldukları iç koşullara dair benzer bir bilgiye sahip olmadan nasıl milis kuvvetleriyle ilgili yeknesak bir düzenleme yapılabilir? Federal yasama organının temel amaçları bunlardır ve tüm bunlar temsilcilerin geniş bilgiye sahip olmasını zorunlu kılıyorlar. Diğer alt amaçlar da önemleriyle orantılı olarak benzer düzeyde bilgi gerektireceklerdir.

Tüm bu güçlüklerin giderek azalacağı doğrudur. En zorlu görev, hükûmetin uygun şekilde göreve başlaması ve federal mevzuatın ilk biçiminin oluşturulmasıdır. İlk taslaktaki gerekli iyileştirmeler her yıl kolaylaşacak ve sayıca azalacaktır. Hükûmetin geçmiş işlemleri, yeni üyeler için hazır ve doğru bir bilgi kaynağı olacaktır. Birliğin işleyişi yurttaşlar arasında giderek daha fazla merak ve sohbet konusu olacaktır. Eyaletler arasındaki artan ilişkiler, birbirlerinin işleyişlerine dair karşılıklı bilginin yayılmasına hiç de az olmayan düzeyde katkıda bulunacak, bu da yasaların ve örflerin kaynaşmasına

katkı sağlayacaktır. Tüm bu kolaylıklarla birlikte federal yasama işi hem özgünlük hem de zorluk bağlamında her zaman tek bir eyaletin yasama işini aşacaktır. Bu da bu işi yapanların daha uzun görev süresine sahip olmalarını haklı çıkarmaktadır.

Federal temsilcilerin aşina olması gereken ve şimdiye kadar sözünü etmediğimiz bir bilgi dalı da dış ilişkilerdir. Bu temsilciler ticaretimizi düzenlerken yalnızca Birleşik Devletler ile diğer uluslar arasındaki antlaşmalar hakkında değil, diğer ulusların ticari politikaları ve yasaları hakkında da bilgi sahibi olmalıdır. Uluslararası hukuk[139] hakkında da tamamıyla bilgisiz olmamalıdır. Bu hukuk dalı, uygulama bulduğu ölçüde yerel yasama organlarını da ilgilendirmekle beraber, federal hükûmetlerin uğraş alanıdır. Gerçi Temsilciler Meclisi dış müzakerelere ve düzenlemelere doğrudan katılmayacaktır; yine de, kamu işleyişinde organlar arasındaki zorunlu bağlantıdan dolayı, yasama organının sık sık dikkatini bu işlere vermesi ve bazen özel yasal yaptırımlar düzenleyip işbirliği yapması gerekecektir. Kuşkusuz, bunun için gerekli bazı bilgiler bazı kimseler tarafından biliniyor olabilir; ancak gerekli bilgilerden bazıları yalnızca kamusal bilgi kaynaklarından edinilebilir. Öte taraftan tüm bilgiler, en iyi, yasama organındaki fiili görev süresi boyunca pratikte bu konularla uğraşılarak edinilebilir.

Belki daha az önemli ama yine de söz edilmeyi hak eden başka etmenler de bulunmaktadır. Temsilcilerin seyahat etmek zorunda kalacağı mesafelerin uzunluğu, bu göreve uygun kişiler açısından, eğer görev iki yıla uzatılmaz da bir yılla sınırlı tutulursa daha büyük itirazlarla karşılanabilir. Mevcut Kongre'deki temsilcilerin durumundan bu konuda bir sav çıkarılamaz. Evet onlar da bir yıl için seçilmişlerdir; ancak yasama meclislerinin onları yeniden seçilecekleri neredeyse

139 Yazar burada birebir çevirisi "Uluslar Hukuku" olan "the Law of Nations" kavramını kullanıyor. Yazının yazıldığı dönemlerde bu kavram, 1758 yılında Emerich de Vattel tarafından yayımlanan ünlü uluslararası hukuk kitabı *Le Droit des Gens* isimli kitaptan esinlenilerek, şimdilerde uluslararası hukuk adını verdiğimiz hukuk dalını ifade etmek için kullanılmıştır. (ç.n.)

kesindir. Halk tarafından seçilecek temsilciler açısından ise aynı şey söylenemez.

Bu türden tüm meclislerde olduğu gibi, birkaç üye üstün yeteneklere sahip olacak; sık sık yapılan yeniden seçimlerle üyelikleri uzun sürecek; kamu işinin baştan sona ustası olacak ve belki de bu avantajlardan yararlanmaya isteksiz olmayacaktır. Yeni üyelerin oranı ne kadar artarsa ve üyelerin ortak bilgi düzeyi ne kadar azalırsa, bu yetenekli kişilerin kendileri için yerleştirilebilecek tuzaklara düşmeleri o kadar kolay olacaktır. Bu sözler, Temsilciler Meclisi ile Senato arasında kurulacak ilişki için de eşit düzeyde geçerlidir.

Sık sık seçimler yapmamızın avantajlarının yanında, eğer yeterince büyüklerse ve birden fazla kez toplanıyorlarsa eyaletler için bile geçerli olan, bir sakınca bulunmaktadır: sahte seçimlerin bu yolu etkin kılabilecek kadar kısa bir sürede soruşturulup iptal edilemeyecek olması. Soruşturmadan sonra bir sonuca varılabilse bile kuraldışı üye, hangi hukuka aykırılıkla seçilmiş olursa olsun, kendi amaçlarını gerçekleştirebilmek için yeterli süre görevde kalmış olacaktır. Bu nedenle, kuraldışı bir avantaj sağlayabilmek için hukuka aykırı yolların kullanılmasının önü, çok zararlı bir biçimde açılmış oluyor. Federal yasama meclisi seçilmesi eğer yılda bir olsaydı, bu sakınca özellikle uzak eyaletlerde çok ciddi bir biçimde kötüye kullanılabilirdi. Her Meclis, kendi üyelerinin seçilmesinin, niteliklerinin ve üyelik iptallerinin yargıcı olmak zorundadır. Tartışmalı durumlarda süreci sadeleştirip ve hızlandırmak için deneyimlerimizle ne kadar yararlı iyileştirmeler yaparsak yapalım, Yasa dışıbir üye koltuğundan mahrum bırakılmadan önce yılın büyük bir kısmı kaçınılmaz bir şekilde geçecektir. Dolayısıyla haksız ve yasaya aykırı yollarla bir meclis koltuğu elde etmeye kalkışabilecek kimseler için caydırıcılık sağlanmamış olacaktır.

Tüm bu etmenler birlikte ele alındığında, iki yılda bir yapılacak seçimlerin halkın özgürlükleri için güvenli ve kamusal işleyiş için de bir o kadar faydalı olduğunu görüyoruz.

Federalist, 54 (MADISON)

Temsil Oranına İlişkin Aynı Konudan Devam

Temsilciler Meclisi konusunda işleyeceğim bir sonraki konu, üyelerin eyaletlere oranı konusudur. Bu oran, doğrudan vergilerin eyaletlere dağıtılmasıyla aynı kurala göre belirlenmektedir.

Her eyaletteki insan sayısının o eyaletteki halkı temsil edecek temsilci sayısıyla orantılı olmaması gerektiğini söyleyen kimse yoktur. Aynı kuralın vergilerin bölüştürülmesi için de uygulanması fikri de, aslında bu kuralın arkasındaki ilke aynı olmasa da, büyük olasılıkla yine pek az karşıt bulacaktır. Temsilci sayıları konusundaki kural halkın kişisel haklarına dayanmakta, bu haklarla doğal ve evrensel bir bağ oluşturmaktadır. Vergilendirme konusundaki kural ise ölçülebilmesi için kesin bir ölçüt olmayan ve çoğu zaman da yanlış ölçülen servet oranına dayanmaktadır. Öte yandan, eyaletlerin göreceli servetlerine ve katkı miktarlarına göre belirlenen kural kusurlu olmakla beraber besbelli ki uygulanabilir kurallar arasında en az itiraz edilebilir olandır ve yakın zamanda Amerika'da genel destek kazanmıştır, ki Kongre'nin bu kuralı tercih etmiş olmasının nedeni de budur.

Bunlar kabul edildikten sonra şu sorulabilir: Peki temsilin ölçülmesi için rakamlara başvuracaksak, verginin oranında özgür yurttaşlarla köleler birlikte sayıldığına göre, temsilcilerin sayısını belirlerken de köleleri hesaba katacak mıyız? Köleler birer kişi değil, mal olarak görülmektedir. Dolayısıyla mala dayanan vergilendirmede sayılmaları, kişiye dayanan temsilcilik konusunda ise sayılmamaları gerekir. Anladığım

kadarıyla en güçlü karşı çıkış bu gibi görünüyor. Ben de karşı tarafın akıl yürütmesini değerlendirirken son derece dürüst davranacağım.

Güneyli kardeşlerimizden biri diyebilir ki, "Biz temsilciliğin kişilerle, verginin ise mallarla daha yakından ilişkili olduğu bir öğretiyi kabul etmiş durumdayız ve bu ayrım, kölelerin durumuna da uygulanmalıdır. Ancak kölelerin hiçbir kişilik özelliği taşımadığı ve tamamen mal olduğu fikrini de reddetmemiz gerekir. Gerçekte köleler iki niteliğe de biraz sahiptirler: yasalarımız onları bazı açılardan kişi, bazı açılardan ise mal olarak düzenliyor. Kendileri için değil, sahipleri için iş gücüne zorlanabilmeleri, bir sahipten diğerine satılabilmeleri, özgürlüklerinin sürekli kısıt altında olması ve birilerinin aklına estikçe bedensel cezalara çarptırılabilmeleri açılarından köleler insanlardan aşağı olarak görülüp hukuken mal kabul edilen akılsız hayvanlarla aynı sınıfa sokulabilir. Öte yandan, yaşamının ve uzuvlarının, emeğinin ve özgürlüğünün sahibi olan kişi dâhil başkalarının şiddetine karşı korunuyor olması açısından bakıldığında köleler, akılsız birer yaratık veya sade bir mal değil de ahlaki bir kişilik olarak görülmeye daha uygundur. Dolayısıyla Federal Anayasa, yerinde bir düzenlemeyle, köleleri kişi ve mal arası bir yerde düzenlemektedir. Gerçek nitelikleri de budur. Hükmü altında yaşadıkları yasalar tarafından sunulan nitelik budur ve bu niteliğin onlara uygun olduğu yadsınamaz. Çünkü ancak yasalar, zencileri[140] mal yerine koydukça onların hesaplamada dikkate almalarına karşı çıkılabilir, eğer yasalar, ellerinden alınan haklarını iade ederse Zencilerin diğer sakinlerle aynı oranda temsil edilebilmelerine artık karşı çıkılamaz.

Bu soruna başka bir açıdan daha bakılabilir. Nüfusun servetin ve vergilendirmenin olduğu kadar temsilin hesaplanmasında da en iyi ölçüt olduğu herkes tarafından kabul edilmektedir. Kongre eğer köleleri, temsil oranlarını hesaplarken hariç tutup ödenecek katkı oranlarını hesaplarken dikkate alınacak nüfusa ekleyecek olsa, tarafsız ve tutarlı davranmış olur muydu? Kendilerine külfetler yüklenirken kölelerini belirli bir ölçüde insan kabul eden; ama ayrıcalıklar verilirken onları insandan

140 Orijinalinde, "Negroes." (ç.n.)

saymayan böyle bir sisteme Güney eyaletlerinin onay vermesi beklenebilir miydi? Kaldı ki, insan kardeşlerini mal olarak gördükleri için Güney eyaletlerini barbarca bir politika gütmekle suçlayan bazılarının, tüm eyaletlerden oluşacak bir hükûmette bu talihsiz ırkın, onları tamamen mal olarak gören yasalar ışığında yorumlanmasını savunmaları da şaşırtıcı değil midir?

Belki buna yanıt olarak kölelerin köle sahibi eyaletlerin hiçbirinde temsilci sayıları hesaplanırken dikkate alınmadığı söylenebilir. Köleler ne kendileri oy kullanmakta ne de efendilerinin oylarını arttırmaktadırlar. Peki, o zaman nasıl bir ilkeye dayanarak federal temsilcilerin hesaplanmasında dikkate alınabilirler? Bu iddiaya göre Anayasa, onları bu hesaplamadan hariç tutarak, bizzat kendisinin kılavuz olarak başvurduğu yasaların yolunu izlemiş olurdu.

Bu itiraz, tek gözlemle çürütülebilir. Önerilen Anayasa'nın temel ilkelerinden biri, eyaletlere pay edilen temsilcilerin toplam sayısının o eyaletin federal düzeyde belirlenecek bir kuralla hesaplanacak toplam sakinlerinin sayısıyla belirleneceği, bu belirlenen paya denk düşen temsilcilerin nasıl seçileceğine ise eyaletin kendisinin karar vereceğini düzenlemektedir. Oy kullanma hakkı için öngörülen nitelikler hiçbir iki eyalette birebir aynı değildir. Bazıları arasındaki farklar çok büyüktür. Her eyalette sakinlerin belirli bir kısmı o eyaletin anayasası tarafından bu haktan yoksun kılınmıştır; ama Federal Anayasa gereğince o eyalete pay edilecek temsilci sayısı belirlenirken bunlar da dikkate alınır. Bu noktada güney eyaletleri, Anayasa Kongresi'nin öngördüğü ilkenin köleleri sakinler sayarak ve köle sayısının onlara tüm yurttaşlık haklarını tanımamış olan eyaletlerde bile toplam sayıya dâhil edilmesi gerektiğini düzenleyerek, eyaletlerin sakinlerine uyguladıkları kendi politikalarına saygı göstermediği şikâyetlerinde ısrar edebilirler. Bununla birlikte bu ilkeye sıkı sıkıya bağlılıktan, ondan getirisi olanlar tarafından feragat edilmiştir. Tüm istedikleri, karşı tarafın da aynı ılımlılığı göstermeleridir. Kölelerin durumunu, ki özgün oldukları doğrudur, dikkate almayı unutmayalım. Onları sakinler olarak, ancak kullukla alçaltılarak diğer özgür sakinlerin eşitliğinin altına itilmiş ve *insan* olma niteliklerinin

beşte ikisinden yoksun *köle* sakinler olarak gören Anayasa'nın uzlaşmacı yolunu, karşılıklı olarak kabul edelim.

Tüm bunlardan sonra, Anayasa'nın bu maddesinin daha da kolaylıkla savunulabileceği başka bir neden bulunamaz mı? Şimdiye kadar temsilin mallarla değil kişilerle ilgili olduğu düşüncesini izledik. Peki, bu doğru mu? Hükûmetler yalnızca bireylerin kişiliklerini değil mallarını da korumak amacıyla kurulur. Dolayısıyla hükûmeti oluşturanların yalnızca ilkini değil ikincisini de temsil ettikleri düşünülebilir. Bu ilke doğrultusunda birçok eyalette ve özellikle New York eyaletinde hükûmetin bir kolunun mülkün daha yakından koruyucusu olması amaçlanmıştır ve bu kol, toplumun, bu amaçta en yakından çıkarı bulunan bölümünce seçilir. Federal Anayasa'da bu politika izlenmemiştir. Mülkiyet hakları da kişisel haklarla aynı ellere emanet edilmiştir. Dolayısıyla bu ellerin seçilmesinde mülkiyet konusuna da bir sayfa açılmalıdır.

Federal yasama meclisi için her eyaletin halkına pay edilecek oy sayısının o eyaletin servetiyle orantılı olmasını gerektiren başka bir neden daha bulunmaktadır. Eyaletler, insanlardan farklı olarak, diğer eyaletler üzerinde üstün servetlerinden kaynaklanabilecek bir nüfuza sahip değildirler. Yasalarla varlıklı yurttaşlara temsilcilerin seçilmesinde bir oydan fazlası tanınacak olursa, bu varlıklı yurttaş bu şanslı durumundan doğacak saygıyı ve sonuçları sayesinde neredeyse her zaman diğer yurttaşların verecekleri oylar üzerinde de etki sahibi olacaktır, bu ilk bakışta görünmeyen bağlantı nedeniyle mülkiyet hakları kamusal temsil üzerinde etki doğurabilir. Eyaletlerin ise diğer eyaletler üzerinde böyle bir nüfuzu bulunmamaktadır. Bir konfederasyondaki en varlıklı eyaletin başka bir eyaletteki tek bir temsilci seçimi üzerinde bile etkili olması olasılık dışıdır. Yine daha büyük ve zengin eyaletlerin temsilcileri, federal yasama meclisinde, diğer eyaletlerin temsilcilerine kıyasla yalnızca üstün sayılarından kaynaklananlar hariç hiçbir avantaja olmayacaklardır. Bu nedenle, üstün servetleri ve ağırlıkları onlara haklı bir avantaj sağladığında ise, bu avantajlar yüksek temsilci paylarıyla güvence altına alınmalıdır. Yeni Anayasa bu konuda, mevcut

Konfederasyon'dan, Birleşik Hollanda'dan ve benzer diğer konfederasyonlardan önemli ölçüde farklıdır. Sayılan diğer tümünde federal kararların etkinliği birliği oluşturan eyaletlerin bir dizi hâlinde ve gönüllü olarak alacakları kararlara bağlanmıştır. Dolayısıyla eyaletler, kamusal meclislerde eşit oy hakkına sahip olmalarına karşın, eşit olmayan bir etki düzeyine sahiplerdir, çünkü bu dizi hâlinde ve gönüllü olarak alınacak kararlar eşit olmayan önemde sonuçlar doğurmaktadırlar. Önerilen Anayasa'yla ise federal yasalar eyaletlerin aracılığına gerek kalmaksızın etki doğuracaklar. Dolayısıyla yalnızca federal yasama organında çoğunluğa gereksinim duyacaklar ve bu nedenle de büyük ya da küçük, varlıklı ya da yoksul eyaletten gelmeleri fark etmeksizin tüm oylar eşit ağırlığa ve etkiye sahip olacaktır. Tıpkı eyalet yasama organlarında eşit olmayan bölge veya şehirlerden gelen temsilciler tarafından verilmiş oyların her birinin eşit değere ve etkiye sahip olması, bu ilkeden farklı bir şey gerçekleştiğinde ise bunun o temsilcinin geldiği bölgenin büyüklüğünden değil, kendi bireysel niteliklerinden kaynaklanması gibi."

Güneyin çıkarlarını savunan bir kişinin bu konuda yürüteceği mantık böyledir ve bazı noktalarda biraz zorlama gibi görünse de, genel olarak, Anayasa Kongresi'nin oluşturduğu temsil ölçeğiyle beni tamamen barıştırdığını itiraf etmeliyim.

Bir açıdan, temsilcilik ve vergilendirme için ortak bir ölçeğin kurulması çok olumlu bir etki yaratacaktır. Kongre'nin eline geçecek nüfus sayımı sonucu büyük oranda eyaletlerin iş birliğine, o olmazsa takdirine bağlı olacağından, eyaletlere bu rakamları şişirme ya da azaltma isteği duymaları için bir neden verilmemesi önemlidir. Eyaletlerin nüfusları yalnızca temsilci oranları için belirleyici olsaydı sakinlerinin sayısını yüksek göstermek isteyebilirlerdi. Bu sayı yalnızca vergilendirme için belirleyici olacak olsaydı da tam tersi bir arzu duyabilirlerdi. Bu kuralı iki amaca da uygulanacak biçimde genişleterek eyaletlerin bu iki karşıt arzusu birbirlerine karşı fren ve denge mekanizmaları kılınmış ve gerekli tarafsızlık sağlanmış olacaktır.

Federalist, 55 (MADISON)

Organın Toplam Sayısına İlişkin Aynı Konudan Devam

Temsilciler Meclisi'nin kaç kişiden oluşacağı, federal yasama meclisinin bu kolu hakkında incelenebilecek çok ilginç bir başka konudur. Nitekim koskoca Anayasa'daki pek az madde, önemi ve ona yöneltilmiş saldırıların gücü yönünden bakıldığında ele alınmayı bu madde kadar hak etmektedir. Maddeye yöneltilen saldırılardan ilki, bu kadar az sayıda temsilci bulunması nedeniyle, kamusal çıkarlar için güvenilir olmayan bir emanetçi olacağı; ikincisi, çok sayıdaki seçmenlerinin her birinin yerel koşulları hakkında yeterli bilgiye sahip olamayacakları; üçüncüsü, toplumun bütünüyle duygudaşlık hisleri en düşük olan ve azınlığın kalkınması uğruna çoğunluğu feda edebilmesi en olası yurttaş sınıfından oluşturulacakları; dördüncüsü, bu sayı şimdiye bile azken halkın nüfusu arttıkça bu orantısızlığın gittikçe büyüyeceği ve pek çok engel nedeniyle temsilci sayısının halktaki nüfus artışıyla aynı oranda arttırılamayacağı itirazıdır.

Bu konuda genel olarak söylenebilir ki yasama organının kaç temsilciden oluşması gerektiği sorusu kadar kesin yanıt verilmesi zor hiçbir politik soru yoktur. Yine eyaletlerin bu konudaki tercihleri açısından da (ister doğrudan yasama meclislerindeki sayıyı, ister bu sayıların seçmenlerin sayısıyla oranını karşılaştıralım) eyaletlerin birbirlerinden bu denli ayrıştığı bir nokta yoktur. En küçük ve en büyük eyaletler arasındaki farkı bir kenara bırakalım. Nüfusları neredeyse eşit iki eyaletten biri olan Delaware'de en kalabalık yasama

organı kolu yirmi bir temsilciden, Massachusetts'te ise üç yüz ila dört yüz arası temsilciden oluşmaktadır. Pensilvanya'nın yasama organındaki temsilci sayısı da son sözü edilen eyalettekinin beşte biri etmez. New York'un nüfusunun, Güney Karolina'ya oranı beşte altıdır; ama Güney Karolina'dakinin üçte birinden birazcık fazla temsilci bulunmaktadır. Georgia ve Delaware eyaletleri ile Rhode Island arasında da bu kadar büyük bir fark vardır. Pensilvanya'da temsilcilerin seçmenlerine oranı dört bin-beş bin kişide biri geçmemektedir. Rhode Island'ta bu oran bin kişiye en az bir temsilci düzeyindedir. Georgia Anayasası'na göre ise bu sayı her on seçmen için bir temsilci olacak kadar arttırılabilir. Bu da kaçınılmaz olarak diğer tüm eyaletlerden çok daha fazla sayıda temsilciye denk düşer.

Söylenmesi gereken bir diğer şey, temsilciler ve halk arasındaki oranın, nüfusun çok fazla olduğu yerlerle çok az olduğu yerlerde aynı olmaması gerektiğidir. Virginia'daki temsilci sayısı Rhode Island'daki ölçeğe göre belirlenecek olursa, ki bu ölçek şu an için dört yüz-beş temsilciye, yirmi-otuz yıl sonra ise bin temsilciye denk düşer. Diğer yandan Pensilvanya'daki oran, Delaware eyaletine uygulanacak olsa Temsilciler Meclisi'nde yedi ya da sekiz üye olması gerekir. Politik hesaplamalarımızı aritmetik ilkelere göre yapmak kadar hatalı bir şey olamaz. Verilecek yetkinin düzeyine göre, altmış-yetmiş kişiye altı-yedi kişiden daha fazla güvenilebilir. Fakat bundan yola çıkıp altı yüz-yedi yüz kişinin daha iyi emanetçiler olacakları da söylenemez. Bu sayıyı altı yüz-yedi yüze çıkardığımızda tüm mantıklar tersine döner. Gerçek şu ki, her durumda özgür bir danışma ve tartışma ortamından yararlanabilmek ve kötü amaçlar için birlik kurmayı zorlaştırabilmek için belirli sayının üzerinde temsilci olmalı; öte yandan kafa karışıklığının önüne geçmek ve taşkınlıkların büyümesini engelleyebilmek için temsilcilerin sayısı belirli bir sınırı da geçmemelidir. Tüm çok kalabalık meclislerde, üyelerin nitelikleri ne olursa olsun, hırslar, kararları akıldan uzaklaştırmakta zorlanmazlar. Tüm Atinalılar, Sokrates olsaydı bile Atina meclislerinde kargaşa bitmezdi.

Burada ayrıca iki yılda bir yapılacak seçimler için sunulan gözlemleri de hatırlamak gereklidir. Nasıl ki Meclis'in yetkilerinin sınırlanmış ve eyalet yasama organları tarafından denetim altına alınmış olması kamu güvenliği olağan bir durumda aksini gerektirecek olsa da daha seyrek seçimler yapılabilmesini haklı çıkarılabiliyorsa, burada da Meclis'in daha az üyeden oluşturulması, yasama organlarının tüm yetkileriyle donatılmadıkları ve diğer yasama organları tarafından her an denetlenecekleri için haklı sayılabilir.

Şimdi bu genel gözlemleri aklımızda tutarak, Temsilciler Meclisi için önerilen üye sayısına yöneltilen karşı çıkışları değerlendirelim. İlk karşı çıkış, bu denli fazla yetki için bu denli az sayıda kişiye güvenilemeyeceğiydi.

Hükûmetin ilk kuruluş aşamasında, yasama organının bu kolu için öngörülmüş üye sayısı altmış beştir. Üç yıl içerisinde bir nüfus sayımı yapıldığında bu sayı, her otuz bin sakin için bir temsilci olacak biçimde arttırılabilecek ve bundan sonraki her on senede bir nüfus sayımı yenilenecek, sözü edilen sınır içerisinde kalmak kaydıyla yeni artışlar yapılabilecektir. İlk nüfus sayımıyla birlikte otuza bir oran uygulandığında temsilcilerin sayısının en az yüze ulaşacağını söylemek abartılı olmayacaktır. Zenci nüfusunun beşte üçünün hesaba dâhil edileceği de düşünülürse, Birleşik Devletler'in nüfusunun büyük olasılıkla şu an, şu an değilse bile üç sene sonra üç milyona ulaşacağından kuşku duymak zordur. Yirmi beş yıl dolduktan sonra bu artış oranına göre temsilcilerin sayısı iki yüzü; elli yıl sonra ise dört yüzü aşacaktır. Sanırım bu sayı, üye sayısının düşük tutulmasına yönelik tüm kaygıları giderecektir. Bu andan itibaren, dördüncü itiraza yanıt verirken yapacağım gibi, temsilci sayısının Anayasa'da öngörüldüğü üzere zaman zaman arttırılacağını verili olarak kabul edeceğim. Bu sayı gelecekte arttırılmayacak olursa, bu itirazın hiç de haksız olmadığını itiraf etmeliyim.

O hâlde yanıtlanması gereken soru, temsilci sayısının düşüklüğünün, geçici bir düzenleme olarak bile kamusal özgürlüklere bir tehlike oluşturup oluşturmadığıdır. Birkaç yıl için

altmış beş üye, ondan sonraki birkaç yıl için de yüz veya iki yüz üye, Birleşik Devletler'in sınırlanmış ve iyi korunan yasama yetkisi için güvenilir emanetçiler midir? Amerikan halkının mevcut dehasına, eyalet yasama organlarını harekete geçiren ruha ve her sınıftan yurttaşların politik karakterlerini bir araya getiren ilkelere dair edindiğim tüm izlenimlere ihanet etmeksizin bu soruya olumsuz yanıt veremeyeceğini söylemeliyim. Amerikan halkının şu anki mizacıyla ya da aniden gerçekleşebilecek hiçbir koşulda tiranlığa ya da ihanete yatkın altmış beş ya da yüz insan seçebileceğine ve iki yılda bir bu yanılgıyı yineleyeceğine bir türlü ikna olamıyorum. Federal yasama meclisini izlemek için birçok nedeni ve federal yasama meclisine karşı koymak için birçok aracı olan eyalet yasama meclislerinin, federal yasama meclisinin ortak seçmenlerinin özgürlüklerine karşı kuracağı komploları fark edip bertaraf edemeyeceklerine bir türlü ikna olamıyorum. Birleşik Devletler'de şu anda veya kısa süre içerisinde, halkın seçimine kendilerini önerebilecek, onlara emanet edilecek içten güvene iki sene içerisinde ihanet etmeye istek duyacak veya kalkışacak altmış beş ya da yüz kişi bulabileceğimize de ikna olamıyorum. Koşullar değiştiğinde ve ülkemizin nüfusu arttığında neler olabileceğini söyleyebilmek için kâhin olmak gerekir, ki böyle bir niyetim yok. Ne var ki şu anda önümüzde olan koşullardan ve bu koşulların orta vadedeki gelecekleriden yola çıkarak, Amerika'nın özgürlüklerinin Federal Anayasa'nın önerilen sayıdaki ellerde güvensiz olmayacağını söylemeliyim.

Tehlike hangi köşeden yükselebilir? Yabancıların paralarından mı korkuyoruz? Eğer federal yöneticilerimiz bu parayla kolayca tuzağa düşüp seçmenlerine ihanet edebilecek durumdalarsa, biz nasıl oluyor da hâlâ özgür ve bağımsız bir ulus olarak kalabiliyoruz? Bizi Devrim boyunca yöneten Meclis gelecekteki Meclisten daha az üyeden oluşuyordu, seçilmediler, yurttaşlarına karşı sorumlu değillerdi, yıllık olarak atandılar ve isteğe göre görevden alınabiliyorlardı, genelde üç yıl boyunca, federal maddeler yürürlüğe girmeden önce ise daha uzun süre boyunca göreve devam ederlerdi. Görüş-

meleri her zaman gizli tutulurdu, yabancı uluslarla ilişkilerimizde tek yetkili onlardı ve savaş boyunca tüm ülkenin kaderini, gelecekteki temsilcilerimizin tutmamasını umduğumuz biçimde ellerinde tuttular ve ödülün o denli büyük olduğu ve kaybetmenin riskinin çok yüksek olduğu o durumda güçten başka yöntemlere başvurmaları da büyük olasılıkla kuşku uyandırmayacaktı. Tüm bunlara karşın halkın güvenine ihanet etmediklerini ve bu şartlarda bile kamusal meclislerimizin atılan tüm çamurlara karşın saf kalabildiğini ne mutlu ki deneyimlerimizden biliyoruz.

Tehlike federal hükûmetin diğer kollarından mı beklenmelidir? Peki başkanın, Senato'nun veya ikisinin beraber ellerinde bu tehlikeyi yaratabilecekleri nasıl bir araç vardır? Bunlara ödenecek ücretler bu tür amaçları gerçekleştirmek için yeterli değildir ve önceden herhangi bir Temsilciler Meclisi yolsuzluğu olmadan gelecekte de olmayacaktır; hepsinin Amerikan yurttaşı olması gerektiğinden özel servetleri de bir tehlike kaynağı olamaz. O hâlde kullanabilecekleri tek araç, atamalar konusunda olabilir. Kuşkulanılan konu bu mudur? Senato'nun erdemine boyun eğdirmek için başkanın yolsuzluk yoluna başvurabileceği zaman zaman söyleniyor. Bu kez de kurban, yasama organının diğer koludur. Cumhuriyetçi ilkelerin çeşitli temellerine dayanan bir hükûmette üyelerin böylesine paragözce ve haince gruplaşmalarının olanaksızlığı, bu kaygıyı yatıştırmak için tek başına yeterlidir. Yine de ne mutlu ki Anayasa buna karşı ek bir güvence öngörüyor. Meclis üyelerinin görev süreleri sırasında kurulan veya maaşları arttırılan herhangi bir devlet görevine atanmaları yasaklanmıştır. Dolayısıyla olağan kayıplarla boşalan koltuklar hariç hiçbir devlet görevi mevcut üyelere dağıtılamayacaktır ki boşalma yoluyla dolacak bu koltukların da halkın seçilmiş bekçilerini yoldan çıkarmak için yeterli olacaklarını söylemek, aklı bütünüyle bir kenara bırakıp onun yerine ayrımsız ve sınırsız bir kıskançlığı koymak anlamına gelir. Kendilerini bu tutkunun savurganlıklarına teslim eden özgürlüğün içten dostları, kendi davalarına verdikleri zararın farkında değil. İnsanın doğasında, ona belirli bir düzeye kadar tedbir

ve güvensizlik duymayı gerektiren kötücül nitelikler olduğu kadar, ona belirli bir düzeye kadar saygı ve güven duymayı gerektiren nitelikler de vardır. Cumhuriyetçi yönetim biçimi, ikinci niteliklerin ilkinden daha fazla olduğu varsayımına dayanmaktadır. Aramızdan bazılarının politik kıskançlıklarıyla çizdikleri tablo, insanın gerçek karakterini yansıtıyor olsaydı, insanlığın kendi kendini yönetebilmesi için gerekli erdeme sahip olmadığı ve despotizmin zincirlerinden başka hiçbir şeyin onları kendi kendilerini yok etmekten kurtaramayacağı sonucuna varmamız gerekirdi.

Federalist, 56 (MADISON)

Aynı Konudan Aynı Meseleyle Devam

Temsilciler Meclisi'ne *ikinci* saldırı, bu meclisin, seçmenlerinin çıkarlarını koruyabilmenin gerektirdiği yeterli bilgi düzeyine sahip olmayı olanaksız kılacak kadar ufak düzenlendiği yönündedir.

Bu itirazın Birleşik Devletler'in devasa boyutları, sakinlerinin sayısı ve çıkarlarının çeşitliliği ile önerilen temsilci sayısı arasındaki bir karşılaştırmaya dayandığı ancak Meclis'i diğer yasama organlarından ayıran koşulları gözden kaçırdığı apaçık olduğundan, ona verilecek en iyi yanıt, bu ikisini ayıran farklılıkları kısaca açıklamak olacaktır.

Temsilcinin seçmenlerinin çıkarlarına ve koşullarına aşina olması gerekliliği sağlam ve önemli bir ilkedir. Ancak bu ilke, temsilcisinin yetkisine ve özenine bırakılan konularla ilgili olan şartlara ve çıkarlara dair bilgilerle sınırlıdır. Yasamanın alanına girmeyen çeşitli küçük ve öznel ayrıntıları bilmemek, belirli amaçları gerçekleştirmesi için yasama organına duyulan güvenin gereğinin yerine getirilemeyeceği anlamına gelmez. Bu nedenle, bir yetkinin kullanılması için gerekli bilgi düzeyini belirlerken, o yetkinin kapsadığı alana hangi amaçların dâhil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Federal yasama organının amaçları nelerdir? En önemlileri ve en çok yerel bilgi gerektirenleri ticaret, vergilendirme ve milis kuvvetleri gibi görünüyor.

Ticaretin gereğince düzenlenmesi işi fazlaca bilgi gerektirmektedir ve daha önce başka bir yerde belirtildiği gibi yerel

yasalar ve durumlar hakkında bilgi sahibi olmanın gerektirdiği durumlarda federal konseylere gereken yeterli bilgi düzeyi, birkaç temsilci ile dahi sağlanabilir.

Vergiler, büyük oranda, ticaretin düzenlenmesiyle yakından ilişkili harçları içerir. Dolayısıyla bir önceki söylenenler bu amaç için de geçerlidir. İç vergilendirmeler açısından eyaletin durumu hakkında geniş bir bilgi gerekir. Peki, bu bilgiler de o eyaletten seçilen birkaç zeki kişi tarafından yeteri kadar sağlanamaz mı? En büyük eyaleti on ya da on iki bölgeye bölsek, o bölgenin temsilcisinin sahip olamayacağı hiçbir özgün yerel bilginin olamayacağını görürüz. Bu bilgi kaynaklarının yanında, eyaletin her yanından gelen temsilciler tarafından oluşturulmuş eyalet yasaları da neredeyse tek başlarına yeterli bilgiyi sunabilecek niteliktedir. Her eyalette bu konuda düzenlemeler yapılmış ve yapılmaya da devam edilmektedir ve çoğu örnekte federal yasama organına bu farklı yasaları inceleyip tek bir genel yasa hâline getirmekten başka yapılacak pek az iş kalmış durumdadır. Yetenekli bir birey, kendi odasında otururken dahi, yerel mevzuatları önüne alarak ve başkaca bir sözlü bilgiye gereksinim duymaksızın tüm Birlikte geçerli olacak bazı vergilendirme konularında yasa yapabilir. Zaten iç vergilendirmenin gerekli olduğu her durumda ve özellikle de eyaletler boyunca yeknesak bir düzenleme gerektiğinde, yalnızca temel konuların düzenlenmesi daha iyi olacaktır. Federal yasama organının bu koluna eyalet mevzuatlarının ne kadar yardımcı olabileceğini tamamıyla anlayabilmek için, bu eyaletin ya da başka birinin bir an için her biri kendi yerel yasama yetkisine sahip birkaç parçaya bölündüğünü varsaymamız yeterlidir. Bu yasama organlarındaki müzakere tutanaklarından, genel yasama meclisinin işini çok kısaltacak ve bu işi çok daha az üyenin yapabilmesine olanak verebilecek düzeyde yerel bilgiye ulaşılabileceği apaçık değil midir? Federal meclisler başka bir unsurdan daha çok fazla getiri elde edeceklerdir. Her eyaletin temsilcileri bu meclislere yalnızca kendi yasalarına ve bölgelerine ilişkin önemli miktarda bilgi getirmekle kalmayacak, büyük olasılıkla daha önceden, hatta o anda dahi, yerel tüm bilgilerin ve çıkarla-

rın görüşüldüğü eyalet yasama meclislerinin üyeleri olarak görev yapmış veya yapıyor olacaklardır, bu sayede Birleşik Devletler yasama organının bu bilgileri elde edebilmesi için birkaç üyenin bu bilgilere sahip olması yeterlidir.

Milis kuvvetlerinin düzenlenmesi işinde ise yerele ilişkin bilginin gerekli olacağı pek az durum bulunmaktadır. Yalnızca ülkenin genel şekli, dağlık veya düz oluşu, piyadeye mi yoksa süvariye mi uygun olduğu soruları bu konuda yerel bilginin gerekli olabileceği sorulardır. Savaş sanatı, evrensel olarak geçerli olan örgütlenme, hareket ve disiplin ilkelerine dayanır.

Dikkatli bir okuyucu, makul sayıda temsilcinin yeterli olacağını göstermek için burada kullanılan akıl yürütmelerin, başka bir yazıda öne sürülen temsilcilerin geniş bir bilgi dağarcığına sahip olması gerektiğine ve bu bilgilere sahip olmanın zaman alacağına dair gözlemle çelişki içerisinde olmadığını hemen kavrayacaktır. Bu bilgileri edinmenin güçlüğü tek bir eyaletteki yasaların ve yerel koşulların çeşitliliğinden değil, farklı eyaletlerdeki farklı yasaların ve koşulların hepsine dair bilgi sahibi olmanın güçlüğünden kaynaklanmaktadır. Eyaletler teker teker ele alındığında her bir eyalette tek bir yasanın geçerli olduğunu ve çıkarlar arasındaki farkların küçük olduğu görülür. Dolayısıyla o eyaleti temsil etmek için bu bilgilere sahip birkaç kişi yeterli olacaktır. Tüm eyaletlerin çıkarları ve işleyişleri kusursuz bir basitlik ve yeknesaklık içerisinde olsaydı, bir tanesiyle ilgili olarak edinilen bilgiler diğer tümü için de geçerli olurdu ve herhangi bir eyaletten bir üye alınarak tüm eyaletler yetkin bir biçimde temsil edilebilirdi. Fakat farklı eyaletleri karşılaştırdığımızda yasalarında ve federal yasama organının amaçlarını oluşturan daha pek çok koşulda çok büyük farklılıklar görüyoruz, ki federal temsilciler tüm bu farklılıklar hakkında belirli bir düzeyde aşinalığa sahip olmalıdır. Dolayısıyla her eyaletten gelecek birkaç temsilci kendi eyaletleri hakkında yeterli bilgiyi sağlayabilir; ancak her temsilcinin diğer eyaletler hakkında da öğreneceği pek çok bilgi bulunmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi

farklı eyaletlerin karşılaştırmalı durumları hakkında zaman geçtikçe daha çok bilgi sahibi olunur. Eyaletlerin iç işlerinde ise zamanın etkisi, tek başına alındığında, tam tersi etki yaratır. Şu anda bazı eyaletler, bir çiftçi toplumundan azıcık daha gelişmiş durumdadır. Çok azı, bir ulusun işlerine çeşitlilik ve karmaşıklık katan sanayi dallarında fazla ilerleme kaydedebilmiştir. Ancak nüfus arttıkça tüm eyaletlerde bu konularda gelişmeler yaşanacak ve bu eyaletlerin layığıyla temsil edilebilmeleri gereği doğacaktır. Bu doğrultuda Anayasa Kongresi, ileri görüşlülüğüyle, nüfustaki gelişmelerin hükûmetin temsil kollarında da büyümeyi gerektirdiğini öngörebilmiştir.

İnsanlığa hem uyarı hem de örnek niteliğinde pek çok politik ders sunan ve soruşturmalarımız sırasında sık sık danışıklığına başvurduğumuz Büyük Britanya'daki deneyimler, şimdi sunulan akıl yürütmelerle ulaşılan sonuçları doğrulamaktadır. İngiltere ve İskoçya krallıklarındaki yerleşik insan sayısı en az sekiz milyondur. Bu sekiz milyon Avam Kamarası'nda beş yüz elli sekiz temsilciyle temsil edilmektedir. Bu sayının dokuzda biri, üç yüz altmış dört seçmen tarafından, yarısı, beş bin yedi yüz yirmi üç seçmen tarafından seçilmektedir.[141] Bu şekilde seçilen ve halkın arasında bile ikamet etmeyen yarının, halkın hükûmete karşı güvence altına alınması noktasında ya da yerel konseylerdeki koşul ve çıkarlara dair katkı sunabileceği düşünülemez. Tam tersine halkın haklarının bekçileri ve savunucuları olmaktan çok yürütmenin temsilcileri ve değnekleri olmalarıyla ünlenmişlerdir. Dolayısıyla ulusun gerçek temsilcileri olarak görülmemeleri pek yerindedir. Bununla birlikte, onlara yalnızca bu açıdan bakacağız ve seçmenlerinin arasında ikamet etmeyen, güçlü bağlar kurmayan ve yaşam biçimleri hakkında çok az özel bilgiye sahip diğer çok sayıda temsilciye değinmeyeceğiz. Tüm bu ayrıcalıklı kişiler arasında yalnızca iki yüz yetmiş dokuz kişi sekiz milyonun güvenliğinin, çıkarlarının ve mutluluklarının emanetçisidirler. Yani, işleyişin mümkün olan en

141 James Burgh, *Political Disquisitions: Or, an Enquiry into Public Errors, Defects and Abuses* (London and Philadelphia, 1774), i. 45–8.

yüksek düzeyde karmaşık ve farklı farklı olduğu bir ulusta, yürütme etkisinin tüm gücüne karşı savunmasız ve yasama organının tüm amaçlarını tek başına yerine getirmesi gereken bir mecliste, her *yirmi sekiz bin altı yüz yetmiş* seçmenin, haklarını koruyacak ve içinde bulundukları koşulları dillendirecek tek bir temsilcileri bulunmaktadır. Tüm bu koşullara karşın özgürlüklerin çok değerli bir bölümünün korunabildiği ve Britanya mevzuatındaki sorunların yalnızca çok küçük bir kısmının yasama organının halkın koşullarına dair bilgisizliğinden kaynaklandığı kesin olarak bilinmektedir. Bu örneğe hak ettiği önem verilirse ve Temsilciler Meclisi'nin yukarıda açıklanan durumuyla bir kıyas yapılırsa, eğer Temsilciler Meclisi her *otuz bin sakin* için bir tane temsilci içerecek biçimde düzenlenirse kendisine emanet edilen çıkarların güvenilir ve yetkin bir bekçisi olmak için gerekenlere sahip kılınmış olacağı görülmektedir.

Federalist, 57 (MADISON)

Kongre'nin Diğerleri Pahasına Birkaç Kişiyi Kalkındırma Eğiliminde Olacağı İddiasına İlişkin Aynı Konudan Devam

Temsilciler Meclisi'ne yöneltilen eleştirilerden *üçüncüsü*, bu Meclis'in toplumun bütünüyle duygudaşlık hisleri en düşük olan ve hırslarıyla çoğunluğu azınlık uğruna feda etmeleri en olası yurttaş sınıfından oluşturulacakları itirazıdır.

Federal Anayasa'ya yöneltilmiş karşı çıkışların belki de en sıra dışı olanı, budur. Karşı çıkışın kendisi bir sözde oligarşiye yönlendirilmişken, ilkesi, cumhuriyetçi hükûmetin kökenine saldırmaktadır.

Her politik anayasanın amacı, önce toplumun ortak yararının nerede yattığını anlayabilecek kadar bilge ve bu yarar için çabalayacak kadar erdemli yöneticileri göreve getirebilmek, sonra da bu kişilerin kamusal güveni ellerinde tuttukları süre boyunca erdemli kalabilmeleri için en etkili önlemleri alabilmektir veya alabilmek olmalıdır. Cumhuriyetçi yönetimin tanımlayıcı politikası, yöneticilerin seçimler yoluyla göreve gelmeleridir. Bu yönetim biçiminde yöneticilerin yozlaşmalarını önlemek için kullanılan araçlar çok sayıda ve çeşitlidir. En etkili olanı, halkına karşı sorumluluklarını sürdürebilmeleri için görev sürelerinin sınırlandırılmasıdır.

Şimdi sormama izin verin: Temsilciler Meclisi'nin yapılanmasında cumhuriyetçi yönetim ilkelerini ihlal eden ya da azınlığın çoğunluğun yıkıntıları üzerinde yükselmesini sağlayacak düzenleme hangisidir? Sormama izin verin: Tam

aksine var olan tüm düzenlemeler bu ilkelerle bütünüyle örtüşmüyor ve her sınıftan ve tanımdan yurttaşların hak ve çıkarlarına karşı bütünüyle tarafsız kalmıyorlar mı?

Federal temsilcilerin seçmenleri kimler olacak? Yoksuldan fazla zengin değil; cahilden fazla bilge değil; şanssız kimselerin alçakgönüllü oğullarından fazla seçkin kimselerin kibirli çocukları değil. Seçmenler Birleşik Devletler halkının bütünü olacak. Her eyalette o eyaletin denk düşen kolunu seçen halkla aynı halk olacak.

Peki, halk kimlerin arasından seçim yapacak? Ülkenin saygı ve güvenini hak eden niteliklere sahip tüm yurttaşlar. Servet, doğum, dini inanç, meslek gibi hiçbir niteliğin halkın kararını etkilemesine ve değiştirmesine izin verilmemiştir.

Temsilci olmaları için özgür oy hakkına sahip yurttaşlarının güvenini kazanabilecek kimselerin durumunu dikkate aldığımızda, seçmenlerine sadık kalmaları için akla gelebilecek veya istenebilecek tüm güvencelerin öngörüldüğünü görmekteyiz.

İlk olarak, yurttaşlarının seçimiyle ayırt edilmiş olduklarından, seçilmelerini sağlayan niteliklerle de belirli bir ölçüde diğerlerinden ayrıldıklarını varsayabiliriz, bu da faaliyetlerine içten ve yoğun saygı duyulacağını gösteriyor.

İkincisi, kamusal göreve geldikleri koşullar, seçilenlerde, seçmenlerine en kötü olasılıkta bile bir miktar bağlılık yaratır. Her insanda onur, iyilik, saygı ve güven göstergelerine karşı bir duyarlılık vardır ve bu bağlılık, tüm çıkarların bir kenara bırakılıp minnet ve iyi niyet duyguları temelinde davranılmasını sağlayabilir. İnsan doğasının nankör olduğu sık sık dile getirilir; bunun örnekleriyle hem kamusal hem de özel yaşamda sık sık karşılaşıldığı da itiraf edilmelidir. Ne var ki nankörlüğe karşı evrensel olarak aşırı bir öfke duyulmasının kendisi, insan doğasında karşıt duyguların varlığının ve gücünün kanıtıdır.

Üçüncüsü, temsilcileri seçmenlerine bağlayan bağlar, daha bencil türden bazı güdüler tarafından da güçlendiri-

lir. Gururu ve kibri, temsilcinin, ona onur ve ayrıcalıklardan pay veren bu hükûmet türüne bağlılığını arttırır. Birkaç hırslı insanın umutları ve planları farklı olabilir; ama genel olarak insanların çoğunluğu eğer ilerlemeleri halkın desteğiyle olmuşsa halkın iktidarına zararlı faaliyetlerde bulunmaktansa bu desteği devam ettirebilmeyi sağlayabilecek adımlar atmayı tercih ederler.

Gelgelelim tüm bu güvenceler, seçimler sık yapılmayacak olursa son derece yetersiz kalır. Dolayısıyla dördüncü sırada, Temsilciler Meclisi'nin üyelerinin halka bağımlı olduklarını sık sık hatırlamalarını sağlayacak biçimde oluşturulmuş olması vardır. Zihinlerinde dolaşan fikirler yetki kullanırken bencilce davranmaya itmeden önce yetkilerinin ne zaman sona ereceğini ve yetkileri kullanılma biçimlerinin halk tarafından ne zaman gözden geçirileceğini ve yükseldikleri makamdan ne zaman yere ineceklerini unutmamaları sağlanarak, unvanlarının yenilenmesini tehlikeye atmak istemiyorlarsa bu güvene her an sadık kalmaları gerektiği hatırlatılacaktır.

Temsilciler Meclisi'ni baskıcı tedbirler almaktan alıkoyan koşullara bir beşincisi eklemek istiyorum; o da bu organın, toplumun geneline uygulanıp da kendilerine ve dostlarına uygulanmayacak türden yasalar yapamayacaklarıdır. Bu her zaman yöneticilerle halkı birbirine bağlayan en güçlü bağlardan olmuştur. Aralarında, örneklerini çok az hükûmette gördüğümüz bir çıkarlar birliği ve duygudaşlık yaratır; onsuz her hükûmet ise tiranlığa doğru yozlaşır. Şu soru sorulabilir: Peki Temsilciler Meclisi'ni kendisi veya belirli bir toplumsal sınıf lehine hukuksal ayrımlar yaratmaktan alıkoyan nedir? Yanıtım şu: Tüm sistemin dehası, adil ve anayasal yasaların doğası ve (her şeyden öte) Amerikan halkını hakarete geçiren uyanık ve cesur ruh, o ruh ki özgürlükleri besler ve karşılığında özgürlüklerden beslenir.

Eğer bir gün bu ruh, halk için olduğu kadar yasama organı üyeleri için de zorunlu olmayan bir yasayı hazmedebilecek kadar küçülürse, demektir ki artık bu halk özgürlüklerine karşı her saldırıyı hazmetmeye hazırdır.

Temsilciler Meclisi ile seçmenleri arasındaki ilişki de böyle olacaktır. Görev, minnettarlık, çıkar ve hırs duyguları, kendi başlarına, Meclisi büyük halk kitlesine sadakat ve duygudaşlık bağları ile bağlar. Bunların insandaki kapris ve kötülük duygularını bastırmakta yetersiz kalması olasıdır. Ancak hükûmet için insan aklının tasarlayabileceği tek araçlar bunlar değil mi? Cumhuriyetçi yönetimin halkın özgürlüklerini ve mutluluğunu sağlayabilmek için önerdiği içten ve tanımlayıcı araçlar bunlar değil mi? Bu önemli amaçları sağlayabilmek için Birlikteki tüm hükûmetler de bizzat bu araçları kullanmıyorlar mı? Peki, o zaman bu yazıda ele aldığımız karşı çıkıştan bizim ne anlamamız gerekir? Cumhuriyetçi yönetimin en ateşli destekçileri olduklarını iddia eden ama bu yönetimin temel ilkesini küstahça suçlayan; hak savunucularının ve halkın, kendi yöneticilerini seçmesi fikrinin destekçileri olduklarını iddia eden fakat halkın kendilerine hemen ve kesinkes ihanet edecek olan kişileri seçeceklerini savunan bu kişiler hakkında ne düşünmeliyiz?

Temsilcilerin seçilmesi konusunun Anayasa'da düzenleniş biçimini görmeden bu karşı çıkışı okuyan bir kişi, oy kullanma hakkına mülk sahipliğine dair anlamsız bir koşul getirildiğini ya da oy kullanabilecek kişilerin yalnızca bazı ailelerden veya servet düzeyinden gelmelerinin şart koşulduğunu ya da en azından eyalet anayasalarında öngörülen koşullardan çok farklı bir düzenleme yapıldığını varsayabilirdi. İlk iki varsayımın ne kadar hatalı olacağını şimdi gördük. Sonuncusu da daha az hatalı olmayacaktır. İki düzenleme arasındaki tek fark, Birleşik Devletler'in her temsilcisinin beş-altı bin yurttaş tarafından, eyaletlerin her temsilcisinin ise beş-altı yüz yurttaş tarafından yapılacak olmasıdır. Bu fark eyalet hükûmetlerine bağlılık göstermeyi, federal hükûmete ise nefret kusmayı haklı çıkarılabilecek kadar büyükmüş gibi davranılabilir mi? Eğer itirazın yöneldiği nokta buysa, incelenmeyi hak etmektedir.

Bu itiraz *akılla* destekleniyor mu? Buna olumlu yanıt verilebilmesi için uygun bir temsilci seçme konusunda beş-altı

bin yurttaşın beş-altı yüz yurttaşa kıyasla daha beceriksiz olduğunu ya da yanlış bir temsilci tarafından yoldan çıkarılma olasılığının daha yüksek olduğunu savunmak gerekir. Akıl ise bize tam tersini söylüyor. Sayı ne kadar fazla olursa uygun temsilcinin bulunma olasılığı o kadar artar ve seçimin hırslı kimselerin entrikalarıyla ya da zenginlerin rüşvetleriyle kirletilmesi olasılığı azalır.

Peki, bu itirazın önerdiği *sonuç* kabul edilebilir bir *sonuç* mudur? Eğer beş yüz altı yüz yurttaşın oy hakkını beraber kullanabilecek en fazla sayı olduğunu söylersek, o kadar yurttaşa bir temsilci düşünüldüğünde temsilci sayısının gereğinden fazla artacağı yerlerdeki halklardan kendi kamu görevlilerini doğrudan seçme hakkını muaf kılmayı önermiş olmaz mıyız?

Peki, bu itiraz *olgularla* destekleniyor mu? Son yazıda Britanya Avam Kamarası'nda gerçek temsil oranının her otuz bir yurttaş için bir temsilciden birazcık fazla olduğu gösterilmişti. Bizde bulunmayan ama o ülkede unvan ve servetin etkilerini arttıran unsurların yanı sıra orada, yıllık net değeri altı yüz sterlinden fazla bir mülke sahip olmayan kimseler bölge temsilcileri, bunun yarısından fazla yıllık net değere sahip bir mülkü olmayan kimseler de şehir veya ilçe temsilcileri olamamaktadır. Bu kısıtlamaya ek olarak bir de bölge temsilcilerini seçecek seçmenler açısından, oy hakkını kullanabilmeleri için, o dönemdeki kura göre yirmi sterlinden fazla değeri olan bir taşınmaza sahip olma şartı getirilmiştir. Tüm bu kötü koşullara ve Britanya mevzuatındaki fazlasıyla ayrımcı yasalara karşın o ulusta temsilcilerin, azınlığın çoğunluğun yıkıntıları üzerinde yükselmesine neden oldukları söylenemez.

Ne var ki bu konuda yabancıların deneyimlerine başvurmamıza bile gerek yoktur. Kendi deneyimlerimiz açık ve belirleyicidir. New Hampshire'daki senatörlerin doğrudan halk tarafından seçildiği bölgeler neredeyse Meclis'e temsilci verecek bölgeler kadar büyüktür. Massachusetts'teki bölgeler bundan da büyük, New York'takiler ondan da büyüktür. New York eyaletinin New York ve Albany şehir ve bölgele-

rindeki her meclis üyesi, Genel Mecliste konuşlanacak altmış beş üye üzerinden hesaplandığında bu Meclisteki temsilciler başına düşecek seçmen sayısına yakın sayıda seçmen tarafından seçilmektedir. Bu senato bölgelerinde ve ilçelerde her seçmen tarafından aynı anda birkaç temsilcinin oylanıyor olması bir fark yaratmaz. Aynı seçmenler aynı anda dört ya da beş temsilci seçmeyi becerebiliyorsa, bir tane seçmeyi beceremiyor olamaz. Bir başka örnek de Pensilvanya'dır. Eyalet temsilcilerini seçen bazı bölgeler neredeyse federal temsilcilerin seçileceği bölgeler kadar büyüktür. Filadelfiya ilinde elli altmış bin insan yaşadığı tahmin edilmektedir. Dolayısıyla federal temsilcilerin seçileceği iki bölgeyi neredeyse tek başına kapsayacaktır. Ancak aslında her seçmenin eyalet yasama organın temsilcilerini oyladığı tek bir bölge değildir. Amacımıza daha da doğrudan uygulanabilir olan başka bir şey var. Esasında koca il, yürütme konseyi için *tek üye* seçmektedir. O eyaletteki tüm bölgeler için durum böyledir.

Tüm bu olgular sözünü ettiğimiz federal hükûmet organına yöneltilen saldırıların hatalı olduğunun ikna edici kanıtlarını oluşturmuyorlar mı? New Hampshire, Massachusetts ve New York senatörlerinin ya da Pensilvanya yürütme konseyinin ya da son iki eyaletteki Meclis üyelerinin, çoğunluğu azınlığa feda etmeye dönük tuhaf bir eğilime düştüklerini görmüşlüğümüz var mı? Ya da bu üyelerin konumlarını, bir nedenle, diğer eyaletlerdeki çok küçük halk kümeleri tarafından atanan temsilcilerden ve yöneticilerden daha az hak ettikleri söylenebilir mi?

Şimdiye kadar sözünü ettiklerimden daha güçlü bir gösterge daha var. Connecticut yasama organının bir kolu, her üyesinin tüm eyalet tarafından seçileceği biçimde oluşturulmuştur. O eyaletin, Massachusetts'in ve bizim eyaletimizin valilerinin ve New Hampshire başkanının durumu da budur. Herkesi, halkın temsilcilerini geniş topluluklar halinde seçmelerinin seçilenleri hainliğe itme ve kamusal özgürlükleri tehdit etmelerini sağlamaya yol açacağı fikrinin, bu deneyimlerden birinin sonucuyla desteklenip desteklenmediğini düşünmeye davet ediyorum.

Federalist, 58 (MADISON)

Üye Sayısının Gelecekteki Artışıyla İlgili Olarak Aynı Konudan Devam

Temsilciler Meclisi'ne yöneltilen itirazlardan şimdi inceleyeceğim sonuncusu, nüfus arttıkça gerekecek olmasına karşın bu organın üyelerinin giderek arttırılmayacağı varsayımına dayanmaktadır.

İyi temellendirildiği ölçüde bu karşı çıkışın oldukça önemli olduğunu zaten kabul etmiştim. Birazdan gösterileceği üzere bu karşı çıkış da Anayasa'ya yöneltilen çoğu karşı çıkış gibi konuya taraflı bakmaktan veya bakılan her nesnenin rengini ve biçimini bozan kıskançlık duygularından temellenmektedir.

1. Bu karşı çıkışı öne sürenler, temsilci sayısının kademeli artışı konusunda eyalet anayasalarının Federal Anayasa'yla karşılaştırılamayacağını unutuyor gibi görünüyorlar. Federal Anayasa'da başlangıçta geçerli olacağı düzenlenen sayı geçicidir. Bunun geçerlilik süresi üç yıl gibi kısa bir süreyle sınırlanmıştır.

Her on yılda bir nüfus sayımları yenilenecektir. Bu düzenlemelerin apaçık amaçları, birincisi temsilcilerin oranını, her eyaletin en az bir temsilcisi olması zorunluluğu geçerli olmak üzere, belirli aralıklarla sakinlerin oranına göre ayarlamak; ikincisi, aynı zaman diliminde bir, her otuz bin sakinde bir oranını aşmamak kaydıyla, temsilcilerin sayısını arttırmaktır. Eyaletlerin anayasalarını inceleyecek olursak bazılarında bu konuda hiçbir düzenleme bulunmadığını, bazılarının ise Fe-

deral Anayasa'dakine büyük oranda denk düşen bir düzenleme içerdiğini, içlerinden birinde rastlanabilecek en etkili güvencenin ise yol gösterici bir hükümden ileriye gidemediğini görürüz.

2. Bu konuda deneyimlerimiz bize gösteriyor ki eyalet anayasaları çerçevesinde temsilci sayısı artışları en az seçmen sayısı artışlarına ayak uyduracak düzeyde olmuştur. Görülüyor ki bu artış için halk istekli olduğu kadar temsilciler de uyumlu davranmışlardır.

3. Federal Anayasa'da ona özgü bir durum vardır ki hem halkın hem de temsilcilerin, temsilcilerin sayısının anayasal olarak arttırılması konusunda temkinli olmalarını sağlar. Bu özgünlük, yasama organının bu kolunun yurttaşları, diğer kolunun ise eyaletleri temsil ediyor olmalarıdır: Dolayısıyla birincisinde büyük eyaletler daha ağır basacaklarken ikincisinde avantaj küçük eyaletler lehine olacaktır. Bu koşuldan dolayı büyük eyaletlerin etkilerinin daha büyük olduğu yasama kolunun temsilci sayısının ve ağırlığının artmasını ateşli bir biçimde destekleyecekleri kesindir. Öyle ki, en büyük dört eyalet birleştiğinde Temsilciler Meclisi'nde çoğunluğu oluşturabilmektedirler. Bu nedenle, küçük eyaletler bir gün, makul orandaki temsilci sayısının artışına karşı çıkacak olurlarsa, karşıtlıklarını etkisiz kılabilmek için dört eyaletin bir araya gelmesi yeterli olur. Bu birliğin kurulması, olağan durumda rekabet duyguları veya yerel önyargılar nedeniyle zor olsa da, bu konuda hem ortak çıkarlara sahip oldukları için hem de Anayasa'daki ilkeler de lehlerine olduğu için kolay olur.

Benzer güdülerin Senato'da da benzer bir birlik kurulmasına yol açabileceği ve bu durumda iş birlikleri kaçınılmaz olacağından diğer kolun adil ve anayasal kararlarının bertaraf edilebileceği iddia edilebilir. Bu, büyük olasılıkla, fazla sayıda temsilci olması fikrinin kıskanç dostlarının duydukları en ciddi kaygıdır. Ne mutlu ki bu kaygı yalnızca görünüştedir ve konuya yakından ve daha isabetli bir noktadan bakıldığında kaybolmaktadır. Yanılmıyorsam, birazdan söyleyeceklerim bu konuda ikna edici ve tatmin edici olacaktır.

Kâğıt para basılması konusu dışında yasama meclisinin iki kolunun tüm yasama konularında eşit güce sahip olacak olmalarından bağımsız olarak, daha fazla üyeden oluşan Temsilciler Meclisi'nin daha güçlü eyaletler tarafından desteklendiğinde ve halkın bilinen ve daha kararlı çoğunluğunun ağzından konuştuğunda, diğer meclis koluna kıyasla küçük olmayan bir avantaja sahip olacağına kuşku yoktur.

Bu avantaj aynı meclis kolunun hissedeceği hak talepleri, akıl ve Anayasa tarafından desteklenme fikriyle ve karşı tarafın tüm bu içten etmenlere karşı çıktığının bilincinde olmakla, daha da artacaktır.

Yine dikkate alınması gereken bir başka etmen, küçük büyük her eyalette, çoğunlukla daha küçük eyaletlerde olmakla beraber büyük eyaletlerde de hiç de az olmayacak biçimde, adil ve meşru hak iddialarını destekleyecek insanların desteğini arkalarında hissedecek olmalarıdır. Bu nedenle temsilci sayısının artmasının Senato tarafından desteklenmeyeceği kesin olarak söylenemez.

Yine gözden kaçırılamayacak kadar apaçık bir yolla, yeni eklenecek eyaletlerin senatörleri de Temsilciler Meclisi'nin haklı görüşlerine destek vermeleri sağlanabilir. Bu eyaletlerin nüfusları uzun bir süre boyunca tuhaf bir hızla artacağından, temsilcilerin artan nüfusa göre belirlenmesi çıkarlarına olur. Dolayısıyla Temsilciler Meclisi'nde baskın olan büyük eyaletlerin eklemeler ve güncellemeler yapmak dışında bir seçenekleri kalmayacak ve büyüyen eyaletlerin senatörleri de kendi eyaletlerin çıkarları doğrultusunda bu eklemelerin destekçisi olur.

Bu düşünceler, bu konuda geniş bir güvenliğe işaret ediyor ve tek başlarına bu konuyla ilgili tüm kuşku ve korkuları tatmin etmiş olmaları gerekiyor. Bununla beraber küçük eyaletlerin adil olmayan politikalar izlemelerine ve Senato konseylerinde baskın bir nüfuza sahip olmalarına karşı bunların yetersiz olabileceği kabul ederek, büyük eyaletlerin eğer amaçları adil ise bunları gerçekleştirebilmek için şaşmaz bir

anayasal kaynağa sahip olduklarını da söylemek gerekiyor. Temsilciler Meclisi, hükûmetin desteklenmesi için gerekenleri yalnızca reddetme olanağına sahip olmakla kalmamaktadır, bu gerekleri tedarik edebilecek tek makam durumundadır. Kısacası, cüzdan onlardadır. Bu araç, Britanya Anayasası'nın tarihinde gördüğümüz üzere, yeni ve alçakgönüllü temsilcilerin faaliyetlerini ve önemini gittikçe arttırmakta ve sonucunda da hükûmetin diğer kollarının fazla uzanan ellerini törpüleyen ya da en azından törpülemesi umulan güçlü bir araçtır. Cüzdan üzerindeki bu yetki, gerçekten de, bir anayasanın, tüm sakıncaların giderilmesi ve tüm adil ve yararlı tedbirlerin yürürlüğe girebilmesi için halkın doğrudan temsilcilerine verebileceği en etraflı ve etkili silah olarak görülmektedir.

Peki, Temsilciler Meclisi'nin, hükûmetin işlevlerini layığıyla yerine getirmesinde (Senato kadar da olsa) çıkarı yok mudur? Hâl böyleyken; varlığını ve itibarını Senato'nun takdirine bırakma riskine girmekten çekinmez mi? Yasama organının iki kolu arasında böyle bir sertlik yarışı yapılacak olursa önce Senato'nun pes etmesi olasılığı kadar ikin Temsilciler Meclisi'nin pes etmesi olasılığı da yok mu? Bu soruları yanıtlamak, iktidardakilerin sayıları ne kadar az ve görevdeki kalıcılıkları ile ünleri ne kadar fazla olursa, hükûmetin çıkarlarıyla o kadar yakından ilgileneceklerini akıl edebilen kişiler için hiç de zor değildir. Diğer ulusların gözünde ülkelerinin haysiyetini temsil edenler, her türlü kamusal tehlikeye ve kamu işlerindeki onursuz bir durgunluğa karşı özellikle duyarlı olur. Tüm bu nedenlerle, Britanya Avam Kamarası'nın, ne zaman paranın gücünü kullanacak olsa hükûmetin diğer kollarına karşı baskın çıktığını görürüz. Bu diğer kollar, bu güce karşı (kayıtsız kalabilseler devletin tüm organlarını kargaşaya sürükleyebilecek olsalar bile) hiçbir zaman kayıtsız kalamamıştır. Federal Senato veya Başkan mümkün olan en üst düzeyde sert tepki verse bile bu tepki, arkalarına anayasal ve yurtsever ilkeleri almalarından daha yüksek bir etki doğurmaz.

Temsilciler Meclisi'nin yapılanmasıyla ilgili bu incelemede, güncel durumda temsilcilerin geçici sayısını azaltma

yönünde biraz etkili olabilecek ve Anayasa'da öngörülen sayının küçüklüğü konusunda ona hiç değinilmemiş olması büyük olasılıkla pek çok itirazla karşılaşmış olan bir konuya, ekonomik koşullara, hiç değinmedim. Ayrıca, mevcut koşullar altında, halkın seçmesi muhtemel çok farklı karakterden insanların federal hizmette bir araya gelmesinin yaratabileceği güçlükleri de bir kenara bırakıyorum. Ancak bu konuda bana göre çok dikkat gerektiren bir gözlemi eklememe izin vermelisiniz. Tüm yasama meclislerinde, o meclis ne kadar kalabalık olursa, bunların eylemlerini yönlendirecek insan sayısı o kadar azalacaktır. Öncelikle, bir meclis ne kadar kalabalık olursa, içindeki üyelerin mizaçları ne olursa olsun, tutkuların akla baskın gelme olasılığı o kadar artar. Dahası, sayı ne kadar büyük olursa, kısıtlı bilgiye ve beceriye sahip üye oranı da o kadar artar. Birkaç kişi, işte tam da bu tanımlanan kimseler üzerinde belagat ve hitap yetenekleriyle etkili olmaya başlar. Halkın bir bütün hâlinde toplandığı eski cumhuriyetlerde genellikle güzel konuşan bir kişi ya da becerikli bir politikacı eline bir asa verilmiş gibi bütün yönetimi elinde bulundururdu. Aynı ilke doğrultusunda bir temsilciler meclisi ne kadar kalabalık olursa halkın toplu görüşmelerinde yaşanan sakatlıklardan payını o ölçüde alır. Kurnaz cahili kandıracak, hırslı, güzel konuşan dolandırıcının kölesi olacaktır. Temsilcilerin sayısını belirli bir miktarın üzerine çıkararak hükûmeti birkaç kişinin yönetmesine engel olunabileceğini sanmak kadar büyük bir yanılgı yoktur. Deneyimler sürekli olarak tam aksini göstermektedir: *Güvenlik, yerel koşullar hakkında bilgi ve toplumun geniş bir bölümüyle duygudaşlık kurabilme amaçlarını karşılayabilecek yeterli bir sayıya ulaşıldıktan sonra* temsilci sayısında yapılacak tüm artışlar bu amaçlara zarar verecektir. Hükûmet görünüşte daha demokratik hâle gelebilir; ama onu yöneten ruh daha oligarşik hâle gelecektir. Makine büyüyecek, fakat hareketlerini yöneten yaylar azalacak ve belirsizleşmeye başlayacaktır.

Burada, temsilci sayısına yöneltilen itirazla bağlantılı olarak yasama işini yürütmeye yetkin kişi sayısına yöneltilen bir karşı çıkışı da anmak yerinde olur. Yasama meclisinde karar

almak için toplantı yeter sayısı olarak çoğunluktan fazlasının bulunması gerektiği, hatta tüm kararlar için kabul edilmezse bile bazı özel kararlar için, karar yeter sayısının da çoğunluktan fazla bir oran olarak düzenlenmesi gerektiği öne sürüldü. Bu tedbirliliğin bazı avantajları olacağı inkâr edilemez. Bazı öznel çıkarlara karşı ek bir kalkan oluşturabilir, aceleci ve eksik kararlara da engel olabilirdi. Ancak terazinin diğer tarafındaki sakıncalar, bu avantajlara ağır basmaktadır. Adaletin veya genel yararın yeni yasaların çıkarılmasını veya aktif tedbirlerin alınmasını gerektirebileceği her durumda, özgür hükûmetin temel ilkesi tersine çevrilmiş olurdu. Yöneten artık çoğunluk olmazdı, bu yetki azınlığa geçerdi. Bu fazla nisapla karar alma tedbiri bazı konularla sınırlı tutulacak olursa bu konuda çıkarı olan bir azınlık genel gönenç için eşit ölçüde fedakarlıklarda bulunmaktan kendini kurtarabilir veya bazı durumlarda mantıksız ayrıcalıklar için pazarlıklara girişebilirdi. Son olarak böyle bir düzenleme, karar için yalnızca bir çoğunluğa gerek duyulan eyaletlerde bile kendini gösteren, son derece zararlı, huzurlu ve düzenli hükûmetlerin tüm ilkelerini alaşağı eden, şimdiye kadar tanık olduğumuz her şeyden daha fazla kamusal kargaşaya neden olan ve halk yönetimini alaşağı eden ayrılıkçı uygulamaları kolaylaştırır ve beslerdi.

Federalist, 59 (HAMILTON)

Seçimlerin Düzenlenmesine Dair

Konunun doğal işlenişi bizi, bu yazıda, Anayasa tarafından ulusal yasama organına son çare olarak kullanılmak üzere kendi üyelerini seçme yetkisi veren hükmü ele almamızı gerektiriyor: "Senatörlerin ve temsilcilerin seçilmelerinin *zamanı*, *yeri* ve *yöntemi* her bir eyalet tarafından yasama organları aracılığıyla belirlenir; ancak Meclis, senatörlerin seçilme *yerleri* hariç olmak üzere herhangi bir anda, yasayla *bu tür düzenlemeleri* yapabilir veya değiştirebilir." Bu hüküm yalnızca Anayasa'nın bütününe itirazlar edenler tarafından değil, ona daha hoşgörülü ve ılımlı yaklaşanlar tarafından da, hatta tekil bir örnek olarak sistemin diğer tüm kısımlarının destekçisi olduğunu belirten bir beyefendi tarafından da eleştirildi.

Eğer tüm tasarıda bundan daha fazla savunulabilir bir madde varsa fazlasıyla yanılıyorum demektir. Hükmün uygunluğu, şu basit önermede yatmaktadır: *Her hükûmet kendi korumasını sağlayabilecek araçlara sahip olmalıdır.* Her dürüst zihin, Anayasa Kongresi'nin bu kurala uyarken ne kadar yerinde bir iş yapmış olduğunu hemen ilk andan kabul edecek ve bu kuraldan sapılmasını, eğer ona sıkı sıkıya bağlılığın yerinde olmayacağı bir durumun gereğini yerine getirmek için zorunlu bir sapma değilse, hoş karşılamayacaktır. Böyle özel bir durumda bile, sapmanın gerekli olduğunu kabul etse bile, böylesi temel bir ilkeden sapılmasının gerekmesini sistemin bir kusuru olarak, gelecekteki zayıflığın ve belki de anarşinin belirtisi olarak görmekten geri kalmayacaktır.

Seçim yasasının tüm değişikliklere karşı uygulanabilir kalacak biçimde düzenlenip Anayasa'ya konulabilmesinin mümkün olduğunu kimse iddia edemez, dolayısıyla mutlaka bir yerlere seçimler hakkında takdir yetkisi vermek gerekecektir. Bana göre bu yetkinin düzenlenmesinin ve dağıtılmasının üç yolu vardır; ya tamamen ulusal yasama organına, ya tamamen eyalet yasama organlarına, ya da öncelikle ikincisine ve nihai olarak da birincisine verilecektir. Anayasa Kongresi, akıllıca, sonuncusunda karar kılmıştır. Federal hükûmet için yapılacak seçimleri, ilk olarak, uygunsuz eğilimler ağır basmadıkça daha elverişli ve tatmin edici kararlar alacak olan yerel yönetimlere teslim etmiş, ancak olağan dışı koşullar kendini gösterdiğinde güvenliği sağlamak için gerekli olduğu için ulusal hükûmete de müdahale yetkisi tanımıştır.

Eyalet yasama meclislerine ulusal hükûmetin seçilmesi için münhasıran düzenleme yapabilme yetkisi verilmesinin Birliğin varlığını tamamen eyaletlerin insafına bırakacağı son derece açıktır. Onu, işlerini yürütecek kişileri seçmeyi ihmal ederek herhangi bir zamanda yok edebilirler. Böylesi bir ihmalin ya da eksikliğin büyük olasılıkla gerçekleşmeyeceğini söylemenin bir önemi yoktur. Pratikteki riski aynı olmasa da bunun anayasal açıdan mümkün olması bile çözülemeyecek bir sorun yaratır. Bu riski almamızı gerektiren hiçbir neden de yoktur. Maskelenmiş kıskançlığın abartılı kuruntuları, böylesi tehlikeli bir çözümle onurlandırılmamalıdır. Eğer verilecek yetkinin kötüye kullanılacağını varsayacaksak, bu yetkilerin ulusal hükûmet kadar federal hükûmetler tarafından da istismar edilebileceğini kabul etmemiz gerekir. Düzgün bir teorinin kurallarına daha uygun olan seçenek kendi varlığını sağlayabilmesi için yetkileri Birliğe teslim etmek olduğundan, eğer iki tarafın da yetkiyi istismar etme olasılığı varsa, yetkinin doğasına aykırı eller yerine doğal sahiplerinin ellerinde istismar edilebilme tehlikesini göze almak daha akıllıca olacaktır.

Varsayalım ki Anayasa'ya bazı eyaletlerde yapılacak seçimleri düzenleme yetkisini Birleşik Devletlere veren bir hü-

küm eklenmiş olsun. Bunu hem gereksiz bir yetki devri hem de eyalet hükûmetlerinin yok edilmesine yol açacak motorun ateşleyicisi olarak görerek eleştirmekte bir an bile tereddüt edecek tek bir kişi bulabilir miydik? Böyle bir durumda sözü edilen ilkenin ihlal edildiği açık olurdu. İşte tarafsız bir gözlemci açısından, ulusal hükûmeti eyalet hükûmetlerinin insafına bırakmak da ilki kadar açık bir ihlaldir. Konuya tarafsız bir açıdan bakınca, her birinin kendini korumak için kendi araçlarına sahip olması gerektiği açıkça görülecektir.

Buna bir karşı çıkış olarak, federal düzeydeki seçimleri düzenleme konusunda münhasır yetkiyi eyalet yasama organlarına verme eyleminin yaratacağı tehlikelerin, Ulusal Senato'nun oluşumunda da geçerli olduğu öne sürülebilir. Denebilir ki, Senatörlerin atamaları reddedilerek de Birliğe ölümcül bir darbe vurulabilir ve böylesine önemli bir konu eyaletlerin takdirine bırakılmışken şu anda sözünü ettiğimiz konuda da onlara güvenmemek için neden yoktur. Yine eklenebilir ki, ulusal konseylerde kendi temsilcilerinin varlığını koruma yönündeki çıkarları, bu güveni kötüye kullanmalarına tamamıyla engel olacaktır.

Bu sav ilk bakışta makul görünse de incelendiğinde sağlam olmadığı görülecektir. Eyalet yasama organlarının senatör atamalarını engelleyerek ulusal hükûmeti yok edebileceği kesinlikle doğrudur. Ancak bunu bir konuda yapabiliyor olmalarından, her konuda yapabilmelerinin gerektiği sonucu çıkarılamaz. Öyle durumlar vardır ki, hem Kongre'yi Senato'nun belirtilen sistemle oluşturulmasına iten nedenler kadar ikna edici nedenler yoktur hem de böyle bir yetkinin zararlı biçimde kullanılmasının etkisi o durum için çok daha belirleyici olabilir. Senato'nun bu oluşturulma biçimi Birliği eyalet yasama organlarının zarar olasılıklarıyla karşı karşıya bırakmak bir fenalıktır; ancak eyaletleri politik bir tüzel kişilik olarak ulusal hükûmetin oluşumundan tamamen dışlamaksızın kaçınılamayacak bir fenalıktır. Kuşkusuz böyle bir şey yapılsa tabii ki federal ilke tamamen terk edilmiş ve eyalet hükûmetleri bu hüküm uyarınca yararlandıkları mutlak

güvenceden yoksun bırakılmış olurlardı. Ne var ki bu sözü edilen durumda zorunlu bir getiriye veya üstün yarara ulaşabilmek için sakıncalı yola başvurmuş olmak akıllıca olan seçimdiyse de bundan, hiçbir gereği yokken ve hiçbir üstün yarar bunu gerektirmiyorken fenalıkların sayısını arttırmanın mantıklı olacağı sonucu çıkarılamaz.

Eyalet yasama organlarının sahip olduğu iki yetkiden Senato üyelerini atama yetkisine kıyasla Temsilciler Meclisi üyelerinin seçilmesi üzerinde sahip olacağı yetkinin, ulusal hükûmeti daha büyük bir risk altına sokacağı açıktır. Senatörler, iki yılda bir Senato'nun üçte birinin yenileneceği altı yıllık dönemler için seçilecektir ve hiçbir eyaletin iki senatörden fazlasına hakkı yoktur, dolayısıyla karar yeter sayısı on altı olacaktır. Tüm bu koşullar beraber değerlendirildiğinde birkaç eyaletin geçici olarak iş birliği yapıp senatör atamalarını engellemelerinin bu organı yok edemeyeceğini ve faaliyetlerini engelleyemeyeceği görülür. Eyaletler arasında kalıcı ya da yaygın iş birliğinden ise korkmaya gerek yoktur. Geçici iş birlikleri birkaç eyalet yasama organının kötü niyetli planlarından kaynaklanacaktır. Kalıcı bir iş birliğinin ise halkın bütününde yerleşik ve köklü bir hükûmet karşıtlığına gereksinimi vardır ki ya bu hiçbir zaman gerçekleşmeyecek ya da ulusal hükûmetin halkın mutluluğunu sağlamakta yetersiz kalması dolayısıyla gerçekleşecektir ki zaten ikinci durumda hiçbir iyi yurttaş o hükûmetin devamlılığını savunmaz.

Öte yandan Temsilciler Meclisi'nin, iki yılda bir genel seçimle yenilenmesi öngörülmektedir. Eyalet yasama organları bu seçimleri düzenleme konusunda münhasır yetkiye sahip olurlarsa tüm seçimler, ulusu, eğer en önemli birkaç eyaletin liderlerinin seçilmesi engellemek için bir komplo içerisine girerlerse Birliğin dağılma tehlikesi altına gireceği hassas bir kriz ortamına iter.

Her eyaletin çıkarlarının federal meclislerde temsil edilecek olmasının, bu meclislerin seçilmesinin eyalet yasama organları ellerinde kötüye kullanılmasına karşı bir güvence olduğu gözleminde bir düzeye kadar haklılık olduğunu ya-

dsımıyorum. Fakat halkın kamusal mutluluktaki çıkarları ile yerel yöneticilerin kendi makamlarındaki güç ve ayrıcalıklardan edinecekleri çıkarlar arasında bariz bir farklılık olduğunu bilenler, bu güvencenin yeterli olmadığını göreceklerdir. Amerikan halkı, Birliğin yönetimine her zaman bağlı kalacaktır; bazı eyaletlerin bazı yöneticileri ise iktidar yarışından, kişisel yükselme umutlarından ve her eyaletteki güçlü hiziplerden destek alarak, birbirlerinden apayrı eğilimlere sahip olabilir. Halkın çoğunluğu ile meclislerindeki en çok güvenilen bazı bireyler arasındaki duygusal farklılıklar bazı eyaletlerde şu anda ve şu konuda bile kendisini göstermektedir. Her zaman tutkuları dürtme yeteneğine sahip olan ayrı konfederasyonlara ayrılma planı, eyalet yönetimlerindeki, kamu yararını kendi maaş ve ilerlemelerine feda edebilecek tüm nüfuzlu kimseler için her zaman başarılı bir yem olacaktır. Ellerinde ulusal hükûmetin seçilmesini münhasıran düzenleme yetkisi gibi etkili bir silahın varlığı hâlinde, baştan çıkartıcı hırsların her zaman en güçlü olarak hissedileceği en büyük birkaç eyaletten birkaç kişinin bir araya gelmesiyle, federal Temsilciler Meclisi'ne üye seçmeye son vermek için halkın olağan bir mutsuzluğundan (ki belki de bu mutsuzluğu da kendileri ekecekler) doğacak fırsatı değerlendirip Birliğin yok edilmesini sağlayabilirler. Bu ülkenin etkili bir hükûmet altında sıkı bir Birlik olması hâlinde Avrupa'daki birçok ulusun kıskançlıklarının hedefi olmaya başlayacağı ve dolayısıyla onu çökertme girişimlerinin bazılarının dış güçler tarafından başlatılabileceği, kendileri başlatmasalar bile başlayan girişimlerden hiçbir yardım ve yataklığı esirgemeyecekleri unutulmamalıdır. Dolayısıyla Temsilciler Meclisi'nin korunması için yetki, kendisine duyulan güveni boşa çıkarmamak için en sadık ve uyanık bekçi olması bizzat kendi yakın ve doğrudan çıkarları tarafından güvenceye alınmış olan bu organa bırakılmalıdır.

Federalist, 60 (HAMILTON)

Aynı Konudan Devam

Federal Hükûmet'in seçilmesinde eyalet hükûmetlerine sınırsız yetki verilmesinin tehlikeli olduğunu gördük. Şimdi diğer taraftaki tehlikeyi görelim, yani, kendi seçimlerini düzenleme konusunda nihai hakkı Birliğin kendisine vermenin tehlikelerini. Bu hakkın eyaletleri kendi paylarına düşen temsilci sayısından yoksun bırakmak için kullanılacağını kimse iddia etmemektedir. Herkesin çıkarı, herkesin güvencesi olacaktır, en azından bu konuda. Fakat seçim yerlerini bazı bölgelerle sınırlayarak yurttaşların geniş bir kesiminin seçime katılmasının engellenebileceği, böylece kayırılan sınıflardan bazı kişilerin diğerleri yerine seçilmesinin sağlanabileceği iddia edilmektedir. O kadar saçma iddia arasında en saçması bu gibi görünüyor. Bir yandan, hiçbir akla uygun olasılık hesabında böylesi şiddetli ve olağan dışı bir eğilimin ulusal meclislere sızabileceği düşlenemez bile. Diğer yandan, eğer böylesine uygunsuz bir ruh o meclislere sızacak olsa bile zaten kendisini bundan çok daha farklı ve kararlı bir biçimde gösterecektir.

Böyle bir girişimin olanaksızlığı bir şeyi düşünerek dahi tatmin edici biçimde çıkarılabilir: Bu, eyaletlerin liderliğinde ve onlar tarafından yönlendirilecek ani bir halk isyanına yol açmaksızın gerçekleştirilemez. Bazı sınıflardan yurttaşların özgürlük haklarının belirli kargaşa ve hizipleşme dönemlerinde galip çoğunluk tarafından ihlal edilebileceğini varsaymak zor değildir; ancak bizimki gibi köklü ve bilge bir ülkede böylesi temel bir ayrıcalığın hükûmetin bilinçli politikaları tarafından halkın tersi yöndeki isteğine karşın ihlal edilebile-

ceğini ve bunun bir isyan doğurmayacağını hayal bile edebilmek olanaksızdır.

Bu genel düşünceye ek olarak bu konu hakkında kaygılanmamızı engelleyecek daha kesin türden başka etmenler de vardır. Ulusal hükûmeti oluşturacak bileşenlerin birbirlerinden oldukça farklı olmaları ve hükûmetin eylemlerinin ayrı organlar tarafından yerine getirilecek olması, seçimleri bir tarafı kayırabilecek nitelikle yapabilme girişimlerinin önünde güçlü bir engel oluşturmaktadır. Birliğin farklı kesimlerindeki insanların mülk sahipliklerinde, dehalarında, tavırlarında ve alışkanlıklarında, temsilcilerin toplumdaki farklı rütbelere ve koşullara yönelik eğilimlerinde önemli farklılıklara sahip olabilmelerini sağlayacak yeterli çeşitlilik bulunmaktadır. Aynı hükûmet altında yakın ilişkiler içinde bulunmak temsilcilerin hırslarının ve duygularının giderek birbirlerine benzemesini kolaylaştıracak olsa da eğilim ve arzularında her zaman belirli bir farklılığın varlığını güvence altına alan, küçük ya da büyük, fiziksel ve ahlaki farklar olacaktır. Ancak bu konuda büyük olasılıkla en büyük etkiyi yaratacak olan şey hükûmetin farklı organlarının farklı yöntemlerle oluşturuluyor olmalarıdır. Temsilciler Meclisi doğrudan halk tarafından; Senato, eyalet yasama organları tarafından; Başkan, halk tarafından bu amaçla seçilecek kişiler tarafından seçilecektir. Herhangi bir seçmen sınıfı lehine hükûmetin tüm bu farklı parçalarını bir araya getirebilecek ortak bir çıkar olasılığı, çok düşüktür.

Senato'ya gelince, bu organ hakkında yapılabileceği iddia edilen tek kayırma olan seçimlerin "zaman ve yöntemine" ilişkin bir düzenlemenin, üyelerin seçilmelerini yönlendirebilecek bir niteliğe sahip olması olanaksızdır. Eyalet yasama organlarının kolektif doğası, bu türden dış koşullardan asla etkilenmez, tek başına bu düşünce bile bizi korkulan kayırmanın hiçbir zaman gerçekleşmeyeceğine ikna etmelidir. Senato, kendisinin içinde olmadığı bir grubu neden kayırsın? Peki, bu kayırmalar için yasama organının bir kolu hedef olarak belirlendiyse, neden diğer kol aynı hedefin dışında bırakılsın? Bu kollardan birinin düzgün oluşturulması diğerini etkisiz

kılabilmeye yetecektir. Bu kayırmacı ruhun eyalet yasama organlarının gönüllü iş birliğini sağlamaksızın Senato'ya hâkim olabilmesinin olanaksızlığını akıldan çıkarmamalıyız. Ki eğer zaten bunu başarabilmişlerse söz konusu yetkinin Birliğe mi yoksa eyalet yasama organlarına mı verileceği sorusunun hiçbir önemi yoktur.

Peki, ulusal meclislerdeki bu kaypak kayırmacılığın öngörülen amacı nedir? Neye göre kayırma yapılacak? Farklı sanayi kollarına göre mi, sahip olunan mülkiyet türüne göre mi, mülkiyet sayılarına göre mi? Toprak sahipleri lehine mi, varsıllar lehine mi, tacirler lehine mi, üreticiler lehine mi? Anayasa karşıtlarının modaya uygun deyişleriyle konuşacak olursak "varsıl ve şanslı doğanların" yüceltilmesi, toplumun geri kalanının ise yoksun kılınıp alçaltılması amacıyla mı?

Eğer bu kayırma, sanayinin belirli bir sektörüyle uğraşma ya da mülkün belirli bir biçimine sahip olma yönünden olacaksa rekabetin toprak sahipleri ve tacirler arasında olacağını sanırım herkes kabul eder. Bunlardan birinin yerel meclislerde baskın hâle gelmeden ulusal meclislerde ağırlık kazanmasının olanaksızlığını kanıtlamaya bile gerek duymuyorum. Dolayısıyla bunlardan birini kayırması korkusu; ulusal meclislere değil, yerel meclislere yöneltilmelidir.

Tüm eyaletler şu ya da bu düzeyde tarıma ve ticarete bağımlı durumdadırlar. Hepsinde değilse dahi çoğunda tarım baskındır. Ne var ki birkaçında ticaret neredeyse tarımla yarışır düzeye gelmiş ve dolayısıyla etki gücü de artmıştır. Bunların birbirlerine üstünlük oranları ulusal temsilcilere de yansıyacaktır. Ulusal meclislerde, tam da tarım ve ticaretin birbirlerine göre durumları eyaletten eyalete büyük farklılıklar gösterdikleri için, birinin diğerine baskın gelmesi yerel meclislere kıyasla çok daha zordur.

Çoğunluğu toprağı işleyen kişilerden oluşan ve eşit temsil kuralının geçerli olduğu bir ülkede toprak sahiplerinin çıkarlarının hükûmette baskın gelmesi gerekir. Bu çıkarlar, eyalet yasama organlarının çoğunda baskın olduğu sürece çoğu kez

eyalet yasama organlarının sadık bir kopyası niteliğinde olan Ulusal Senato'da da benzer bir çoğunluğa rastlanacaktır. Dolayısıyla federal yasama organının bu kolunda toprak sahiplerinin kayırılacağını varsaymak mümkün değildir. Ülkenin bu genel durumu ışığında Senato'yu değerlendirirken, eyaletlerin kolay kandırılabilir ateşli taraftarlarının, kendi dayandıkları ilkelerle çelişmeksizin eyalet yasama organlarının dış etkilerden etkilenip de yoldan sapabileceklerini savunmayacaklarını varsayıyorum. Ki gerçekte aynı durum federal Temsilciler Meclisi'nin en azından ilk oluşumunda da aynı etkiyi doğurmalıdır. Tacirler sınıfına dönük yersiz bir önyargı iki meclis için de son derece düşük bir olasılıktır.

Belki de bu itirazı biraz olsun destekleyebilmek için ulusal hükûmette tersi bir önyargının, yani toprak sahibi sınıfın tekelini sağlama eğiliminin ortaya çıkma olasılığının olup olmadığı sorulabilir. Böylesi bir önyargının ondan doğrudan zarar görecekler üzerinde korku yaratma olasılığı çok düşük olduğundan bu soruya çok kapsamlı bir cevap vermeyeceğim. Şunları söylemek yeterlidir: İlk olarak, başka bir yerde sunulan nedenler ötürü herhangi bir kesimin baskın güç olması Birliğin meclislerinde eyaletlerinkine kıyasla çok daha zordur. İkincisi, toprak sahibi sınıf lehine Anayasa'yı ihlal etmenin hiçbir anlamı yoktur, çünkü zaten bu sınıf işlerin doğal işleyişinde de arzu edebileceği kadar büyük bir üstünlüğe sahiptir. Üçüncüsü, kamusal refahın nasıl sağlanacağına dair geniş ölçekli bilgiye sahip olan kimseler çok iyi bilirler ki ticaretin getireceği yararlara, nasıl yapılacağını en iyi bilen kesimi tamamen yönetimden dışlayarak çok büyük bir zarar verilmiş olur. Yalnızca gelirler açısından bakıldığında bile ticaretin önemi, kamusal gereklilikler yüzünden bu gelirlere sürekli başvurmak zorunda kalacak organların saldırı olasılıklarına karşı etkili bir güvence oluşturacaktır.

Kayırmanın sanayi sektörü ya da farklı mülk türleri açısından yapılması olasılığına dair tartışmayı kısa tutuyorum, çünkü karşıtların söylediklerinden anladığım kadarıyla akıllarında başka bir tür kayırma var. Görünüşe göre bizi kaygıya

sevk etmek için "varlıklı ve şanslı doğanlar" diye tanımladıkları kesimi seçmişler. Yine görünüşe göre bu kesim, yurttaş kardeşlerine kıyasla tiksindirici bir yükseliş yaşayacaklar. Ama bazılarına göre yükselişleri hem temsilci organların küçüklüğünün doğal bir sonucu olacak, diğerlerine göre yükseliş organların seçilmesinde halkın büyük bir kesiminin oy haklarını kullanamaması nedeniyle gerçekleşecektir.

İyi de, seçim yerlerinde nasıl bir değişiklik yapılacak da bu seçilmiş sınıf kayırılacak? Varlıklı ve şanslı doğanlar dedikleri kişiler eyaletlerin sınırlı bazı bölgelerinde mi yaşıyor? Bu kişiler, mucizevi bir içgüdü veya öngörüyle, diğerlerinden ayrı ortak yaşam alanları mı kurdular? Yalnızca bazı kasaba veya şehirlerde mi bulunuyor? Ya da tam tersine ülkenin her yerine, kendilerinin ya da atalarının şansları veya açgözlülüklerinin kendi talihlerine vurduğu yerlere dağılmış durumda mı? Eğer durum sonuncusuysa (ki aklı çalışan her insan böyle olduğunu biliyor[142]) seçim yerlerini belirli bölgelerle sınırlamak her açıdan istisnai olacağı kadar amaca da aykırı olmaz mı? Gerçek şu ki, seçme ya da seçilme haklarına mülk sahipliğine ilişkin bir kayıt koymaksızın varlıklı kimseleri kayırmanın bir yolu yoktur. Ulusal hükûmete ise böyle bir yetki verilmemiştir. Düzenleme yapma yetkisi yalnızca seçimlerin *zamanı*, *yeri* ve *yöntemiyle* sınırlanmıştır. Seçme ve seçilme hakkına sahip kişilerin nitelikleri, başka bir yerde de belirtildiği üzere, Anayasa ile belirlenmiş ve güvence altına alınmıştır; yasama organı tarafından bu konuda değişiklik yapılamaz.

Yine de sırf tartışabilmek için bir an olsun kaygılanan yolun başarılı olma olasılığının olduğunu ve ulusal yöneticilerin tüm görev bilinçlerini ve böyle bir şeye kalkışmaları hâlinde başına gelebileceklerinden duyacakları korkuyu bastırabildiklerini varsayalım. Yine de böylesi bir girişimin halkın büyük çoğunluğunun direnişini bastırmak amacıyla askerî kuvvetlerden yardım almaksızın başarılı olabileceğinin düşünülmesi neredeyse olanaksızdır. Halkla denk güçte bir askerî gücün varlığının olanak dışı olduğu bu yazılardan başka bir

142 Özellikle bu eyalette ve güney eyaletlerinde.

yerinde tartışılıp kanıtlanmıştı;[143] ancak bu itirazın ne kadar saçma olduğunu gösterebilmek için bir an için böyle denk bir gücün var olabileceğini ve ulusal hükûmetin bu gücü elinde bulundurduğunu varsayalım. Çıkarılacak sonuç nedir? Topluluğun en temel haklarını ihlal edebilecek isteği ve bu isteği yerine getirebilecek araçları olan kişilerin kendi gözde sınıflarını öncelemek için seçim yasalarıyla oynamak gibi gülünç bir yola başvurmaya gereksinim duymaları mümkün mü? Kendilerini daha doğrudan yüceltecek yollara başvurmaları daha olası değil mi? Alabilecekleri bütün önlemlere karşın sonucunda görevden alınma, ihanet ve mahvolmayla karşılaşabilecekleri sözü edilen bu tehlikeli yola başvurmaktansa tek bir keskin saldırıyla kendilerini makam sahibi etmeye çalışmazlar mı? Haklarının bilincinde oldukları kadar onlar için direnmeye de kararlı yurttaşların, tiranlıklarını yıkmak ve kendilerinden intikam alabilecek kimseleri seçmek için eyaletlerinin en uzak köşelerinden dahi seçim yerlerine akın edeceğinden korkmaz mı?

143 Hamilton burada 24 ve 29 numaralı yazılar arasındaki bölüme atıf yapıyor. (ç.n.)

Federalist, 61 (HAMILTON)

Aynı Konudan Devam ve Sonuç

Anayasa Kongresi'nin tasarısındaki seçimlere dair hükümlere içtenlikle karşı çıkanlar, tartışmada köşeye sıkıştıklarında bazen bu hükmün yerinde olduğunu kabul ediyorlar; ama bu hükme seçmenlerin oturduğu tüm ilçelerde seçim yapılmasına ilişkin bir beyan eklenmesi gerektiği kaydını düşerek. Diyorlar ki bu, bu yetkinin istismarına karşı gerekli bir önlemdir. Böyle bir beyan kesinlikle zararsız olurdu, ayrıca bu türden kaygıları da yatıştırırdı. Gerçekte ise korkulan tehlikeye karşı ya çok az koruma sağlar ya da tamamen yararsız olurdu; dolayısıyla hükme eklenmemiş olması tarafsız ve adil bir gözlemci tarafından tasarıya karşı ciddi ya da aşılamaz bir karşı çıkış olarak değerlendirilemez. Son iki yazıda sunulan görüşler, tarafsız ve zeki herkesi, eğer kamusal özgürlükler bir gün ulusal yöneticilerin hırslarına kurban edilecek olurlarsa en azından incelenen bu yetkinin bunda bir suçu olmayacağına tatmin etmeye yetecektir.

Eğer kıskançlıklarını kılavuz olarak kullanan kimseler bir kez olsun eyalet anayasalarını da bu kıskançlıkla inceleselerdi kaygı ve itirazları için pek az neden olduğunu anlarlardı: Ulusal hükûmete seçimler konusunda verilmesi önerilen yetkilerin genişliği, çoğu eyaletin anayasasında tanınan yetkilerin genişliğiyle kıyaslanamaz bile. Bu özelde eyaletlerin durumlarının gözden geçirilmesi, bu konuyla ilgili kalabilecek kötü bir izlenimi büyük ölçüde ortadan kaldıracaktır. Ne var ki tümünün incelenmesi bizi uzun ve sıkıcı detayların içine iteceğinden, kendimi bu satırları yazarken sınırları içerisin-

de bulunduğum eyaletten vereceğim bir örnekle sınırlayacağım. New York Anayasası, Meclis üyelerinin *illerden*, Senato üyelerinin ise eyaletlerin bölündüğü ya da bölüneceği büyük bölgelerden seçileceği hükmü dışında seçimlerin *yerelliği* konusunda hiçbir düzenleme içermemektedir, ki bu bölgelerin sayısı şu anda dörttür ve her biri iki ila altı arası ili kapsamaktadır. Kolayca görülebilir ki New York yasama organının New York yurttaşlarının oylarını alt edebilmek için seçimleri bazı bölgelerde yapmaya karar vermesi, Birleşik Devletler, Birlik yurttaşlarının oylarını alt edebilmek için aynı yola başvurmasından daha zor değildir. Söz gelimi, Albany ilinin parçası olduğu bölgenin tek seçim yeri olarak düzenlendiğini varsayalım, bu ilin sakinleri bir anda o bölgede Senato ve Meclis için üye seçen tek seçmenler hâline gelmezler mi? Albany, Saratoga, Cambridge ve benzeri illerin uzak ilçelerinde yaşayanların Albany şehrine gelip Meclis veya Senato seçimleri için oy vermeye, New York şehrinin Federal Temsilciler Meclisi'nde temsil edilmesi için o şehre gidip oy vermekten daha büyük bir istekle gitme zahmetine katlanacakları söylenebilir mi? Mevcut yasalar altında, böylesine paha biçilemez bir ayrıcalığın, kullanılması oldukça kolaylaştırılmış olmasına karşın, halk tarafından son derece kayıtsızca karşılanıyor olması, soruyu kendiliğinden yanıtlıyor. Konu hakkındaki deneyimlerimizden çıkarabileceğimiz sonuç açıktır: Seçimlerin *zahmet yaratacak bir mesafede* gerçekleştirilmesi hâlinde bu mesafenin yirmi mil veya yirmi bin mil olması fark etmez, seçmenin davranışı aynı olacaktır. Dolayısıyla seçimlerin düzenlenmesinde tanınan federal yetki, özü itibariyle, eyalet anayasalarında düzenlenen yetkiyle aynıdır, bu nedenle de ilkini aklayıp diğerini eleştirmek olmaz. Diğer eyaletlerin çoğunun anayasalarına ilişkin yapılacak incelemeler de aynı sonuca götürür.

Eyalet anayasalarındaki kusurların önerilen planın kusurlu olmadığını göstermeyeceği söylenecek olursa yanıtım şu olur: Birine yöneltilecek itirazların diğer için de geçerli olacağını gösterdiğimden ve eyalet anayasalarındaki düzenlemeleri özgürlükleri tehdit etmekle suçlamak kimsenin aklına

gelmediği için, Federal Anayasa'ya yapılan itirazlar, gerçeğin peşinde içten sorgulamalardan ziyade, kararlarını çoktan vermiş muhaliflerin her şeyde kusur arama çabalarının incelikli ürünlerinden başka bir şey değildirler. Eyalet anayasalarındakini masum bir ihmal olarak görüp Kongre'nin tasarısındakini affedilemez bir kusur olarak görenlere söylenecek hiçbir şey yok. Belki bunlardan, en fazla, tekil eyaletlerdeki halk temsilcilerinin gücün ihtirasına veya kötücül güdülere teslim olmalarının, neden Birleşik Devletler halkının temsilcilerine kıyasla daha zor olduğuna ilişkin elle tutulur bir gerekçe göstermeleri istenebilir. Bunu yapamıyorlarsa, en azından bize, buna karşı çıkabilecek yerel hükûmetler varken üç milyon insanın özgürlüklerine saldırmanın, karşı çıkacak hiçbir organ olmaksızın iki yüz bin insanın özgürlüklerine saldırmaktan nasıl daha kolay olabileceğini açıklamaları gerekiyor. Ele alınan konuyla doğrudan bağlantılı olarak bizi, bir eyaletteki baskın bir hizbin üstünlük kurmak amacıyla belirli bir sınıf seçmeni kayırması olasılığının, nasıl oluyor da çok geniş bir çevreye yayılan ve yerel koşullar, önyargılar ve çıkarlar yönünden birbirlerinden son derece farklılaşan on üç eyaletin temsilcilerin tümünün aynı kayırma ruhu tarafından yönlendirmeleri olasılığından daha düşük olabileceğine ikna etmesi gerekiyor.

Buraya kadarki gözlemlerim, yetkiyi başka bir yere vermenin tehlikelerini ve önerilen yola başvurmanın güvenli olduğunu göstererek, söz konusu hükmü teorik temelde savunma amacını taşımaktaydı. Geriye ise bu hükümle elde edilebilecek ve başka hiçbir yolla sağlanamayacak bir pratik avantajdan söz etmek kalıyor: Federal Temsilciler Meclisi'nin seçimlerinde yeknesaklığı sağlamaktan söz ediyorum. Böylesi bir yeknesaklığın hem hizipleşme hastalığının yayılmasında hem de yayılması hâlinde ortadan kaldırılmasında çok etkili bir ilaç olarak kamusal gönenç için son derece önemli olduğunu deneyimlerimize başvurarak görebilmek mümkündür. Her eyalet kendi seçim zamanını seçecek olursa bir yılda ne kadar ay varsa en az o kadar farklı seçim dönemi olması mümkün olur. Eyaletlerdeki seçim zamanları, yerel

koşullara göre belirleneceği için Mart'tan Kasım'a kadar büyük değişimler gösterebilir. Bu farklılığın sonucu, bu organın bütünüyle dağılıp yenilenmesinin hiçbir zaman sağlanamayacağıdır. Böylece bu organda uygunsuz bir ruh baskın gelmeye başlarsa bu ruh kendisine her an yayılabilmek için yeni üyeler bulabilir. Kötücül kitle, hastalığı sürekli yeni üyelere bulaştırarak her an yaklaşık aynı kalabilir. Bu, çok az insanın direnmek için yeterli zihin gücüne sahip olduğu bir bulaşıcı hastalık örneğidir. Görevde kalma süresinin üç katına çıkarılmasının, bu sürede bir üyelerinin tümünün değişmesi şartıyla, iki yılda bir üyelerin üçte birinin kademeli ve birbirini izleyen değişiklikler biçimde seçilmesine kıyasla özgürlükleri daha az tehdit ettiğini düşünme eğilimindeyim.

Düzenli değişimi sağlamak için seçim dönemlerinde bir yeknesaklık sağlama ve yasama organını rahatlıkla her yıl belirlenen bir dönemde bir araya getirebilme fikri, Senato açısından da daha az gerekli değildir.

Peki, o zaman neden Anayasa'da sabit bir seçim dönemi öngörülmemiş diye sorulabilir. Anayasa Kongresi tarafından önerilen tasarının en ateşli karşıtlarının çoğu aynı zamanda eyalet anayasasının ateşli hayranları olduklarından, bu soru tersine de çevrilebilir: Peki eyalet anayasasında neden aynı amacı taşıyan bir düzenleme yer almıyor? Bu soruya, bu konunun yasama organının takdirine bırakılması uygun bir konu olduğunu ve eğer sabit bir dönem öngörülseydi zamanla bu dönemden daha elverişli başka dönemlerin ortaya çıkabileceğini belirtmekten daha iyi bir yanıt verilemez. Tersine çevrilen soruya da aynı yanıt verilebilir. Eklenebilir ki, bu yetkinin kademeli olarak büyük bir tehlikeye yol açacağı kuruntu olduğu için, bu kuruntuya dayanılarak eyaletlerin kendi hükûmetleri için yapılacak seçimleri ulusal hükûmetle aynı zamana denk getirme hakları ellerinden alınmamalıdır; çünkü bu yöntem daha az külfet yaratır.

Federalist, 62 (MADISON)

Üyelerinin Nitelikleri, Atanma Usulleri, Temsilde Eşitlik, Senatör Sayıları ve Görev Süreleri Yönlerinden Senatonun Oluşumu Hakkında

Temsilciler Meclisi'nin oluşumunu inceledikten ve ona yöneltilen karşı çıkışlardan dikkate değer olanlarını yanıtladıktan sonra, Senato'nun incelemesine geçiyorum. Hükûmetin bu kolunun incelenebileceği başlıklar şöyledir: I. Senatörlerin nitelikleri; II. Eyalet yasama organları tarafından atanmaları; III. Senato'da temsil eşitliği; IV. Senatör sayıları ve ne kadarlık bir dönem için seçildikleri; V. Senato'ya tanınan yetkiler.

I. Senatörlerin nitelikleri, temsilcilerin niteliklerinden daha büyük bir yaş ve daha uzun süreli yurttaşlık gerektirmesiyle ayrılıyor. Bir temsilci en az yirmi beş yaşında olmalıyken, senatör en az otuz yaşında olmalıdır. Temsilci, en az yedi yıldır yurttaş olmalıyken senatör için bu süre dokuz yıldır. Bu farklılığın yerinde olduğu senatörlere duyulan güvenle, bunların görevlerinin daha geniş bir bilgi düzeyi ve istikrarlı bir mizaç gerektirmesiyle açıklanabilir. Senatörler yaşamlarında bu avantajları sağlayabilecekleri döneme gelmiş ve yabancı uluslarla doğrudan ilişki içerisine gireceklerinden yabancı ülkede doğma veya eğitim görmenin yaratacağı önyargı ve alışkanlıklardan daha fazla uzaklaşmış olmalıdır. Dokuz yıllık süre, yurttaşlığı sonradan kazanan ancak nitelik ve yetenekleri kamusal güveni kazanmayan uygun kişileri dışlamamak, öte taraftan ise onları hiçbir farkları yokmuşçasına aceleyle göreve getirip de ulusal meclislerde yabancıların etkisi arttırmaktan kaçınmak için tedbirli ve ölçülü bir süredir.

II. Senatörlerin eyalet yasama organları tarafından atanmaları konusunu da uzatmaya gerek yoktur. Hükûmetin bu organının olası oluşturulma biçimleri arasında Anayasa Kongresi'nin önerdiği yöntem büyük olasılıkla kamuoyuna en uygun olandır. Bu yöntemin iki avantajı vardır: Eyalet hükûmetlerine federal hükûmetin kurulmasında bir yetki vererek yetkilerini güvence altına alıp iki sistemi birbirine elverişli biçimde bağlamak ve seçimli bir atama yapabilmek.

III. Açıkça büyük ve küçük eyaletler arasında bir uzlaşmanın ürünü olan Senato'da eşit temsil ilkesinin de pek fazla tartışılacak yani yoktur. Halkların tek bir ulus hâlinde birleştiği bir yerde her bölgenin hükûmette büyüklüğüyle *orantılı* oy hakkına, bağımsız ve egemen eyaletlerden oluşan bir birlikte ise tarafların birbirlerinden büyüklük olarak ne kadar farklı olurlarsa olsunlar ortak konseyde *eşit* oy hakkına sahip olmaları gerektiği doğruysa hem ulusal hem de federal nitelikler gösteren karma bir cumhuriyette hükûmetin, hem orantılı hem de eşit temsil ilkelerinin özelliklerini göstermesi gerekir. Ancak Anayasa'ya eklenmesinin nedeni bu teoriye dayandırılmayan, "dostluk, ortaklaşa saygı ve taviz ruhlarının ve politik durumumuzun özgü durumunun kaçınılmaz kılması" nedeniyle eklenen bu hükmün teoriye göre değerlendirilmesi yersizdir. Hem halk hem de politik durumumuz, yetkileri amaçlarına denk ortak bir hükûmeti zorunlu kılmaktadır. Büyük eyaletlerin arzularına daha uygun ilkeler üzerine kurulacak bir hükûmetin küçük eyaletler tarafından kabul görmesi pek olası değildir. O yüzden de bunlar üzerine kurulu bir hükûmet Anayasa Kongresi tarafından önerilene kıyasla çok daha sakıncalı olacaktır. Bu alternatifle kıyasladığımızda aklın yolu, ortaya çıkabilecek olası sakıncalara karşı yararsız öngörülerde bulunmak yerine yaptığımız fedakârlığı daha az fedakârlık kılacak olumlu sonuçları akılda tutmayı ve fenalıklardan daha az fena olanını benimsemeyi gerektirir.

Bu anlayışla, her eyalete tanınan eşit oy hakkına eyaletlerde kalan egemenlik haklarının anayasal olarak tanınışının bir ürünü ve bu kalan egemenliği kullanmanın bir yolu olarak ba-

kılabilir. Bu açıdan bakıldığında eşitlik, küçük eyaletler kadar büyük eyaletler tarafından da benimsenmiş olmalıdır. Çünkü onlar da eyaletlerin tek bir cumhuriyete dönüşmesinin önüne geçebilmek için tüm olanakları kullanabilmek ister.

Senato'nun oluşumundaki bu noktanın bir diğer avantajı, yasamanın yersiz işlemlerine karşı ek bir engel oluşturabilecek nitelikte olmasıdır. Önce halkın, sonra da eyaletlerin çoğunluğunun onayı olmaksızın, hiçbir yasa çıkarılamaz veya karar alınamaz. Bu karmaşık frenleme aracının yararlı olduğu kadar, bazı durumlarda zararlı da olabileceğini kabul etmek gerekir. Küçük eyaletler lehine sağlanan özgü koruma, bu eyaletlerde ortak ama diğer eyaletlerden farklı bazı çıkarlarının özel bir tehlike altında olduğu durumlar için akla daha uygundur. Gerçi zaten büyük eyaletler sahip oldukları tedarik gücüyle daha küçük eyaletlerin yersiz girişimlerini yenilgiye uğratabileceklerinden ve bizim hükûmetimizin en açık olduğu hastalıklar, yasama işleminin kullanılması ve aşırıya kaçışından kaynaklanabilecek hastalıklar olduğundan, Anayasa'nın bu bölümü pratikte teorik olarak akla gelenden çok daha yararlı olabilir.

§IV. İncelenecek bir sonraki konu senatörlerin sayısı ve görev süreleri konusudur. Bu iki konuda doğru akıl yürütebilmek için önce bir senatonun ne işler yaptığına göz atmak, bunun için de böyle bir kurumun eksikliğinin bir cumhuriyet için yaratacağı sakıncaları incelemek gerekir.

Birincisi; diğer yönetimden daha az olsa da cumhuriyetlerde de geçerli olan bir uğursuzluk, onu yönetenlerin seçmenlerine karşı yükümlülüklerini unutup bu önemli güvene sadık kalmayabiliyor olmalarıdır. Bu açıdan bakıldığında bir senato, yasama organının ilkinden farklı ve onunla yetkileri bölüşen ikinci kolu olarak, hükûmette güvenilir bir fren mekanizması olur. Tekinde baskın hâle gelmeye başlayacak hırs veya yolsuzluk planları, başka türlü yeterli olacakken, bunun için iki farklı kolun aynı anda onayının varlığını şart koşarak, halkın iki kat güvenceye sahip olmasını sağlar. Bu öylesine açık ilkeler üzerine kurulmuş bir önlemdir ve Amerika Birleşik Devletleri'nde şimdilerde o kadar iyi anlaşılmıştır ki, bu

ilkenin uygulama alanını genişletmek hiç de yersiz olmayacaktır. Kötücül ittifakların olasılığı, iki organdaki zihniyetin birbirlerinden ne kadar farklı olduğuyla orantılı olarak azalacağından, bu iki organı birbirlerinden uygun olduğu her ölçekte ve cumhuriyetçi yönetim ilkelerine uyumlu olduğu ölçüde birbirlerinden ayırmak akıllıcadır.

İkincisi; bir senatonun gerekliliğini arttıran bir diğer etken de tek ve kalabalık bir meclisin, ani ve şiddetli tutkulara, hizipçi liderlerin aşırı ve kötücül kararlarına teslim olma eğilimleridir. Bu konuda hem Birleşik Devletler'den hem de diğer ulusların tarihlerinden sayısız örnek verilebilir. Ancak hiç karşıtı olmayan bir önermenin kanıtlanmasına gerek yoktur. Belirtilmesi gereken tek şey, bu sakıncayı düzeltebilecek bir organın söz konusu meclisten bağımsız ve daha az kalabalık olması gerektiğidir. Yine bu düzeltici organ oldukça güçlü olmalı ve yetkileri elinde uzun süre tutabilecek bir görev süresine sahip olmalıdır.

Üçüncüsü; Senato tarafından düzeltilecek bir başka kusur, yasamanın amaç ve ilkeleriyle yeterli aşinalığa sahip olunmamasından ileri gelmektedir. Çoğunluğu özel türden çıkarlarından ayrılıp da gelen, kısa süre görev yapan, yasaları, işleyişi ve ülkesinin kapsamlı çıkarlarını iyice öğrenmek için kalıcı bir güdüye sahip olmayan bir grup insan, kendi hâllerine bırakılırlarsa, onlara emanet edilen yasama işinde sayısız önemli hata yapmaları kaçınılmazdır. Tamamen haklı biçimde, Amerika'nın güncel utançlarında hükûmetin hatalarının payının hiç de az olmadığı ve bu hataların çoğunlukla sahiplerinin kalplerinden çok zihinlerinden kaynaklandığı hatırlatılabilir. İyi yapılandırılmış bir senatodan edinilebilecek yararlara ilişkin olarak halka en iyi tavsiyeyi, mevcut yasaları değiştiren, açıklayan ya da yürürlükten kaldıran düzenlemelerden oluşan cilt cilt mevzuatımız, bunların işaret ettiği bilgelik eksikliği ve önceki meclise karşı yeni meclisler tarafından yöneltilen sayısız suçlama vermiyor mu?

İyi bir hükûmet iki şeyi gerektirir: Birincisi hükûmetin amaçlarına, yani halkın mutluluğuna bağlılık, ikincisi bu

amaca nasıl ulaşılabileceğine dair bilgi. Bazı hükûmetlerde bu niteliklerin ikisi de eksiktir, çoğunda ise yalnızca ilki. Ancak ben Amerikan hükûmetlerinde ikincisine de pek az dikkat edildiğini söylemek zorunda hissediyorum. Federal Anayasa bu hataya düşmemekte, ikincisini temin etmek için, ilkine ilişkin güvenceyi de arttıran bir yöntem önermektedir.

Dördüncüsü; Kamusal meclislerde hızla yeni üyelerin katılmasından kaynaklanacak değişimler, bu üyeler ne kadar nitelikli olursa olsun, hükûmette istikrarlı bir kurumun gerekliliğine işaret etmektedir. Görülüyor ki Birleşik Devletler'deki her seçim temsilcilerin yarısını değiştirecektir. Bu insan değişikliği beraberinde fikir değişimlerini, fikir değişimleri de beraberinde alınacak tedbirlerde değişimi getirecektir. Ne var ki iyi tedbirlerin dahi sürekli değişmesi sağduyunun ve başarı olasılığının tüm gereklerine aykırıdır. Bu söylenen özel yaşamda doğrulanmakta, ulusal işlerde ise daha doğru ve önemli hâle gelmektedir.

Sürekli değişen bir hükûmetin zararlı etkilerini saymak için ciltler gerekir. Yalnızca birkaçından söz edeceğim, ki bu söz edeceklerim başka sayısız zararlı etkiyi doğuracaktır.

İlk olarak, diğer ulusların saygı ve güvenlerini ve ulusal kimlikle bağlantılı tüm avantajları kaybettirir. Kendi planlarına uymayan ya da hareketlerinde hiçbir plan izlemeyen bir birey, sağduyulu kimseler tarafından kendi istikrarsızlığının ve akılsızlığının kurbanı olarak hemen damgalanır. Daha arkadaş canlısı komşuları ona acıyabilir; ama herkes servetlerini ona bağlamayı reddedecek; pek çoğu, üzerinden servet kazanmaya çalışma fırsatını değerlendirecektir. Bir birey için bir başkası neyse, bir ulus için de diğer uluslar odur, tek bir hüzünlü farkla: Uluslar bireylere kıyasla daha az iyicil duygulara sahip olduklarından, birbirleri üzerinden uygunsuz avantajlar elde etmelerinin önünde daha az engel vardır. Bu nedenle işleyişi bilgelik ve istikrardan yoksun her ulus, daha bilge komşularının uygulayacağı sistematik politikalardan doğabilecek her zarara açıktır. Gerçi ne yazık ki zaten Amerika'ya bu konuda en iyi dersi, kendi içerisinde bulunduğu

durum vermektedir. Dostlarından hiçbir saygı görmediği ve düşmanları tarafından alay edilen bir hâl içerisinde, çalkantılı meclisleri ve utanç verici işleri ile üzerinden çıkar sağlayabilecek her ulus için bir av konumundadır.

Değişken bir politikanın iç etkileri bundan da kötüdür. Özgürlük nimetini tek başına zehirler. Yasalarının kendi seçtikleri kimseler tarafından yapılmasının, eğer bu yasalar okuyamayacakları kadar çok sayıda veya anlayamayacakları kadar tutarsızlarsa, daha yayımlanmadan yürürlükten kaldırılıyor veya gözden geçiriliyorlarsa ya da bugün hukukun ne olduğu bilenlerin yarın ne olacağını öngöremeyecekleri biçimde sürekli değiştiriliyorlarsa, halk açısından hiçbir anlamı yoktur. Hukuk eylemlere ilişkin kurallar olarak tanımlanmaktadır; peki az bilinen ve sürekli değişen bir şeye kural denilebilir mi?

Kamusal istikrarsızlığın bir diğer etkisi akıllıya, girişimciye ve parası olana emektar ve bilgisiz halk kitlesine kıyasla makul olmayan bir avantaj vermesidir. Ticarete ya da gelirlere ilişkin ya da mülklerin değerlerini etkileyen tüm yeni düzenlemeler, bu değişimi ve değişimin sonuçlarını izleyebilen kişiler için yeni hasatlar doğurur; ama kendi kardeş yurttaşlarının beden ve emekleri üzerinde bir hasat. Bu, yasaların *çoğunluk* değil *azınlık* için yapılabildiği söylenebilecek konulardan biridir.

İstikrarsız bir hükûmet, başka bir açıdan daha, çok zararlıdır. Kamusal meclislere duyulan güven eksikliği, başarısı ve getirisi mevcut düzenlemelerin devamlılığına bağlı olan her yararlı girişimi sindirir. Hangi sağduyulu tacir, bir ticaret kolunda, planlarının daha o uygulamaya geçmeden hukuka aykırı hâle getirilebileceğini bile bile servetini tehlikeye atar? Hangi çiftçi veya üretici, hazırlık çalışmalarının ve girişimlerinin istikrarsız bir hükûmetin kurbanı olmayacağına dair güvenceye sahip olmaksızın, belirli bir tarım ürününe veya işletmeye verilecek teşvikler için kendini ortaya atar? Kısacası, istikrarlı bir ulusal politik sistem gerektiren hiçbir büyük gelişim veya takdire şayan bir girişimde yol alınamaz.

Ancak hepsinden daha kötüsü, zayıflıklarıyla ona ihanet eden ve hayal kırıklığına neden olan bir politik sisteme karşı halkın bağlılık ve saygı duygularına verilecek zarardır. Gerçekten saygın olmayan ve belirli bir düzen ve istikrar yansıtmayan bir bireye, uzun süre saygı duyulmaz. Hükûmetler için de aynısı geçerlidir.

Federalist, 63 (MADISON)

Senato'nun Oluşumuna, Üyelerinin Görev Süreleri Açısından Daha Yakından Bir Bakış

Bir senatonun yararlarını gösteren beşinci eksiklik, gereken ulusal mizacın eksikliğidir. Hükûmetin seçkin ve istikrarlı bir üyesinin yokluğunun tek sonucu, sözü edilen nedenler yüzünden bilinçsiz ve değişken bir politikayla dış güçlerin saygısının kaybedilmesi olmaz. Ulusal meclisler, bu saygıyı ve güveni kazanabilmek için gerekli olan, dış dünyaya dair önsezilerden de mahrum kalır.

Her ulus için diğer ulusların yargılarına önem vermek, iki açıdan önemlidir: İlki, bir plan veya önlemin, içeriğinden bağımsız olarak, diğer uluslar tarafından akıllıca ve saygı değer bir politikanın ürünü olarak görünmesi arzu edilir. İkincisi, kuşkulu durumlarda, özellikle ulusal meclislerin güçlü tutkular veya anlık çıkarlarla çarpıtılabildiği durumlarda, tarafsız dünyanın varsayılan veya bilinen görüşü izlenebilecek en iyi kılavuz olabilir. Amerika diğer uluslara karşı bir mizaç yoksunluğundan neleri kaybetmedi? Eğer aldığı tedbirlerin adilliğine ve uygunluğuna önce insanoğlunun bu tarafsız kısmının bakış açılarından bakabilseydi, kaç hatadan ve ahmaklıktan kaçınabilirdi?

Bir ulusal mizaç bu kadar gerekli olmakla beraber, bunun kalabalık ve değişken bir organla hiçbir zaman yeterince sağlanamayacağı açıktır. Üye sayısı, kamusal tedbirleri öven ve yeren kişilerin halkı temsil edebilecekleri kadarıyla sınırlı; ya da kamusal güvenin kendisine uzun süreli olarak teslim edildiği ve böylece üyelerinin gurur ve akıbetlerinin toplumun

itibar ve gönenciyle iç içe geçtiği bir organ olmalıdır. Rhode Island'ın altı ay görev yapan temsilcileri, o eyaletteki adaletsiz tedbirleri alırlarken büyük olasılıkla bunların dış uluslar hatta kardeş eyaletler tarafından nasıl görüleceğinden pek az etkilenmiştir; seçkin ve sabit bir organın onayına başvurmuş olsalardı sırf ulusal mizaçlarını gözeterek dahi bu yanlış yönlendirilmiş halka şimdi ıstırap çektiren felaketlerden kaçınılabilirdi.

Altıncı kusur olarak, sık sık yapılan seçimlerin normalde sorumluluk duygusu yaratmasına karşın bazı önemli durumlar açısından hükûmette halka karşı sorumluluk isteğini azaltmasını ekliyorum. Belki bu düşünce yalnızca yeni değil aynı zamanda çelişkili de görünüyor olabilir. Ne var ki, açıklandığında hem yadsınamaz hem de önemli bir gerçek olduğu kabul edilmelidir.

Sorumluluğun makul olması için sorumlu tarafın yetkisi dâhilindeki nesnelerle sınırlı olması; sorumluluğun etkili olabilmesi için yetkinin işleyişiyle ilgili olması gerekir, ki bu ilgi seçmenlerin hızlı ve yerinde kararlarıyla belirlenir. Hükûmetin amaçları iki genel sınıfta toplanabilir: tek başlarına acil ve aklı başında ele alınmayı gerektirenler ve iyi seçilmiş ve yakından bağlantılı bir dizi kademeli ve göze çarpmayan önlem almayı gerektirenler. Her ülkenin toplu ve kalıcı gönenci için ikinci tanıma girenlerin önemini açıklamaya gerek bile yoktur. Gelgelelim çok kısa süre için seçilen bir meclisin kamusal gönencin bağlı olduğu zincire bir veya iki halka eklemekten daha ileriye gidemeyeceği, nihai sonuçlardan bir yıllığına anlaşan bir hizmetkârın veya kiracının en az yarım düzine yılda tamamlanabilecek çözümlerden veya tadilatlardan sorumlu tutulabileceğinden daha fazla sorumlu tutulamayacağı açıktır. Halkın, birkaç yıl süren karışık işlemlerden kaynaklanan olaylar üzerinde yıllık meclislerinin hangilerinin *hangi oranda* etkili olduklarını hesap edebilmeleri de mümkün değildir. *Kalabalık* bir organın, seçmenleri üzerinde ani, objektif ve somut etkiler doğuran eylemlerinde üyelerin kişisel sorumluluklarını tayin edebilmek zaten yeterince zordur.

Bu kusura karşı uygun çare, yasama organına, bu amaçlara adil ve etkili bir biçimde ulaşılmasını sağlayabilecek bir tedbirler silsilesini alabilecek ve düzenli özen gerektiren amaçları yerine getirebilecek kadar kalıcı bir ekleme yapmaktır.

Şimdiye kadar, iyi yapılandırılmış bir Senato'nun gerekliliğine işaret eden koşulları, yalnızca halkın temsilcileriyle ilgili oldukları açılardan değerlendirdim. Hitap ettiğim kişiler kadar önyargılarla kör olmamış ve övgülerle bozulmamış insanlar için, böyle bir kurumun gerekli savunmayı, bazen, halkın kendi geçici hatalarına ve sanrılarına karşı da sağlayacağını söylemekten çekinmeyeceğim. Gerçi toplumun sakin ve bilinçli fikirleri, yöneticilerin fikirlerine karşı tüm hükûmetlerde baskın gelmelidir ve özgür hükûmetlerde zaten gelecektir. Fakat kamusal işleyişte öyle anlar vardır ki halk, bazı düzensiz tutkulardan veya haksız çıkarlardan etkilenerek ya da çıkar sahibi kimselerin kurnaz yollarına kanarak ileride kendilerinin de iç çekerek bakacağı ve lanetleyeceği bazı kararlar alır. Bu kritik anlarda akıl, adalet ve gerçeklik kamusal akılda işleri yeniden ele alana kadar bir ölçülü ve saygın yurttaşlar bir grubunun yanlış yola doğru ilerleyişi ve halkın kendisine vuracağı darbeyi engellemek için müdahale etmesi son derece önemli değil midir? Hükûmetleri, Atina halkının tutkularının zulmüne karşı böylesine iyi bir koruma sağlayabilmiş olsaydı, o halk bu kadar acı çeker miydi? O zaman özgür halk giderilemez suçlar işlemez, aynı yurttaşa bir gün baldıran içirip ertesi gün heykelini dikmezdi.

Geniş bir bölgeye yayılmış bir halkın, küçük bir mahallenin kalabalık sakinleri gibi şiddet içeren tutkulara boyun eğmesi veya adaletsiz eylemler uğruna birleşmesi tehlikesinin olmadığı iddia edilebilir. Büyük ve küçük devletler arasındaki ayrımın özel öneme sahip bir ayrım olduğunu inkâr edemem. Tam tersine, eski bir yazıda, bunun bir konfedere cumhuriyetin temel gereklerinden biri olduğunu göstermeye çalışmıştım. Aynı zamanda bu avantaj bazı ek önlemlerin gerekliliğini gölgelememelidir. Aksine, Amerikan halkını daha küçük cumhuriyetlerin deneyimlediği bazı tehlikelerden

kurtaran bu geniş toprakların çıkar sahibi kimselerin aldatıcı etkilerinin bu topraklar üzerinde daha uzun süre hüküm kurması gibi bir tehlikeyi beraberinde getireceği söylenebilir.

Tarihte uzun süreli olabilmiş ve bir senatoya sahip olmayan tek bir cumhuriyetin olmaması da hafife alınacak şey değildir. Sparta, Roma ve Kartaca, bu tanıma giren devletlerdir. Bunların ilk ikisinde yaşam boyu görev alınan bir senato vardır. Üçüncüsündeki senatonun oluşumu hakkında daha az şey biliniyor. Dolaylı kanıtlar bunda da durumun ilk ikisindeki gibi olduğunu gösteriyor. En azından bu senatonun halk arasındaki kargaşalara karşı sabit kalabildiğini ve bu senatodan yalnızca ömür boyu atanmayan ayrıca boş koltukları da kendisi dolduran daha küçük bir meclisin oluşturulduğunu kesin olarak biliyoruz. Bu örnekler, Amerikan dehası için örnek alınmaya uygunsuz ve hatta tiksindirici de olsa, diğer antik cumhuriyetlerin gelip geçici ve çalkantılı varlıklarına kıyasla, özgürlüklerin içine biraz da istikrar ekleyecek kurumların gerekliliğini gösteren öğretici kanıtlar oluşturmaktadır. Amerika'yı hem çağdaş hem de antik diğer halk hükûmetlerinden ayıran ve dolayısıyla her incelemenin ona özgü yapılmasını gerektiren koşullardan bihaber değilim. Ancak, bu farklara gereken önemi verdikten bile bu örnekleri incelemeye değer kılan pek çok benzerlik noktası olduğu iddia edilebilir. Gördüğümüz gibi, ancak bir senato tarafından çözülebilecek kusurların çoğu, hem halk tarafından sık sık seçilen kalabalık bir mecliste hem de halkın kendisinde ortaktır. Senatonun kendine özgü bazı özellikleri de böyle bir kurumun denetlenmesini gerekli kılıyor. İnsanlar asla kendi çıkarlarına isteyerek ihanet etmezler; ama halkın temsilcileri tarafından ihanete uğrayabilirler; ve tüm yasama güveni tek bir insan topluluğunun eline verildiğinde, her kamusal eylemde ayrı ve farklı organların mutabakatının gerekli olduğu bir düzenlemeye kıyasla tehlike, daha büyük olacaktır.

Amerikan Cumhuriyeti ve diğer cumhuriyetleri birbirinden ayırırken dayanılan temel ilke, ilkinin tüm eylemlerini borçlu olduğu, diğerlerinin ise en azından antik örneklerinin

ondan haberdar bile olmadığı söylenen, temsil ilkesidir. Önceki yazılardaki akıl yürütmelerde bu farkı ele alış biçimim, bu farkın ne varlığını reddettiğimin ve de önemini azımsadığımın kanıtıdır. Bu kanıtla beraber, eski yönetimlerin temsil konusundan bihaber olmalarına ilişkin iddianın çoğu zaman öne sürüldüğü kadar geniş kapsamlı olmadığını söylerken kendimi daha az kısıtlı hissediyorum. Yeri yanlış olacak bu tartışmaya girmeden, öne sürdüğümü destekleyen birkaç bilinen olguya atıf yapacağım.

Yunanistan'ın en saf demokrasilerinde yürütme işlevlerinin çoğu halkın kendileri tarafından değil, halkın seçtiği ve *yürütme* sıfatıyla halkı *temsil* eden görevliler tarafından yerine getiriliyordu.

Solon reformundan önce Atina, *her yıl halkın tamamı tarafından seçilen* dokuz Arkon tarafından yönetiliyordu. Onlara devredilen yetkinin düzeyi konusunda geniş bir belirsizlik var gibi görünüyor. O dönemden sonra önceleri dört, sonraları ise altı yüz üyeden oluşan ve her yıl *halk tarafından seçilen* bir meclis buluyoruz; *yasama* sıfatıyla *kısmen* halkı temsil etmekteydiler, çünkü bunlar sadece halka beraber yasa yapma işinde yer almıyorlardı, aynı zamanda halka yasa tasarıları sunma konusunda münhasır hakka sahiplerdi. Kartaca Senatosu da, yetkileri veya görev süreleri ne olursa olsun, halkın oylarıyla seçiliyormuş gibi görünüyor. Antik halk hükûmetlerinin, hepsinde değilse çoğunda, benzer örneklerin izlerini bulmak mümkündür.

Son olarak Sparta'da Eforlara, Roma'da Tribünlere rastlıyoruz. Bu iki organ, sayıca az üyeye sahip olsalar da *halkın bütünü tarafından* yılda bir seçilmekte ve halkın neredeyse *mutlak yetkili* sıfatlarına sahip *temsilcileri* olarak görülüyorlardı. Girit'teki Cosmi de *halk tarafından* yılda bir seçilirdi ve bazı yazarlar tarafından Sparta ve Roma'dakilere eş bir kurum olarak anılıyor, yalnızca tek bir farkla: Girit'te temsilci organın seçilmesinde oy hakkı yalnızca halkın bir bölümüne verilmişti. Daha pek çoğu eklenebilecek bu olgulardan, temsil ilkesinin antik halklar tarafından bilinmedikleri veya politik

oluşumlarında göz ardı edildikleri önermelerinin doğru olmadığı açıkça görülmektedir. Bunlarla Amerikan hükûmetleri arasındaki gerçek ayrım, *eski yönetimlerde halk temsilciliğinin tamamen reddedilmesinde* değil, *Amerika'da halkın kolektif bütününün yönetimden dışlanmasında* yatmaktadır. Fakat şimdi nitelendirilmiş bu ayrımın, Birleşik Devletler lehine mümkün olabilecek en avantajlı üstünlüğü yarattığı kabul edilmelidir. Bu avantajın bütünüyle kullanılabilmesini sağlamak için onu diğer avantajla, yani geniş toprakların yarattığı avantajla beraber değerlendirmek gerekir. Çünkü hiçbir temsilî yönetimin Yunan demokrasilerinin kapsadığı dar alanlarda başarılı olabileceği düşünülemez.

Akılla önerilen, örneklerle gösterilen ve kendi deneyimlerimizle doğrulanan tüm bu savlara yanıt olarak, Anayasa'nın kıskanç düşmanı, büyük olasılıkla, doğrudan halk tarafından seçilmeyen ve üyeleri altı yıllık bir süre için atanan bir senatonun, hükûmette giderek tehlikeli bir üstünlük elde edeceğini ve sonunda da despot bir aristokrasiye dönüşeceğini tekrar etmekle yetinecektir.

Bu genel yanıta, bir başka genel yanıt vermek yeterli olacaktır: Özgürlükleri, gücün istismarı kadar, özgürlüklerin istismarı da tehlikeye atabilir. Birincisinin olduğu gibi ikincisinin de sayısız örneği vardır ve Birleşik Devletler özelinde en çok korkulması gereken birincisi değil, ikincisidir. Yine de daha özelleştirilmiş bir yanıt daha verilebilir.

Böyle bir devrimin gerçekleştirilmesinden önce Senato'nun, önce kendisini yozlaştırması gerekir; daha sonra eyalet yasama organlarını, ardından Temsilciler Meclisi'ni ve nihayet halkın bütününü yozlaştırmalıdır. Önce yozlaşan Senato olmalıdır çünkü despotluğa ancak böyle kalkışabilir. Eyaletleri yozlaştırmadan bu girişimde başarılı olamaz çünkü aksi hâlde belirli aralıklarla yapılan seçimlerle üyeler değişecek ve organ yeniden oluşturulacaktır. Aynı yozlaşma girişimleri Temsilciler Meclisi üzerinde de başarılı olmalıdır, yoksa hükûmetin bu eşdeğerli kolu girişimi kaçınılmaz olarak bozguna uğratır. Halkın kendisi yozlaştırılmamışsa ise

seçilecek yeni temsilciler işleri çok kısa bir süre içinde eski yoluna koyacaktır. Önerilen Senato'nun kullanabileceği insan aklına sığan bir yolla tüm bu engelleri aşıp bu hukuksuz girişimlerinde başarıya ulaşabileceğine kendisini ikna edebilen tek bir kişi var mı gerçekten?

Kuşkuları boşa çıkaran akla, deneyimler de destek vermektedir. Maryland anayasası buna ilişkin en yerinde örneği oluşturmaktadır. Bu eyaletteki Senato da, Federal Senato gibi halk tarafından dolaylı olarak seçilmekte, üyeleri Federal Senato'dan yalnızca bir sene daha az görev yapmaktadır. Ayrıca Maryland Senatosu görev süresi içinde açılacak boşlukları da kendi kendisine doldurabilme gibi bir ayrıcalığa sahiptir ve bu ayrıcalığı kullanırken Federal Senato'dan farklı olarak üzerinde denetim yoktur. Aralarında Maryland Senatosu'nu diğerinden daha fazla eleştirilebilir kılan birkaç küçük fark daha vardır. Bu nedenle, Federal Senato bu kadar bağıra çağıra duyurulan tehlikeyi gerçekten içeriyorsa, en azından benzer bir tehlikenin bazı belirtilerinin şimdiye kadar Maryland Senatosu tarafından gösterilmiş olması gerekirdi; ne var ki böyle bir belirti ortaya çıkmadı. Tam aksine, Federal Anayasa için duyulan korkuyu onun için de duyan benzer nitelikteki kimseler tarafından dillendirilen çekinceler uygulamayla giderek sönümlendi ve Maryland anayasası bu düzenlemesinin düzgün işleyişi sayesinde günden güne Birlikteki başka hiçbir eyaletin aşık atamayacağı kadar iyi bir itibara sahip oldu.

Fakat bu konudaki itirazları susturabilecek bir şey varsa o da Britanya örneğidir. Oradaki senato, altı yıl için seçilmek ve önemli ailelere veya belirli bir servete sahip olma gereksinimi olmamak gibi güvenceler şöyle dursun, zengin soylulardan oluşan ve kalıtsal yolla geçen bir meclistir. Temsilciler Meclisi, halkın bütünü tarafından iki yılda bir değil, halkın çok küçük bir kısmı tarafından yedi yılda bir seçilmektedir. Kuşkusuz, Birleşik Devletler'in geleceğindeki korkulan aristokratik yetki gaspının ve despotluğun Britanya'da tüm özellikleriyle görülmesi gerekir. Fakat federalizm karşıtı savlar açısından pek yazık ki, Britanya tarihi bize bu kalıtsal meclisin kendisi-

ni Temsilciler Meclis'in sürekli saldırılarına karşı dahi koruyamadığını ve krallığın desteğini kaybetmeden çok önce halk tarafından seçilen yasama kolunun ağırlığı altında ezildiğini gösteriyor.

Antik devletler, bize bu konuda örnek oluşturabilecek denli, öne sürdüğümüz savı destekliyor. Sparta'da halkın yıllık seçilen temsilcileri olan Eforlar, ömür boyu görevde kalan senatoya kıyasla çok güçlenmişler, iktidarlarını aşamalı olarak arttırmışlar ve sonunda da tüm gücü ellerinde toplamışlardır. Halkı temsil eden Roma Tribünleri, bilindiği üzere, üyeleri ömür boyu görevde kalan senatoyla girdiği neredeyse tüm çekişmeleri kazanmış ve sonunda da ona karşı nihai zaferi elde etmiştir. Çok ilginçtir ki Tribünlerin her eylemi için, bunların sayıları ona çıkarıldığında bile, oy birliği aranıyordu. Bu, özgür hükûmetin halkın desteğine sahip bu kolunun karşı konulamaz gücünü kanıtlıyor. Bu örneklere, Polibios'un yazdıklarına göre İkinci Pön Savaşı başladığında tüm gücü kendi girdabına çekmek şöyle dursun, baştaki yetkilerinin de neredeyse tamamını yitiren Kartaca Senatosu da eklenebilir.

Federal Senato'nun kendisini giderek artan gasplarla bağımsız ve aristokratik bir yapıya dönüştüremeyeceğine dair bu olgular bütününün sunduğu kesin kanıtların yanı sıra, insanoğlunun ona karşı öngörüleriyle korunamayacağı böyle bir devrim eğer bir gün olursa bile, Temsilciler Meclisi, halkın desteğiyle, Anayasa'yı ilk hâline ve ilkelerine geri döndürmekte hiçbir zaman zorluk çekmeyecektir. Halkın doğrudan temsilcilerinin gücünün yolunda, Senato'nun anayasal iktidarı dâhil hiçbir şey duramaz; halkın ilgi ve desteğini Senato'yla da paylaşmasını sağlayabilecek tek şey olan bilge politikalar ve kamusal yarara bağlılık hariç.

Federalist, 64 (JAY)

Senato'nun Oluşumuna, Antlaşmalar Yapabilme Yetkisi Açısından Daha Yakından Bir Bakış

Belirli kişilere düşman veya belirli önlemlere karşıt olan kişilerin, çoğu zaman kendilerini bu kişi veya önlemlerin eleştirilebilir yönleriyle sınırlamadıkları, adil ve ilk kez burada dillendirilmeyen bir gözlemdir. Önerilen Anayasa'yı bir bütün hâlinde kınayan ve en yadsınamaz maddelerine bile aynı sertlikte karşı çıkan kişilerin bu davranışlarını, bu ilkenin dışında bir şeyle açıklamak zordur.

İkinci bölümde başkana, "*Senato'nun tavsiye ve rızası ile*, MEVCUT SENATÖRLERİN ÜÇTE İKİSİNİN ONAY VERMESİ KOŞULUYLA, *antlaşmalar yapabilme*" yetkisi vermektedir.

Antlaşmalar yapma yetkisi, özellikle savaş, barış ve ticaret konularındaki antlaşmalar bakımından, oldukça önemlidir. Bu yüzden de bu işi kamu yararına en uygun biçimde gerçekleştirebilmek için en nitelikli kişilere teslim edilmeksizin ve bunu en yüksek düzeyde güvence altına alan önlemler olmaksızın kimseye devredilmemelidir. Anayasa Kongresi iki konuya da gereken önemi vermiş görünüyor: Başkanın halkı bu amaçla temsil edecek olan seçilmiş bir seçmen grubu tarafından, senatörlerin ise eyalet yasama organlarınca seçilmesini öngördüler. Bu yöntem, böylesi durumlar açısından, çıkar sahiplerinin ve tedbirsiz kimselerin hizipçi coşkularını, umursamazlıklarını, cehaletlerini, umutlarını ve korkularını istismar edenlerin seçmenlerin küçük bir oranıyla makam

sahibi olabildikleri geniş halk kitlelerince yapılan seçimlere kıyasla çok önemli avantajlara sahiptir.

Başkanın belirlenmesi için seçilmiş meclisler ve senatörleri atayan eyalet yasama meclisleri genel olarak en aydın ve saygın yurttaşlardan oluşacağından, bu yurttaşların dikkatlerinin ve oylarının sadece yetenekleri ve erdemleri ile seçkin kılınan ve insanların güvenini kazanabilmeleri için haklı gerekçeler bulunan kişiler üzerinde yoğunlaşacağını varsaymak için iyi nedenler bulunmaktadır. Anayasa bu konuya çok büyük önem vermektedir. Otuz beş yaş altı kişileri başkanlıktan, otuz yaş altı kişileri ise Senato'dan hariç tutarak seçmenlerin seçimini, doğru yargıya varabilmek için yeterli zamanı olmuş, anlık deha ve yurtseverlik gösterileriyle gelip geçici göktaşları misali yanıltıcı bir göz parlaklığı olmayan kimselerle sınırlamaktadır. Bilge kralların her zaman yetenekli bakanlardan yardım aldıkları gözlemi doğru ise, insanlar ve mizaçlar hakkında krallara kıyasla elinde çok daha geniş ve isabetli bilgi edinme aracı bulunan seçilmiş bir seçmen meclisinin atamalarını en az aynı düzeyde yerinde bir takdir ve bilgelikle yapacakları söylenebilir. Bu akıl yürütmelerden doğal olarak ortaya çıkan sonuç şudur: Bu şekilde seçilecek Başkan ve senatörler, hem eyaletler arası hem yabancı uluslarla olan ilişkiler bağlamında ulusal çıkarlarımızı en iyi anlayan ve bu çıkarları en iyi biçimde koruyabilmek için dürüstlük ve nitelikleriyle güveni en çok hak eden kişilerden seçilecektir. Bu kişilere antlaşmalar yapma yetkisi, güvenle teslim edilebilir.

Bir işin yürütülmesinde bir sistemin varlığının mutlaka gerekli olduğu tüm dünyada bilinip kabul edilmekle birlikte, bunun ulusal meselelerdeki yüksek önemi henüz halk tarafından yeterince anlaşılamamıştır. İncelediğimiz yetkiyi sürekli bir dizi hâlinde sürekli gelip giden üyelerden oluşan bir halk meclisine vermek isteyenler, tasarlanıp hayata geçirilmesi tüm ilişkilerin ve koşulların istikrarlı bir biçimde göze alınmasını ve yalnızca yetenek değil konu hakkında kesin bilgiler ve çoğu zaman uzun bir zaman gerektiren önemli amaçlara ulaşmakta böyle bir organın yetersiz kalacağını unutmuş

görünüyorlar. Dolayısıyla Anayasa Kongresi'nin antlaşmalar yapma yetkisini yalnızca yetenekli ve dürüst insanlara bırakmakla kalmayıp bu kişilerin ulusal sorunlarımıza tamamen aşina olabilmeleri ve bu sorunların yönetimi için uygun bir sistem kurup yürürlüğe sokabilmeleri için yeterli bir süre görevde kalmalarını sağlamış olması, akıllıcadır. Öngörülen süre bu kişilerin hem politika bilgilerini fazlasıyla genişletmeleri hem de ülkelerine daha yararlı olabilmeleri için gerekli deneyimi kazanmaları için yeterlidir. Anayasa Kongresi, senatörlerin sık sık yapılacak seçimlerini önündeki önemli işleri tamamen yeni üyelere bırakacak biçimde düzenlemeyerek, eskilerin bir bölümünün yeknesaklığı, düzeni ve resmî bilgilerin gelecek nesillere aktarılması için görevde kalmalarını sağlayarak yine büyük bir sağduyu göstermiştir.

Ticaret ve denizcilik işlerinin titizlikle oluşturulmuş ve sürekli uyulan bir sistem hâlinde düzenlenmesi ve hem antlaşmalarımızın hem de yasalarımızın bu sistemle uyumlu olması ve onu teşvik etmesi gerektiğini kabul etmeyecek pek az insan çıkacaktır. Bu uyumun ve istikrarın sağlanması çok önemlidir ve bu önermenin doğruluğunu kabul edenler, hem antlaşmalarda hem de yasalarda uyum için Senato'nun gerekliliğini görecek ve itiraf edeceklerdir.

Seyrek olarak da gerçekleşse antlaşma görüşmelerinde bazen, bu antlaşma ne türden olursa olsun, kusursuz bir *gizlilik* ve *yazışmaların* çok hızlı yapılması zorunluluğu doğar. Ona sahip olan kişiler ifşa edilme kaygılarından kurtarılabilirlerse çok yararlı istihbaratın elde edilebileceği durumlar vardır. Bu kaygılar, ister para hırsından ister dostça nedenlerden kaynaklansınlar, bilgi sahibi kişiler üzerinde etki sahibi olacaklardır. Kuşkusuz, başkanın gizliliğine güvenecek, ancak Senato'nunkine güvenmeyecek ve kalabalık bir halk meclisine daha da az güven duyacak pek çok insan vardır. Bu nedenle Anayasa Kongresi, bunları yaparken Senato'nun tavsiyesi ve rızasıyla hareket etmek zorunda olmasına karşın istihbarat işlerine tedbirliliğin gerektirdiği üzere başkanın da el atabilmesini sağlayarak çok iyi bir iş çıkarmıştır.

Dikkatlerini insanlara vermiş olanlar insanın gelgitli olduğunu fark etmiştir: süreleri, şiddetleri ve yönleri neredeyse hiçbir zaman birbirini tutmayan fazlasıyla düzensiz dalgalanmalar. Bu dalgalanmaları anlayıp ulusal işleyişte bunlardan kazançlar elde edebilmek insanlara başkanlık edenlerin işidir ve bu iş hakkında deneyimi olanlar bize sıklıkla günlerin, hatta saatlerin bile fazlasıyla önemli olduğu durumların gerçekleştirdiğini söylüyorlar. Bir savaşın kaybı, bir prensin ölümü, bir bakanın görevden alınması ya da mevcut durumu ve işleyişi değiştiren diğer koşullar en lehimize dalgaları birden bizim dileklerimiz aleyhine akacak biçimde değiştirebilirler. Savaş alanında olduğu gibi kabinede de hemen o an yararlanmanız gereken fırsatlar olabilir ve onlara başkanlık edenlere bu fırsatlardan yararlanabilmeleri olanağı sağlanmalıdır. Şimdiye kadar Anayasa'nın eğer hiç değinmeseydi affedilemez biçimde kusurlu olarak addedileceği konular olan gizlilik ve istihbarat eksikliklerinden çok sık ve çok fazla çektik. En gizlilikle yapılması gereken ve en çok istihbarata gereksinim duyulanlar genellikle ulusal açıdan çoğu zaman pek önemli olmayan ancak bazı durumlarda görüşmelerin amaca ulaşmasını sağlamayı kolaylaştıran hazırlık tedbirleri ve ek önlemlerdir. Bunları Başkan kolaylıkla gerçekleştirebilir, eğer Senato'nun tavsiye ve rızasını alması gereken koşullar ortaya çıkarsa da herhangi bir anda onlara başvurabilir. Dolayısıyla görüyoruz ki Anayasa, antlaşma görüşmelerinde hem yeteneklerin, bilginin dürüstlüğün ve bilinçli sorgulamaların hem de gizlilik ve istihbaratın geçerliliğini güvence altına almıştır.

Ne var ki çoğu düzenlemeye karşı olduğu gibi buna da karşı çıkılacak bir şeyler bulunmuştur.

Bazıları bu düzenlemeden, düzenlemede bir hata veya kusur gördükleri için değil, yapılan antlaşmalar yasa gücünde olacağından antlaşma yapma yetkisinin, yasa yapan erkin elinde olması gerektiğini düşündüklerinden hoşnutsuzdurlar. Bu beyefendiler mahkemelerimiz tarafından verilen kararların ve valilerimiz tarafından anayasaya uygun olarak verilen emirlerin herkes üzerinde yasama organınca çıkarılan yasalar kadar bağlayıcı olduklarını dikkate almıyor görünü-

yorlar. Yetkinin tüm anayasal kullanımları, yürütme ya da yasama organınca da gerçekleştirilseler, yasama organı tarafından gerçekleştirilen kadar hukuki geçerliliğe ve bağlayıcılığa sahiptirler. Dolayısıyla, antlaşmalar yapma yetkisine ne ad verilirse verilsin ya da bu antlaşmalar yapıldıklarında bağlayıcılık düzeyleri ne olursa olsun, halk bu yetkiyi, çok yerinde bir biçimde, yürütme veya yargı organı gibi yasama organından farklı bir organa teslim edebilir. Sırf yasama organına yasa yapma yetkisi verdiler diye yurttaşları bağlayıp etkileyecek tüm egemenlik araçlarına ilişkin yetkileri bu organa teslim ettikleri kesinlikle söylenemez.

Başkaları, antlaşmaların belirlenen biçimde yapılmalarından hoşnutsalar da, bu antlaşmaların ülkede *üstün* yasa olmalarına karşı çıkıyorlar. İnandıklarını iddia ettikleri ve üzerinde ısrar ettikleri fikre göre antlaşmalar, meclis yasaları gibi, istendiğinde geri alınabilir nitelikte olmalıymış. Bu fikir bu ülke için yeni ve tuhaf görünüyor ve yeni gerçekler kadar yeni sakıncalar da doğurur görünüyor. Bu beyefendiler antlaşmaları pazarlıklar gibi düşünmeliler ve şunu unutmamalılar: Bizimle, varılacak antlaşma onlar için *mutlak* bağlayıcı olacakken bizim için bağlı kalmayı uygun gördüğümüz ölçüde ve bu süre boyunca bağlayıcı olacak bir pazarlığa girişecek tek bir ulus bulamayız. Kuşkusuz yasa yapanlar bu yasaları değiştirebiliyor ya da yürürlükten kaldırabiliyorlar ve antlaşma yapanları yapanlar da bu antlaşmaları değiştirip iptal edebilirler; ama antlaşmaların tek taraflı olarak değil iki taraflı olarak yapıldığını ve dolayısıyla kurulmaları için olduğu kadar devamında değiştirilmeleri veya iptal edilebilmeleri için de iki tarafın onayını gerektirdiklerini unutmayalım. Dolayısıyla önerilen Anayasa, antlaşmalardan doğacak sorumlulukları genişletmemektedir. Antlaşmalar zaten yasama organının çıkaracağı yasalar kadar kapsamlı ve bağlayıcıdırlar, bu şimdi böyle olduğu gibi gelecekte de, ayrıca herhangi başka bir hükûmet biçimi koşullarında da, böyle olacaktır.

Cumhuriyetlerde yetki teslimine ilişkin kıskançlıklar yararlı olmakla beraber, insandaki safra gibi politik bedendeki

kıskançlığın da fazlası, hastalığın etrafında yaratacağı yanıltıcı görüntüler tarafından kandırılmaya fazlasıyla yatkın hâle gelir. Büyük olasılıkla bu nedenle bazıları Başkan ve Senato'nun diğer eyaletlerin çıkarlarını eşitçe gözetmeksizin antlaşmalar yapabileceklerinden korku ve kaygı duyuyorlar. Yine bazıları üçte ikinin geriye kalan üçte biri baskı altına alabileceklerinden kuşkulanıyorlar ve bu beyefendilerin eylemlerinden yeteri kadar sorumlu olup olmadıklarını, yozlaşmış biçimde hareket ederlerse cezalandırılıp cezalandırılamayacaklarını ve eğer sakıncalı antlaşmalar yaparlarsa bu antlaşmadan nasıl kurtulabileceğimizi sorguluyorlar.

Senato'da tüm eyaletler seçmenlerinin çıkarlarını koruma konusunda en yetkin ve istekli kişiler tarafından eşit olarak temsil edildiklerinden, her eyaletin bu organda üzerindeki etki düzeyi aynı olacaktır, özellikle göreve doğru kişileri getirme ve bu kişilerin tartışmalara zamanında katılmaları noktalarında titiz davrandıkları sürece. Birleşik Devletler'in ulusal bir biçim ve karakter kazanması oranında bütünün iyiliği de gittikçe daha çok odağa oturacak; yalnızca gerçekten çok zayıf bir hükûmet bütünün iyiliğinin her parçanın ve üyenin iyiliğini teker teker gözetmekten geçtiğini unutabilecektir. Başkan ya da Senato'nun, kendilerini ya da kendi aile veya mülklerini toplumun geri kalanıyla eşit düzeyde bağlamayan ya da etkilemeyen bir yasa çıkarabilme yetkileri yoktur; dolayısıyla ulustan farklı özel çıkarlarını gözetemeyeceklerinden ulusun çıkarlarını gözetmemek için bir nedenleri bulunmamaktadır.

Yolsuzluk varsayımı da olası değildir. Buna kalkışmak için ya insanın dünyayla arasında çok sorunlu bir ilişki bulunmalı, ya da yolsuzluğa çok yatkın bir kalbe sahip olunmalı. Başkanın ve Senato'nun böylesi aşağılık bir davranışta bulunabileceğine kim ihtimal verebilir? Bu fikir, karşılık vererek yüceltilmemesi gerekecek kadar tiksindirici ve onur kırıcıdır. Ancak eğer bir gün gerçekleşirse bile böyle bir durumda yapacağımız antlaşma, tüm hileli sözleşmeler gibi, uluslararası hukuk nezdinde hükümsüz ve geçersiz olacaktır.

Sorumlulukları açısından, sorumluluklarının daha fazla ne kadar arttırılabileceğini anlamak güçtür. İnsan aklını etkileyebilecek tüm duygular, onur, yemin, itibar, vicdan, vatan sevgisi, ailevi duygular ve aile bağları, hepsi bağlılıkları için birer güvencedir. Kısacası, Anayasa bu kimselerin yetenekli ve dürüst kimseler olması için bütün özeni gösterdiğinden, yapılacak antlaşmaların tüm koşullar dikkate alındığında o koşullarda yapılabilecek en iyi antlaşmalar olacaklarına inanmak için nedenlerimiz var. Ayrıca bu madde cezalandırılma ve utanç içinde yaşama korkusu saldığından, göreve uygun davranma isteği, *impeachment* kurumunu düzenleyen madde tarafından da yerinde bir güvence getirmiştir.

Federalist, 65 (HAMILTON)

Senato'nun Oluşumuna, *İmpeachment* Yargılamalarında Mahkeme Sıfatıyla Yargılama Yapması Açısından Daha Yakından Bir Bakış

Anayasa Kongresi'nin tasarısında Senato'ya bırakılan geriye kalan iki yetki, yürütme yetkililerinin atamasına katılma ve *impeachment* yargılamalarında yargı organı sıfatıyla yargılama yapma yetkileridir. Yürütme yetkililerinin atanması konusu öncelikle yürütme organını ilgilendirdiğinden bu konudaki hükümlerin yürütme incelenirken ele alınması daha doğru olacaktır. Dolayısıyla biz bu başlığı, Senato'nun yargı organı karakterini inceleyerek sonuca bağlayacağız.

Tamamen seçimlere dayanan bir hükûmette *impeachment* yargılamalarını yapabilmek için uygun yapıda bir mahkeme kurmak, çok arzu edilen; ama bir o kadar da zor bir iştir. Bu yargılamanın alanına kamu görevlilerinin uygunsuz hareketleri, yani başka bir deyişle, kamusal güvenin istismarı ya da ihlali girmektedir. Duruma uygun özel bir yerindelikle adına POLİTİK denilebilecek eylemlerdir bunlar, çünkü çoğunlukla doğrudan toplumun kendisine verilen zararlarla ilgilidir. Bu nedenle bu tür yargılamalar, mantıken, çoğu zaman tüm toplumun tutkularını harekete geçirecek ve toplumu suçlanan kişinin çeşitli düzeylerde destekçileri ve düşmanlarından oluşan farklı hiziplere böleceklerdir. Pek çok durumda bu yargılama kendisinden önce mevcut olan hiziplerle ilişkilenecek ve tarafların birbirlerine olan düşmanlıklarını, önyargılarını ve birbirleri üzerindeki etki ve çıkarlarını alevlendirecektir. Böylesi durumlarda kararın suçun ya da masumiyetin kanıt-

lanmasına göre değil tarafların birbirlerine göreli güçlerine göre verilmesi tehlikesi her zaman bulunmaktadır.

Kamusal işlerin idaresi ile uğraşan herkesin politik itibarını ve varlığını böylesine derinden etkileyen bir konuda, duyulan güvenin hassasiyeti ve önemi, kendiliğinden anlaşılmaktadır. Tamamen belirli aralıklarla yapılan seçimlere dayanan bir hükûmette bu güveni teslim edecek güvenilir kimseler bulmanın zorluğu, özellikle en göze çarpan kimselerin pek çok kez en kurnaz ya da en kalabalık hizbin liderleri oldukları ve dolayısıyla eylemleri inceleme altına alınacak olan kişilere karşı tarafsız kalmayacakları düşünüldüğünde kolaylıkla anlaşılacaktır.

Görünüşe göre Anayasa Kongresi, bu önemli güvenin Senato'ya emanet edilmesinin en uygunu olacağını düşünmüş. Bu işe içkin zorluğu anlayabilenler, bu kararı eleştirmekte çok daha az aceleci davranacak ve bu kararı almaya iten savlara gerekli önemi vermeye daha yatkın olacaktır.

Bu kurumun gerçek ruhunun ne olduğu sorusu sorulabilir. Kamu görevlilerinin davranışlarına yönelik bir ULUSAL SORUŞTURMA yöntemi olarak tasarlanmadı mı? Eğer bunun için tasarlandıysa, halkın temsilcilerini halktan daha iyi kim yargılayabilir? Sorgulamayı yapacak organın, başka bir deyişle *impeachment* soruşturması açacak olan organın, yasama organının kollarından birinin içinden çıkması gerektiği tartışmasızdır. Bu düzenlemenin uygunluğuna işaret eden nedenler, aynı zamanda sorgulamaya diğer kolun da katılması için güçlü bir gerekçe sunmuyor mu? Bu kurumun ödünç alındığı model, bize Anayasa Kongresi'nin izlediği yol hakkında bir fikir veriyor. Büyük Britanya'da *impeachment* soruşturması açmak Avam Kamarası'nın, bu soruşturmayı karara bağlamak Lordlar Kamarası'nın görevine girmektedir. Eyalet anayasalarının birkaçı da aynı yöntemi izlemiştir. İlki gibi ikincisi de *impeachment* uygulamasını yürütme görevlilerinin dizginlerini yasama organlarının eline veren bir araç olarak görüyor gibi duruyorlar. Bu konuya gerçekten de bu açıdan bakmak gerekmiyor mu?

Yeteri kadar ağırbaşlı veya bağımsız bir yargı yeri için Senato'dan başkasına güvenilebilir mi? Başka hangi organ, suçlanan *birey* ile *suçlayan halk temsilcileri* arasında gereken kayıtsızlığı, bağımsızlığı ve tarafsızlığı sağlayabilecek *kadar kendi durumundan güven duyabilir*?

Bu görevi yerine getirmesi için Yüksek Mahkeme'ye güvenilebilir miydi? Bu mahkemenin üyelerinin böylesine zor bir görevin altından kalkabilmek için gerekli cesarete her zaman sahip olabileceklerinden kuşku duymamızı gerektirecek pek çok etken vardır. Daha da fazla kuşkulanmamızı gerektirecek başka bir şey vardır: Bu üyelerin, eğer verecekleri karar halkın doğrudan temsilcilerinin suçlamalarıyla çelişirse, halkı bu karara ikna etmek için gerekli güvene ve güce sahip olmaları gerekir. Gerekli cesarete sahip olmamaları suçlanan kişi için ölümcül sonuçlar doğurur, gerekli güç ve güvene sahip olmamaları ise kamusal huzuru tehlikeye atar. İki etkenden de doğabilecek zararlardan kaçınabilmek için tek çare, bu yargı yerini, ekonominin gerektirdiğinden çok daha kalabalık hâle getirilmesidir. *Impeachment* yargılamalarının doğası da daha kalabalık bir mahkemeyi gerekli kılmaktadır. Bu suçun savcılar tarafından tanımlanması ya da yargıçlar tarafından yorumu, normal davalarda mahkemelerin takdir yetkisini sınırlayıp kişisel güvenliği arttırmak amacıyla yapıldığının aksine, asla katı kurallara bağlanamaz. Hukukun öngördüğü cezayı ilan edecek yargıçla, onu çekecek sanık arasında bir jüri de bulunmayacaktır. Bir *impeachment* mahkemesinin toplumun en güvenilen ve seçkin kimselerini onurlandırmaya ya da gözden düşürmeye yol açacak bu yargılamada sahip olması zorunlu olan korkunç takdir alanı, böylesi bir güvenin az sayıda kişiye emanet edilmesini olanaksız kılar.

Tüm bu etmenler Yüksek Mahkeme'nin *impeachment* yargılamaları açısından Senato'nun yerini alamayacağı sonucuna varmamız için yeterlidir. Geriye bu sonucu hiç de az güçlendirmeyecek başka bir etmen kalıyor. O da şudur: *impeachment* kararının sonucunda verilecek ceza, suçlunun alabileceği tek ceza değildir. Ülkesinin saygısından, güveninden, onurun-

dan ve ödemelerinden kalıcı olarak dışlanma cezasına çarptırıldıktan sonra kişi hâlâ olağan hukuk yolları tarafından yargılanıp cezalandırılabilir. Kişinin ününü ve bir yurttaş olarak en değerli haklarını bir yargılamada ellerinden alan kişilerin bir başka duruşmada aynı suçtan bu kez de yaşamını ve servetini ellerinden almaları uygunsuz kaçmaz mı? İlk mahkûmiyette hata yapmaktan korktuğumuz için aldığımız önlem, ikinci mahkûmiyetteki hatanın yaratıcısı olmaz mı? Bir karara dair güçlü önyargıların başka bir kararda hükmü değiştirmeye yol açabilecek yeni açılardan bakmayı engellemesi uygunsuz olmaz mı? İnsan doğası hakkında en ufak bir şeyler bilenler bu sorulara olumlu yanıt vermekte duraksamayacaklardır. Her iki davada da aynı kişileri yargıç yaparak kişiler çifte yargılamanın kendilerine sağlayacağı çifte güvenceden yoksun bırakılmış olur. Mevcut ve gelecekteki makamlardan yoksun bırakılmadan fazlasını yapmaması gereken bir karara birden yaşam ve mülk kaybı sonucu da eklemlenmiş olur. İkinci yargılamada bir jürinin varlığının bu tehlikeyi bertaraf edebileceği iddia edilebilir. Ancak jüriler sıklıkla hâkimlerin fikirlerinin etkisi altında kalırlar. Bazen de mahkemenin kararıyla denk karar vermelerini sağlayacak özel sorular sormaya teşvik edilir. Suçunu önceden belirlemiş olan yargıçların gözetimindeki bir jürinin kararıyla kim yaşamını ve varlığını riske atmak ister?

Eğer *impeachment* yargılamaları için Senato ile Yüksek Mahkeme'yi birleştirsek tasarıda önerilenden daha iyi mi olurdu? Böyle bir birleşimin kuşkusuz birkaç avantajı olacaktır; ancak bu avantajlara az önce bahsedilen büyük dezavantaj, yani suçlunun aynı yargıçlar tarafından çifte yargılamaya tabi tutulmasından doğan sakınca ağır basmaz mı? Birleşimin bazı avantajları, Anayasa Kongresi'nin tasarısında önerildiği gibi, Yüksek Mahkemenin baş yargıcını *impeachment* mahkemesinin başkanı yaparak edinilebilir, böylece biri diğerine bir bütün hâlinde eklemenin sakıncalarından da kaçınılmış olur. Belki en akıllıca yol budur. Yargı aleyhine koparılan, yetkilerinin çok fazla arttırılmış olacağı yönündeki yaygarayı yanıtlamayı reddediyorum.

Impeachment yargılamalarını yapacak mahkemeyi hükûmetin tüm organlarından ayrı oluşturmak iyi olur muydu? Bu fikri hem destekleyen hem de eleştiren önemli savlar bulunmaktadır. Bazılarına göre hükûmete yararı sorgulanmaya açık yeni bir organ ekleyip politik işleyişi daha da karıştırmak karşı çıkılmayı hak eden bir fikirdir. Yine dikkate alınmaya değer bir başka karşı çıkış şudur: Böyle bir plan üzerinden oluşturulacak bir mahkeme ya son derece masraflı olacak ya da uygulamada çeşitli kayıplara ve sakıncalara yol açacaktır. Ya hükûmette yerleşik, sabit ve düzenli maaşa sahip kalıcı kamu görevlilerinden oluşturulacak ya da ne zaman bir *impeachment* gündeme gelirse çağırılacak bazı eyalet hükûmeti görevlilerinden oluşacaktır. Bu iki yoldan önemli derecede farklı akla uygun üçüncü bir yol düşleyebilmek zordur. Yukarıda sayılan nedenlerden ötürü mahkemenin kalabalık olması gerekeceğinden, kamusal gereksinimler ile bunlar için harcanacak para arasında makul bir ölçülülük değerlendirmesi yapabilen herkes ilk planı yeniden gözden geçirecektir. İkincisine ise, Birliğin her tarafına dağılmış kişileri bir araya toplamanın zorluklarını ve kendisine yöneltilecek suçlamalara karar vermede gecikmelerin yaşanmasının masumlara zarar, suçlulara ise yarar getireceğini düşünebilen herkes temkinle yaklaşacaktır. Gecikme suçluya yarar, çünkü entrika ve yolsuzluklar için bir fırsat açacaktır. Ayrıca bu plan zaman zaman eyaletlere de zarar verici olabilir, çünkü görevlerini layığıyla ve bağlılıkla yerine getiren bazı görevlileri, Temsilciler Meclisi'ndeki içten pazarlıklı ya da taşkın bir çoğunluğun haksız suçlamaları yüzünden bir süre eyaletler için grev yapamayacaklardır. Gerçi bu sonuncu varsayım acımasız ve çoğu zaman gerçekleşmeyecek bir öngörü olarak görülebilir, ancak hizipçilik iblisinin belirli bazı dönemlerde asasını kalabalık insan gruplarının üzerinde de gezdirdiği unutulmamalıdır.

Kaldı ki incelenen bir alternatif ya da akla gelebilecek bir başka plan, Anayasa Kongresi tarafından önerilen tasarıdaki bu bölüme göre daha tercih edilebilir olsa bile bu tek başına Anayasa'nın reddedilmesi için bir neden oluşturamaz. İnsan-

lık her parçası en kesin ölçütlere göre kusursuz olana kadar herhangi bir hükûmet kurumu kurmama yönünde sözleşseydi, toplum kısa bir süre içerisinde genel anarşiye sürüklenir ve dünya bir çöl olurdu. Kusursuzluğun ölçütünü nereden bulacağız? Aynı konuda bütün bir toplumda yaşanabilecek fikir ayrılıklarını uyumlulaştırma ve kibirli bir fikir sahibini kendi *haklı* fikrini bir kenara bırakıp *daha kibirli* komşusunun *haksız* fikrini kabul etmeye ikna etme işini kim üstlenecek? Anayasa'nın karşıtlarını amaçlarına ulaşmaları için bizi, belirli bazı hükümlerin mümkün olan en kusursuz biçimde düzenlenmemiş olduklarına değil, Anayasa'nın genel olarak kötü ve sakıncalı olduğuna ikna etmeleri gerekir.

Federalist, 66 (HAMILTON)

Aynı Konudan Devam

Impeachment yargılamaları için önerilen mahkemeye yöneltilen itirazlarla ilgili olarak yaptığımız incelemenin, bu konudaki kalan olumsuz izlenimleri de ortadan kaldırmış olabileceğini söylersek ileri gitmiş olmayız.

Bunlardan *ilki*, bu düzenlemenin yetki sahibi organların birbirinden ayrılmasını gereken yerleşik ve önemli ilkeye aykırı olarak, yasama ve yargı organlarını aynı organ altında birleştirmesine dönüktür. Bu ilkenin gerçek anlamı başka bir yerde tartışılıp netleştirilmişti. Orada da gösterildiği üzere yetki organlarını birbirlerinden genel olarak ayrı ve bağımsız tutarken bazı özel amaçlar için bu organlar arasında tikel bir ortaklığa gitmek bu ülkeyle tamamen bağdaşmaktadır. Bu tikel ortaklık bazen yalnızca uygun olmakla kalmamakta, hükûmeti oluşturan organların birbirlerine karşı bağımsızlığını koruyabilmek için gerekli de olabilmektedir. Yürütmenin yasama organının yasaları üzerinde sahip olacağı mutlak veya sınırlı bir veto hakkı, politika biliminin en yetenekli ustaları tarafından, ikincisinin birincisine dönük saldırılarına karşı eklenmesi zorunlu bir bariyer olarak kabul edilir. Ve yine isabetle, *impeachment* ile ilgili yetkilerin, daha önce de belirtildiği gibi, yürütmenin saldırılarına karşı yasamanın elinde olmazsa olmaz bir fren aracı olduğu söylenebilir. İşin yasama meclisinin iki kolu arasında bölünmesi, birine suçlama, diğerine yargılama hakkı verilmesi, aynı kişileri hem suçlayan hem de yargıç yapmanın sakıncalarını ortadan kaldırır. Bu dallardan birinde gerçekçi bir ruhun yaygınlığından zu-

lüm tehlikesine karşı koruma sağlar ve bu kollardan birinde yayılabilecek hizipçi bir ruhun yaratabileceği tehlikelere karşı güvence oluşturur. Mahkûmiyet için Senato'nun üçte ikisinin oyunun gerekmesi de masumların isteyebilecekleri tüm güvenceleri tamamlayan ek güvence olur.

Her fırsatta New York Anayasası'nın her parçasına hayran olduklarını iddia eden kimselerin Anayasa tasarısının bu bölümü hakkında sözü edilen ilkelere dayanarak ne kadar yaygara çıkardıklarını izlemek ilginçtir. Neden ilginçtir? Çünkü o Anayasa, Senato'yu, eyalet şansölyesi ve Yüksek Mahkeme yargıçlarıyla birlikte, yalnızca *impeachment* mahkemesi değil, ayrıca hukuk ve ceza yargılamalarında da eyaletin en yüksek yargı yeri olarak öngörüyor. Şansölyenin ve yargıçların senatoya göre sayıları o kadar azdır ki New York'ta yargı erkinde son sözü söyleyenin gerçekte Senato olduğunu söylenebilir. Anayasa Kongresi'nin tasarısı bu bakımdan çok sık bahsedilen ve çok az anlaşılan o meşhur ilkeden sapmakla suçlanabilir ise, New York anayasasının suçu acaba ne kadar daha büyüktür?[144]

Senato'ya *impeachment* mahkemesi olması yönünden *ikinci* karşı çıkış, bunun bu organa gereğinden fazla yetki tanımak anlamına geleceği ve hükûmete fazla aristokratik bir görünüm vereceğidir. Diyorlar ki, Senato zaten yürütme ile antlaşmalar ve atamalar yapma yetkisini paylaşıyor, eğer bu ayrıcalıklara bir de *impeachment* eklenirse Senato'ya belirleyici bir hâkimiyet tanınmış olacaktır. Bu kadar bulanık biçimde dile getirilmiş bir itiraza karşı net bir yanıt vermek kolay değildir. Senato'ya verilen etki düzeyinin çok fazla, çok az veya tamı tamına doğru olduğunu ölçmek için başvurabileceğimiz ölçü veya kriter ne? Böylesi muğlak ve kesin olmayan hesaplamaları reddetmek, her yetkiyi tek başına incelemek ve en avantajlı ve en az sakıncayla hangi organa verilebileceğine genel ilkeler üzerinden karar vermek daha kolay ve güvenli olmaz mı?

144 New Jersey'de de nihai yargı yetkisi yasama organının kollarından birindedir. New Hampshire'da, Massachusetts'te, Pensilvanya'da ve Güney Karolina'da, yasama organının bir kolu *impeachment* mahkemesi olmaktadır.

Bu yolu seçersek daha kesin, hiç olmazsa daha akla yatkın bir sonuca varırız. Kongre'nin tasarısındaki antlaşmalar yapma yetkisi, eğer yanılmıyorsam, eski sayılı başka bir yazıda incelenmişti[145] ve gelecekteki başka bir yazımızda da yeniden ele alınacak.[146] Senato'nun kamu makamlarına atama yapma konusunda yetkisinin yürütmeyle birleştirilmesinin yararları da inanıyorum ki aynı başlıkta en az bir o kadar tatmin edici biçimde açıklanacak. Ben de son yazımdaki gözlemlerimde *impeachment* yetkisi konusunda daha iyi bir yol bulmak mümkünse bile hiç de kolay olmadığını kanıtlama konusunda önemli bir yol kat ettiğime inanıyorum. Bu doğruysa, Senato'nun yetkilerinin fazla ağırlık kazanmasının yaratacağı tehdide dair kuruntuyu aklımızdan silmemizi sağlayacaktır.

Kaldı ki zaten bu kuruntu, senatörlerin görev süresine ilişkin yazılanlar tarafından çürütülmüş durumdadır. O yazılarda hem aklımıza başvurularak hem de tarihi örnekler verilerek, her hükûmetin en *halka dayalı* kolunun cumhuriyetçi dehadan pay aldığı ve genel olarak halkın gözdesi olduğu, dolayısıyla her zaman hükûmetin diğer üyelerine denk veya onlardan daha güçlü bir organ olacağı gösterilmişti.[147]

Ancak, bu en geçerli ve etkili ilkeden bağımsız olarak, ulusal Temsilciler Meclisi açısından dengeyi sağlamak için, Anayasa Kongresi'nin tasarısı, Senato'ya verilecek ek yetkilere Temsilciler Meclisi lehine birkaç önemli denge eklemiştir. Kâğıt para basma ayrıcalığı münhasıran Temsilciler Meclisi'ne aittir. Aynı Meclis *impeachment* yargılamalarını başlatma konusunda da münhasır yetkiye sahiptir; bu yargılamaları karara bağlatmanın dengeleyicisi bu değil midir? Aynı Meclis, başkan adaylarının seçiciler sayısının çoğunluğunu alamadığı durumlarda hakem görevi yapacaktır. Böyle bir durum, sık olmayacak olursa bile, zaman zaman yaşanabilir. Zaten böyle bir şeyin yaşanabilir oluşu bile bu organ için sürekli ve verimli bir nüfuz aracı olacaktır. Birliğin en ünlü yurttaşlarının en önemli makam için yarışacakları böyle bir yarışmada nihai

145 Hamilton burada 64 numaralı yazıya atıf yapıyor. (ç.n.)
146 Hamilton burada 75 numaralı yazıya atıf yapıyor. (ç.n.)
147 Hamilton burada 63 numaralı yazıya atıf yapıyor. (ç.n.)

kararı verme yetkisi üzerine ne kadar düşünülürse önemi o kadar iyi anlaşılacaktır. Yine de nüfuz aracı olarak Senato'ya özgü tüm yetkilere baskın geleceğini söylenirse hiç de aceleci davranmış olunmaz.

Senato'nun *impeachment* mahkemesi olmasına yönelik *üçüncü* karşı çıkış, kamu görevlilerinin atanmasında da rol almasından kaynaklanıyor. Resmî atamalarına katıldıkları için, yargılayacakları kimseler için fazla hoşgörülü olacakları düşünülmektedir. Bu karşı çıkışın dayandığı ilkeyle tüm eyalet hükûmetleri, hatta hakkında bilgi sahibi olduğumuz tüm hükûmetler kınanabilir, çünkü bu ilkeye göre atananları görev süreleri boyunca onları atayanların insafına bırakan tüm sistemler hatalıdır. Buna göre atananlar onları atayanların gözdeleri olduklarından, görevi istismar etmeleri durumunda atayanlar onlara birer sığınak olacaktır. Ancak uygulamada, bu ilkenin tam tersine, saygın ve ongun bir yönetim için uygun ve yeterli insanları seçmenin bizzat atama yapan kişilerin de çıkarına olması nedeniyle atayıcılar, davranışlarıyla kendilerine duyulan güvene layık olmadıklarını kanıtlayan kişileri görevlerinden azletme konusunda da aynı çıkara ve yatkınlığa sahip olacakları varsayılabilir. Belki bu varsayımın gerçekleşmediği az sayıda örnek çıkabilir; ama ana hatlarıyla bu etkenler, tek rolü Yürütmenin tercihini onaylamak olan Senato'nun, haklarında ulusun temsilcilerinin bir suçlama yapabilecek kadar delil olan kişilere karşı gözlerini kör edici bir tarafgirlikle bakacakları iddiasını çürütüyor olmalıdırlar.

Böyle bir önyargının olanaksızlığına ilişkin başka savlar da gerekirse Senato'nun atamadaki rolüne bakılabilir. Hem *aday gösteren* hem de *atayan*, Senato'nun tavsiye ve rızasına tabi olmak üzere, başkanın ofisidir. Senato'nun birilerini *seçme* gibi bir görevi yoktur. Yürütmenin tercihini reddedip ona yeni birini seçtirebilirler; ama kendileri *seçemezler*, yalnızca seçilmiş birini onaylayabilir ya da reddedebilirler. Hatta eğer önerilen kişiye karşı çıkabilecekleri hiçbir neden yoksa, kendilerinin aklında yeğledikleri başka biri varken dahi önerilen kişiyi seçmek durumunda kalabilirler; ayrıca onay vermese-

ler de bir sonraki sefere kendi yeğlediklerinin veya önerilen adaydan daha nitelikli birilerinin aday gösterileceğinden emin olamazlar. Dolayısıyla Senato'daki çoğunluğun, atanan birisine dönük liyakatli olup olmadığı değerlendirmesi dışında bir kayırma güdüsü hissetmesi oldukça zordur.

Senato'nun *impeachment* mahkemesi olmasına yönelik *dördüncü* karşı çıkış, antlaşmalar yapma yetkisi konusunda yürütmeyle birlik olmasına dönüktür. Deniyor ki bu, senatörleri, onlara duyulan güvenin yozlaşmış ya da hainice kullanmaları durumunda kendi mahkemelerin yargıcı durumuna getirir. Yürütmeyle birlikte ulusun çıkarlarına ihanet edip zararlı bir antlaşmaya imza atarlarsa, diye soruyorlar, kendilerine yöneltilecek ve gerçekten de işledikleri yüksek ihanet suçlamalarından kendi kendilerini suçlu bulup hak ettikleri cezayı çekmeleri ihtimali var mı?

Bu karşı çıkış, tasarının bu bölümüne yöneltilen itirazlardan en içten ve en akla uygun olanıdır; ama yine de temelinin hatalı olduğunu düşünüyorum.

Yapılacak antlaşmalar bakımından yozlaşma ve ihanete karşı Anayasa tarafından öngörülen güvenceler, onları yapacak kişilerin sayılarında ve karakterlerinde aranmalıdır. Birliğin Yönetici Şefinin ve üyeleri eyalet yasama organlarının ortaklaşa bilgelikleriyle seçilen bir organın üçte ikisinin ORTAKLAŞA İŞLEM YAPMALARI, bu konuda ulusal konseylerin sadakatini sağlayacak bir güvence olarak tasarlanmıştır. Anayasa Kongresi'nin yürütmenin Senato'nun talimatlarından sapması veya kendisine bırakılan görüşmelerde dürüst davranmaması hâlinde cezalandırılması ya da Senato'daki birkaç öncü bireyin sahip oldukları nüfuzu yabancılara peşkeş çekmeleri durumunda cezalandırılmaları için bir düzenleme yapmaları yerinde olabilirdi; ama uygunsuz bir antlaşmaya onay veren Senato'nun üçte ikisinin *impeachment* yargılamasında cezalandırılmaları ile anayasaya aykırı veya kötücül bir yasa çıkaran ulusal yasama organı çoğunluğunun yargılanıp cezalandırılmaları arasında hiçbir fark yoktur, ancak bildiğim kadarıyla ikincisini öngören hiçbir hükûmet yoktur. Gerçek-

ten, Temsilciler Meclisi'ndeki çoğunluk kendi kendisi hakkında nasıl *impeachment* kararı verecektir? Senato'nun üçte ikisinin kendi yargılamalarına onay vermelerinin de daha yüksek bir olasılık olmadığı açıktır. Peki ama toplumun çıkarlarını yabancı güçlerle yapılan zararlı bir antlaşmayla feda eden Senato'nun üçte ikisi ceza alırken, aynı çıkarları adaletsiz ve despot bir yasama işlemiyle feda eden bir Temsilciler Meclisi çoğunluğunun ceza almadan kurtulabilmesi hangi mantığa sığar? Gerçek şudur ki bu tür durumların tümünde bir organın üyelerinin kolektif bir sıfatla gerçekleştirilen eylemlerde cezadan muaf tutulmaları, bu organın kararlarında gerekli özgürlüğe ve bağımsızlığa sahip olmaları için zorunludur. Toplumun bu açıdan güvenliği, güvenini ona layık ve sadık ellere teslim etmekte ve kamu yararına aykırı bir eylem için bir araya gelmelerini mümkün olduğunca zorlaştırmakta yatmaktadır.

Yürütmenin Senato'nun talimatlarına ve görüşlerine aykırı davranıp görevini kötüye kullanması durumu açısından kaygılanmaya gerek yoktur; Senato zaten kendi güvenine ihaneti cezalandırma veya otoritesini geri kazanma güdüleriyle böyle bir eylemi cezalandırmakta isteksiz olmayacaktır. Dolayısıyla bu konuda Senato üyelerinin erdemlerine güvenmeyecek olursak bile, gururlarına güvenebiliriz. Kurnazlık ve nüfuzlarıyla Senato çoğunluğunu topluma zararlı eylemlere itebilecek yozlaşmış öncü üyeler açısından da insan doğasının olağan eğilimleri içimizi rahatlatmaktadır: Eğer yozlaşmanın kanıtları tatmin edici ise Senato, kamunun hıncını kendisinden başka bir yere çekmek için bu yüz karası yönetimin sorumlularını feda etmekten çekinmeyecektir.

Federalist, 67 (HAMILTON)

Başkanlık Makamının Oluşumu Hakkında: Tasarının Bu Bölümünü Yanlış Aktarma Amacı Taşıyan Aşağılık Bir Girişimin İfşası

Sırada, önerilen hükûmetteki yürütme organının oluşumu konusu var.

Tüm sistemde düzenlenmesi bunun kadar zor hiçbir bölüm olmamakla beraber, belki en samimiyetsiz ve en saçma eleştirilen bölüm de budur.

Anayasa'ya karşı olan yazarlar, bu konuda, bir konuyu ne kadar yanlış anlayabileceklerine dair acı verici bir yetenek yarışına girmiş görünüyor. Halkın en çok monarşiden nefret ettiğini akıl ederek, tüm kıskançlık ve kaygılarını Birleşik Devletler'in tasarlanan Başkanı'na yönlendirdiler; yeni doğacak olan bir embriyoymuş gibi değil, nefret ettikleri bir ebeveynin yetişkin çocuğuymuşçasına. Sözde benzerliği kurmak için kurgulara başvurmaktan bile çekinmediler. Başkanın yetkileri, bazı konularda genişken diğer bazılarında New York Valisinden bile dar olmasına karşın, bir kralın imtiyazlarına denkmiş gibi abartıldı. Başkan, Büyük Britanya'daki bir kral kadar üstün bir mertebeye ve ihtişama sahipmiş gibi süslendi. Alnında parlayan bir taçla, elbisesinin yere değen kısmında imparatorluk moru dalgalanıyor gibi anlatıldı. Köleler ve cariyelerle çevrili bir tahtta oturtuldu, yabancı güçlerin elçilere tepeden baktırıldı. Bu abartılı sahneye Asyalılara özgü despotluk ve şehvet düşkünlüğü eklenmese olmazdı. Neredeyse yeniçeri cinayetlerinin korkunç imgeleri karşısında tit-

rememiz, gelecekte inşa edilecek sarayların açığa çıkarılacak gizemleri karşısında şaşırmamız istenecek.

Ele alınan konuyu bu kadar abartılı biçimsizleştirme hatta daha doğrusu başkalaştırma girişimleri, konunun gerçek doğası ve biçimi hakkında doğru bir bakış açısını gerekli kılıyor: gerçek yönünü ve gerçek görünüşünü saptamak, samimiyetsizliğin maskesini düşürmek ve sinsice ve yorulmaksızın kurulan sahte benzerliklerin yanlışlığını ortaya çıkarmak için.

Bu görevin yerine getirilmesinde, kamuoyunu saptırmak için tasarlanan kötücül olduğu kadar da cılız olan yöntemleri ciddiye alıp ılımlı kalabilmek, kime sorarsanız sorun, çok zor bir iştir. Hizipçi kurnazlıklarının haksız ama alışıldık eylemlerindeki çizgiyi bu kez o kadar aştılar ki, en içten ve sabırlı kişi bile, politik karşıtlarına karşı sürdürdüğü hoşgörülü tavrının yerini sınırsız ve kayıtsız bir öfkenin almaması için kendini zorlamak zorunda kalmaktadır. Birleşik Devletler Başkanı ile Büyük Britanya Kralı arasında bir benzerlik kurmak gibi aşağılık bir girişime kasıtlı bir sahtekârlık ve yalancılık dememek olanaksız; bu girişime başarı olanağı vermek için kullanılan alçakça ve aceleci için de aynı şeyi söylememek daha da olanaksız.

Yalnızca genel havayı yansıtması için vereceğim bir örnekte, Anayasa'yla *açıkça eyalet* yöneticilerine verilmiş olan bir yetkinin Birleşik Devletler Başkanı'nda olduğu iftirası atılacak kadar ileri gitme cüreti gösterilmiştir. Sözünü ettiğim yetki, Senato'nun işleyişi sırasında açılacak boş koltuklara atama yapma yetkisidir.

Yurttaşlarının zekâlarını sınayan bu cüretkâr iddia, kendi hizbinde hiç de az ünlü olmayan ve bu yanlış ve temelsiz iddianın üzerine bir dizi başka yanlış ve temelsiz gözlemde bulunan bir yazar (gerçek ismi her neyse) tarafından ortaya atıldı.[148] Şimdi bu yazarı gerçeğin kanıtlarıyla yüzleştirelim ve eğer yapabiliyorsa bu önerdiği utanç verici saçmalığı, ha-

148 Bkz. Cato, no. 5.

kikate ve işini dürüst yapmanın gereklerine[149] uygun olarak gerekçelendirmesini veya tekzip etmesini isteyelim.

İkinci maddenin ikinci bölümünün ikinci fıkrası Birleşik Devletler başkanına "büyükelçileri, diğer diplomasi görevlilerini ve konsolosları, Yüksek Mahkeme yargıçlarını ve *yasalarla kurulacak* ve Anayasa'da atamalarının *başka yolla yapılması öngörülmüş olmayan* diğer tüm Birleşik Devletler *yetkililerini* aday gösterme ve Senato'nun tavsiye ve rızasıyla atama" yetkisi verilmiştir. Bu cümleden hemen sonra şu hüküm vardır: "Başkan, *Senato'nun tatilde olduğu* süre içerisinde *boşalan* tüm görevlere, atananların görev süreleri Senato'nun izleyen döneminin bitiminde sona ermek üzere, atama yapma yetkisine sahiptir." Başkanın Senato'da açılacak boşluklara atama yapacağı uydurması bu cümleden çıkarsanıyor. Hükümlerin birbiriyle bağlantılarına ve kavramların apaçık anlamlarına azıcık bile dikkat edilirse, bu çıkarımın hatalı olduğu görülecektir.

Bu hükümlerden ilkinin "*yasalarla kurulacak* ve Anayasa'da atamalarının *başka yolla yapılması öngörülmüş olmayan*" görevlere ilişkin bir atanma yolu düzenlediği açıktır, dolayısıyla *Anayasa'yla kurulmuş* ve atamalarının Anayasa'da *başka yolla yapılmasının öngörüldüğü*[150] senatörleri kapsamamaktadır. Bu söylenene pek az insan karşı çıkacaktır.

Bu hükümlerden ikincisi de aynı derecede nettir ve Senato'daki boşlukları doldurma yetkisi veriyor biçiminde anlaşılamaz, birkaç nedenle: *Birincisi;* Birleşik Devletler yetkililerinin genel atanma biçimini belirleyen ilk hükümden hemen sonra gelen bu hükmün yeri, genel yöntemin uygun olmayacağı durumlarda uygulanacak ek bir yöntem öngördüğünü ve yalnızca diğer hükme bir ek olduğunu göstermektedir. Olağan atama yetkisi, başkan ve Senato tarafından *ortak* kullanılacak ve dolayısıyla yalnızca Senato'nun görevde olduğu

149 Burada dönemin New York Valisi ve o eyaletteki en büyük federalist hareket karşıtı George Clinton'a bir gönderme yapılıyor. George Clinton, Eylül 1787-Ocak 1988 arasında New York Journal dergisine "Cato" takma ismiyle yedi adet federalizm karşıtı mektup yazmıştı. (ç.n.)

150 Madde 1, Bölüm 3, Fıkra 1.

dönemlerde uygulanabilecektir; ancak Senato'yu sırf görevli atayabilsin diye sürekli olarak görevde tutmak uygun olmayacağından ve *tatilde oldukları* dönemlerde de kamusal hizmetin düzgün işleyebilmesi için gecikmeden doldurulması gereken görevlerde boşluklar meydana gelebileceğinden, izleyen madde başkana, *yalnızca* Senato'nun tatilde olduğu süre içerisinde, atananların görevleri Senato'nun izleyen döneminin bitiminde sona ermek üzere geçici atamalar yapma yetkisi veriyor. *İkincisi*; bu hüküm ondan önce gelene bir ekleme olarak kabul edilirse, sözü edilen *boşluklardan* önceki hükümde bahsedilen "yetkililer" anlaşılacaktır. Gördüğümüz üzere önceki hükümde bu ifade Senato üyelerini kapsamamaktadır. *Üçüncüsü*; atamaların "Senato'nun tatilde olduğu süre içerisinde" yapılacak olmasını ve görev sürelerinin "izleyen dönemin sonunda" biteceğini öngören cümleler hükmün anlamına ışık tutuyor Atama yetkisinin senatörleri de kapsaması istenseydi kuşkusuz bu konuda yetkisi olmayan Ulusal Senato'nun değil, kalıcı senatör atamaları yapan eyalet yasama organlarının tatilde olduğu zamana atıf yapılırdı; ayrıca geçici senatörlerin görev süreleri Ulusal Senato'nun değil, onu temsil eden senatörün koltuğu boşalan eyaletin yasama organının izleyen dönemiyle sınırlandırılırdı. Kalıcı senatör atamaları yapabilen bir organ doğal olarak geçici atamalar yapabilme yetkisinin de altından kalkabilirdi; ayrıca incelenen hükümde değinilen tek organ Ulusal Senato olduğu için hükmün, Senato'nun olağan dönemde Başkan'la beraber atama işlemlerine katılabildiği görevlerdeki boşluklardan söz ettiği kabul edilmelidir. Ama *son olarak*, birinci maddenin üçüncü bölümünün birinci ve ikinci fıkraları yalnızca tüm kuşkuları ortadan kaldırmakla kalmamakta, aynı zamanda hükmün yanlış anlaşılması bahanesini de yok etmektedir. İlk fıkra, "Birleşik Devletler Senatosu, *her eyaletin yasama meclisi tarafından* altı yıllık süre için seçilecek ikişer senatörden oluşur" hükmüne; ikinci fıkra, "HERHANGİ BİR EYALETİN *yasama meclisi tatildeyken* istifa ya da başka bir nedenle bir boşluk doğarsa, O EYALETTEKİ yürütme organı, *yasama meclisi ilk toplantısında* bu boşluğu doldurana kadar geçerli olacak bir atama yapabilir" hükmü-

ne yer vermektedir. Alın işte size, açık ve belirsizliğe yer vermeyen terimlerle eyalet yöneticilerine Senato'daki geçici atamaları yapma yetkisi veren bir hüküm. Bu hüküm ki yalnızca az önce incelenen hükmün bu yetkiyi Birleşik Devletler Başkanı'na verme amacı taşıdığı önermesini çürütmüyor; ayrıca inandırıcılığın zerresine bile sahip olmayan bu varsayımın, safsatayla gizlenemeyecek kadar apaçık, ikiyüzlülükle örtbas edilemeyecek kadar acımasız bir niyetten, halkı yanıltma niyetinden kaynaklandığını kanıtlamaktadır.

Bu aldatmacayı, halkın, kendisine sunulan Anayasa'nın gerçek niteliğini adil ve tarafsızca değerlendirilmesini önlemeye çalışanların kurnaz oyunlarını ortaya serdiği için seçtim. Tasarıyı temiz ve güçlü bir mercek altına yatırmaya özen gösterdim. Bu makalelerin genel ruhuna pek uygun olmasa da, bu kadar aleni bir yalana karşı son derece ağır bir dil kullanmaktan da çekince duymuyorum. Amerikan halkına dayatılmaya çalışılan bu kadar utanmazca ve kahpece bir girişimi nitelendirebilmek için dilimizde yeterli sözcüklerin bulunup bulunmadığının kararını, önerilen hükûmetin içten ve dürüst karşıtlarına bırakıyorum.

Federalist, 68 (HAMILTON)

Başkanlık Makamının Oluşumu Konusunda, Başkanın Göreve Gelme Yönteminden Devam

Birleşik Devletler Başkanı'nın Baş Şefinin göreve gelme biçimi, yeni sistemin, ciddi itirazlarla karşılanmayan ve Anayasa karşıtlarının azıcık olsun onay verdikleri neredeyse tek bölümdür. Bu karşıtlardan en makul olanı, bir yazıda, başkanın seçilmesinin önemli güvenceler içerdiğini dahi kabul etti.[151] Bense bir adım daha ileriye gitmekten ve önerilen yöntemin kusursuz değilse bile en azından harika olduğunu söylemekten çekinmiyorum. Bir araya getirilmesi en arzulanan avantajları en övgüye değer biçimde bir araya getiriyor.

Fazlasıyla büyük bir güven teslimi gerektiren bu göreve gelecek kişinin seçilmesinde halkın fikirlerinin dikkate alınması gerekirdi. Bu gereklilik, yalnızca seçimi yapmak amacıyla ve sadece seçim döneminde toplanacak bir organın seçilmesi yetkisinin halka verilmesiyle sağlanmış oluyor.

Nihai seçimin ise, görev için gerekli nitelikleri en iyi analiz edebilen, düşünüp taşınmaya elverişli koşullara sahip ve bu seçimi yapmak için uygun tüm neden ve teşvikleri olan kişiler tarafından yapılması da eşit derecede gereklidir. Yurttaşları tarafından genel kitle içinden seçilen az sayıda kişi, bu

151 Bkz. Federal Farmer (*Federal Çiftçi*). Ekim 1787 ile Ocak 1788 tarihleri arasında, taslak Birleşik Devletler Anayasası'na karşı çıkan mektuplar yazan bir federalizm karşıtı tarafından kullanılan takma isim. Gerçek kimliğine dair en yakın tahminler Richard Henry Lee ve Melancton Smith isimlerinde yoğunlaşmaktadır. Mektuplarında "O Cumhuriyetçi" adını verdiği kişiye hitap etmekte, sözü edilen kişinin New York Valisi George Clinton olduğu düşünülmektedir. Federal Çiftçi'nin mektupları, federalizm tartışmalarının en iyi kaleme alınmış ve en ikna edici belgelerinden biri olarak kabul edilir. (ç.n.)

kadar karmaşık bir soruşturmanın gerektirdiği bilgi ve muhakemeyi ortaya koymak için en uygun kişiler olacaktır.

Yine bir başka gereklilik, kargaşaya ve düzensizliğe mümkün olduğu kadar az fırsat vermektir. Böylesi bir fenalık, Birleşik Devletler Başkanı gibi önemli bir organın seçilmesinde korkulmayacak şey değildir. Ne mutlu ki incelediğimiz sistemde çok uyumlu bir biçimde bir araya getirilen önlemler bu fenalığa karşı etkili bir güvence vaat ediyor. Kamusal arzunun nihai nesnesi olacak *tek kişiyi* seçmektense ara bir seçmenler kurulu olarak görev yapacak *birkaç kişiyi* seçmek, halkın olağan dışı veya şiddet içeren hareketlenmelere başvurma olasılığını düşürecektir. Ayrıca her eyaletteki seçilmiş seçiciler kendi eyaletlerinde toplanıp oy vereceklerinden, bu bağımsız ve bölünmüş durum, seçicilerin, tek bir yerde, hepsi bir arada toplanmaya kıyasla daha az kavga ve tahriklere maruz kalmalarını sağlayacak, böylesi hararetlerin seçiciler yoluyla halka sıçramasının da önüne geçilecektir.

Hilelere, entrikalara ve yozlaşmalara karşı alınabilecek tüm önlemlerin alınmasından daha gerekli hiçbir şey yoktur. Cumhuriyetçi yönetimin bu en ölümcül düşmanlarının doğal olarak her köşeden gelebilecekleri; ama en çok, dış güçlerin meclislerimizde uygunsuz bir nüfuz kazanma arzularından kaynaklanacakları beklenebilir. Bunun, Birliğin baş şefliğine kendilerinden birini yerleştirmekten daha iyi bir yolu olabilir mi? Ne var ki Anayasa Kongresi bu türden bir tehlikeye karşı en tedbirli ve akıllıca güvenceleri almıştır. Başkanın atamasını, oylarını satılığa çıkaranlar yüzünden çok önceden yozlaşmış olabilecek seçim öncesi mevcut herhangi bir organa bağlamamış; nihai atamaya çok yakın bir zaman kala, tek amacı atamayı yapmak olacak olan geçici organı seçmek üzere Amerika halkının seçime gitmesini öngördüler. Ayrıca bu organdan, görevdeki başkana fazla bağlılık hissedebileceğinden kuşkulanılabilecek kimseleri yoksun bıraktılar. Hiçbir senatör, temsilci veya Birleşik Devletler'de güven gerektirici bir göreve ya da kâr ilişkisine sahip olan kimse, başkanı seçecek organda seçici olarak görev yapamaz. Böylece halkın kendisi yozlaşmış olmadıkça, seçimin aracı organındakiler göreve herhangi bir önyargıya sahip

olmaksızın gelecek. Az önce belirtildiği üzere, görevlerinin geçici olması ve hepsi bir araya toplanarak görev yapmamaları, seçimi yapma sürecinde de önyargıya düşmemelerini sağlayacaktır. Yozlaştırma işi, bu kadar fazla sayıda insanı etkilemesi amaçlandığında, zamana ve araçlara gereksinim duyar. Bu seçicileri, adına tam olarak yozlaşma denilemeyecek ama görevlerinde yanılmalarını sağlayabilecek yollara itebilmek için gerekli güdüleri sağlama işi de hiç kolay olmayacaktır, çünkü bu kişiler on üç eyalete dağılmış durumdadırlar.

Bir diğer ve daha az önemli olmayan gereklilik, yöneticinin görevde kalması için, halk dışında herkesten bağımsız olması gereğiydi. Aksi takdirde yöneticiler, görevinin gereklerini, bir sonraki dönemde yeniden göreve gelebilmek için takdirlerini kazanması gerekenler için feda edebilirdi. Bir yöneticinin yeniden seçilmesini, tek amacı bu önemli seçimi yapmak olan ve toplum tarafından görevlendirilen özel bir temsilciler topluluğuna bağlı hâle getirmek, bu avantajı güvence altına alacaktır.

Ne mutlu ki tüm bu avantajlar Anayasa Kongresi'nin tasarısında bir araya getirilmiştir: Yani her eyalet halkı, o eyaletin ulusal hükûmette bulunan senatörleri ve temsilcilerinin sayısı kadar kişiyi seçici olacak seçecek, bu kişiler o Senato'da toplanacak ve Başkan olmasını uygun gördükleri kişiye oy verecektir. Verdikleri oylar ulusal hükûmette toplanacak ve toplam oyların çoğunluğunu kazanan kişi başkan olacak. Oyların çoğunluğunu alan birisi her zaman çıkmayacağından ve çoğunluktan daha az oy almış birini atamak da güvenli olmayacağından, böyle bir durumda Temsilciler Meclisi, en yüksek oyu alan beş aday arasından bu göreve en uygun olduğunu düşündüğü kişiyi atayacak.

Bu seçim yöntemi, Başkanlık ofisinin yeterli niteliklere en üst düzeyde sahip olmayan birisi tarafından doldurulmasını çok küçük bir olasılık kılan ahlaki bir kesinlik sağlamaktadır. Aşağılık entrikalara ve göze çarpmak için kurnazlıklara dair yetenekler kişiyi bir eyaletteki en önemli konumlara getirebilir; ancak ona tüm Birliğin güven duyması için başka yetenekler ve farklı türden nitelikler gerekir. Birleşik Devletler Başkanlığı

gibi seçkin bir görev için başarılı bir aday olmak için ise tüm niteliklerden fazlasıyla gerekecektir. Bu görevin daima yetenekleri ve erdemleriyle en önde gelen kimseler tarafından doldurulacağını söylersek hiç de ileri gitmiş olmayız. Devletlerin iyi veya kötü yönetilmesinde yürütmenin sahip olduğu rolün büyüklüğünü bilenler, Anayasa'nın bu güvencelerinin öneminin hiç de azımsanmaması gerektiğini bilirler. Şunları söyleyen şairin politik sapkınlığına katılamasak da, hükûmetlerin iyiliği veya kötülüğünün en iyi sınanma aracının iyi bir yönetim üretmeye uygunluğu ve yatkınlığı olduğunu söyleyebiliriz:

"Bırakın ahmaklar tartışsın hükûmet biçimlerini,

En iyi hükûmet, en iyi yönetilendir."[152]

Başkan yardımcısı da başkan ile aynı yöntemle seçilecek; ama tek bir farkla: Başkan için Temsilciler Meclisi'nin yapacağı işi, Başkan Yardımcısı için Senato yapacak.

Sıra dışı bir kişinin başkan yardımcısı atanmasına, eğer zararlı değilse bile gereksiz olacağı gerekçesiyle karşı çıkıldı. Bu görevi yerine getirmek için Senato'nun kendi içinden birisini atamasının daha uygun olacağı iddia edildi. Bu konuda Anayasa Kongresi'ni haklı kılan iki gerekçe var gibi görünüyor. Senato'nun her seferinde bir karar alabilmesini sağlayabilmek için başkanın belirleyici oya sahip olması gerekir. *Birincisi*, eğer bir eyaletin senatörlerinden biri seçilip de Senato Başkanı olarak görev yapmaya başlarsa geldiği eyaletin her konuda belirleyici oya sahip olması gündeme gelecektir. *İkincisi*, başkan yardımcısı zaman zaman üstün yürütme görevlerinde başkana vekalet edebildiğinden, başkanın seçilmesi için sözü edilen yöntemin benimsenmesini gerektiren tüm etmenler başkan yardımcısı için de eşit veya daha fazla biçimde geçerlidir. Diğer birçok durumda olduğu gibi bunda da yapılan itirazın kendi eyaletimizin anayasasına aykırı olması dikkat çekicidir. Bizim halk tarafından seçilen, Senato'ya başkanlık eden ve valinin anayasal vekili olan bir vali yardımcımız var ve bazı durumlarda başkanın görevlerini ve yetkilerini yerine getiren başkan yardımcısına çok benzer yetkiler taşıyor.

152 Alexander Pope, *Essay on Man* (1734), Mektup iii, ii. 303–4.

Federalist, 69 (HAMILTON)

Aynı Konudan, Bir Tarafta Başkanın ve Büyük Britanya Kralı'nın, Öte Tarafta New York Valisi'nin Yetkilerinin Karşılaştırılmasıyla Devam

ŞİMDİ önerilen yürütmenin Anayasa Kongresi'nin tasarısındaki hâliyle gerçek kimliğini incelemeye devam ediyorum. Böylece, bu konuda söylenenlerin ne kadar adil olmadığı güçlü biçimde ortaya konulabilecektir.

Dikkatimizi ilk çeken şey, yürütme yetkisinin birkaç istisna dışında tek bir yöneticide toplanacak olmasıdır. Bununla birlikte sırf buna dayanılarak bir benzerlik ilişkisi kurulamaz, çünkü bu açılardan yalnızca Büyük Britanya Kralı'na değil, Osmanlı Sultanı'na,[153] Tatar Hanı'na,[154] Yedi Dağların Adamı'na[155] ve New York Valisi'ne[156] de benzemektedir.

Başkan *dört* yıl için seçilecek ve Birleşik Devletler halkı onu güvenlerine layık gördükleri sürece yeniden seçilebilecektir.[157] Bu yönden onunla, *kalıtsal* yolla ve ömrünün sonunda kendi soyuna devretmek üzere tahta geçen Büyük Britanya

153 Burada o dönemde Osmanlı Sultanını ifade etmek için kullanılan "Grand Seignior" ifadesi kullanılıyor. Bu yazı yazıldığı sırada Osmanlı Sultanı I. Abdülhamid'di. (ç.n.)

154 Burada kast edilen yüksek olasılıkla Cengiz Han'dır. (ç.n.)

155 Yedi Dağların Adamı, yedi dağın üzerinde kurulmuş Romalı yurttaşları anlatmak için kullanılan bir terimdir (*"de septem montibus virum"*). Burada Roma İmparatorunu anlatır biçimde kullanılmış olabilir. Başka bir sava göre burada referans, on birinci yüzyılın sonlarında kendi oturduğu Alamut Kalesi'nden İran'dan Irak'a uzanan tüm dağlardaki kaleleri yönetebilen Nizârî-İsmaili Devleti'nin kurucusu Hasan Sabbah'adır. (ç.n.)

156 Burada karşılaştırma olarak New York Valisinin seçilmesi rastlantı değildir. Dönemin valisi George Clinton, eyaletin - en ünlü federalizm karşıtı ve Hamilton'ın politik rakibidir. (ç.n.)

157 22'nci Ek'le değiştirilen Birleşik Devletler Anayasası'na göre günümüzde Başkan en fazla iki dönem görev yapabilmektedir. (ç.n.)

Kralı'yla büyük farklılık; ancak *üç* yıllığına seçilen ve sınırsız olarak yeniden seçilebilen New York Valisi'yle büyük benzerlik vardır. Eyaletlerde tehlikeli bir nüfuz elde etmek için gereken sürenin Birleşik Devletler'de böylesi bir nüfuz elde etmek için gereken süreden ne kadar kısa olduğunu dikkate alırsak, Birliğin Baş Şef'i olarak geçirilecek *dört* yıla kıyasla, tek bir eyalette aynı mevkide geçirilecek *üç* yıllık sürenin çok daha tehlikeli olduğunu söylemeliyiz.

Birleşik Devletler Başkanı *impeachment* soruşturmasına uğrayabilir, yargılanabilir, yüksek ihanet, rüşvet ya da diğer vatana ihanet suçlarından hüküm giyerse görevden alınabilir, ayrıca sonrasında olağan hukuk mahkemelerinde de yargılanıp cezalandırılabilir. Büyük Britanya Kralı kutsal ve dokunulmaz bir kişiliğe sahiptir; yargılanabileceği anayasal bir yargı yeri, ulusal bir devrim olmaksızın alabileceği ceza yoktur. Kişisel sorumluluk gibi hassas ve önemli bir konuda Konfedere Amerika'nın Başkanı, New York Valisi'nden farka sahip olmayacak, hatta Virginia ve Delaware valilerinden daha az korunacaktır.

Birleşik Devletler Başkanı, yasama meclisinin iki kolunun onayladığı bir tasarıyı yeniden görüşülmek üzere iade etme yetkisine sahip olacaktır; bu şekilde iade edilen yasa tasarısı, bu yeniden değerlendirme üzerine her iki meclisin üçte ikisi tarafından onaylanmadıkça yasalaşamayacaktır. Büyük Britanya Kralı, Parlamento'nun iki kamarasının da yasalarında mutlak veto yetkisine sahiptir. Bu yetkinin uzun bir süredir kullanılmıyor olması varlığını etkilemez, ayrıca hiç kullanmamış olması Tac'ın yeterince nüfuz sahibi olmasına ya da kamaralardan birinde çoğunluğu kazanmanın bir yolunu bulmuş olmasına, bu yüzden de bir düzeye kadar ulusal tepki doğurabilecek böyle bir yolu pek kullanmamaya çalışmasına yorulmalıdır. başkanın sınırlı vetosu, Britanya Kralı'nın mutlak vetosundan büyük ölçüde farklıdır ve bu eyalette valinin kurucu bir parçası olduğu revizyon konseyinin revizyon yetkisiyle birebir örtüşmektedir. Bu konuda başkanın yetkileri New York Valisi'ninkileri geçmektedir, çünkü Başkan yetkiyi tek başına

kullanırken vali yetkiyi şansölyeyle ve yargıçlarla paylaşmaktadır; ancak Massachusetts Valisi'nin yetkileriyle tamamen aynıdır. Zaten Anayasa Kongresi maddenin bu bölümünü Massachusetts Anayasası'ndan birebir almış gibi görünmektedir.

Başkan, "Birleşik Devletler, ordu ve donanmalarının ve eyaletlerin milis kuvvetlerinin Birleşik Devletler için fiilen göreve çağrılmaları durumunda bunların başkomutanlığını yapacak; Birleşik Devletler'e karşı işlenen suçlarda, *impeachment hariç*, cezayı erteleme ve affetme yetkisine sahip olacak; gerekli ve yararlı gördüğü tedbirleri Kongre'nin görüşüne sunabilecek; olağan dışı durumlarda yasama organının iki kolunu veya içlerinden birini toplantıya çağırabilecek, *bir sonraki toplanmanın tarihine dair* iki kol arasında anlaşmazlık çıkması durumunda bir sonraki toplantı için uygun göreceği bir tarih belirleyecek; yasaların bağlılıkla uygulanmasını sağlayacak; Birleşik Devletler'in tüm görevlilerini atayacaktır." Bu noktaların çoğunda başkanın yetkileri hem Büyük Britanya Kralı'nınkilere hem de New York Valisi'ninkilere benzemektedir. Ayrışan temel noktalar şunlardır: *Birincisi*, Başkan milis kuvvetlerine yalnızca yasal düzenleme yoluyla bilfiil Birliğin hizmetine çağırıldığı ayrıksı durumlarda komutanlık edecektir. Büyük Britanya Kralı'nın ve New York Valisi'nin kendi yetki alanlarındaki milis kuvvetleri üzerindeki komutanlık yetkisi süreklidir. Dolayısıyla bu bağlamda başkanın yetkileri diğer ikisinden daha düşüktür. *İkincisi*; başkan, Birleşik Devletler ordu ve donanmalarına komutanlık edecektir. Bu noktada yetkisi kâğıt üzerinde Büyük Britanya Kralıyla aynı olsa da gerçekte ondan çok daha azdır. Konfederasyon'un birincil general ve amirali olarak kara ve deniz kuvvetlerinin üstün kumandanlığını ve komutasını yürütmekten başka hiçbir görevi yoktur. Öte yandan Britanya Kralının yetkileri savaş *ilan etmekten* donanma ve ordu *toplayıp düzenlemeye* uzanmaktadır ki bizde bu yetkiler incelediğimiz Anayasa'yla yasama organına bırakılacaktır.[158] Öte taraftan New York Valisi'ne eyalet

158 Pensilvanya'dan TAMONY ismiyle yazan bir yazar Büyük Britanya Kralının başkomutanlık yetkisini yıllık olarak çıkarılan bir yasaya borçlu olduğunu yazdı. Gerçekte ise kralın bu yetkileri çok eskilere dayanmaktadır ve yalnızca Blackstone tarafından I. Charles'ın Uzun Parlamentosu'nda düzenlenen bu hükme Cilt I, sayfa 262'de "tüm

anayasası, yalnızca milis kuvvetlerine ve donanmaya komuta etme yetkisi vermiştir. Ne var ki eyaletlerin bazılarının anayasaları valilerine hem ordu hem de donanma yönünden başkomutanlık yetkisini açıkça tanımıştır, özellikle New Hampshire ve Massachusetts eyaletlerinde valilere verilen yetkilerin bu konuda Birleşik Devletler başkanından geniş olduğu iddia edilebilir. *Üçüncüsü*; başkanın af yetkileri, *impeachment hariç*, sınırsızdır. New York Valisi, *impeachment* dâhil, ancak yüksek ihanet ve cinayet hariç, af yetkisi kullanabilmektedir. Politik sonuçları açısından bakıldığında, burada valinin yetkileri Başkan'dan daha geniş değil midir? Hükûmete karşı yapılan tüm komplo ve kumpaslar, fiilen yüksek ihanet boyutuna geçmediği sürece af yetkisine girdiği için affa uğrayabilir. Dolayısıyla eğer böyle bir kumpasın başında New York Valisi olursa, bu plan gerçek bir saldırı aşamasına geçmediği sürece, suç ortaklarının ve destekçilerinin bütünüyle cezasız kalmalarını sağlayabilir. Öte yandan Birliğin Başkanı olağan hukuk yollarında soruşturulacak yüksek ihaneti affedebilse bile *impeachment* soruşturmalarından ve mahkûmiyetten hiçbir suçluyu herhangi bir biçimde kurtaramayacaktır. Kamusal özgürlüklere karşı yapılacak bir saldırıya girişmek için tüm hazırlık çalışmalarının cezasız kalacak olması, eğer silaha sarıldıktan sonra başarısız olunursa ölüm ve malvarlığına el konulması gibi yaptırımlara kıyasla kötücül arzuları daha fazla alevlendirmez mi? Sonuncusunda beraber bu kalkışmalara girişilecek kişinin kendisinin de yakalanması ve suç ortaklarının cezasız kalmasını sağlayabilecek makamdan uzaklaştırılması olasılığı daha büyük bir caydırıcılık sağlamıyor mu? Bu konuda daha iyi bir yargıya varabilmek için önerilen Anayasa'da yüksek ihanet suçunun "Birleşik Devletler'e karşı savaş çıkarma, düşmana bağlılık, yardım ya da yataklık etme" ile sınırlandırılmış olmasının ve New York Anayasası'nda da benzer bir kapsam çizildiğinin de akılda tutulması gerekir.

mantığa ve teamüllere aykırı" denilerek karşı çıkılmıştır. II. Charles'ın 13'üncü yasasının altıncı bölümünde Majestelerinin krallığı ve hâkimiyeti altındaki tüm milislerin üstün yönetim ve komutanlık yetkisinin, tüm kara ve deniz kuvvetlerinin, tüm kalelerin ve askerî arazilerin GEÇMİŞTE VE GÜNÜMÜZDE Majestelerinin ve asil soyuna mensup İngiltere krallarına ve kraliçelerine ait olduğu, Parlamento'daki hiçbir kamaranın tek başına ya da bir arada bu yetkilere sahip olamayacağı düzenlenmektedir.

Dördüncüsü; başkan, ulusal meclisin toplantılarını yalnızca tarih konusunda uyuşmazlığa düşerlerse erteleyebilmektedir. Britanya'da monark Parlamentoyu tatil, hatta feshedebilmektedir. New York Valisi de eyalet yasama organını belirli bir süre için tatile çıkarabilmekte; bu yetki bazı zamanlarda çok önemli amaçlar için kullanılabilmektedir.

Başkanın Senato'nun tavsiye ve rızasıyla ve senatörlerin üçte ikisinin onay vermesiyle antlaşmalar yapma yetkisi bulunmaktadır. Büyük Britanya Kralı tüm dış ilişkilerde ulusun tek ve mutlak temsilcisidir. Tamamen kendi keyfine göre barış, ticaret, ittifak ya da herhangi başka türde antlaşmalar yapabilir. Kralın konudaki yetkisinin mutlak olmadığı ve yabancı güçlerle yaptığı sözleşmelerin Parlamentonun revizyonuna ve onayına tabi olduğu ima edilmiştir. Ancak incelediğimiz konuda dillendirilene kadar böyle bir şeyden kimsenin haberi olmadığına inanıyorum. O Krallık'taki bütün hukukçular[159] ve Britanya Anayasası hakkında bilgi sahibi herkes, yerleşik bir gerçek olarak, antlaşmalar yapma ayrıcalığının tüm boyutlarıyla Tac'ın yetkisinde olduğunu ve kraliyet yetkisiyle imzalanan antlaşmaların ek bir prosedür olmaksızın tüm hukuksa geçerliliğe ve bağlayıcılığa sahip olduğunu biliyor. Parlamentonun bazen mevcut yasaları yeni bir antlaşmadaki şartlara uygun hâle getirmek için değiştirdiği doğrudur; büyük olasılıkla antlaşmaların bağlayıcı olabilmesi için Parlamentonun iş birliğinin gerektiği yanılsamasını doğuran şey budur. Gelgelelim Parlamentonun bu müdahaleleri farklı bir nedenden kaynaklanmaktadır: gelirlere ve ticarete ilişkin en yapay ve karmaşık sistemleri antlaşmanın yürürlüğe girmesiyle yapılan değişikliklere uyarlama ve makinenin yeni işleyişe uygun olarak işleyebilmesi için yeni hükümleri ve önlemleri yürürlüğe sokma gereksiniminden. Dolayısıyla başkana verilmesi niyetlenen yetki ile Britanya Kralı'nın şu an elinde bulundurduğu yetki birbirleriyle karşılaştırılamaz. Birinin tek başına yapabildiklerini diğeri yasama organının bir kolunun onayıyla yapabilmektedir. Bu noktada federal

159 Bkz. Blackstone'un *Commentaries* kitabı, cilt I, sayfa 257.

yürütme organının yetkisinin eyalet yürütme organının yetkisini aştığı ise itiraf edilmelidir. Ancak bu, antlaşmalar yapma yetkisinin münhasıran birliğin elinde bulunmasının doğal bir sonucudur. Konfederasyon dağılacak olsaydı eyaletlerin yürütme organlarına da böylesi hassas ve önemli bir yetkinin verilmesi tartışılabilirdi.

Başkanın ayrıca elçileri ve diğer kamusal görevlileri kabul etme yetkisi vardır. Bu, pek fazla iftiraya konu olmuş olmasına karşın, bir yetkiden çok bir saygınlık meselesidir. Bu hükûmetin yönetiminde etki doğurmayacak bir iştir ve bir yabancı görevlinin geldiği her seferinde, bu görevli yalnızca bir öncekinin boşalan yerini doldurmak için gelmişse bile, yasama organını ya da onun bir kolunu bir araya toplamaya çalışmaktan çok daha az zahmetlidir.

Başkan, elçileri ve diğer kamusal görevlileri, Yüksek Mahkeme yargıçlarını ve Birleşik Devletler'in yasayla kurulan ve Anayasa'yla başka yolla oluşturulması öngörülmemiş diğer tüm makamlarına gelecek görevlileri aday gösterip *Senato'nun tavsiye ve rızası ile* atayacaktır. Büyük Britanya Kralı ise bu saygınlık pınarından çok daha fazla pay almaktadır. Yalnızca tüm makamlara atama yapmamakta, ayrıca makamlar yaratabilmektedir. Keyfine göre soyluluk niteleyen unvanlar dağıtabilmekte ve kiliselerle alakalı sayısız ayrıcalığa sahiptir. Bu konuda başkanın yetkileri Britanya Kralı'na göre açıkça daha düşük düzeydedir, ayrıca eğer New York Anayasası'nı yorumlarken başkanın uygulamasını da dikkate alacak olursak New York Valisi'ne bile denk değildir. Atama yetkisi bizde, validen ve Senato'nun, Meclisçe seçilen dört üyesinden oluşan bir konseye verilmiştir. Vali, aday gösterme hakkına *el atmış* ve sık sık bu hakkı *kullanmıştır*, ayrıca atama konusunda belirleyici oy ona *verilmiştir*. Gerçekten aday gösterme hakkı da varsa, bu konuda yetkileri başkana denk hâle gelmekte, belirleyici oya sahip olmasıyla da başkanın yetkilerini geçmektedir. Ulusal hükûmette Senato ikiye ayrılırsa bir atama yapılamayacaktır; New York'ta aynısı olursa ise Vali işleri eli-

ne alıp kendi aday gösterdiği kişinin atamasını yapabilir.[160] Başkanın ulusal yasama organıyla birlikte yapacağı atamaların tamamen kamuya açık olduğunu ve New York Valisi'nin atamalarının en fazla dört kişinin ve çoğu zaman yalnızca iki kişinin daha katıldığı gizli bir odada gözden uzak yapıldığını düşünürsek; aynı zamanda konseydeki bu kadar az sayıdaki kişi üzerinde etki kurmanın Ulusal Senato'nun kalabalığında etki kurmaktan ne kadar kolay olacağını dikkate alırsak, bu eyalet'in yöneticisinin makamlar üzerindeki yetkisinin uygulamada Birliğin yöneticisinden çok daha fazla olduğunu tereddütsüz kabul etmek durumunda kalırız.

Dolayısıyla başkanın antlaşmalar konusundaki Senato'yla kesişen yetkisi dışında toplamda yetkisinin New York Valisi'nden daha fazla mı yoksa az mı olduğuna karar vermek hiç kolay değildir. Daha da açık görünüyor ki başkan ile Büyük Britanya Kralı arasında bir paralellik kurabilmek mümkün değildir. Yine de aralarındaki farkların çarpıcılığını daha iyi gösterebilmek için en temel farklarını bir araya toplamak yararlı olacaktır.

Birleşik Devletler Başkanı *dört* yıl için, seçimle göreve gelmektedir. Büyük Britanya Kralı kalıcı ve *kalıtsal* olarak göreve gelen bir yöneticidir. Birisi kişisel olarak ceza alabilir ve itibarsızlaştırılabilir; diğerinin kişiliği kutsal ve dokunulmazdır. Birinin yasama organının yasaları üzerinde *nitelikli* veto hakkı; diğerinin *mutlak* veto hakkı bulunmaktadır. Biri ulusun kara ve deniz kuvvetlerine kumandanlık edebilmekte; diğeri buna ek olarak savaş *ilan etme*, ordu ve donanma *toplama* ve *düzenleme* yetkisine sahiptir. Biri yasamanın bir koluyla iş birliği içerisinde antlaşmalar yapabilir; diğer antlaşma yapma yetkisine *tek başına* sahiptir. Birinin atama yapma konusunda benzer iş birliğine gereksinimi vardır; diğeri atamaları tek başına yapar. Biri kimseye hiçbir ayrıcalık bahşedemez; diğeri

160 Yalnız içtenlikle söylemem gerekiyor ki Valinin aday gösterme hakkına el atmasının yeterli temele sahip olduğunu düşünmüyorum. Buna karşın, bunun uygunluğu anayasal olarak sorgulanana kadar hükûmetin bu uygulamasını akıl yürütmelerimizde kullanmamız haklı çıkarılabilir. Zaten bu konuyu bir kenara bırakıp yalnızca diğer etmenleri ele alsak ve bu etmenlerin neticelerini incelesek bile aynı sonuçlara varırız.

yabancılara yurttaşlık ve sıradan insanlara soyluluk verebilir, tüzel kişiliklerin sahip olduğu tüm haklara sahip şirketler kurabilir. Biri ticaret ve ulusun para birimi hakkında hiçbir kural koyamaz; diğeri pek çok açıdan ticarette hakemlik yapmakta, bu sıfatla piyasalar ve fuarlar kurabilmekte, ağırlık ve ölçü birimlerini düzenleyebilmekte, sınırlı süreler için ambargolar koyabilmekte, para basabilmekte, yabancı paranın dolaşımına izin verebilmekte ve yasaklayabilmektedir. Birinin zerre kadar bir ruhsal yetkisi yoktur; diğeri ulusal kilisenin üstün şefi ve yöneticisidir! Bu kadar farklı iki şeyin birbirine benzediğine bizi ikna etmeye çalışanlara ne yanıt vermeli? Tüm iktidarın, halkın seçimle ve belirli bir dönem için göreve gelen hizmetkârlarının elinde olacağı bir hükûmetin bir aristokrasi, bir monarşi ve bir despotizm olduğunu söyleyenlere verilmesi gereken yanıtın aynısı.

Federalist, 70 (HAMILTON)

Yürütme Konseyi Fikrinin İncelenmesi ve Yürütmenin Birliği Bakımından, Aynı Konudan Devam

Güçlü bir yürütmenin cumhuriyetçi yönetim fikriyle uyuşmadığına dair kendisine savunucular bulabilmiş bir iddia var. Bu tür hükûmetin bilge destekçileri bu varsayımın doğru olmadığını ummalıdırlar; çünkü eğer doğru olduğunu söylerleyse kendi ilkelerini çiğnemek zorunda kalacaklardır. İyi bir hükûmetin tanımlayıcı unsurlarından birisi yürütmede zindeliktir. Toplumu dış saldırılara karşı korumak, yasaların istikrarlı biçimde uygulanabilmesini sağlamak, bazen adaletin olağan işleyişini bozan düzensiz ve zorba hiziplere karşı mülkiyeti korumak, hırstan hizipleşmeden ya da anarşiden doğacak kalkışmalara ve saldırılara karşı özgürlükleri güvence altına almak için bu bir zorunluluktur. Roma tarihine dair biraz olsun bilgisi olan herkes o cumhuriyette halkın tek bir adamın mutlak gücüne, diktatör unvanlı birine, despotluk hevesleri taşıyan hırslı bireylerin entrikalarına, davranışları devletin varlığını tehdit eden bir sınıftaki yurttaşların kalkışmalarına ve Roma'nın fethini ve imhasını amaçlayan dış güçlerin işgallerine karşı ne kadar sık korunmak zorunda kaldığını bilir.

Bu konuda savları ve örnekleri çoğaltmanın anlamı yoktur. Zayıf bir yürütme, beraberinde hükûmetin yönetilmesinde zayıflığı getirir. Zayıf bir yönetim, kötü bir yönetimin diğer adıdır ve eğer hükûmet kötü yönetiliyorsa, teoride kulağa nasıl geldiği fark etmeksizin o hükûmet, kötü bir hükûmettir.

Dolayısıyla kavrama yeteneğine sahip herkes zinde bir yürütmenin gerekliliğine ikna olacaktır. Geriye bu zindeliğin hangi unsurlarla sağlanacağı sorusu kalıyor. Bu unsurlar, cumhuriyetçi anlamda güvenliği sağlayan diğer unsurlarla ne kadar bir araya getirilebilirler? Anayasa Kongresi'nin sunduğu plan bunları ne düzeyde bir araya getirmektedir?

Bir yürütmenin zindeliğini sağlayan unsurlar birlik, görev süresi, maaşına dair uygun bir hüküm ve uygun yetkilerdir.

Cumhuriyetçi anlamda güvenliği sağlayan unsurlar gereken düzeyde halka bağımlılık ve gereken düzeyde sorumluluktur.

İlkelerin sağlamlığı ve görüşlerinin adilliği konusunda en ünlenmiş politikacılar ve devlet insanları tek bir yürütme ve kalabalık bir yasama organı konusunda hemfikirdirler. Son derece yerinde biçimde yürütmenin en önemli niteliğinin zindelik olduğunu ve bunun en iyi biçimde tek elde toplanırsa sağlanabileceğini; yasamanın ise halkın güvenine layık olmak, ayrıcalık ve çıkarlarını korumak için müzakereye ve bilgeliğe gereksinim duyduğunu belirlediler.

Birliğin zindelik için yararlı olduğuna karşı çıkan olmayacaktır. Tek kişi, çok sayıda kişiye kıyasla karar alma, etkinlik, gizlilik ve istihbarat konularında çok daha avantajlı olacak, kişi sayısı arttıkça bu noktalarda kayıplar meydana gelecektir.

Birlik iki biçimde yok edilebilir: ya yetkinin eşit saygınlığa ve yetkiye sahip iki veya daha fazla yöneticiye verilmesiyle ya da yetkinin danışman sıfatlı başkalarının denetlemesine veya iş birliğiyle kullanılmak üzere görünüşte tek kişiye verilmesiyle. İlkine Roma'nın ikili konsülü; ikincisine ise bazı eyalet anayasalarından örnek verilebilir. Eğer doğru hatırlıyorsam, yürütme yetkisi için tek bir kişiye güvenen yalnızca iki eyalet vardır: New York ve New Jersey.[161] Yöneticinin birliğini yok etmenin iki yönteminin de taraftarları vardır ama yürütme konseyini destekleyenler sayıca daha fazladır. İki yönteme de

161 New York'ta atama yapma amacı hariç hiç konsey yoktur. New Jersey'de ise valinin danışabileceği bir konsey vardır. Ancak Anayasa'nın lafzından anladığım kadarıyla bu konseyin kararları valiyi bağlamamaktadır.

benzer nedenlerle karşı çıkılabilir ve bunlar çoğu açıdan birlikte incelenebilir.

Diğer ulusların deneyimleri bu konuda pek az yol gösterebilir. Ancak eğer bize bir şey öğretiyorlarsa o da yürütmede çoğulluğu pek abartmamanın gerektiğidir. İki Praetorları olan Akhalıların sonunda bir tanesini kaldırdıklarını görmüştük. Roma tarihinde konsüller ve zaman zaman konsüllerin yerine geçen askerî görevliler arasında çıkan gerilimler yüzünden cumhuriyetin başına gelen çok sayıda kötülük vardır. Öte taraftan bu deneyimler bize yöneticilerin çokluğundan edinilmiş hiçbir özel getiri örneği sunmamaktadır. Konsüller arasındaki gerilimlerin daha sık ya da daha ölümcül olmaması şaşılacak şey gibi görünmektedir; ta ki cumhuriyetin çoğu zaman tek taraftan yönetildiğini ve en sağduyulu politika olan hükûmeti iki konsül arasında bölüştürme fikrinin mevcut koşullar tarafından da zorunlu kılındığı ve konsüller tarafından izlendiğini dikkate alana kadar. Soylular, eski otoritelerinin ve saygınlıklarının korunması için plebeianlarla sürekli çekişme içindeydiler; genellikle soyluların içinden seçilen konsüller de soyluların ayrıcalıklarının savunulmasında kişisel çıkarları olduğu için çoğu zaman onların tarafındalardı. Bu birlik güdüsüne ek olarak, cumhuriyetin orduları imparatorluğunun sınırlarını önemli ölçüde genişlettikten sonra, yönetimi konsüller arasında kurayla bölmek yerleşik bir gelenek hâline geldi: biri şehri yönetmek için Roma'da kaldı diğeri daha uzak illere komuta etti. Bu yöntem kuşkusuz, aksi takdirde cumhuriyetin barışını bozabilecek olan bu çekişmeleri ve rekabeti önlemede büyük etkiye sahip olmuştur.

Ancak tarihsel araştırmanın loş ışığını bir kenara bırakıp kendimizi yalnızca akıl ve sağduyunun gereklerine bağlayacak olursak da, yürütmede çoğulluk fikrinin bütün biçimlerini reddetmek için onu kabul etmekten çok daha fazla neden olduğunu keşfedeceğiz.

Ne zaman iki ya da daha fazla insan ortak bir işe kalkışsa orada fikir ayrılığı tehlikesi doğar. Bu kişiler bir de kamusal güven gerektiren bir makamdaysalar ve ortak saygınlık ve yetkilerle donatılmış iseler bu tehlikeye bir de kişisel öykün-

me ve düşmanlık olasılıkları eklenir. Bunlardan en az biri ve özellikle hepsi birden ortaya çıkarsa, en çirkin düşmanlıkların baş gösterebileceği bir ortam oluşur. Ne zaman bu olsa yetkiyi bölüşenlerin saygınlığını azaltır, otoritelerini zayıflatır ve planlarını ve eylemlerini olumsuz etkiler. Olur da bir ülkenin çok sayıda kişiden oluşturulan yüksek yürütme makamında böyle bir şey ortaya çıkarsa, hükûmetin en kritik acil durumlarında en önemli tedbirlere engel olabilir veya onları bozguna uğratabilir. Daha da kötüsü, yürütmeyi oluşturan farklı kişilere bağlı hissedecek bireyler yüzünden çok şiddetli ve uzlaştırılamaz hizipler ortaya çıkabilir ve toplum bölünebilir.

İnsanlar çoğu zaman bir şeye, yalnızca onu planlamada hiçbir rol alamadıkları için ya da hoşlanmadıkları kişiler tarafından planlanmış olduğu için karşı çıkarlar. Fakat eğer kendilerine danışıldıysa ve onaylamadıklarını bildirdilerse, karşıtlığı artık kendileri açısından özsaygılarının gerektirdiği zorunlu bir görev olarak görmeye başlarlar. Gururları ve yanılmadıklarını gösterme isteği gereği karşı çıktıkları önlemin başarısını bozguna uğratmak isterler. Dürüst ve iyi huylu insanlar, bu eğilimin bazen ne kadar vahim boyutlara taşındığını ve toplumun büyük çıkarlarının ne sıklıkla tutkularını ve kaprislerini insanlığa yansıtabilecek kadar güvene sahip olabilmiş kimselerin kibir, aşırı gurur ve dik başlılıkları yüzünden feda edildiğine sayısız kez tanık olmuştur. Belki de şimdi halkın fakat soru, sonuçlarıyla, bu aşağılık kırılganlığın hatta daha ziyade iğrenç ahlaksızlığın insan karakterindeki etkilerine dair üzücü kanıtlar sunacaktır.

Özgür hükûmetin gerekleri uyarınca, sözü edilen kaynaktan çıkacak sakıncalar zorunlu olarak yasama organının oluşumunda göz ardı kullanılmalıdır ama yürütme organının oluşumunda bunlara katlanmak gereksiz ve dolayısıyla mantıksızdır. Yine yürütme konusunda zararlı etkileri çok daha fazla olacaktır. Yasama meclisinde kararların hızlı alınması çoğu zaman yarar değil zarar doğurur. Yasama organındaki görüş ayrılıkları ve karşıtlıklar, bazen yararlı planları da engelleyebilse de, çoğu kez müzakere ve tedbirliliği teşvik eder ve çoğunluktaki aşırılıkları frenlemeye yarar. Bir kez bir ka-

rara varıldığında da karşıtlıklar sona erer. O karar artık yasa olmuş ve ona direnmek cezalandırılabilir hâle gelmiştir. Ne var ki yürütme organındaki çekişmelerin dezavantajlarını hafifleten veya ortadan kaldıran hiçbir olumlu sonuçları yoktur. Etkileri saf ve tek yönlüdür. Çekişmelerin ortadan kalkacakları bir an da yoktur. İlk adımdan nihai sonucuna kadar ilgili oldukları planın veya önlemin uygulanmasını zorlaştırmaya ve zayıflatmaya hizmet ederler. Yürütme için en yararlı unsurlara, yani zindelik ve hıza, sürekli olarak zarar verirler ve bu zararları dengeleyecek hiçbir yarar sunmazlar. Savaş durumlarında, zindeliği ulusal güvenlik için siper oluşturacak yürütmenin çoğulluğu her şeyi tehlikeye atabilir.

Bu gözlemlerin çok fazla destekçisi olmayan birinci sisteme, yani eşit saygınlık ve yetkilere sahip birden çok yöneticinin olduğu sisteme daha çok uyduğu itiraf edilmelidir. Aynı ağırlıkta olmasa bile dikkate değer bir ağırlıkta, diğer sistem için de, yani yürütmenin işlemlerini anayasal bir konseyin onayıyla yaptığı sistem için de geçerlidir. O konseydeki kurnaz kimseler tüm yönetim sistemini bozup zayıflatabilir. Böyle kimseler olmasa bile, salt görüş ve bakış açılarındaki çeşitlilik, yürütme yetkisinin kullanılmasına bir zayıflık ve tembellik alışkanlığı katmak için yeterli olacaktır.

Yürütmede çoğulculuğa karşı ilk sistem kadar ikincisi için de geçerli en önemli itirazlardan biri, hataları gizleme ve sorumluluğu yok etme eğiliminde olmasıdır. İki tür sorumluluk vardır: kınanma ve cezalandırılma. Özellikle seçimle göreve gelinen makamlar için ilki ikincisinden daha önemlidir. Güven gerektiren görevlerdeki kimseler, hukuki ceza gerektiren çirkinliklerden çok, halkın güvenini artık hak etmediklerini yansıtan eylemlerde bulunur. Gelgelelim yürütmenin çoğaltılması, iki sorumluluğun da saptanmasını güçleştirir. Karşılıklı suçlamaların ortasında, tehlikeli bir önlemin veya bir dizi zararlı önlemin kusurunun veya cezasının kime düşmesi gerektiğini belirlemek çoğu zaman olanaksız hâle gelir. Kusur ve ceza olasılıkları birinden diğerine o kadar büyük bir maharetle ve o kadar makul görünümler altında kaydırılır ki kamuoyu gerçek sorumlu hakkında kuşkuya kapılır. Fark-

lı düzeyde ve türden role sahip olan birkaç aktörün olduğu yerlerde bir ulusal hataya ya da aksiliğe yol açmış olabilecek koşullar bazen o kadar karmaşıktır ki ortada bir kötü yönetimin olduğu açıkça görülebilse de bu kötü sonuçtan kimin sorumlu tutulabileceğini saptamak olanaksız olabilir.

"Konseyim aksi yönde karar verdi." "Konseyde bu konuda öylesine fikir ayrılıkları vardı ki bu noktada daha iyi bir karara varabilmek olanaksızdı." Bu türden bahaneler her zaman yardıma koşmaya hazırdır, doğru veya yanlış olmaları fark etmez. Peki kim yapılan zararlı işlemin gizli kaynaklarını sıkı bir incelemeye tabi tutma zahmetine girmek ve şimşekleri üzerine çekmek isteyecektir? Bu ucunda ışık görünmeyen görevi üstlenmek isteyecek kadar azimli bir yurttaş bulunabilse dahi, ilgili taraflar arasında gizli bir antlaşma yapıldıysa işlemin koşullarını belirsizlik bulutuyla sararak eylemin hangi tarafın sorumluluğunda olduğunu belirlemeyi olanaksız kılmak çok kolay olacaktır.

Bu eyalette valinin bir konseyle beraber çalıştığı tek örnekte, yani kamu görevine atamalar yapma konusunda, sözünü ettiğimiz açılardan bu yöntemin fenalıklarını gördük. Önemli görevlere, skandal atamalar yapıldı. Bazılarında kepazelik o kadar açıktı ki TÜM TARAFLAR atamanın uygunsuzluğunu kabul etti. Bir soruşturma yapıldığında vali suçu konsey üyelerine attı, konsey üyeleri aday gösterenin vali olduğunu söyledi, halk ise çıkarlarının bu kadar niteliksiz ve apaçık uygunsuz ellere kimin yüzünden teslim edildiğini bir türlü öğrenemedi. Bireylere duyduğum duyarlılıktan, bu konunun ayrıntılarına girmeyeceğim.

Bu söylenenlerden, yürütmede çoğunluğun halkı, devredilen tüm yetkilerin dürüstlükle kullanılmasını sağlayan en büyük iki güvenceden yoksun kıldığı açıktır. Bu güvencelerden *ilki* kamuoyudur; ancak yürütmede çoğunluk kamuoyuna etkinliğini kaybettirmekte ve bir kötü tedbirin nasıl alındığına dair çok sayıda anlatı yaratarak onu bölmektedir. *İkinci* güvence, güvendikleri kimselerin kusurlu davranışlarını, onları görevden alabilmek ve durum gerektirdiğinde de cezalandırabilmek için, kolayca ve açıkça saptayabilmektir.

İngiltere'de kral kalıcı bir yöneticidir ve kamusal barış için kabul edilen temel ilke kralın yönetimden sorumlu olmadığı ve kişiliğinin kutsal olduğudur. Dolayısıyla krala, verecekleri tavsiyelerden ulusa karşı sorumlu olan anayasal bir konsey eklemekten daha akıllıca hiçbir şey olamaz. Bu yapılmasaydı yürütme organının hiçbir sorumluluğundan söz edilemezdi; özgür bir hükûmette bu kabul edilebilir bir şey değildir. Yine de orada bile kral konseyin kararlarıyla bağlı değildir; ama konsey yine de verdiği tavsiyelerden sorumlu tutulabilir. Kral bu sıfatla kendi davranışlarının mutlak efendisidir ve konsey kararlarına uymak ve uymamak tamamen kendi takdirindedir.

Ne var ki her yöneticinin görevdeki davranışlarından kişisel olarak sorumlu olmasını gerektiren bir cumhuriyette, Britanya Anayasasındaki gibi konsey yalnızca gerekli olmamakla kalmaz, aksine varlığı ters etki yaratır. Büyük Britanya monarşisinde Baş Şef'in yasaklanmış sorumluluğunun yerini alan bir organ, bir bakıma Kral'ın düzgün davranması için ulusal adalet tarafından alınmış bir rehin gibidir. Amerikan cumhuriyetinde ise aksine varlığıyla Baş Şef'in zorunlu sorumluluğunu yok etmeye ya da fazlasıyla azaltmaya yarar.

eyalet anayasalarında çoğunlukla benimsenmiş olan yürütme konseyi fikri, yetkinin tek kişidense kalabalık bir grup elinde daha güvenceli olduğunu kabul eden cumhuriyetçi kıskançlık ilkesinde yatar. Bu ilkenin bu konuda da uygulanabilir olduğunu kabul etseydik bile, edinilecek avantajların ortaya çıkacak sayısız dezavantajdan fazla olmadığını söylerdim. Kaldı ki bu kuralın zaten yürütme erkine uygulanabilir olduğunu düşünmüyorum. Bu konuda ünlü Junius'un "derin, sağlam ve yetenekli" olarak andığı yazarın "yürütme yetkisi tek kişideyken daha kolay sınırlanabilir"[162] sözüne katılıyorum. İnsanların kıskançlıklarını ve dikkatlerini yöneltecekleri tek kişinin olması çok daha güvenlidir; yürütmenin tüm sayıca artışları özgürlüklere dost değil düşmandır.

Biraz düşünmek, yürütmeyi çoğaltarak ulaşılması amaçlanan güvenliğin ulaşılamaz olduğu konusunda bizi tatmin

162 De Lome.

edecektir. Sayılar, hizipleşmeyi zorlaştıracak kadar büyük olmalıdır, yoksa güvenlikten çok tehlike kaynağı yaratırlar. Birkaç kişinin birleşik itibarı ve etkisi, özgürlükler için, bu kişilerin ayrı ayrı itibar ve etkisinden çok daha çetin bir rakiptir. Dolayısıyla yetki tek başına ve bundan dolayı da yakından izlenen, sürekli kuşkulanılan ve tek başına nüfuzu pek az olan bir tek yöneticiye değil de yetenekli bir lider tarafından çıkarları ve istekleri kolaylıkla bir araya getirilebilecek kadar az sayıda insanın eline verildiğinde bu yetkiyi kötüye kullanmak daha kolay olacağı gibi, tehlikeli de olur. Roma'daki decemvirlerin (isimleri sayılarını da söylüyor)[163] bir bütün hâlinde haksız eylemlerinden bunların herhangi BİRİNDEN korkulduğundan çok daha fazla korkulurdu. Hiç kimse bu organdan çok daha fazla sayıda yönetici önermeyi düşünmemektedir. Konsey için altıdan bir düzineye kadar öneriler yapıldı. Bu sayıların en fazlası bile gruplaşabilmeyi zorlaştırabilecek kadar büyük değildir. Böyle bir gruplaşmadan Amerika, herhangi bir bireyin hırslarından çok daha fazla korkmalıdır. Yaptıklarından kendisi sorumlu olan bir yöneticinin konseyi, genellikle iyi niyetli işlemlerine karşı bir engelden başka bir işe yaramaz, sıklıkla ise kötülüklerinin aracısı ve suç ortağı, hatalarının önüneyse paravan görevi görür.

Masraflar konusu üzerinde durmayacağım; ama eğer konseyin üye sayısı, temel amacını gerçekleştirebilmesi için gerekli olan sayıda olursa, bu işi yapmak için evlerinden uzağa başkente gelecek üyelerin maaşlarının, kamusal giderler defterinde bu organın yararlarını aşacak kadar ciddi bir kalem oluşturacağı açıktır.

Son olarak şunu ekleyeceğim: Daha Anayasa taslağı ortaya çıkmadan önce bile bir eyaletten gelen tanıştığım neredeyse tüm zeki insanlar, bizim eyaletimizdeki yürütme BİRLİĞİNİN Anayasamızın ayırt edici özelliklerinin en iyilerinden biri olduğunu söylüyorlardı.

163 On. Latincede "decemviri" sözcüğü, on anlamına gelen "decem" ve erkek anlamına gelen "viri" sözcüklerinden türemiştir ve dolayısıyla "on erkek" demektir. (ç.n.)

Federalist, 71 (HAMILTON)

Aynı Konudan, Görevde Kalma Süresi Bakımından Devam

GÖREV süresinden, yürütmenin zindeliğinin ikinci şartı olarak söz edilmişti. Sürenin iki amaçla ilişkisi vardır: yürütmenin başının anayasal yetkilerini kullanırken kişisel sağlamlığı ve yönetimi altındaki idari sistemin istikrarı. İlki yönünden; görevde kalma süresi ne kadar uzun olursa bu önemli avantajın kazanılması olasılığı artar. İnsan doğasının genel bir ilkesidir: Bir insanın bir şeye sahip olma süresinin sağlamlığı veya güvencesizliğiyle orantılı olarak onunla ilgilenme düzeyi değişir. Geçici veya belirsiz bir sıfatla sahip olduklarına, sürekli veya net bir sıfatla sahip olduklarından daha az bağlı olacaklar; tabii ki ilki için değil, diğeri için risk almaya istekli olacaklardır. Bu sözler, bir politik ayrıcalık, saygınlık veya güven için de sıradan bir mülk için olduğundan daha az geçerli değildir. Buradan çıkarılacak sonuca göre eğer baş yönetici sıfatıyla hareket eden kişi görevini kısa sürede terk etmek *zorunda olduğu* bilinciyle hareket ederse, yetkileri kullanma biçiminden doğacak sakınca ve zararlarla veya toplumun bir bölümünde kötü niyetli düşüncelerin baş vermesiyle ya da yasama organında bir hizbin baskın gelmeye başlamasıyla pek az ilgilenecektir. Görevi terk etmesinin yalnızca yerine birinin seçilmesiyle gerçekleşecek bir *olasılık olduğunu* düşünürse ve eğer yeniden seçilmek istiyorsa, dilekleri korkularıyla bir araya gelerek yine dürüstlüğünü sarsmak ve onurunu lekelemek için güçlü bir teşvik sağlayacaktır. İki durumda da bu görevi tanımlayan nitelikler zayıflık ve kararsızlık olacaktır.

Yürütme organından, toplumdan ya da yasama organından gelecek akıntıların sadık ve uysal kölesi olmasını bekleyenler var. Bu kimseler hem hükûmetin gerçek amaçlarına hem de kamusal ongunluğun nasıl arttırılacağına dair yanlış düşüncelerden yola çıkıyor. Cumhuriyetçi ilke, halkın işleri yönetmek için güvendiği kimselerin davranışlarını bilinçli bir biçimde yönetmesini gerektirir; ancak bu, halkın, onu toplumun çıkarlarına ihanet etmeye iten kurnaz insanlar yüzünden edinebileceği tüm geçici dürtülere ve anlık tutkulara kayıtsız şartsız boyun eğmeyi gerektirmez. İnsanların genellikle KAMU YARARINI sağlamaya *niyetlendikleri* doğru bir gözlemdir. Bu, genellikle hataları için de geçerlidir. Sağduyulu insanlar, biri kamu yararını sağlamanın *araçları* konusunda her zaman *doğru düşündüğünü* iddia edecek birinin burnu büyüklüğünden tiksinti duyacaktır. Bilirler ki insanlar bazen yanılır. Hatta sürekli olarak parazitlerin ve dalkavukların dalavereleriyle, hırslı, açgözlü ve çaresiz kimselerin tuzaklarıyla, hak ettiklerinden daha fazla güven elde edebilmiş ya da güveni hak etmek yerine onu elde etmeye çalışan kimselerin kurnazlıklarıyla çevrilmiş hâldelerken, daha fazla hata yapmamaları şaşılacak şeydir. İnsanların çıkarlarının eğilimleriyle çeliştiği durumlar ortaya çıktığında, onlara zaman ve daha sakin ve ağırbaşlı düşünebilme fırsatı verebilmek için geçici yanılsamaya direnmek, bu çıkarların bekçisi olarak atadıkları kişilerin görevidir. Bu türden bir davranışla halkın, kendi hatalarından dolayı gerçekleşebilecek fazlasıyla ölümcül sonuçlardan kurtarıldığı ve halkın hoşnutsuzluğunu kazanmak pahasına halka karşı çıkabilecek yürekliliği ve yüce gönüllülüğü sergileyebilmiş kimselere karşı minnettarlıklarının kalıcı anıtlarını diktikleri örneklerden söz edilebilir.

Ne var ki her ne kadar yürütmenin halkın isteklerine kayıtsız şartsız boyun eğmesi gerektiği konusunda ısrar edecek olsak bile, yasama organının isteklerine karşı da aynı uysallığı göstermesinin uygun olmayacağı açıktır. İkincisi bazen halkın istekleriyle de çelişebilir ve diğer zamanlarda halk tamamen tarafsız kalabilir. Her iki varsayımda da kesinlikle yürütmenin, kendi fikri doğrultusunda zindelik ve kararlı-

lıkla hareket etmeye cesaret edebilecek bir durumda olması arzulanır.

Çeşitli yetki organları arasında bir bölünmenin gerektiğini söyleyen kural, aynı şekilde, bu bölünmenin bir organı diğerinden bağımsız kılacak şekilde tasarlanması gerektiğini de belirtir. Hem yürütme hem de yargı, yasama organına mutlak bağlı kalacaklarsa, yürütmeyi ve yargıyı yasama organından ayırmanın amacı nedir? Böylesi bir ayrım yalnızca kâğıt üzerinde kalacak ve istenen sonuçları vermeyecektir. Yasalara bağlı kalmak başka, yasama organına bağımlı olmak başkadır. İlki, iyi hükûmetin temel ilkeleriyle uyumludur; sonuncusu ise ihlal eder ve Anayasa'nın biçimi ne olursa olsun tüm yetkiyi aynı organda birleştirir. Yasama organının diğer tüm organları kendi içinde eritme eğiliminde olduğu, daha önceki yazılarda tamamıyla gösterilip örneklenmişti. Saf cumhuriyetçi bir yönetimde bu eğilim neredeyse karşı konulamaz düzeydedir. Bir halk meclisindeki temsilciler, bazen kendilerini halk sanıyorlar ve kendilerine herhangi bir çevreden gelen en küçük karşıtlıklara bile hoşgörüsüzlük ve tiksinti gibi güçlü duygu belirtileri gösteriyorlar; sanki yürütme ya da yargı organlarının kendilerine verilen haklarını kullanmaları, yasama meclisindekilerin ayrıcalıklarını ihlal ediyormuş ve onurlarına saldırıyormuş gibi. Genellikle diğer organlar üzerinde buyurucu bir kontrol uygulamaya eğilimli olurlar ve halk genellikle yanlarında olduğu için, her zaman hükûmetin diğer üyelerinin Anayasa'nın dengesini korumasını fazlasıyla zorlaştıran bir ivme ile hareket ederler.

Görev süresinin kısalığının, biri diğerini atama veya yerinden etme yetkisine sahip olmadıkça, yürütmenin yasama organından bağımsızlığını nasıl etkileyebileceği sorulabilir. Bu soruya yanıt hâlihazırda sözü edilen bir ilkeden, yani kısa süreli bir avantaj sağlayacağı bir konuya insanın pek az ilgi göstermesinden ve ona ulaşmak için büyük bir sakınca veya tehlike altına girerek kendini ifşa etme olasılığının düşük olmasından çıkarılabilir. Belki daha da bariz ama daha belirleyici olmayan bir başka yanıt, yasama organının kötücül bir

planına karşı çıkan ve dolayısıyla o organ tarafından hınç duyulan bir kişinin yeniden seçilmesinin, yasama organı tarafından, yasamanın halk üzerindeki nüfuzunu kullanarak tekrar seçilmemesini sağlayabileceğidir.

Yine dört yıllık sürenin önerilen amaca ulaşabilmek için uygun olup olmadığı ve eğer uygun değilse en azından açgözlü girişimlere karşı daha büyük güvence sağlayan daha kısa bir sürenin, yürütme için gerekli sağlamlığı ve bağımsızlığı sağlayamayacak olsa da, daha uzun bir süreye göre daha iyi olup olmayacağı sorulabilir.

Dört yıllık sürenin, ya da daha başka sınırları çizilmiş bir sürenin, önerilen amacı tam anlamıyla sağlamaya yetmeyeceği kesindir; ancak yürütmenin bu amaca dönük ruh ve tavrına çok önemli katkı sağlayacaktır. Bu dönemin başlangıcı ve bitişi arasında, görevin bitiş anının, yeteri kadar sağlamlığa sahip bir insanın davranışları üzerinde olumsuz bir yaratamayacak kadar uzak olduğu önemli bir ara dönem olacaktır. Ayrıca, bitiş anı gelene kadar, alınacak önlemlerin uygunluğuna dair toplumu bilgilendirebilmek için yeterince zamanının olacağı söylenebilir. Halkın yeni bir seçimle onun davranışları, güveni ve bunlarla birlikte sağlamlığı hakkında bir karara varacağı ana yaklaştığında, seçilemeyeceği olası olsa yine de görevdeki önceki devamlılığının kendisine sağladığı fırsatlardan, seçmenlerinin saygısını ve iyi niyetini bir kez kazanmış olma fırsatından destek alacaktır. Bu andan sonra bilgelik ve dürüstlüğüne dair sunduğu kanıtlar ölçüsünde yurttaşlarının saygı ve bağlılıklarını tekrar kazanabileceği söylenebilir. Dört yıllık süre bir taraftan yürütmede gerekli sağlamlığı sağlayıp ona gerekli değeri verebilecek kadar uzun, diğer taraftan ise kamusal özgürlükler için kaygı yaratmayacak kadar kısadır. Britanya Avam Kamarası çok zayıf bir başlangıçtan, *yalnızca yeni vergileri onaylama veya reddetme yetkisine sahip bir kurumdan* hızlı adımlarla tacın ayrıcalıklarını ve soyluların imtiyazlarını özgür hükûmetin ilkeleriyle uyumlu gördükleri sınıra kadar çekebilmişlerse ve kendilerini de yasama organında onlara denk bir kol hâline getirebilmişlerse, eğer bir defasında hem

kraliyet hem de aristokrasiyi ortadan kaldırabilmişlerse, Kilise ve Devlet gibi kadim kurumları alaşağı edebilmişlerse, yakın zamanda onlar tarafından girişilecek bir yenilik[164] olasılığı karşısında Monark'ı tir tir titretebilmişlerse, Birleşik Devletler Başkanı gibi sınırlı yetkilere dört yıl boyunca sahip olacak ve seçimle gelecek bir yöneticiden korkacak ne var? Anayasa'yla ona verilen görevlerin altından kalkamama olasılığı hariç bir şey var mı? Yalnızca şunu ekleyeceğim: Eğer görev süresinin sağlamlığı konusunda kuşku duyuluyorsa bile bu kuşku başkanın saldırılarından duyulan korkudan kaynaklanıyor olamaz.

164 Bay Fox'un Avam Kamarası'ndan geçen ama Lordlar Kamarası'nda söylenene göre halkın iyiliği için reddedilen Hindistan tasarısında olan budur.

Federalist, 72 (HAMILTON)

Aynı Konudan, Başkanın Yeniden Seçilebilmesi Hakkında Devam

Hükûmetin idaresi, en geniş anlamıyla, yasama, yürütme ve yargı işlemleri fark etmeksizin politik bütünün tüm işlemlerini kapsar; ancak en alışılagelmiş biçimiyle ve belki de en kesin anlamıyla, yürütmeye ilişkin ayrıntılarla sınırlıdır ve özellikle yürütme organının alanına girer. Dış görüşmelerin bilfiil yapılması, finansal planların hazırlanması, kamusal hazinenin yasama organının çıkardığı bütçeye göre düzenlenip harcanması, ordu ve donanmanın düzeni, savaş operasyonlarının yönlendirilmesi: hükûmetin idaresinden anlaşılanlar işte bunlar ve bu türden diğer işlerdir. Bu yüzden de bu işlerle doğrudan ilgilenen kimseler Baş Şef'in yardımcıları ve bakanları olarak görülmeli, başkanın denetlemesine tabi olarak düzenlenmeli ve görevlerine atanırken en azından aday gösterme aşamasına Başkan da katılmalıdır. Konuya bu açıdan bakılınca yürütmenin başındaki kişinin görev süresiyle idari düzenin istikrarı arasında çok yakın bir bağlantı olduğu hemen görülecektir. Selefinin yaptığı işleri tersine çevirmek veya geri almak, bir halefin, kendi yeteneğini ve liyakatini kanıtlayabileceği en iyi yol olarak görülür. Bu eğilime ek olarak; halkın seçimi, bir kamu görevlisini değiştirmek olmuş ise, göreve yeni gelen kişi, selefinin görevden alınmasının yaptığı işlerin beğenilmemesinden kaynaklandığını düşünecek ve ona daha az benzeyerek seçmenlerin beğenisini kazanmaya çalışacaktır. Bu düşünceler ve kişisel güven ve bağlılıkların etkileri, her yeni Başkanı altında görev yapan kimseleri değiş-

tirmeye itecek, dolayısıyla hükûmetin yönetiminde yer alan kişiler utanç verici ve yıkıcı bir değişkenlik girdabına sürükleneceklerdir.

Göreve gelme süresinin uzatılması ile yeniden seçilme koşulları konularının birbiriyle bağlantılı olduğunu düşünüyorum. İlki, görevlinin kendisine görevini iyi yapması yönünde teşvik ve kararlılık sağlamak ve topluma görevlinin aldığı tedbirlerin uygunluğunu ve dolayısıyla görevlinin göreve layık olup olmadığını gözlemlemek; zaman ve olanak vermek için gereklidir. İkincisi ise halk eğer bu gözlemler sonucunda kişinin davranışlarını onaylamış ise yetenek ve erdemlerinden daha uzun süre yararlanabilmek amacıyla görev süresini uzatabilmesi ve hükûmetin kalıcı olarak akıllıca bir sistemle yönetilebilmesini sağlayabilmesi için gereklidir.

İlk bakışta çok mantıklı, yakından bakıldığında ise çok yanlış olduğu görülen bir fikrin, Baş Şef'in görevde belirli bir dönem için kalabilmesi ve bu süre dolduğunda göreve ya sonsuza kadar ya da belirli bir süre içerisinde bir daha gelememesi fikrinin, bazı saygın destekçileri olmamış değildir. Göreve bir kez daha gelme yasağı, sonsuza kadar da olsa belirli bir süre için de olsa etkisi yaklaşık aynı olacaktır ve bu etki, yararlı olduğundan çok zararlıdır.

Yasağın bir zararlı etkisi, görevde iyi davranma güdüsünü azaltacak olmasıdır. Çoğu insan, görevinin ayrıcalıklarını belirli bir anda bırakmak zorunda olacağını bildiği bir görevde, eğer *hak ederse* devam etme hakkı *kazanabileceği* bir göreve kıyasla daha az gayretli hissedecektir. İnsan davranışlarının en çok etkileyen duygulardan birinin ödüllendirilme isteği olduğu ve insanın bağlılığına ilişkin en iyi güvencenin görevleriyle çıkarlarını kesiştirmek olduğu kabul edildiğinde, bu söylenilene karşı çıkılmayacaktır. Bir insanı kamu yararı için kapsamlı ve çetin girişimler planlamaya ve üstlenmeye sevk eden ve en soylu akıllara egemen olan tutku olan ün sevdası bile, bu planları olgunlaştırmak ve mükemmelleştirmek için kayda değer bir zaman ve kişiye başladığı şeyi bitirmesine izin verilmiş olmasını gerektirir. Eğer kişi tam tersine, işi ta-

mamlamadan önce sahneyi terk etmesi ve bu görevi ona düşman olan ya da altından kalkamayacak kişilere teslim etmesi gerekeceğini öngörürse, bu önemli işlere girişmekten cayacaktır. Bu durumdaki bir insandan en fazla, yararlı işler yapması değil, zararlı işler yapmaması erdemi beklenebilir.

Yasağın bir diğer kötü etkisi çıkarcı eğilimlere, hırsızlığa ve bazen de görevi istismara teşvik edecek olmasıdır. Bir kamusal göreve nasıl olduysa gelmiş olan ve sahip olduğu avantajlardan kısa bir süre sonra ayrılacağını bilen açgözlü bir insan, elindeki fırsatlar kaybolmadan önce onlardan yararlanmak için karşı koyulması güç bir arzu hisseder. Bu kişi, hasadın geçici olduğu kadar verimli de olmasını sağlamak için en yozlaşmış araçlara dahi başvurabilir. Ancak aynı kişi, eğer önünde başka bir fırsat olsa, görevinin olağan getirileriyle tatmin olabilir ve hatta bu fırsatı kaybetme riskini göze almak istemeyebilir. Açgözlülüğü, açgözlülüğüne karşı koruma sağlayabilir. Buna aynı adamın bir de açgözlü olduğu kadar kibirli ve hırslı olabileceğini de eklemeli. Eğer uygun davranarak saygınlığını da daha uzun süre devam ettirebileceğini umacak olursa ranta duyduğu açlığı, saygınlığa duyduğu açlık için feda edebilir. Fakat eğer önünde kaçınılmaz bir görevden el çektirilme varsa ve giderek yaklaşıyorsa, açgözlülüğü büyük olasılıkla tedbir, kibir ve hırs duygularına baskın gelir.

Ülkenin en saygın koltuğunda oturan hırslı biri de bu yüce koltuktan sonsuza kadar yoksun kalacağı günü bekliyor ve bunu göstereceği hiçbir niteliğin etkileyemeyeceğini biliyor olursa, gücünü devam ettirebilmek için her fırsat yaratıcı konjonktürden yararlanmak için şiddetli bir arzu beslemeye, aynı amaca görevini layığıyla yaparak ulaşmaktan çok daha yatkın olur.

Kendilerini en yüksek yönetici koltuğuna kadar yükseltebilecek güvene sahip olabilmiş, sonrasında ise bir daha sahip olamayacakları bir konum için iç çeken ve halk arasında hoşnutsuz hayaletler gibi dolaşan yarım düzine insanın varlığı, kamusal barış ve hükûmetin istikrarını arttırabilir mi?

Yasağın üçüncü kötü etkisi, toplumu, Baş Şef'in görevdeyken kazandığı deneyimlerden yoksun bırakmaktır. Tüm insanların kabul ettiği ilkenin en bilgece ve en basit biçimde söylenişiyle deneyim, bilgeliğin atasıdır. Ulusları yönetecek kimselerde deneyim kadar arzulanan ve gerekli bir nitelik var mıdır? Buna ulusun baş yöneticiliğinden daha fazla sahip olunması gereken bir görev var mıdır? Bu arzulanan ve zorunlu niteliği Anayasa'yla yasaklamak ve deneyim edineni, tam o uygun deneyimi edindiği anda görevi bırakmaya zorlamak akıllıca mıdır? İşte bu yasağın gerçek sonucu, insanların, tam ülkelerine daha yararlı hizmet edebilecekleri düzeye geldiklerinde yurttaşları tarafından o görevden alınmalarını zorunlu kılmaktır.

Yasağın dördüncü kötü etkisi, devletin içinden geçtiği bazı olağan üstü durumlarda varlığının kamusal güvenlik ve çıkarlar için mutlak önemde olduğu bir kişinin görevden alınmasıdır. Tarihte hiçbir ulus yoktur ki politik varlığını koruyabilmek için belirli kişilerin belirli durumlarda belirli görevlerde bulunması için mutlak bir gereklilik duymamış olsun. Olağanüstü anlarda, bu koşullara en uygun yurttaşlarından yararlanmayı kendi kendisine yasaklayan bir ulus, ne kadar akılsızca davranmış olur! O kişinin kişisel önemini bir kenara bıraksak bile bir savaşın ya da benzer bir krizin ortasında Baş Şef'i değiştirmenin, yerine gelen kişi eşit düzeyde nitelikli olsa bile, deneyimlinin yerine deneyimsiz geleceğinden ve yürürlükteki yönetim zinciri bozulacağından, toplumа zarar verici olacağı açıktır.

Yasağın beşinci kötü etkisi; yasağın, yürütmenin istikrarına anayasal bir engel görevi görecek olmasıdır. Ülkedeki en yüksek görevde bulunan kişinin değişimini *zorunlu kılarak*, alınan tedbirlerin değişimi de zorunlu hâle getirilmektedir. Kişiler değişirken tedbirlerin aynı kalması, pek beklenebilecek şey değildir. Genelde tersi olur. Değişim bir olasılık olarak durdukça, yönetimde istikrarın çok artmasından kaygılanmamızı gerektiren bir şey yoktur; tıpkı sürekli değişen konseylerin ve politikaların zararlı sonuçlarından kaçınmak

isteyen halk birilerine güven duymayı sürdürdükçe, bu kişileri kendilerine duyulan güvenin gereğini yerine getirmekten yasaklamamızın gerekmediği gibi.

İşte yasağın yaratacağı bazı sakıncalar bunlardır. Bu sakıncalar kalıcı bir yasakta daha da etki doğuracaktır ama tikel bir yasağın dahi kişinin yeniden göreve gelmesini uzak ve küçük bir olasılık hâline getireceğini dikkate aldığımızda, sözü edilen gözlemlerin tikel yasaklar için de neredeyse diğeri kadar geçerli olacağını söyleyebiliriz.

Bu sakıncaları dengeleyeceği iddia edilen avantajlar nelerdir? Söylenene göre şunlardır: Birincisi, yürütmenin daha bağımsız olması; ikincisi, halkın güvenliğinin artması. Bir kere eğer yeniden seçilme yasağı kalıcı olmazsa, birinci avantajın elde edilmesi mümkün olmaz. Kalıcı olsa bile yürütmenin başındaki kişinin bağımsızlığını feda edebileceği, görevinden başka bir hedefi olamaz mı? Uğruna feda edebileceği hiçbir bağlantısı, hiçbir arkadaşı olmayacak mı? Eğer bu kişi, görevinin bitme zamanı geldiğinde görevinden BELKİ ayrılacağını değil de KESİN ayrılacağını bilecek olursa, bu zaman geldiğinde belki onlarla aynı konuma belki daha aşağı konuma düşeceği insanlarla görevi sırasında ters düşmekten kaçınmaya daha istekli olmaz mı? Bağımsızlığının böyle bir yasakla artacağı mı yoksa azalacağı mı sorusuna yanıt vermek, hiç kolay bir iş değildir.

İddia edilen ikinci avantaj daha da kuşkuludur. Yasak kalıcı olursa, çarpık hırslara sahip biri, ki böyle biri kaygılanmak için kendi başına bir neden yaratır, iktidar ve üstünlük hırslarının alışkanlığın gücünü kazandığı bir görevden kalıcı olarak ayrılma konusunda sonsuz bir isteksizlik duyacaktır. Bu kişi eğer halkın iyi niyetini kazanacak kadar şanslı veya becerikli olabilmişse, kendi gözdelerini göreve getirmeyi yasaklayan taze bir örnek olarak duracak bu hükme karşı halkın nefret duygularını uyandırmayı ve onu meşru bir hüküm olarak görmelerini sağlayabilir. Halkın nefretinin gözdelerinin hırslarına dayanak olacağı böylesi durumlarda, özgürlüklere karşı tehdidin, toplumun anayasal haklarını kullanarak gö-

nüllü attığı oylarla birini görevde tutmalarından çok daha fazla olacağı söylenebilir.

Halkı, takdirini ve güvenini kazanan kimseleri görevde tutma hakkından yoksun bırakmak gerektiğini iddia eden bu abartılı düzeyde temkinli fikrin avantajları en iyi ihtimalle teorik ve kuşkulu, dezavantajları ise çok daha kesin ve belirleyicidir ve avantajlarına baskın gelmektedir.

Federalist, 73 (HAMILTON)

Aynı Konudan, Yürütmenin Maaşı ve Veto Yetkisini Düzenleyen Hüküm Bakımından Devam

YÜRÜTME yetkisinin zindeliği için üçüncü unsur, ona ödenecek maaşa dair uygun bir hükümdür. Bu konuya yeterince dikkat edilmez ise yasama ile yürütme organları arasındaki ayrımın kâğıt üzerinde ve etkisiz kalacağı açıktır. Yasama organının Baş Şef'in maaşı ve gelirleri üzerinde takdir yetkisine sahip olması, yasama organının ondan istediği düzeyde dalkavukluğu elde edebilmesini sağlayabilir. Ya onu açlığa sürükleyerek ya da eli bolluklarıyla baştan çıkararak takdirini yasama organının eğilimlerine teslim etmesini sağlarlar. Tabii geniş ifadelerle yapılan bu gözlemlerin kulağa niyetlenenden biraz abartılı gelmesi mümkündür. Baskıyla ya da kazanç vaadiyle görevine ihanete ikna edilemeyecek kimseler vardır. Fakat böylesi yüksek bir erdem pek az toprakta yetişir. Genellikle insanın gelirleri üzerindeki yetkinin, iradesi üzerindeki yetkiyi doğurduğu görülür. Böylesi basit bir hakikati olgularla da doğrulamak gerekirse, kendimizi bu ülkedekilerle sınırlasak bile, yürütmenin yasama organının parasal konulardaki düzenlemelerinin yarattığı kaygı veya cazibenin korkuttuğu ve ayarttığı yürütme organları konusunda örnek kıtlığı yaşanmaz.

Dolayısıyla önerilen Anayasa'da bu konuya özen gösterilmiş olması ne kadar övülse azdır. Anayasa'da şöyle yazmaktadır: "Birleşik Devletler Başkanı, belirlenen zamanlarda görevi için *seçilmiş olduğu dönem boyunca arttırılıp azaltılamayacak* bir maaş alacak ve Birleşik Devletler'den ya da eyaletlerden *bu süre boyunca başka bir ücret almayacaktır*." Bundan daha uygun

bir hüküm düşünebilmek olanaksızdır. Bir başkan atandıktan sonra yasama organı, seçildiği süre boyunca kendisine görevi karşılığında ne kadar maaş ödeneceğini ilk baştan belirleyecektir. Bu yapıldıktan sonra da yeni seçimle bir sonraki görev dönemi başlayana kadar maaşında arttırma ya da azaltma yapılamayacaktır. Ne gereksinimlerini karşılamayarak dayanıklılığını azaltabilirler ne de açgözlülüğünden yararlanıp onu yozlaştırabilirler. İlk anda ilan edilenler dışında ne Birlik veya üyeleri ona ödeme yapabilir ne de Başkan bunları kabul edebilir. Tabii ki ona Anayasa'yla tanınan bağımsızlığından vazgeçmesi veya terk etmesi için bir ödeme alamaz.

Yürütmenin zindeliği için sayılan son gereklilik, yeterli yetkilerdir. Şimdi Birleşik Devletler Başkanı'na verilmesi önerilen yetkileri inceleyelim.

İlk konu edeceğimiz şey başkanın yasama organının iki kamarasının yasa ve kararlarına karşı sınırlı bir veto yetkisi, başka deyişle, tasarıların yasa olmasına karşı çıkarak onları yasalaşmaları için yasama organının iki kolunun da üçte ikisinin onayını gerektirecek biçimde geri gönderme yetkisidir.

Yasama organının diğer organların alanlarına girme ve yetkilerini gasp etme eğiliminde olduğu önceki yazılarda birden çok kez belirtilmişti. Bunu önlemek için kâğıt üzerinde çizilecek sınırların yetersiz kalacağı ve her organı kendisini koruması için anayasal silahlarla donatmak gereğinden de söz edilmiş ve bunlara ilişkin kanıtlar sunulmuştu. Bu açık ve tartışmasız ilkelerden, yürütmeye yasama organının yasaları üzerinde mutlak ya da sınırlı bir veto yetkisine sahip olmasının yerinde olacağı sonucu çıkmaktadır. Böyle bir veto yetkisi olmazsa yürütme, yasamanın yağmalarına karşı kendini koruma olanağından tamamen aciz kalacaktır. Tüm yetkileri, birbirini izleyen bir dizi karar ile ya da tek bir oylamayla elinden bütünüyle alınabilir. Dolayısıyla şu ya da bu biçimde yasama ve yürütme yetkileri hızla aynı ellerde toplanabilir. Yasama organı yürütmenin haklarına saldırma yönünde bir eğilim duymasa bile, mantık ve kuram tek başlarına bize bunlardan birinin diğerinin insafına bırakılmaması ve kendini koruması için bazı anayasal ve etkili yetkilerle donatılması gerektiğini söylüyor.

Kaldı ki sözünü ettiğimiz yetkinin başka bir yararı daha vardır. Yalnızca yürütme için bir kalkan görevi görmez, ayrıca uygunsuz yasaların yürürlüğe girmesine karşı ek bir güvence sağlar. Yasama organındaki çoğunluğu etkileyebilecek aceleciliğin, kamusal yarara düşman duyguların veya hizipleşmenin sağlayabileceği olumsuz etkilere karşı toplumu koruyan yararlı bir fren görevi görür.

Veto yetkisinin yerindeliğine, tek bir insanın kalabalık bir insan grubundan daha fazla erdem ve bilgelik gösteremeyeceği, bu yüzden de yürütmenin başının yasama organı üzerinde herhangi bir türden kontrolünün olmamasının gerektiği belirtilerek karşı çıkılmaktadır.

Ne var ki bu iddia yakından incelendiğinde bunun sağlam olmadığı, yanıltıcı nitelik taşıdığı görülecektir. Veto yetkisi yürütmenin bilgelik ve erdem bakımından üstün olduğu varsayımına değil; yasama organının hiçbir zaman yanılmayacağının söylenemeyeceği, iktidar aşkının bazen hükûmetin diğer organlarının haklarına el atmasına neden olabileceği, hizipleşme ruhunun kararlarını etkileyebileceği, olayların sıcaklığıyla kendilerinin dahi daha sonra olgun düşündüklerinde kınayacakları tedbirlere başvurabilecekleri varsayımlarına dayanmaktadır. Yürütmeye böyle bir yetki vermenin birincil nedeni kendisi savunması için olanak sağlamak, ikincil nedeni ise acelecilik, dikkatsizlik ya da entrika sonucu çıkabilecek kötü yasalara karşı toplumu korumaktır. Bir tedbir ne kadar sık incelenirse ve onu inceleyenler arası çeşitlilik ne kadar fazla olursa konu hakkında etraflıca düşünmenin eksikliğinden ya da ortak bir tutku ya da çıkarın varlığından kaynaklanabilecek hatalar o kadar azalacaktır. Sakıncalı bir eğilimin hükûmetin tüm kısımlarını aynı anda sarması, bunlardan her birini teker teker sarmasından çok daha az olasıdır.

Belki, kötü yasamaları önleme yetkisinin iyi yasaları önleme yetkisini de içerdiği ve dolayısıyla yetkinin ilki için kullanılabileceği gibi ikincisi için de kullanılabileceği söylenebilir. Ne var ki bu itiraz, hükûmetlerimizin kimliğine ve varlığına en çok zararı verenin yasalardaki tutarsızlık ve değişkenlikler olduğunu doğruca görebilenleri ikna edemez. Yasamanın

aşırılıklarını sınırlamaya elverişli tüm yöntemleri dikkate alacaklar ve işleri, zarardan çok yarar getiren bir anda tutmak ve bu yolla yasama düzeninde daha fazla istikrar sağlamak isteyeceklerdir. Belki birkaç iyi yasa da engellenecektir evet. Ama bundan daha fazla sayıda kötü yasanın engellenecek olması ilkinin yaratacağı sakıncalara ağır basacaktır.

Hepsi bu da değil. Özgür bir hükûmette yasama organının ağırlık ve nüfuzunun üstünlüğü ve yürütmenin onunla güç çatışmasına girmekten zarar görebilecek olması, veto yetkinin çoğu zaman büyük bir ihtiyatla kullanılacağına ve bu uygulamaya gözü karalığın değil ılımlılığın hâkim olacağına ilişkin bir güvence oluşturur. Elinde koca bir egemenlik yetkileri demeti bulunan ve binlerce yönden nüfuz devşiren Büyük Britanya Kralı bile günümüzde Parlamento'nun iki kanadının ortak kararlarına karşı veto yetkisi kullanmaktan çekinmektedir. Büyük olasılıkla, hoş karşılamadığı bir tedbir önüne gelip de onu yasalaştırmak ya da yasama organıyla çelişip halkta hoşnutsuzluk yaratmak ikileminin ortasında bırakmadan önce, onu sahip olduğu nüfuzu kullanarak engellemektedir. Büyük olasılıkla bu ayrıcalığını, açık bir gereklilik ya da aşırı bir zorunluluk olmadıkça kullanmaya yeltenmeyecektir. O krallık hakkında yeterince bilgi sahibi herkes bu söylenenlerin doğruluğunu kabul edecektir. Tacın veto yetkisinin son kez kullanılması üzerinden çok uzun bir süre geçmiş durumdadır.

Britanya Kralı kadar güçlü ve yeri sağlam bir yönetici bile böyle bir yetkiyi kullanmaktan çekiniyorsa, saf bir cumhuriyetçi hükûmette dört yıl gibi kısa süreliğine göre gelen bir yürütme gücü olan Birleşik Devletler Başkanı'nın bu yetkiyi çok daha temkinli kullanmasını bekleyemez miyiz?

Bu yetkiyi, çok sık ve fazla kullanmaya kıyasla, gerekli olduğunda kullanmamanın yaratacağı tehlikelerin daha fazla olduğu açıktır. Bizzat, anılan kaynaktan, bu yetkinin kullanma biçimine karşı çıkan bir sav türetildi. Bu yetkinin görünüşte tiksindirici, pratikte ise yararsız olduğu söylendi. Ancak bu yetkinin çok seyrek kullanılacak olması, hiç kullanılmayacağı

anlamına gelmez. Tasarlandığı temel amaca uygun olarak, yani yürütmenin anayasal haklarına doğrudan bir saldırı olursa veya kamusal yarar açıkça ve tartışmasız olarak feda ediliyorsa, hoş görülebilir sertlikle bir kimse görev ve sorumluluğunun çağrısına uyarak anayasal olanaklarını kullanmak için savunmaya geçme gereği içerisinde bulacaktır. Karşı koyma güdüsü, ilk durumda çıkarlarının görevini korumakta yatmasından; ikinci durumda ise büyük olasılıkla seçmenlerinin de onu desteklediği bilincinden kaynaklanacaktır. Tabii ki yasamanın eylemlerinin zararlı olup olmadığı konusunda bir kuşku varsa halk doğal olarak yasamanın tarafında olacaktır; ancak eğer saldırı yeteri kadar açıksa halkta yasama lehine böyle bir önyargının olması olasılığı düşüktür. Bunu söylerken aslında aklımda, ortalama düzeyde yürekli bir yönetici var. Öyle insanlar vardır ki görevlerini ne koşulda ve hangi tehlike altında olursa olsun yerine getirecek kadar yüreklidirler.

Ne var ki Anayasa Kongresi bu konuda hem yürütmenin bu yetkiyi kullanmasını kolaylaştıracak hem de etkinliğini yürütme organının önemli bir kısmının takdirine bırakacak bir yol izlemiştir. Yürütmeye, mutlak bir veto yetkisi yerine, yukarıda tanımlanan biçimiyle sınırlı bir veto yetkisi tanımıştır. Bu yetki, mutlak vetoya kıyasla çok daha kolay kullanılabilecektir. Başkan tek VETOSUYLA önerilen yasayı tamamen bozguna uğratacağından çekinebilir; ama o yasanın yalnızca eğer yasama organlarının üçte birinden fazlasının kendisinin karşı çıkışlarına katılması hâlinde yürürlüğe girmeyeceğini bilirse bu yetkiyi kullanmaktan daha az çekinecektir. Kendi tutumu doğrultusunda yasa çıkmayacak olursa bile karşı çıkışının yasama organının önemli bir bölümü tarafından da desteklenmiş olacağından ve dolayısıyla bu tutumun kamuoyunda da bir karşılık bulacağı fikrinden destek alacaktır. Doğrudan ve kategorik bir veto daha sert görünecek ve konunun ilgilileri tarafından tekrar tartışılıp onaylanmasına ya da reddedilmesine karar verilmesi için tartışmaya açan sınırlı vetoya kıyasla hoşnutsuzluk yaratma olasılığı daha düşük olacaktır. Bu yetkinin gücendirme olasılığı düştükçe kullanılma olasılığı artar, dolayısıyla yetkinin daha etkili olması

sağlanmış olur. Uygunsuz fikirlerin sık sık yasamanın iki kolunun da üçte iki çoğunluğunu ele geçirmemesini umuyoruz; bu da yürütmenin dengeleyici etkisinin hatalı kullanılmasına karşı bir güvencedir. Kaldı ki her hâlükârda, kötücül fikirlerin basit çoğunluğun karar ve davranışlarını ele geçirmesinden daha büyük bir güvence öngörülmüş olmaktadır. Yürütmenin bu yetkisi çoğu zaman sessiz ve uyuklayan bir hâlde olacak; ancak esasında önemli etki doğuracaktır. İnsanlar meşru olmayan yollara girişirlerse kontrol edemeyecekleri bir yerden kendilerine engel olunabileceğini bilirlerse, sırf böyle bir engelin olasılığı dahi, eğer korkulacak hiçbir dış engel olmasaydı hiç düşünmeden girişecekleri o yoldan onları çoğu zaman caydırmaya yetecektir.

Başka bir yazıda da belirtildiği üzere bu eyalette sınırlı veto yetkisi, Vali, Şansölye ve Yüksek Mahkeme Yargıçlarından ya da onlardan herhangi ikisinden oluşturulacak bir konseye verilmiştir. Bu yetki, pek çok durumda, çoğu zaman sonuç doğuran biçimde kullanılmıştır. Yetkinin yararı o kadar ayyuka çıkmıştır ki ona Anayasa'nın oluşumu sırasında şiddetle karşı çıkanlar dahi bu deneyimlerden sonra takdirlerini açıkça dile getirir hâle gelmişlerdir.[165]

Başka bir yerde de söylediğim üzere, Anayasa Kongresi tasarının bu bölümünü oluştururken, bizim eyaletimizin modelinden uzaklaşıp Massachusetts Anayasası'ndaki modeli benimsemiştir.[166] Bu seçim için iki güçlü neden sunulabilir. İlki, yasaların yorumlayıcısı olan yargıçların daha önce yorumlayıcı sıfatlarıyla fikir beyan etmiş oldukları bir konuda uygunsuz bir önyargıya sahip olabilecekleri; diğeri ise çoğu zaman yürütmeyle bağlantılı olduklarından yürütmenin politik görüşlerini benimseye çok daha fazla yakın olabilecekleri ve bu nedenle de yürütme ve yargı organları arasında tehlikeli bir iş birliğinin ortaya çıkabilecek olmasıdır. Yargıçlar yasaları yorumlama dışındaki işlerden ne kadar uzak kalırlarsa o kadar iyidir. Onları yürütme tarafından etkilenebilecekleri ya da yozlaştırılabilecekleri bir konuma getirmek özellikle tehlikelidir.

165 Anayasa Kongresinin tasarısının ateşli karşıtlarından Bay Abraham Yates de bunlardan birisidir.

166 Hamilton burada 69 numaralı yazıya atıf yapıyor. (ç.n.)

Federalist, 74 (HAMILTON)

Aynı Konudan, Ulusal Kuvvetlere Komuta ve Af Yetkileri Bakımından Devam

Birleşik Devletler Başkanı, "Birleşik Devletler ordu ve donanmalarının ve eyaletlerin milis kuvvetlerinin Birleşik Devletler için *fiilen göreve çağrılmaları durumunda* bunların başkomutanlığını yapar." Bu hükmün yerindeliği o kadar açık ve aynı zamanda da eyalet anayasalarının sunduğu örneklerle öylesine uyum içinde ki hükmü açıklamak ya da savunmak için pek fazla şey söylemeye gerek bulunmuyor. Baş Şef'in yetkisini diğer konularda bir yürütme konseyiyle bölüştüren eyalet anayasalarının bile çoğunluğu askerî yetkiyi yalnızca yürütmenin başına vermiştir. Bir hükûmetin özen ve dikkatini vermesini gereken konular arasında savaş komutası konusu, yetkilerin tek elde toplanmasını özel olarak gerektiren bir konudur. Savaşın komutası aynı zamanda ulusal gücün komutası anlamına gelir, ulusal gücü komuta etmek ve işlemek ise yürütme yetkisini tanımlayan en olağan ve temel görevlerden biridir.

"Başkan, yürütmenin her dairesinin başındaki görevliden, görevine ilişkin her konuda yazılı görüşünü isteyebilir." Bunu tasarıda bir fazlalık olarak görüyorum, çünkü sağladığı hak zaten görevin kendisinden çıkarılabilir.

Başkan ayrıca "Birleşik Devletler'e karşı işlenen suçlarda, *impeachment hariç*, cezayı erteleme ve affetme" yetkisine sahiptir. İnsaniyet ve iyilik, af gibi iyi huylu bir ayrıcalığın pek az sınırlanmasını ve engellenmesini gerektirir. Her ülkenin

ceza yasaları (gerekli olduğu üzere) o kadar serttir ki talihsiz suçlar lehine istisnalara kolayca ulaşılamadığında adalet fazlasıyla kana susamış ve zalim bir görünüme bürünür. Yasaların sertliğini yumuşatmanın gerektiği durumlara tek kişinin karar vermesi çok daha uygundur, çünkü hem sorumluluk ne kadar az bölünmüşse sorumluluk hissi de o kadar güçlü olacağından tek kişinin doğru güdülerle hareket etme olasılığı daha fazladır hem de öç alma benzeri duygulara kapılma olasılığı daha düşüktür. Bir kardeşinin kaderinin *kendi yegâne takdirine* bağlı olduğu düşüncesi, insanda doğal olarak titizlik ve temkin uyandırır. Güçsüzlük ve göz yummakla suçlanma korkuları da, farklı yönlerden de olsa, yine aynı duyguları uyandırır. Öte yandan; insanlar, genellikle sayıca çokluklarından güven elde ettiklerinden, bir eylemde dik başlılıkla ısrar etmek için sık sık birbirlerini cesaretlendirebilirler ve hak edilmemiş ya da etki altında kalınarak verilmiş bir cezaya karşı kuşku duymaya ve eleştirel bakmaya daha az duyarlı olabilir. Tüm bu açılardan, affetme yetkisinin bir insan grubuna değil tek kişiye verilmesinin daha uygun olduğu görülmektedir.

Af yetkisini başkana verme tercihine, yanılmıyorsam, yalnızca yüksek ihanet suçuyla ilişkili olarak karşı çıkıldı. Bu konuda yetkinin yasama organının kollarından birine ya da ikisine beraber verilmesi gerektiği savunuldu. Bu konuda yasama organının da onayını almanın gerektiğini savunmak için güçlü nedenler olduğunu yadsımayacağım. İhanet suçu doğrudan topluma yönelmiş bir suç olduğundan, hukuk kişinin bir kez suçlu olduğuna karar verdiğinde artık affedilebilmesi için yasama organının kararına başvurmak uygun görünmektedir. Baş Şef'in de söz konusu suça ortak olma olasılığı tamamen göz ardı edilemeyeceğinden, öyle olması daha iyi olabilir. Ne var ki böyle bir fikre karşı çıkmak için de güçlü nedenler vardır. Öngörü ve sağduyuya sahip tek bir insanın, hassas zamanlarda, cezanın hafifletilmesinin lehinde ve aleyhindeki gerekçeleri dengelemek için kalabalık bir organa kıyasla çok daha uygun olacağına kuşku yoktur. Özellikle dikkat edilmesi gerekir ki ihanet, yakın dönemde

Massachusetts'te de olduğu gibi, sık sık toplumun önemli bir kısmını da kapsayan ayaklanmalarla ilişkilenir. Bu tür durumlarda bu suçu tetikleyen ruhtan halkın temsilcilerinin de etkilenmesi beklenebilir. Tarafların birbirlerine denk olduğu ve örnek bir cezayla caydırıcılığı sağlamanın gerekli olduğu durumlarda, suçluların dostları ve destekçileri, diğerlerinin iyi niyet ve zayıflıklarından yararlanarak, cezasızlığı sağlayabilir. Öte yandan eğer kalkışmanın altındaki neden çoğunluktaki hizipte hınç yarattıysa, yasama organı, adaletin hoşgörü ve merhamet gerektirdiği durumlarda dahi yüreklerini katılaştırıp acımasızlık edebilir. Ancak af yetkisini Baş Şef'e verme yönündeki temel sav şudur: Kalkışma veya isyan dönemlerindeki kritik bir anda kalkışmacılara ve isyankârlara yapılacak vakitli bir af önerisi, toplumda huzuru yeniden sağlayabilir. Öte yandan eğer bu kritik an kaçırılırsa tekrar böyle bir an yakalamak olanaklı olmayabilir. Yasama organının bir ya da iki kolunun toplanmasını ve böyle bir tedbire ilişkin karar vermesini sağlayana kadar sürüncemede geçecek süreç, çoğu zaman böylesi bir altın fırsatın kaçmasına neden olur. Bazen bir haftanın, bir günün ve hatta bir saatin kaybedilmesi ölümcül olabilir. Böylesi bir takdir yetkisinin başkana bazı özel zamanlarda verilmesinin mümkün olup olmayacağı sorulacak olursa iki yanıt verilebilir: Birincisi; sınırlı bir Anayasa'da böyle bir yetkinin devredilip devredilemeyeceği tartışmalıdır. İkincisi, cezasızlık olasılığı ortaya çıkarabilecek böylesi bir adımı önceden atmak büyük olasılıkla akıllıca olmaz. Olayların gidişatının dışında gerçekleşebilecek böylesi bir gelişme büyük olasılıkla bir korkaklık ya da zayıflık olarak algılanır ve suçluları daha da cesaretlendirir.

Federalist, 75 (HAMILTON)

Aynı Konudan, Antlaşmalar Yapma Yetkisi Bakımından Devam

Başkanın "Senato'nun tavsiye ve rızasıyla ve Senato'nun mevcut üyelerinin üçte ikisinin onayıyla antlaşmalar yapma" yetkisi olacaktır. Bu hükme farklı gerekçelerle ve hiç de yumuşak olmayan ifadelerle saldırılmış olsa da tasarının en iyi düşünülmüş ve en olağan üstü kısımlarından biri olduğunu ilan etmekten çekinmiyorum. Karşı çıkışlardan birinin gerekçesi, yetkilerin birbirine karıştırılması biçimindeki basmakalıp itirazdır: Bazıları antlaşmalar yapma yetkisinin yalnızca başkanda, diğerleri yalnızca Senato'da olması gerektiğini savunuyorlar. Bir başka karşı çıkış, antlaşmaları yapacak insan sayısının az olduğuna ilişkindir. Bu gerekçeyi benimseyenlerden bazıları Temsilciler Meclisi'nin de sürece dâhil edilmesi gerektiğini, diğerleri ise Senato'nun *mevcut* üyelerinin değil *tüm* üyelerinin üçte ikisinin onayının aranması gerektiğini iddia ediyor. Daha önce başka bir yazıda bu konuyu oldukça kapsamlı bir biçimde incelemiş olmakla övünüyorum.[167] O yüzden burada yalnızca özellikle bu sözü edilen karşı çıkışlara yanıt niteliğinde bazı ek söylemlerde bulunmakla yetineceğim.

Yetkilerin birbirine karıştırılmasıyla ilgili bu karşı çıkışın temelindeki ilkenin gerçek anlamı hakkında başka bir yerde yaptığım açıklamalara[168] dayanacağım ve yürütmeyle Senato'nun antlaşmalar konusundaki iş birliğinin bu ilkeye aykırı

167 Hamilton burada 64 numaralı yazıya atıf yapıyor. (ç.n.)
168 Hamilton burada 47 ve 48 numaralı yazılara atıf yapıyor. (ç.n.)

olmadığını kanıtlanmış kabul edeceğim. Antlaşmalar yapma yetkisinin özel niteliği nedeniyle bu iş birliği daha da yerindedir. Hükûmet konusunda yazan birkaç yazar bu yetkiyi yürütme yetkileri sınıfına sokuyor fakat bu keyfi bir sınıflandırmadır çünkü ikisinin de tanımına tam olarak girmese de yakından incelendiğinde yürütmeden çok yasama işlemi niteliğine yakın olduğu görülmektedir. Yasama erkinin özü yasa yapmak, başka bir deyişle toplumun düzeni için kurallar öngörmektir. Öngörülen yasaların uygulanması ve bu amaçla ve ortak savunma amacıyla ortak bir kuvvet oluşturulması da yürütme organının tüm yetkilerini oluşturmaktadır. Antlaşma yapma yetkisinin bunlardan ikisinin içine de girmediği açıktır. Bu yetki, var olan yasaları uygulama veya yeni yasa yapma kapsamında değildir. Zaten bunun ortak kuvvet oluşturma işiyle de hiç alakası yoktur. Yetkinin amacı yabancı uluslarla yasa gücünde olan ama bu gücü iyi niyet yükümlülüğünden alan SÖZLEŞMELER yapmaktır. Egemenin tebaası için öngördüğü kurallar değil, egemenle egemenin yaptığı anlaşmalardır. Dolayısıyla bu yetki ne yasama ne de yürütme organına ait olan ayrı bir gruba girmektedir. Başka bir yerde açıklanan nitelikleri nedeniyle yürütmenin bu işlemleri yürütmeye daha uygun oldukları görülüyor;[169] ancak antlaşmaların önemli bir güven ilişkisi gerektirmesi ve yasa gücünde uygulanacak olmaları yasama organının bütününün ya da bir bölümünün de sürece katılmasını gerektiriyor.

Yürütmenin başının kalıtsal bir monark olduğu devletlerde antlaşma yapma yetkisini bütünüyle yürütmeye vermenin ne kadar yerinde ve güvenli olduğundan bağımsız olarak, bu yetkinin tamamını yürütmenin başı olarak dört yıllığına seçilen birine vermek son derece tehlikeli ve yersizdir. Başka bir yerde belirtilen ve doğruluğu açık bir gözleme göre, kalıtsal bir monark, her ne kadar çoğu zaman halkının zorbası olsa da, hükûmetin gönencinin dış güçler tarafından yozlaştırılmasını önlemek için çok büyük bir kişisel çıkara sahiptir.[170] Ancak sıradan yurttaş statüsünden Baş Şef mevkiline yükse-

169 Hamilton burada 53 ve 64 numaralı yazılara atıf yapıyor. (ç.n.)
170 Hamilton burada 22 numaralı yazıya atıf yapıyor. (ç.n.)

len, ortalamadan fazla servet sahibi ve yakın gelecekte eski sıradan konumuna döneceğini bilen birisi, karşı çıkılması çok yüksek erdem gerektiren bir dürtüye, yani görevini çıkarlarına feda etmenin cazibesine kapılabilecektir. Açgözlü kimseler servet uğruna devletin çıkarlarına ihanet etme eğilimine sahip olabilirler. Hırslı kimseler yabancı güçlerin yardımıyla seçmenlerine ihanet etme pahasına kendi yükselişlerini sağlayabilir. İnsan davranışlarının tarihinden öğrendiklerimiz, dünyanın geri kalanıyla iletişimi sağlamak gibi bir ulusun en hassas ve önemli türden çıkarlarından birinin tek bir yöneticinin, ki bizde bunun karşılığı Birleşik Devletler Başkanı'dır, eline verilmemesi gerektiğini göstermektedir.

Antlaşma yapma yetkisini yalnızca Senato'ya vermek de yabancılarla görüşmelerde başkanın anayasal aracılığından sağlanacak yararlardan yoksun kalınmasına neden olurdu. Gerçi Senato'nun böyle bir durumda başkanın yardımını istemesi mümkündür; ancak gurur ya da entrikalar yüzünden bunu istemeyip bu işle kendi başına uğraşmak da isteyebilir. Bunun yanı sıra, Senato'daki üyelerin dış güçlerin güvenini ve saygısını kazanmaları, ulusun anayasal temsilcisine kıyasla çok daha zordur ve dolayısıyla aynı ağırlığa ve etkiye sahip olmayacaklardır. Bu nedenle Birlik, dış işlerin yönetiminde önemli bir avantajı; halk da yürütmenin iş birliğinin getireceği ek güvenceleri kaybetmiş olur. Böylesi bir güveni tek başına yürütmeye teslim etmek akıllıca olmayabilir; ama belirli bir oranda katılımının toplumun güvenliğine önemli katkı sağlayacağına kuşku yoktur. Başkan ve Senato'nun bu yetkiye ortaklaşa sahip olmalarının ikisinden birinin ona tek başına sahip olmasından çok daha güvenceli olacağı açıktır. Bir başkanın atanmasındaki koşulları yakından inceleyen kimseler, bu koşulların, göreve, antlaşma yapma sürecine katılmalarının çok yararlı olacağı bilgelik ve dürüstlüğe sahip kişilerin gelmesini sağlayacak nitelikte olduklarına katılacaklardır.

Önceki yazılardan birinde sözü edilen ve bu yazının başka bir yerinde değinilen noktalar, antlaşma yapma sürecine Temsilciler Meclisi'nin katılmaması gerektiğine yönelik ikna

edici ve güçlü kanıtlar oluşturur.[171] Sürekli değişiyor olması ve gelecekte üye sayısının da sürekli artacak olması, onu, böylesi bir görevi uygun biçimde yerine getirebilmesi için gerekli niteliklerden yoksun bırakmaktadır. Doğru ve kapsamlı dış politika bilgisi; aynı görüşlere sürekli ve sistematik bir bağlılık; ulusal mizaca dönük titiz ve yeknesak bir duyarlılık; kararlılık, *gizlilik* ve istihbarat, böylesi kalabalık ve değişken bir organın özellikleriyle bağdaşmaz. İşin karmaşıklığı ve çok fazla sayıda farklı organın onayını gerektirecek olması tek başına bu fikre güçlü bir karşı çıkış nedeni sunmaktadır. Bir antlaşmanın her aşamasında Temsilciler Meclisi'ni yeniden toplamak ve böylece konu hakkında karar verme sürecinin fazlasıyla uzaması çok sayıda sakıncanın ve masrafın kaynağı olur. Bu bile tek başına antlaşmalar yapma sürecine Temsilciler Meclisi'nin de katılması fikrini reddetmek için yeterlidir.

Geriye kalan tek itiraz, onay için *mevcut* Senato üyelerinin üçte ikisinin değil de Senato'daki üye tam sayısının üçte ikisinin daha iyi olacağı yönündeki itirazdır. Soruşturmalarımızın ikinci aşamasında, bir hükûmet organının karar almasında basit çoğunluktan daha fazlasının gerekli kılınmasının hükûmetin işleyişini bozma ve çoğunluğu dolaylı olarak azınlığa tabi kılma eğiliminde olduğu gösterilmişti. Bu düşünce bizim fikrimizi kanıtlamak için yeterlidir: Anayasa Kongresi, antlaşmaların yapılması sürecinde ya kamusal meclislerin faaliyetiyle ya da toplumun çoğunluk görüşünün sürece katılmasıyla edinilebilecek olan avantajı, en iyi biçimde sağlayabilmiştir. Üye tam sayısının çoğunluğu aransaydı, çoğu zaman bir bölüm üye toplantıya katılmayacağından, pratikte oy birliği aranmış olurdu. Böyle bir ilkenin hâkim olduğu her politik kurumun tarihi iktidarsızlık, karmaşa ve düzensizlik tarihidir. Roma'da Tribünlerden; Polonya'da Diyet Meclisi'nden, Hollanda'da Eyaletler Meclisi'nden buna örnekler sunulabilirdi; ama evimizde yaşadığımız örnek yabancı emsalleri gereksiz kılmaktadır.

Organın üye tam sayısının belirli bir oranının oyunu gerektirmek büyük olasılıkla katılan üyelerin çoğunluğunu

171 Hamilton burada 64 numaralı yazıya atıf yapıyor. (ç.n.)

gerektirmeye kıyasla kalabalık karar almanın getireceği bir avantajı sağlamaz. Birincisi, azınlığın katılmadığı kararların geçmesini güçleştirerek görüşmelere katılım isteğini azaltır. İkincisi, organın işleyişini tek bir üyenin varlığına veya yokluğuna göre değiştirecek bir *orana* bağlı kılmak tam tersi etki yaratır. Ayrıca üyelerin toplantılara katılmaları sağlanırsa kararlara katılacak kişi sayısı diğer olasılığa kıyasla çok daha artar ve gecikmeler de azalır. Mevcut Konfederasyon altında iki üyenin bir Devleti *temsil edebileceği* ve genellikle *temsil ettiği*; şu anda Birliğin *tüm yetkilerine* sahip olan Kongre'nin ise, amaçlanan Senato'yu oluşturan kişi sayısından daha fazla kişiyle nadiren toplandığı unutulmamalıdır. Buna bir de şu anda üyelerin eyaletler hâlinde oy verdiklerini ve her eyaletten yalnızca bir üyenin mevcut olması hâlinde o oyun sayılmadığını eklediğimizde, üyelerin bireysel olarak oy kullanacakları Senato'da geçerli oy sayısının çoğu zaman mevcut Kongre'den sayıca fazla olacağını da ekleyebiliriz. Buna bir de başkanın da antlaşmalar yapma yetkisine ortak olacağını eklediğimizde, Yeni Anayasa'da antlaşmalar yapma yetkisinin mevcut Konfederasyon'a kıyasla kötüye kullanımlara ilişkin çok daha fazla güvence içerdiği kolaylıkla söylenebilir. Bir adım daha ileriye giderek, yeni eyaletler kurulmasıyla birlikte Senato'nun genişleyeceği de dikkate alındığında, yalnızca görevin yeterli sayıda insana emanet edildiği değil, bundan daha fazla insana güvenilmesi durumunda muhtemelen bu görev için hiç de uygun olmayacağı da kabul edilecektir.

Federalist, 76 (HAMILTON)

Aynı Konudan, Hükûmet Görevlilerini Atama Yetkisi Bakımından Devam

Başkan, "elçileri ve diğer kamusal görevlileri, Yüksek Mahkeme yargıçlarını ve Birleşik Devletler'in yasayla kurulan ve Anayasa'yla başka yolla oluşturulması öngörülmemiş diğer tüm makamlarına gelecek görevlileri *aday gösterip* Senato'nun tavsiye ve rızası ile atayacaktır. Ancak Kongre, uygun gördüğü alt düzeydeki görevlere atama yapma yetkilerini yasayla başkana, mahkemelere ya da daire yöneticilerine bırakabilir. Başkan, *Senato'nun tatilde olduğu süre* içerisinde boşalan *tüm görevlere*, atananların görev süreleri Senato'nun izleyen döneminin bitiminde *sona ermek üzere*, atama yapma yetkisine sahiptir."

Daha önceki bir yazıda "hükûmetlerin iyiliği veya kötülüğünün en iyi sınanma aracının iyi bir yönetim üretmeye uygunluğu ve yatkınlığı olduğu" belirtilmişti.[172] Eğer bu söylenenin doğru olduğu kabul edilecek olursa sözü edilen hükümler incelendiğinde bu açıdan övgüye değer oldukları görülür. Birlikteki makamları doldurmaya layık insanların seçilmesi için bu kadar iyi akıl edilmiş bir tasarı bulmak kolay değildir. Bu konuyu genel olarak yürütmeye bağlamanın gerektiğini kanıtlamaya dahi gerek yoktur.

Olağan durumlar için atama yetkisinin yalnızca üç yöntemle düzenlenebileceği herkes tarafından kabul edilecektir. Yetki ya tek kişiye ya makul sayıda kişiden oluşan *seçilmiş* bir

172 Hamilton burada 68 numaralı yazıya atıf yapıyor. (ç.n.)

meclise ya da tek kişiye ama bu meclisin onayı koşuluyla verilebilir. Halkın bütünü tarafından kullanılmasının olanaksız olduğu hemen görülecektir çünkü başka hiçbir şey yapacak zamanları kalmaz ve diğer tüm dertlerini bir kenara bırakmaları gerekir. Dolayısıyla bundan sonraki akıl yürütmelerde bir insan grubu ya da meclisi denildiğinde seçilmiş bir grup ya da meclis anlaşılmalıdır. Halk, sayıları ve dağınık durumları gereği sistematik hile ve entrika duygularından etkilenmez. Zaten yetkinin seçilmiş bir insan grubuna verilmesine karşı yöneltilecek temel itiraz budur.

Konu hakkında kendileri de akıl yürütmüş ya da bu yazılarda başkanın atanmasına ilişkin söylenenlere hak vermiş kimseler, sanıyorum ki, bu göreve büyük olasılıkla daima en azından saygın sayılabilecek düzeyde yetenekli bir insanın geleceği görüşüne katılır. Bunu öne sürerek, belirli makamlar için gereken özel nitelikleri analiz etmek ve değerlendirmek için tek kişinin, kural olarak, eşit ve hatta daha üstün muhakeme yeteneğine sahip bir grup insandan daha uygun olduğunu iddia ediyorum.

Tek kişinin tekil ve bölünmemiş sorumluluğu, görev duygularına ve saygınlığına karşı doğal olarak daha duyarlı olmasını sağlar. Böylece kendisini daha güçlü bir yükümlülük altında hissedecek ve doldurulacak görevler için gerekli olan nitelikleri dikkatle araştırmaya ve onlara en layık kişileri tarafsızlıkla seçmeye daha çok ilgi duyarlar. Her birinin farklı bağlılıkları olması beklenebilecek bir grup insana kıyasla, tek kişinin, *daha az* kişisel bağlılığı olur, dolayısıyla bu kişi dostluk ve yakınlık duygularının yanıltılmasına çok daha az yatkındır. İster kendimizle ister bizim seçimimizin veya tercihimizin nesnesi olacak başkalarıyla ilgili olsun, kişisel düşünceler kadar insanın tutkularını kışkırtmaya yatkın hiçbir şey yoktur. Bu nedenle makamlara atama yetkisinin bir meclis tarafından uygulanmasında meclisi oluşturan bütün üyelerin sahip oldukları tüm kişisel ve hizipçi beğenilerin ve nefretlerin, taraftarlıkların ve antipatilerin, takıntıların ve düşmanlıkların birer rol oynamasını bekleyebiliriz. Bu koşullarda yapı-

lacak her seçim, elbette, ya bir tarafın diğerine karşı kazandığı bir zaferin ya da taraflar arasında bir uzlaşmanın sonucu olur. İki durumda da adayın gerçek nitelikleri göz ardı edilir. İlk durumda, hizbi bir araya getirmeye en uygun nitelikler, kişiyi göreve getirmeye en uygun niteliklerden daha fazla dikkate alınır. İkincisinde ise koalisyon bir çıkar dengesine gider: "Siz bize bu mevki için bunu verin, bu mevki için de siz istediğinizi seçin." Pazarlığın olağan koşulu bu olacaktır. Hiziplerin birinin galip gelmesinde de, uzlaşmalarında da, temel hedef nadiren kamusal hizmetlerin geliştirilmesi olur.

Bu ilkelerin doğruluğu, Anayasa Kongresi tarafından önerilen hükmü hatalı bulanların en akıllıları tarafından da kabul edilmiş görünüyor. Federal Hükûmet için atamalarda yetkinin yalnızca başkana verilmesi gerektiğini savunuyor. Ancak böylesi bir durumdan sağlanabilecek tüm avantajların *aday gösterme* yetkisinden edinilebileceği kolayca görülebilir; böylece başkana atamalar için mutlak yetki verilmesinin de önüne geçilmiş olunur. Aday gösterme işinde karar kendisinindir; Senato'nun onayıyla kimin görevi dolduracağını aslında o seçmiş olacağından; sorumlulukları, nihai seçimi bizzat yapmasındaki kadar yüksektir. Bu açıdan bakıldığında, aday göstermeyle atama arasında hiçbir fark yoktur. Görevlerden birini layığıyla yerine getirmesini sağlayacak gerekçeler, diğeri için de geçerlidir. Kimse başkan tarafından aday gösterilmeksizin atanamayacağından, aslında atanan herkes, başkanın seçimidir.

Gerçi aday gösterdikleri reddedilebilir, ancak bunların yerine aday gösterecek olan yine kendisidir. Sonunda göreve atanacak kişi, ilk tercihi olmasa da, yine onun tercihi olacaktır. Ayrıca aday gösterdiklerinin çok sık reddedilmesi de küçük bir olasılıktır. Senato sırf istedikleri başka birisi var diye önerilen adayı reddedemez, çünkü bir sonraki aşamada o kişinin aday gösterileceğinden emin olamazlar. Gelecekte gösterilecek adayların ilk reddettiklerinden daha iyi olacağından dahi emin olamazlar. Ayrıca ret kararları reddedilen birey ve Baş Şef'in karar verme yetisi üzerinde bir tür lekeleme oluş-

turacağından, çok özel ve güçlü nedenler olmadığı sürece sık sık ret kararı verilmesi olası değildir.

Peki, Senato'nun iş birliğinin aranmasının amacı nedir? Senato'nun onayı, sessiz ancak güçlü bir etki doğuracaktır. Bu, başkanın kayırmacılık eğilimine girmesine karşı mükemmel bir frendir ve uygun olmayan kişilerin eyalet kayırmaları, aile bağlantıları, kişisel bağları veya popülerlikleri sayesinde atanmalarını büyük ölçüde engeller. Ek olarak, yürütmede önemli ölçüde istikrar da doğurur.

Bir kişi bütün atamaları yapma yetkisinin yalnızca kendisinde olduğunu bildiğinde, yapacağı seçimin yasama organının ayrı ve bağımsız bir kolu tarafından tartışılıp karara bağlanacağı duruma kıyasla, özel eğilim ve çıkarları tarafından çok daha rahatlıkla yönetilir. Reddedilme olasılığı, seçim yaparken titiz davranmak için güçlü bir güdü yaratır. Kayırma eğilimleri ya da göreve yakışmayan popülerlik isteği, saygınlığına ve seçimlere bağlı olan politik varlığına yönelen tehdit tarafından baskılanır. En seçkin ve kazançlı görevlere, tek başarısı onunla aynı eyaletten gelmek, ona bir biçimde yakın olmak ya da keyfine göre yönetebileceği kadar önemsiz olmak olan kişileri atamaktan hem utanır hem de çekinir.

Bu görüşlere, başkanın aday gösterme yetkisinden kaynaklanacak nüfuzu kullanarak Senato'nun onayını güvence altına alacağı iddia edilerek karşı çıkıldı. Politik konularda rastlanan, insan doğasının rüşvete eğilimli olduğu varsayımı, neredeyse insan doğasının tamamen dürüst olduğu varsayımı kadar hatalıdır. Yetki devri uygulamasının kendisi, insanların onlara güvenilebilecek kadar erdem ve onura sahip olduklarını gösterir. Deneyimler de teoriyi doğrulamaktadır. En yozlaşmış dönemlerin en yozlaşmış hükûmetlerinde bile erdem ve onura rastlanır. Britanya Avam Kamarası hem o ülkede hem de burada uzun süre rüşvetçilikle suçlanmıştır. Bu suçlamanın büyük ölçüde sağlam temellere dayandığı kuşkusuzdur. Ancak ulusun meclislerin büyük bölümünü önemli etkiye sahip bağımsız ve kamusal ruhlu kimselerin oluşturduğu da eşit düzeyde kuşkusuzdur. Dolayısıyla

kralların (günümüzdeki kral istisna değildir) hem insanlara hem de tedbirlere karşı önyargılarını frenleyen şey yine bu organdır. Dolayısıyla yürütmenin zaman zaman Senato'daki bazı bireyleri etkisi altına alması mümkün olsa da Senato'nun bütününün dürüstlüğünü satın alabileceği iddiası zorlama ve olasılık dışıdır. İnsan doğasını ne erdemlerini ne de ahlaksızlarını abartarak, olduğu gibi görmek isteyen bir insan, Senato'ya güvenmek için yeterli gerekçemizin olduğunu görür: Yalnızca Senato üyelerinin çoğunluğunun yürütme tarafından yozlaştırılması ya da ayartılması olanaksız olduğundan değil; ayrıca atama yapma konusunda onayının gerekmesinin yürütmenin davranışları üzerinde etkili ve yararlı bir kısıtlama yaratacak olmasından da dolayı. Senato'nun dürüstlüğü tek güvence de değildir. Yürütmenin yasama organı üzerinde etkili olmasının önüne geçmek için Anayasa çok önemli güvenceler öngörmüştür. Anayasa şöyle diyor: "Hiçbir senatör ya da temsilci, *seçilmiş olduğu görev süresi boyunca*, Birleşik Devletler'de bu süre içerisinde oluşturulmuş ya da maaşı arttırılmış bir göreve atanamaz; Birleşik Devletler için görev yapan hiç kimse görev süresi boyunca yasama organı kollarından birinin üyesi olamaz."

Federalist, 77 (HAMILTON)

Başkanlık Makamının Oluşumunda, Atama Yapma Yetkisine Dair Ek Bir Değerlendirme ve Kalan Yetkilerin Kısa Bir İncelemesiyle Sonuç

Atama işlerinde Senato'nun başkan ile iş birliği yapmasının yönetimde istikrarı sağlamaya yardımcı olacağından söz edildi. Atama yapmak için olduğu gibi, görevden almak için de bu organın rızasına gereksinim duyulacaktır. Böylece Baş Şef değiştiğinde, atamaları yalnızca Başkan yapıyor olsaydı olması beklenebilecek bir şey, yani hükûmetin görevlilerinin de çok şiddetli ve genel bir devrimden geçmeleri, gerekmeyecektir; tabii ki, görevdeki kişilerin o göreve layık olduklarını tatmin edici biçimde göstermiş olmaları koşuluyla. Yeni başkan, daha çok istediği bir kişinin lehine bir değişiklik girişiminde bulunmaya çekinecektir, çünkü Senato'nun bu girişimi engelleyebileceğini ve dolayısıyla saygınlığını zedeleyebileceğini düşünecektir. İstikrarlı bir yönetimin değerini en iyi anlayanlar, kamusal görevlilerin resmî görevlerini, hükûmetteki en istikrarlı kolun onayına bağlamanın en iyi seçenek olduğunu takdir edecektir.

Bazıları başkan ile Senato'nun atamalar konusundaki iş birliğinin başkana Senato üzerinde uygunsuz bir etki sağlayacağını, diğerleri ise bunun tam tersi sonuç doğuracağını söylediler; ikisinin de doğru olmadığına ilişkin güçlü kanıtlar var. İlk iddiayı tam hâliyle söylersek, onu zaten reddetmiş olacağız. Tam hâli şöyle bir şeye denk düşmektedir: Başkan Senato üzerinde uygunsuz bir *etkiye sahip olacaktır*, çünkü Senato'nun onu *kısıtlama* yetkisi olacaktır. Bu tam bir anlam

karmaşasıdır. Hiç kuşku yok ki, atama yetkisinin yalnızca başkana verilmesi durumunda başkanın Senato üzerindeki nüfuzu, Senato'nun denetlemesi altında aday gösterme yetkisine sahip olmasına kıyasla, çok daha fazla olacaktır.

Şimdi tersine bakalım: "Senato, yürütmeyi etkileyecektir." Daha önce birkaç kez daha söylediğim gibi, bu karşı çıkış o kadar muğlak terimlerle ifade edilmiştir ki ona kesin yanıt vermek olanaksızdır. Bu etki ne şekilde uygulanacak? Hangi amaçlar açısından? Burada kullanıldığı anlamıyla birilerini etkileme gücü, onun üzerinden kazanç sağlamak anlamına gelmektedir. Senato başkanın aday gösterdiği kişileri reddetme hakkını kullanarak başkandan nasıl bir kazanç sağlayabilir? Eğer kamusal yarar reddi gerektirmesine karşın başkanın gözdesi kimseleri onaylayıp suyuna gidecekleri söylenecek olursa da yanıtım şu olur: başkanın, seçtiği kimselerin Senato tarafından onaylanmasından kişisel bir çıkarının olacağı durumlar o kadar az olacaktır ki Senato'nun bu uyumluluğu, onun üzerinde önemli bir etki yaratmayacaktır. Dahası, mevcut saygınlığın ve ücretlerin *kaybedilmesini* sağlayabilecek GÜÇÜN, buna erişmeyi engelleyebilecek GÜÇTEN daha etkili olduğu açıktır. Başkan üzerinde etki yaratmaktan anlaşılan şey onu *kısıtlayabilmek* ise, zaten yapılması istenen şey tam da budur. Bu kısıtlamanın, atama yetkisini tek başına yürütmeye vermekle sağlanabilecek avantajları da sağladığı gösterilmişti. Aday gösterme yetkisi, tüm yararları içermektedir, hem de zararlardan arınmış olarak.

Önerilen tasarıda hükûmet görevlilerinin atanmasıyla ilgili hükümlerle bizim eyalet anayasamızdaki hükümleri karşılaştırdığımızda, ilkinin çok daha iyi olduğunu görüyoruz. İlkinde aday gösterme yetkisi mutlak biçimde yürütmeye verilmiştir. Her gösterilen aday yasamanın bir kolunun tamamının onayına sunulduğundan, atama sürecinin niteliği gereği yaşanacak bir sorun kötü şöhret doğuracak ve halk atamanın hangi bölümünden kimin sorumlu olduğunu görmekte zorluk çekmeyecektir. Aday göstermenin kötü yapılmış olmasının tüm sorumluluğu tek ve mutlak biçimde Başkan'da olacaktır. İyi bir adayı reddetmenin sorumluluğu ise Senato'da

olacak, buna bir de yürütmenin iyi niyetlerine karşı çıkmanın ağırlığı etkilenecektir. Kötü bir atama yapılırsa aday gösterdiği için yürütme, onadığı için de Senato, farklı düzeylerde de olsa utanca ve ayıplanmaya birlikte katlanacaklardır.

Bu eyaletteki atama usulünü tanımlayan özellikler ise bunların tam tersidir. Atama konseyi, valinin her zaman içlerinden biri olduğu üç ya da beş kişiden oluşmaktadır. Bu küçük organ ona duyulan güveni, gizli bir odada, kamusal gözlerden uzakta, yerine getirmektedir. Valinin Anayasadaki belirsiz bazı ifadelerden güç alarak aday gösterme yetkisini üzerine aldığı biliniyor; ancak bu yetkinin hangi kapsamda ve nasıl kullanıldığı ya da gösterdiği adaylara hangi durumlarda karşı çıkıldığı bilinmemektedir. Kötü bir atamada sorumlunun kim olduğu, ne kadar süreyle veya ne düzeyde sorumlu tutulabileceği tamamen belirsizdir. Hile ve entrikaların önünde koca bir alan açılmış, sorumluluk fikri ise tamamen kaybolmuştur. Halkın sahip olduğu azami bilgi, valinin aday gösterme yetkisine el attığı, *dört* kişi arasından *iki* kişinin kolaylıkla kandırılabileceği, konseydeki bazı üyeler boyun eğmemeye başlarlarsa toplantıları bu üyelerin katılımlarını zorlaştıracak biçimde düzenlemenin hiç de zor olmadığı ve bu süreçler nasıl işlemiş olursa olsun, zaman zaman fazlasıyla uygunsuz atamaların yapılmış olduğu bilgileridir. Böylesi yetkilere sahip bir valinin bu hassas ve önemli idari görevleri onlara en layık kişilere mi vereceği, yoksa kişisel nüfuzunu iğrenç ve tehlikeli bir sistem kurmak için kullanarak bu görevleri en önemli özelliği kendi iradesine uygun kararlar vermeye yatkın olan kişilere mi pazarladığı, ne yazık ki, yalnızca üzerinde varsayımlar üretilebilecek bir konudur.

Nasıl oluşturulmuş olurlarsa olsunlar, tek yetkileri atamalar yapma olan tüm konseyler, hile ve entrikaların tüm kapsamlarıyla etkili olacağı yerler olacaktır. Üye sayısı, masraflarda aşırıya kaçmaksızın, gruplaşma tehlikesini ortadan kaldıracak kadar arttırılamaz. Ayrıca her üyenin memnun etmek istediği arkadaşlarının ve bağlantılarının olması, oyların ve görevlerin iğrenç takaslara konu edilmelerine yol açacaktır. Bir kişinin kişisel bağlılıkları kolayca tatmin edilebilir;

ancak on veya yirmi kişinin kişisel bağları tatmin edilecek olursa hükûmetin başlıca görevlerinde birkaç aile tekelleşecek, aristokrasiye ya da oligarşiye, akla gelebilecek herhangi bir yöntemin sağlayabileceğinden çok daha fazla yaklaşılır. Böylesi tekelleşmeleri önlemek için konsey üyelerinin sık sık değiştirilmesi öngörülürse bu sefer de değişken bir yönetimin yaratacağı tüm sakıncalar geçerli olur. Ayrıca böyle bir konseyi Senato'ya kıyasla yürütmenin etkisinde kalmaya çok daha yatkındır çünkü hem sayıca daha az hem de kamusal denetimden daha uzaktır. Kısacası, Anayasa Kongresi'nin tasarısına alternatif olarak önerilen atama konseyi, masraflarda artışa neden olacak, kamusal görevlerin dağıtımında kayırma ve entrika eğilimlerinden kaynaklanacak sakıncaları arttırır, hükûmetin idaresinde istikrarı düşürecek ve yürütmenin uygunsuz etkilerine karşı güvenceleri azaltır. Tüm bunlara karşın böyle bir konseyin önerilen Anayasa'da bulunmasının elzem olduğu ısrarla iddia edilebilmiştir.

Eğer bu konudaki gözlemlerime son vermeden önce çok da az destek gördüğü söylenemeyecek başka bir öneriye, yani bu yetkiye Temsilciler Meclisi'nin de dâhil edilmesi önerisine değinmezsem, konuyu eksik bırakmış olurum. Ancak bu konuya değinmekten yalnızca birazcık daha ileriye gideceğim, çünkü bu önerinin toplumun kayda değer bir kısmının desteğini kazanabileceğini sanmıyorum. Bu kadar değişken ve aynı zamanda bu kadar kalabalık bir organın böyle bir yetkiye uygun olduğu kesinlikle söylenemez. Bu göreve uygun olmadığı, yarım yüzyıl içerisinde üye sayısının üç yüz-dört yüzü bulacağı anımsandığında hemen görülür. Yürütme ve Senato'daki istikrarın tüm yararları, Temsilciler Meclisi'nin de göreve dâhil edilmesiyle ortadan kalkacak; sonsuz gecikmeler ve sıkıntılar yaşanmaya başlar. Eyaletlerin çoğunun yerel anayasalarındaki örnekler, bu fikri reddetmemiz gerekliliğini göstermektedir.

Yürütmenin kalan tüm yetkileri Kongre'ye Birliğin durumu hakkında bilgi vermek, uygun gördüğü tedbirleri önermek, olağan üstü durumlarda yasamayı ya da yasama kollarından birini toplantıya çağırmak, eğer tatile çıkma za-

manında anlaşamazlarsa onları tatile çıkarmak, elçileri ve diğer kamusal görevlileri kabul etmek, yasaları bağlılıkla uygulamak ve Birleşik Devletlerin tüm yetkililerini atamaktır.

Yasamanın iki kolundan *herhangi birini* toplantıya çağırma ve elçi kabul etme yetkilerindeki bazı boşluklar dışında bu yetkilere karşı çıkışta bulunulmadı, zaten karşı çıkılacak bir yönleri de yoktur. Gerçekten de, istisna edilen bölümler için bile istisnalar önermeye çalışmak için, doyumsuz bir eleştirme isteği gerekiyor. Yasama organını ya da kollarından biri toplantıya çağırma yetkisi hakkında yalnızca şunu söyleyeceğim: En azından Senato açısından, bunun için iyi bir gerekçe vardır. Bu organın antlaşmalar konusunda yürütmeyle ortak yetki kullanıyor olması nedeniyle, Temsilciler Meclisi'ni de çağırmanın gereksiz ve uygunsuz olacağı bu amaç için Senato'yu toplantıya çağırabilmelidir. Elçi kabul etme yetkisi konusunda ise daha önceki bir yazıda yazdıklarım gerekli yanıtı vermektedir.[173]

Böylece yürütme organının yapısını ve yetkilerini incelemeyi tamamladık. Bu incelemede, cumhuriyetçi ilkelere uygun olduğu ölçüde zindeliği için gerekli tüm avantajları içerdiğini göstermeye çalıştım. Geriye kalan soru şudur: Bunların yanında cumhuriyetçi anlamıyla güvenceler, yani halka yeterli düzeyde bağımlılık ve yeterli sorumluluk öngörüyor mu? Bu sorunun yanıtı aslında diğer tanımlayıcı özellikleri incelenirken verildi, dolayısıyla tatmin edici yanıt bu incelemelerden çıkarılabilir: Başkan dört yıl için doğrudan halk tarafından bu amaçla seçilen kişilerce seçilmektedir ve her zaman *impeachment*, yargılanma, görevden alınma, başka bir görevde bulunmaktan alıkonma, olağan hukuka göre yapılacak bir yargılama ile yaşamına ve malvarlığına son verilmesi gibi tedbirler ile karşı karşıya kalabilir. Ne var ki bu önlemler, çok önemli olmakla beraber, kamusal güvenlik için Anayasa Kongresi'nin tasarısında öngörülen yegâne önlemler değildir. Yürütme yetkisinin kötüye kullanılabileceğinden kaygılanılabilecek tüm durumlarda Birleşik Devletler Baş Şefi, yürütme organının bir kolunun denetlemesine bağlı kılınmıştır. Bilge ve makul bir insan, daha ne isteyebilir?

173 Hamilton burada 69 numaralı yazıya atıf yapıyor. (ç.n.)

Federalist, 78 (HAMILTON)

Yargı Organının Oluşumuna, Görevin Devamlılığı İçin Göreve Uygun Tutumun Sürdürülmesi Şartı Açısından Bir Bakış

Şimdi önerilen hükûmetteki yargı organını incelemeye başlıyoruz.

Mevcut Konfederasyon'un kusurlarını gidermek için federal bir yargı organının yararlı ve gerekli olduğu açıkça gösterilmişti. Bu kurumun gerekliliğine kuramsal açıdan karşı çıkan kimse olmadı; yalnızca oluşum biçimine ve kapsamına karşı bazı itirazlar yönlendirildi. Bu yüzden incelememiz bu konularla sınırlı olacaktır.

Bu organın oluşturulma biçimine birkaç farklı yönden karşı çıkılıyor görünüyor: Birincisi, yargıçların atanması yöntemi yönünden. İkincisi, yargıçların kadro düzenlemeleri yönünden. Üçüncüsü, farklı mahkemeler arasında yargı yetkisinin bölüşümü ve bu mahkemeler arasındaki ilişki yönünden.

Birincisi. Yargıçların atanma yöntemi: Bu yöntem Birlik görevlilerinin genel atanma yöntemiyle aynıdır ve son iki yazıda etraflıca ele alındığı için bu konuda ne söylense yararsız bir tekrar niteliğinde olacaktır.

İkincisi. Yargıçların kadro düzenlemeleri yönünden: Bu konu özellikle yargıçların görev sürelerini, maaşlarına ilişkin düzenlemeleri ve sorumlulukları için alınan önlemleri ilgilendirmektedir.

Anayasa Kongresi tasarısına göre Birleşik Devletler tarafından atanan tüm yargıçlar *göreve uygun tutumlarını sürdürdükçe* görevde kalacaklardır. Bu düzenleme bizim anayasamız dâhil, eyalet anayasalarının çoğuyla uyum içerisindedir. Tasarının karşıtları tarafından bu düzenlemenin uygunluğuna yöneltilen karşı çıkışlar, bu kişilerin hayal güçlerini ve yargı yeteneklerini bozan bir muhalefet takıntısının apaçık göstergeleridir. Yargıçların görevde kalabilmeleri için göreve uygun tutumlarının ölçüt alınması, devlet işlerindeki en değerli modern gelişmelerden birisidir. Monarşilerde kralın zorbalığına karşı, cumhuriyetlerde de Temsilciler Meclisi'nin ihlallerine ve baskılarına karşı harika bir engeldir. Ayrıca bir hükûmette yasaların tutarlı, doğru ve tarafsız uygulanabilmesi için tasarlanabilecek en iyi araçtır.

Bir hükûmette birbirinden ayrılan yetki organları üzerinde düşünülürse, yargının, işlevi gereği, halkın anayasal politik haklarını en az tehlikeye atan organ olduğu kolaylıkla görülür. Çünkü bu haklara saldırma ve zarar verme olanağı en düşük organ yargıdır. Yürütme yalnızca mevki dağıtımı yapmakla kalmaz, ayrıca toplumun kılıcını da elinde tutar. Yasama yalnızca cüzdana hükmetmez, aynı zamanda tüm yurttaşların ödev ve haklarını düzenleyen kuralları koyar. Yargı ise, tam tersine, kılıç veya cüzdan üzerinde hiçbir etkiye sahip değildir, toplumun gücüne veya zenginliğine yön vermez, hiçbir kararda aktif olarak yer almaz. GÜCÜ veya İRADESİ yoktur, yalnızca muhakemesi vardır ve bu kararların etkililiği için bile nihai olarak yürütmenin gücüne gereksinim duyar.

Konuyla ilgili bu yalın inceleme, bizleri birkaç önemli sonuca götürmektedir. Öncelikle yargının diğer iki organla karşılaştırılamayacak kadar zayıf olduğunu,[174] diğerlerine karşı başarılı olabilecek bir saldırıda bulunamayacağını ve diğerlerinin saldırılarına karşı koyabilmesi için titizlikle ele alınması gerektiğini tartışmasız biçimde kanıtlamaktadır. Ayrıca, ara sıra mahkemelerden kaynaklı bireysel zorbalıklar yaşanabilecek olsa da toplumun genel özgürlüğünün hiçbir zaman bu

174 Ünlü Montesquieu bu organlardan söz ederken şöyle diyor: "Yukarıda söz edilen üç erk arasından YARGI, neredeyse yok gibidir." - *Kanunların Ruhu*, cilt I, sayfa 186.

organ tarafından tehdit edilmeyeceğini de kanıtlamaktadır, tabii ki yasama ve yürütmeden gerçekten bağımsız kalabildiği sürece. Çünkü "yargılama yetkisinin yasama ve yürütme yetkilerinden ayrılmadığı yerde özgürlük yoktur."[175] Son olarak şunları kanıtlamaktadır: Özgürlükler için yargı organından tekil olarak korkulacak hiçbir şey yoktur, ancak başka bir organla birlik olmasından korkulacak çok şey vardır; böyle bir birlik, görünüşte ve kâğıt üzerinde bir ayrım olsa da, yargının diğer organlara bağımlı hâle gelmesiyle başlayacaktır; yargı, doğal zayıflığı yüzünden, sürekli diğer organlar tarafından boyun eğdirilme, korkutulma ya da etkilenme tehlikesi altındadır. Yargının gücüne ve bağımsızlığına en büyük katkı ona görevde kalıcılık sunarak sağlanabilir, dolayısıyla yargının oluşumunda bu nitelik vazgeçilmez bir unsurdur ve kamusal adalet ve güvenlik büyük ölçüde buna bağlıdır.

Sınırlanmış bir Anayasa'da bağımsız mahkemelerin varlığı bilhassa zorunludur. Sınırlanmış Anayasa'dan ben, yurttaşlıktan çıkarıcı veya *ex post facto* yasalar yapamama gibi yasama yetkisine belirli bazı istisnalar öngören bir Anayasa'yı anlıyorum. Bu türden istisnalara uyumu sağlamanın tek yolu, görevi Anayasa'ya açıkça aykırı nitelikteki yasaların geçersizliğini ilan etmek olan mahkemelerdir. Mahkemeler olmazsa, hak ve ayrıcalıklara ilişkin sınırların hiçbir anlamı olmaz.

Mahkemelerin Anayasa'ya aykırı yasaları geçersiz ilan etmeleri hakkında, bu yetkinin yargı organını yasama yetkisine üstün kıldığı kuruntusundan kaynaklı bir kafa karışıklığı bulunmaktadır. Bir organa bir başka organın eylemlerini hükümsüz kılabilme yetkisi verilmesinin, onu kendiliğinden diğer organa üstün kıldığı iddia edilmektedir. Bu düzenleme tüm Amerikan anayasalarında önemli bir yer tuttuğundan, düzenlemenin altında yatan gerekçelere ilişkin bir irdeleme yersiz olmayacaktır.

Devredilmiş bir yetkinin devrin şartlarına uyulmayan kullanımlarının geçersiz olduğu önermesi kadar apaçık ilkelere dayanan bir önerme düşünülemez. Dolayısıyla yasama orga-

175 *a.g.e.*, sayfa 181.

nının Anayasa'ya aykırı hiçbir yasası geçerli olamaz. Bunu inkâr etmek, vekilin asilden, hizmetkârın efendisinden, halkın temsilcilerinin halkın kendisinden üstün olduğunu iddia etmek, devredilmiş yetkiler kullanan kişilerin yalnızca izin verilen yetkileri değil yasaklanan yetkileri de kullanabileceğini savunmak demektir.

Eğer yasama organı üyelerinin kendi yetkilerinin anayasal yargıçları oldukları ve bu yetkileri yorumlayış biçimlerinin diğer organlar üzerinde bağlayıcı olduğu iddia edilecek olursa, bu iddia, Anayasa'da bunu açıkça düzenleyen bir hüküm olmadığı ve doğasından da böyle bir sonuç çıkarılamayacağı belirtilerek yanıtlanabilir. Bu yönde açık bir düzenleme olmadıkça Anayasa, halkın temsilcilerinin kendi *iradelerini* halkın iradesinin yerine koyabilecekleri biçimde yorumlanamaz. Çok daha akla yatkın bir yorum vardır: Mahkemeler, diğer amaçlarının yanında, yasama organının yetki sınırları içinde kalmasını sağlamak amacıyla halk ile yasama organı arasında aracı konumundadırlar. Mahkemelerin özgü ve gerçek görevleri, yasaların yorumlanmasıdır. Anayasa bir temel yasadır ve yargıçlar tarafından da böyle görülmelidir. Bu nedenle de nasıl ki yasama organı tarafından çıkarılan bir yasanın anlamını yargıçlar belirliyorsa, Anayasa'nın anlamını belirleme işi de yargıçlara aittir. Anayasa ve yasalar arasında uzlaştırılamaz bir çelişki çıkacak olursa üstünlük tabii ki daha yüksek ödev ve geçerliliğe sahip olana verilmelidir. Başka bir deyişle yasalara karşı Anayasa, temsilcilerinin niyetlerine karşı halkın niyetleri tercih edilmelidir.

Bu sonuç, yargı organının yasama organına üstün olduğu anlamına da gelmemektedir. Tek anlamı, halkı ikisinin de üstünde olduğu ve eğer yasama organının yasalarla beyan edilen iradesi Anayasa'yla beyan edilen halk iradesine karşı gelecek olursa yargıçların birincisi değil ikincisi tarafından yönlendirilmesi gerektiğidir. Kararlarını temel olmayan yasalara göre değil, temel yasalara göre vermelidir.

Çelişen iki yasadan biri arasında yargısal takdir yetkisinin kullanılması, bilindik bir olayla örneklendirilebilir. Birbiriyle

bütünüyle ya da belirli bölümleri açısından çelişen ve ikisinde de mülgayla ilgili bir kural içermeyen iki yasanın aynı zaman dilimi içerisinde var olmaları hiç de az rastlanan bir şey değildir. Böyle bir durumda çelişkiyi çözmek ve yasaların anlamlarını ve işleyişlerini belirlemek mahkemelerin işidir. Mantık ve hukuk, bu iki yasanın mümkün olduğu ölçüde adil bir yorum ile uzlaştırılabilmelerini öngörür; ancak bunun imkânsız olduğu durumlarda birinin uygulanıp diğerinin dışlanması zorunluluk hâline gelir. Mahkemelerde göreceli geçerlilik için kullanılan bir kural, tarih sırasına göre sonra gelenin öncekine yeğlenmesidir. Ancak bu yalnızca bir yorum kuralıdır ve pozitif hukuktan ya da işin doğasından veya mantığından ileri gelmemektedir. Mahkemeler üzerinde bu konuda yasal bir yükümlülük öngörülmemiş, yasaların yorumlayıcıları olarak görevlerini doğrulukla ve gereğine uygun biçimde yapabilmeleri için bu kuralı mahkemeler bizzat benimsemiştir. *Eşit* yetkilere sahip bir organın çelişen iki yasasından, bu organın en son tercihini yansıtanı seçmenin daha makul olduğu düşünülmüştür.

Ne var ki üstün yasa ile daha alt yasalar veya asli yasalar ile türetilmiş yasalar çelişir ise, işin doğası ve mantığı gereği, bu kuralın tersinin uygulanması gerekmektedir. Üstün iktidarın önceki tarihli yasası, ast ve ikincil iktidarın daha yeni tarihli yasasına tercih edilmeli, dolayısıyla ne zaman özel bir yasa Anayasa ile çelişirse yargı organları görevleri gereği yasaları göz ardı etmeli ve Anayasa'yı uygulamalıdır.

Mahkemelerin kendi isteklerini yasamanın anayasal niyetlerinin önüne geçirebilmek için Anayasa'ya aykırılığı bahane olarak öne sürebileceklerini iddia etmek anlamsızdır. Bu, iki olağan yasanın çeliştiği durumlarda, hatta yalnızca tek bir yasanın uygulandığı yargılamalarda dahi yapılabilir. Mahkemeler hukuka anlam vermelidirler; eğer MUHAKEMELERİ yerine ARZULARINI öne çıkarma eğilimine girerlerse, sonuçları açısından bunun yasama organının takdiri yerine kendi takdirini koymaktan bir farkı yoktur. Bu iddiadan bir sonuç çıkarmak gerekseydi, yargıçların yasama organından bağımsız olmaması gerektiğini iddia etmek gerekirdi.

Dolayısıyla sınırlı bir Anayasa'da mahkemeler, yasama organının saldırılarına karşı Anayasa'nın koruma duvarları olarak görülecek olurlarsa bu kabul, yargı organlarındaki görevlerin kalıcı olması gerektiğine ilişkin güçlü bir sav oluşturur. Çünkü yargıçların böylesine güç bir görevi bağlılıkla yerine getirebilmeleri için zorunlu olan bağımsızlık ruhuna hiçbir şey bu kalıcı görev süresi kadar katkı sağlayamaz.

Yargıçların bağımsızlığı, Anayasa'yı ve bireysel hakları, düzenbaz kimselerin oyunlarına ve halkı zaman zaman birbirine düşüren ve konu hakkında biraz zaman geçip de halk daha fazla bilgi edinip etraflıca düşünemeden önce hükûmette tehlikeli yenilikler doğurabilen ve toplumdaki azınlık hizbin ağır zorbalıklarına yol açabilen buhran durumlarının etkilerine karşı korumak için de gereklidir. Önerilen Anayasa'nın dostlarının, cumhuriyetçi yönetimin temel ilkesini, yani halkın mutluluklarıyla ters düştüğünü hissettikleri anda Anayasa'yı değiştirme veya yürürlükten kaldırma hakkı olduğuna dair ilkeyi sorgulayarak düşmanla[176] iş birliği yapmayacaklarına güveniyorum. Ancak bu ilke, yürürlükteki Anayasa'ya aykırılık içeren anlık bir dürtünün halkın çoğunluğunu ele geçirdiği anlarda böyle bir geçici çoğunluğun varlığının Anayasa'ya aykırı eylemi haklı çıkarabileceği veya mahkemelerin böyle anlarda yasama organının ihlallerini hoş görmeleri gerektiği anlamına gelmemektedir. Halk usule uygun ve bağlayıcı bir eylemle yürürlükteki Anayasa'yı iptal edene veya değiştirene kadar, Anayasa, herkes için hem bireysel hem de toplu olarak bağlayıcıdır; halkın düşüncelerine ilişkin hiçbir varsayım ve hatta somut bilgi, böylesi bağlayıcı bir eylem olmaksızın Anayasa'dan şapılmasını haklı çıkarmaz. Ancak böyle bir durumda yargıçların Anayasa'nın sadık bekçileri olarak görevlerinin çok güç olacağı açıktır; çünkü bu durumda yasama organının saldırıları toplumun çoğunluğu tarafından körüklenecektir.

Ancak yargıçların bağımsızlığı yalnızca Anayasa'nın ihlal edildiği durumlar için değil, toplumda ara sıra ortaya çıkabilecek kötü niyetli eğilimlere karşı da zorunlu bir güvence-

176 Bkz. *Pensilvanya Konvansiyonundaki Azınlığın İtirazları*, Martin'in konuşması ve diğerleri.

dir. Bu eğilimler bazen adil olmayan ve taraflı yasalar yoluyla belirli bir yurttaş sınıfının kişisel haklarının zedelenmesiyle sınırlı kalacaktır. Bu tür yasaların etkilerinin azaltılması ve uygulamalarının sınırlanması için de yargı organının gücü büyük önem taşıyacaktır. Yalnızca yürürlüğe girmiş yasaların doğrudan zararlarını hafifletmekle kalmaz, aynı zamanda yasama organını yeni yasalar yaparken frenleme işlevi de görür. Bu organdakiler yapacakları kötü niyetli yasaların mahkemelerin incelemelerine takılacağını görecek ve adaletsiz girişimlerini kendiliğinden sınırlayacaktır. Bunun hükûmetimizin mizacı üzerinde çoğu kişinin düşündüğünden çok daha etkili olacağı düşünülmektedir. Yargının dürüstlüğünün ve ılımlılığının yararları şimdiden birden çok eyalette hissedilmiştir. Bu yararlar kötücül beklentilere sahip kimseleri hayal kırıklığına uğratmış, erdemli ve tarafsız kişiler tarafından ise saygı ve takdirle karşılanmıştır. Mahkemelerde bu etkiyi yaratacak veya güçlendirecek yollar tüm akıllı kimseler tarafından takdirle karşılanmalıdır; çünkü hiç kimse, bugün beslediği adaletsizlik ruhunun yarın kendisini kurban etmeyeceğinden emin olamaz. Şimdilerde herkes böylesi bir ruhun kamusal ve özel güvenin temellerini yıktığını ve onun yerine yaygın güvensizlik ve kaygı tohumları ektiğini hissediyor olmalıdır.

Mahkemelerden mutlaka sunmaları beklenen bireysel haklara ve Anayasa'ya bu katı ve birörnek bağlılığın görevde geçici süreler için kalacak yargıçlar tarafından sağlanamayacağı kesindir. Belirli dönemler için atanmak, nasıl düzenlenirse düzenlensin ve atanan kim olursa olsun, şu ya da bu biçimde bağımsızlığı ortadan kaldıracaktır. Bu atamaları yapma yetkisi yürütme ya da yasama organlarından birine verilecek olursa yargıda bu yetkiye sahip organa karşı uygunsuz bir hoş görme eğilimi ortaya çıkabilecek; eğer yetki ikisi arasında paylaştırılırsa bunlardan birini hoşnutsuz etmeme isteği oluşacaktır. Atama yetkisi halka ya da halk arasından bu amaçla seçilecek bir organa verilirse, Anayasa ve yasalardan başka hiçbir şeyi kendisine kılavuz almaması gereken yargı halkın çoğunluğunu hoşnut etme eğilimine girecektir.

Yargı görevlilerinin kalıcı olarak görevde kalmaları için, bu organlarda görev alacak kişilerde aranacak niteliklerin doğasından kaynaklanan güçlü bir neden daha bulunmaktadır. Pek çok kez ve yerinde olarak belirtildiği üzere, özgür bir hükûmetin sahip olduğu avantajlara zorunlu olarak eklemlenen bir sakınca, çok geniş bir mevzuatın varlığıdır. Takdir yetkilerini keyfî olarak kullanmalarının önüne geçmek için, mahkemelerin, önlerine gelen olaylara özgü koşullarda ne yapmaları gerektiğini belirleyen katı kurallarla ve emsallerle bağlı kılınmaları gerekmektedir. İnsanlığın ahmaklık ve kötülükleri sayısız anlaşmazlığa neden olduğundan, bu emsallerin kayıtlarının kaçınılmaz olarak çok büyük bir yığın oluşturacağı ve bu yığın hakkında yeterli bilgi edinebilmek için uzun ve zahmetli bir çalışmanın gerekeceği açıktır. Bu nedenle toplumda yargıçlığa uygun olabilecek yeterli hukuk bilgisine sahip pek az insan olacaktır. İnsan doğasının olağan yozlaşmaları da dikkate alındığında bu sayı daha da düşecektir, çünkü yargıç olarak atanacak kişinin yeterli bilginin yanında yeterli dürüstlüğe de sahip olması gerekir. Tüm bu düşünceler bize, hükûmetin uygun karaktere sahip çok fazla kişi arasında bir seçim yapma olanağına sahip olamayacağını gösteriyor. Yargıçların görevleri geçici olacak biçimde düzenlenirse doğal olarak insanlar kazançlı işlerini bırakıp bu koltuklara gelmekten kaçınacaklar, bu nedenle de yararlı ve onurlu biçimde yerine getirilmesi gereken yargı işini daha niteliksiz ve yeteneksiz ellere bırakmak gerekecektir. Ülkenin şu anda içinde bulunduğu ve gelecekte de uzun süre bulunması muhtemelen durumu açısından, burada sunulan sakıncalar ilk bakışta göründüklerinden daha büyüktür; ancak bu konunun diğer yönlerine kıyasla önemsiz kaldıkları itiraf edilmelidir.

Bütün bunlar hesaba katıldığında, Anayasa Kongresi'nin, yargıçlık kadrolarının süresi bakımından *göreve uygun tutumu* ölçüt alan anayasalardan esinlenmekle akıllılık ettiğine kuşku yoktur. Bu konuda eleştirilmeyi hak etmemeleri bir yana, eğer iyi yönetimin böyle önemli bir özelliğini eksik bırakmış olsalardı affedilemez biçimde kusurlu davranmış olurlardı. Büyük Britanya deneyimi, bu kurumun mükemmelliği konusunda önemli bir örnek oluşturuyor.

Federalist, 79 (HAMILTON)

Yargıçların Maaşlarına ve Sorumluluklarına İlişkin Hükümler Bakımından Yargı Organına Daha Yakından Bir Bakış

Görevde kalıcılıktan sonra, yargıçların bağımsızlığı lehine en etkili düzenleme, maaşlarına ilişkin sabit bir hükümdür. Başkan ile ilgili olarak söylenenler burada da eşit düzeyde geçerlidir. İnsan doğasının doğal işleyişi nedeniyle *bir insanın geliri üzerindeki yetki, iradesi üzerindeki yetki demektir.* Bu yüzden de yürütmenin maddi kaynaklar açısından yasama organının ara sıra göstereceği lütuflara bağlandığı bir sistemde yargı organının gerçek anlamda yasamadan bağımsız olması beklenemez. İyi hükûmetin her eyaletten bilge dostları, bu konuda eyalet anayasalarında kesin ve açık önlemlerin yer almamasından yakınıyor. Aslında bu anayasalardan bazıları yargıçlara *daimî*[177] bir maaş ödenmesi gerekliliğini beyan etmektedir; ancak deneyimler bu hükümlerin yasama organının müdahalelerini önleyebilecek kesinlikte düzenlenmediğini göstermiştir. Daha net ve tartışmasız bir hükmün varlığı bir gereklilik olarak ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda Anayasa Kongresi'nin tasarısı Birleşik Devletler yargıçlarının "*belirlenmiş zamanlarda*, görevde kaldıkları süre boyunca *azaltılamayacak* bir ücret alacaklarını" düzenlemektedir.

Bu hüküm, tüm koşullar dikkate alınarak tasarlanabilecek en uygun hükümdür. Paranın değerindeki dalgalanmalar ve toplumun durumu dikkate alındığında Anayasa'da sabit bir ücrete yer verilemeyeceği kolayca anlaşılacaktır. Bugün çok

177 Bkz. *Massachusetts Anayasası*, Bölüm 2, Kısım I, Madde 13.

cömert bir ücret olarak görülebilecek bir rakam, yarım yüzyıl sonra fazlasıyla cimrice ve yetersiz hâle gelebilir. Bu yüzden bu konuda yetkinin koşullar gerektirdikçe değişiklikler yapması için yasamaya verilmesi, ancak bireyin durumunu olduğundan daha kötü hâle getirmemesi için de bu yetkide bir kısıtlamaya gidilmesi gerekmiştir. Böylece yargıçlar üzerinde bulundukları toprağın sağlamlığından emin olacak, daha kötü bir koşula düşürülmekten kaygılanmayacaklardır. Alıntılanan hüküm iki avantajı da sağlamaktadır. Yargı organlarındaki görevlilerin maaşları zaman zaman, gerek duyuldukça değiştirilebilir; ancak hiçbir yargıcın maaşı göreve geldiği andan itibaren azaltılamayacaktır. Görüleceği üzere Anayasa Kongresi, Başkan ile yargıçların maaşlarına ilişkin düzenlemeler arasında bir ayrıma gitmiştir. Başkanın maaşı ne arttırılabilir ne azaltılabilir, yargıçların maaşlarının ise yalnızca azaltılması yasaktır. Büyük olasılıkla bu fark görevde kalma süreleriyle ilgilidir. Başkan dört seneden daha uzun bir süre için seçilemediğinden, görevinin başında belirlenecek sabit ve yeterli bir maaşın görevinin sonuna kadar yetersiz hâle gelmesi pek nadir gerçekleşecektir. Ancak yargıçlar görevlerine uygun tutumu sürdürdükleri sürece görevlerinde yaşamlarının sonuna kadar kalabilir. Özellikle hükûmetin ilk dönemlerinde, yargıçlara yapılacak ödemelerin başta oldukça yeterliyken görev süreleri uzadıkça yetersiz kalmaları son derece mümkündür.

Yargıçların maaşlarına ilişkin bu hüküm tedbirliliğin ve etkinliğin tüm göstergelerini taşıyor. Yargıçların kalıcı görev süreleriyle de birleştirildiğinde, eyalet anayasalarındaki kendi yargıçlarına ilişkin hükümlere kıyasla yargıçların bağımsızlığını sağlama şansı en yüksek düzenlemenin bu düzenlemeler olduğu güvenle söylenebilir.

Sorumluluklarına ilişkin önlemler *impeachment* ile ilgili maddelerde düzenlenmektedir. Görevlerini kötüye kullanmaları hâlinde Temsilciler Meclisi tarafından suçlanabilir ve Senato tarafından yargılanabilir. Mahkûm olurlarsa görevlerinden alınabilirler ve başka bir göreve gelmeleri yasaklana-

bilir. Yargıya özgü bağımsızlık ile uyumlu tek hüküm budur. Bizim Anayasamızda da kendi yargıçlarımızla ilgili olarak yalnızca bu hüküm bulunmaktadır.

Yargıçların yetersizlik göstermeleri hâlinde görevden alınabilmelerine olanak veren bir hükmün eksikliği eleştirilere konu edilmiştir. Ancak tüm akıllı insanlar kolayca göreceklerdir ki böyle bir hüküm ya hiçbir zaman uygulanmayacak ya da iyi bir amaca hizmet etmekten çok kötüye kullanılacaktır. İnsanın zihinsel kapasitelerini ölçebilecek bir yeteneğe sanıyorum henüz kimse ulaşamadı. Yeterlilik ve yetersizlik arasındaki sınırı çizmeye yönelik bir girişim çoğu zaman adalete veya kamu yararına hizmet etmez, aksine bireysel veya hizipçi bağlılıklara ve düşmanlıklara alan açar. Yargıcın açık açık delirmesi hariç herhangi bir karar büyük ölçüde keyfî olacaktır. Zaten yargıcın delirmesi, biçimsel ya da açık bir hükme gerek duyulmaksızın, fiili bir ihraç gerekçesi olabilir.

New York Anayasası, bu türden muğlak ve tehlikeli değerlendirmelerden kaçınmak için yetersizliğin ölçütü olarak açık bir yaş sınırı öngörmüştür. Altmış yaşını geçmiş kimseler yargıçlık yapamamaktadır. Sanıyorum bu hükmü eleştirmeyen pek az kişi bulunabilir. Böyle bir düzenleme için tüm görevler en az yargıçlık makamı kadar uygundur. İnsanda muhakeme etme ve karşılaştırmalar yapma yetileri bu yaşın çok daha ilerisine kadar güçlerini korur. Düşünsel yetilerini yaşarken kaybeden insan sayısının ne kadar az olduğunu ve üye sayısının çok veya az olması fark etmeksizin bir kürsüdeki tüm yargıçların aynı anda bu durumda olma olasılıklarının ne kadar düşük olduğunu dikkate aldığımızda, bu düzenlemenin neredeyse hiçbir yararı olmadığını görmekteyiz. İnsanlarının zengin olmadığı ve emekli maaşlarının yetersiz olduğu bir cumhuriyette, ülkelerine uzun süre katkı sağlamış insanları başka bir iş yapamayacakları yaşa geldikleri bir dönemde geçimlerini sağlamak için bel bağladıkları işlerinden etme fikrinin sahipleri, insanlıktan özür dilemelidir ve kendilerine yaş haddine ulaşmış bir yargıcın yaratacağı uydurma tehlikelerden daha iyi gerekçeler bulmalıdır.

Federalist, 80 (HAMILTON)

Yetkilerinin Kapsamı Bakımından Yargı Organına Daha Yakından Bir Bakış

Federal yargı organının kapsamını uygun biçimde belirleyebilmek için öncelikle gerçek amaçlarının neler olduğuna göz atmak gerekir.

Birliğin yargı yetkisinin şu davalara uzanması gerektiği konusunda pek tartışma yok gibi görünüyor: Birincisi, Birleşik Devletler yasama organının anayasal yetkileri doğrultusunda hukuka uygun olarak çıkarttıkları yasalardan kaynaklanan tüm davalar; ikincisi, Birlik sözleşmesinde açıkça yer alan hükümlerin uygulanmasına ilişkin davalar; üçüncüsü, Birleşik Devletler'in taraflardan biri olduğu davalar; dördüncüsü, Birleşik Devletler ile yabancı uluslar arasındaki ilişkiler ya da eyaletler arasındaki ilişkiler olmaları fark etmeksizin, KONFEDERASYON içi BARIŞI ilgilendiren tüm davalar; beşincisi, açık denizlerden köken alan ve deniz ya da donanma hukukuna giren davalar; ve sonuncusu, eyalet yargı yerlerinin tarafsız ve önyargısız olarak bakmaları olanaksız olan davalar.

İlk nokta bariz bir düşünceye dayanmaktadır: Her anayasal hüküm için, o hükmü etkin kılacak bir anayasal yol öngörülmelidir. Söz gelimi eyalet yasama organlarının yetkisini sınırlayan bir hükmün, eğer bu hükme uyulmasını sağlayacak bir anayasal yol öngörülmezse ne yararı olabilir? Önerilen tasarıyla eyaletlerin yapmaları yasaklanan, bazıları Birliğin çıkarlarıyla bazılarıyla iyi yönetim ilkeleriyle çelişen pek çok

eylem bulunmaktadır. İthal edilen ürünlere vergi koymak ve kâğıt para basmak bu yasaklara örnek olarak verilebilir. Akıl sahibi kimse, hükûmete bu yasakların ihlallerini engellemek ve gidermek için bir yetki verilmese de yasakların etkili olacağını iddia edemez. Bu yetki ya eyalet yasalarının doğrudan veto edilebilmesine olanak sağlanarak ya da federal mahkemelere Birliğin mevzuatıyla açıkça çelişen kuralları hükümsüz kılma yetkisi verilerek sağlanabilir. Aklıma üçüncü bir yol gelmiyor. Anayasa Kongresi ilkinin değil de ikincisini yeğlemiş gibi görünüyor; sanıyorum eyaletler için de daha kabul edilebilir olan seçenek budur.

İkinci noktayı herhangi bir savla veya yorumla, olduğundan daha açık hâle getirmek olanaksızdır. Politik postulatlar diye bir şey var ise, bir hükûmette yargı yetkisinin yürütmeyle eşit güce sahip olması gereği, bu postulatlar arasında yer alır. Ulusal yasaların birörnek yorumlanması gereği tek başına bu konuyu karara bağlamaktadır. Aynı yasaları ilgilendiren bir konuda nihai karar veren on üç bağımsız mahkemenin olduğu bir düzen, çelişkilere ve kafa karışıklıklarına yol açmaktan başka bir şeye yaramayacak çok başlı yılan gibidir.

Üçüncü nokta hakkında söylenmesi gereken daha da az şey vardır. Ulus ile üyeleri veya yurttaşları arasında çıkacak uyuşmazlıkların uygun çözüm yeri ancak ulusal yargı organları olabilir. Buna aykırı bir plan akla, emsallere ve adetlere aykırı olacaktır.

Dördüncü nokta şu yalın önermeye dayanmaktadır: BÜTÜNÜN barışı, bir BÖLÜMÜN takdirine terk edilemez. Kuşkusuz, üyelerinin davranışlarından yabancı güçlere karşı Birlik sorumlu olacaktır. Bir zarar için sorumluluk söz konusu oluyorsa, bu zararı önleme olanağı da verilmelidir. Mahkemelerin kararlarıyla veya başka bir yolla adaletsizlik üretmeleri veya adaleti saptırmaları haklı savaş nedenleri arasında sayıldığından, diğer ülkelerin yurttaşlarını ilgilendiren tüm uyuşmazlıkları federal yargı organı görmelidir. Bu, kamusal huzurun güvence altına alınması kadar kamusal güvenin korunması için de gereklidir. Belki uluslararası hukuktan

ve antlaşmalardan kaynaklanan uyuşmazlıklar ile yerel hukuktan kaynaklanan basit uyuşmazlıklar arasında bir ayrım düşünülebilir. İlkinin federal yetki alanına, diğerinin ise eyaletlerin yetki alanına girmelerinin uygun olduğu söylenebilir. Gelgelelim, bir yabancı hakkında, uyuşmazlık konusunun tamamen *lex loci*'yi[178] ilgilendirdiği bir olayda verilecek haksız bir kararın, eğer sonuçları giderilmezse, o kişinin egemen devletine karşı bir saldırı ve bir uluslararası antlaşmanın ya da uluslararası hukukun ihlali olup olmayacağı en azından tartışmalıdır. Ayrıca iki yargı alanı arasında bir ayrıma gitmenin pratikte son derece zor olacağı da bu fikre karşı daha da güçlü bir itiraz nedenidir. Yabancıları ilgilendiren sorunların çok önemli bir kısmı ulusal meseleleri ilgilendirdiğinden, ulusal yargı yerleri tarafından çözülmeleri çok daha güvenli ve elverişli olacaktır.

İki eyalet arasındaki uyuşmazlıklarda, bir eyaletin başka bir eyaletin yurttaşıyla yaşadığı uyuşmazlıklarda ve farklı eyaletlerin yurttaşları arasında yaşanacak uyuşmazlıklarda yetkinin federal yargı organına verilmiş olması da Birliğin huzuru için bir o kadar gereklidir. Tarih bize, Maximilian on beşinci yüzyılın sonlarında imparatorluk mahkemesini kurmadan önceki dönemde Almanya'yı karıştıran ve yalnızlaştıran gerilimlerin ve iç savaşların korkunç görüntülerini sunmakta, karışıklıkları önlemek ve imparatorlukta huzuru sağlamak için bu kurumun ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu mahkeme, Germen bütününü oluşturan üyelerin arasındaki tüm uyuşmazlıkları nihai olarak karara bağlama yetkisine sahipti.

Eyaletler arasındaki toprak anlaşmazlıklarını federal düzeyde çözmek, o kusurlu düzen sırasında bile akıl edilebilmiş ve onları bu zamana kadar bir arada tutabilmiştir. Ancak Birliğin üyeleri arasında çekişme ve düşmanlıklar doğurabilecek toprak iddialarından başka nedenler de vardır. Bunlardan bazılarına geçmiş deneyimlerimiz sırasında tanık olduk. Pek çok eyalette kabul edilmiş olan hileli yasaları kastettiğim

178 *lat.* Yerel hukuk. (ç.n.)

kolayca anlaşılacaktır. Her ne kadar önerilen Anayasa bunların gelecekte tekrar etmesini önlemek için özel bazı güvenceler almışsa da bunları daha önce doğurmuş olan etkenlerin şimdiden öngörülüp önlemeyecek yeni görünümler altında yeniden ortaya çıkabileceklerini unutmamak gerekir. Eyaletler arası uyumu bozabilecek her eylem, federal denetim ve gözetim altında tutulmalıdır.

Birliğin temelinde "her eyaletin yurttaşları diğer eyaletlerin yurttaşlarıyla aynı ayrıcalık ve bağışıklıklara sahip olacaktır" sözünün yattığı söylenebilir. Ve eğer her hükûmetin *kendi hükümlerini kendi yetkisi doğrultusunda uygulatabilmek için araçlara sahip olması gerektiği* ilkesi doğruysa, Birliğin yurttaşları arasında ayrıcalık ve bağışıklıklar konusunda eşitliğin sağlanabilmesi için Bir eyalet veya yurttaşları ile başka bir eyalet veya yurttaşları karşı karşıya geldiğinde yargı yetkisi ulusal yargı organında olmalıdır. Böylesine temel bir hükmü her türlü sıyrılma ve hile girişimlerine karşı güvence altına almak için, bu işin, yerel bağlantıları olmayan ve bu nedenle de farklı eyaletler ve yurttaşları arasındaki uyuşmazlıklarda büyük olasılıkla tarafsız kalacak federal yargıya verilmesi gerekir. Ayrıca federal yargı, resmî varlığını Birliğe borçlu olduğu için, hiçbir zaman üzerine kurulduğu ilkelere ihanet etme gibi uğursuz bir güdüye sahip olmayacaktır.

Beşinci noktada da eleştirilecek pek az şey vardır. Eyalet hükûmetlerinin en bağnaz hayranları bile, şimdiye kadar, denizlere ilişkin yargı yetkisinin ulusal yargıda olması gereğini yadsıyacak bir eğilime girmemiştir. Bu konu uluslararası hukuka öylesine bağlıdır ve yabancıların haklarını öylesine sık etkiler ki kamusal huzura ilişkin söylenenler burada da uygulamanı bulur. O söylenenlerin en önemlisi, şimdiki Konfederasyon'da bu yetkinin federal yargıya verilmiş olmasıdır.

Eyaletlerdeki yargı yerlerinin tarafsız ve önyargısız olarak bakmaları olanaksız olan davaların ulusal mahkemelerde görülmesinin gerekliliği, kendiliğinden anlaşılıyor. Kesinlikle hiç kimse kendi davasının ya da ufacık bir çıkar ya da taraf-girlik ilişkisi duyduğu başka bir davanın, yargıcı olmamalı-

dır. Aslında eyaletlerin veya eyalet yurttaşlarının arasındaki uyuşmazlıklarda yetkinin federal mahkemelere verilmesinde de bu düşünce göz ardı edilemeyecek bir ağırlığa sahiptir. Aynı eyaletin yurttaşları arasındaki bazı davalarda da aynı ilke geçerlidir. Yurttaşların farklı eyaletlere tabi olan topraklar üzerindeki sınır gerilimlerine yol açan hak iddiaları da bu tanıma girer. Uyuşmazlığın parçası olan eyaletlerden hiçbiri bu konuda tarafsız olamaz. Yasaları bu sorunu önceden karara bağlamış ve mahkemelerin ellerini kendi eyaletleri lehine karar vermeleri yönünde bağlamış olabilir. Böyle yapılmamış olması durumunda bile yargıçlar da birer insan olduklarından, kendi hükûmetlerinin iddialarına güçlü bir yakınlık duyacaktır.

Federal yasama organının oluşturulmasında uyulması gereken ilkeleri böylece ortaya koyup tartıştıktan sonra, Anayasa Kongresi'nin tasarısında öngörülen yetkileri bu ilkeler ışığında sınamaya geçeceğiz. Yargının yetkileri şunları kapsamaktadır: "Anayasa'dan, Birleşik Devletler yasalarından ve Birleşik Devletler'in yetkisiyle yapılmış ve yapılacak antlaşmalardan kaynaklanan tüm hukuksal ve adli davalar; elçileri, konsolosları ve diğer yabancı devlet temsilcilerini ilgilendiren tüm davalar; deniz ve donanma hukukunun alanına giren tüm davalar; Birleşik Devletlerin taraf olduğu uyuşmazlıklar; İki ya da daha fazla eyalet arasında, bir eyaletin yurttaşları ile diğer bir eyalet arasında, farklı eyaletlerin yurttaşları arasındaki uyuşmazlıklar; yurttaşların başka bir eyaletin sınırlarına giren toprak iddiaları ve bir eyaletle veya eyaletin yurttaşları ile yabancı devletler, yurttaşlar ya da özneler arasındaki uyuşmazlıklar." Birliğin yargı erkinin tüm görevlerini oluşturanlar bunlardır. Şimdi bunları detaylı olarak inceleyelim.

Birincisi; Anayasa'dan ve Birleşik Devletler yasalarından kaynaklanan tüm hukuksal ve adli davaları. Bu, Birleşik Devletler'in yargı yetkisine uygun olan davalardan ilk iki sınıfa denk düşmektedir. "Anayasa'dan kaynaklanan davalar" ile "Birleşik Devletler yasalarından kaynaklanan davalar" arasında oluşturulan ayrım ile ne anlatılmak istendiği sorgulanabilir.

Aralarındaki fark zaten açıklandı. Eyalet yasama organlarının yetkilerine getirilen her kısıtlamalar bunun bir örneğidir. Örneğin eyalet yasama organları kâğıt para basamazlar. Bu yasak Anayasa'dan kaynaklanmaktadır ve Birleşik Devletler yasalarıyla ilgisi yoktur. Kâğıt para basılacak olursa çıkacak uyuşmazlıklar, sözcüklerin olağan anlamıyla, Birleşik Devletler yasalarından değil Anayasa'dan kaynaklanan uyuşmazlıklar olacaktır. Bu ayrımı genel olarak anlatmak için bu tekil örnek verilebilir.

Hükümdeki "adli" kelimesine ne gerek olduğu da sorulabilir. Anayasa'dan ve Birleşik Devletler yasalarından nasıl adli sorunlar çıkabilir? Bireyler arasında davaya konu edilen ve içlerinde *dolandırıcılık, kaza, güven* ya da *sıkıntı* etmenlerinin bulunmadığı pek az dava vardır, ki bu etmenler dava konusunu pek çok eyaletin tanıyıp düzenlediği ayrıma göre hukuk davaları değil adli davalar hâline getirirler. Örneğin aşırı yararlanmalara[179] karşı giderimi sağlamak, adli mahkemelerin işidir: Aşırı yararlanma, bir sözleşme ilişkisinde, sözleşmeyi hukuk mahkemeleri önünde geçersiz kılacak doğrudan bir hile ya da aldatma olmamakla beraber, bir tarafın diğer tarafın gereksinimlerinden ya da zor durumundan uygunsuz ve ölçüsüz yararlanması hâlinde sözleşmenin adli mahkemelerde geçersiz kılınabilmesini gerektiren bir durumdur. Federal yargı organlarının hukuk yargısı yetkileri gibi adli yargı yetkileri de olmazsa, taraflardan birinin yabancı olduğu aşırı yararlanma hâllerinde adaleti sağlamaları mümkün olmayacaktır. Farklı eyaletlere ait topraklar üzerindeki devir anlaşmaları uyuşmazlıklarını çözmek de federal mahkemelerin adli yargı yetkilerine girmektedir. Bu eyalette yapılan günlük işleyişte her gün örneklenen bu ayrımın, yani hukuk mahkemeleri ve adli mahkemeler arasındaki biçimsel ve teknik ayrımın anlamı, bu ayrıma yer vermeyen eyaletlerce kolayca anlaşılamayabilir.

Birliğin yargı yetkilerinin uzandığı konulara devam:

179 İng. *"hard bargains"*. Birebir çevirisi "sıkı pazarlıklar" olsa da, Hamilton'ın yaptığı tanımdan da anlaşılacağı üzere Türkiye hukukundaki aşırı yararlanma/gabin kavramına benzeyen bir Birleşik Devletler hukuk kavramı. (ç.n.)

İkincisi; Birleşik Devletler'in yetkisiyle yapılmış ve yapılacak antlaşmalar ve elçileri, konsolosları ve diğer yabancı devlet temsilcilerini ilgilendiren tüm davalar. Bunlar ulusal barışın korunmasıyla açıkça ilişkili olduklarından, yukarıda sayılan dördüncü gruba girerler.

Üçüncüsü; deniz ve donanma hukuku davaları. Bunlar bir bütün olarak yukarıda sayılan beşinci gruba aittir.

Dördüncüsü; Birleşik Devletler'in taraf olduğu uyuşmazlıklar. Bunlar üçüncü grubu oluşturur.

Beşincisi; iki ya da daha fazla eyalet arası, bir eyaletin yurttaşları ile diğer bir eyalet arası ve farklı eyaletlerin yurttaşları arası uyuşmazlıklar. Bunlar dördüncü gruba girmekle beraber bir ölçüye kadar son grubun özelliklerini de barındırır.

Altıncısı; aynı eyaletin yurttaşları arasında, *başka bir eyaletin sınırlarına giren topraklar hakkında hak iddiaları. Bunlar son sınıfa girerler ve önerilen Anayasa'da aynı eyaletin yurttaşları arasındaki uyuşmazlıklar hakkında bir tek bu konuda doğrudan yetki verilmiştir.*

Yedincisi; bir eyaletle veya eyaletin yurttaşları ile yabancı devletler, yurttaşlar ya da özneler arasındaki uyuşmazlıklar. Bunların dördüncü gruba girdikleri ve yetkinin ulusal yargı organına verilmesinin uygun olduğu zaten açıklandı.

Anayasa'da yer verilen federal yargı yetkilerine dair bu incelemeyle, Anayasa'da yer alan düzenlemelerin, yargı organının oluşumu ve yargı sisteminin mükemmelleştirilmesi için uyulması gerekli tüm ilkelere uyumlu olduğu görülmektedir. Bu yetkilerin tasarıya dâhil edilmiş olması nedeniyle bazı tikel sakıncalar doğacak olursa dahi, ulusal yasama organının bu tür sakıncaları önleyebilmek veya ortadan kaldırabilmek için bazı *istisnalar* öngörebileceği ve düzenlemeler yapabileceği unutulmamalıdır. Genel sakıncaların önlemek ve genel avantajlar elde etmek için oluşturulmuş genel ilkelere karşı bazı tikel sakıncaların çıkabileceği yönündeki itirazlar, bilge kişiler tarafından, güçlü itirazlar olarak görülmemelidir.

Federalist, 81 (HAMILTON)

Yetkilerinin Bölüşümü Bakımından Yargı Organına Daha Yakından Bir Bakış

Şimdi yargı yetkisinin farklı mahkemeler arasında bölüşümü ve bunların birbirleriyle ilişkileri konusuna dönelim.

"Birleşik Devletler'in yargı yetkisi" (diyor Anayasa Kongresi'nin tasarısı) "Yüksek Mahkeme'ye ve Kongre tarafından zaman zaman kurulup oluşturulacak alt mahkemelere aittir."[180]

Üstün ve nihai yargı yetkisine sahip bir mahkemenin gerekliliğine karşı çıkan olmamıştır, büyük olasılıkla ileride de olmayacaktır. Bunun nedenlerine başka bir yazıda değinilmiştir ve fazlasıyla açık oldukları için burada tekrar edilmeyecektir.[181] Bu konuda dillendirilen tek soru, acaba bu organın ayrı bir organ mı, yoksa yasamanın bir kolu mu olması gerektiği sorusu gibi görünmektedir. Daha önce pek çok kez sözü edilen çelişki burada da göze çarpıyor. Senato'nun *impeachment* mahkemesi olmasına erklerin birbirlerine karıştırılması gerektiği gerekçesiyle karşı çıkanlar, nihai kararların yasama organının bütünü ya da bir bölümü tarafından verilmesinin gerektiğini, en azından dolaylı olarak, savunuyor.

Bu saldırının dayandığı savlar, daha doğrusu önermeler, şöyle: "Önerilen bağımsız ve tarafsız Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesi, yasama organından üstündür. Yasaları Anayasa'nın *ruhuna* uygun olarak yorumlayabilme yetkisi, özellikle kararları yasama organının denetleme ve düzeltmelerine tabi olmayacağı için, yasaları istedikleri biçime sokmalarına

180 Madde 3, Bölüm 1.
181 Hamilton burada 22 numaralı yazıya atıf yapıyor. (ç.n.)

olanak tanır. Böyle bir yetki tehlikelidir, ayrıca tarihte de bir örneği bulunmamaktadır. Britanya'da yargı yetkisi, nihai olarak, yasama organının bir kolu olan Lordlar Kamarası'ndadır. Eyalet anayasalarının çoğunda da bu örnek izlenmiştir. Büyük Britanya Parlamentosu ve eyaletlerin yasama organları, karşı çıkılan mahkeme kararlarını herhangi bir zamanda yasayla değiştirebilmektedirler. Buna karşın, Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesinin hataları ve kötüye kullanımları denetimsiz ve giderimsiz kalacaktır." İncelemeyle görülecek ki bu önermeler, çarpıtılmış gerçekler üzerinde yapılmış hatalı akıl yürütmelerin ürünüdür.

İlk olarak, incelenen tasarıda ulusal mahkemelere yasaları Anayasa'nın ruhuna uygun olarak yorumlama yetkisi yönünde *doğrudan* bir yetki veren veya bu konuda onlara her eyaletteki mahkemelerin kullanabileceğinden daha büyük bir serbestlik tanıyan hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Ancak yasaların yorumlanmasında temel ölçütün Anayasa olması gerektiğini ve aralarında açık bir çelişki olduğunda yasaların değil Anayasa'nın geçerli olması gerektiğini kabul ediyorum. Ne var ki bu Anayasa Kongresi'nin tasarısına özgü bir özellik değildir. Sınırlı bir Anayasa'nın genel teorisi bunu gerektirir, bu açıdan da eyaletlerin de -tamamı değilse- çoğu için eşit düzeyde geçerlidir. Dolayısıyla bu açıdan federal yargı yetkilerine, aynı anda eyalet yargı düzenlemelerini ve yasamanın takdir yetkisini sınırlayan tüm anayasaları eleştirmeksizin, karşı çıkabilmek mümkün değildir.

Belki bu itirazın gücünün Yüksek Mahkemenin oluşum biçiminde yattığı düşünülebilir. Yüksek Mahkeme, Büyük Britanya ve eyalet hükûmetlerinin örneklerinden farklı olarak, yasama organının bir kolu olarak değil ayrı bir organ olarak tasarlanmıştır. İtirazın bu noktasında ısrar etmek için, bu kişilerin, yetki erklerinin birbirinden ayrılmasını gerektiren ünlü ilkeye vermek için fazlasıyla çaba gösterdikleri anlamdan sapmaları gerekmektedir. Bununla beraber, bu yazılar boyunca ilkeye verilen anlama uygun olarak, yargı konusundaki nihai yetkinin yasama organının bir *bölümüne* verilmesinin bu ilkeyi ihlal etmeyeceği kabul edilmelidir. Gerçi böylesi bir dü-

zenlemenin ilkeyi mutlak biçimde ihlal etmeyeceği doğrudur, ancak ihlalin sınırlarına fazlasıyla yaklaşır. Bu nedenle de Anayasa Kongresi'nin yeğlediği yöntem çok daha uygundur. Kötü yasaların geçmesinde tikel bir rolü olan bir organdan o yasayı uygulamada yumuşatmasını ya da sınırlandırmasını beklemek zordur. Bu yasaları yaparken geçerli olan ruh, büyük olasılıkla, onları yorumlarken de geçerli olacaktır. Yasa koyucu sıfatlarıyla Anayasa'yı ihlal eden kişilerin yargıç sıfatıyla bu ihlali düzeltmeleri beklenemez. Hepsi bu da değildir. Yargı görevlilerinin görevlerinde göreve uygun tutumlarını sürdürdükçe kalmalarını gerektiren her neden, aynı zamanda, nihai yargı yetkisini sınırlı bir süre için seçilen insanlara vermemek için de birer nedendir. Yargı kararlarını ilk merci olarak kalıcı yargıçların, son merci olarak ise geçici ve değişmeye mahkûm kimselerin vermesi fikrinde bir saçmalık vardır. Görevlerine uzun ve gayretli bir çalışma ile elde ettikleri hukuksal bilgilerine göre seçilerek gelmiş kimselerin kararlarını, bu bilgi düzeyine sahip olmaları mümkün olmayan kişilerin denetlemesine ve gözetlemesine bırakmaktaki saçmalık daha da büyüktür. Yasama üyeleri nadiren kişiyi yargıçlığa uygun kılan niteliklere dikkat edilerek seçilirler, bu nedenle bilgi eksikliğinin olumsuz sonuçlarından ve yasama organlarının hizipleşmeye olan doğal eğilimleri nedeniyle hiziplerin zararlı nefeslerinin adalet çeşmelerini zehirlemelerinden korkulmalıdır. Bir alışkanlık olarak zıt taraflarda yer alma eğilimleri, hukukun ve adaletin sesini bastırmaya yol açacaktır.

Bu etmenler bizi, nihai yargı yetkisini yasama organının bir koluna değil de ayrı ve bağımsız bir insan grubuna veren eyaletlerin bilgeliğini takdir etmeye itiyor. Anayasa Kongresi'nin planını yanlış yansıtmaya çalışanların söylediklerinin aksine, bu seçim örneksiz ve tarihte rastlanmamış değildir. New Hampshire, Massachusetts, Pensilvanya, Delaware, Maryland, Virginia, Kuzey Karolina ve Georgia anayasalarının yolundan gidilmiştir. Bu tercih övgüyü hak etmektedir.

Ayrıca, Büyük Britanya Parlamentosunun ve bazı eyaletlerin yasama organlarının, Birleşik Devletler'in gelecekteki bir yasama organının yapabileceğinden farklı bir anlamda

mahkemelerin karşı çıkılan kararlarını değiştirme yetkileri yoktur. Ne Britanya ne de eyalet anayasaları yargı organı kararlarını yasayla düzeltme gibi bir yetki veriyor. Önerilen Anayasa'da bunu diğerlerinden daha fazla yasaklayan bir hüküm de yer almıyor. İlkinde olduğu kadar ikincisinde de bunun önündeki tek engel, hukukun ve mantığın genel ilkelerine aykırı olmasıdır. Bir yasama organı, yetkisini aşmaksızın, bir uyuşmazlık hakkında verilmiş kararı değiştiremez; ama gelecekteki uyuşmazlıklarda uygulanması için yeni bir kural öngörebilir. İlke budur ve bu ilke, herhangi bir eyalet anayasasında olduğu kadar ve tüm sonuçlarıyla, incelediğimiz ulusal Anayasa için de geçerlidir. Bu konuya nereden bakılırsa bakılsın, aralarında hiçbir fark yoktur.

Son olarak, yargı organının yasama organının yetkilerini tehdit ettiği yönünde sık sık tekrarlanan düşüncenin bir kuruntudan başka bir şey olmadığını not etmek gerekir. Yasama organının iradesinin yanlış yorumlandığı ya da bu iradeyle çelişkiye düşüldüğü durumlar ara sıra gerçekleşebilir; ancak hiçbir zaman politik düzeni hassas boyutlarda etkileyecek sakıncalı bir düzeye ulaşmaz. Yargı yetkisinin genel doğasına, amaçlarına, kullanılış biçimine, yasama yetkisine kıyasla zayıflığına ve kendisini destekleyecek bir güce sahip olmayışına bakılarak bu önerme kolaylıkla doğrulanabilir. Bu önerme şu etkenle fazlasıyla desteklenmektedir: Yasama organının bir kolu *impeachment* soruşturmasını başlatma, diğeri bunları karara bağlama yetkisine sahiptir, bu da yargı üyeleri üzerinde önemli bir anayasal fren oluşturur. Tek başına bu bile eksiksiz bir güvencedir. Yargıçların, yasama organının otoritesine bir dizi kasıtlı saldırıda bulunarak bu organda hınç uyandırma tehlikesini göze almaları mümkün değildir; çünkü bu organ, onları görevlerinden düşürerek cezalandırabilecek olanaklara sahiptir. Bu nokta sözünü ettiğimiz konudaki tüm kaygıları ortadan kaldırmaya yararken, aynı zamanda, Senato'nun *impeachment* mahkemesi olması gereğine ilişkin de güçlü bir sav sunuyor.

Yüksek Mahkeme'nin ayrı ve bağımsız bir kurum olmasına karşı itirazları incelediğimize ve inanıyorum ki hepsini saf

dışı bıraktığımıza göre, alt mahkemeler[182] kurma yetkisinin yerindeliğini ve bu mahkemeler ile Yüksek Mahkeme arası ilişkileri incelemeye geçiyorum.

Alt mahkemeler kurma yetkisinin federal müdahale gerektiren her konuda Yüksek Mahkeme'ye başvurma gereksinimi duymamak için öngörüldüğü açıktır. Amaç, ulusal hükûmete, Birleşik Devletler'in her eyaletinde ya da bölgesinde ulusal yargı yetkisine tabi konuları karara bağlamaya yetkili mahkemeler oluşturma ya da mahkemeleri *yetkilendirme* olanağı vermektir.

Peki aynı amaç eyalet mahkemeleri kullanılarak gerçekleştirilemez miydi diye sorulabilir. Buna birkaç farklı yanıt verilebilir. Gerçi bu mahkemeler son derece uygun ve yetkin mahkemelerdir; ancak ulusal yasama organı, eyalet mahkemelerine ulusal Anayasa'dan kaynaklanacak uyuşmazlıkları çözme yetkisi verse bile bu yetkinin özü tasarıda oldukça gerekli bir bölümdür. Bu uyuşmazlıklarda karar verme yetkisini eyaletlerin var olan mahkemelerine vermek, aynı yetkiye sahip yeni mahkemeler yaratmak kadar, "mahkemeler oluşturma" sayılabilir. Ama eyalet mahkemeleri lehine daha doğrudan ve açık bir düzenleme yapılsa olmaz mıydı? Bana göre böyle bir düzenlemeye karşı çıkmak için önemli nedenler vardır: yerel önyargılar, ulusal uyuşmazlıklarda yerel yargı yerlerini yetkili kılmayı men edecek kadar yaygındır; ayrıca bazı eyaletlerdeki mahkemelerin oluşturulma biçimleri Birliğin yargı yetkisinin bu mahkemeler kanalıyla kullanılmasını uygunsuz kılmaktadır. Görevlerinde atayanların keyfine göre veya yıldan yıla kalan eyalet yargıçları, ulusal yasaların kararlı biçimde uygulanması için gereken bağımsızlığın pek azına sahiptir. Bu yasalardan kaynaklanacak uyuşmazlıklarda eyalet mahkemelerine güvenmek durumunda kalınsaydı, temyiz kapılarını sonuna kadar açmak gerekirdi. Temyiz

182 Bu yetki, son derece saçma bir biçimde, alt mahkemeler olarak anılan eyalet il mahkemelerini ortadan kaldırmayı amaçlıyormuş gibi sunuldu. Ancak Anayasa'daki hüküm "YÜKSEK MAHKEME'NİN ALTINDA yargı yerleri" kurmayı öngörmektedir. Anayasa'nın bu apaçık lafzından, eyaletlerde ya da geniş bölgelerde Yüksek olana bağlı yerel mahkemelerin kurulmasını amaçladığı görülmektedir. Bu hükmün il mahkemeleriyle ilgili olduğunu düşünebilmek gülünçtür.

mahkemelerine başvuru yolu, alt mahkemelere ne kadar güvenildiğiyle orantılı olarak kolaylaştırılmalı ya da zorlaştırılmalıdır.

Gerçi temyiz yetkisinin Anayasa Kongresi'nin tasarısıyla genişletilmiş olmasının son derece uygun olduğuna ikna olmuş durumdayım; ama tüm etmenler dikkate alındığında, *sınırsız bir temyiz yetkisinin*, kamusal ve özel sakıncalar doğurabileceğini düşünüyorum.

Amerika Birleşik Devletleri'ni dört, beş veya yarım düzine bölgeye ayırmanın ve her eyalette bir federal mahkeme yerine her bölgede bir federal mahkeme kurmanın çok yararlı ve uygun olacağını düşünüyorum. Bu mahkemelerin yargıçları, eyalet yargıçlarının yardımıyla, ilgili bölgelerin çeşitli yerlerinde yargılama yapmak için turlar düzenleyebilir. Bunlar aracılığıyla adalet kolaylıkla dağıtılabilir ve temyizler de dar bir çerçevede tutulabilir. Bu plan bana şu anda kabul edilebilecek planlardan en uygun olanı gibi görünüyor. Bunun için de, alt mahkemeler kurma yetkisinin, tamı tamına önerilen Anayasa'da yer alan ölçüde var olması gereklidir.

Tüm bu gerekçeler, içten bir zihni, böyle bir yetki yer almasaydı tasarının eksik kalacağına ikna etmeye yetecektir. Şimdi ise yargısal yetkinin Birliğin yüksek ve alt mahkemeleri arasında nasıl paylaşacağını incelemeye geçelim.

Yüksek Mahkeme, yalnızca "elçileri, konsolosları ya da yabancı devlet temsilcilerini ilgilendiren veya bir EYALETİN taraf olduğu davalarda" ilk dereceden yargı yetkisine sahip olacaktır. Her sınıftan yabancı devlet temsilcileri, kendi egemen devletlerinin doğrudan temsilcileridirler. Onları ilgilendiren her sorun kamusal barışla doğrudan bağlantılı olduğu gibi temsil ettikleri devletle olan ilişkilerle de ilgilidir ve o yüzden bu sorunların ulusun en yüksek yargı organı tarafından ilk derece yargı yeri olarak karara bağlanması uygun ve yararlıdır. Konsoloslar her zaman diplomatik nitelikte olmak zorunda değildir; ancak ait oldukları ulusun kamusal aracılar olduklarından aynı gerekçeler onlar için de geçerlidir. Eyalet-

lerin taraf olduğu uyuşmazlıklara ise daha alt bir mahkemenin bakması eyaletlerin onuruna yakışmaz.

Aslında bu yazının konusuyla doğrudan ilişkili görülmeyebilecek olsa da, bir dereceye kadar ilgi çekmiş ve gerçekte çok yanlış gerekçelere oturtulmuş bir iddiadan söz etmek istiyorum. Bir eyaletin kamu tahvillerinin başka bir eyaletin yurttaşlarına verilmiş olması hâlinde, bu kişilerin o eyalet aleyhine federal mahkemelerde bu tahviller için dava açabilecekleri söylendi. Bu iddia, şimdi sözü edileceklerin kanıtlayacağı üzere, hiçbir temele dayanmamaktadır.

Bir bireyin açacağı davaya *rızası olmaksızın* dâhil olmamak, egemenliğin doğasında vardır. İnsanlığın genel anlayışı ve uygulaması böyle olmuştur, ayrıca egemenliğin doğasından süregelen bu bağışıklık, Birlikteki tüm eyaletlerin hükûmetleri tarafından da yararlanılmaktadır. Dolayısıyla Anayasa Kongresi'nin tasarısında bu bağışıklığın kaldırılması açıkça düzenlenmedikçe eyaletler bu bağışıklığa sahip olacak ve sözü edilen tehlike düşünce dünyasında kalacaktır. Eyaletlerin egemenlik yetkilerini devretmelerini gerektiren durumlar vergilendirme konusuna dair başka bir yazıda tartışıldı ve burada tekrar edilmeyecek.[183] Orada kurulan ilkelere tekrar başvurmak, bize, tasarının kabulüyle beraber eyalet hükûmetlerinin, iyi niyet yükümlülüğünün gerektirdiği sınırlar hariç kendi borçlarını kendi yöntemleriyle ödeme konusunda kısıtlamaya sahip olmadıklarını gösterir. Bir ulus ile bireyler arasındaki sözleşmeler yalnızca egemenin vicdanını bağlar ve zorlayıcı bir güce sahip olma iddiası yoktur. Egemenin iradesi dışında dava açma hakkı vermez. Borçları için eyaletlere karşı dava açma olanağı tanınmasının amacı ne olabilir? Mahkeme kararı nasıl uygulanacaktır? Taraf eyalete karşı savaş açmaksızın böyle bir zorlama yapılamayacağı açıktır. Eyalet hükûmetlerinin evvelden beri oldukları bir yetkiyi yok etme pahasına sonuçları böyle olabilecek bir yetkiyi federal mahkemelere ima yoluyla verebilecek bir hüküm fikri, bütünüyle zorlama ve affedilemez bir çabadır.

183 Hamilton burada 32 numaralı yazıya atıf yapıyor. (ç.n.)

Gözlemlerimize devam edelim. Yüksek Mahkemenin ilk dereceden göreceği davaların çok seyrek gerçekleşecek iki grup uyuşmazlıkla sınırlı olduğunu gördük. Federal yargıyı gerektiren diğer tüm davalarda ilk dereceden görme yetkisi alt yargı yerlerinde olur ve Yüksek Mahkeme yalnızca "Kongre'nin öngöreceği *istisnalar* ve *düzenlemeler* çerçevesinde" bir temyiz yeri olarak görev yapar.

Bu temyiz yetkisinin uygunluğu hukuk yönünden pek sorgulanmasa da olguların temyizi açısından pek çok yaygara koparılmıştır.[184] Bu eyaletteki bazı iyi niyetli insanlar, mahkemelerimizde geçerli olan dil ve biçimlerden alarak, bu usulün, jürili yargılamanın yerine deniz hukuku, vesayet ve yüksek mahkemelerde geçerli olan medeni hukuk yargılama sistemini geçireceğini düşünmeye itildiler. Hukuk dilinde sıklıkla medeni hukuk sürecindeki başvuruları anlatan "temyiz" kelimesine, teknik bir anlam yüklenmiştir. Ne var ki, eğer yanlış bilgilendirilmediysem, New England'ın bir bölgesinde bu kelimenin böyle bir anlamı yoktur. Orada hem hukuk dilinde hem de uygulamada jürili bir yargının temyizi yine jürili bir yargılamada görülmekte ve bir kişi hakkında aynı yönde iki hüküm verilene kadar yargı süreci devam etmektedir. Dolayısıyla "temyiz" sözcüğü New England'da ve New York'ta aynı şeyleri anlatmamaktadır, bu da tek bir eyalette geçerli olan teknik hukuk dilini ödünç almanın yanlışlığını göstermektedir. Bu deyim, kısaca, bir yargı yerinin başka bir yargı yerinin kararlarını hukuk yönünden, olgu yönünden veya iki yönden birden denetlemesinden başka bir şey anlatmamaktadır. Temyiz sürecinin işleyişi geleneklere veya yasayla yapılacak düzenlemelere göre düzenlenebilir (yeni kurulan bir hükûmette ikincisi olmalıdır) ve hangisinin uygun görüldüğüne bağlı olarak temyiz yargısı jüri yardımıyla veya jürisiz yapılabilir. Eğer önerilen Anayasa ile jüri tarafından hakkında karar verilmiş bir olgunun yeniden incelenebileceği düzenlenmişse, yeniden inceleme, olguların ikinci kez

184 Buradaki "hukuk yönünden"-"olgu yönünden" temyiz ayrımı, Birleşik Devletler sistemiyle Türkiye sistemi arasındaki farklar nedeniyle açıklanması oldukça zor ve tek başına ayrı bir yazı konusu olabilecek bir ikilik kurmaktadır. Kabaca, Türkiye usul hukukundaki "usul yönünden denetim"-"esas yönünden denetim" ayrımına denk düştüğü söylenebilir. (ç.n.)

incelenmesi için alt mahkemeye uyuşmazlığı göndererek ya da sorun doğrudan Yüksek Mahkeme'ye sevk edilerek ikinci bir jüriyle de gerçekleştirilebilir.

Ancak buradan, jüri tarafından karara bağlanmış olguların Yüksek Mahkeme'de yeniden değerlendirilmesine izin verildiği sonucu çıkartılamaz. Peki bu eyalette, bir alt mahkeme tarafından hatalı olarak verilen bir kararda üst mahkemenin hukuk yönünden olduğu kadar olgular yönünden de yargı yetkisine[185] sahip olduğu neden söylenemesin? Gerçi olgular hakkında yeni bir soruşturma başlatamamakta ama kayıtlara geçen olgulara müdahale edebilmekte ve ona uygun hukuku ilan edebilmektedir. Bu hem olgulara hem de hukuka ilişkin bir yargı yetkisidir, zaten bunları birbirinden ayırabilmek de olanaksızdır. Bu eyaletteki olağan hukuk mahkemeleri tartışmalı olguları jüri yardımıyla karara bağlasa da hukuk ve olgular hakkında yargı yetkilerine sahip oldukları açıktır; ayrıca savunmalar teatisi sürecinde eğer olgular kabul edilmişse jüriyi atlayıp doğrudan karar aşamasına geçer. Bu nedenle, "hem hukuk hem de olgular yönünden temyiz yetkisi" ifadesinin alt mahkeme aşamasında jüri tarafından karara bağlanan olguları Yüksek Mahkemenin yeniden incelemesi olarak yorumlanmasının zorunlu olmadığını savunuyorum.

İzleyen düşünceler, Anayasa Kongresi'nin bu hükmü belirlerken bizzat etkilendiği etmenler olabilir. Yüksek Mahkemenin temyiz yetkisi bazıları ORTAK HUKUKTA, bazıları ise MEDENİ HUKUKTA çözülecek olayları karara bağlayacak kadar geniştir (denebilir). İlkinde Yüksek Mahkeme'nin yetkisi kural olarak yalnızca hukuk yönünden gözden geçirmeyi içermelidir; ikincisinde ise olguların da gözden geçirilmesi kabul edilebilir, hatta bazen, değer tespit davalarında örneğin, kamusal barışın korunması için gereklidir. Dolayısıyla temyiz yetkisi bazı durumlarda en geniş biçimiyle olgulara da uygulanabilmelidir. İlk derecede jürili görülen davalar açısından bir istisna eklemek çözüm değildir, çünkü bazı eya-

185 Burada Hamilton yargılama sözcüğüne karşılık gelen "jurisdiction" sözcüğünün, latince JUS ve DICTO sözcüklerinden oluştuğunu ve "hukuku ilan etmek" ya da "hukuku söylemek" anlamına geldiğine dair bir dipnota yer veriyor. Kelimenin yaygın Türkçe karşılıklarının hiçbiri böyle bir etimolojik sava olanak vermemektedir. (ç.n.)

letlerde *tüm davalar* bu yöntemle görülmektedir.[186] Böyle bir istisna, konunun olgular açısından değerlendirilmesini, buna uygun olmayan davalar kadar uygun davalar için de yasaklamış olacaktır. Tüm sıkıntılardan kaçınabilmek için Yüksek Mahkemenin hem hukuk hem de *olgular* yönünden temyiz yetkisine sahip olduğunu, ancak bu yetkiye ulusal yasama organı tarafından *istisnalar* ve düzenlemeler getirilebileceğini düzenlemek en güvenlisidir. Bu, hükûmete, kamusal adaleti ve güvenliği en iyi sağlayacak biçimde değişiklikler yapma olanağı verecektir.

Konu hakkındaki bu görüşler, hiç olmazsa jürili yargılama usulünün *kaldırılacağı* iddiasının, hatalı ve yanlış olduğunu kanıtlamış olmalıdır. Birleşik Devletler yasama organının, eğer ilk derecede jürili yargılama yapıldıysa Yüksek Mahkeme tarafından yapılacak temyiz incelemelerinde olguların yeniden değerlendirilemeyeceğini düzenleyebilmek için tam yetkiye sahip olduğu kesindir. Böyle bir istisna getirmeye yetkili oldukları kuşkusuzdur; ancak bu yetkinin fazla geniş olduğu düşünülecek olursa, istisna yalnızca ortak hukuka ilişkin konularda geçerli olacak biçimde daraltılabilir.

Yargı organının yetkileri hakkında şimdiye kadar yapılmış olan gözlemler şunlardır: Yetkiler yalnızca ulusal yargı organı için tamı tamına ve açıkça uygun konularda olacak biçimde titizlikle belirlenmiştir; bu yetkinin bölüşümünde Yüksek Mahkeme'ye ilk derecede yargılama yapma yetkisi çok küçük bir bölüm açısından verilmiş ve diğer konular alt yargı yerlerine bırakılmıştır; Yüksek Mahkeme, önüne getirilen tüm davalarda hem hukuk hem de olgu yönlerinden temyiz yetkisine sahiptir ama bu yetki uygun görülecek *istisna* ve *düzenlemelere* tabidir; bu temyiz yetkisi hiçbir biçimde jürili yargılamayı *ortadan kaldırmamaktadır*; ve ulusal meclisler olağan bir tedbirlilik ve dürüstlük içinde hareket ettikleri sürece önerilen yargı organı çok önemli avantajlar getirecek, yol açabileceği düşünülen bir sakıncaya da yol açmayacaktır.

186 Bir sonraki yazımda açıklayacağım üzere, alt federal yargı organlarına giren ve federal yargı gerektiren davalarda eyaletlerin eşzamanlı yargı yetkisine sahip olacaklarını savunuyorum.

Federalist, 82 (HAMILTON)

Çeşitli Sorunlar Bakımından Yargı Organına Daha Yakından Bir Bakış

Yeni bir hükûmet kurma işi, ne kadar titiz veya bilgece ele alınırsa alsın, her zaman bazı anlaşmazlıklar ve hassas sorunlar doğurur. Bu sorunların, özellikle, birden çok bağımsız egemenin bütünüyle ya da kısmen bir araya gelmelerinden oluşturulacak bir anayasa kurmaktan kaynaklanması beklenebilir. Böylesi karmaşık bir sistemi olgunlaştırıp kusursuzlaştıracak, onu oluşturan kısımların anlamlarını netleştirecek ve bunları uyumlu ve tutarlı bir bütün hâlinde bir araya getirecek olan tek şey, zamandır.

Sözü edilen sorunlar Anayasa Kongresi tarafından önerilen tasarı bağlamında da, özellikle yargı organı bağlamında, dile getirilmiştir. Bunlardan başlıcası, federal yargı yetkisine teslim edilen uyuşmazlıklarda eyalet mahkemelerin durumuna ilişkindir. Bu yetki münhasır mıdır, yoksa eyalet mahkemeleri de eşzamanlı yetkiye sahip olacak mıdır? Eğer yanıt ikincisiyse, ulusal yargı yerleriyle arasında nasıl bir ilişki olacaktır? Bunlar akıllı ağızlar tarafından dillendirilen sorulardır ve kesinlikle yanıtlanmayı hak etmektedirler.

Daha önceki bir yazıda[187] kurulan ilkeler doğrultusunda eyaletler, federal yönetime münhasıran devredilmeyen tüm *önceden var olan* yetkilerini koruyacaklardır. Bu münhasır devir üç biçimde olabilir: Birliğe açık bir hükümle münhasır yetki verilmişse; Birliğe belirli bir yetki verilmiş ve eyaletler o

187 Numara 32.

yetkiyi kullanmaktan yasaklanmış ise; ve Birliğe bir yetki verilmiş ve eyaletlerin benzer bir yetkiyi kullanması bütünüyle uygunsuz olacak ise. Gerçi bu ilkeler yasama yetkisine uygulandığı güçle yargıya uygulanamayacak olabilirler; ancak ana hatlarıyla ilki için olduğu kadar ikincisi için de geçerli olduklarını düşünüyorum. Bu düşünceyle de eyalet mahkemelerinin şu an sahip oldukları yargı yetkisini, sayılan yöntemlerden biriyle kendilerinden alınmadığı sürece *koruyacaklarını* bir kural olarak koyuyorum.

Önerilen Anayasa'da federal yargı yetkisinin federal mahkemelerle sınırlı olacağı görüntüsü veren yalnızca şu hüküm vardır: "Birleşik Devletler'in YARGI YETKİSİ Yüksek Mahkeme'ye ve Kongre tarafından zaman zaman kurulup oluşturulacak alt mahkemelere aittir." Bu iki biçimde yorumlanabilir: Birincisine göre hüküm, Birliğin yargı yetkisinin uzandığı konularda yalnızca, yüksek ve alt mahkemeler arasındaki uyuşmazlıkları karara bağlama yetkisine sahip olacağını belirtmektedir. İkincisine göre hüküm, yalnızca, ulusal yargı organlarının bir Yüksek Mahkeme'den ve Kongre'nin uygun bulacağı sayıda alt mahkemelerden oluşacağını belirtmekte, yani Birleşik Devletler'in yargı yetkisini bir üstün mahkeme ve Birlik tarafından kurulacak alt mahkemeler tarafından kullanacağını belirlemektedir. Bunlardan ilki eyalet yargı yerlerinin eşzamanlı yargı yetkisini yadsımakta, diğeri olanak vermektedir; ilki bir eyalet yetkisinin dolaylı olarak elinden alınması anlamına geleceğinden, bana daha doğal ve savunulabilir olan yorum ikincisiymiş gibi geliyor.

Eyaletlerin eşzamanlı yargı yetkisi, yalnızca, eyalet mahkemelerinin önceden beri yargı yetkisine sahip oldukları açık konularda uygulanabilir. Anayasa ile kurulacak ve ona *özgü* uyuşmazlıklarda ise böyle bir açıklık yoktur; bu yüzden de eyaletlere bu konuda yargılama hakkı vermemek önceden var olan bir yetkinin elden alınması olarak algılanamaz. Birleşik Devletler'in, kendisine bırakılan konularda yapacağı yasama işlemleri ile, gerekli gördüğü takdirde belirli bazı düzenlemelerden kaynaklanacak uyuşmazlıkların münhasıran federal

mahkemelerin yetkisine bırakılabileceğini düzenleyemeyeceğini söylemiyorum. Bununla beraber eyalet mahkemelerinin önceden sahip oldukları yargı yetkilerinden temyize ilişkin olanlar hariç hiçbir şey kaybetmediklerini, hatta ulusal yasama organının gelecekteki bir eylemiyle açıkla yasaklanmadıkları sürece sözü edilen yasalara ilişkin uyuşmazlıklara da el atma yetkilerinin bulunduğunu düşünüyorum. Bunu da yargı yetkisinin doğasından ve sisteminin bütününün ruhundan çıkartıyorum. Hiçbir hükûmetin yargı yetkileri yalnızca yerel ve bölgesel yasalarla sınırlı değildir; medeni davalarda ise taraflar arasındaki kendi yargı yetkisine giren bütün uyuşmazlıklara, uyuşmazlık konusu dünyanın en uzak bölgelerinin yasalarıyla alakalı olsa bile, uzanır. New York yasaları kadar Japonya yasaları da mahkemelerimizde hukuksal tartışmalara konu edilebilir. Buna ek olarak, eyalet hükûmetlerini ve ulusal hükûmetleri, gerçekte oldukları gibi, benzer sistemler olarak ve bir bütünün parçaları olarak ele aldığımızda, açıkça yasaklanmayan Birlik yasalarından kaynaklanan tüm davalarda eyalet mahkemelerinin eşzamanlı yargı yetkisine sahip olacağı sonucuna varmış gibi görünüyor.

Bununla beraber başka bir sorun ortaya çıkıyor: Bu eşzamanlı yargı yetkisinin olduğu konularda ulusal mahkemeler ile eyalet mahkemeleri arasındaki ilişki nasıl olacaktır? Benim yanıtım, Yüksek Mahkeme'nin eyalet mahkemelerinin kararları açısından da kesinlikle temyiz yetkisine sahip olacağıdır. Anayasa açıkça, Yüksek Mahkemeye, federal yargı yetkisine giren ve kendisinin ilk dereceden görmeyeceği sayılan tüm konularda temyiz yetkisi vermekte, dolayısıyla bu yetkiyi yalnızca federal alt mahkemelerde görülen davalarla sınırlamamaktadır. Temyiz edilebilecek konular sınırlanmıştır; kararları temyiz edilebilecek yargı yerleri değil. Bu nedenlerle ve olağan mantığın gereği olarak, eyalet mahkemeleri de bu kapsamda değerlendirilmelidir. Ya böyle olmalı ya da yerel mahkemelere ulusal konularda eşdeğer yargı yetkisi tanınmamalıdır; aksi takdirde Birliğin yargısal yetkisi bir davacının veya savcının keyfine göre etkisiz kılınabilir. İkincisi hiçbir biçimde kabul edilemez çünkü önerilen hükûmetin en

önemli ve bariz amaçlarından birinin yerine getirilememesine neden olurdu. Zaten kabul etmek için neden de göremiyorum. Yukarıda da belirtilen doğrultuda, ulusal ve eyalet sistemleri bir bütün kabul edilmelidir. Eyalet mahkemeleri Birliğin yasalarının uygulanması için doğal yardımcılardır; bunlardan sonra yapılacak temyiz başvuruları da doğal olarak ulusal adalet ilkelerini ve ulusal kararları bir araya getirip uyuşturma görevine sahip yargı organına verilmelidir. Anayasa Kongresi'nin tasarısının amacının, önemli kamusal nedenlerle, sayılan türden uyuşmazlıklarda ilk ya da son kararı Birliğin mahkemelerinin vermesini sağlamak olduğu açıktır. Dolayısıyla Yüksek Mahkemeye temyiz yetkisi veren genel ifadelerin eyalet mahkemeleri tarafından verilen kararlara da uygulanacak biçimde yorumlanmak yerine yalnızca alt federal mahkemelerin kararlarını kapsayacak biçimde daraltılması tüm esaslı yorum kurallarına ve Anayasa Kongresi'nin amacına aykırı olacaktır.

Peki eyalet mahkemelerinden alt federal mahkemelere temyiz yapılabilir mi? Sorulan sorulardan biri de budur ve ilkinden daha zor bir sorudur. İzleyen etmenler bu soruya olumlu yanıt vermeyi gerektiriyor: Anayasa Kongresi'nin tasarısı, ulusal yasama organına önce "Yüksek Mahkeme'nin altında yargı yerleri oluşturma" yetkisi veriyor.[188] Sonrasında "Birleşik Devletler'in YARGI YETKİSİ Yüksek Mahkeme'ye ve Kongre tarafından zaman zaman kurulup oluşturulacak ... alt mahkemelere aittir" düzenlemesine yer veriyor ve bundan sonra da bu yargı yetkisinin uzanacağı uyuşmazlıkları saymaya geçiyor. Daha sonra Yüksek Mahkeme'nin yetkilerini ilk dereceden görecekleri ve temyiz mercii olarak görecekleri biçiminde ayırıyor; ancak alt mahkemeler için böyle bir ayrım yapmıyor. Bunlar için çizilen tek sınır "Yüksek Mahkeme'nin altında" olmaları ve federal yargının belirtilen sınırlarında kalmaları gereğidir. Yetkilerinin ilk derece mi, temyiz mi, yoksa ikisi birden mi olacağı belirtilmemiştir. Bunların tümü yasama organının takdirine bırakılmış görünmektedir.

188 Bölüm 8, Madde 1.

Durum böyle olduğundan, eyalet mahkemelerinden alt federal mahkemelere temyiz başvurusu yapılmasının önünde bir engel göremiyorum; aksine böyle bir düzenlemenin pek çok avantajı olur. Federal mahkemelerin çoğalmasını gerektirecek nedenleri ve Yüksek Mahkeme'nin temyiz mahkemesi olarak görev yapacağı uyuşmazlıkların sayısını azaltır. Böylece federal uyuşmazlıklarda da eyalet mahkemeleri bütünlüklü bir yetki sahibi olabilir ve bu kararların temyizi hâlinde, çoğu zaman uygun olan seçenek, yani konunun Yüksek Mahkeme'ye taşınmasına gerek kalmaksızın Birliğin federal mahkemelerce çözümlenmesi, sağlanabilir.

Federalist, 83 (HAMILTON)

Jürili Yargılama Bakımından Yargı Organına Daha Yakından Bir Bakış

Anayasa Kongresi'nin tasarısına karşı yöneltilen karşı çıkışlardan bu eyalette (ve belki diğer eyaletlerde de) en çok başarılı olmuş olanı, medeni hukuk davalarında jüriyle yargılamayı düzenleyen *açık bir anayasal hükmün eksikliğidir.* Bu itirazın sık sık ifade edildiği biçimin aldatıcılığı defalarca açıklanıp ifşa edilmiştir; ancak tasarının karşıtlarının tüm konuşmalarında ve yazılarında kullanılmaya devam edilmektedir. Anayasa'nın *medeni uyuşmazlıklar* konusunda sessiz kalmış olması, jürili yargılamanın ilga edilmesi olarak sunulmuş, bu uydurma ilganın tam ve evrensel olduğuna dair kurnazca düşünülmüş iddialar ortaya atılmış, yalnızca tüm medeni uyuşmazlıklara değil *ceza davalarına* da uzandığı öne sürülmüştür. Ancak ikincisiyle alakalı olarak bir tartışma yürütmek, *maddenin varlığına* dair ciddi bir kanıt aramak ya da kendi kendini doğrulayan bir dilde ifade edilip bizi belirli bir sonuca ulaşmaya zorlayan bir iddiayı yanıtlamaya çalışmak kadar boş ve sonuçsuz bir çaba olacaktır.

Medeni yargılamalar konusunda, *düzenlenmemiş* bir kurumun tamamen *ilga edildiğini* iddia etmeyi gerektiren kurnazlık o kadar alçakça boyutlardadır ki neredeyse aksini kanıtlama çabasını bile hak etmemektedir. Bir konuda *sessiz kalmak* ile onu *ilga etmek* arasındaki fark, akıllı insanlar tarafından hemen anlaşılacaktır. Ancak bu safsatanın mucitleri iddialarını gerçek anlamından saptırdıkları bazı *hukuksal ilkeler* ile desteklemeye çalıştıklarından, bu iddiaları incelemek yararlı olacaktır.

Dayandıkları ilkeler şunlardır: "Özel durumların sayılması, genel durumların dışlandığı anlamına gelir" ve "bir şeyin sayılması diğerlerinin dışlanmasıdır." Dolayısıyla, diyorlar, Anayasa ceza davalarında jürili yargılama yapılmasını öngördüğünden ve medeni yargılamalar açısından sessiz kaldığından, bu sessizlik, medeni davalarda jürili yargılamanın zımni olarak yasaklandığı anlamına gelir.

Hukuksal yorum kuralları, mahkemeler tarafından yasaların yorumlanmasında kullanılan *sağduyu* kurallarıdır. Dolayısıyla, bunların doğru uygulanıp uygulanmadığı test edilmek istenirse en iyi yöntem türedikleri kaynakla uyumluluklarını sınamaktır. Durum böyleyken, yasama organını ceza davalarının jürili yargılamayla yapılacağını öngörmeye zorunlu kılan bir hükmün, bu organın diğer davalarda jürili yargılama yapılmasını öngörmekten yasaklanması olarak yorumlanmasının akılla ve sağduyuyla uyuşup uyuşmadığını sormama izin verin. Daha önceden böyle bir yetki varken ve iki yetki birbiriyle çatışmıyorken, bir şeyi yapma yönündeki buyruğun diğerini yapma yasağı olarak algılanması aşırı değil midir? Eğer bu yorum aşırı ve mantıksız ise, bazı durumlar için jürili yargının düzenlemesinin diğerleri için yasaklanması anlamına geleceğini söylemek de aynı düzeyde aşırı ve mantıksızdır.

Mahkemeler oluşturma yetkisi, yargılama yöntemini belirleme yetkisidir; bu nedenle, eğer Anayasa'da jüriler konusunda hiçbir şey söylenmeseydi yasama organı bu kurumu benimseme konusunda serbest olurdu. Ceza davaları için bu serbestlik, bu davalarda jürili yargılama yapılacağı açıkça düzenlenerek kaldırılmıştır; ancak medeni hukuk yargılamaları açısından bir sessizlik olduğu için, bu konuda tabii ki devam etmektedir. Ceza davalarının belirli bir yöntemle yapılmasının zorunlu kılınması gerçekten de medeni hukuk davalarında da aynı yöntemle yapılması zorunluluğunu ortadan kaldırır; ancak yasama organının uygun gördüğü takdirde yine de bu yöntemi benimseyebilme *yetkisini* kaldırmaz. Bu nedenle, yasama organının federal yargı yetkisine giren medeni uyuş-

mazlıklarda jüriyle karar verilmesi yetkisine sahip olmadığı iddiası temelden bütünüyle yoksundur.

Bu gözlemlerden çıkan sonuç şudur: Medeni hukuk davalarında jürili yargılama kaldırılmayacaktır; bu konuda alıntılanan ilkelere başvurarak öne sürülen iddialar akla ve sağduyuya tamamen aykırıdır, bunun için de geçersizdir. Bu ilkeler, onları bu konuda öne çıkaranların fikirleriyle örtüşen belirgin bir teknik anlama sahip olsalardı bile, ki öyle değildir, yine de hükûmetin oluşumu için uygulanamaz olurlardı. Böyle bir konudaki gerçek yorum kriteri, hükümlerin doğal ve bariz anlamlarıdır; teknik herhangi bir kural değil.

Dayanılan ilkelerin kullanıldıkları anlamlara gelmeyeceklerini gördüğümüze göre, şimdi bunların doğru kullanımlarını ve gerçek anlamlarını ortaya koymaya çabalayalım. Bu iş, en iyi, örnekler yoluyla yapılabilir. Anayasa Kongresi'nin tasarısı Kongre'nin, ya da başka bir deyişle *ulusal yasama organının*, yetkilerinin bazı sayılan durumlara uzanacağını öngörüyor. Bunların özel olarak sayılması apaçıktır ki genel bir yasama yetkisi savını ortadaki kaldırıyor; çünkü eğer yasama yetkileri genel olsaydı, bazı yetkilerin olumlayıcı biçimde sayılması anlamsız ve yararsız olurdu.

Yine federal yargı organlarının yetkileri de Anayasa ile sayılan bazı uyuşmazlıklarla sınırlanmıştır. Belirtilen uyuşmazlıklar, federal mahkemelerin ötesine geçemeyecekleri kesin sınırlardır, çünkü yargı yetkilerinin nesneleri belirlenmiştir ve eğer daha geniş bir yargı yetkisi niyetinde olunsaydı bu belirleme abes olurdu.

Bu örnekler sözü edilen ilkeleri aydınlatmak ve hangi biçimde kullanılmaları gerektiğini göstermek için yeterli olabilir. Ancak bu konuda yanlış anlaşılma olasılığı kalmaması için bu ilkelerin doğru kullanımlarını ve nasıl kötüye kullanılmış olduklarını gösteren bir örnek daha sunacağım.

Bu eyaletin yasalarına göre evli bir kadının mülk devri yapamadığını ve bunu bir fenalık olarak gören yasama organının resmî bir görevlinin huzurunda yapılacak bir devir

yapabileceğini düzenlediğini varsayalım. Böyle bir durumda devrin, resmî bir görevlinin huzurunda yapılacağının açıkça yazılmasının diğer tüm devir yöntemlerini dışlayacağı kuşkusuzdur. Çünkü daha önce mülk devri yapamayan kadın, artık nasıl devir yapabileceğini belirten bu yolla, bunu yapabilecektir. Fakat şimdi varsayımlarımıza devam edelim ve aynı yasanın bir sonraki bölümünde hiçbir kadının en yakın üç akrabasının imzalarıyla gösterecekleri onayları olmaksızın belirli bir miktarın üzerinde değere sahip mülkleri devredemeyeceklerinin düzenlendiğini varsayalım; bu hükümden evli bir kadının daha düşük değerdeki bir mülkü devretmek için akrabalarının onayını almasının yasaklandığı sonucu çıkarılabilir mi? Böylesi bir iddia, aksini kanıtlamaya çabalamak için dahi fazlasıyla saçma bir iddia olacaktır; ama sırf ceza davaları için açıkça düzenlendi diye medeni hukuk davalarında jürili yargılamanın yasaklandığını savunanlar tamamen aynı şeyi iddia etmektedir.

Bu gözlemlere göre, önerilen Anayasa ile jürili yargılamanın hiçbir biçimde kaldırılmadığı tartışılmaz biçimde doğrudur. Büyük insan kitlesinin ilgilenebileceği bireyler arasındaki tartışmalarda, bu kurum eyalet anayasalarında olduğu gibi tam olarak aynı durumda kalacak ve söz konusu tasarının benimsenmesiyle hiçbir ölçüde değişmeyecek veya ondan etkilenmeyecektir. Bu iddianın temeli, ulusal yargının bu konularda bir yargı yetkisinin olmayacağı ve şimdiye kadar olduğu gibi yalnızca eyalet mahkemeleri tarafından ve eyalet anayasalarının ve kanunlarının öngördüğü şekilde belirlenebilir kalacak olmasıdır. Tüm toprak uyuşmazlıkları, başka eyaletlere ait topraklara ilişkin iddialar içermedikleri sürece ve aynı eyaletin yurttaşları arasındaki tüm uyuşmazlıklar, bu uyuşmazlıklar eyalet yasama organlarının Birliğin yasalarını ihlal eden yasalarından kaynaklanmadığı sürece, yalnızca eyalet yargı yerlerinin yetkisine girer. Bunlara deniz hukuku uyuşmazlıkları ve adli yargıya ilişkin davaların da neredeyse tümü eklendiğinde, kendi hükûmetimiz altında jürisiz yapılmaktadır. Bunlardan çıkarılacak sonuç, önerilen hükûmet sistemiyle, mevcut uygulamanın önemli biçimde değişmesinin olanaksızlığıdır.

Anayasa Kongresi'nin tasarısının hem dostları hem de düşmanları, başka hiçbir konuda anlaşamasalar da, jürili yargılama sisteminin değeri konusunda hemfikirdir. Belki şu konuda biraz ayrışıyor olabilirler: Tasarının dostları onu özgürlükler için değerli bir güvence olarak görmekte; düşmanları ise özgür bir hükûmetin paladyumu[189] olarak değerlendirmektedir. Benim açımdan da, jürili yargılama kurumu hakkında ne kadar çok gözlemde bulunursam, bu kurumun gözümdeki değeri o kadar artıyor. Temsile dayanan bir cumhuriyette jürili yargılamanın ne kadar yararlı ya da zorunlu olduğunu veya kalıtsal bir monarkın baskılarına karşı nasıl bir savunma sağlayacağı ya da halk tarafından seçilen bir hükûmetin halk tarafından seçilen yöneticilerin despotluğuna ne kadar engel olabileceğini incelemek bütünüyle gereksizdir. Böyle bir tartışma yürütmek, herkes bu kurumun yararları ve özgürlükler lehine nitelikleri açısından tatmin olduğuna göre, yararlı olmaktan çok tuhaf olacaktır. Ne var ki ben, yine de, özgürlükler ile medeni hukuk yargılamalarının jürili yapılması arasında nasıl bir ayrılmaz bağ olduğunu anlamakta zorlanıyorum. Keyfi *impeachment* yargılamaları, uydurma suçlara ilişkin keyfi soruşturma yöntemleri, keyfi mahkûmiyet kararları üzerine verilen keyfi cezalar gibi yargısal zorbalıkların önemli araçlarının tümü, ceza davalarıyla ilgilidir. Ceza davalarında jürili yargılama, *habeas corpus* yasasıyla beraber, yalnızca bu konuları ilgilendiriyor gibi görünüyor. Bunların ikisi de Anayasa Kongresi'nin tasarısında açıkça düzenlenmiştir.

Jürili yargılamanın vergilendirme yetkisinin baskıcı biçimde kullanılmasına karşı da güvence oluşturduğu söylenmiştir. Bu söylem incelenmeyi hak ediyor.

Yasama organının *hangi mallar* üzerine *ne miktarda* vergi koyacağı ya da bu vergilerin *hangi kurala* göre bölüştüreceği üzerinde jürinin bir etkisinin olamayacağı açıktır. Dolayısıyla eğer bir etkisi olabilecek olursa bile bu etki, verginin toplanma biçimine ve gelir kanunlarını uygulama görevi verilen yetkililerin davranışlarıyla ilgili olabilir.

189 "Paladyum" kavramı için bkz: 49 numaralı yazıdaki dipnot. (ç.n.)

Bu eyalette, kendi Anayasamıza göre, verginin toplanmasına dair jürili yargılama çoğunlukla kullanılmıyor. Vergi davalarında genellikle, kira uyuşmazlıklarında olduğu gibi, haciz ve satışa dair seri yargılama usulü geçerlidir. Gelir yasalarının etkinliği için gerekenin bu olduğu herkes tarafından kabul edilmektedir. Bireyler için öngörülen vergileri toplamak için hukuk mahkemelerinde yapılacak duruşmalı yargılamaların yaratacağı gecikmeler hem yurttaşlar için zahmetli olacak hem de kamunun gereksinimlerini sağlamayacaktır. Bunun yaratacağı masraf, toplanmak istenen verginin miktarını sık sık aşacaktır.

Görevlilerin davranışları bakımından ise ceza davalarında jürili yargılama yapılmasıyla ilgili hüküm, gerekli güvenceyi sağlamaktadır. Kamusal yetkinin bilinçli olarak kötüye kullanılması, kişiler üzerinde baskı kurulması ve her türden resmî gasp, hükûmete karşı suçlardır ve bunu işleyen kişiler durum koşullarına göre suçlanıp cezalandırılabilir.

Medeni uyuşmazlıklarda jürili yargılamanın yararları, özgürlüğün korunmasıyla ilgili olmayan koşullardan kaynaklanıyor görünmektedir. Bu yararlara dönük en güçlü sav, yolsuzluğa karşı sunduğu güvencedir. Görevlerinde sürekli kalan bir grup görevlinin satın alınması, yalnızca o olay için anlık olarak oluşturulmuş bir jürinin satın alınmasından her zaman daha kolay olacağından, yozlaştırıcı etkilerin jüriden çok mahkeme üzerinde hâkim olacağını iddia etmek için gerekçelerimiz bulunmaktadır. Ancak bu değerlendirmenin etkililiği diğerlerini ele aldıkça azalacaktır. Olağan jürilerin belirleyicileri olan şerifler ve özel jürilerin aday göstericileri olan mahkeme kâtipleri, sürekli görevlilerdir ve bireysel olarak hareket edebildiklerinden kolektif bir bütün olan yargıçlara göre yozlaştırıcı eller bunlara daha kolay dokunabilir. Bu kişilerin yozlaşmış hizbin ya da grubun amaçlarına hizmet edebilecek kişileri jüri olarak seçebileceklerini görmek zor değildir. Dahası, hükûmet tarafından dürüstlükleri ve iyi karakterlerine göre seçilmiş kimselere kıyasla halktan rastgele seçilen kişilerin satın alınmasının daha kolay olacağı söylene-

bilir. Yine de, tüm bu etmenlerin yaratacağı sakıncalar düşüldüğünde dahi jürili yargılamanın yolsuzluklara karşı değerli bir fren oluşturacağı söylenebilir. Bu yolsuzlukların başarıya ulaşmasının önünde büyük bir engel oluşturacaktır. Şu anki durumda hem mahkemeleri hem de jüriyi yozlaştırmak gerekir; eğer jüri açıkça yanlış yaparsa yargıç yeniden yargılamaya karar verebilir. Dolayısıyla mahkeme kazanılamadıysa jüriyi yozlaştırmış olmak pek anlam ifade etmeyecektir. İşte bu bir çifte güvencedir ve böylesi karmaşık bir düzen çoğu zaman iki kurumun da dürüstlüklerini sağlar. Başarılı olma şansını azaltarak, bunları yozlaştırma çabasına girecek kişilerin cesaretleri kırılacaktır. İş birliği yapmaları gereken bir jüri de var olursa, yargıçların oylarını satmanın cazibesine kapılmaları, kararı yalnızca kendilerinin vereceği duruma kıyasla kesinlikle zorlaşacaktır.

Hâl böyleyken, medeni uyuşmazlıklarda jürili yargılamaların özgürlüklerle ilişkisine dair sözünü ettiğim kuşkularımın bir önemi yoktur. Jürili yargılamanın (doğru düzenlemelerle) çoğu zaman, mülkiyet sorunlarını çözmek için harika bir yöntem olduğunu, eğer belirli bir sınır çizebilmek mümkün olabilseydi sırf bu yüzden bile anayasayla güvence altına alınmasının yararlı olacağını itiraf ediyorum. Ancak tüm uyuşmazlıklarda bu sınırı çizebilmek fazlasıyla zordur. Hırslarıyla kör olmamış kişiler, fikirleri ve kurumları birbirlerinden son derece farklılık gösteren toplumlardan oluşan federal hükûmetlerde bu zorluğun çok daha fazla olacağını anlayabilecektir. Kendi açımdan ben, konuya baktığım her yeni açıyla, Anayasa Kongresi'nin tasarıya böyle bir hüküm eklememesinin daha iyi olduğuna daha fazla ikna oluyorum.

Jürili yargılamanın kapsamı konusunda eyaletler arasındaki büyük fark genel olarak anlaşılmamış gibi göründüğünden, konu hakkında doğru karar verebilmek için bu farkın göz ardı edilmeyip açıklanması gerekmektedir. Bizim eyaletimizde yargısal kurumlar, Büyük Britanya'nın yargı kurumuna, diğer tüm eyaletlerden daha fazla benziyor. Ortak hukuk mahkemelerimiz, (bazı açılardan İngiltere'deki dini mahke-

melere benzeyen) veraset mahkemelerimiz, deniz hukuku mahkemelerimiz, temyiz mahkemelerimiz var. Yalnızca ortak hukuk mahkemelerinde jürili yargılama öne çıkıyor, onda da bazı istisnalar var. Diğer tüm mahkemelerde tek yargıç var ve yargılamalar ya kilise hukukuna ya da medeni hukuka göre işliyor, jürilerden yardım alınmıyor.[190] New Jersey'de bizim gibi işleyen bir temyiz mahkemesi var ama bizdeki anlamıyla bir deniz ya da veraset mahkemesi bulunmuyor. Bizdeki deniz ve veraset mahkemeleri tarafından karara bağlanan konularda o eyaletteki ortak hukuk mahkemeleri yetkili; dolayısıyla jürili yargılama New Jersey'de New York'tan daha yaygındır. Pensilvanya'da belki bu yaygınlık daha da fazladır; çünkü o eyalette bir temyiz mahkemesi olmadığından ortak hukuk mahkemeleri adli yargılamaları da karara bağlıyorlar. Pensilvanya'da deniz mahkemesi var; ama veraset mahkemesi yok, en azından bizdeki tasarıda yok. Delaware bu konuda Pensilvanya'yı taklit etmiş görünüyor. Maryland ve Virginia bu konularda New York'a daha çok benziyorlar; ama Virginia'da birden çok temyiz mahkemesi var. Kuzey Karolina en çok Pensilvanya'ya benziyor, Güney Karolina ise Virginia'ya. Ancak sanırım bu eyaletlerden ayrı bir deniz mahkemesine sahip bazılarında yargılamalar jüri ile yapılabiliyor. Georgia'da ortak hukuk mahkemelerinden başka bir mahkeme yok ve temyiz başvuruları, kararı jürili veren bir mahkemeden, adına özel jüri denilen ve farklı bir atama usulü belirlenmiş başka bir jürili mahkemeye yapılıyor. Connecticut'ta ne ayrı bir temyiz ne de ayrı bir deniz mahkemesi var, veraset mahkemeleri ise uyuşmazlıklar hakkında karar vermiyor. Ortak hukuk mahkemelerinin deniz hukukuna ve belirli bir oranda adli hukuka uzanan yargı yetkileri var. Önemli konularda temyiz mahkemeliğini tek başına Genel Kurul yapıyor. Dolayısıyla jürili yargılamanın *uygulamada* en geniş olduğu eyalet, henüz sözü edilmemiş biri hariç, Connecticut'tır. Sanırım Rhode Island'ta da durum Connecticut'a çok benzi-

190 Temyiz mahkemeleriyle alakalı olarak bu mahkemelerin uyuşmazlık konusu olguları jüriyle karara bağladıkları hatalı biçimde ortaya atıldı. Gerçek şu ki bu mahkemede jüriye nadiren başvurulmakta; toprak verasetine ilişkin sorunlar hariç olmak üzere böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır.

yor. Massachusetts ve New Hampshire, hukuk, adli ve deniz yargılamalarına ilişkin yetkilerin iç içe geçmesi bakımından birbirlerine çok benziyorlar. Dört doğu eyaletinde[191] jürili yargılama yalnızca diğerlerinden daha geniş düzenlenmiş değil; ayrıca diğerlerinde olmayan bir özellik taşıyor. *Tabii ki* bir jürili yargılamadan bir başka jürili yargılamaya temyiz yapılıyor; ta ki üç karardan ikisi aynı taraf hakkında verilene kadar.

Bu çizilen tablodan, medeni uyuşmazlıklarda jürili yargılamanın hem türüne hem de kapsamı yönünden eyaletler arasında çok büyük farkların olduğu görülmektedir. Bu bariz gerçekten birkaç düşünce üretilebilir: Birincisi, Anayasa Kongresi'nin, tüm eyaletlerdeki yargısal durumu kapsayan ortak bir kural öngörmesi mümkün değildi. İkincisi, eyaletlerden birini ölçüt olarak bir sistem belirlemek, yasama organının düzenleme yapması için bu konuda sessiz kalmaya kıyasla büyük olasılıkla daha fazla, en iyi olasılıkla ise ona eşit düzeyde zararlı olurdu.

Medeni yargılamalar için böyle bir hükme yer verilmemesinin eksiklik olduğunu kanıtlamak için ortaya atılan savlar, bu işin zorluğunu gizlemektense ortaya çıkarmaya yaramıştır. Pensilvanya'da azınlık, "Jürili yargılama şimdiye kadarki gibi olacaktır" biçiminde bir düzenleme önerdi; ki bu tamamen anlamsız ve yararsız bir hüküm olurdu. Anayasa'nın tüm genel hükümlerinin atıfta bulunması gereken tek NESNE, birleşik ve kolektif sıfatıyla, Birleşik Devletler'dir. Jürili yargılamanın bazı sınırlar dâhilinde her eyalette var olduğu biliniyor olsa da, Birleşik Devletler için şu anda *böylesi* bir varlık bulunmamaktadır; çünkü federal hükûmetin şu anda yargı yetkisi yoktur. Dolayısıyla geçmiş uygulamalara ve kurumlara dönük *şimdiye kadarki* şeklinde bir gönderme yapılamaz. Böyle bir ifade kesin bir anlamdan yoksun olurdu ve belirsizliği nedeniyle de uygulanamazdı.

Dolayısıyla bu hükmün oluşturulma biçimi onu önerenlerin niyetlerine ulaşmasını sağlayamayacaktır. Kaldı ki eğer

191 Hamilton burada Connecticut, Rhode Island, Massachusetts ve New Hampshire'dan söz ediyor. (ç.n.)

bu kişilerin niyetlerini doğru anladıysam, zaten niyetleri de elverişli bir uygulamaya yol açabilecek gibi değildir. Sanırım niyetleri, eğer o eyalette benzer bir uyuşmazlıkta eyalet mahkemeleri jürili yargılama yapıyorsa federal mahkemelerin de jürili yargılama yapmasını sağlamaktır. Söz gelimi deniz uyuşmazlıkları Connecticut'ta jürili, New York'ta jürisiz görülecektir. Aynı davalarda, aynı hükûmet altında böylesine alakasız iki yargılama yöntemine yol açacak olması, bu fikre karşı çıkmak için kendi başına yeterlidir. Davanın jüri ile mi yoksa jürisiz mi görüleceği, davaların çoğunda, mahkemenin ve tarafların rastlantısal durumlarına bağlı olacaktır.

Kaldı ki bana göre en büyük itiraz gerekçesi bu da değildir. Jürili yargılamanın uygun olmayacağı pek çok davanın olduğuna dair derin ve bilinçli bir kanaat taşıyorum. Özellikle yabancı uluslarla kamusal barışın sürdürülmesini ilgilendiren uyuşmazlıklar, yani çoğunda sorunun bir uluslararası hukuk sorununa dönüştüğü uyuşmazlıklar için böyle düşünüyorum. Bu türden uyuşmazlıklara, başkalarının yanında, savaş ganimeti uyuşmazlıkları da girmektedir. Ulusların yasalarına ve uygulamalarına dair etraflı bilgi gerektiren böyle bir konunun incelenmesinde jüriler yetkin görülemezler, ki çoğu zaman önyargılarının etkisiyle sorgulamalarında göz önünde bulundurmaları gereken kamusal politikalara da yeterli önemi veremeyeceklerdir. Kararlarının sonucunda diğer uluslarının haklarının ihlal edilmesi ve misilleme veya savaşa yol açma tehlikesi her zaman vardır. Gerçi jürilerin kararları aslında olgulara ilişkindir; ancak çoğu davada hukuksal sonuçlar ve olgular iç içe girecek ve bunları birbirinden ayırmak olanaksızlaşacaktır.

Savaş ganimetleri konusunda söylenmek istenileni önemli ölçüde destekleyecek şu noktayı da eklemek gerekir: Savaş ganimetlerini belirleme yönteminin Avrupa'nın farklı güçleri arasında yapılan çeşitli antlaşmalarla özel olarak düzenlenmesi gereği görülmüş, bu antlaşmalara göre bu uyuşmazlıkların nihai karar mercii olarak Büyük Britanya'da kral ve özel konseyi belirlenmiştir; bunlar bu uyuşmazlıkları hem hukuk hem de olgular yönünden yeniden inceleyebilmektedir. Tek

başına bu, Anayasa'ya, eyalet sistemlerini ulusal hükûmet için bir ölçüt haline getirecek genel bir hüküm koymanın ve hükûmete son derece çelişkili bir konuda yükümlülük yüklemenin mantıksızlığını ve tehlikelerini ortaya koymaktadır.

Düşündüklerim, adli yargı ile hukuk yargısı arasında bir ayrım yapmanın getirdiği büyük avantajlar ve adli yargıya giren konularda jürili yargılama yapmanın uygun olmaması düşünüldüğünde daha da güçleniyor. Adli mahkemelerin önemli ve temel yararları *olağan üstü davaları*, yani genel kuralın *istisnasını*[192] oluşturan davaları çözüme bağlamaktır. Bu davaların yargı yollarıyla olağan yargı yollarını birleştirmek genel kuralları sarsmaya ve her davayı *özel* olarak karara bağlamaya neden olabilir; diğer taraftan bunları birbirinden ayırmak ise tam tersi etki yaratarak ikisini de birbirleri üzerinde gözcü yapmayı ve karşılıklı olarak birbirlerini kullanışlı sınırlar içinde tutmalarını sağlayabilir. Ayrıca adli mahkemeler için uygun işler çoğu zaman jürili yargılamanın doğasına uygun olmayacak düzeyde önemli ve hassas meselelerdir. Çoğunlukla işlerinden güçlerinden çağrılıp gelecek ve işlerine geri dönmeden önce bir karar vermeleri gerekecek kimselere teslim edilmesi elverişli olmayacak derecede uzun, bilinçli ve eleştirel bir inceleme gerektirir. Jürili yargılama sisteminin tanımlayıcı özellikleri olan sadelik ve kolaylık, uyuşmazlık konusunun tek ve anlaşılır bir noktaya indirilmesini gerektirir; temyiz yargılamasına konu davalar ise genellikle uzun duruşma tutanakları ve birbirinden bağımsız özel sorunlar içerir.

Hukuk yargısını adli yargıdan ayırmanın İngiliz yargı sistemine özgü bir durum olduğu ve bazı eyaletler tarafından da bu modelin izlendiği doğrudur. Ancak bunların bir araya geldikleri davada jürili yargılama sisteminin olmadığı da eşit derecede doğrudur. Bu ayrım, jüri kurumunu el değmemiş saflıkta tutabilmek için zorunludur. Adli mahkemelerin doğası gereği bunların yargı yetkileri hukuk uyuşmazlıklarına kolayca genişletilebilir fakat hukuk mahkemelerinin yetkile-

192 Bu çözümlere hâkim ilkelerin artık düzenli bir sisteme bağlandıkları doğrudur; ancak bunların temel olarak hâlâ genel kuralara istisna olan ÖZEL durumlarda uygulandıkları da daha az doğru değildir.

rinin adli konulara uzanmaları hâlinde yalnızca temyiz mahkemelerinden elde edilecek ve bu eyaletteki düzenlemelerin bir örneğini sunduğu avantajlar ortadan kalkmış olmayacak, aynı zamanda hukuk mahkemelerinin doğası da giderek değişmeye başlayacak ve jürili yargılama kurumu, jürilere yanıt verebileceklerinden çok daha karmaşık sorular sorulmaya başlanmasıyla, giderek zayıflayacaktır. Bunlar, Pensilvanya'daki azınlığın giriştiği işe, yani ulusal yargı organının oluşumunda tüm eyaletlerin sistemlerini birbirine eklemlemeye karşı çıkmak için ikna edici nedenler oluşturmaktadırlar. Şimdi, iddia edilen kusuru gidermek için Massachusetts'in yaptığı öneriyi inceleyelim.

Öneri şöyledir: "Farklı eyaletlerin yurttaşları arasındaki medeni uyuşmazlıklarda *ortak hukukun uygulanmasından* doğacak tüm olgusal sorunlar, taraflardan birinin ya da ikisinin talep etmesi hâlinde, jürili yargılamayla karara bağlanabilir."

Bu öneri, en iyimser bakışla bile, yalnızca bir türden uyuşmazlıklarla sınırlanmıştır. Dolayısıyla ya Massachusetts konseyi federal uyuşmazlıklar arasından jürili yargılanmaya uygun tek grup uyuşmazlıkların bunlar olduğunu düşündüler, ya da daha geniş bir hükmün varlığını arzulasalar da bu amacı gerçekleştirebilecek bir hüküm tasarlamanın olanaksız olduğunu varsaydılar. Birincisi doğruysa, bir hükümde bu kadar sınırlı bir noktanın ihmal edilmiş olması, hiçbir şekilde sistemde önemli bir kusur olarak görülemez. Yok eğer ikincisi doğruysa, ele alınan konunun ne kadar zor olduğu doğrulanmaktadır.

Ama hepsi bu değil: Eyalet mahkemelerine dair sunulan gözlemleri ve bunlar tarafından kullanılan farklı yetkileri incelersek, bunların *hangi tür* davalarda jürili yargılama yapacaklarını gösteren hükümlerin son derece muğlak ve belirsiz olduğunu görürüz. Bu eyalette ortak hukuk davaları ile adli hukuk davaları arasındaki sınır İngiltere'de bu konuda çizilen sınırla uyumludur. Diğer çoğu eyalette sınırlar daha belirsizdir. Bazılarında her dava ortak hukuk mahkemelerinde görülmekte ve dolayısıyla her dava ortak hukuk davası olarak anılabilmekte; taraflardan biri veya ikisi tercih edecek olursa jürili yargıla-

ma yapılmaktadır. Dolayısıyla Pensilvanya azınlığının önerisi hakkında sunduğum düzensizlik ve kargaşa burada da geçerli olacaktır. Belirli bir dava bir eyalette eğer taraflardan biri ya da ikisi isterse jürili görülecekken, başka bir eyalette o eyaletteki yargı sistemi ortak hukuk konusunda farklılık gösterdiği için benzer bir davanın jürisiz görülmesi mümkün olabilecektir.

Dolayısıyla ortak hukuk ve adli hukuk arasındaki sınırı çizen tek tip bir plan oluşturulup eyaletler tarafından kabul edilmedikçe Massachusetts'in önerisi genel bir kural olarak benimsenemez. Böyle bir plan tasarlamak ise kendi başına çok zor bir iştir ve konu hakkında çok uzun süre ve olgunlukla düşünmeyi gerektirir. Eyalet kurumlarıyla uyumlu ve tüm eyaletlerin onayını alacak bir genel kural oluşturmak fazlasıyla zor, hatta olanaksız olacaktır.

Peki, benim tarafımdan iyi bir örnek olarak değerlendirildiğine göre, neden bu eyaletin anayasasındaki kural Birleşik Devletler tarafından ölçüt olarak alınmasın, diye sorulabilir. Şöyle yanıt veririm: Büyük olasılıkla diğer eyaletler, kurumlarımız hakkında, bizim düşündüklerimizle aynı şeyleri düşünmeyecektir. Her eyaletin kendi kurumlarına daha bağlı olmaları doğaldır ve bu yüzden de bizimkini tercih etmekte zorlanacaklardır. Anayasa Kongresi'nde model olarak bir eyaletin anayasasını alma fikri baskın gelmiş olsaydı büyük olasılıkla her temsilci kendi hükûmetinin sistemini tercih edeceği için örnek olarak hangi eyaletin alınacağını belirsiz bir soru olarak kalırdı. Bu eyaletlerden çoğunun hatalı tercihler olacakları zaten gösterildi. Ancak hangi eyaletin, New York'un mu yoksa başka birinin mi daha iyi tercih olacağını okuyucunun değerlendirmelerine bırakıyorum. Yine de şunu kabul etmek gerekir: Anayasa Kongresi böyle bir durumda adil bir seçim yapmış olsaydı dahi, bir eyalet lehine gösterilen bu tarafgirliğin diğer eyaletlerde kıskançlık ve nefret duyguları uyandırması tehlikesi meydana gelirdi. Böyle bir durumda, tasarının düşmanları, tasarının nihai kabulünü belki de dikkate değer ölçüde tehlikeye atabilecek bir dizi yerel önyargıyı ortaya çıkarmak için güzel bir bahaneye sahip olurdu.

Jürili yargılama yapılacak uyuşmazlıkları tanımlamanın sakıncalarından kaçınabilmek için bazı fazla heyecanlı kimseler ne olursa olsun tüm davalarda jürili yargılama yapılmasını önerdi. Sanırım böyle bir düzenlemenin örneğine Birliğin hiçbir üyesinde rastlayamayız. Ayrıca, Pensilvanya azınlığının önerisini tartışırken sözü edilen etmenler, tüm ayık zihinleri, eğer *tüm* davaların jürili yapılması öngörülseydi bunun tasarıda affedilemez bir hata oluşturacağına ikna etmiş olmalıdır.

Kısacası, bu konu hakkında ne kadar çok düşünürsek düşünelim, sağlam bir ulusal hükûmet oluşturmak gibi yüce ve zorunlu hedefe ulaşmak için, yönelinen amaca dönük çok dar ya da çok geniş ifade edilmeyen veya başka itirazların kapısını aralamayan daha iyi bir hüküm düşünülememektedir.

Ayrıca bu konuya sunulan farklı bakış açılarının içten zihinleri söz konusu kaygılardan arındırmış olacağını düşünmekten de kendimi alamıyorum. Sunulan gözlemler, özgürlüklerin korunmasıyla ilgili olanın yalnızca ceza davalarında jürili yargılama olduğu, bunun da Anayasa Kongresi'nin planında açıkça düzenlendiğini; medeni uyuşmazlıkların toplumun bütününü ilgilendiren büyük çoğunluğunda eyalet anayasalarıyla kurulan yargılama düzeninin tasarıdan etkilenmeksizin geçerliliğini koruyacağını; tasarının medeni uyuşmazlıklarda jürili yargılamayı hiçbir şekilde ilga etmediğini;[193] Birleşik Devletler Anayasası'nda bu konuda belirgin ve uygun bir hüküm oluşturmanın son derece güç, hatta olanaksız olduğunu göstermiş olmalıdırlar.

Bu konu hakkında en iyi yargıları, medeni yargılamaların jürili yapılması konusunda en az hevesli olanlar verecek; bu kişiler, şu anda mülkiyet sorunlarına ilişkin öne çıkan yöntem olan jürili yargılamanın yerini toplum ilişkilerindeki sürekli değişimler nedeniyle yakın zamanda başka bir yöntemin alabileceğini de kabul etmeye hazır olacaklardır. Benim açımdan, ben bu eyalette jürili yargılamanın şu anda uygulanmadığı bazı tür davalarda uygulanmasının, uygulanan ba-

193 *Bkz.* Yüksek Mahkemeye olgusal konularda verilen temyiz yetkisinin bunu ilga ettiği iddiasının incelenip aksinin kanıtlandığı 81 numaralı yazı.

zılarında ise uygulanmamasının daha doğru olacağını düşünüyorum. Aklı başında her insan ise tüm yargılamaların jürili yapılmamasının gerektiğini kabul etmektedir. Büyük Britanya'da olduğu gibi eyaletlerde de son derece köklü bir sistem olan jürili yargılamanın uygulama alanını yakın zaman önce daraltan yeni uygulamalar, jürili yargılamanın eski kapsam düzeyinin uygunsuz bulunduğuna dair güçlü bir savdır ve gelecekte uygun ve yararlı diğer istisnaların da ortaya çıkabileceğine olanak vermemizi gerektirir. Bu uygulamanın sınırlarının nerede bittiğine dair net bir nokta belirlemenin işin doğası gereği olanaksız olduğunu düşünüyorum. Bence bu, bu konunun yasama organının takdirine bırakılması için güçlü bir gerekçe oluşturmaktadır.

Büyük Britanya'da ve Connecticut eyaletinde durumun böyle olduğu açıkça anlaşılıyor fakat anayasamızda açıkça öngörülmesine rağmen bizim eyaletimizde de Devrim'den bu yana jürili yargılama sisteminin pek çok ihlal edildiği, hatta o süre içerisinde Büyük Britanya'da ya da Connecticut'ta olduğundan çok daha fazla ihlal edildiği güvenle söylenebilir. Ayrıca bu ihlallerin, çoğunlukla, halkın özgürlüklerinin en ateşli savunucuları olduklarını iddia eden ama kariyerlerinde ilerlemelerini engelleyen anayasal engelleri pek az önemseyen kimselerden kaynaklandığı da eklenebilir. Gerçek şu ki, kalıcı etkiler için güçlü bir biçimde yaslanılabilecek tek güvence, hükûmetin genel YAPISIDIR. Özel hükümler, tamamen yararsız olmasalar da kendilerine yakıştırılandan çok daha az yararlı ve etkilidirler. Bazı özel hükümlerin eksikliği, iyi bir hükûmetin başlıca tanımlayıcı unsurlarını içeren bir tasarı için önemli bir itiraz olamaz.

Birliğin her zaman en popüler eyaleti olmuş olan Connecticut'ta jürili yargılamayı ne ceza davaları ne de medeni hukuk davaları için zorunlu kılan hiçbir anayasal hüküm yokken, ceza davaları için jürili yargılamayı açıkça öngören ancak medeni yargılamalar için bunu yapmayan bir Anayasa'nın özgürlüklere karşı güvenceler içermediğini söylemek olanaksızdır.

Federalist, 84 (HAMILTON)

Çeşitli Birkaç Karşı Çıkış Hakkında

Şimdiye kadarki incelemelerde Anayasa'ya yöneltilen karşı çıkışların çoğunu dikkate alıp onlara yanıtlar vermeye çalıştım. Yine de geriye, ya belirli bir başlığa uygun olmadıkları için ya da doğru oldukları yerde unutuldukları için yanıtlayamadığım bazıları kaldı. Şimdi bunlar tartışılacak; ancak konu fazlasıyla uzadığından, bu çeşitli noktalara ilişkin gözlemlerimi kısa tutup tek bir yazıya sığdıracağım.

Kalan karşı çıkışlardan en önemlisi, Anayasa Kongresi'nin tasarısının bir haklar bildirgesi içermemesi. Buna verilmiş başka yanıtların yanında, başka yazılarda yeri geldikçe belirtildiği üzere bazı eyaletlerin anayasaları da benzer durumdadır. New York'un da buna dâhil olduğunu eklemek isterim. Gelgelelim yeni sistemin karşıtları, eyaletimizin anayasasına büyük bağlılık duyduklarını iddia ederlerken bir yandan da gidip haklar bildirgesi fikrinin en taşkın taraftarlığını yapıyorlar. Bu konudaki şevklerini ise iki şeyle meşrulaştırmaya çalışıyorlar: birincisi, New York anayasasında bir haklar bildirgesi olmasa da anayasa metninde aynı görevi gören çeşitli hakların ve ayrıcalıkların var olduğu; ikincisi, Anayasa'nın Büyük Britanya'nın ortak ve yazılı hukuklarını bütünüyle benimsediği ve Büyük Britanya'da, açıkça söz edilmeyen hakların dahi sözü edilenlerle eşit derecede korunduğu.

Birincisine şöyle yanıt verebilirim: Bu eyaletin anayasası gibi, önerilen Anayasa da, pek çok bu türden hüküm içermektedir. Hükûmetin yapısıyla ilgili olanları bir kenara bıraksak

bile şunları buluyoruz: Madde 1, bölüm 3, fıkra 7: "*Impeachment* yargılamaları sonucunda verilen hükümler görevden alınma ve Birleşik Devletler'de gelir getiren onursal veya resmî bir göreve bir kez daha gelmenin yasaklanmasından öteye gidemez; ancak mahkûm edilen taraf yasalar uyarınca suçlanabilir, yargılanabilir, mahkûm edilebilir ve cezalandırılabilir." Aynı maddede bölüm 9, fıkra 2: "İsyan ya da işgal durumlarında kamu güvenliği gerektirmedikçe *Habeas Corpus* ayrıcalığı elden alınamaz." Fıkra 3: "Yurttaşlıktan çıkarma yasaları yapılamaz ve *ex post facto* yasa çıkarılamaz." Fıkra 7: "Birleşik Devletler, hiçbir soyluluk unvanı dağıtamaz; Birleşik Devletler'de resmî ya da onursal görevde bulunan kimse, Kongre'nin onayı olmaksızın, bir kraldan, prensten veya yabancı bir devletten ücret, görev ya da unvan kabul edemez." Madde 3, bölüm 2, fıkra 3: "*Impeachment* davaları hariç olmak üzere tüm suçlar, jüri tarafından yargılanır. Bu tür yargılama o suçların işlendiği eyalette yapılır fakat suç eyaletlerden herhangi birinin sınırları içinde işlenmemişse yargılama, Kongre'nin yasa ile saptayacağı yerde veya yerlerde yapılır." Aynı maddede, bölüm 3: "Birleşik Devletler'e karşı yüksek ihanet suçu yalnızca Birleşik Devletler'e karşı savaş çıkarma, düşmana bağlılık, yardım ya da yataklık etme durumunda işlenebilir. Hiç kimse, kendisinin bu eylemi yaptığını açıkça gören iki tanığın ifadesi ya da halka açık duruşmalarda kendi itirafı olmaksızın vatana ihanet suçundan mahkûm edilemez." Aynı bölüm, fıkra 3: "Yüksek ihanet suçunun cezasını belirleme yetkisi Kongre'ye aittir. Ancak yüksek ihanet suçundan mahkûmiyetin etkileri mahkûm ile kan bağı olan kişilere yansıtılamaz ve mahkûmun mallarına, yaşamından daha uzun bir süre için el konulamaz."

Bu hükümlere bütünlüklü olarak bakıldığında bu eyaletin anayasasıyla eşit öneme sahip olup olmadıkları sorgulanabilir. *Habeas corpus* dilekçesi hakkı, *ex post facto* yasalar çıkarma yasağı ve *bizim anayasamızda* SOYLULUK UNVANLARINA ilişkin *dengi olmayan bir hüküm*, belki bizim anayasamızdaki herhangi bir güvenceden daha çok özgürlükler ve cumhuriyetçilik için güvenceler barındırmaktadır. Olgular gerçekleş-

tikten sonra suç yaratmak, başka bir deyişle işlendikleri dönemde bir yasayı ihlal etmeyen eylemleri cezalandırmak ve keyfi özgürlükten yoksun bırakmalar, tarih boyunca despotların en gözde ve güvenilir araçları olmuştur. Bilge Blackstone'un[194] son söylenenlere ilişkin gözlemleri alıntılanmaya değer: "Bir kişinin yaşamını ya da malını [diyor Blackstone] suçlama veya yargılama olmaksızın elinden almak öylesine iğrenç ve kötü anılması gereken bir zorbalıktır tiranlığın uyarı çanları ki tüm ulusta çalmaya başlamalıdır; ancak kişiyi gizlice hapse tıkarak özgürlüğünden yoksun bırakmak, akıbetinin bilinmemesini ya da unutulmasını sağlamak, daha az göz önünde, daha az çarpıcı, ve dolayısıyla keyfi hükûmetlerin elinde *daha tehlikeli bir yoldur.*" Bu ölümcül kötülüğe çözüm olarak, Blackstone, sayısız kez övdüğü ve hatta bir keresinde "Britanya Anayasası'nın kalesi"[195] olarak adlandırdığı *habeas corpus* yasasına vurgu yapmaktadır.

Soyluluk unvanlarının yasaklanmasının önemini gösterebilmek için hiçbir şey söylemeye gerek yok. Bu, içtenlikle, cumhuriyetçi bir hükûmetin temel taşlarından biri olarak görülebilir; soyluluk unvanları yasak olduğu sürece yönetimin halktan başkasına geçmesinden ciddi biçimde korkulacak bir tehdit yoktur.

İkincisine, yani Anayasa'da ortak ve yazılı hukukun tesis edildiği iddiası bakımından, bunların "yasama organının zaman zaman yapacağı değişikliklere ve düzenlemelere" tabi oldukları düzenlenmiştir. Dolayısıyla bunlar, yasama organının olağan yetkisiyle ve hiçbir anayasal yaptırım gerektirmeksizin herhangi bir zamanda değiştirilebilirler. Böyle bir beyanın Anayasa'da yer almasının tek nedeni eski hukuku tanımak ve Devrim sonrası oraya çıkabilecek kuşkuları yatıştırmaktır. Dolayısıyla bu hiçbir şekilde bir hak bildirgesi olarak görülemez; çünkü bizim anayasalarımıza göre hak bildirgeleri, hükûmetin yetkilerine sınırlama getiriyor olmalıdır.

Haklar bildirgelerinin kökeninde krallar ile tebaası arasında karşılıklı taahhütlerin, ayrıcalıklar lehine kralın imtiyaz-

194 Bkz. Blackstone'dan *Commentaries*, cilt I, sayfa 136.
195 *a.g.e.*, cilt 4, sayfa 438.

larında verilen tavizlerin ve hükümdarın keyfinden kurtarılan hakların yattığı pek çok kez yerinde olarak belirtilmiştir. Baronların ellerindeki kılıçlarla Kral John'dan elde ettikleri MAGNA CARTA, böyledir. Bu bildirgeden sonra gelen ve onu doğrulayan diğer bildirgeler de böyledir. Birinci Charles'a henüz saltanatının başında kabul ettirilen *Haklar Belgesi*[196] de böyledir. Lordlar ve Avam tarafından 1688'de Oranj Prensine sunulan ve daha sonra Parlamento'da Haklar Bildirgesi[197] adlı bir yasaya dönüştürülen Hak Beyannamesi[198] de böyledir. Dolayısıyla bunların ilk ortaya çıkışlarına bakıldığında, tamamen halkın gücüne dayanıp doğrudan temsilcileri ve hizmetkârları tarafından uygulanan anayasalarla bağlarının olmadığı açıktır. Burada halk esasında hiçbir şey devretmediğinden, özel olarak kayıt düşerek hükümdarın keyfinden kurtarması gereken bir şey yoktur. "Biz, Birleşik Devletler HALKI, özgürlüğün nimetlerini kendimiz ve gelecek kuşaklarımız için güvence altına almak için, Bu Amerika Birleşik Devletler Anayasası'nı takdir ve tesis ediyoruz." İşte size, halkın haklarını, eyaletlerin haklar bildirgelerinde sık sık rastlanan ve bir hükûmet anayasasında değil de bir etik kitabında kulağa daha iyi gelecek olan aforizmalardan çok daha iyi tanıyan bir hüküm.

Kaldı ki incelediğimiz gibi yalnızca ulusun genel politik çıkarlarını düzenlemeye niyetlenen bir Anayasa'da, belirli hakların detaylı bir biçimde düzenlenmesi, kişisel ve özel her türden çıkarı düzenlemeye kalkışan bir anayasaya kıyasla çok daha yersiz olacaktır. Dolayısıyla eğer Anayasa Kongresi'nin tasarısına ilişkin bu konuda koparılan yaygara haklı temellere dayanıyor diyebilseydik, bizim eyalet anayasamız için yakıştırılacak hiçbir kötü sıfata karşı çıkabilmemiz de mümkün olmazdı. Ama gerçek şu ki ikisi de amaçlarına ilişkin kendilerinden makul olarak umulabilecek tüm hükümleri içermektedir.

Daha da ileriye gidecek ve haklar bildirgelerinin, önerildikleri anlamda ve kapsamda, bizim Anayasamız için yalnız-

196 ing. *Petition of Right.* (ç.n.)
197 ing. *Bill of Rights.* (ç.n.)
198 ing. *Declaration of Right.* (ç.n.)

ca gereksiz olduklarını değil, aynı zamanda tehlikeli de olacaklarını iddia edeceğim. Bu bildirgeler aslında verilmeyen yetkilere ilişkin çeşitli istisnalar içerecekler, tam da bu nedenle, verilenden daha fazlasını iddia etmek için bahane sunabileceklerdir. Zaten bunları yapmak için yetki verilmemişken, yapılmaması gereken şeyleri ilan etmenin ne anlamı var? Örneğin basın özgürlüğünün kısıtlanamayacağını neden söyleyelim, böyle bir kısıtlama getirirken dayanılabilecek bir yetki öngörülmemişken? Böyle bir hükmün düzenleyici bir yetki vereceğini iddia etmeyeceğim; ama görevlerini kötüye kullanma eğiliminde olan insanlara, bu gücü sahiplenmek için makul bir bahane sunacağı açıktır. Söz gelimi, makulmüş gibi görünen bir sava başvurarak Anayasa'nın aslında verilmemiş bir yetki için kısıtlamaya gitmesinin abes olacağını, dolayısıyla basın özgürlüğünün kısıtlanmasına ilişkin hükmün aslında ulusal hükûmete basın özgürlüğüyle alakalı düzenlemeler yapma yetkisi verdiği anlamına geldiğini öne sürebilir. Bu, haklar bildirgeleri fikrinin tedbirsiz destekçilerinin iyi niyetli çabalarının, yorumun gücüne başvurularak nasıl sayısız farklı kurnazlık için kullanılabileceğini ortaya koyan bir örnek olarak görülebilir.

Basın özgürlükleri konusunda pek çok şey söylenmiş olsa da ben de bir iki şey söylemekten kendimi alamayacağım. İlk olarak, bu eyaletin anayasasında da basın özgürlüğüne ilişkin tek bir hece dahi yer almamaktadır. İkincisi, bu konuda bir eyalette yapılan hiçbir düzenlemenin de bir anlamı yoktur. "Basın özgürlüğünün dokunulmazlığı korunacaktır" ne demek? Basın özgürlüğü nedir? Onu kolaylıkla çevresinden dolanılamayacak biçimde tanımlayabilmek mümkün mü? Bunun olanaksız olduğunu düşünüyorum bundan da basın özgürlüğünün, herhangi bir anayasaya koyulan herhangi bir hükümden bağımsız olarak, tamamen kamuoyuna ve halkın ve hükûmetin genel ruhuna bağlı olduğu sonucunu çıkarıyorum.[199] Başka bir yerde de belirtildiği gibi, tüm haklarımızın

199 Anayasa'da basın özgürlüğünü etkileyebilmek için bir yetkinin mevcut olduğunu göstermek için vergilendirme yetkisine başvuruldu. Basına, zımni bir yasaklamaya denk düşebilecek kadar yüksek vergilerin koyulabileceği iddia edildi. Ben, eyalet anayasalarındaki basın özgürlüğüne ilişkin hükümlerden birinin eyalet yasama organları ta-

sağlam temellerini, yalnızca ve yalnızca halkta aramalıyız.

Bu konuyu sonuçlandırmak için geriye değerlendirilecek tek bir nokta kaldı. Bu konuda kopartılan bu kadar yaygaraya karşın, gerçek şu ki, Anayasa'nın kendisi, tüm akla uygun anlamlarıyla ve tüm yararlı amaçları açısından, BİR HAKLAR BİLDİRGESİDİR. Büyük Britanya'daki birden çok sayıdaki haklar bildirgeleri, bu ülkenin anayasasını oluşturmakta; tersine eyaletlerin anayasaları ise haklar bildirgelerini oluşturmaktadır. Önerilen Anayasa da, kabul edilirse, Birliğin haklar bildirgesi olacaktır. Haklar bildirgesinin amaçlarından biri hükûmetin yapılanmasında ve yönetiminde yurttaşların sahip olacakları politik ayrıcalıkları belirleyip ilan etmek değil mi? Bu, Anayasa Kongresi'nin tasarısında en açık ve kesin biçimde yapılmış, kamusal güvenlik için eyalet anayasalarının hiçbirinde yer almayan önlemler alınmıştır. Haklar bildirgelerinin bir başka amacı da kişisel ve özel konulara ilişkin bazı bağışıklıklar ve işleyiş biçimleri öngörmek değil mi? Bunun da aynı tasarıda çeşitli konular için düzenlenmiş olduğunu gördük. Dolayısıyla bir haklar bildirgesinin esas anlamını dikkate aldığımızda, Anayasa Kongresi'nin çalışmasında bunun eksik olduğunu öne sürmek saçmalık hâline gelmektedir. Belki bu konularda gerektiği kadar ileriye gitmediği iddia edilebilir; ancak hiçbir düzenlemeye içermediği söylenemez. Hükûmeti kuran bir belgenin bir bölümünde yurttaşların hakları tanınıyor ise, bunların ne yöntemle tanınmış oldukları önemsizdir. Dolayısıyla bu konuda dile getirilen çoğu iddia kâğıt üzerindeki terimsel farklara dayanmakta ve esasa ilişkin bir belirleme içermemektedir.

Yöneltilen ve tekrarlanma sıklığına bakılırsa destekçileri

rafından koyulacak vergilere karşı nasıl bir anayasal engel oluşturabileceğini merak ediyorum. Büyük Britanya'da da gazetelerin vergilendirildiği biliyoruz; ama hiçbir ülkede basının oradan daha özgür olmadığı da biliniyor. Bu organın vergilendirilebilmesi özgürlükleri ihlal anlamına gelmiyorsa, bu verginin miktarının tamamen kamuoyu tarafından yönlendirilen yasama organının takdirine bağlı olacağı da açıktır. Demek ki basın özgürlüğüne saygı duyulacağına dair genel bir beyan onsuz olduğundan daha fazla bir ek güvence sağlamıyor. Vergilendirme yoluyla yapılacak böyle bir saldırı, hem bu türden genel beyanlar içeren eyalet anayasalarının altında hem de bu türden hiçbir düzenleme içermeyen önerilen Anayasa altında yapılabilir. Basın özgürlüğünün özgür olması gerektiği gibi hükûmetin özgür olması gerektiği, vergilerin aşırı olmaması gerektiği vb. düzenlemeler de tamamen aynı işi görecektir.

olan başka bir itiraz şöyledir: "Ulusal hükûmete önerildiği kadar büyük yetkilerin verilmesi uygun değildir [diyorlar karşı çıkanlar] çünkü bu hükümetin başkenti, zorunlu olarak, birçok eyaletten, temsilcilerinin davranışları hakkında halkın yeterli bilgi edinmesini olanaksızlaştıracak kadar uzak olacaktır." Eğer bu sav, bir şey kanıtlıyorsa, hiçbir yerde hiçbir genel hükûmetin kurulmaması gerektiğini kanıtlamaktadır. Çünkü birliğe verilmesi gerektiği herkes tarafından kabul edilmiş yetkilerin akla gelebilecek tüm yeterli denetleme olanaklarına sahip olmaksızın verilmemesi gerektiğini iddia etmektedir. Ancak bu itirazın dayanaklarının gerçekte pek sağlam olmadığını görebilmek için tatmin edici nedenler bulunmaktadır. Mesafeyle ilgili savların büyük çoğunluğunda hayal gücü önemli bir rol oynamaktadır. Montgomery ilçesindeki halkın eyalet meclislerindeki temsilcilerinin davranışları hakkında ne tür bilgi kaynakları bulunmaktadır?[200] Bireysel olarak bir gözlemde bulunamazlar. Bunu yalnızca o bölgedeki yurttaşlar yapabilir. Dolayısıyla güvendikleri zeki bazı kimselere güvenmek durumundadırlar; peki bu kimseler bilgilerini nasıl ediniyor? Görünüşe göre kamusal tedbirlerden, kamuya açık tutanaklardan, temsilcilerden edindikleri bilgilerden ve tartışmalar sırasında orada bulunan insanlardan ediniyorlar. Bu yalnızca Montgomery ilçesi için değil, hükûmetin başkentinden belirli bir uzaklıkta yerleşik tüm ilçeler için geçerlidir.

Genel hükûmetteki temsilcilerinin davranışları hakkında bilgi edinebilmek için halkın elinde aynı bilgi kaynaklarının olacağı açıktır. Ayrıca hızlı haberleşmenin önünde mesafelerin yaratacağı düşünülebilecek engeller, eyalet hükûmetlerinin gözü açıklıklarıyla fazlasıyla telafi edileceklerdir. Her eyaletin yürütme ve yasama organları, ulusal hükûmetin tüm organlarında görev yapan herkesin üzerinde sayısız bekçi olarak görev yapacak; etkili ve düzenli bir istihbarat düzeni benimseyip izlemek eyaletlerin elinde olacağından seçmenlerini ulusal meclislerde temsil edenlerin davranışları hakkında bilgi eksikliği yaşamayacak ve bu bilgileri kendi halklarına ak-

200 Montgomery ilçesi, o dönemki New York ilçeleri içerisinde en batıdaki ve en büyük ilçeydi. (ç.n.)

taracaklardır. Eyalet hükûmetlerinin, federal iktidarla rekabet etmek için bile olsa, federal sistem tarafından yapılmış olabilecek bir yanlış hakkında topluma her zaman bilgi vermeye istekli olacaklarına da güvenebiliriz. Ayrıca halkın, bu kanal aracılığıyla, kendi ulusal temsilcilerinin davranışları hakkında, kendi eyalet temsilcileri hakkında şu anda sahip oldukları herhangi bir yöntemle edindikleri bilgilerden çok daha iyi bilgilendirileceklerine dair tam bir güvence duyabiliriz.

Yine, hükûmetin başkentinde veya yakınlarında oturan yurttaşların genel hürriyet ve refahı etkileyen tüm sorularda uzaktakilerle aynı çıkarlara sahip olacakları ve gerektiğinde alarm çanlarını çalmaya ve herhangi bir zararlı fikirde fikrin sahiplerinin kim olduklarına işaret etmeye hazır bekleyecekleri unutulmamalıdır. Kamusal gazeteler, bilginin, Birliğin en uzak yerlerinde yaşayanlara bile hızla ulaşmasını sağlayacaktır.

Önerilen Anayasa'ya karşı öne sürülen sayısız olağan üstü itiraz arasında, en sıra dışı ve en az inandırıcı olanı, Amerika Birleşik Devletleri'nin *alacaklısı* olduğu borçlara ilişkin bir hüküm bulunmamasına yönelmektedir. Bu eksiklik, söz konusu borçlardan örtülü bir feragat ve kamuya borcu olanları örtbas etmek için kötücül bir çaba olarak sunuldu. Gazeteler bu konuda en ateşli eleştirilerle dolu olsa da bu eleştirilerin tamamen temelsiz ve ya aşırı cehaletin ya da aşırı sahtekârlığın ürünü olduklarından daha açık bir şey yoktur. Bu konuda başka bir yerde yer verdiğim gözlemlerime yalnızca bir şey eklemek isterim. Hem sağduyunun açık gerekleri hem de politika hukukunun yerleşik bir öğretisi şöyle buyurur: "*Devletler, hükûmet değişiklikleriyle ne haklarını yitirirler ne de yükümlülüklerinden muaf kılınırlar.*"[201]

Belirli bir destek kazanabilmiş olan ve ancak şimdi hatırlayabildiğim son itiraz, giderler konusuna yönelmektedir. Önerilen hükûmetin kabul edilmesi hâlinde masrafların önemli ölçüde artacağı doğru olsaydı bile, bu, tasarıya karşı ciddi bir itiraz olarak oluşturmamaktadır.

201 Bkz. Rutherford'dan *Institutes*, cilt 2, Kitap II, Bölüm X, Kısım XIV ve XV. Ayrıca bkz. Grotius, Kitap II, Bölüm IX, Kısım VIII ve IX.

Amerikan yurttaşlarının çok büyük bir bölümü, politik gönençlerinin Birlik olmakta yattığına ikna olmuş durumdadır. Birkaç istisna dışında tüm akıllı insanlar, bu gönencin şu anki sistemde köklü değişiklikler yapılmadan, ulusal yönetime yeni ve daha geniş yetkiler verilmeden ve federal hükûmet farklı biçimde örgütlenmeden sağlanamayacağı konusunda fikir birliğine vardılar; çünkü bu kadar geniş yetkilerin tek bir organa teslim edilmesi tehlikeli olurdu. Tüm bunlar düşünülerek masraf sorunu bir kenara bırakılmalıdır; çünkü azıcık bile olsa bir güvenceye kavuşabilmek istiyorsak, kuracağımız sistemin kapsamı daraltılamaz. Yasama organının iki kolu, ilk aşamada yalnızca altmış beş kişiden oluşacaktır; bu da zaten şu anki Konfederasyon Kongresi'nin üye sayısıyla aynıdır. Gerçi bu sayının zamanla artmasının planlandığı doğrudur; ancak bu artış ülkenin nüfus ve kaynaklarındaki artış oranında yapılacaktır. Bundan daha az üye sayısının ilk aşamada dahi güvenli olmayacağı, ilk belirlenen sayıda uzun süre devam edilmesi hâlinde ise nüfus arttıkça halkın uygun temsili için fazlasıyla yetersiz bir sayıya denk gelmeye başlayacağı açıktır.

Peki, bu korkulan masraf artışı nelerden meydana gelecek? İşaret edilen kaynaklardan biri, yeni hükûmette kamusal görev sayısının artacak olmasıdır. Bunu biraz inceleyelim.

Şu anki hükûmetteki temel organların yeni hükûmette de aynı kalacağı açıktır. Şu anda birer Savaş, Dışişleri ve İçişleri bakanımız, üç kişiden oluşan hazine kurulumuz, bir haznedarımız, asistanlarımız, kâtiplerimiz vs. var. Bu görevlerin tümü her sistem açısından vazgeçilmezdir ve eski hükûmette olduğu kadar yenisinde de yer alacaktır. Elçiler, diğer dış görevliler ve yabancı ülkelerdeki temsilciler açısından da, önerilen Anayasa, niteliklerini ve nerede oturacaklarını değiştirmenin yanında onları daha saygıdeğer ve hizmetlerini daha yararlı kılmak dışında bir fark yaratmaz. Gelirlerin toplanması için görev verilecek federal görevlilerin sayılarında önemli bir artış olacağına kuşku yoktur; ancak bu artışın kamusal masrafları arttıracağı söylenemez. Çoğu açıdan bu yalnızca

eyalet görevlilerinin ulusal görevlilere dönüşmeleriyle çözülecektir. Örneğin gümrük vergilerinin toplanmasında görevli herkes federal görevli olacaktır; eyaletlerin bu amaçla birilerini çalıştırmaya gereksinimleri yoktur. Gümrük görevlilerinin işverenlerinin eyalet olmasıyla Birleşik Devletler olması arasında masraflar bakımından bir fark olabilir mi? Görevlilerin sayısının ve maaşlarının ikinci durumda birincisine göre daha fazla olmasını gerektiren hiçbir şey yoktur.

Peki, o zaman bize sunulduğu kadar büyük bu masraf artışları nereden kaynaklanacak? Benim aklıma gelen temel masraf kalemi Birleşik Devletler yargıçlarının maaşlarıdır. Başkanı buna eklemiyorum çünkü şu anda da bir Kongre başkanımız var ve Birleşik Devletler Başkanı'nın giderleri bu kurumdan çok da farklı olmayacaktır, belki daha az bile olabilir. Yargıçların maaşlarının ek bir gider yaratacağı doğrudur, bunun miktarı ise pratikte buna ilişkin yapılacak özel planlamaya göre belirlenecektir. Ancak makul bir plan yapıldığı sürece bunun çok fazla bir artış yaratması beklenemez.

Şimdi önerilen hükûmetin yol açabileceği masraf artışlarını dengeleyen ne gibi etmenlerin olacağına bakalım. İlk göze çarpan, Kongre'nin yıl boyunca oturum hâlinde kalmasını gerektiren işin büyük bir kısmının artık Başkan tarafından yapılacak olmasıdır. Yabancı uluslara görüşmelerin yönetimi dahi doğal olarak Senato'nun gözetimi ve son onayına tabi olmak koşuluyla Başkan'da olacaktır. Dolayısıyla hem Senato hem de Temsilciler Meclisi için yılın yalnızca belirli bir bölümünde, büyük olasılıkla eskinin üçte-dörtte birinde veya belki yarısında, oturum hâlinde kalmak yeterli olacaktır. Ek bazı antlaşma ve atama işleri Senato'yu ara sıra meşgul edebilir. Dolayısıyla, Temsilciler Meclisi'nin sayısı şimdikinden çok yüksek bir sayıya çıkarılana kadar, şu anki Kongre'nin kalıcı oturumları ile gelecekteki Kongre'nin geçici oturumlarının yaratacağı farktan önemli kısıntılar elde edileceği kesindir.

Ekonomi açısından çok önemli bir nokta daha var. Birleşik Devletler'in işleri şimdiye kadar yalnızca Kongre'yi değil, eyalet yasama organlarını da meşgul etmiştir. İlki, ikincisinin

sağlamak zorunda olduğu taleplerde bulunmuştur. Dolayısıyla eyalet yasama organları, eyaletlerin yerel işlerini görmek için gerekenden çok daha fazla kez toplanmak durumunda kalmıştır. Zamanlarının yarısından fazlasını Birleşik Devletler ile ilgili işlerle uğraşarak harcamıştır. Eyalet yasama organlarını oluşturan kişilerin sayısı şu anda iki binden fazladır ve bu kişilerin şu ana kadar uğraşmış oldukları işleri yeni sistemde ilk etapta altmış beş kişi yapacak, gelecekte de bu sayı muhtemelen o sayının dörtte veya beşte birini aşmayacaktır. Birleşik Devletler'in tüm işleriyle eyalet yasama organlarının yardımı olmaksızın Kongre uğraşacağından eyaletlerin yasama organları eskisi kadar uzun oturumlar düzenlemek zorunda kalmayacaktır. Bu organların oturum sürelerindeki kısalma kuşkusuz tek başına masrafları kısacak ve belki de yeni sistemin getirebileceği ek masraflara denk miktarda tasarruf sağlayacaktır.

Tüm bunlardan çıkarılacak sonuçlar, önerilen Anayasa ile öngörülen düzenin kurulması ile doğacak ek masrafların iddia edilenden çok daha az olacağı; bunların önemli tasarruf kalemleri ile dengeleneceği; kefenin hangi tarafının ağır basacağı tartışmalı olsa da önerilenden daha az masraflı bir hükûmetin Birliğin amaçlarını yerine getirmek için yeterli olamayacağıdır.

Federalist, 85 (HAMILTON)

Sonuç

İlk yazımda bu yazıların konusuna ilişkin yaptığım biçimsel ayrıma göre, geriye tartışılması gereken iki nokta kalmış gibi görünüyor: "önerilen hükûmetin bizim eyalet anayasamızla benzerlikleri" ve "bu Anayasa'nın kabulünün cumhuriyetçi yönetim, özgürlükler ve mülkler için oluşturacağı ek güvenceler."

Ancak bu konular, yazılar boyunca o kadar çok tartışılıp tüketilmiştir ki geldiğimiz noktada ve bu konularda geçirdiğimiz süreden sonra daha önce söylenmiş şeyleri tekrara düşmeden bir şey söylemek mümkün değildir.

Anayasa Kongresi'nin tasarladığı ile bu eyaletin hükûmetinin arasındaki benzerlikler (bazı kusur olduğu iddia edilen noktalardan birincisindeki mükemmel tasarılara kadar) dikkat çekicidir. Sözde kusurlardan bazıları yürütmenin yeniden seçilebilirliği, bir yürütme konseyi eksikliği, resmî bir haklar bildirgesi bulunmayışı, basın özgürlüğünü koruyan açık bir hükmün olmayışıdır. Bu ve yazılarımız boyunca sözünü ettiğimiz diğer pek çoğu Birlik için önerilen Anayasa kadar bu eyaletteki anayasa için de geçerlidir ve bizim eyalet anayasamızda kusur sayılabilecek hiçbir nokta bulamayan bir kişinin gidip de Federal Anayasa'ya kusurları yönünden saldırabilmesi için hiçbir tutarlılık kaygısı gütmüyor olması gerekir. Gerçekten de, içimizde yaşayan ve hükûmetimizin sadık hayranları olduklarını iddia eden ama bizim anayasamızın eşit hatta daha fazla kusura sahip olduğu konularda dahi önerilen tasarıya büyük bir şevkle saldıran kişilerin bu saldırıları, samimiyetsizliklerini ve tarafgirliklerinin en büyük kanıtıdır.

İncelenen tasarının kabul edilmesiyle cumhuriyetçi yönetim, özgürlükler ve mülkler için sağlanacak ek güvence ise, büyük oranda, Birliğin korunmasının yerel hizipleşmeleri ve kalkışmaları sınırlama yetisinden; bir eyaletteki güçlü bireylerin hırsları ile o eyaletin liderleri ve gözdelerinden yeterli inanç ve desteği sağlayarak halkın zorbaları hâline gelmelerini engelleme gücünden; dış güçlerin Konfederasyon'un dağılmasıyla sayıca artacak ve kolaylaşacak entrika fırsatlarını azaltmasından; karışık bir dönemde eyaletler arasında çıkabilecek savaşların tetikleyici olabilecek kapsamlı askerî örgütlenmeler oluşturulmasını engellemesinden; tüm eyaletler açısından cumhuriyetçi yönetim biçimini açıkça güvence altına almasından; soyluluk unvanlarını mutlak olarak yasaklamasından; ve son olarak, her sınıftan yurttaşta güvensizliğe ve zaman zaman ahlaksal çöküşe yol açmış, mülkiyetin ve kredi sisteminin temellerini çürütmüş eyalet hükûmeti uygulamalarının tekrar etmesinin önüne geçecek olmasından kaynaklanmaktadır.

Böylece yurttaşlarım, kendime edindiğim görevi tamamlamış bulunuyorum. Ne kadar başarılı olabildiğimi ise sizin davranışınız belirleyecek. Sanırım en azından, size bu çabalarımı hangi ruhla sürdüreceğime dair verdiğim sözü yerine getirdiğimi kabul edeceksinizdir. Kendimi tamamen sizin yargılarınıza sundum. Anayasa karşıtlarının dilleri ve davranışları ile pek çok kez kışkırttıkları ve utanç verici sonuçlar yaratmaya yatkın politik tarafgirliklerden, özenle kaçındım. Tasarının savunucularına karşı hiçbir ayrım yapılmaksızın dile getirilen halkın özgürlüklerine karşı komplo kurdukları suçlaması, bu iftirayı çürütme isteğini kalbinin en derinlerinde hisseden herkesin öfkesini uyandıracak kadar ahlaksız ve kötü niyetli bir suçlamaydı. Zenginlerin, şanslı doğanların ve büyük kimselerin üzerinden yapılan tutarsız saldırılar tüm duyarlı insanların nefretini uyandıracak nitelikteydi. Gerçeği halktan gizlemek için çeşitli şekillerde uygulanan örtbas çabaları ve yanlış beyanlar, tüm dürüst insanlar tarafından kınanacak türdendi. Bu koşullardan bazılarının beni, ara sıra, taşkın ifadelerde bulunmaya itmiş olması mümkün; duygularım ve ölçülü olma isteği arasında sık sık mücadele vermek

zorunda kaldığım ise kesin. Birincisi zaman zaman galip geldiyse, bu galibiyetin sık sık veya çok şiddetli olmamasını göz önünde bulundurarak beni bağışlayın.

Şimdi durup kendimize şunu soralım: Önerilen Anayasa, tüm kara çalmalara karşın tatmin edici bir biçimde ayakta kalarak halkın takdirine layık olduğunu ve kamusal güvenlik ve gönenç için gerekliliğini kanıtlamadı mı? Her insan, vicdanının ve zekâsının doğrultusunda bu soruları kendisi yanıtlamak ve vereceği yanıtın gereklerine uygun davranmak zorundadır. Bu, yerine getirmekten hiçbir biçimde sıyrılamayacağı bir görevdir. Bu, toplumu birbirine bağlayan tüm sorumlulukların onu içten ve dürüstçe yerine getirmeye zorladığı bir görevdir. Kötü bir seçim yaparsa hiçbir tarafgir güdü, hiçbir özel çıkar, hiçbir kanı, hiçbir geçici hırs veya önyargı onu kendisine karşı, ülkesine karşı veya gelecek nesillerine karşı aklayamaz. Hiziplere inatçı bir bağlılıktan arınsın; karar verilecek konunun topluluğun kısmî bir çıkarını değil, ulusun bilfiil varlığını ilgilendirdiğini akılda tutsun; hakkında karar vereceği tasarıya Amerikan halkının çoğunluğunun şimdiden onayladığını unutmasın.

Bu sistemin kabul edilmesini önerdiğim savlara büyük bir güven beslediğimi ve sisteme karşı çıkan savlarda bir geçerlilik göremediğimi gizlemeyeceğim. Önerilen tasarının politik durumumuz, alışkanlıklarımız ve fikirlerimize en uygun sistem olduğuna, bir devrimin yaratabileceği tüm sistemlerden çok daha iyi olduğuna ikna olmuş durumdayız.

Tasarının destekçilerinin onun mutlak biçimde kusursuz olmadığına dair verdikleri ödünler, tasarının düşmanları tarafından büyük zaferler gibi karşılanmıştır. "Neden kusurlu bir şeyi kabul edelim ki?" diye soruyorlar, "Neden onu geri alınamaz biçimde uygulamaya geçirmeden önce değiştirip kusursuzlaştırmayalım?" Bunun yeteri kadar olası olduğu söylenebilir; ancak yalnızca bir olasılıktır. İlk olarak, bu ödünlerin çok büyük ölçüde abartıldığını söylemem gerekiyor. Sanki destekçiler, tasarıda çok büyük kusurlar olduğunu ve köklü değişiklikler yapılmazsa tasarıdaki sistemin toplumun

haklarını ve çıkarlarını korumakta yetersiz kalacağını kabul etmiş gibi davranılıyor. Bu (bu tavizleri verenlerin söylemek istediklerini doğru anladıysam) söylemek istediklerini tamamen saptırıyor. Sistemin tüm savunucuları, onun her açıdan kusursuz olmadığını kabul etseler de bütüne bakıldığında iyi bir sistem olduğunu, ülkedeki düşüncelerin ve koşulların elverdiği en iyi sistem olduğunu ve umulabilecek tüm güvenceleri içerdiğini düşünüyor.

İkincisi, ulusal işleyişimizin şu anki istikrarsız durumunu daha fazla uzatarak Birliğimizi hayali bir kusursuz planın peşinde yapılacak art arda deneylerle tehlikeye atmanın, son derece akılsızca olacağını söylemek gerekir. Kusurlu insanlardan kusursuz işler yapmaları beklenemez. Kolektif bir bütünün müzakereleri sonucunda ortaya çıkacak bilen, onu oluşturan insanların sağduyularının ve bilgeliklerinin olduğu kadar, hatalarının ve önyargılarının da bir bileşimi olacaktır. Ortak bir dostluk ve birlik bağı içinde on üç farklı eyaleti kucaklayacak bir uzlaşma, zorunlu olarak, pek çok farklı çıkar ve eğilimin uzlaştırılmasını gerektirir. Böyle bir malzemeden ortaya nasıl kusursuz bir ürün çıkabilir?

Bu şehirde yakın zaman önce dağıtılan harika bir broşürde[202] sunulan karşı çıkılamaz nedenlerle, toplanma, tartışma ve sonuç yönünden Anayasa Kongresi'nden daha iyi bir iş çıkarabilecek yeni bir Kongre kurabilmek tamamen olanaksızdır. Bu broşürün çok yaygın biçimde dağıtıldığını varsaydığım için orada sayılan nedenleri tekrarlamayacağım. Bu ülkenin her dostu tarafından dikkatlice okunmayı hak ettiği kesin. Ancak değişiklikler konusunda ele alınması gereken ve kamunun pek fazla dikkatini çekmemiş bir yön daha var. Bunu incelemeden yazımı sonuçlandırmak istemiyorum.

Bana öyle geliyor ki Anayasa'da sonradan değişiklikler yapmak, kabul etmeden önce değişiklikler yapmaktan çok daha kolay olacak. Şu anki tasarıda yapılacak en ufak bir değişiklik dahi onu yeni bir tasarı hâline getirmekte ve her eyalet tarafından yeni bir karar verilmesini gerektirmektedir. Do-

202 İsmi "New York eyaleti Halkına bir Nutuk."

layısıyla tüm Birlikte geçerlilik kazanması için on üç eyaletin onayı gerekecektir. Ancak önerilen Anayasa tüm eyaletler tarafından bir kez onaylandıktan sonra dokuz eyaletin onayıyla herhangi bir zamanda değiştirilebilecektir. Dolayısıyla gelecekte yapılabilecek değişiklikler, sistemin ilk kez kabulünden önceki değişikliklere kıyasla on üçte dokuz[203] daha kolaydır.

Hepsi bu değil. Birleşik Devletler için yapılacak her Anayasa, kaçınılmaz olarak, on üç bağımsız eyaletin kendi çıkarları ve fikirleri doğrultusunda uzlaşması gerekecek çok çeşitli detaylar içerecektir. Elbette onu ilk kez oluşturacak bir insan grubunun pek çok farklı noktada pek çok farklı karara varmasını bekleyebiliriz. Bazı noktalarda çoğunluğu oluşturanlar başka noktalarda azınlığı oluşturabilir, üçüncüde ise tamamen ayrı üçüncü bir grup üstünlüğü kazanabilir. Bu nedenle, anlaşmanın tüm taraflarını tatmin edecek bir bütün oluşturabilmek için tüm detayların şekillendirilip düzenlenmesi gerekecektir. Dolayısıyla, nihai bir karara yönelik kolektif rızayı elde etmekteki zorluklar ve aksilikler fazlasıyla artacaktır. Bu zorluk ve aksiliklerin düzeyi, anlaşacak tarafların ve üzerinde anlaşılacak detayların sayısıyla doğru orantılı olarak yükselecektir.

Öte taraftan, Anayasa bir kez kabul edildikten sonra her değişiklik tek başına öne sürülebilecek tek bir öneriden oluşacaktır. Böylece diğer başka noktaların yönetilmesine ya da uzlaştırılmasına ve karşılıklı alışverişlere gerek olmayacaktır. Gerekli sayısal çoğunluk konuyu tek seferde belirleyici biçimde sonuca bağlayacaktır. Dolayısıyla belirli bir değişiklik arzusunda uzlaşan dokuz veya on eyalet bir araya geldiğinde o değişiklik kaçınılmaz olarak yapılacaktır. Bu nedenlerle kurulmuş bir Anayasa'da değişiklik yapmanın kolaylığı ve etkililiği ile yeni bir Anayasa yapma işini karşılaştırmak mümkün değildir.

Gelecekte yapılabilecek değişikliklere karşı, ulusal hükûmetin yönetiminin devredileceği insanların bir kez sahip oldukları yetkileri bir daha bırakmak istemeyecekleri belirtilerek

203 Buna ON da denilebilir, çünkü eyaletlerin üçte ikisi değişiklik teklifini işleme sokabilse de dörtte üçünün onaylaması gerekmektedir.

karşı çıkıldı. Ben, eğer gelecekte etraflıca ve olgun bir değerlendirme sonucunda Anayasa'da değişiklik yapılacak olursa bunun yetkiler bütününe ilişkin değil hükûmetin örgütlenme biçimine ilişkin olacağını düşünüyorum, sırf bu yüzden dahi bu karşı çıkışın hiçbir ağırlığının olmadığı kanaatindeyim. Bu itirazın hiçbir ağırlığının olmadığını gösteren bir nokta daha vardır. ON ÜÇ eyaleti birden yönetmeye içkin güçlükler, ulusal yöneticilere, her hâlükârda ve olağan düzeyde bir kamusal ruhtan ve dürüstlükten bağımsız olarak, seçmenlerinin makul beklentileriyle her an uzlaşma hâlinde kalmanın *gerektiğine* dönük düzenli bir *dayatmada* bulunacaktır. Yöneltilen karşı çıkışın anlamsızlığını kuşku bırakmaz biçimde gösteren bir başka etmen daha vardır: Dokuz eyaletin uzlaştığı bir konuda, ulusal yöneticilerin yapabilecekleri hiçbir şey yoktur. Tasarının beşinci maddesine göre Kongre, "eyaletlerin üçte ikisinin [bu sayı şu anda dokuza denk düşmektedir] yasama organlarının başvurusu üzerine değişiklikler önermeleri için bir konvansiyon *toplar*, önerilecek değişiklikler, eyaletlerin dörtte üçünün yasama organları tarafından ya da konvansiyonların dörtte üçü tarafından kabul edildiği takdirde tüm niyet ve amaçlarıyla *geçerli hâle gelerek* Anayasa'nın bir parçası olur." Bu maddenin dili emredicidir. Kongre "konvansiyon *toplar*." Burada Kongre'ye hiçbir takdir bırakılmamıştır. İşte bu noktada yöneticilerin değişime karşı isteksiz olacaklarına yönelik itirazlar boşluğa karışmaktadırlar. Gerçi yerel çıkarları etkileyebilecek değişikliklerde eyalet yasama organlarının üçte ikisini veya dörtte üçünü bir araya getirmek oldukça zor olabilir; ancak birlik halkının bütününün özgürlüklerini veya güvenliklerini etkileyecek bir konuda ortaklaşacak noktalar bulunabileceğinden kuşku duyulabilir mi? Ulusal iktidarın ihlallerine karşı etkili bir engel oluşturabilme konusunda eyalet yasama organlarına rahatlıkla güvenebiliriz.

Şimdi sunduğum sav hatalıysa dahi beni tamamen kandırabildiğini itiraf etmeliyim; çünkü bana göre bu, doğruluğu matematiksel olarak da sınanabilen o nadir politik gerçekliklerden biridir. Bu konuya benimle aynı bakış açısıyla bakanlar, değişikliklerin gerekliliği konusunda ne kadar şevkli

olurlarsa olsunlar, bu değişiklikler için en doğrudan rotanın Anayasa'yı kabul etmekten geçtiğini kabul edecektir.

Bir yazarın şu tutarlı ve ustaca gözlemlerinin doğruluğunu kabul etmeye hazır olan her insanda, Anayasa'yı henüz kabul edilmeden önce değiştirme girişimlerine duyulan istek azalmalıdır: "Monarşi veya cumhuriyet olması fark etmeksizin [diyor yazar], geniş bir devleti ya da toplumu genel yasalar yoluyla dengelemek, hiçbir insan dehasının, ne kadar geniş olursa olsun sırf akıl ve mantık yürüterek başaramayacağı kadar zor bir iştir. Bu iş için pek çok kişi muhakeme yapmalı; eserlerine DENEYİM kılavuzluk etmeli; ZAMAN kusursuzlaştırmalı; ilk denemelerde ve deneylerde *kaçınılmaz* olarak düşecekleri hatalarda ise uygunsuzluk DUYGUSU hatalarını düzeltmelerini sağlamalıdır."[204] Bu bilge düşünceler, Birliğin tüm içten sevdalıları için bir ılımlılık dersi sunmakta ve onları ZAMAN ve DENEYİM olmaksızın hiçbir zaman erişemeyecekleri bir amaç uğruna ülkeyi anarşiye, iç savaşa, eyaletlerin giderek birbirlerinden uzaklaşmalarına ve belki muzaffer bir demagogun askerî despotluğuna sürükleyebilecek bir yola girişmeye karşı uyarmaktadır. Bende bir politik cesaret eksikliği kusuru olabilir. Gelgelelim mevcut durumumuzu daha uzun süre sürdürmenin tehlikelerini bir kuruntuymuş gibi göstermeye çalışanlara karşı her zamanki sessizliğimde kalamayacağımı söylemeliyim. Bana göre, ULUSAL HÜKÛMETİ olmayan bir ULUS, son derece kötü görünür. Derin bir barış zamanında ve bütün halkın gönüllü onayıyla bir Anayasanın kabul edilmesi, benim tamamlanmasını büyük bir kaygı ve heyecanla beklediğim bir MUCİZEDİR. Bu kadar emek verilmiş bir girişimde, on üç eyaletin yedisinin onayı alınmışken ve dolayısıyla yolun önemli bir bölümü geride bırakılmışken tüm ilerlemeleri bir kenara bırakıp işe en baştan başlamanın, hiçbir sağduyu kuralıyla bağdaşmayacağını düşünüyorum. Böyle yeni girişimlerin sonuçlarından da fazlasıyla korkuyorum. Çünkü hem bu eyaletteki hem de diğer eyaletlerdeki GÜÇ SAHİBİ KİŞİLER, farklı biçimlerde tasarlanabilecek bütün federal ulusal hükûmetlere düşmandır. Biliyorum.

204 Hume'dan *Denemeler*, cilt I, sayfa 128: "Sanat ve Bilimin Yükselişi."

EK-I: ABD ANAYASASININ İLK METNİ

17 Eylül 1787[205]

BİZ Birleşik Devletler Halkı, daha mükemmel bir Birlik yaratmak, Adaleti sağlamak, ülke içi Dinginliği güvence altına almak, ortak savunmayı gerçekleştirmek, genel Gönenci artırmak ve Özgürlüğün Nimetlerini kendimize ve gelecek kuşaklara sağlamak için bu Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nı takdir ve tesis ediyoruz.

MADDE I

Bölüm 1

Bu metnin sağladığı tüm yasama yetkileri, bir Senato ve Temsilciler Meclisi'nden oluşan Birleşik Devletler Kongresi'ne aittir.

Bölüm 2

Temsilciler Meclisi, her eyaletin halkı tarafından iki yılda bir seçilen üyelerden oluşur ve her eyaletteki seçiciler kurulu, eyalet yasama organının en kalabalık meclisinin üyeleri için geçerli olan niteliklere sahip olmak zorundadır.

Yirmi beş yaşına basmamış, yedi yıldan beri Birleşik Devletler yurttaşı olmayan ve seçildiği zaman seçildiği eyalette oturmayan bir kişi, temsilci olamaz.

Temsilciler ve doğrudan alınacak vergiler, bu Birliğe katılan eyaletler arasında, bir süre için hizmetle yükümlü olanlar

205 Bu metin, 17 Eylül 1787 tarihindeki Anayasa metnidir. Sonradan değişiklik ve eklemeler yapılmıştır. Güncel metni ABD'nin resmî sitesinde yayımlanan ve dilinde koşutluğu gözettiğimiz şu adreste bulabilirsiniz: https://photos.state.gov/libraries/turkey/231771/PDFs/abd-anayasasi.pdf (ç.n.)

dâhil, vergi alınmayan Kızılderililer hariç, tüm özgür kişilere, öteki kişilerin tamamının beşte üçünün eklenmesi ile saptanır ve eyaletlerin kendi nüfuslarına göre dağıtılır. Güncel sayım Birleşik Devletler Kongresi'nin ilk toplantısından sonra üç yıl içinde ve ondan sonra her on yılda bir yasanın öngördüğü biçimde yapılır. Temsilci sayısı, her 30 bin kişiye bir temsilciden fazla olamaz fakat her eyaletin en az bir temsilcisi bulunur ve böyle bir sayım yapılıncaya değin New Hampshire eyaleti 3, Massachusetts 8, Rhode Island ve Providence Plantations 1, Connecticut 5, New York 6, New Jersey 4, Pensilvanya 8, Delaware 1, Maryland 6, Virginia 10, Kuzey Karolina 5, Güney Karolina 5 ve Georgia 3 temsilci seçme hakkına sahiptir.

Herhangi bir eyaletin temsilinde boşalmalar olması durumunda, eyaletin yürütme organı bu boş yerlerin doldurulması için seçim yapılmasına hükmeder.

Temsilciler Meclisi, kendi başkanını ve diğer görevlilerini seçer ve *Impeachment* yetkisi sadece Temsilciler Meclisi'ne aittir.

Bölüm 3

Birleşik Devletler Senatosu, her eyaletin yasama organı tarafından altı yıl için seçilecek ikişer senatörden oluşur. Her senatörün bir oyu vardır.

Senatörler, ilk seçimi izleyen ilk toplantılardan hemen sonra, olabildiğince eşit üç gruba bölünür. Birinci gruptaki senatörlerin yerleri ikinci yılın sona ermesi ile, ikinci grubun yerleri dört yılın sonunda ve üçüncü grubun yerleri de altıncı yılın sonunda boşalır. Böylece her iki yılda bir, üyelerin üçte biri seçilir. Herhangi bir eyaletin yasama meclisi tatilde iken istifa ya da başka bir nedenle bir yer boşalırsa, o eyaletin yürütme organı yasama meclisinin toplanmasına kadar geçici atama yapar ve meclis toplandığında da boş yeri doldurur.

Otuz yaşını doldurmamış, dokuz yıldan beri Birleşik Devletler yurttaşı olmayan ve seçildiği anda seçildiği eyalette oturmayan kimse senatör olamaz.

Birleşik Devletler Başkan Yardımcısı Senato Başkanı olur, fakat oylar eşit dağılmadığı sürece oy hakkına sahip değildir.

Senato, diğer görevlilerini atar ve ayrıca Başkan Yardımcısının yokluğunda ya da Birleşik Devletler Başkanlığı görevini yürüttüğü sırada yerini alacak geçici bir Başkan seçer.

Tüm *Impeachment* yargılamalarına bakmaya yetkili tek makam Senato'dur. Senato üyeleri bu amaçla toplandıklarında ya yemin etmeli ya da yeminli bir beyanın yerine geçen yeminsiz beyanda bulunmalıdır. Amerika Birleşik Devletler Başkanı yargılandığında, oturuma Yüksek Mahkeme Başkanı başkanlık eder: Mevcut üyelerin üçte ikisinin kararı olmaksızın kimsenin suçlu olduğuna karar verilemez.

Impeachment yargılamaları sonucunda verilen hükümler görevden alınma ve Birleşik Devletler'de gelir getiren onursal veya resmî bir göreve bir kez daha gelmenin yasaklanmasından öteye gidemez; ancak mahkûm edilen taraf yasalar uyarınca suçlanabilir, yargılanabilir, mahkûm edilebilir ve cezalandırılabilir.

Bölüm 4

Senatörler ve Temsilciler Meclisi üyeleri için yapılacak seçimlerin zamanı, yeri ve ne şekilde olacağı, her eyalette o eyaletin yasama meclisi tarafından saptanır. Ancak Kongre, Senatörlerin seçim yerleri hariç, yasa uyarınca bu tür düzenlemeler koyabilir ya da bunları değiştirebilir.

Kongre yılda en az bir kere toplanır ve yasa ile başka bir gün belirlenmemişse bu toplantı, Aralık ayının ilk Pazartesi günü yapılır.

Bölüm 5

Her meclis, kendi üyelerinin seçim sonuçları ve niteliği konularında karar verme yetkisine sahiptir ve her mecliste bir çoğunluk, çalışmaları yürütecek yeter sayıyı oluşturur, fakat daha az sayıda üye toplantıyı başka bir güne erteleyebilir ve her meclisin kabul edeceği şekilde ve koyacağı cezalar uya-

rınca toplantıda bulunmayanları devama zorlama yetkisine sahip olacaktır.

Her meclis, kendi iç tüzüğünü yapabilir; düzeni bozucu davranışlarda bulunduğu gerekçesiyle üyelerini cezalandırabilir ve üçte iki çoğunlukla, bir üyenin ihracına karar verebilir.

Her meclis, kendi görüşmelerinin tutanaklarını tutar ve gizli kalmasını uygun gördüğü bölümlerin dışında, bunları zaman zaman yayımlar. Her iki mecliste de üyelerin herhangi bir konudaki lehte veya aleyhte oyları, hazır bulunan üyelerden beşte birinin isteği üzerine, tutanağa yazılır.

Meclislerden hiçbiri, Kongre'nin toplantı halinde olduğu sırada, diğerinin onayı olmaksızın görüşmelerine üç günden fazla süreyle ara veremez; her iki meclisin toplandığı yerden başka bir yerde toplanamaz.

Bölüm 6

Senatörler ve Temsilciler Meclisi üyeleri, hizmetlerinin karşılığı olarak, yasayla belirlenen ve Birleşik Devletler hazinesi tarafından ödenen bir ödenek alır. Üyeler, vatan hainliği, ağır suç ve kamu güvenliğini ihlal hariç olmak üzere, kendi meclislerinin toplantılarına katıldıkları sırada ya da bu toplantılara gider gelirken hiçbir şekilde tutuklanamaz; meclislerden herhangi birinde yaptıkları konuşma ve tartışmalar nedeniyle o meclis dışında başka bir yerde sorgulanamaz.

Hiçbir Senato veya Temsilciler Meclisi üyesi, bu süre içinde kurulan veya ücreti bu süre içinde artırılan ve Birleşik Devletler yetkisindeki bir kamu görevine, görev süresi içinde atanamaz. Birleşik Devletler'de kamu görevlisi olarak görev yapan herhangi bir kişi, bu görevi sürdüğü sürece meclislerden herhangi birine üye olamaz.

Bölüm 7

Gelirleri arttırmaya yönelik tüm yasa teklifleri Temsilciler Meclisi'nde hazırlanır. Senato diğer yasa tekliflerinde olduğu gibi, değişiklik önerebilir veya teklileri aynen kabul edebilir.

Temsilciler Meclisi ve Senato tarafından kabul edilen her yasa teklifi yasalaşmadan önce Birleşik Devletler Başkanı'na sunulur. Eğer Başkan uygun görürse bunu imzalar; uygun görmezse bunu, itirazları ile birlikte, üretildiği meclise geri gönderir. Bu meclis, itirazları ayrıntılı olarak tutanaklara geçirir ve yasa teklifini yeniden görüşür. Yeniden görüşmenin sonunda yasa teklifi o meclisin üçte ikisi tarafından kabul edilirse teklif, itirazlarla birlikte yeniden görüşülmesi için öteki meclise gönderilir. Yasa teklifi, bu meclisin de üçte ikisi tarafından kabul edildiğinde yasalaşır. Fakat böylesi bütün durumlarda her iki meclisteki oylar evet ve hayır olarak saptanır ve tasarının lehinde ve aleyhinde olan kişilerin adları her iki meclisin de tutanaklarına geçer. Başkan bir yasa teklifini, kendisine sunuluşundan itibaren on gün içinde (pazar günleri hariç) meclise geri göndermezse teklif, Başkan tarafından imzalanmış gibi yasalaşır. Ne var ki Kongre tatile girerek yasanın geri dönmesini engellediği takdirde yasalaşmaz.

Senato ile Temsilciler Meclisi'nin karar birliğini gerektiren her emir, karar veya oylama (Döneme son verme konusu hariç olmak üzere) Birleşik Devletler Başkanı'na sunulur ve bunlar yürürlüğe girmeden önce Başkan tarafından onaylanır veya Başkan'ın uygun bulmaması hâlinde, yasa tasarılarına uygulanan kural ve sınırlamalar uyarınca, Senato ve Temsilciler Meclisi'nin üçte ikisi tarafından yeniden kabul edilir.

Bölüm 8

Kongre, aşağıdaki yetkilere sahiptir:

Vergi, harç, gümrük, üretim ve tüketim vergisi belirlemek ve toplamak, kamu borçlarını ödemek ve Birleşik Devletler'in ortak savunmasını ve genel gönencini sağlamak; ayrıca Birleşik Devletler'in tümünde aynı gümrük, üretim ve tüketim vergisi uygulanacaktır;

Birleşik Devletler adına borç almak;

Yabancı ülkelerle, eyaletlerin kendi aralarında ve yerli kabileler ile ticareti düzenlemek;

Birleşik Devletler'in tümünde, vatandaşlığa geçiş için tüm eyaletlerde geçerli olacak tek bir kural uygulamak ve iflaslar konusunda tek yasa koymak;

Madeni para basmak ve bunların değerini ve yabancı paraların değerini düzenlemek ve ağırlık ve ölçü standartlarını saptamak;

Birleşik Devletler'in tahvillerini ve madeni parasını taklit edenlerin cezalandırılmasını sağlamak;

Postane ve posta yolları kurmak;

Yazarlara ve Mucitlere, yazıları ve buluşları üzerinde sınırlı bir süre için münhasıran hak tanıyarak, bilim ve yararlı sanatların gelişmesini teşvik etmek;

Yüksek Mahkemeden daha alt düzeyde yargı yerleri oluşturmak;

Korsanlığı ve açık denizlerde işlenen ağır suçları ve devletler hukukuna aykırı hareketleri tanımlamak ve bunları cezalandırmak;

Savaş ilan etmek, silahlı gemi kullanma ve karşılıkta bulunma konularında yetki mektupları vermek ve karada ve sularda ele geçirilenler ile ilgili kuralları koymak;

Ordular kurmak ve bunları beslemek; ancak bu amaçla yapılacak para tahsisleri iki yıldan daha uzun bir süre için kararlaştırılamaz;

Bir deniz gücü kurup bunu sürdürmek;

Kara ve deniz kuvvetlerinin idare ve nizamı için yönetmelikler yapmak;

Birliğin yasalarını yürürlüğe koymak, isyanları bastırmak ve istilaları geri püskürtmek üzere milis kuvvetlerinin göreve çağırılmasını sağlamak;

Milis kuvvetlerinin örgütlenmesi, donatımı ve disiplini, subayların atanması ile milis kuvvetlerinin Kongre tarafından saptanan kurallara göre eğitimi yetkileri eyaletlere bıra-

kılmak üzere, bu milis kuvvetlerinin Birleşik Devletler hizmetinde kullanılacak bölüğüne emir ve komuta sağlamak;

Belirli eyaletlerin feragat etmesi ve Kongre'nin de kabulü sonucu Birleşik Devletler hükûmetinin başkenti olacak (10 mil kareyi aşmayacak) bölgede her konuda özel yasama yetkisini kullanmak ve eyalet yasama meclisinin rızası ile o eyalette yapılacak kaleler, cephane depoları, askeri donatım depoları, tersaneler ve diğer gerekli binalar için satın alınan yerler üzerinde aynı yetkiye sahip olmak; ile,

Daha önce belirtilen Yetkilerin ve bu Anayasa ile Amerika Birleşik Devletleri hükûmetine ya da bu hükûmetin herhangi bir birimine ya da görevlisine verilmiş tüm diğer Yetkilerin yerine getirilebilmesi için gerekli ve uygun tüm yasaları koymak.

Bölüm 9

Hâlihazırda var olan eyaletlerden herhangi birinin kabulünü uygun bulduğu kişilerin göç etmesi veya bunların ülkeye getirilmesi, bin sekiz yüz sekiz yılından önce Kongre tarafından yasaklanamaz. Fakat ülkeye bu şekilde getirilenlerden insan başına on doları geçmeyecek bir vergi ya da harç alınabilir.

Habeas Corpus ayrıcalığı kamu güvenliği İsyan ya da İşgal durumlarında gerektirmedikçe elden alınamaz.

Yurttaşlıktan çıkarma yasaları yapılamaz ve *ex post facto* yasa çıkarılamaz.

Yukarıda açıkça belirtilen nüfus sayımı ile orantılı olmadığı takdirde herhangi bir kelle vergisi veya başka bir doğrudan vergi alınamaz.

Eyaletlerden herhangi birinden ihraç edilen mallardan vergi ya da gümrük alınamaz.

Bir ticaret yönetmeliği veya gelir açısından, eyalet limanları arasında bir tercih yapılamaz veya ayrıcalık tanınamaz; bir eyalete giriş ya da çıkış yapan gemiler, başka bir eyalet

limanına girmek, yükünü boşaltmak ya da gümrük ödemek zorunda tutulamaz.

Yasa'nın verdiği harcama yetkileri haricinde hazineden para çekilemez ve zaman zaman kamu gelir ve giderlerinin düzenli raporu yayımlanır.

Birleşik Devletler, hiçbir asalet unvanı dağıtamaz; Birleşik Devletler'de resmî ya da onursal görevde bulunan kimse, Kongre'nin onayı olmaksızın, bir kraldan, prensten veya yabancı bir devletten ücret, görev ya da unvan kabul edemez.

Bölüm 10

Eyaletler herhangi bir sözleşme, ittifak veya konfederasyon sözleşmesi yapamaz; düşman gemilerine saldırı izni veremez; para gibi kullanılan senet çıkaramaz; borç ödemek için altın ve gümüş paradan başka bir şeyi teklif edemez; ağır suç ya da ihanet suçları nedeniyle yargılamadan cezalandırma ve mahkûmun tüm mallarına el koyma kararı alamaz, geriye dönük ya da sözleşmelerin bağlayıcılığını bozan bir yasa çıkaramaz veya herhangi bir asalet unvanı veremez.

Kendi denetim yasalarını uygulamak için kesinlikle gerekli olanın dışında, hiçbir eyalet, Kongre'nin rızası olmadan, ithalat veya ihracat üzerine herhangi bir vergi ya da resim koyamaz. Herhangi bir eyaletin ithalat ve ihracata koyacağı tüm vergi ve resimlerin net tutarı Birleşik Devletler hazinesine aittir. Bu gibi tüm yasalar Kongre'nin inceleme ve denetimine tabidir.

Hiçbir eyalet, Kongre'nin rızası olmaksızın tonaj vergisi koyamaz, barış zamanında asker veya savaş gemisi bulunduramaz, başka bir eyalet veya yabancı bir devletle anlaşma veya sözleşmeye girmez ya da bilfiil işgal edilmediği veya bir gecikme kabul edemeyecek kadar yakın bir tehlike olmadığı takdirde, savaşa giremez.

MADDE II

Bölüm 1

Yürütme yetkisi, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'na verilir. Bu göreve dört yıllık bir süre için sahip olacak olan Başkan, aynı süre için seçilen bir Başkan Yardımcısı ile birlikte, aşağıda belirtilen şekilde seçilir:

Her eyalet, kendi eyalet yasama meclisinin tayin edeceği şekilde, o eyaletin Kongre'ye gönderme hakkına sahip olduğu Senatör ve Temsilciler Meclisi üyesi toplam sayısına eşit sayıda seçici belirler. Hiçbir Senato ya da Temsilciler Meclisi üyesi veya Birleşik Devletler adına resmî ya da onursal bir göreve sahip bir kişi seçici tayin edilemez.

Seçiciler kendi eyaletlerinde toplanır ve en az birisi kendileri ile aynı eyalette oturmayan iki kişiyi gizli oy ile seçer. Seçilenler, oy verilen tüm kişiler ile bunların her birinin aldığı oyların bir listesini yapar; bu listeyi imzalayıp onaylar ve kapalı zarf içinde, Birleşik Devletler hükûmet merkezinden, Senato Başkanı'na gönderir. Senato Başkanı, Senato ve Temsilciler Meclisi'nin huzurunda, tüm belgeleri açar ve oylar sayılır. En çok oy alan kişi, eğer kazandığı oy tayin edilmiş tüm seçiciler sayısının çoğunluğunu oluşturuyorsa Başkan olur. Birden çok kişi böyle bir çoğunluğa sahipse ve aldıkları oylar eşitse, bu durumda Temsilciler Meclisi hemen gizli oyla bunlardan birini Başkan seçer. Hiçbiri çoğunluğu elde edemezse, Temsilciler Meclisi listede en çok oy almış beş kişi arasından aynı şekilde bir Başkan seçer. Ancak Başkan seçiminde oylar eyaletlere göre verilir, her eyalet temsilcisinin bir oyu vardır. Bu amaçla eyaletlerin üçte ikisinin temsilcisi veya temsilcilerinden oluşan bir karar yeter sayısı gereklidir ve seçim için tüm eyaletlerin çoğunluğu oluşmalıdır. Her durumda, Başkan seçimini takiben seçicilerden en fazla oy alan ikinci kişi Başkan Yardımcısı olur. Fakat eşit sayıda oya sahip iki ya da daha fazla kişi olduğunda, Senato gizli oyla bunlardan birini başkan yardımcısı seçer.

Kongre, Seçiciler Kurulu üyelerinin seçileceği tarih ile bunların oy kullanacakları günü saptayabilir; bu gün Birleşik Devletler'in tamamı için aynıdır.

Doğuştan veya bu Anayasa'nın kabulü sırasında Birleşik Devletler yurttaşı olanların dışında kimse Başkanlığa seçilme niteliğine sahip değildir. Otuz beş yaşına basmamış ve on dört yıldır Birleşik Devletler'de oturmakta olmayan bir kişi de bu göreve aday olamaz.

Başkan'ın görevden uzaklaştırılması, ölümü, istifası veya görevinin yetki ve işlevlerini yerine getirmede yetersiz olduğu hâllerde, bu yetki ve işlevler Başkan Yardımcısı'na geçer ve hem Başkan hem de Başkan Yardımcısı'nın görevden alınması, ölümü, istifa ya da görevde yetersizliği hâlinde Kongre, yasa ile hangi görevlinin Başkan olarak görev yapacağını bildirir ve yetersizlik ortadan kalkıncaya ya da bir Başkan seçilinceye kadar bu kişi Başkan olarak görev yapar.

Başkan belirli zamanlarda, hizmetlerinin karşılığı olarak, seçildiği görev süresince artırılamaz ve azaltılamaz bir maaş alır. Bu süre içinde Birleşik Devletler veya herhangi bir eyaletten başka bir ücret alamaz. Göreve başlamadan önce, Başkan aşağıdaki şekilde yemin eder ya da söz verir: "Birleşik Devletler Başkanlığı görevini sadakatle yerine getireceğime ve Birleşik Devletler Anayasası'nı elimden geldiğince gözeteceğime, koruyacağıma ve savunacağıma onurum üzerine yemin ederim (söz veririm)."

Bölüm 2

Başkan, Birleşik Devletler Kara ve Deniz Kuvvetlerinin ve Birleşik Devletler için etkin hizmete çağırıldıkları takdirde eyaletlerin milis kuvvetlerinin başkomutanı olur. Yürütme organının her bölümünün en üst görevlisinden kendi Bölümünün işlevleri ile ilgili herhangi bir konuda yazılı görüşünü isteyebilir ve *Impeachment* davaları hariç olmak üzere Birleşik Devletler'e karşı işlenmiş suçlarda infazı erteleme ve affetme yetkisine sahip olur.

Başkan, Senato'nun tavsiye ve rızasıyla ve mevcut senatörlerin üçte ikisinin onayıyla sözleşmeler yapma yetkisine sahiptir. Büyükelçileri, diğer diplomatik kişi ve konsolosları, Yüksek Mahkeme yargıçları ile bu Anayasa'nın öngörmediği

ve yasalarla kurulacak Birleşik Devletler makamları için tüm görevlileri önerir ve Senato'nun tavsiye ve rızası ile bunların atamalarını yapar: Fakat Kongre, uygun gördüğü alt düzeydeki görevlilerin atanmasını yasa ile, yalnızca Başkan'a, mahkemelere ya da Yönetim Bölümlerinin başkanlarına verebilir.

Başkan, Senato'nun tatilde bulunduğu süre içinde boşalacak tüm görevlere, Senato'nun izleyen dönemi bitiminde sona ermek üzere atama yapma yetkisine sahiptir.

Bölüm 3

Başkan, zaman zaman, Birliğin durumu hakkında Kongre'ye bilgi verir ve gerekli ve uygun gördüğü önlemleri onların görüşlerine sunar: Olağanüstü hâllerde her iki meclisi veya bunlardan herhangi birini toplantıya çağırabilir ve tatile girme konusunda aralarında bir anlaşmazlık olduğunda, uygun gördüğü bir tarihe kadar onları tatil edebilir; büyükelçileri ve diğer yabancı devlet temsilcilerini kabul eder, yasaların sadakat ile uygulanmasını gözetir, Birleşik Devletler'in tüm görevlilerini atar.

Bölüm 4

Başkan, Başkan Yardımcısı ve Birleşik Devletler'in tüm kamu görevlileri, vatana ihanet, rüşvet, diğer ağır suçlar ve görevi kötüye kullanmakla suçlandırılır (*impeachment*) ve mahkûm olurlarsa, görevlerinden alınırlar.

MADDE III

Bölüm 1

Birleşik Devletler'in yargı yetkisi, bir Yüksek Mahkemeye ve Kongre' nin zaman zaman atayacağı ve kuracağı alt mahkemelere verilir. Yüksek Mahkeme ve alt mahkeme yargıçları, iyi halleri sürdüğü sürece görevde kalır; görevde bulundukları sürece hizmetleri karşılığında belirlenmiş zamanlarda, azaltılamayacak bir maaş alır.

Bölüm 2

Yargı organının yetkisi, bu Anayasa'dan doğan tüm hukuksal ve adli davaları, Birleşik Devletler yasalarından, bunlardan alınan yetki ile yapılmış veya yapılacak antlaşmalardan ortaya çıkacak yasalar ve emsaller kapsamına giren tüm davaları; büyükelçilikleri, diğer diplomatik görevlileri ve konsolosları ilgilendiren tüm davaları; tüm deniz hukuku ve deniz davalarını; Birleşik Devletler'in taraf olacağı anlaşmazlıkları; iki veya daha fazla eyalet arasındaki anlaşmazlıkları; bir Eyalet ile başka eyalete mensup yurttaşlar arasındaki anlaşmazlıkları; aynı eyaletten olup da değişik eyaletlerden toprak bağışları iddiasında bulunan yurttaşlar arasında ve bir eyalet veya o eyalet vatandaşları ile yabancı devletler, yurttaşları veya yabancı uyruklu olanları arasındaki anlaşmazlıkları kapsamına alır.

Büyükelçilikleri, diğer yabancı devlet görevlilerini ve konsoloslarını ilgilendiren ve bir eyaletin taraf olduğu tüm davalarda ilk yargı yetkisi Yüksek Mahkeme'ye aittir.

Daha önce sayılan tüm diğer davalarda Yüksek Mahkeme, Kongre'nin getireceği istisnalar ve koyacağı kurallar çerçevesinde hem hukuk hem de olgu bakımından temyiz yetkisine sahiptir.

Impeachment davaları hariç olmak üzere tüm suçlar, jüri tarafından yargılanır. Bu tür yargılama o suçların işlendiği eyalette yapılır fakat suç eyaletlerden herhangi birinin sınırları içinde işlenmemişse yargılama, Kongre'nin yasa ile saptayacağı yerde veya yerlerde yapılır.

Bölüm 3

Birleşik Devletler'e karşı yüksek ihanet suçu yalnızca Birleşik Devletler'e karşı savaş çıkarma, düşmana bağlılık, yardım ya da yataklık etme durumunda işlenebilir. Hiç kimse, kendisinin bu eylemi yaptığını açıkça gören iki tanığın ifadesi ya da halka açık duruşmalarda kendi itirafı olmaksızın vatana ihanet suçundan mahkûm edilemez.

Yüksek ihanet suçunun cezasını belirleme yetkisi Kongre'ye aittir. Ancak yüksek ihanet suçundan mahkûmiyetin etkileri mahkûm ile kan bağı olan kişilere yansıtılamaz ve mahkûmun mallarına, yaşamından daha uzun bir süre için el konulamaz.

MADDE IV

Bölüm 1

Her eyalet diğer tüm eyaletlerin yasalarına, kayıtlarına ve yargılama yöntemlerine tam güven gösterir ve uyar. Kongre, bu gibi yasalar, kayıtlar ve yargılama yöntemlerinin nasıl kanıtlanacağını ve etki alanlarını genel yasalarla belirler.

Bölüm 2

Her bir eyaletin yurttaşları, diğer eyaletlerin yurttaşlarının bütün ayrıcalık ve bağışıklıklarına sahiptir.

Herhangi bir eyalette, vatana ihanet, ağır bir suç veya başka herhangi bir suçla suçlanan bir kişi adaletten kaçar ve başka bir eyalette yakalanırsa, kaçtığı eyaletin yürütme makamının isteği üzerine, suçu yargılama yetkisine sahip eyalete teslim edilir.

Bir eyaletteki yasalar uyarınca o eyalette zorunlu hizmet ya da işte çalışan bir kimse, bir başka eyalete kaçtığında, o eyaletteki herhangi bir yasa ya da kural sonucu bu gibi hizmet veya işten affedilemez ve bu hizmet ve işi yaptıracak tarafın isteği üzerine iade edilir.

Bölüm 3

Kongre tarafından bu Birliğe yeni eyaletler kabul edilebilir. Fakat bir eyaletin yargı yetkisi alanı içinde yeni bir eyalet kurulamaz. Kongre'nin ya da ilgili eyalet meclislerinin rızası olmadan, iki ya da daha çok eyaletin veya eyalet parçalarının birleşmesi ile eyalet oluşturulamaz.

Kongre, Birleşik Devletler topraklarını ya da herhangi bir mülkü kullanma ve bunlarla ilgili tüm gerekli kural ve dü-

zenlemeleri yapma yetkisine sahiptir ve bu Anayasa'da hiçbir hüküm Birleşik Devletler'in ya da belirli herhangi bir eyaletin haklarına zarar verecek şekilde yorumlanmaz.

Bölüm 4

Birleşik Devletler, bu Birlikteki her eyalete Cumhuriyetçi yönetim biçimini garanti eder ve eyaletlerin her birini istilaya ve yasama organının ya da (yasama organı toplanamadığında) yürütme organının başvurusu ile iç saldırılara karşı korur.

MADDE V

Kongre, her iki meclisin üçte iki çoğunluğu gerekli gördüğünde, bu Anayasa'da değişiklik önerebilir veya eyaletlerin üçte ikisinin yasama meclislerinin başvurusu üzerine değişiklik önermek üzere bir konvansiyon toplayabilir. Her iki durumda da değişiklikler eyaletlerin dörtte üçünün yasama meclisleri veya eyaletlerin dörtte üçündeki konvansiyonlar tarafından (bu iki onaylama şeklinden biri Kongre tarafından önerilebilir) onaylandığı takdirde, her bakımdan ve her konuda bu Anayasa'nın parçası olur ve geçerli sayılır. Fakat hiçbir değişiklik, bin sekiz yüz yılından önce, birinci maddenin dokuzuncu bölümünün birinci ve dördüncü bentlerini hiçbir şekilde etkilemez; hiçbir eyalet, rızası olmaksızın Senato'daki eşit oy hakkından yoksun bırakılmaz.

MADDE VI

Bu Anayasa'nın kabulünden önce yapılmış tüm borç anlaşmaları ve girişilmiş yükümlülükler, Konfederasyon için olduğu gibi, bu Anayasa uyarınca Birleşik Devletler için de geçerlidir.

Bu Anayasa ve bu Anayasa uyarınca konulacak Birleşik Devletler yasaları ve Birleşik Devletler'in yetkisi altında yapılmış ya da yapılacak tüm sözleşmeler, ülkenin en üstün hukukudur. Tüm eyaletlerdeki yargıçlar, herhangi bir eyaletin

anayasası ya da yasalarındaki karşıt hükümlere rağmen bu üstün hukuka uyarlar.

Daha önce sözü edilen Senatörler ve Temsilciler Meclisi üyeleri ve eyaletlerin yasama meclisleri üyeleri ve hem Birleşik Devletler hem de eyaletlerin yürütme ve yargı organları yetkilileri, bu Anayasa'ya sadık kalacakları konusunda yemin eder veya söz verir; ne var ki Birleşik Devletler'de herhangi bir görev veya kamu hizmeti için liyakat etmeni olarak bir dini sınav gerekmez.

MADDE VII

Dokuz eyalet konvansiyonunun onaylaması, bu Anayasa'nın, onaylayan eyaletler arasında yürürlüğe girmesi için yeterlidir.

***

Birinci sayfanın yedinci ve sekizinci satırları arasına yazılmış olan "bu" sözcüğü, birinci sayfanın on beşinci satırındaki bir silinti üzerine kısmen yazılmış "otuz" sözcüğü, birinci sayfanın otuz ikinci ve otuz üçüncü satırları arasına yazılmış olan "çalışmaktadır" sözcükleri ve ikinci sayfanın kırk üç ve kırk dördüncü satırları arasına yazılmış olan "bu" sözcüğü.

Doğrularım, William Jackson, Kâtip

Katılan eyaletlerin toplantısında, miladi bin yedi yüz seksen yedi yılı eylül ayının on yedinci günü ve Amerika Birleşik Devletleri'nin bağımsızlığının on ikinci yılında oybirliği ile kabul edilmiştir. Bunun tanıkları olarak adlarımızı yazdık.

George Washington
Başkan ve Virginia Temsilcisi

EK-II: BAĞIMSIZLIK BİLDİRGESİ

4 Temmuz 1776

Dünyevi olaylar yaşanırken bir ulus için kendisini diğer bir ulusa bağlayan politik bağları ortadan kaldırmak ve dünya devletleri arasında, doğa kanunlarının ve Yaradan'ın doğasının bağışladığı hakka dayanarak ayrı ve eşit konum alma zorunluluğu ortaya çıkarsa, insanoğlunun düşüncelerine gösterilmesi gereken saygı, o ulusu, ayrılmaya karar vermeye yönlendiren nedenleri açıklamaya zorunlu tutar.

Aşağıdaki gerçeklerin kanıtlama gerektirmeyecek denli apaçık olduğuna inanıyoruz: Tüm insanlar eşit yaratılmıştır. Tüm insanlara Yaradan tarafından devredilemez ve vazgeçilemez bazı haklar bağışlanmıştır. Bu hakların içinde yaşama, özgürlük ve mutluluğunu takip vardır. Hükûmetler, insanlar tarafından bu hakların güvence altına alınması için oluşturulmuştur ve bu hükûmetlerin iktidarlarının meşruluğu yönetilenlerin rızalarından doğar. Hangi biçimde olursa olsun bir hükûmet bu amacı yok edecek bir biçim aldığında halkın, bu hükûmeti değiştirmeye veya düşürmeye veya kendisine güvenlik ve mutluluğu sağlamaya en uygun görünen ilkelere dayanan ve böyle biçimlendirilen yeni bir hükûmet oluşturmaya hakkı vardır. Her ne kadar uzun süredir kurulmuş bulunan hükûmetlerin basit ve geçici nedenlerden ötürü değiştirilmemesi gerekliliği temkinliliğin gereğiyse de aslında süregelen deneyimler göstermiştir ki insanlar, alıştıkları yönetim biçimlerini yıkıp kendilerine adaleti bizzat sağlamaktansa kaldırılabilecek fenalıklara katlanmaya daha eğilimlidir. Gelgelelim değişmeksizin aynı amaçla uzun bir kötüye kullanma ve gasplar silsilesi, insanları mutlak bir despotluğa tabi kılmak niyetini açığa vurursa, böyle bir hükûmeti devir-

mek ve gelecekteki güvenliklerini yeni tedbirlerle sağlamak, insanların hakkı ve görevidir. İşte bu sömürgelerin sabretmeleri bu yüzden olmuştur ve bugün, sömürgeleri eski hükûmet sistemlerini değiştirmek zorunda bırakan zorunluluk da böylesi bir zorunluluktur. Büyük Britanya Kralı'nın bugünkü uygulamalarının öyküsü, tümü bu devletler üzerinde mutlak bir despotluk kurulmasına yöneltilmiş olan, seri hâlinde haksızlıkların ve tekrarlanan gaspların öyküsüdür. Bunu kanıtlamak için yaşananları tarafsız dünya kamuoyuna sunalım:

1. Kral, huzur ve kamu esenliği için gerekli olan kanunları onaylamaktan kaçındı.

2. Kral, valilerinin, acil ve zaruri öneme sahip Yasaları geçirmelerini, kendi rızası alınana kadar yürürlükleri askıya alınmak üzere yasakladı. Buna uygun olarak askıya alınan yasalarla ilgilenmeyi tamamen ihmal etti.

3. Kral, büyük eyaletlerin kurulmasına ilişkin diğer kanunları, bu eyaletler halklarının (bir millet için değeri ölçüsüz olan ve fakat despotları korkutan) yasama meclisinde temsil edilme haklarından vazgeçmedikleri takdirde, onaylamaktan kaçındı.

4. Kral yasama meclislerini sırf zahmet vermek amacıyla ve kendi tedbirlerine razı olmaları için; alışılmışın dışında, resmî evrak ve tutanakların bulunduğu yerlerden uzak ve uygunsuz yerlerde topladı.

5. Kral, temsilciler meclislerini, halkın haklarının ihlaline yiğitçe bir sağlamlıkla karşı koydukları için birçok defa feshetti.

6. Kral bu fesihlerden sonra başka temsilciler meclisleri kurmak için seçim yapılmasına uzun süre engel oldu ve yok edilmesi olanaksız olan yasama erki, bu yolla, halk tarafından kullanılmak üzere halka geri döndü. Bu arada, devlet, dışarıdan istila ve içeriden karışıklık tehlikeleriyle karşılaştı.

7. Kral bu eyaletlerin nüfusunun artmasına engeller koymak istedi. Bu amaçla yabancıların yurttaşlık değiştirmelerini

sağlayan kanunların uygulanmasına engel oldu; bu diyarlara göçü teşvik eden kanunların yayımlanmasına engel oldu ve yeni toprak edinmenin koşullarını ağırlaştırdı.

8. Kral, yargı erkinin oluşumuna yönelen yasaların onaylanmasını reddetmek yoluyla adaletin oluşumunu baltaladı.

9. Kral, görevlerinin devamı ve maaşlarının miktar ve ödenme biçimleri bakımlarından yargıçları yalnız kendi iradesine tabi kıldı.

10. Kral, ulusumuza eziyet etmek ve ülkenin zenginliğini sömürmek için sayılamayacak kadar çok memuriyetler tesis etti ve bu ülkeye kafilelerle yeni memurlar gönderdi.

11. Kral, aramızda, barış zamanında ve yasama meclislerimizin rızası olmadan sürekli ordular bulundurdu.

12. Kral, askerî otoriteyi sivil otoriteye karşı bağımsız ve hatta ona üstün kılmaya kalkıştı.

13. Kral, başkalarıyla iş birliğine girerek bizi, anayasalarımıza uygun olmayan ve kendi yasalarımızla uzlaşmayan yasalara tâbi kılmak istedi. Bunun için, aşağıda konuları ifade edilen sözde kanunları tasdik etti:

14. Aramızda, büyük kolorduların karargâh kurmaları;

15. Askerlerin bu devletlerin halklarına karşı işledikleri cinayet suçlarını, sahte bir yargılama usulüyle cezasız bırakmak;

16. Dünyanın her tarafıyla olan ticaretimizi yok etmek;

17. Rızamız olmadan vergiler koymak;

18. Bizi, birçok olayda jüri usulünün faydalarından yararlanmaktan yoksun bırakmak;

19. Bizi, asılsız suçlardan yargılanmak üzere denizaşırı ülkelere göndermek;

20. Komşu bir eyalette, İngiliz kanunlarının liberal sistemini ortadan kaldırmak ve keyfî bir hükümet oluşturmak ve

bu eyaleti bir örnek kılmak ve aynı mutlak hükûmet tarzını bu sömürgelere de sokmak için onun sınırlarını genişletmek;

21. Fermanlarımızı geri almak, en önemli yasalarımızı ilga etmek ve hükümet biçimlerimizi temelinden bozmak;

22. Her türlü olayda yasama meclislerimizi faaliyetten yasaklayarak, bizim için uyulması zorunlu olacak yasaları yayımlama gücüne bizzat sahip olduğunu beyan etmek.

23. Kral, bizi gözetiminden çıkardığını belirterek ve bizimle savaşarak ülkemizin yönetiminden feragat etti.

24. Kral, denizlerimizi yağmaladı, sahillerimizi talan etti, şehirlerimizi yaktı ve yurttaşlarımızı katletti.

25. Kral, şu anda bile, barbar yüzyıllarda dahi örneğiyle güç karşılaşılan bir gaddarlık ve hainlikle ve uygar bir ulusun onuruna yarışmayacak bir tarzda girişilmiş olan ölüm, hüsran ve despotluk yapılanmasını tamamlamak üzere, para ile tutulmuş yabancı askerlerden oluşan büyük orduları yola çıkartmış bulunmaktadır.

26. Kral, açık denizlerde esir edilen vatandaşlarımızı kendi memleketlerine karşı silah kullanmaya ve dost ve kardeşlerinin cellatları olmaya zorladı veya onları kendi yurttaşlarımızın ateşine maruz bırakarak öldürttü.

27. Kral, aramızda iç kargaşaları kışkırttı ve herkesin bildiği gibi, savaş yöntemleri yaşı, cinsiyet ve koşul ayırt etmeden herkesi katletmek olan yerlileri, bu merhametsiz vahşileri, sınırlarımızda oturanlar üzerine saldırtmak istedi.

Bütün bu zulümler yapılırken, biz en saygılı ifadeyle adalet istedik; birçok başvurumuzun tek yanıtı haksızlıkların sürüp gitmesi oldu. Despot bir doğaya sahip olduğunu bütün eylem ve tutumlarıyla böylece ispat eden bir prens, özgür bir ulusu yönetmeye layık değildir.

Biz, Büyük Britanyalı kardeşlerimize karşı da saygıda kusur etmedik. Onları, zaman zaman, kendi yasama meclisleri tarafından, bizi adalete aykırı mevzuata tabi tutmak konusun-

daki girişimlerden haberdar ettik. Bu ülkelere göçümüzün ve yerleşmemizin hangi şartlar altında gerçekleştiğini hatırlattık. Adalet duygusuna ve doğuştan sahip oldukları alicenaplığa başvurduk ve ortak bir kökenin aramızda meydana getirdiği bağlar adına, kendileriyle olan ilgimizi ve iyi ilişkilerimizi kaçınılması olanaksız biçimde sekteye uğratacak bu gasplara izin vermemeleri için yalvardık. Onlar da mantığın ve kan kardeşliğinin gereklerine ilgisiz kaldılar. Bu bakımdan, ayrılmamızı emreden zorunluluğa boyun eğmemiz ve insanlığın geri kalanının yaptığı gibi onları savaşta düşman, barışta dost olarak görmemiz gerekmektedir.

Bunlardan dolayı, birleşik Amerika devletlerinin temsilcileri olan bizler, genel kongre halinde toplanmış olarak ve evrenin yüce hâkimine amacımızın doğruluğuyla başvurarak, bu sömürgelerin büyük halkı adına ve ondan aldığımız otoriteye dayanarak, bu birleşmiş sömürgelerin özgür ve bağımsız devletler olduklarını ve böyle olmaya hakları bulunduğunu; Büyük Britanya Krallığına karşı her türlü boyun eğmeden azade olduklarını; kendileriyle Büyük Britanya Devleti arasındaki her türlü siyasi bağın tamamen ortadan kalktığını ve kalkması gerektiğini; diğer özgür ve bağımsız devletler gibi bunların da, savaş yapmakta, barış akdetmekte, sözleşmelere girişmekte, ticareti düzenlemekte ve bağımsız devletlerin yapmaya hakları olduğu diğer bütün tasarruflarda bulunmakta ve yaptıkları her şeyi yapmakta tam yetkiye sahip olduklarını; Tanrı'nın kutsal inayetinin korumasına tam bir güvenle dayanarak bu bildirgenin savunulması uğruna, hayatlarımızı, servetlerimizi ve kutsal onurumuzu ortaklaşa özgülediğimizi resmen ilan ve beyan ederiz.

EK-III: KONFEDERASYON MADDELERİ

15 Kasım 1777

Madde I.

Bu konfederasyona "Amerika Birleşik Devletleri" adı verilir.

Madde II.

Her devlet, egemenliğini, özgürlüğünü, bağımsızlığını ve bu konfederasyon tarafından kongre hâlinde toplanmış olan birleşik devletlere bırakılmamış her türlü erki, yargılama yetkisini ve haklarını saklı tutar.

Madde III.

Bu sözleşme gereğince, adı geçen devletlerden her biri diğeriyle, ortak savunmalarının, özgürlüklerinin korunmasının, karşılıklı ve ortak esenliklerinin gerektirdiği dostça bir hareket hattı izlemek ve din, egemenlik, ticaret dolayısıyla veya herhangi bir diğer nedenden ötürü kendilerine karşı veya içlerinden birine karşı gerçekleşecek istila veya tecavüz karşısında birbirlerini korumak zorundadır.

Madde IV.

Birliğin çeşitli devletlerinin yurttaşları arasındaki dostluğu ve karşılıklı ilişkilerini daha iyi sağlamak ve sürdürmek için -yardıma ihtiyaç duyan fakirler, serseriler ve adalet kaçkınları ayrık olmak üzere- adı geçen devletlerin özgür sakinleri, diğer devletlerin yurttaşlık sıfatına dokunan her türlü ayrıcalıklara ve bağışıklıklara sahip olacak, her devletin yurttaşları diğer devletlerden her birine serbestçe girmek ve çıkmak hakkına sahip bulunacak ve buralardan gelip geçmeye ve ticarete ilişkin her türlü ayrıcalıklardan yararlanacaklar

ve bu devletin sakinlerinin tabi olduğu aynı yükümlülüklere, vergilere ve kayıtlara tabi tutulacaktır. Bununla beraber, bu kayıt, bir devletin arazisine ithal edilmiş malların, sahibi tarafından, yurttaşı bulunduğu devletin arazisine aktarılmasına engel oluşturacak bir biçim alamaz. Birleşik devletlerin veya devletlerden birinin malına hiçbir devlet tarafından hiçbir vergi, resim veya kayıt konulamaz. Vatan hainliği, ağır bir suç veya diğer bir ağır kabahatten sanık bir kişi, adaletten kaçar ve birleşik devletlerden birinde yakalanırsa valinin veya kaçtığı devletin yürütmedeki yetkililerinin talebi üzerine, suç üzerinde yargılama hakkı olan devlete teslim edilir. Her devletin gözetiminde, diğer bir devletin mahkemelerinin ve yargıçlarının ortaya koyacakları vesikalara, ilamlara ve onların işlemlerine tam bir uyum ve güven geçerlidir.

Madde V.

Birleşik devletlerin genel esenliğinin olanaklı olduğu ölçüde iyi biçimde yönetilmesi için her yıl, her devletin mevzuatının belirleyeceği usullere uygun olarak temsilciler seçilir ve bunlar Kasım ayının ilk pazartesi günü kongre hâlinde toplanır. Her devlet, kendi temsilcilerini veya içlerinden bazılarını o yıl içinde her an azletme ve geri kalan zamanda yerlerine başkalarını gönderme hakkını saklı tutar.

Hiçbir devlet kongrede ikiden az ve yediden çok temsilci ile temsil edilemez. Altı yıllık bir süre içinde hiç kimse üç seneden fazla temsilci olamaz. Temsilci olduğu sürede hiç kimse birleşik devletlere ait gerek kendisinin gerekse onun adına başkasının lehine ne biçimde olursa olsun ücret, maaş veya kazanç edineceği bir görevde bulunamaz.

Her devlet, kendi temsilcilerinin, kongrenin toplantıları sırasında ve devletler komisyonunun üyesi olarak kaldıkları müddetçe masraflarını karşılar. Kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlere ilişkin konularda karar vermek için her devlet yalnız bir oya sahiptir.

Kongredeki söz ve tartışma özgürlüğü, kongre dışında hiçbir mahkemede veya diğer hiçbir yerde şikâyete ve soruş-

turmaya olanak vermez. Kongrenin üyeleri, kongreye katıldıkları sırada, oraya giderken veya oradan gelirken, vatan hainliği, ağır suç ve kamu düzenini ihlal durumları hariç olmak üzere tutuklanmaktan ve hapsedilmekten korunur.

Madde VI.

Hiçbir devlet, kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlerin rızası olmadan elçi gönderemez ve kabul edemez; hiçbir kralla, prensle veya devletle müzakerelere girişemez, uzlaşma, antlaşma, ittifak ve sözleşme yapamaz. Birleşik devletlerin veya bir devletin otoritesi altında paralı veya onursal bir görev almış olan hiç kimse hangi nitelikte olursa olsun yabancı bir kraldan, prensten veya devlette hiçbir hediye, maaş, hizmet veya unvan kabul edemez. Kongre hâlinde toplanmış birleşik devletler veya herhangi bir devlet, hiçbir asalet unvanı dağıtamaz.

İki veya daha çok devlet, kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlerin konusunu ve süresini açıkça ortaya koyan bir rızası olmadan aralarında herhangi bir sözleşme yapamaz, konfederasyon oluşturamaz, ittifak kuramaz.

Hiçbir devlet, kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlerin herhangi bir kral, prens veya devletle yaptıkları ve kongre tarafından Fransa ve İspanya devletlerine teklif edilmiş olan sözleşmelerin hükümlerine aykırı hiçbir vergi ve resim koyamaz.

Hiçbir devlet, barış zamanında, kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlerin bizzat bu devletin veya ticaretinin savunulması için gerekli görecekleri miktardan fazla savaş gemisine sahip olamaz; hiçbir devlet, barış zamanında, o devletin savunması için zorunlu olan sağlam garnizonlar oluşturmak üzere, kongre halinde toplanmış birleşik devletler tarafından gerekli görülecek miktardan fazla ordu besleyemez; fakat, her devlet daima, iyi teşkilatlandırılmış, disiplinli, yeterli derecede silahlandırılmış ve donatılmış bir milis bulunduracak ve silah depolarında yeterli miktarda sahra topunu, çadırı ve yeterli miktarda silah, cephane ve savaş teçhizatını hazır biçimde ve ihtiyat olarak saklayacaktır. Hiçbir devlet,

kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlerin rızası olmadan, düşmanlar tarafından fiilen istilaya uğramadıkça veya yerli kavimlerden biri tarafından kendisine saldırıya karar verildiğine dair yeterli bilgi ve yalnız kongre halinde birleşik devletlere danışmak için tehlikenin beklemeye uygun olmayacak kadar yakın olduğu haller hariç olmak üzere kendiliğinden herhangi bir savaşa giremez. Kongre halinde toplanmış birleşik devletler tarafından savaş ilan edilmedikçe, hiçbir devlet, zırhlılara veya savaş gemilerine bu sıfatlarını onaylayan bir belge veremez, bir gemiye korsanlığa izin veremez, savaş ilan edilmesi durumunda ise ancak savaş ilan edilen kraliyet veya devlete veya bu kraliyet veya devletin halkına karşı ve kongre halinde toplanmış birleşik devletler tarafından belirlenecek savaş kurallarına uygun bir biçimde bunları yapabilir; bununla beraber, bir devletin sahilleri deniz sınırlarıyla dolmuşsa ve yalnız bunları bertaraf etmek için, o devlet, savaş gemileri donatabilir ve bu gemileri, tehlike devam ettiği sürece veya kongre hâlinde toplanmış birleşik devletler başka şekilde karar verinceye değin faaliyette bulundurabilir.

Madde VII.

Ortak savunma için kara kuvvetleri kurulursa, albay ve ondan aşağıdaki rütbedeki subaylar bu kuvvetleri toplayan devletin yasama meclisi tarafından veya o devletin belirleyeceği biçimde belirlenir. Bu görevler için bütün boş kadrolar, ilk atamayı yapan devlet tarafından doldurulur.

Madde VIII.

Savaşın tüm masrafları ve kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlerin izniyle yapılmış ortak savunmayı veya genel yararı ilgilendiren diğer tüm giderler ortak hazine tarafından karşılanır. Bu ortak hazineye devletlerce, her birinde belirli bir kişiye bırakılmış toprakların değeriyle ilişkili gelir sağlanır; bu toprakların ve onların üzerinde yapılan binaların ve yenilenmenin değeri, kongre hâlinde toplanmış olan birleşik devletlerin zaman zaman emredecekleri ve düzenlenecekleri şekilde takdir edilir.

Bu yükümlülüğü ödemeye yarayan vergiler, devletlerin yasama meclislerinin gözetimi altında ve emirlerine uyularak ve kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlerce belirlenecek süreler içinde tahakkuk ve tahsil edilir.

Madde IX.

Altıncı maddede ifade edilen hâller hariç olmak üzere, savaşa ve barışa karar vermek, elçi gönderip kabul etmek, sözleşmeler ve ittifaklar yapmak hak ve yetkisi yalnız ve münhasıran kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlere aittir; fakat birleşik devletler, devletlerin yasama meclislerinin, kendi yurttaşlarının tabi oldukları herhangi bir vergi veya resme yabancıları da tabi kılan veya her türden emtia ve gıda maddelerinin ithalini veya ihracım menetme haklarını belirleyen ticaret antlaşmaları yapamaz. Bundan başka, yine yalnız ve münhasıran birleşik devletler, karada ve denizde edinilecek hangi ganimetlerin hukuka uygun olacağını belirleyecek kuralları koymak, birleşik devletler emrindeki kara ve deniz kuvvetleri tarafından edinilecek ganimetlerin paylaşılması ve ihale ve sipariş olunması biçimini belirlemek, barış zamanında korsanlık fermanı vermek, deniz haydutluğu ve açık denizlerde işlenecek suçların yargılamasını yapmak üzere mahkemeler kurmak ve her hâlükârda ganimetlere ilişkin anlaşmazlıkların müracaat edilmesi durumunda nihaî olarak yargılama yapacak ve karara bağlayacak mahkemeler kurmak hak ve yetkisi kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlere aittir; ancak kongre üyelerinden hiçbiri adı geçen mahkemelere yargıç olarak belirlenemez.

Kongre hâlinde toplanmış birleşik devletler, iki veya birçok devlet arasında sınırlara, yargı yetkisine veya diğer her konuya ilişkin halen mevcut veya ileride çıkabilecek anlaşmazlıkları, başvuru hâlinde, nihaî olarak çözer. Bu yetki daima şu yolla kullanılır: Her ne zaman diğer bir devletle anlaşmazlık hâlinde bulunan bir devletin yasama veya yürütme organı veya kanunî temsilcisi kongreye meseleyi açıklayan ve bu devletin anlaşmazlığa kongrenin bakmasını istediğini bildiren bir dilekçe verirse, bu dilekçe kongrenin emriyle diğer

devletin yasama veya yürütme organına tebliğ edilir; tarafların temsilcilerini göndermeleri için bir gün belirlenir ve bunlar, uyuşmazlık konusunu dinleyip karar verecek bir divan kurmak için aralarında anlaşarak komiserler veya yargıçlar belirlemeye davet edilir; eğer bunlar aralarında anlaşamazlarsa, kongre, birleşik devletlerden her birinden üç yurttaş belirler; iddia makamından olandan başlamak üzere, taraflardan her biri, sıra ile, listeden, bu liste üzerinde on üç isim kalıncaya kadar, bir isim siler; bu sayı üzerinde, kongre huzurunda kura ile kongrenin uygun görmesine göre en az yedi en fazla dokuz isim çekilir. Kurada isimleri çıkanlar veya bunların arasından beşi tarafları dinlemek ve anlaşmazlığa nihaî olarak karara bağlamak üzere komiser veya yargıç olurlar; şu koşulla ki, verilen karar, tarafları dinleyen yargıçların çoğunluğu ile alınmış olmalıdır. Eğer taraflardan biri diğer kongre tarafından makbul sayılacak sebepler ortaya konmadan belirli günde mahkeme huzuruna çıkmazsa veya hazır olduğu hâlde yargıçları seçmekten çekinirse, kongre her devletten üç yurttaş belirler ve mevcut bulunmayan veya çekimser kalan taraf yerine, adına ve hesabına kongre sekreteri isimleri siler. Yukarıda açıklanan tarzda oluşan mahkemenin karar veya hükmü nihaidir. Eğer taraflardan biri bu mahkemenin kararına uymazsa veya mahkemeye gitmeyi ya da davasını veya taleplerini savunmayı reddederse, mahkeme yine karar ve hükmünü verir ve bu karar veya hüküm yine nihaî niteliğe sahiptir; karar veya hüküm ve yargılama sürecine ilişkin zabıtlar her hâlükârda kongreye tebliğ edilir ve ilgili tarafların emniyeti için dosyada saklanır. Mahkemede yer almadan önce her komiser davanın görüleceği mahallin devletinin büyük veya en üst mahkemesi yargıçlarından biri huzurunda: "uyuşmazlığı tarafsız, samimî ve dikkatli olarak ve bilgi ve yeteneklerine, kayırma yapmadan, hislerine kapılmadan ve ödül umuduna düşmeden dinleyip karar vereceğine" dair ant içer. Hiçbir devlet, ülkesinin hiçbir kısmından birleşik devletlerin yararına yoksun bırakılamaz.

İki veya daha çok devlet tarafından verilen çeşitli ayrıcalıklar dolayısıyla arazi üzerinde iddia edilen özel mülkiyet

hakkına ilişkin tüm anlaşmazlıklar - bu toprakların ve bu ayrıcalıkları veren devletlerin tabi oldukları yargı yetkisi belirli olup da adı geçen ayrıcalıkların veya birinin bu yargı yetkisi belirlenmeden önce tanındığı ileri sürülürse- taraflardan birinin veya diğerinin birleşik devletler kongresine başvurusu üzerine, çeşitli devletler arasında yargı yetkisine ilişkin anlaşmazlıkların çözülmesi için yukarıda belirlenen biçimde, nihai olarak karara bağlanır.

Kongre hâlinde toplanmış birleşik devletler, kendileri tarafından veya çeşitli devletler tarafından basılan paraların ayar ve değerlerini belirlemek; birleşik devletler ülkesi üzerinde ölçü ve tartı sistemini belirlemek; ticareti düzenlemek ve hiçbir devletin yurttaşı olmayan yerlilere ilişkin her türden durumları her devletin kendi sınırları içinde yasama yetkisini ihlal ve takyit etmemek koşuluyla düzenlemek; tüm birleşik devletler ülkesi üzerinde bir devletten diğerine posta teşkilatı kurmak ve işletmek ve bu suretle aktarılan mektup ve gazetelerden bu hizmetin masraflarını karşılamaya yetecek kadar bir resim tahsil etmek; birleşik devletler hizmetinde olan kara ordularının -alay subayları hariç- subaylarını belirlemek; deniz kuvvetlerinin tüm subaylarını belirlemek ve birleşik devletler hizmetinde olan bütün subaylara rütbelerini gösterir emirnameler vermek; adı geçen kara ve deniz kuvvetlerinin idaresi ve disiplini için tüzükler yapmak ve harekâtı yönetmek hak ve yetkisine yalnız ve münhasıran sahiptir. Kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlerin, kongrenin toplantıları arasındaki süre zarfında toplanacak ve her devletin bir temsilcisinden oluşacak "devletler komisyonu" unvanı ile bir komisyon oluşturmaya ve kendi idareleri altında birleşik devletlerin genel işlerini yönetmek için gerekli görülen diğer komisyonları ve mülki memuriyetleri kurmak; üyelerden birini başkanlık makamına getirmeye (ancak hiç kimse üç yıllık bir süre zarfında bir yıldan fazla başkan görevini göremez); birleşik devletlerin kamu hizmetleri için tahsil edilmesi gereken para miktarını belirlemeye ve bunların kamu hizmetlerine sarf edilmek üzere ne şekilde ödenek kaydedileceğini belirlemeye; her devlete altı ayda bir borç alınan para veya çıkarılan tahvil miktarını

gösteren bir cetvel göndermek suretiyle borç para almaya ve birleşik devletlere ait tahviller çıkarmaya; gemiler yapmaya veya bunları silahlandırmaya; kara ordularının mevcudunu belirlemeye; her devletten o devletin beyaz ırka mensup nüfusuyla oranlı asker toplamasını talep etmeye (bu taleplere uymak zorunludur) yetkileri vardır. Böyle bir talebin ortaya çıkması durumunda, her devletin yasama organı alay subaylarını belirler, asker toplar. Onları birleşik devletlerin hesabına, bir askere yaraşır gelen şekilde giydirir, silahlandırır ve donatır; bu yolla silahlandırılan, giydirilen ve donatılan subaylar ve erler kongre hâlinde toplanmış birleşik devletler tarafından belirlenecek yerde belirlenen süre zarfında giderler. Ancak, eğer kongre hâlinde toplanmış birleşik devletler, bazı gidişat ve koşullardan dolayı, bir takım devletlerin hiç asker göndermemesini veya kendi hissesine düşenden daha az göndermesini ve diğer bir devletin de kendi hissesinden fazla göndermesini uygun görürlerse, bu fazla miktar da başlarında subayları olmak üzere, bu devletin asıl hissesine düşen asker miktarı gibi giydirilmiş, silahlandırılmış ve donatılmış olarak yollanacaktır. Yalnız eğer o devletin yasama meclisi bu fazla miktarın gönderilmesini kendi güvenliğine uygun bulmazsa, bu durumda güvenliğini tehlikeye düşürmeden gönderebileceği miktarı toplayacak, başlarına subay tahsis edecek, silahlandırılacak, giydirecek ve donatacaktır. Bu suretle donatılmış, giydirilmiş ve silahlandırılmış subaylar ve erler kongre hâlinde toplanmış birleşik devletler tarafından belirlenecek yere, belirlenen süre içinde gideceklerdir.

Kongre hâlinde toplanmış birleşik devletler, dokuz devletin rızası olmadan hiçbir savaşa girmeyecek; barış zamanında korsanlık fermanı vermeyecek; hiçbir sözleşme ve ittifak yapmayacak; para bastırmayacak ve bunların değerlerini belirlemeyecek; birleşik devletlerin veya bu devletlerden birinin savunması veya iyiliği için gerekli olan masrafların toplamını belirlemeyecek, tedavüle para sürmeyecek; birleşik devletler adına borç para almayacak, harcamada bulunmayacak; inşa edilecek veya satın alınacak savaş gemilerinin ve kara ve deniz kuvvetlerinin silah altına alınacak mevcudunu belirleme-

yecek; ordu kumandanı olacak General ve Amiral tayin etmeyecektir. Erteleme veya toplantı günü belirlemesine ilişkin olarak hariç hangi mahiyette olursa olsun tüm meseleler hakkında kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlerin çoğunluğunun oyu ile karar verilir.

Kongre hâlinde toplanmış birleşik devletler, toplantıyı senenin belirleyecekleri bir zamanına ve birleşik devletlerin ülkesi üzerinde uygun bulacakları bir yerde toplanmak üzere erteleyebilir, şu kadar ki bu ertelemenin süresi hiçbir zaman altı ayı geçemez; her ay sözleşmelere, ittifaklara ve askerî harekâta ilişkin gizli kalması gerekli görülen kısımlar hariç müzakerelerin tutanakları yayınlanır; eğer içlerinden biri talep ederse her devletin temsilcilerinin her mesele hakkında lehte ve aleyhte verdikleri oylar tutanaklara işlenir; devletlerin yasama meclislerine ibraz edilmek için ve yukarıda istisna edilen kısımlar hariç olmak üzere adı geçen tutanakların bir kopyası, talepleri üzerine devletlerin temsilcilerine verilir.

Madde X.

Kongrenin tatil zamanlarında devletler komisyonu veya üyelerinden dokuzu, buldukları kongreye ait belirli yetkileri kullanmaya, kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlerin dokuz devletin oluru alınmak yoluyla yetkili kılınabilir; ancak, konfederasyon maddeleri gereğince kullanılması için kongrede dokuz devletin oyuna gerek duyulan hiçbir yetki komisyona devredilemez.

Madde XI.

Kanada bu Konfederasyon'a girer ve birleşik devletler tarafından alınan kararlara uymayı kabul ederse, kendisi bu birliğe kabul edilecek ve onun sağladığı bütün menfaatlerden yararlandırılacaktır; ancak, diğer hiçbir sömürge dokuz devletin rızası olmaksızın birliğe dâhil olmayacaktır.

Madde XII.

Bu konfederasyon gereğince birleşik devletlerin toplanmasından önce kongre tarafından veya onun izniyle dolaşı-

ma çıkarılan bütün tahviller, bütün borçlanmış para miktarları, girişilen her türden borçlar, adı geçen birleşik devletlerin bünyesinde geçmiş bir yükümlülük kabul edilir ve bu, kanun ile adı geçen birleşik devletler, kamu güvenliği için bu yükümlülüklerin yerine getirilmesini resmen üstlenir.

Madde XIII.

Her devlet, bu konfederasyon gereğince kendisine bırakılmamış olan bütün konularda kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlerin kararlarına boyun eğecektir. Tüm devletler ve devletlerden her biri tarafından bu konfederasyon maddelerine hiç aykırı harekette bulunmaksızın uyacak ve birlik ebedi olacaktır; birleşik devletler kongrelerinden birinde uygun görülmeden ve daha sonra her devletin yasama meclisi tarafından onaylanmadan bu maddelerden hiçbiri bundan böyle hiçbir değişikliğe tabi tutulamaz.

Ve evrenin hâkimi olan Tanrı'nın arzusuyla, kongrede karşılıklı olarak temsil ettiğimiz yasama meclislerinin dileğinin yukarıdaki konfederasyon ve ebedi birlik maddelerini tasvip ederek bizim tasdik etmemize izin vermek biçiminde ortaya çıkması üzerine, biliniz ki, Biz aşağıda imzası bulunan temsilciler, bu nedenle bize bırakılan yetki ve iktidara dayanarak, bu vesikalarla, karşılıklı kurucu meclislerimizin adına ve hesabına yukarıdaki konfederasyon ve ebedî birlik maddelerinin hepsini ve her birini ve bu maddelerin içerdiği bütün konuları toptan ve teker teker tam ve mutlak bir biçimde uygun görüyor ve onaylıyoruz. Bundan başka, kurucu meclislerimizin karşılıklı onuruyla temin ediyoruz ki, bunlar, kongre hâlinde toplanmış birleşik devletlerin, bu konfederasyon maddeleriyle kendilerine bırakılmış bütün konularla ilgili kararlarına boyun eğecekler ve karşılıklı temsil ettiğimiz devletler bu konfederasyon maddelerine hiç aykırı harekette bulunmadan uyacaklar ve bu birlik ebedî olacaktır.

Bütün bu düzenlemeleri tevsik eylemek üzere kongre hâlinde imzalarımızı koyduk. Pensilvanya devletinin Filedelfiya şehrinde, 9 Temmuz 1778'de, Amerika'nın bağımsızlığının üçüncü yılında yapılmıştır.

Konfederasyon maddeleri devletler tarafından aşağıdaki tarih sırasıyla onaylamıştır: Virginia, 16 Aralık 1777; Güney Karolina, 5 Şubat 1778; New York, 6 Şubat 1778; Rhode Island, 9 Şubat 1778; Connecticut, 12 Şubat 1778; Georgia, 26 Şubat 1778; New Hampshire, 4 Mart 1778; Pennsylvania, 5 Mart 1778; Massachusetts, 10 Mart 1778; Kuzey Karolina 5 Nisan 1778; New Jersey, 19 Kasım 1778; Delaware, 1 Şubat 1779; Maryland 2 Şubat 1781. Bütün eyaletler tarafından onaylanarak kamuoyuna resmen 1 Mart 1781'de ilan olundu.

EK-IV: HAKLAR BİLDİRGESİ

15 Aralık 1791

Ön Söz

Birleşik Devletler Kongresi Dört Mart, bin yedi yüz seksen dokuz, çarşamba günü New York Şehri'nde toplanmış ve karar almıştır.

Eyaletlerin bazılarının **konvansiyonları**, Anayasa'yı kabul ederken, Anayasa'nın yanlış yorumlanma olasılığını ya da sağladığı yetkilerin kötüye kullanılmasını engellemek amacıyla, açıklayıcı ve kısıtlayıcı bentlerin eklenmesini istediklerini; böylece kamunun Devlet'e olan güven zemininin genişleyeceğini ve Anayasa kurumundan en mükemmel biçimde faydalanılmasının sağlanacağını ifade etmişti.

Amerika Birleşik Devletleri Senatosu ve Temsilciler Meclisi'nin Kongre bünyesinde toplanmaları sonucu, her iki Meclis'in üçte iki kabul oyları ile aşağıdaki maddelerin, Eyalet Yasama Organlarına, Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'na değişiklikler olarak teklif edilmesi; bu maddelerin tümü ya da herhangi biri yukarıda belirtilen Yasama Organlarının dörtte üçü tarafından onaylandığı takdirde, her bakımdan ve her konuda yukarıda belirtilen Anayasa'nın parçası hâline geleceği ve geçerli sayılacağı ***karara bağlanmıştır***.

Orijinal Anayasa'nın 5. maddesi uyarınca Kongre tarafından teklif edilen ve eyaletlerin yasama meclisleri tarafından onaylanan, Amerika Birleşik Devletleri Anayasa'sına ek ve değişiklik getiren ***Maddeler***.

I. Değişiklik

Kongre, dini bir kuruma ilişkin, serbest ibadeti yasaklayan ya da söz özgürlüğünü, basın özgürlüğünü kısıtlayan veya halkın sükûnet içinde toplanma ve şikâyete neden olan bir durumun düzeltilmesi için hükûmetten talepte bulunma hakkını kısıtlayan herhangi bir yasa koyamaz.

II. Değişiklik

Düzenli bir milis gücü, özgür bir eyaletin güvenliği için zorunlu olduğundan, halkın silah bulundurma ve taşıma hakkı ihlal edilemez.

III. Değişiklik

Hiç bir asker, barış zamanında, sahibinin rızası olmadan; savaş zamanında da yasanın belirlediği şekle uyulmadan, bir eve yerleştirilemez.

IV. Değişiklik

Kişilerin, üstlerinin, evlerinin, belgelerinin ve eşyalarının gereksiz aranmasına ve bunlara el konulmasına karşı bağışıklıkları ihlal edilemez ve bu yetkiyi veren müzekkere mutlaka geçerli bir nedene dayanır, yemin ve beyanla desteklenir ve özellikle aranacak yeri, tutuklanacak kişi ile el konacak eşyaları belirler.

V. Değişiklik

Kara ve deniz kuvvetlerinde ya da savaş veya kamuya yönelik tehdit sırasında görevde bulunan milis kuvvetlerinde ortaya çıkacak davalar dışında kimse büyük jüri tarafından hazırlanan suç duyurusu veya iddianame olmadan ölüm cezasını gerektiren veya yüz kızartıcı başka bir suçtan sorumlu tutulmaz. Kimse, aynı suç nedeniyle iki kere ölüm cezası veya bir organını yitirme tehlikesi ile karşı karşıya bırakılamaz. Herhangi bir ceza davasında kendi aleyhinde tanıklık yapmaya zorlanamaz. Yasal gerekler yerine getirilmeden yaşamından, özgürlüğünden veya malından yoksun bırakılamaz. Özel mülk, hakça bir tazminat ödenmeden kamulaştırılamaz.

VI. Değişiklik

Tüm ceza davalarında sanık, suçun işlendiği eyalet ve daha önce yasaca saptanacak bölgenin tarafsız bir jürisi tarafından, hızlı ve kamuya açık yargılanmak, suçlamanın türü ve nedeni konusunda bilgi sahibi olmak; kendi aleyhindeki tanıklarla yüzleşmek, kendi lehinde tanıklar sağlamak için tanıkların zorla mahkemeye getirilmesi ve savunma için bir avukat tutma hakkına sahiptir.

VII. Değişiklik

Anlaşmazlık konusu miktarın 20 doları aştığı ortak hukuk (*common law*) davalarında, bir jüri tarafından yargılanma hakkı saklıdır ve jüri tarafından yargılanan bir olay, Birleşik Devletler'in herhangi bir mahkemesinde, ortak hukuk (*common law*) kuralları dışında yeniden görülemez.

VIII. Değişiklik

Çok yüksek bedelde kefalet istenemez, aşırı para cezaları konamaz, insafsız ve olağandışı cezalar verilemez.

IX. Değişiklik

Bazı hakların Anayasa'da sıralanmış olması, halkın diğer haklarının reddedildiği veya küçük görüldüğü yönünde yorumlanamaz.

X. Değişiklik

Anayasa tarafından Birleşik Devletlere verilmeyen veya Anayasa tarafından eyaletlere yasaklanmayan yetkiler, eyaletlere veya halka aittir.

Alexander Hamilton | James Madison | John Jay

FEDERALİST YAZILAR

Federalist Yazılar'ın kaleme alındığı tarih, 1494'ten 1775 yılına kadar Britanya'nın egemenliği altındaki Kuzey Amerika sömürgelerinin 1775'ten 1783'e kadar verdikleri bağımsızlık savaşı zaferinden kısa bir süre sonraki zaman dilimine denk düşer. *Federalist Yazılar;* James Madison, Alexander Hamilton ve John Jay tarafından yaklaşık iki buçuk yüzyıl önce üç farklı gazetede kaleme alınmış (Ekim 1787-Nisan 1788) seksen beş makaleden oluşuyor. Bu makalelerin amacı, tek cümleyle özetlenecek olursa; New York'u, bugün hâlâ yürürlükte olan ABD Anayasası'nı onaylamaya ikna etmekti. Fakat eserin böyle özetlenmesi, bu yazıların kuru birer propaganda bildirilerinden ibaret olduğu anlamına gelmiyor. *Federalist Yazılar,* böyle bir adlandırmadan çok daha fazlasını hak ediyor. Yale Üniversitesindeki anayasa hukuku derslerini veren William Eskridge'ın "entelektüel siyasal teoriye dayanan zekice analizler" olarak tanımladığı bu yazılar, ünlü hukuk tarihçisi Richard B. Morris'e göre de "emsalsiz bir Anayasa şerhidir ve Amerikalı yazarlarca kaleme alınan siyaset bilimi eserleri içinde gerek kapsam gerekse derinlik itibarıyla eşi benzeri olmayan bir klasik"tir. Federalistler, bu yazıları yazarak polemiğe girdikleri, ademimerkeziyetçiliği öne çıkaran Antifederalistlerin aksine, merkezi iktidarın güçlendirilmesini savunuyordu. Federalist adlandırmasını üstlenmeleri açıkçası politik bir manevranın ürünüydü. Anayasa yürürlüğe girmeden önceki tartışmalar devam ederken kamuoyunda nüfuz sahibi kişiler (örn. Thomas Jeffferson, George Mason, Patrick Henry ve Elbridge Gerry) bu taslağa sıcak bakmıyordu. Gevşek bir birlik hâlindeki mevcut Konfederasyon'un yerine daha güçlü bir merkezi iktidar öngören Anayasa'nın, yerel iktidarların hak ve yetkilerini aşındıracağını ve bu iktidarları merkezi yönetimin bir koluna dönüştüreceğini düşünüyorlardı. Bununla birlikte Federalistler, eyaletlerin "ayrı" hareket etmelerinin nihayetinde devlette engellenemez ayrılıklara yol açacağını savunuyorlardı. Zaten eserin ilk on dört makalesindeki ana tema da bölünmüşlük ve parçalılığa karşı birliğin önemidir. İyi bir anayasal hükûmetin gereklerini ve önemini açıklamak gibi bir amaç taşıyan yazarlar, bu kitapta toplanan yazılarıyla sadece Amerika'daki anayasa akademisyenleri için değil, daha genel olarak siyasetle ilgilenen herkes için aydınlatıcı bir metin üretmiş oldular. Tolga Şirin ve Necdet Umut Orcan tarafından kapsamlı bir sunuş ve notlarla birlikte ilk kez Türkçeye tam metin olarak çevrilen *Federalist Yazılar,* her şeyden önce özellikle siyasal tartışmalardaki polemik kültürü, en keskin tartışmalarda dahi korunan entelektüel düzey ve kullanılan estetik dil itibarıyla dikkate değer bir ilham kaynağı olmayı bugün de sürdürüyor.

RUNİK KİTAP

/RunikKitap
/RunikKitap
/RunikKitap

ISBN 978-625-7513-23-4